စိတ်ကူးချိုချိုအနုပညာ

http://www.dhammadownload.com

ရတနာပူရ စတုတ္ထမြို့တည် နန်းတည်
ဘ၀ရှင် မင်းတရားကြီး အမိန့်တော်မြတ်ဖြင့်
အတွင်းဝန်မင်းကြီး သီရိမဟာနန္ဒသင်္ကြံ ၏ မေးဆိုချက်ကို
မင်းတိုင်ပင်အမတ်ကြီး မဟာဓမ္မသင်္ကြံ သည်
အထူးထူးသော ကျမ်းဂန်တို့မှ
ထုတ်နုတ်ရေးသားဖြေဆိုအပ်သည့်
မြန်မာပြည်သာသနာဝင်ဟု ဆိုအပ်သော

သာသနာလင်္ကာရစာတမ်း

စတုတ္ထအကြိမ်

SEIKKU CHO CHO

http://www.dhammadownload.com

http://www.dhammadownload.com

စိတ်ကူးချိုချိုအနုပညာ
၉(က)၊ ၁၆၄ လမ်း၊ တာမွေ၊
ရန်ကုန်မြို့။ ဖုန်း-၃၄၆၈၄၃၊ ၇၂၆၆၂၄

http://www.dhammadownload.com

ဒို့တာဝန်အရေးသုံးပါး

ပြည်ထောင်စု မပြိုကွဲရေး	ဒို့အရေး
တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်မှု မပြိုကွဲရေး	ဒို့အရေး
အချုပ်အခြာအာဏာတည်တံ့ခိုင်မြဲရေး	ဒို့အရေး

ပြည်သူ့သဘောထား

* ပြည်ပအားကိုး ပုဆိန်ရိုး အဆိုးမြင်ဝါဒီများအား ဆန့်ကျင်ကြ။
* နိုင်ငံတော် တည်ငြိမ်အေးချမ်းရေးနှင့် နိုင်ငံတော်တိုးတက်ရေးကို နှောင့်ယှက်ဖျက်ဆီးသူများအား ဆန့်ကျင်ကြ။
* နိုင်ငံတော်၏ ပြည်တွင်းရေးကို ဝင်ရောက်စွက်ဖက်နှောင့်ယှက်သော ပြည်ပနိုင်ငံများအား ဆန့်ကျင်ကြ။
* ပြည်တွင်းပြည်ပ အဖျက်သမားများအား ဘုံရန်သူအဖြစ် သတ်မှတ်ချေမှုန်းကြ။

နိုင်ငံရေးဦးတည်ချက် (၄) ရပ်

* နိုင်ငံတော်တည်ငြိမ်ရေး၊ ရပ်ရွာအေးချမ်းသာယာရေးနှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး၊
* အမျိုးသားပြန်လည်စည်းလုံးညီညွတ်ရေး၊
* ခိုင်မာသည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသစ် ဖြစ်ပေါ်လာရေး၊
* ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသစ်နှင့်အညီ ခေတ်မီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သော နိုင်ငံတော်သစ်တစ်ရပ် တည်ဆောက်ရေး၊

စီးပွားရေးဦးတည်ချက် (၄) ရပ်

* စိုက်ပျိုးရေးကိုအခြေခံ၍ အခြားစီးပွားရေးကဏ္ဍများကိုလည်း ဘက်စုံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် တည်ဆောက်ရေး၊
* ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ် ပီပြင်စွာဖြစ်ပေါ်လာရေး၊
* ပြည်တွင်းပြည်ပမှ အတတ်ပညာနှင့်အရင်းအနှီးများဖိတ်ခေါ်၍ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် တည်ဆောက်ရေး၊
* နိုင်ငံတော်စီးပွားရေးတစ်ရပ်လုံးကို ဖန်တီးနိုင်မှုစွမ်းအားသည် နိုင်ငံတော်နှင့် တိုင်းရင်းသားပြည်သူတို့၏ လက်ဝယ်တွင်ရှိရေး၊

လူမှုရေးဦးတည်ချက် (၄) ရပ်

* တစ်မျိုးသားလုံး၏စိတ်ဓာတ်နှင့် အကျင့်စာရိတ္တမြင့်မားရေး၊
* အမျိုးဂုဏ်၊ ဇာတိဂုဏ်မြင့်မားရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များ အမျိုးသားရေးလက္ခဏာများ မပျောက်ပျက်အောင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး၊
* မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ် ရှင်သန်ထက်မြက်ရေး၊
* တစ်မျိုးသားလုံးကျန်းမာကြံ့ခိုင်ရေးနှင့် ပညာရည်မြင့်မားရေး၊

http://www.dhammadownload.com

မာတိကာ

–	အမိန့်တော်မြတ်နှင့် မေးစေသည်ကို ဖြေရန်တိုက်တွန်းခြင်း– ဥယျောဇဉ်	၁
၁။	အာသီသပုဗ္ဗကဂန္ထာရမ္ဘ ကျမ်းဦးဂါထာ	၇
၂။	ပထမသင်္ဂါယနာ တင်ရခြင်း၏အကြောင်း အမြွက်စကား	၉
၃။	ဒုတိယသင်္ဂါယနာ တင်ရခြင်း၏အကြောင်း အမြွက်စကား	၁၁
၄။	တတိယသင်္ဂါယနာ တင်ရခြင်း၏အကြောင်း အမြွက်စကား	၁၃
၅။	ကိုးတိုင်းကိုးဌာနသို့ သာသနာပြုစေလွှတ်ခြင်း အကြောင်း	၁၅
၆။	မြန်မာနိုင်ငံတော်သို့ သာသနာ သက်ဆင်းပုံအကြောင်း	၁၆
၇။	အရှင်ဥပါလိမှ ဆင်းသက်သော ဆရာစဉ်ဆက်အကြောင်း	၁၉
၈။	ပိဋကတ်တော်ကို နှုတ်ဖြင့်သာ ဆောင်ကြပုံ အကြောင်း	၂၃
၉။	စတုတ္ထသင်္ဂါယနာ တင်ရခြင်း၏အကြောင်း အမြွက်စကား	၂၅
၁၀။	သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ အဆင့်ဆင့် ဂိုဏ်းကွဲပြားခြင်း အကြောင်း	၂၅
၁၁။	အရှင်နာဂသိန်နှင့် မိလိန္ဒမင်းတို့ အကြောင်း	၂၈
၁၂။	အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသမထေရ် အကြောင်း	၃၀
၁၃။	သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ သာသနာထွန်းလင်းကြောင်း အမြွက်စကား	၃၃
၁၄။	ဆရာစဉ် တပည့်ဆက် အကြောင်း	၃၆
၁၅။	ရာမညတိုင်း၌ သာသနာတော်သက်ဆင်းပုံ အကြောင်း	၄၁
	၁။ လက်ဦးစွာ သာသနာတော်ဆက်	၄၁
	၂။ နှစ်ကြိမ်မြောက် သာသနာတော်ဆက်	၄၂
	၃။ သုံးကြိမ်မြောက် သာသနာတော်ဆက်	၄၃
	၄။ လေးကြိမ်မြောက် သာသနာတော်ဆက်	၄၅
	၅။ ငါးကြိမ်မြောက် သာသနာတော်ဆက်	၄၇
	၆။ ခြောက်ကြိမ်မြောက် သာသနာတော်ဆက်	၄၈
	၇။ ခုနစ်ကြိမ်မြောက် သာသနာတော်ဆက်	၄၈
၁၆။	ယောနကတိုင်း၌ သာသနာတော်သက်ဆင်းပုံ အကြောင်း	၅၅
	၁။ လက်ဦးစွာ သာသနာတော်ဆက်	၅၅
	၂။ နှစ်ကြိမ်မြောက် သာသနာတော်ဆက်	၅၅

http://www.dhammadownload.com

၃။ သုံးကြိမ်မြောက် သာသနာတော်ဆက် ၅၇
၄။ လေးကြိမ်မြောက် သာသနာတော်ဆက် ၅၈
၅။ ငါးကြိမ်မြောက် သာသနာတော်ဆက် ၅၈
၆။ ခြောက်ကြိမ်မြောက် သာသနာတော်ဆက် ၅၉
၇။ ခုနစ်ကြိမ်မြောက် သာသနာတော်ဆက် ၅၉
၁၇။ မြန်မာနိုင်ငံတော်၌ သာသနာတော် သက်ဆင်းပုံ အကြောင်း ၆၀
၁။ လက်ဦးစွာ သာသနာတော်ဆက် ၆၀
၂။ နှစ်ကြိမ်မြောက် သာသနာတော်ဆက် ၆၁
၃။ သုံးကြိမ်မြောက် သာသနာတော်ဆက် ၆၃
၄။ လေးကြိမ်မြောက် သာသနာတော်ဆက် ၇၁
၅။ ငါးကြိမ်မြောက် သာသနာတော်ဆက် ၇၂
၆။ ခြောက်ကြိမ်မြောက် သာသနာတော်ဆက် ၇၃
၇။ ခုနစ်ကြိမ်မြောက် သာသနာတော်ဆက် ၇၅
၈။ ရှစ်ကြိမ်မြောက် သာသနာတော်ဆက် ၇၇
၉။ ကိုးကြိမ်မြောက် သာသနာတော်ဆက် ၇၉
၁၈။ ဘုရားရှင် ဝါတော် ၂၀ ကျော်ကပင် မြန်မာနိုင်ငံသို့
ကြွတော်မူခြင်း အကြောင်း ၈၁
၁၉။ မျက်စိသုံးလုံးရှိသော ဒွတ္တပေါင်မင်း အကြောင်း ၈၂
၂၀။ ဟိမဝန္တာ ဂန္ဓမာဒနတောင်မှ ကြွလာသော ရဟန္တာများ အကြောင်း ၈၃
၂၁။ ဧွယ်ရှင်၊ ပေါင်လောင်ရှင်၊ ရှင်သုမေဓာတို့ အကြောင်း ၈၅
၂၂။ သုမေဓာ သာမဏေနှင့် တက်သေးကြီးငယ် အကြောင်း ၈၇
၂၃။ သာသနာတော် ၅၀၀၀ ဟူသော ခေတ် အကြောင်း ၈၈
၂၄။ ဓမ္မသတ် ပြုစုကြောင်းနှင့် ရှင်အဂ္ဂပဏ္ဍိတတို့ အကြောင်း ၈၉
၂၅။ ကျမ်းဂန်ပြုစုသော ဆရာများ အကြောင်း ၉၁
၂၆။ မြင်စိုင်း၌ ပုဂံမင်းကျော်စွာကို နန်းချ၍ မင်းပြုသော
မင်းညီနောင် ၃ ပါး အကြောင်း ၉၅
၂၇။ တစ်ပီးရှင် သိဟသူလက်ထက် ရှင်ယောင် အရည်းတို့
များပြားခြင်း အကြောင်း ၉၅
၂၈။ ဥစ္စနာမင်းကြီး စကားခုနစ်ကျောင်းကို ဆောက်လုပ်ခြင်း အကြောင်း ၉၆
၂၉။ ဥစ္စနာမင်းကြီးညီတော် ကျော်စွာမင်းဖြစ်ခြင်း အကြောင်း ၉၈
၃၀။ မင်းခေါင်ကြီး လက်ထက် လက်ဝှေ့သတ် ရဟန်းကြီး
သဃ်ရာဇာ အကြောင်း ၁၀၀
၃၁။ ဆူးတွင်းပစ်ဆရာတော် အကြောင်း ၁၀၁
၃၂။ သတိုးမင်းဖျား လက်ထက် ရှင်သွမ်း ရှင်ပျက်တို့
မဆိုးသွမ်းဝံ့ခြင်း အကြောင်း ၁၀၃

http://www.dhammadownload.com

၃၃။ မင်းကြီးစွာစော်ကဲ လက်ထက် ထင်ရှားသော မထေရ် ၃ ပါး အကြောင်း ၁၀၅

၃၄။ ရာဇာဓိရာဇ် အဝသို့ ဆန်တက်ရာ စာကြိုသူမြတ် တားဆီး၍ ပြန်ရကြောင်း ၁၀၇

၃၅။ မိုးညှင်းမင်းတရား သက္ကရာဇ်ကိန်း ဖြိုခြင်း အကြောင်း ၁၀၈

၃၆။ ထူပါရုံ ဒါယကာ နရပတိကြီး မင်းဖြစ်ခြင်း အကြောင်း ၁၀၉

၃၇။ ရေငုံ ဘုန်းတော်ကြီးနှင့် ရှင်မဟာအရိယဝံသ၊ ရှင်သဒ္ဓမ္မကိတ္တိတို့ အကြောင်း ၁၀၉

၃၈။ ဒုတိယမင်းခေါင်လက်ထက် တောင်တွင်းကြီး ရှင်မဟာသီလဝံသ ရောက်လာကြောင်း ၁၁၂

၃၉။ ပျို့၊ ကဗျာ၊ လင်္ကာကို ဘုရား မြစ်တားတော်မူခြင်းအကြောင်း ၁၁၃

၄၀။ ဒုတိယမင်းခေါင် လက်ထက် သိမ်သမုတ်တော်မူရာ ရှင်မဟာသီလဝံသ၊ ရှင်ရဋ္ဌသာရ မထေရ် ၂ ပါးတို့ မပါ မဝင်ရကြောင်း ၁၁၄

၄၁။ ရွှေနန်းကြော့ရှင် လက်ထက် ရှင်သဒ္ဓမ္မကိတ္တိ၊ ရှင်မဟာသူတော်ကြီးတို့ အကြောင်း ၁၁၅

၄၂။ ရှင်တိသာသနဓဇ အကြောင်း ၁၁၇

၄၃။ ရဟန်းတော်များ ဦးထုပ် ဒေါက်ချာ၊ တရပတ် ဆောင်းကိုင်ကြကြောင်း ၁၁၉

၄၄။ ညီတော် သတိုးမင်းစောကို ဘုရင်ခံအရာ ပေးအပ်ကြောင်း ၁၂၁

၄၅။ ငလျင်ကြီး လှုပ်သဖြင့် ရွှေသာလျောင်းဘုရား ပြိုပျက်ခြင်း အကြောင်း ၁၂၂

၄၆။ အဝမြို့ကို ၂ ကြိမ်မြောက် တည်ထောင်၍ ညောင်ရမ်းမင်းတရား မင်းပြုကြောင်း ၁၂၃

၄၇။ သားတော်အကြီး ကောင်းမှုတော်များကို ထပ်မံလုပ်ဆောင်ကြောင်း ၁၂၃

၄၈။ ပုဂ္ဂိုလ်ကျော် ၂ ပါး၊ ၃ ပါး တို့ အကြောင်း ၁၂၇

၄၉။ သာလွန်မင်းတရားကြီး ဒုတိယ ရာဇာဘိသေကကို ခံတော်မူခြင်း အကြောင်း ၁၂၉

၅၀။ သားတော် အမြင့်မြို့စား ရှင်တရုပ် အကြောင်း ၁၃၀

၅၁။ သားတော် မင်းရဲရဋ္ဌမိတ်မင်း လက်ထက် တရုတ်စစ်ရောက်ခြင်း အကြောင်း ၁၃၃

၅၂။ ညီတော် ပြည်မင်းလက်ထက် နန်းကျောင်း ဆရာတော် အကြောင်း ၁၃၄

၅၃။ သားတော် နရာဝရမင်းလက်ထက် လူထွက်မည်ပြုသော ပဉ္စင်းပျိုတစ်ဦး အကြောင်း ၁၃၅

၅၄။ ပခန်းကြီးမြို့တွင် ရွှေဥမင်ဆရာတော်တို့ အဆက်အနွယ် အကြောင်း ၁၃၇

၅၅။ ညီတော် ရမည်းသင်းမင်းကြီး မင်းရဲကျော်ထင် လက်ထက် မြောက်နန်းကျောင်း ဆရာတော်တို့အကြောင်း ၁၃၉

http://www.dhammadownload.com

၅၆။ ရေနဲ့ဆရာတော် စီရင်ချက်ဖြင့် သဘင်ကြီးစွာဆင်ယင်၍
ပဋ္ဌာန်းတရားကို ဟောရခြင်းအကြောင်း ၁၄၀

၅၇။ အတင်ဂိုဏ်း၊ အရုံဂိုဏ်း ဟူ၍ ကွဲပြားစ အကြောင်း ၁၄၀

၅၈။ ဆင်ဖြူရှင်လက်ထက် အတင်ဂိုဏ်း၊ အရုံဂိုဏ်း
များစွာကွဲလွဲကြောင်း ၁၄၁

၅၉။ အရုံ ကျော်အောင်စံထားဆရာတော်နှင့် အတင် ရှင်ပါသံသ
ဆရာတော်တို့ အကြောင်း ၁၄၃

၆၀။ နရပတိစည်သူ၏ ဆွေစဉ်မျိုးဆက်အကြောင်း ၁၄၄

၆၁။ ရတနာသိခ်၊ ရတနာသိဃ် ဟူသော ၂မျိုး အကြောင်း ၁၄၄

၆၂။ တောင်တွင်းကြီး ပုဂ္ဂိုလ်ကျော် အကြောင်း ၁၄၆

၆၃။ စေဥ့်ကူးမင်းလက်ထက် အတင်ဂိုဏ်းသားတို့ ဝိနည်းတရားနှင့်
မညီ၍ ဝန်ချကြရကြောင်း ၁၄၇

၆၄။ စစ်ကိုင်းမင်းတရားကြီး လက်ထက် သာသနာတော်ကို
ပြုစု ကြည့်ရှုတော်မူကြောင်း ၁၄၈

၆၅။ ဓာတ် သိုက် ဗျာဒိတ် နိမိတ် တပေါင်အရ အမရပုရမြို့ကို
တည်ထောင်တော်မူကြောင်း ၁၅၁

၆၆။ သာသနာပိုင် ၄ ပါး ခန့်၍ သာသနာပြုတော်မူခြင်း အကြောင်း ၁၅၃

၆၇။ သာသနာပြု ၁၂ ပါး ခန့်၍ သာသနာပြုတော်မူခြင်း အကြောင်း ၁၅၄

၆၈။ သာသနာပိုင် ဆရာတော် အဓိဋ္ဌာန်ချက်ပြုသည့် အကြောင်း ၁၅၆

၆၉။ သာသနာပိုင် ဆရာတော် အနက် မြန်မာပြန်ဆိုသော
ကျမ်းဂန်များ၏ စာရင်း ၁၅၇

၇၀။ စူဠဂဏ္ဌိ ဟူသော ကျမ်းသည် မခိုင်မခံ့ကြောင်း ၁၅၉

၇၁။ ဉကင်သ အဓိပ္ပာယ်ကို အကျယ်ပြဆိုကြောင်း ၁၆၁

၇၂။ သတိုးမင်းဖျားအိပ်မက်ကို ပတူးကြီး သဃ်ရာဇာ ဖတ်ဆိုကြောင်း ၁၆၂

၇၃။ ရတနာပုရ ရွှေဝမြို့ကြီးကို ထပ်မံ တည်ထောင်ပြန်၍
ရာဇာဘိသိက်ခံခြင်းအကြောင်း ၁၆၃

၇၄။ စာပေကျမ်းဂန်ကျနစ်၍ သတ္တိ၊ ဗျတ္တိ ရှိသော ဆရာတော်များကို
ကျောင်းတင် အပ်လှူတော်မူကြောင်း ၁၆၅

၇၅။ မဟာသကျသီဟ ကမ္ပည်းတပ်သော ကြေးရုပ်တု
သွန်းလုပ်တော်မူခြင်း အကြောင်း ၁၆၆

၇၆။ ရတနာဆယ်ပါး အဝင်ဖြစ်သော ကျောက်သလင်းတော်ကြီးကို
စစ်အင်္ဂါလေးပါးနှင့် ယူဆောင်ကြောင်း ၁၆၇

၇၇။ သွားတော် ၄၀၊ စွယ်တော် ၄ ချောင်း အဆုံးအဖြတ်အကြောင်း ၁၆၈

၇၈။ ဝတ်မိုးဝတ်မြေ အာရာမ် သံဃိကနှင့် စပ်လျဉ်းသော
အမေးတော် ၅ ချက်၏ အဖြေစကား အကြောင်း ၁၇၂

http://www.dhammadownload.com

၇၉။ ဆရာစဉ်ဆက်ကို အကျဉ်းအားဖြင့် ကောက်နုတ်၍ပြခြင်း
အကြောင်း ၁၇၈
၈၀။ သာသနာတော် ဆုတ်ယုတ်ကွယ်ပျောက်ခြင်း ၅ ပါး အကြောင်း ၁၈၁
၈၁။ သာသနာတော်ကို ပြုစုသုတ်သင်သင့်ခြင်း အကြောင်း ၁၈၇
– ကျမ်းပြီးနိဂုံး ၁၉၀

နောက်ဆက်တွဲများ

နောက်ဆက်တွဲ က။ အံ့ဖွယ်စာရေးဆရာ – ဒဂုန်ဦးထွန်းမြင့် ၁၉၂
နောက်ဆက်တွဲ ခ။ ကလျာဏီကျောက်စာ (မြန်မာပြန်) –
တောင်တွင်းကြီးဆရာတော်ခင်ကြီးဖျော် ၂၀၀
နောက်ဆက်တွဲ ဂ။ မင်းတိုင်ပင်အမတ်ကြီး မဟာဓမ္မသင်္ကြံ အတ္ထုပ္ပတ္တိ –
ဝဏ္ဏကျော်ထင်ဦးဘာသန်း ၂၀၁
နောက်ဆက်တွဲ ဃ။ ဗုဒ္ဓသာသနာပြုရာ မြေပုံ

■

http://www.dhammadownload.com

http://www.dhammadownload.com

ရတနာပူရ စတုတ္ထမြို့တည် နန်းတည်
ဘဝရှင် မင်းတရားကြီး အမိန့်တော်မြတ်ဖြင့်
အတွင်းဝန်မင်းကြီး သီရိမဟာနန္ဒသင်္ကြံ၏ မေးဆိုချက်ကို
မင်းတိုင်ပင်အမတ်ကြီး မဟာဓမ္မသင်္ကြံသည်
အထူးထူးသော ကျမ်းဂန်တို့မှ
ထုတ်နုတ်ရေးသားဖြေဆိုအပ်သည့်
မြန်မာပြည်သာသနာဝင်ဟု ဆိုအပ်သော

သာသနာလင်္ကာရ စာတမ်း

၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ မတ်လ
စတုတ္ထအကြိမ်

http://www.dhammadownload.com

သာသနာလင်္ကာရစာတမ်း

ပုံနှိပ်မှတ်တမ်း

စာမူခွင့်ပြုချက်အမှတ် - ၃၂၀၆၈၉၁၀၀၉ နှင့်

မျက်နှာဖုံးခွင့်ပြုချက်အမှတ် - ၆၀၀၁၅၂၀၃၁၀ တို့ဖြင့်

မျက်နှာဖုံးပုံ moat thone ရေးဆွဲပြီး ထုတ်ဝေသူ - ဦးစန်းဦး၊ စိတ်ကူးချိုချို စာအုပ်တိုက်၊ ၈၅၊ ၁၆၄ လမ်း၊ တာမွေမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်နှင့် ပုံနှိပ်သူ - ဒေါ်ဝင်းမာ၊ စိတ်ကူးချိုချိုပုံနှိပ်တိုက်၊ တာမွေ၊ ရန်ကုန်တို့က စတုတ္ထအကြိမ် စောင်ရေ- ၅၀၀ရိုက်နှိပ်ကာ ၂၀၁၁ ခု၊ မတ်လတွင် တန်ဖိုး ၃၅၀၀ ကျပ်ဖြင့် ဖြန့်ချိသည်။

စာအုပ်ချုပ် - ကိုမြင့်၊ ညီဝင်းမြင့်

၂၉၄ ・ ၃

မဟာဓမ္မသင်္ကြံ၊ မင်းတိုင်ပင်အမတ်ကြီး

သာသနာလင်္ကာရစာတမ်း / မင်းတိုင်ပင်အမတ်ကြီးမဟာဓမ္မသင်္ကြံ။ - ရန်ကုန်။ စိတ်ကူးချိုချိုစာပေ၊ ၄ ကြိမ်၊ ၂၀၁၁။

စာမျက်နှာ ၂၁၁ မျက်နှာ၊ ၁၅・၂ စင်တီ× ၂၀・၅ စင်တီ

(၁) သာသနာလင်္ကာရစာတမ်း

http://www.dhammadownload.com

http://www.dhammadownload.com

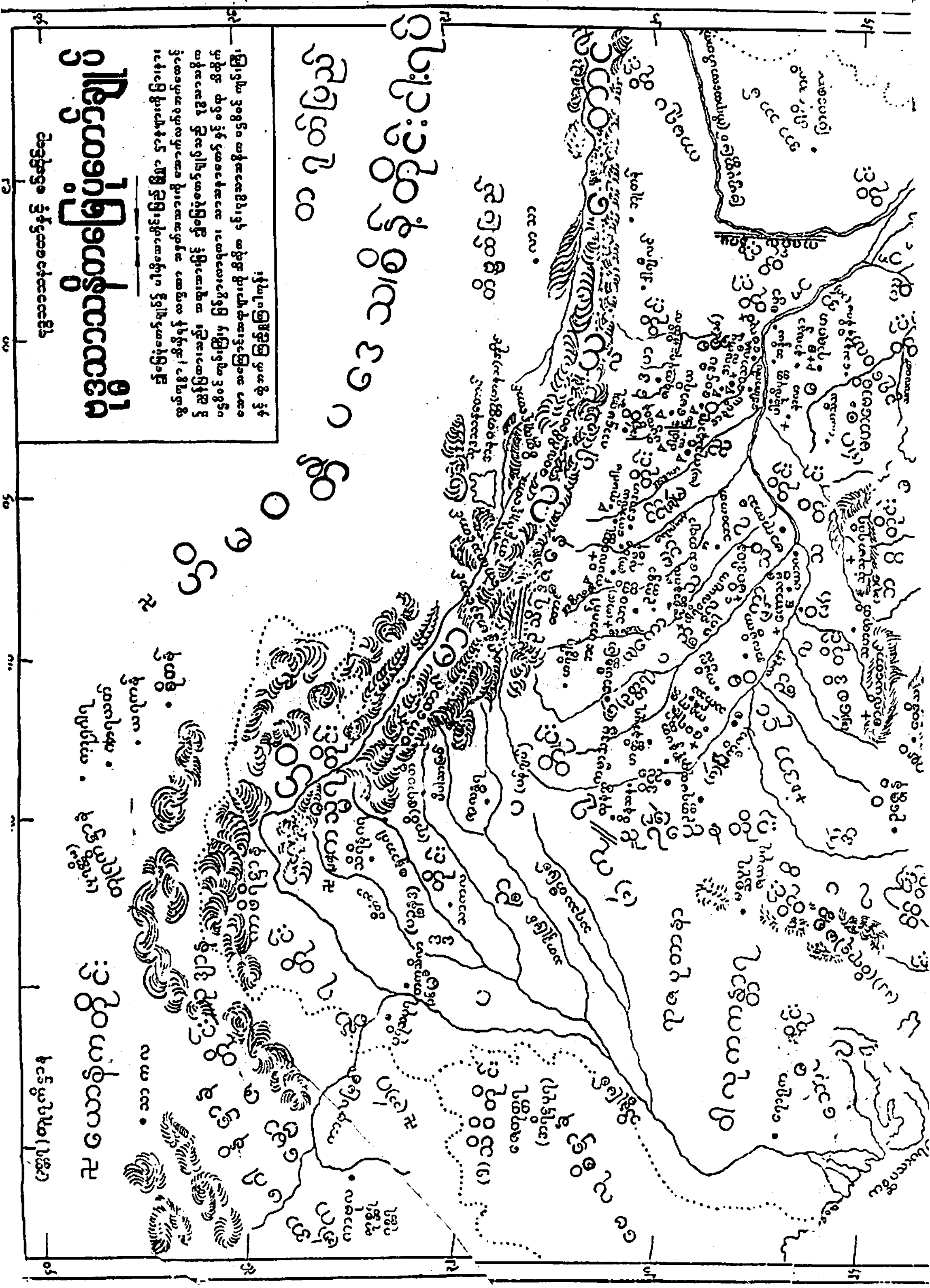

http://www.dhammadownload.com

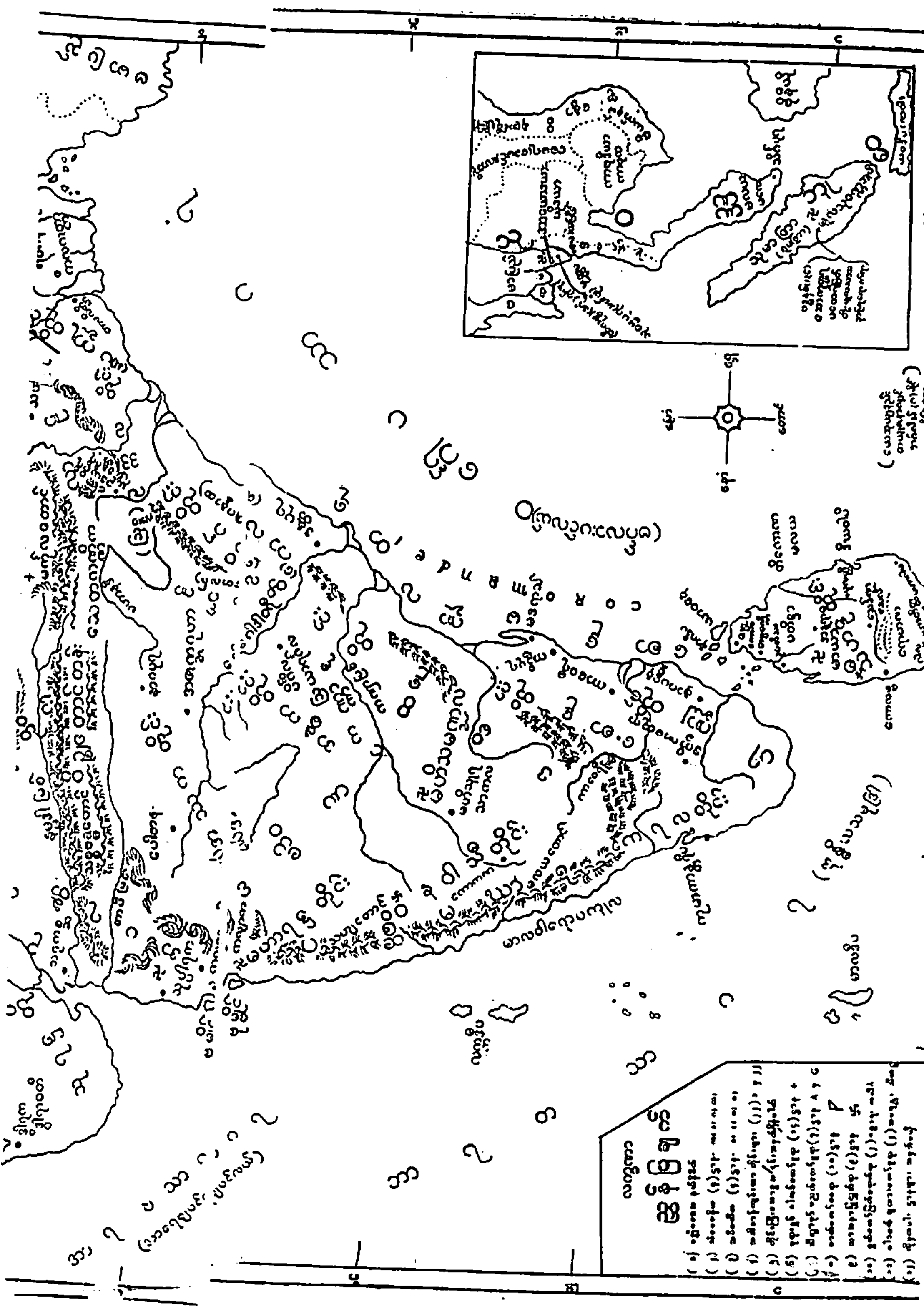

http://www.dhammadownload.com

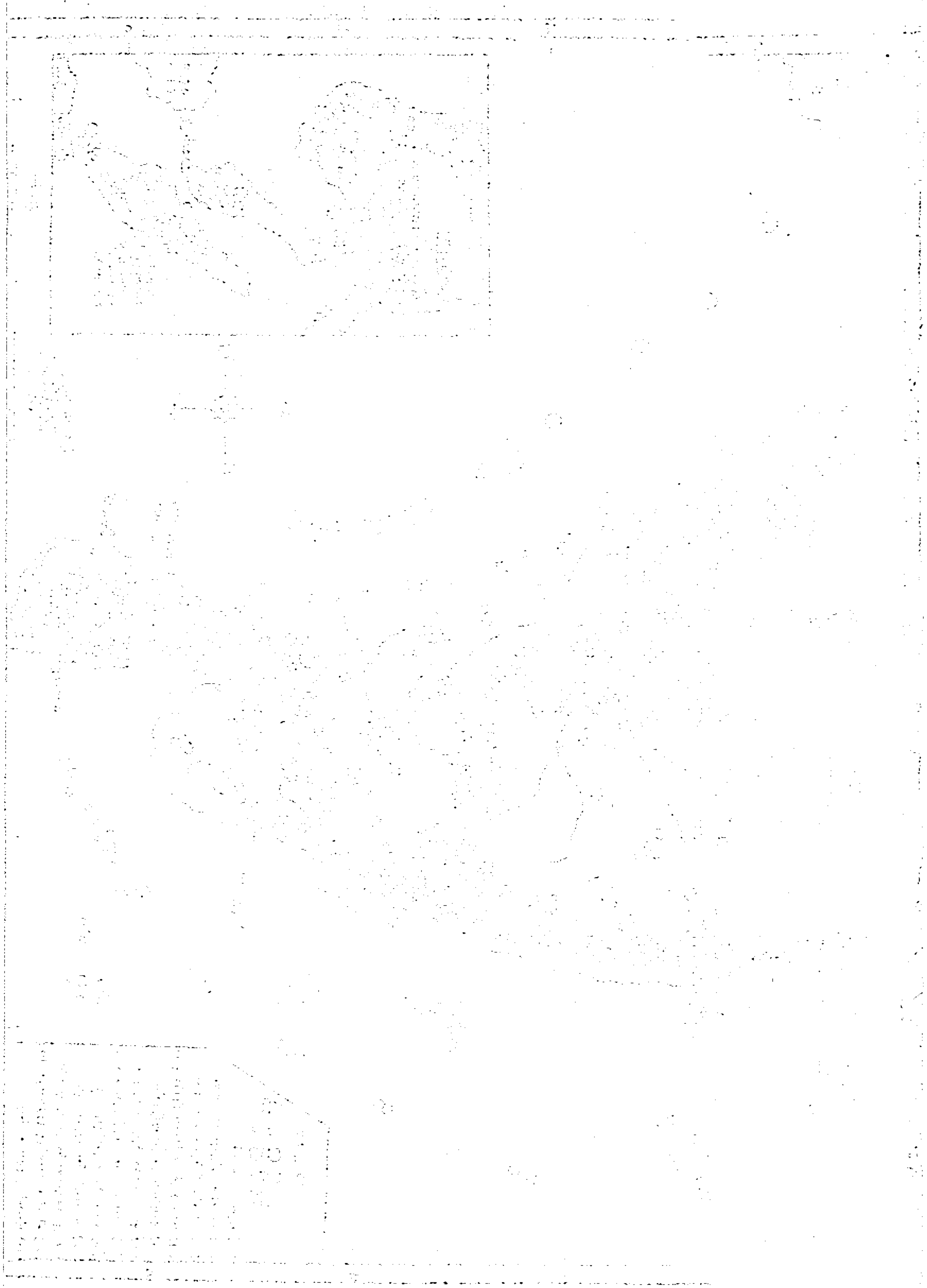

http://www.dhammadownload.com

နိဒါန်း

သာသနာလင်္ကာရ ပဘာဝ

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ ဒွိပဒုတ္တမ လောကသင်းကျစ် ဓမ္မရာဇ်မှန်ကူ သယမ္ဘူထွတ်ထား သဗ္ဗညု မြတ်စွာဘုရား၏ အံ့ဖွယ်ရှစ်ဖြာ သာသနာတော်၏ တည်ထွန်း သက်ဆင်းပုံ အကြောင်းစုံကို ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တိုင်း သိသင့်သိထိုက်သော အကြောင်းအရာတစ်ခု ဖြစ်သည် အားလျော်စွာ မဇ္ဈိမဒေသခေါ် အိန္ဒိယပြည်၊ သီဟဠဒီပခေါ် သီဟိုဠ်ကျွန်းတို့၌ သာသနာ တည်ထွန်း သက်ဆင်းပုံကို အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ၊ မဟာဝင်၊ ဒီပဝင် စသည်တို့၌ လာရှိပြီးဖြစ်၍ ကြည့်ရှုလိုသူတို့ ရှာဖွေရန် လွယ်ကူပေသည်။ မြန်မာပြည်အတွက်မှာမူ ရာဇဝင်၊ သမိုင်း၊ မော်ကွန်း၊ သံပိုင်း၊ ချောင်း၊ ကျောက်စာ စသည်တို့၌သာ တစ်ပိုင်းတစ်စ အစီအစဉ်မရှိ အရောရော အထွေးထွေး လာရှိရကား ကြည့်ရှုလိုသူတို့ ရှာဖွေရန် မလွယ်ကူလှချေ။ ထို့ကြောင့် မြန်မာပြည်၌ သာသနာ သက်ဆင်းပုံ၊ တည်ထွန်းပုံနှင့်တကွ ဆရာအစဉ်အဆက်ကို ရွှေလုံးများကို သီကုံးထားသကဲ့သို့ စီကာစဉ်ကာ သိရှိတော်မူလိုသော **ရတနာပုရ စတုတ္ထ မြို့တည်နန်းတည် ဘဝရှင် မင်းတရားကြီး**သည် အတွင်းဝန် ဆောမြို့စား မင်းကြီး **သိရိမဟာနန္ဒသင်္ကြံ** မှတစ်ဆင့် တိုက်တွန်းအပ်သည်ဖြစ်၍ မင်းတိုင်ပင် အမတ်ကြီး **မဟာဓမ္မသင်္ကြံ**သည် အထူးထူးသော ပိဋကကျမ်းတို့နှင့် ညှိနှိုင်း တိုက်ဆိုင်လျက် အစောင်စောင်သော ရာဇဝင်၊ သမိုင်း၊ မော်ကွန်း၊ သံပိုင်း၊ ချောင်း၊ ကျောက်စာတို့မှ ထုတ်နုတ်ကာ မြန်မာ့သာသနာဝင် ခေါ် ဤသာသနာလင်္ကာရ စာတမ်းကို ရေးသားတင်သွင်း ဆက်သအပ်သည် ဖြစ်ပါကြောင်း။ ။

(ဟံသာဝတီ ပိဋကတ် ပုံနှိပ်တိုက် ၁၉၅၆၊ ရန်ကုန်၏ နိဒါန်းစာမှ)

http://www.dhammadownload.com

http://www.dhammadownload.com

သာသနာလင်္ကာရစာတမ်း

×××××××××

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

အမိန့်တော်မြတ်နှင့် မေးစေသည်ကို ဖြေရန် တိုက်တွန်းခြင်း – ဥယျောဇဉ်

သာသနဝံသ အဆက်အနွယ်သည် အစဉ်မပျက် ဖြစ်လျက် ဖြစ်လျက် တစ်စောင်တစ်ဖွဲ့တည်း မရှိကြ။ မှတ်မိမှတ်ရာ အသင့်အတော်သာ မှတ်သားကြလျက် ရှိသည်။ ကျန်လပ်သည့် အရာများကို အတွင်းဝန်မင်းကြီး **သိရိမဟာနန္ဒသင်္ကြံ**က ရှင်းလင်း သိသာအောင် မင်းတိုင်ပင်အမတ် **မဟာဓမ္မသင်္ကြံ**သို့ မေးစေ၊ ဘုရားအမိန့်တော်မြတ်ကို ဦးထိပ်ထက် ဆင်ရွက်ရသည့် အတိုင်း အတွင်းဝန် မင်းကြီး **သိရိမဟာနန္ဒသင်္ကြံက သက္ကရာဇ် ၁၁၉၃ ခု နယုန်လပြည့်ကျော် ၅**[1] ရက်နေ့က မေးသည့် အမေးပုံကား–

ကုသလာဓမ္မာ၊ အကုသလာဓမ္မာ၊ အဗျာကတာဓမ္မာ စသည်ဖြင့် ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ် အကြောင်းနှင့် နိဗ္ဗာန် အကျိုးများကို ဟောတော်မူသော အရှင်ဂေါတမ မြတ်စွာဘုရားသည် ပရိနိဗ္ဗာန်စံယူတော်မူသည့်နောက် လေးလမြောက်၌ ရာဇဂြိုဟ်ပြည် အဇာတသတ်မင်းကို အမှီပြု၍ အရှင်မဟာ ကဿပ အမှူးရှိသော ရဟန္တာငါးရာတို့သည် ပထမသင်္ဂါယနာ တင်တော်မူကုန်သည်။

ထိုနောက် အနှစ်တစ်ရာတိုင် ရောက်သည့်ကာလ ဝေသာလီပြည် ကာလာသောကမင်းကို အမှီပြု၍ ရှင်ယသမထေရ် အမှူးရှိသော ရဟန္တာ ခုနစ်ရာတို့သည် ဒုတိယ သင်္ဂါယနာ တင်တော်မူကုန်သည်။ ဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူသည့်နောက် သာသနာနှစ် နှစ်ရာ့သုံးဆယ့်ငါးနှစ် ရှိသောအခါ ပါဋလိပုတ်ပြည် သိရိဓမ္မာသောကမင်းကို အမှီပြု၍ အရှင်မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿမထေရ် အမှူးရှိသော ရဟန္တာ တစ်ထောင်တို့သည် တတိယ သင်္ဂါယနာ တင်တော်မူကုန်သည်။

---

[1] ၁။ ၃၀၊ မေ၊ ၁၈၃၁

http://www.dhammadownload.com

သင်္ဂါယနာ တင်ပြီးသည့်နောက် ဟောတော်မူသော ဒေသနာတော်အစဉ်ကို ထင်ရှားပျံ့နှံ့သဖြင့် သတ္တဝါအပေါင်းတို့ ခိုမှီကိုးကွယ်ရာ ဖြစ်စေရန် ရည်မှတ်၍ အရှင် မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿမထေရ်က မဇ္ဈန္တိကထေရ်ကို ကသ္မီရ ဂန္ဓာရတိုင်း၊ မဟာရေဝထေရ်ကို မဟိံသကတိုင်း၊ ရက္ခိတထေရ်ကို ဝနဝါသီတိုင်း၊ ယောနကဓမ္မရက္ခိတထေရ်ကို အပရန္တတိုင်း၊ မဟာဓမ္မရက္ခိတထေရ်ကို မဟာရဋ္ဌတိုင်း၊ မဟာရက္ခိတထေရ်ကို ယောနကတိုင်း၊ မဇ္ဈိမ ထေရ်ကို ဟိမဝန္တာအရပ်၊ သောဏထေရ်၊ ဥတ္တရထေရ်တို့ကို သုဝဏ္ဏဘုမ္မိတိုင်း၊ မဟိန္ဒ ထေရ်၊ ဣဋ္ဋိယထေရ်၊ ဥတ္တိယထေရ်၊ ဘဒ္ဒသာလထေရ်၊ သမ္ဗလထေရ်၊ သုမနသာမဏေ၊ ဘဏ္ဍုက သီတင်းသည် ခုနစ်ပါးတို့ကိုမူကား သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ သာသနာပြု စေလွှတ် ကြောင်းနှင့် ပါရာဇိကဏ် အဋ္ဌကထာတွင် ဆိုသည်။ မဟာဝင်ကျမ်း အာစရိယဝံသများတွင် လည်း ဆိုသည်။ ဘုရားထင်ရှားရှိတော်မူစဉ် သုနာပရန္တတိုင်းသား ရှင်ပုဏ္ဏထေရ်သည် မြတ်စွာဘုရား အဆုံးအမတော်ခံ၍ ရဟန္တာအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူသည်။ ထိုပုဏ္ဏထေရ် သုနာပရန္တတိုင်းသို့ ပြန်၍ သတ္တဝါ အပေါင်းတို့အား ဆုံးမဩဝါဒပေးသည်။ ယောကျ်ား ၅၀၀၊ မိန်းမ ၅၀၀ ပင် သရဏဂုံ တည်ကြောင်းကို ပုဏ္ဏောဝါဒသုတ် ထင်ရှားထွက်ရှိသည်။

သုနာပရန္တတိုင်း၊ တမ္ဗဒီပတိုင်း ဆိုသည်များလည်း ဆရာတို့၊ ကျွန်ုပ်တို့ နေထိုင်သည့် နိုင်ငံတော် ဖြစ်သည်။ ရှင်ပုဏ္ဏထေရ် သာသနာတော် မည်သို့ အဆက် အလက် ရှိသည်၊ မည်သို့ အဆက်အလက် မရှိ၊ မည်သည့်ကာလ မည်သို့ ပြတ်လပ် သည်၊ မပြတ်လပ်သည်ကို သိလိုပါသည်။

ကုန်းဘောင်မြို့တည် မင်းတရားကြီးဆရာ အတုလယသမဟာဓမ္မရာဇဂုရု ဆက် လက်ခဲ့သည့် သာသနာမှာ **သက္ကရာဇ် ၈၀၄ ခု**[၁] ထူပါရုံ ဒါယကာ နရပတိကြီးသား **မင်းကြီးစွာ** [၁၄၄၅–၁၄၈၂] လက်ထက် ပြည်မြို့သို့ သီဟိုဠ်ကျွန်းမှ ရောက်လာသော ရှင်သဒ္ဓမ္မစာရီ သီဟိုဠ်မဟာဝိဟာရ ဆရာတို့အဆက်က ဖြစ်သည်။ သဒ္ဓမ္မစာရီ တပည့်ကား မဟာသာမိ၊ ၎င်းတပည့်ကား အတုလဝံသ၊ ၎င်းတပည့် ဓမ္မသာမိ၊ ၎င်းတပည့် အဘိ သင်္ကေတ၊ ၎င်းတပည့် တိပိဋကာလင်္ကာရ အမည်ရှိသော တောင်ဘီလာပုဂ္ဂိုလ်၊ ၎င်းတပည့် ဆားလင်း အရိယဓဇ၊ ၎င်းတပည့် ရှင်ဂုဏာဘိလင်္ကာရ ဟူသော တုံဆရာ၊ ၎င်းတပည့် ပညာရာမ၊ ၎င်းတပည့် ကုန်းဘောင်မြို့တည် မင်းတရားကြီး လက်ထက်တော် သာသနာ ပြုတော်မူသော အရှင်အတုလယသ မဟာဓမ္မရာဇဂုရုသို့တိုင် အစဉ်အားဖြင့် ၁၁ ဆက်၊ **ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၁၂၂ ခု**[၂]၊ **သာသနာနှစ် ၂၃၀၄ ခု**[၃] ရှိသည်ဟု ဆိုသည်။ ထိုနောက် စေည့်ကူးစားလက်ထက် ဆုံးထားဆရာတော် ဆက်လက် ရေးထားခဲ့သည့် ဆရာ စဉ်ဆက်စာ၊ ဘိုးတော်မင်းတရားကြီးလက်ထက် ဆရာ ဆက်လက်ရေးသားသည့် ဆရာ စဉ်ဆက်စာ ရှိသည်ဟု ကြားဖူးသည်။ မတွေ့မမြင်ဖူးပါ။

သာသနာတော်ကို အစဉ်မပျက် ထိန်းဆောင်တော်မူကြကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်သူမြတ်တို့

၁။ အေဒီ ၁၄၄၂
၂။ အေဒီ ၁၇၆၀
၃။ အေဒီ ၁၇၆၀

http://www.dhammadownload.com

အစဉ်အဆက် သေချာစွာရှိမှ နောင်လာလူများတို့ မှတ်သားကြည်ညိုခြင်း၊ နောက်နောင် ဆက်ကာဆက်ကာ သာသနာတော်တည်သမျှ ကာလပတ်လုံး ပညာရှိ သူတော်ကောင်း တို့လည်း ထိုစာကို အခြေပြု၍ ဆက်လက်ရေးသား ပွားများရန် အကြောင်းရှိပါသည်။

ကုန်းဘောင်တည် မင်းတရားကြီးဆရာ ဆိုခဲ့သော ဆရာအစဉ်လည်း သရေ ခေတ္တရာ ပြည်မြို့တွင် **၈၀၄ ခုနှစ်**[၁] သီဟိုဠ်က ရှင်သဒ္ဓမ္မစာရီ ရောက်သည့် အဆက်က စဉ်ခဲ့၍ ၁၁ ဆက်မျှသာ ဆိုခဲ့သည်။ ပါရာဇိကဏ် အဋ္ဌကထာ၊ မဟာဝင်ကျမ်းများကမူကား ရှင်မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿထေရ်၊ **သာသနာနှစ် ၂၃၅ နှစ်**[၂]တွင် သောဏထေရ်၊ ဥတ္တရထေရ် တို့ကို သုဝဏ္ဏဘုမ္မိသို့ စေလွှတ်ကြောင်း၊ သည်မှတစ်ပါး အသီးသီး တိုင်းများသို့ သာသနာပြု စေလွှတ်ကြောင်းများကိုလည်း ဆိုသည်။ ပြည်မြို့သို့ သဒ္ဓမ္မစာရီ ရောက်သည့်နှစ်၊ ရှင်မဟိန္ဒထေရ် သီဟိုဠ်သို့ သာသနာပြု သွားသည့်နှစ်ကို တွက်သော် အနှစ် ၅၀၀ ကျော် ကွာဝေးသည်။ သုဝဏ္ဏဘုမ္မိ ဆိုသည့် **သုဓမ္မဝတီသထုံပြည်**[၃] သို့ စေလွှတ်သည့် သောဏ ထေရ်၊ ဥတ္တရထေရ်တို့ အဆက်အနွယ်တစ်ကြောင်း ဆက်လက်ရန် ရှိသေးသည်။

သုဓမ္မဝတီ သထုံပြည် ရှင်ဗုဒ္ဓဒတ္တထေရ် သီဟိုဠ်သို့ ပိဋကတ်ကူး **သာသနာ သက္ကရာဇ် ၉၃၀**[၄]၊ **ကောဇာသက္ကရာဇ် ၃၀၈**[၅] ရောက်သောအခါ သွားသည်။ ရောက်လျှင် သီဟိုဠ်ဆရာတို့နှင့် နှီးနှောပြောဆို၍ ဇိနာလင်္ကာရစာကိုယ်၊ ၎င်းဋီကာများကို စီရင်သည်။ သီဟိုဠ်ဆရာတို့က သည်ဆရာသည် လောက၊ ဓမ္မ အကြောင်း နှစ်ပါးတွင် လောက အကြောင်းကို အားကြီးပြောသည်၊ အပြောအဆို နှလုံးရည်ကိုထောက်၍ ပိဋကတ်တော်ကို မကူးရ၊ သီဟိုဠ်က ပြန်လာရသည်။

၎င်းနောက် ရှင်ဗုဒ္ဓဃောသထေရ်သည် ပိဋကတ်တော်ကို အကူးအဆောင် သီဟိုဠ် သို့ **သာသနာသက္ကရာဇ် ၉၃၀**[၆] နှစ်တွင် သွားပြန်သည်။ သီဟိုဠ် မဟာဝိဟာရဝါသီ ဆရာတော်တို့နှင့် နှီးနှောပြောဆိုကြ၍ "သီလေ ပတိဋ္ဌာယနရော" စသော ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ကျမ်းကို စီရင်သည်။ သီဟိုဠ်ဆရာတို့ နှစ်သက်ကြ၍ ပိဋကတ်တော်ကို ကူးယူပါတော့ ခွင့်ပြုသည်။ ပိဋကတ်တိုက်မှာ သံကွန်ရက် အဖြီးအခိုင် လုံခြုံစွာ လုပ်ဆောင်ဖုံးအုပ်လျက် ရှိသည်ကို ရှင်ဗုဒ္ဓဃောသဆရာသည် "သုဂတံသုဂတံ" စသော မဟာနမက္ကာရကို ရွတ်ဖတ်သရဇ္ဈာယ် သဖြင့် ဖုံးအုပ်သော သံကွန်ရက် ပွင့်လေသည်။ ပိဋကတ်တော် သီဟိုဠ်ဘာသာကို မြန်မာ ဘာသာသို့ ကူးယူပြီးလျှင် သုဓမ္မဝတီ သထုံပြည်သို့ ပြန်သည်။ အရှင်မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿ ထေရ်က သောဏထေရ်၊ ဥတ္တရထေရ်၊ မဟိန္ဒထေရ်တို့ကို စေသည့် **သာသနာနှစ် ၂၃၆**[၇] နှင့် ရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ သီဟိုဠ်သို့သွားသည့်နှစ် အကွာကို တွက်သော် ၆၉၄ နှစ် ကွာသည်။

၁။ အေဒီ ၁၄၄၂
၂။ ခရစ်မပေါ်မီ ၃၀၉ ဘီစီ [တတိယအကြိမ် သင်္ဂါယနာတင်သည်။]
၃။ သထုံပြည်ကို သုဝဏ္ဏဘုမ္မိ၊ သုဓမ္မဝတီဟုလည်း ခေါ်ဆိုသည်။
၄။ အေဒီ ၃၈၆
၅။ အေဒီ ၉၄၆
၆။ အေဒီ ၃၈၆
၇။ ခရစ်မပေါ်မီ ၃၀၈ ဘီစီ

http://www.dhammadownload.com

သုဓမ္မဝတီ သထုံပြည်တွင်လည်း အထက် သာသနာပြု စေလွှတ်ရင်းသူ သောဏထေရ်၊ ဥတ္တရထေရ်တို့ တပည့်ကြီး သောဘိတထေရ်၊ ၎င်းတပည့် သောမဒတ္တထေရ်၊ ၎င်းတပည့် သုမနတိဿထေရ်၊ ၎င်းတပည့် သောပါကထေရ်၊ ၎င်းတပည့် သောမဒတ္တထေရ်၊ ၎င်းတပည့် အနောမဒဿီထေရ်တို့ ခုနစ်ဆက်တွင် ဗုဒ္ဓဃောသထေရ်နှင့် ဆိုင်ပြိုင်မိကြသည်။ အကြောင်းအရာမျိုးကို မေးမြန်းကြသည်နှင့် အလွန်ကြည်ညိုခြင်း ဖြစ်ကြ၍ ထိုကာလ သာသနာတော် ပွင့်လင်းစည်ပင်လျက် ရှိသည်။ ထိုအခါ ပိဋကတ်တော်ကို မင်းမိဖုရားတို့ ကြည်ညိုဆောင်ယူ၍ နန်းရင်ပြင်တွင် ထားသည်ဟု ဆိုသည်။ သထုံမင်း၏ အမည်သညာ မပါ၊ ထိုကာလကြောင့် ပုဂံပြည် မင်းရစ်ဆက်မြောက်ဖြစ်သော ဒူရစ်မင်း လက်ထက်နှင့် ဆိုင်သည်။

သထုံပြည်တွင်ရှိသူ အနောမဒဿီ၊ ၎င်းတပည့် အဓိသီလ၊ ၎င်းတပည့် ပြာဏဒဿီ၊ ၎င်းတပည့် အဓိသီလကာလ၊ ၎င်းတပည့် အရဟံ၊ ၄ ဆက်မြောက် ရှိသည်။

> ပုဂံပြည်တွင်လည်း နော်ရထာမင်းစောလက်ထက် နော်ရထာမင်းစော ကိုးကွယ်ရှိသည့် အရည်းရဟန်းတို့ကို ယုံကြည်တော်မမူ ရှိ၍ ထိုအရည်းရဟန်းတို့ ယုံကြည်ရာ ယုံကြည်ကြောင်း ပြောဆိုသော်လည်း မယုံရှိသည်နှင့် ကြီးစွာသော သစ်ခေါင်းတွင် မိမိတို့ စွဲယူလေ့လာသော စာသဘောကို ရေးသား၍ သွင်းထားသည်။ ၃ နှစ်လောက်ရှိလျှင် ထိုသစ်ခေါင်း အပွေးတက်၍ စေ့သည်နှင့် ပိဋကတ်တော် ထိုသစ်ခေါင်းအတွင်း ရှိသည်ဟု အိပ်မက်မြင်ဟန် ပြောဆိုသောကြောင့် နော်ရထာမင်းစောက ခုတ်လှီးကြည့်ရှုသည်တွင် စာကို တွေ့ရသည်။ ထိုသူတို့၏ အယူဝါဒ သဘောနှင့် မကွဲမပြား ရှိသောကြောင့် မီးနှင့်တိုက်၍ ယခုတိုင်အောင် သရေခေတ္တရာတွင် မီးတိုက်ကုန်းဟု အထင်အရှား ရှိသည်။

ပိဋကတ် တွေ့ရသည်ဟု ကျော်စောခြင်း အသံကို သထုံပြည်က ရှင်အရဟံ ကြားလေရာတွင် ရှင်အရဟံ လာရောက်သည်။ တောသားမုဆိုး တွေ့၍ နော်ရထာမင်းစောထံ ပို့သည်။ နော်ရထာမင်းစောကလည်း ထိုသူ့ဣန္ဒြေ အနေအထိုင်ကို ကြည့်ရှုမေးမြန်းရာတွင် အပြောအဆိုကို ကြားနာရသဖြင့် နှစ်သက်တော်မူ၍ ကိုးကွယ်တော်မူသည်။ ရှင်အရဟံက သထုံပြည်မှာ ပိဋကတ်တော်ရှိကြောင်းကို ပြောဆိုသည်။ သထုံမင်းသို့ စေ၍ တောင်းသည်။ မပေး မရသောကြောင့် သထုံပြည်ကိုတိုက်ရာ မင်းနှင့် တကွ ပိဋကတ်အစုံ ၃၀၊ ရဟန်း ၅၀၀ တို့ကို ပင့်ဆောင်ယူခဲ့၍ **သက္ကရာဇ် ၄၁၉ ခု**[၁] ပြည်သို့ ရောက်သည်။

ထိုအခါ ရှင်အရဟံနှင့် သာသနာပြုဘက် ရှင်ဉာဏပုဂ္ဂိုလ်၊ ရှင်အာနန္ဒာ၊ ရှင်သီလဗုဒ္ဓိ၊ ထို ၄ ပါးတို့သည် သာသနာတော်ကို ရွက်ဆောင်တော်မူကြကုန်သည်။

ထို ၄ ပါးတွင် ရှင်အရဟံတပည့် ရှင်အရိယဝံသ၊ ၎င်းတပည့် ရှင်ဥတ္တရာဇီဝ ဖြစ်သည်။ ၎င်းဥတ္တရာဇီဝသည် **သက္ကရာဇ် ၅၃၂ ခု**[၂] **မင်းယဉ် နရသိခ** [၁၁၇၁–၁၁၇၄] လက်ထက် သီဟိုဠ်သို့ သိက္ခာအယူ သံဃာ ၁၀ ပါးနှင့် သွားသည်။ ရောက်လျှင် ခေါ်သွား

၁။ အေဒီ ၁၀၅၇

၂။ အေဒီ ၁၁၇၀

http://www.dhammadownload.com

သည့် သံဃာ ၁၀ ပါးအနက် ဆပ္ပဒသာမဏေတစ်ပါး ပါသည်။ သီဟိုဠ် မဟာဝိဟာရဝါသီဂိုဏ်းဆရာတို့နှင့် နှစ်လိုဖွယ် စကားပြောဆိုကြပြီးလျှင် ဆပ္ပဒသာမဏေကို မဟာသိမ်တွင် ရဟန်း ပြုသည်။ ဥတ္တရာဇီဝနှင့် သီဟိုဠ်ဆရာတို့ တရားစကား ပြောဆိုကြသည်။ သီဟိုဠ်ဆရာတို့က ကျွန်ုပ်တို့ အဆက်အနွယ်သည် အခြား မဟုတ်၊ ရှင်မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿ မထေရ်က သာသနာပြု စေလွှတ်ရင်း ရှင်မဟိန္ဒအနွယ် ဖြစ်သည်။ အရှင်တို့လည်း ရှေးဦးစွာ သုဝဏ္ဏဘုမ္မိသို့ ရှင်မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿထေရ်က စေလွှတ်ရင်း ရှင်သောဏထေရ်၊ ဥတ္တရထေရ်တို့ အဆက်အနွယ် တပည့်သံဃာ မှန်တော့သည်။ အရှင်တို့ ငါတို့ဆရာအဆက်ဆက်တွင် အရင်းမူလ ရှင်မဟိန္ဒထေရ်၊ သောဏထေရ်၊ ဥတ္တရထေရ်တို့ ဆရာမောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿထေရ်၊ ၎င်းဆရာ သိဂ္ဂဝ၊ စန္ဒဝဇ္ဇိ၊ ၎င်း ၂ ပါးဆရာ သောဏက၊ ၎င်းဆရာ ရှင်ဒါသက၊ ၎င်းဆရာ ရှင်ဥပါလိ ပင်ဖြစ်သည်ဟု ပြောဆိုကြပြီးနောက် ပုဂံပြည်သို့ ရှင်ဥတ္တရာဇီဝ ပြန်သွားသည်။

ဆပ္ပဒထေရ်မှာ သီဟိုဠ်တွင် ၁၇ နှစ် နေပြီးမှ ပုဂံသို့ ပြန်သည်တွင် တေမလိတ္ထိရွာသား သီဝလိထေရ်၊ ကမ္ဘောဇမြို့သား တာမလိန္ဒထေရ်၊ ကဉ္စိပုရမြို့သား အာနန္ဒထေရ်၊ အနုရာဓမြို့သား ရာဟုလထေရ်တို့ကို ပေးအပ်လိုက်၍ **သက္ကရာဇ် ၅၄၃ ခု[၁] နရပတိစည်သူမင်း** [၁၁၇၄–၁၂၁၁] လက်ထက် ပုဂံပြည်သို့ ရောက်သည်။ (ဆပ္ပဒထေရ် ရောက်သည့်နှစ်တွင် ဥတ္တရာဇီဝထေရ် ကံကုန်သည်။) ဆပ္ပဒနှင့် ပါသည့် ရဟန်း ၄ ဦးအနက် ရှင်ရာဟုလာမှာ နရပတိစည်သူမင်းကြီး [၁၁၇၄–၁၂၁၁] ပွဲသဘင်တွင် ကချေသည်မတစ်ယောက်ကို မြင်သည်နှင့် စိတ်ဖောက်ပြန်၍ လူပြုလိုသောကြောင့် မလ္လာယုကျွန်းသို့ သွားသည်။ မလ္လာယုမင်းက ဝိနည်းကို တတ်လိုပါသည်ဟု ဆိုလျှင် ခုဒ္ဒကသိက္ခာ ဝိနည်းကျမ်းကို ဋီကာနှင့်တကွ သင်၍ ပတ္တမြားတသပိတ် လှူသော် လူထွက်၍ အိမ်ရာထောင်သည်။

အာနန္ဒာ၊ တာမလိန္ဒ၊ သီဝလိတို့ ၃ ဦးမှာ နရပတိစည်သူမင်းကြီးက ဆင်လှူသည်ကို အလှူခံ၍ ၂ ပါး ဆရာမှာ တောတွင် လွှတ်သည်။ အာနန္ဒာမှာမူကား ဆွေမျိုးရှိရာ ပို့သည်။ ၂ ပါးဆရာက မနှစ်သက်၍ အာနန္ဒာနှင့် ဂိုဏ်းခွဲသည်။ နောက် သီဝလိနှင့် တာမလိန္ဒ ၂ ဦးလည်း အပြောအဆို မတွေ့။ ကာယဝိညတ်၊ ဝစီဝိညတ် ၂ ရပ်တွင် ကာယဝိညတ်ဖြင့်သာ ခံအပ်သည်၊ ဝစီဝိညတ်ဖြင့် မခံအပ်၊ အငြင်းအဆို ရှိကြသည်နှင့် နှစ်ဂိုဏ်းခွဲကြသည်။

နောက် ပုဂံပြည်တွင်–

၁။ ရှင်အရဟံ–ရှေ့သာသနာ တစ်ဂိုဏ်း၊

၂။ ဥတ္တရာဇီဝ၊ ဆပ္ပဒတို့–နောက်သာသနာ တစ်ဂိုဏ်း၊

၃။ ဆပ္ပဒနှင့် အတူပါ သီဝလိ တစ်ဂိုဏ်း၊

၄။ ရှင်အာနန္ဒာ တစ်ဂိုဏ်း၊

၅။ ရှင်တာမလိန္ဒ တစ်ဂိုဏ်း၊ ဤသို့ ၅ ဂိုဏ်း ကွဲကြလေသည်။

၁။ အေဒီ ၁၁၈၁

http://www.dhammadownload.com

ပုဂံပြည်ရောက် ဂိုဏ်း ၅ ဂိုဏ်းက မည်သည့်ဂိုဏ်း အနွယ်အဆက် ပင်းယ၊ စစ်ကိုင်း၊ ရတနာပုရမြို့များသို့ ရောက်သည်ကို သိလိုပါသည်။

မင်းစဉ်မှာလည်း မဟာသမ္မတက ဆက်လက်၍ ရာဇဝင်တွင် ဆိုသည်။ သာသနာတော်အစဉ်မှာလည်း ဘုရားလက်ထက် ရှင်ဥပါလိထေရ်က စ၍ သာသနာတော်ကို အစဉ်အတိုင်းဆိုမှ သင့်ပါမည်။ အထက်ဆိုခဲ့ပြီးသော ပုဂံပြည်က ဥတ္တရာဇီဝ၊ ဆပ္ပဒတို့နှင့် သံဃာ ၁၀ ပါး သီဟိုဠ်သို့သွားရာ သီဟိုဠ် မဟာဝိဟာရ ဝါသီဆရာတို့နှင့် ပြောဆိုကြသည့် စကားစပ် အလျဉ်းတွင် သီဟိုဠ်ဆရာတို့ ပြောစဉ်အဆက်ကား ရှင်ဥပါလိ၊ ၎င်းတပည့် ဒါသက၊ ၎င်းတပည့် သောဏက၊ ၎င်းတပည့် စန္ဒဝဇ္ဇီ၊ ၎င်းတပည့် မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿ၊ ၎င်းတပည့် သောဏမထေရ်၊ ဥတ္တရမထေရ်၊ ၎င်းတပည့် သောဘိတမထေရ်၊ ၎င်းတပည့် သောမဒတ္တ၊ ၎င်းတပည့် သုမနတိဿ၊ ၎င်းတပည့် သောပါက၊ ၎င်းတပည့် အနောမဒဿီ၊ ၎င်းတပည့် အဓိသီလ၊ ၎င်းတပည့် ပြာဏဒဿီ၊ ၎င်းတပည့် အဓိသီလကာလ၊ ၎င်းတပည့် အရဟံ၊ ၎င်းတပည့် အရိယဝံသ၊ ၎င်းတပည့် ဥတ္တရာဇီဝ၊ ၎င်းတပည့် ဆပ္ပဒ၊ ပေါင်း ၁၉ ဆက်သာ အဖြောင့်အမှန် ရသည်။

နောက် သုဓမ္မသာမိ ဟူသော ဆရာသည် အရဟံဂိုဏ်းဝင် အနွယ် ဆိုသည်။ ထိုဆရာသည်လည်း **ပင်းယဥစနာမင်းကြီး** [၁၃၂၂–၁၃၄၂] လက်ထက် **သက္ကရာဇ် ၇၀၂**[၁] ခုတွင် သာသနာပြုဆရာတော် စကားကျောင်းမ–နေ ဟူ၍ အာစရိယဝံသ အဆက်အနွယ်စာ၊ စကားကျောင်းမ သမိုင်းများက ထွက်သည်။ သုဓမ္မသာမိ ဆိုသော ဆရာ့တပည့် မဟာမဟိန္ဒ၊ ၎င်းတပည့် ခေမာစာရ၊ ၎င်းတပည့် သာရဒဿီဟု ပုဂ္ဂိုလ် ၄ ဦး ထွက်သည်။ ပင်းယက သာရဒဿီ ဆရာလည်း ပြည်မြို့သို့ စုန်လေသည်ဟု အာစရိယဝံသကျမ်းတွင် ထွက်ရှိသည်။

သရေခေတ္တရာက သဒ္ဓမ္မစာရီပုဂ္ဂိုလ်အဆက် အတုလဆရာ သွင်းချက်အရ ဆရာစဉ်က ယူရမည်။ သို့မဟုတ် သထုံ၊ ပုဂံ၊ ပြည်က အဆက်အနွယ်ပင် ယူရမည်ကို ခြားနား၍ ဆိုစေချင်ပါသည်။ သည်အရာကို ပုဏ္ဏောဝါဒသုတ်ထွက်စကား၊ ပါရာဇိကဏ် အဋ္ဌကထာ မဟာဝင်ထွက် ကလျာဏီကျောက်စာ အာစရိယဝံသ ဗုဒ္ဓဃောသုပ္ပတ္တိ စာအထွက် ဆုံးထားဆရာတော် ဆက်လက်သည့် အဆက်၊ မင်းတရားကြီးလက်ထက် ဆရာ ဆက်လက်သည့် အဆက်အလက်များနှင့် တိုင်းထောက်ပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရား တပည့်ရင်း ရှင်ဥပါလိဆရာက စ၍ အစဉ်မပြတ် ပုတီးလုံး သီသကဲ့သို့ **သက္ကရာဇ် ၁၁၉၃ ခု**[၂]၊ **သာသနာနှစ် ၂၃၇၅ ခု**[၃] တိုင် အင်းစောက်ရေး၍ ထားရန် သာသနာတော်ကို ထိန်းဆောင်တော်မူပေသော ဆရာတော်တို့ သတ္တိ ဗျတ္တိ၊ နိုင်ငံပြည် သာသနာတော်ကို ပြုစုသည့် မင်းနှင့်တကွ ဆရာစဉ်ကို သေချာအောင် ရေး၍ ပေးစေချင်ပါသည် ဆရာ။

ဥယျောဇဉ် ပြီး၏။

၁။ အေဒီ ၁၃၄၀

၂။ အေဒီ ၁၈၃၁

၃။ အေဒီ ၁၈၃၁

http://www.dhammadownload.com

၁ – အာသီသပုဗ္ဗကဂန္ထာရမ္ဘ

ကျမ်းဦးဂါထာ

ယော နေကဝါရမ္ပိ မရမ္မမဏ္ဍလံ၊
အာဂမ္မ သဒ္ဓမ္မဖုတိံ အကာ စိရံ။
ဇန္တူနမတ္ထံ ဒီဃဒဿိ တဿိဒံ၊
ဇောတေတု မောဟန္ဓဝိဓံသိ သာသနံ။ ။

[၁၂ လုံးတွဲ ဝဏ္ဏဝံသာဂါထာ]

အနက်ကား။ ။ ယော တထာဂတော၊ အကြင် ရှေးဘုရားတို့ကဲ့သို့ လာခြင်းကောင်းတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည်။ မရမ္မမဏ္ဍလံ၊ သုနာပရန် တမ္ဗဒီပ မည်သော မြန်မာတိုင်းပြည်သို့။ အနေကဝါရမ္ပိ၊ အကြိမ်များစွာလည်း။ အာဂမ္မ၊ ကြွလာတော်မူ၍။ ဇန္တူနံ၊ မြန်မာတိုင်းသူ လူအပေါင်းတို့၏။ အတ္ထံ၊ အကျိုးစီးပွားကို။ ဒီဃဒဿီ၊ အရှည်အမြော် ခေါ်တော်မူလျက်။ ရံ၊ ကြာမြင့်စွာ။ သဒ္ဓမ္မဖုတိံ၊ သာသနာတော်မြတ် ထွန်းလင်းအံ့သော အကြောင်းကို။ အကာ၊ ပြုတော်မူလေပြီ။ တဿ တထာဂတဿ၊ ထို ရှေးဘုရားတို့ကဲ့သို့ လာခြင်းကောင်းတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏။ ဣဒံ သာသနံ၊ ဤသာသနာတော်မြတ်သည်။ မောဟန္ဓဝိဓံသီ၊ မောဟတည်းဟူသော အမိုက်မှောင်ကို ပယ်ဖျောက်လျက်။ စိရံ၊ ရှည်မြင့်စွာ။ ဇောတေတု၊ စည်ပင်သန့်ရှင်း ထွန်းလင်းပါစေသတည်း။

ဤသို့လျှင် အာသီသပုဗ္ဗက–ဂန္ထာရမ္ဘ သာသနဝံသစာတမ်း ကျမ်းဦးထားလို၍ ဖွဲ့ဆိုသော မုနိငါးပါးတို့၏အရှင် ဘုရားသခင်၏ သာသနာတော်မြတ် အနွယ်အဆက်ကို ပြရာ ဝဏ္ဏဝံသာ ဤဂါထာဖြင့် သာသနာတော်မြတ် ကာလမြင့်ရှည် စည်ပင်သန့်ရှင်း ထွန်းလင်းအံ့သည်ကို မြော်ခေါ် ထောက်ထားတော်မူလျက် သီဟိုဠ်ကျွန်း၊ ရာမညတိုင်းများတို့ကဲ့သို့ သုနာပရန် တမ္ဗဒိပ မည်သော မြန်မာတိုင်းပြည်သို့ အရှင်မဟာပုဏ္ဏထေရ်ပင့်ဖိတ်တောင်းပန်သဖြင့် နံ့သာတန်ဆောင်း ကျောင်းတော်ခံခြင်း၊ နမ္မဒါမြစ်နား သစ္စပန်တောင်ဖျားထက် တစ်ရာ့ရှစ်ကွက် စက်အရေးနှင့်တကွ ခြေတော်ရာပြခြင်း အစရှိသော အကျိုးဌာ ပြာသာဒ်ငါးရာ ယာဉ်ညင်သာဖြင့် ကြွလာတော်မူ၍ သာသနာတော်မြတ် အရှည်တည်ထွန်းအံ့သော အကြောင်းကို ပြုတော်မူသဖြင့် မဟာပုဏ္ဏ၊ သစ္စဗန္ဓ၊ ဣသိဒိန္န အရင်းစသော မြန်မာတိုင်းသူ လူအပေါင်းတို့၏ အကျိုးစီးပွားကို ကိုယ်တော်မြတ် နောင်

http://www.dhammadownload.com

နှစ်ငါးထောင် တိုင်အောင် ရှက်ဆောင်ချီးမြှင့်တော်မူသော ရှေးဘုရားတို့ကဲ့သို့ လာခြင်းကောင်းတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏ ဤသာသနာတော်မြတ်သည် မောဟမိုက်မှောင်ကို ဖျောက်ပယ်လျက် ကြာမြင့်စွာ စင်ကြယ်သန့်ရှင်း ထွန်းလင်းပါစေ ဟူ၍ တိုက်ရိုက်သိအပ်သော ပတ္ထနာအာသီသကိုလည်း နီတတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားပြသည်။ သာသနာတော်မြတ် အဆက်အနွယ် သာသနဝံသ စာတမ်းကို ကျမ်းဂန်စာပေ အထွက်အဆို ရှိသည့်အတိုင်း စီစဉ်ရေးသားထားပါအံ့ ဟူသော စကားကျဖြင့် သိအပ်သော ပဋိညာဉ်ကိုလည်း နေယျတ္ထအားဖြင့် ပြသည်ဟုလိုသော်။

ဝန်ခံခြင်း ပဋိညာဉ်

သာသနဝံသ အဆက်အနွယ်သည် အစဉ်မပြတ်ဖြစ်လျက် တစ်စောင်တစ်ဖွဲ့တည်း မရှိကြ။ မှတ်မိမှတ်ရာ အသင့်အတော်သာ မှတ်သားကြလျက် ရှိသည်။ ကျန်လပ်သည့် အရာများကို အတွင်းဝန်မင်းကြီး **သီရိမဟာ နန္ဒသင်္ကြံ**က ရှင်းလင်းသိသာအောင် မင်းတိုင်ပင်အမတ် **မဟာဓမ္မသင်္ကြံ** သို့ မေးစေ၊ ဘုရားအမိန့်တော်မြတ်ကို ဦးထိပ်ထက် ဆင်ရွက်ရသည်အတိုင်း အတွင်းဝန်မင်းကြီး သီရိမဟာနန္ဒသင်္ကြံက **သက္ကရာဇ် ၁၁၉၃ ခု၊ နယုန်လပြည့်ကျော် ၅ ရက်**[၁]နေ့ မေးလာသည့် အမေးပုံတွင် မြတ်စွာဘုရား တပည့်တော်ရင်း အရှင်ဥပါလိက စ၍ အစဉ်မပြတ် ပုတီးလုံးကို သီသကဲ့သို့ ယခု **သက္ကရာဇ် ၁၁၉၃ ခု**[၂]တိုင်အောင် သာသနာပြု ဆရာစဉ်ကို အင်းစောက် ရေးသားထားရန် အသေအချာ ပေးစေချင်ကြောင်းနှင့် အမေးပုစ္ဆာ ပါသည်မှာ မင်းစဉ် ရာဇဝင်ကဲ့သို့ သာသနာဝင် ဆရာစဉ် ဆက်လက်၍ တစ်စုတည်း ကျမ်းဂန်စာပေ မဆို မရှိ၊ မင်းစဉ်မှာ ရှေ့မင်းနှင့် နောက်မင်း ဓေ့စပ်လျက် မချန်မလပ် ဆိုသည်။ ဆရာစဉ်မှာ ထိုသို့မဆိုဘဲ အကြောင်းအထူးရှိမှ ဖော်ထုတ်၍ ဆိုသည်။ အကြောင်းအထူး မရှိလျှင် အစဉ်တစ်ချက်တည်း၊ တစ်သမတ်တည်းသာ ဆိုသည်။ ယင်းသို့ဆိုမှလည်း ဆရာစဉ်မပျက် ဆက်လက်၍ အဓိပ္ပာယ်ယူသာသည်။

ထို့ကြောင့် ရာဇဝင်မင်းစဉ်ကဲ့သို့ သာသနာဝင်ဆရာစဉ်ကို ကျမ်းဂန်စာပေ တစ်စောင်တစ်ဖွဲ့တည်း မဆိုမရှိသည် ဖြစ်၍ အသီးသီး ကျမ်းဂန်စာပေ အဆိုအထွက် ရှိတိုင်းပင် ယူမှတ်သင့်သည်။ အထူးအခြား ရေးသားစု မရှိပြီ။ အကြိမ်ကြိမ် ပယ်သည်ကို ဆရာစဉ်ဆက် ပြတ်ပြီ၊ သာသနာ ကွယ်ပြီဟု အတွေးအဆ မိစ္ဆာဝါဒ ရှိသူလည်း ရှိရာပါသည်။ ခပ်သိမ်းသောသူတို့ အတွေးအဆ မိစ္ဆာဝါဒ မရှိကြအောင် ရေးသားပါ။ ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျပ် လာ၍ ဆောမြို့စား အတွင်းဝန်မင်းကြီး သီရိမဟာနန္ဒသင်္ကြံ အကြောင်းနှင့်တကွ အကြိမ်ကြိမ် တိုက်တွန်းသည် ဖြစ်၍ သာသနာဝင် ဆရာစဉ်ဆက်ကို ထုတ်နုတ်ရေးသားပေအံ့။

ထိုသို့ ရေးသားရာ၌လည်း ကမ္ဗည်းမှတ်စာ မကွယ်မပျောက်လျှင် ရွှေအိုးရတနာ မတိမ်မမြုပ်လေသကဲ့သို့ ကျမ်းဂန်စာပေ မကွယ်မပသမျှ သာသနာဝင် ဆရာစဉ်ဆက်

၁။ ၃၀၊ မေ၊ ၁၈၃၁

၂။ အေဒီ ၁၈၃၁

http://www.dhammadownload.com

မပျက်မစီးရာသောကြောင့် ကျမ်းဂန်စာပေ အတွက်အဆိုရှိတိုင်း အကြောင်းအကျိုး၊ အစ အဆုံးကို ဆင်ခြင်ထောက်ထား၍ နည်းနာမှီးလျက် ကောင်းစွာ ဆိုလတ္တံ့သတည်း။

အညာ[1]၌ မိုးရွာသည်ကို ထောက်၍ **အကြေ**[2]၌ ရေကြီးမည်ကို သိသည်ကား **ကာရဏာနုမာန**[3]နည်း၊ အထက်၌ အခိုးအလျှံကိုမြင်၍ အောက်၌ မီးရှိကြောင်းကို သိသည်ကား **ဖလာနုမာန**[4]နည်း၊ ကျောက်ဖျာ အစ၊ အဆုံး၌ သားခြေရာကိုမြင်၍ ကျောက်ဖျာ အလယ်၌ မထင်မရှား သွားလေသော သားခြေရာကို သိသည်ကား မိဂပဒဝလဉ္ဇနနည်း။ ဤသို့ အကြောင်းအကျိုး အစအဆုံးကို ဆင်ခြင်ထောက်ထား၍ နည်းနာမှီးလျက် ကောင်းစွာ ဆိုပေလတ္တံ့။ အလေးအမြတ် ပြုအပ်လှစွာသော သာသနာရေး၊ သာသနာမှု စကားကို ကျောက်ထီးကိုကဲ့သို့ အလေးအမြတ်ပြု၍ သင့် မသင့်၊ ရာ မရာကို ဆင်ခြင်စာနာလျက် ကောင်းစွာ ယူမှတ်စေကုန်သတည်း။

[ထိုသို့ ယူမှတ်သင့်သော အကြောင်း၊ သာသနာကွယ်ခြင်းအကြောင်း ငါးပါးကို အထက်စာပြီး နိဂုံးသို့ရောက်မှ ဆိုပေအံ့။]

အာသီသပုဗ္ဗကဂန္ထာရမ္ဘ ပြီး၏။

---

၂ – ပထမသင်္ဂါယနာ တင်ရခြင်း၏ အကြောင်း အမြွက်စကား

"ကုသလာဓမ္မာ၊ အကုသလာဓမ္မာ၊ အဗျာကတာဓမ္မာ" စသည်ဖြင့် ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ် အကြောင်းနှင့် နိဗ္ဗာန်အကျိုးများကို ဟောကြားတော်မူခဲ့သော အရှင်ဂေါတမ မြတ်စွာဘုရားသည် ပရိနိဗ္ဗာန် စံယူတော်မူသည့်နောက် "လေးလ" မြောက်၌ ရာဇဂြိုဟ်ပြည် အဇာတသတ်မင်းကို အမှီပြု၍ ရှင်မဟာကဿပ အမှူးရှိသော ရဟန္တာငါးရာတို့ ပထမသင်္ဂါယနာ တင်တော်မူကုန်သည်– ဟူ၍ မေးလာသော စာတမ်းတွင် ပါသည်။ အကြောင်းမရှိဘဲ အလျောက် သင်္ဂါယနာတင်တော်မူသည် မဟုတ်၊ အကြောင်းအထူးရှိ၍ သင်္ဂါယနာ တင်တော်မူသည်။ အကြောင်းအထူးကား သဗ္ဗညုဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် လားတော်မူ၍ ခုနစ်ရက် လည်သောအခါ တစ်ထောင့်နှစ်ရာငါးဆယ်သော ရဟန်းသံဃာနှင့်တကွ ပါဝါပြည်မှ ကုသိနာရုံပြည်သို့ အရှင်မဟာကဿပ ကြွလာလေသော် ခရီးအကြား၌ နိဗ္ဗာန်လားတော်မူသော အကြောင်းကို ကြား၍ ရဟန်း သံဃာအပေါင်း ငိုကြွေးကြသည်တွင် ကြီးမှ ရဟန်းပြုသော သုဘဒ် ရဟန်းက "မငိုကြွေးကြလင့်၊ အဘယ် စိုးရိမ်ဖွယ်ရှိသနည်း။ ဂေါတမ မရှိက ငါတို့ ကျင့်လိုရာကျင့်၊ ကြိုက်သမျှ ကျင့်ရတော့မည်တကား" ဆိုသော

၁။ **အထက်။**

၂။ **အောက်။**

၃။ **အကြောင်းမြင်၍ အကျိုးသိခြင်း။**

၄။ **အကျိုးမြင်၍ အကြောင်းသိခြင်း**

http://www.dhammadownload.com

စကားကို ကြားတော်မူလျှင် ဤကဲ့သို့သော **ဝိသဘာဂ**[၁] ဖြင့် သာသနာတော်မြတ် ကွယ်ပရာသော အကြောင်းရှိချေသည်ဟု **ဓမ္မသံဝေဂ**[၂] ဖြစ်တော်မူ၏။

"ယနေ့ပင်လည်း ရွှေအဆင်းနှင့် တူသော ခန္ဓာတော် ထင်ရှားရှိသေးလျက် ဆင်းရဲငြိုငြင်စွာ ပြီးစေတော်မူသော သာသနာတော်၌ ကြီးစွာသော ဘေးရန်၊ အမှိုက်၊ ဆူးငြောင့် ဖြစ်ခဲ့၏တကား။ ဤသူယုတ်သည် မိမိနှင့် သဘောတူသူတစ်ပါးကို အပေါင်းအဖော်ရ၍ ကြီးပွားလတ်သော် သာသနာတော်မြတ်ကို ဆုတ်ယုတ်စေနိုင်ဘိယောင်တကား" ဟု မသက်မသာ ရှိတော်မူ၏။ ဤရဟန်းကြီးကို ဤအရပ်တွင်ပင် ပုဆိုးကြမ်းကို လဲစေ၍၊ ကိုယ်၌ ပြာဖြင့် ကြဲစေ၍ နှင်ထုတ်အံ့ဟု ကြံတော်မူ၏။ ရဟန်းဂေါတမ ခန္ဓာပင် ထင်ရှားရှိသေးလျက် တပည့်များ ခိုက်ရန်ဖြစ်ပွားကြသည်။ လူတို့ အပြစ်ဆိုလေတဲ့အံ့သည်။ ထိုနောက်ပြီးတစ်ဖန် အကြံတော်ကိုသိမ်း၍ ခပ်မဆိတ် သည်းခံတော်မူပြီးလျှင် "သဗ္ဗညုဘုရား နိဗ္ဗာန်လားသော်လည်း ဟောကြားတော်မူခဲ့သော တရားတော် ထင်ရှားရှိသေး၏တကား။ တရားတော်မြတ် မြဲမြံစွာတည်အောင် သင်္ဂါယနာတင်သော် ဤသူယုတ်ကဲ့သို့သော ဝိသဘာဂတို့ဖြင့် သာသနာတော်မြတ် မကွယ်မပ တည်ထွန်းရာသည် မဟုတ်လော၊ သာသနာတော်မြတ် တည်ထွန်းအောင် ပြုလုပ်မည်ကို ရည်မှတ်၍ ကိုယ်တော် သပွာယ်တော်မူသော ဒုကုဋ်တော်ကို သနားတော်မူခြင်း စသည်ဖြင့် သဗ္ဗညုဘုရား ငါ့ကို ချီးမြှင့်တော်မူသည် မဟုတ်လော" ဟု ဆင်ခြင်တော်မူပြီးမှ နိဗ္ဗာန်လားတော်မူသည့်နောက် သုံးလမြောက်သော အခါ ဝါခေါင်လပြည့်ကျော် ၅ ရက်နေ့ ရာဇဂြိုဟ်ပြည် စရည်းပင်ရောက်သော လိုဏ်၌ အဇာတသတ်မင်းကို အမှီပြု၍ သံဃာတော်ငါးရာနှင့်တကွ ခုနစ်လပတ်လုံး ပထမ သင်္ဂါယနာတင်တော်မူ၏။

[ထိုအခါ နဝစန္ဒေ ကိန်းသက္ကရာဇ်ရှည် ၁၄၈ နှစ်ကို အကုန်ချေ၍ သာသနာတော် သက္ကရာဇ် တစ်နှစ်အဝင်တွင် မဇ္ဈိမဒေသ မဂဓရာဇ်တိုင်း ရာဇဂြိုဟ်ပြည် အဇာတသတ်မင်း နန်းစံ ရှစ်နှစ်၊ ငါတို့ မြန်မာတိုင်း တကောင်း သင်းတွဲပြည် ဓမ္မဒီပဓဇမင်း နန်းစံ ငါးနှစ် ကျော်တည်း။ အဇာတသတ်မင်းနှင့် ဓမ္မဒီပဓဇမင်းပြိုင်၏။ နဝစန္ဒေကိန်း၈ကို အကုန် ချေသည် ဟူ၍ သာရတ္ထဒီပနီဋီကာ၌ ဆိုသည်။]

ဤပထမသင်္ဂါယနာ၌ အရှင်မဟာကဿပ၊ အရှင်ဥပါလိ၊ အရှင်အာနန္ဒာ၊ အရှင်အနုရုဒ္ဓါ အစရှိသော ရဟန္တာကြီး ငါးရာတို့ သင်္ဂါယနာတင်၍ လက်မွန်ရှေးဦးစွာ သာသနာ ပြုတော်မူကုန်သည်။ "ဘုရား မရှိပြီးတကား၊ ငါတို့ ကျင့်လိုရာကျင့်၊ ကြိုက်ရာ ကျင့်ရတော့မည်တကား" ဟု သုဘဒ် ရဟန်းကြီး သာသနာတော်ကို ဖျက်ဆီး ပြောဆိုသော စကားသည် သာသနာတော်ပြုရသော အကြောင်း ဖြစ်၏။ သုဘဒ် ရဟန်းကြီးကား အာတုမာမြို့သား ဆတ္တာသည်မျိုးတည်း။ အာတုမာမြို့သို့ ဘုရားရှင် ဒေသစာရီ ကြွတော်မူသောအခါ မိမိသား သာမဏေနှစ်ယောက်ကို ဆတ္တာမှု ပြုစေ၍ ရသော ဆီ၊ ဆား၊ ဆန် စသော ဝတ္ထုဖြင့် ယာဂုချက်ပြီးလျှင် သံဃာနှင့်တကွ ဘုရားသခင်အား လှူသည်ကို

၁။ သဘောမတူခြင်း။

၂။ တရားနှင့်ယှဉ်သော ထိတ်လန့်ခြင်းသဘော။

http://www.dhammadownload.com

ခံတော်မမူ။ အကြောင်းကို မေး၍ ကဲ့ရဲ့ပြစ်တင် ပြုတော်မူသည်။ "အကပ္ပိယအရာ၌ လူသာမဏောတို့ကို ဆောက်တည်စေသော် ဒုက္ကဋ်အာပတ်၊ ဆတ္တာသည် ဖြစ်ဖူးသော ရဟန်းသည် သင်တုန်း စသော ဆတ္တာသည် အဆောက်အဦကို ဆောင်ရွက်သော် ဒုက္ကဋ်အာပတ်" ဟု သိက္ခာပုဒ် ၂ ချက် ပညတ်တော်မူသည်ကို အငြိုးထား၍ သာသနာတော်မြတ်ကို ဖျက်ဆီးလိုသောကြောင့် ရဲရဲငြိသော သံပူ သံတွေကို မျို၍ အန်ဘိသကဲ့သို့ ဤသို့စဉ် မဆိုကောင်းသော စကားကို ဆိုလေသတည်း။

အဇာတသတ်မင်းကား အရှင်ဘုရားတို့ ဓမ္မစက်လည်း ဖြစ်ပါစေ၊ အကျွန်ုပ် အာဏာစက်လည်း ဖြစ်ပါစေအံ့၊ ဝံ့ဝံ့ရဲရဲ သင်္ဂါယနာတင်တော်မူပါကုန် ဟု တောင်းပန် ချီးမြှင့်သော လက်မွန်ရှေးဦး သာသနာပြုမင်းပေတည်း။

သင်္ဂါယနာ[၁] တင်ကုန်သော အရှင်မဟာကဿပ၊ အရှင်ဥပါလိ၊ အရှင်အာနန္ဒာ၊ အရှင်အနုရုဒ္ဓါ အစရှိသော ရဟန္တာကြီး ငါးရာတို့က အဆင့်ဆင့် ပွားများလေသော ဆရာဆက်၊ တပည့်ဆက်ကား သိန်း၊ သန်း မကလျှင် များပြားစွာသတည်း။

ပဌမသင်္ဂါယနာတင် အမြွက်စကား ပြီး၏။

၃–ဒုတိယ သင်္ဂါယနာတင်ရခြင်း၏ အကြောင်း အမြွက်စကား

ထိုနောက် "အနှစ်တစ်ရာတိုင် ရောက်သည်ကာလ ဝေသာလီပြည် ကာလာသောကမင်းကို အမှီပြု၍ ရှင်ယသမထေရ် အမှူးရှိသော ရဟန္တာ ခုနစ်ရာတို့ ဒုတိယ သင်္ဂါယနာ တင်တော်မူကုန်သည်" ဟူ၍ မေးလာသော စာတမ်းတွင် ပါသည့် ဒုတိယ သင်္ဂါယနာကိုလည်း အကြောင်းမရှိဘဲ အလျောက်သာ တင်တော်မူကုန်သည် မဟုတ်၊ အကြောင်းအထူးရှိ၍ တင်တော်မူကုန်သည်။ အကြောင်းအထူးကား ပဌမသင်္ဂါယနာတင်ပြီးနောက် နိဗ္ဗာန်လားတော်မူသည်က နှစ်တစ်ရာတိုင်ရောက်အောင် ပဌမ သင်္ဂါယနာတင်တိုင် ငြိမ်ဝပ်စွာပင် ဆရာစဉ်ဆက် မပျက်မစီး ကျင့်ဆောင်ကုန်သည်။ နှစ်တစ်ရာတိုင်လျှင် ဝေသာလီပြည် ဝဇ္ဇီတိုင်းသား ရဟန်းတို့သည် ဝိနည်းတရားနှင့် မညီသော **အဓမ္မဝတ္ထု ဆယ်ပါး**[၂]ကို ပြသ ကျင့်ဆောင်ကုန်၍ သာသနာ၌ ဘေးရန်ကြီးစွာ ဖြစ်၏။

အဓမ္မဝတ္ထုဆယ်ပါး ဟူသော်ကား–

၁။ သားချိုဖြင့် ဆားကိုဆောင်၍ ဆားမရှိသော ဆွမ်းနှင့် စားလျှင် သန္နိဓိ မဖြစ်–ဟု ယူသည်လည်း တစ်ပါး။

၂။ မွန်းလွဲ၍ အရိပ် လက် ၂ သစ်ထွက်အောင်ပင် စားသော်လည်း ဝိကာလဘောဇန မဖြစ်–ဟု ယူသည်လည်း တစ်ပါး။

၃။ တစ်ရပ်တစ်ရွာသို့ သွားလို၍ ပဝါရိတ်သင့်လျက် အတိ ရိတ်မပြုဘဲ စားကောင်း၏–ဟု ယူသည်လည်း တစ်ပါး။

၁။ ပိဋကတ်တော်များကို သံဃာတော်အများ စုပေါင်းညှိနှိုင်း ရွတ်ဆိုသည်။

၂။ အဓမ္မဝတ္ထု ဆယ်ပါး ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အဝိနယဝတ္ထု ဆယ်ပါး ဟူ၍လည်းကောင်း ခေါ်၏။

http://www.dhammadownload.com

၄။ တစ်သိမ်တည်းတွင် တစ်ကျောင်း တခြားစီ သံဃာကံဆောင်ကောင်း၏–ဟု ယူသည်လည်း တစ်ပါး။

၅။ မလာသေးဘဲ လာမှ ဆန္ဒယူအံ့ဟု ရှေးဦးက သံဃာကံဆောင်သော် ဝဂ်မဖြစ်–ဟု ယူသည်လည်း တစ်ပါး။

၆။ ဆရာ ဥပဇ္ဈာယ်တို့ အလေ့အကျင့်ဖြစ်က အပ်တော့သည်သာ–ဟု ယူသည်လည်း တစ်ပါး။

၇။ နို့ရည် အဖြစ်ကိုလည်း မစွန့်သေး၊ နို့ခမ်း အဖြစ်သို့လည်း မရောက်သေးသော နို့ရည်ကို ပဝါရိတ်သင့်လျက် အတိရိတ် မပြုဘဲ စားကောင်း၏–ဟု ယူသည်လည်း တစ်ပါး။

၈။ သေရည်အဖြစ်သို့ စင်စစ် မရောက်သေးသော သေနကို သောက်အပ်၏–ဟု ယူသည်လည်း တစ်ပါး။

၉။ အဆာမရှိသော နိသီဒိုင်ကို သုံးဆောင်ကောင်း၏–ဟု ယူသည်လည်း တစ်ပါး။

၁၀။ ရွှေ ငွေကို ခံကောင်း၏–ဟု ယူသည်လည်း တစ်ပါး။

ဤအဓမ္မဝတ္ထု ၁၀ ပါးကို ဝဇ္ဇီတိုင်းသား ရဟန်းတို့ ပြသ ကျင့်ဆောင်ကုန်၍ သာသနာ၌ ဘေးရန်ကြီးစွာ ဖြစ်လေသည်။ ထိုအကြောင်းကို အရှင်မဟာယသထေရ် ကြားသိ၍ အရှင်ရေဝတ၊ အရှင်သဗ္ဗကာမီ အစရှိသော ရဟန္တာကြီး ခုနစ်ရာတို့ကို ဆော်နိုး စည်းဝေးပြီးလျှင် သင်္ဂါယနာတင်အံ့ဟု ဝေသာလီပြည် ဝါလိကာရုံကျောင်းသို့ ကြွတော်မူ၏။ ဝဇ္ဇီတိုင်းသား ရဟန်းတို့လည်း အကောက်ကြံ၍ မဟာဝုန်ကျောင်း၌ ဂန္ဓကုဋိ တိုက်တော်ကို ငါတို့ စောင့်နေပါသည်ကို ရဟန်းအများ လုယူမည် လာသည်ဟု ပါဋလိပုတ် ပြည် ကာလာသောကမင်းအား ကုန်းချောစားလေ၏။ ကာလာသောကမင်းလည်း ထိုရဟန်းများကို မလာရအောင် ဆီးတားချေဟု အမတ်တို့ကို စေမှာဘိ၏။ အမတ်တို့ကား နတ်တို့၏ အာနုဘော်ဖြင့် သင်္ဂါယနာတင်မည်လာသော မထေရ်များနှင့် လမ်းလွဲလေ သတည်း။

ထိုည၌ပင် ကာလာသောကမင်းအား လောဟကုမ္ဘီ ငရဲအိုး၌ ကျသောအဖြစ်ကို အိပ်မက်မြင်လေ၏။ ထိုမင်း နှမတော် နန္ဒာမည်သော ရဟန္တာမထေရ်မလည်း ကောင်းကင် ခရီးဖြင့် လာပြီးသော် ဓမ္မဝါဒီ မထေရ်များကို ပြစ်မှား၍ အဓမ္မဝါဒီ ရဟန်းများကို အပင်း အသင်းပြုလျှင် အပြစ်ကြီးကြောင်းကို ပြသလျက် သာသနာတော်ကို ချီးမြှင့်ထောက်ပံ့အောင် ဆုံးမ၏။ ကာလာသောကမင်းလည်း ထိတ်လန့်ခြင်း ရှိသဖြင့် ဝေသာလီပြည်သို့ လာ၍ အရှင်မဟာယသ စသော မထေရ်တို့အား ကန်တော့ပူဇော်ပြီးလျှင် အပင်းအသင်း အစောင့် အရှောက်ပြု၏။ အရှင်မဟာယသ စသော ရဟန္တာကြီး ခုနစ်ရာတို့လည်း ကာလာသောက မင်းကို အမှီပြု၍ ဝေသာလီပြည် ဝါလိကာရုံကျောင်း၌ ဝဇ္ဇီတိုင်းသား ရဟန်းများတို့ ပြသကျင့်ဆောင်သော အဓမ္မဝတ္ထု ၁၀ ပါးကို ပယ်ဖျောက်လျက် ရှစ်လပတ်လုံး ဒုတိယ သင်္ဂါယနာ တင်တော်မူကုန်၏။

http://www.dhammadownload.com

[ထိုအခါ မဇ္ဈိမဒေသ ပါဋလိပုတ်ပြည် သုသုနာဂမင်းသား ကာလာသောကမင်း နန်းစံ ၁၀ နှစ်၊ ငါတို့ မြန်မာတိုင်း သရေခေတ္တရာ ရသေ့ပြည်တွင်း၌ ဒွတ္တပေါင်မင်းကြီး ဘိသိက်မခံမီ တစ်နှစ်၊ သာသနာသက္ကရာဇ် တစ်ရာတည်း။ ကာလာသောကမင်းနှင့် ဒွတ္တပေါင်မင်း ပြိုင်၏။ ဤဒုတိယ သင်္ဂါယနာ၌ အရှင်ယသ၊ အရှင်ရေဝတ၊ အရှင် သဗ္ဗကာမီ အစရှိသော ရဟန္တာကြီး ခုနစ်ရာတို့သည် သင်္ဂါယနာတင်၍ နှစ်ကြိမ်မြောက် သာသနာ ပြုတော်မူကုန်သည်။ အရှင်ယသကား တေဒဂ် ငါးချက်ရသော အရှင် အာနန္ဒာ၏ အတူနေ တပည့်ရင်းတည်း။]

ဝဇ္ဇီတိုင်းသား ရဟန်းများတို့ ဝိနည်းတရားနှင့် မညီသော အဓမ္မ ဝတ္ထု ၁၀ ပါးကို ပြ၍ သာသနာ အညစ်အကြေး ဘေးရန်ကို ဖြစ်စေခြင်းကား သာသနာပြုရာသော အကြောင်း ဖြစ်သဖြင့်၊ ထိုအဓမ္မဝတ္ထု ၁၀ ပါးကို ရဟန်းတို့အား မအပ်ဟု ပယ်၍ ဟောတော်မူရင်း တရားတော်အတိုင်း တည်တံ့အောင် သင်္ဂါယနာတင်သတည်း။

[ကာလာသောကမင်းကား လက်ဦးက အဓမ္မဝါဒီ ရဟန်းတို့ အပင်းအသင်း ဖြစ်လျက် နောက်ပြီးမှတစ်ဖန် ဓမ္မဝါဒီ ရဟန်းတို့ အပင်းအသင်း ဖြစ်ပြန်၍ စောင့်ရှောက် ချီးမြှင့်ပေရကား ဒုတိယ သာသနာပြု မင်းပေတည်း။]

ဒုတိယ သင်္ဂါယနာတင်ကုန်သော အရှင်ယသ၊ အရှင်ရေဝတ၊ အရှင်သဗ္ဗကာမီ အစရှိသော ရဟန္တာကြီး ခုနစ်ရာတို့က အဆင့်ဆင့် ပွားများလေသော ဆရာဆက်၊ တပည့် ဆက်ကား သိန်းသန်းမကလျှင် များပြားစွာသတည်း။

ဒုတိယ သင်္ဂါယနာတင် အမြွက်စကား ပြီး၏။

---

၄ – တတိယ သင်္ဂါယနာ တင်ရခြင်း၏ အကြောင်း
အမြွက်စကား

ဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် စံယူတော်မူသည့်နောက် **သာသနာ ၂၃၅ နှစ်**[၁] ရောက်သောအခါ ပါဋလိပုတ်ပြည် သိရီဓမ္မာသောကမင်းကို အမှီပြု၍ ရှင်မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿမထေရ် အမှူး ရှိသော ရဟန္တာ တစ်ထောင်တို့ တတိယ သင်္ဂါယနာ တင်တော်မူကုန်သည် ဟူ၍ မေးလာ သော စာတမ်းတွင် ပါသည်။ တတိယ သင်္ဂါယနာကိုလည်း အကြောင်းမရှိဘဲ အလျောက်သာ တင်တော်မူကုန်သည် မဟုတ်၊ အကြောင်းအထူးရှိ၍ တင်တော်မူကုန်သည်။ အကြောင်း အထူးကား သင်္ဂါယနာ နှစ်ကြိမ်တင်ပြီးနောက် နိဗ္ဗာန်လားတော်မူသည်က **၂၁၈**[၂] နှစ် ကျော်ရောက်အောင် သင်္ဂါယနာတင်တိုင်းသာ ငြိမ်ဝပ်စွာ ဆရာ စဉ်ဆက် မပျက်မစီး ကျင့်ဆောင်ကုန်သည်။ **၂၃၈**[၃] နှစ် ရောက်သောအခါကား ပါဋလိပုတ်ပြည် သိရီဓမ္မာ

၁။ ဓရစ်မပေါ်မီ ၃၀၉ ဘီစီ (တတိယအကြိမ် သင်္ဂါယနာတင်သည်။)

၂။ ဓရစ်မပေါ်မီ ၃၂၆ ဘီစီ [မှတ်ချက်။ ။ မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီးနောက် နှစ်ပေါင်း ၂၁၈ နှစ် ကြာသောအခါ သီရိဓမ္မာသောကမင်း (အသောကမင်းကြီး) နန်းတက်သည်။]

၃။ ဓရစ်မပေါ်မီ ၃၀၆ ဘီစီ။

http://www.dhammadownload.com

သောကမင်း လက်ထက် အရှင်နိဂြောဓ သာမဏေကို အရင်းစွဲ၍ သာသနာတော်၌ ကြည်ညိုသဖြင့် ရဟန်းသံဃာတို့အား **လာဘသက္ကာရ**[1] များပြားသည်တွင် တိတ္ထိ ခြောက်သောင်းတို့သည် လာဘသက္ကာရကို ငဲ့သဖြင့် ရဟန်းယောင်ဆောင်၍ ဥပုသ်၊ ပဝါရဏာ၊ ကံကြီး၊ ကံငယ်၌ ဝင်လေကုန်ရကား ပရိသတ် မစင်ကြယ်သောကြောင့် ရဟန်းသံဃာတို့ ဥပုသ်မပြုကြကုန်။ သာသနာတော်၌ အညစ်အကြေး ဆူးငြောင့် ဘေးရန်များစွာ ဖြစ်၍ ခုနစ်နှစ်တိုင်အောင် ဥပုသ်ပြတ်လေ၏။

အရှင်မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿ သာသနာသုတ်သင်ခြင်း

ထိုအကြောင်းကို သိရီဓမ္မာသောကမင်း ကြား၍ အဓိကရဏ်းကို ငြိမ်းချေ၊ ဥပုသ် ပြုစေဟု အမတ်တစ်ယောက်ကို စေလိုက်သော်၊ ဥပုသ်မပြုလျှင် သတ်ဘိ ဆိုသည့်အထင် နှင့် ဥပုသ်မပြုသော ဓမ္မဝါဒီ ရဟန်းများကို သတ်လေ၏။ သိရီဓမ္မာသောကမင်း သိလျှင် ယင်းသို့ ငါမစေဘဲ အမတ်အလျောက် သတ်လေသည်ကား ငါ့အား မကောင်းမှု လွတ်အံ့ လော၊ မလွတ်လော ယုံမှားရှိသဖြင့် ရှင်မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿမထေရ်ကို ဂင်္ဂါအညာမှ ပင့်၍ လျှောက်မေးလျှင် ဒီပကတိတ္တိရဇာတ်ဖြင့် စေတနာမရှိလျှင် မကောင်းမှု လွတ်ကြောင်းကို ဖြေတော်မူ၏။ ခုနစ်ရက်တိုင်အောင်လည်း တိတ္ထိတို့ အယူဝါဒကို သိရီဓမ္မာသောကမင်း အား သင်ကြားစေ၏။ အယူဝါဒနှင့် နှိုင်းခိုင်းလျက် တိတ္ထိ ခြောက်သောင်းတို့ကို နှင်ထုတ် စေပြီးမှ ရဟန်း ခြောက်သိန်းနှင့်တကွ ဥပုသ်ပြုတော်မူ၏။ ဘုရားဗျာဒိတ်တော်နှင့်အညီ ကထာဝတ္ထုကိုလည်း ဆက်လက်၍ ဟောတော်မူ၏။ အသောကာရုံ ကျောင်း၌ ရဟန္တာကြီး တစ်ထောင် စည်းဝေး၍ ကိုးလပတ်လုံး သင်္ဂါယနာလည်း တင်တော်မူ၏။ [ထိုအခါ မဇ္ဈိမဒေသ ပါဋလိပုတ်ပြည် သိရီဓမ္မာသောကမင်း နန်းစံ တစ်ဆယ့်ရှစ်နှစ်၊ ငါတို့ မြန်မာ တိုင်း သရေခေတ္တရာ ရသေ့ပြည်တွင်း၌ ရန်ပေါင်မင်း နန်းစံ ၂၁ နှစ်တည်း။ သိရီဓမ္မာ သောကနှင့် ရန်ပေါင်မင်းပြိုင်၏။]

ဤတတိယသင်္ဂါယနာ၌ အရှင်မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿ၊ အရှင်မဇ္ဈန္တိက၊ အရှင်မဟာ ဒေဝ စသော ရဟန္တာကြီး တစ်ထောင်တို့သည် တတိယ သင်္ဂါယနာတင်၍ သုံးကြိမ်မြောက် သာသနာ ပြုတော်မူကုန်သည်။ အရှင်မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿမထေရ်ကား ဒုတိယ သင်္ဂါယနာ ဆရာတို့ ဗြဟ္မာပြည်သို့ တက်၍ တိဿဗြဟ္မာမင်းကို သာသနာပြုစိမ့်သောငှာ တောင်းပန် သဖြင့် လူ့ပြည်မှာ ဖြစ်လာသောသူတည်း။ ဘုရားတပည့်တော်ရင်း အရှင်ဥပါလိ၏ တပည့် အရှင်ဒါသက၊ ၎င်းတပည့် အရှင်သောဏက၊ ၎င်းတပည့် အရှင်သိဂ္ဂဝ၊ အရှင် စန္ဒဝဇ္ဇီမထေရ်နှစ်ပါး၏ တပည့်ရင်းဟု အဋ္ဌကထာ၌ ဆို၏။

လာဘသက္ကာရကို ငဲ့သဖြင့် တိတ္ထိခြောက်သောင်းတို့ ရဟန်းယောင်ဆောင်၍ ဥပုသ်၊ ပဝါရဏာ၊ ကံကြီး၊ ကံငယ်၌ ဝင်ထွက်လေရကား သာသနာ အညစ်အကြေး မစင်ကြယ်၊ မသန့်ရှင်းသောကြောင့် ခုနစ်နှစ်တိုင်အောင် ဥပုသ်မပြုရ ပြတ်လပ်ခြင်းသည်

၁။ ပစ္စည်းလှူခြင်း၊ အရိုအသေပြုခြင်း၊ လာဘ်ပူဇော်သကာ။

http://www.dhammadownload.com

သာသနာပြုရာသောအကြောင်း ဖြစ်သဖြင့် ထိုတိတ္ထိ ခြောက်သောင်းတို့ကို နှင်ထုတ်သည် တွင်မှ သာသနာ အညစ်အကြေး မရှိ၊ စင်ကြယ်သန့်ရှင်းလေသတည်း။

[သိရိဓမ္မာသောကမင်းကား တိတ္ထိ[1]တို့ အယူဝါဒကို သင်မှတ်ခြင်း၊ တိတ္ထိတို့ကို ရဟန်းအယောင် မဆောင်ရအောင် လူထွက်စေခြင်း စသည်ဖြင့် ချီးမြှင့်ထောက်ပံ့သောကြောင့် တတိယ သာသနာပြုမင်းပေတည်း။]

အရှင်မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿ၊ အရှင်မဇ္ဈန္တိက၊ အရှင်မဟာဒေဝ အစရှိသော ရဟန္တာကြီး တစ်ထောင်တို့က အဆင့်ဆင့် ပွားများလေသော ဆရာဆက်၊ တပည့်ဆက်ကား သိန်း သန်း မကလျှင် များပြားစွာသတည်း။

တတိယ သင်္ဂါယနာတင် အမြွက်စကား ပြီး၏။

၅–ကိုးတိုင်း ကိုးဌာနသို့ သာသနာပြု စေလွှတ်ခြင်း အကြောင်း

တတိယသင်္ဂါယနာ စကားအပြီးတွင် ပေထက်တင်သော စတုတ္ထ သင်္ဂါယနာ စကားကို ဆိုခွင့်ရောက်သော်လည်း သီဟိုဠ်ကျွန်းမှာ သာသနာ တည်ထွန်းသည့်နောက်မှ ပေထက် တင်သည်ဖြစ်၍လည်းကောင်း၊ မေးလာသော စာတမ်းတွင် သာသနာပြုစေသောအကြောင်း ပါသည်ဖြစ်၍လည်းကောင်း သီဟိုဠ်ကျွန်းနှင့်တကွ ကိုးတိုင်းကိုးဌာနမှာ သာသနာပြု စေသော အကြောင်းအရာကို အမြွက်မျှဆိုဦးအံ့။

တတိယသင်္ဂါယနာ တင်ပြီးအဆုံး၌ နောင်အခါ အဘယ်အရပ်မှာ သာသနာတော် မြတ် ကောင်းစွာ တည်လတ္တံ့နည်းဟု အရှင်မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿမထေရ် ဆင်ခြင်တော်မူလျှင် ပစ္စန္တရာဇ်တိုင်းတို့၌ ကောင်းစွာ တည်လတ္တံ့သည်ကို မြင်တော်မူ၍ ပစ္စန္တရာဇ် ကိုးဌာနသို့ သာသနာပြု စေတော်မူသည်။

ကိုးဌာန ဟူသော်ကား–

၁။ မဇ္ဈန္တိက မထေရ်ကို ကသ္မီရဂန္ဓာရတိုင်းသို့ စေတော်မူသည်။

၂။ မဟာဒေဝ မထေရ်ကို မဟိသမဏ္ဍလတိုင်းသို့၊

၃။ ရက္ခိတ မထေရ်ကို ဝနဝါသီတိုင်းသို့၊

၄။ ယောနကဓမ္မရက္ခိတ မထေရ်ကို အပရန္တတိုင်းသို့၊

၅။ မဟာဓမ္မရက္ခိတ မထေရ်ကို မဟာရဋ္ဌတိုင်းသို့၊

၆။ မဟာရက္ခိတ မထေရ်ကို ယောနကတိုင်းသို့၊

၇။ မၛ္ဈိမ မထေရ်ကို ဟိမဝန္တာ၌ တည်သော စိန့်တိုင်းငါးရပ်သို့၊

၈။ သောဏ၊ ဥတ္တရ မထေရ်တို့ကို သုဝဏ္ဏဘုမ္မိတိုင်းသို့၊

၉။ အရှင်မဟိန္ဒ မထေရ်ကို သီဟဠ–တမ္ဗပဏ္ဏိ မည်သော သီဟိုဠ် ကျွန်းသို့ စေတော် မူသည်။

၁။ အယူမှားသောသူ။

http://www.dhammadownload.com

ဤကိုးဌာနသို့ ဥပသမ္ပဒကံမြောက်လောက်အောင် ပဉ္စဝဂ်သံဃာ ငါးပါးစီ စေတော်မူသတည်း။ ထိုရဟန္တာကြီးတို့ အသီးသီးကြွ၍ သာသနာပြုကြသဖြင့် ဤကိုးဌာန၌ ရဟန်းတို့ ဝတ်ရုံသော သင်္ကန်းရောင်ဖြင့် တောက်ပလျက် တိမ်တိုက် ဆီးနှင်း အခိုးမြူးမြူ ရာဟု ဟူသော အန္တရာယ်ငါးပါး ကင်းလွတ်သော နေမင်း၊ လမင်းကဲ့သို့ သာသနာတော်မြတ် ဘေးရန်အန္တရာယ်ကင်းလျက် သန့်ရှင်းထွန်းလင်းစွာ ဖြစ်၏။

ကိုးတိုင်း ကိုးဌာနသို့ သာသနာပြု စေလွှတ်ခြင်းအကြောင်း ပြီး၏။

---

၆ – မြန်မာနိုင်ငံတော်သို့ သာသနာပြု ရောက်လာပုံ အကြောင်း

အပရန္တတိုင်း

ဤကိုးဌာနတို့တွင် အပရန္တတိုင်း ဟူသည်ကို တိုင်းသီးတိုင်းခြားပင် ဟူ၍ အရိယဝံသ လင်္ကာရ၌ ဆိုခဲ့သည်။ ရှာကြီး ဥက္ကံသမာလာ၊ မဟာသီလဝံသ စသော အထက်ဆရာတို့ကား သုနာပရန္တတိုင်းပင် ဖြစ်သည်ဟု ယူကြကုန်သည်။ အဘယ့်ကြောင့် သုနာပရန္တတိုင်း ဖြစ်ကြောင်းကို သိရသနည်း ဟူမူကား အရှင်မဟာပုဏ္ဏမထေရ် ပင့်ဖိတ်၍ သုနာပရန္တတိုင်းသို့ ကြွတော်မူမည့်နေ့ စာရေးတံ လက်ဦးယူသောကြောင့် အရှင် ကုဏ္ဍဓာနမထေရ်ကို စာရေးတံဦး ယူသောအရာ၌ ဧတဒဂ်ထားတော်မူသည်ဆိုရာ ဥပရိပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထာ၊ သဠာယတန သံယုတ် အဋ္ဌကထာများ၌ သုနာပရန္တသဒ္ဒါနှင့် ဆိုသည်။ ဓမ္မပဒ အဋ္ဌကထာ၊ အင်္ဂုတ္တိုရ် အဋ္ဌကထာများ၌ အပရန္တသဒ္ဒါနှင့် ဆိုသည်။ ဤသို့ သုနာပရန္တသဒ္ဒါနှင့် အပရန္တ သဒ္ဒါကို အနက်တူ ပရိယာယ်အဖြစ်ဖြင့် အဋ္ဌကထာတို့၌ ဆိုသောကြောင့် သိရသတည်း။ မန္တာတ်စကြာမင်း နတ်ပြည်သို့တက်၍ သားကြီးရတနာကို ပြန်လည်စေသည်ကာလ အတူပါသော လေးကျွန်းသားတို့တွင် မြောက်ကျွန်းသားတို့နေရာကား ကုရုကိုင်း၊ အရှေ့ကျွန်းသားတို့ နေရာကား ဝိဒေဟတိုင်း၊ အနောက်ကျွန်းသားတို့ နေရာကား အပရန္တတိုင်း မည်ကြောင်းကို သတိပဋ္ဌာနသုတ် အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုသည်နှင့်အညီ သုနာပရန္တ မည်ကြောင်း ကို ရှေးဆရာတို့ဆိုသော မှတ်စာရှိသောကြောင့် သိရသတည်း။

သုနာပရန္တတိုင်းနှင့် အပရန္တတိုင်း

မန္ဓာတ်မင်း၏ သားကြီးရတနာနှင့် အတူပါသော အနောက်ကျွန်းသားတို့၏ နေရာ ဖြစ်၍ သားကိုဟောသော သုနသဒ္ဒါနှင့် သုနာပရန္တတိုင်း ဟူ၍လည်းကောင်း၊ သုနသဒ္ဒါကို မယှဉ်ဘဲ အပရန္တတိုင်း ဟူ၍လည်းကောင်း ကျမ်းဂန်များ၌ အမည်နှစ်ပါးဖြင့် ခေါ်ဝေါ် သတည်း။ ဇမ္ဗူဒိပ် မြေအပြင်တွင် သုနာပရန္တတိုင်းမ၊ တိုင်းကြီး အထင်အရှား အကျော် အစော ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း "စဏ္ဍောခေါ ပုဏ္ဏ သုနာပရန္တကာ မနုဿာ" အစရှိသည်ဖြင့် ပုဏ္ဏောဝါဒသုတ်၌ ဒွေနူတ်တော်ထွက် ပါဠိရှိသောကြောင့် သိရသည်။

http://www.dhammadownload.com

သုဝဏ္ဏဘုမ္မိတိုင်း

သုဝဏ္ဏဘုမ္မိတိုင်း ဟူသည်လည်း သထုံမြို့ခရိုင် ဇနပုဒ်ပင်တည်း။ အဘယ်ကြောင့် သိရသနည်း ဟူမူကား သုဝဏ္ဏဘုမ္မိတိုင်းနှင့် သီဟိုဠ်ကျွန်းသည် ယူဇနာ ခုနစ်ရာ ကွာ၏။ လေမှတ်သုံ တစ်ဖြောင့်တည်းသင့်လျှင် ခုနစ်ရက်တာ သင်္ဘောသွားရ၏။ ရှံခါ ထိုယူဇနာ ခုနစ်ရာမျှလောက်သော ခုနစ်ရက် သင်္ဘောခရီး၌ ဝဋ္ဋ မည်သော ငါးတို့ ကျောက်ကုန်းချင်းစပ်မျှ ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် ကြည်းနေသတ္တဝါထက် ရေနေသတ္တဝါသာ များ၏ဟု ဇေဂုတ္တရ အဋ္ဌကထာ၌ သမုဒ္ဒရာ အနီးအပါး၌ ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ စာဟောင်းစာတမ်း ရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း သိရသတည်း။ ကလျာဏီကျောက်စာတွင် သုဓမ္မပုရဟု ပါဌ်စီရကား သုဓမ္မမြို့ကို တံခွန်လွှား၍ ကာလလျားသဖြင့် သထုံ ခေါ်ဝေါ်သတည်း။ အချို့သူတို့ကား ရွှေမျက်ပါးခတ်ရာ ခံရာသောမြေ ရှိသည်ကို အစွဲအမှတ်ပြု၍ ဇင်းမယ်ခရိုင်ကို သုဝဏ္ဏဘုမ္မိတိုင်းဟု အတွေးအဆနှင့် ဆိုကြကုန်၏။ အရပ်အနေ မသင့်၊ စာဟောင်းစာတမ်းလည်း မရှိ၊ အချို့သူတို့လည်း ယိုးဒယားခရိုင်ကို သုဝဏ္ဏဘုမ္မိတိုင်းဟု အတွေးအထင်နှင့် ဆိုကြကုန်၏။ သက္ကရာဇ် ၁၁၅၁ ခုနှစ် ရာပြတ်သိရီစန္ဒရတ်တို့တွင် ပါသော သီဟိုဠ်ကသံစာတွင် ရှမ်းဟူသော အမည်ကိုစွဲ၍ ယိုးဒယားခရိုင်ကို သျာမရဋ္ဌဟု ပါဌ်စီသည်နှင့် မညီ။

[ယောနကတိုင်း ဟူသည်လည်း ယွန်းပန်းသေးတို့ နေရာ ဇနပုဒ်ပင်တည်း။ ထိုအကြောင်းကို သဒ္ဒါထင်လင်းနှင့်ဖြစ်၍ သိသာပြီ။]

မြန်မာနိုင်ငံတော် သုံးရပ်

ဤဆိုခဲ့ပြီးသော အပရန္တတိုင်း၊ သုဝဏ္ဏဘုမ္မိတိုင်း၊ ယောနကတိုင်း သုံးရပ်သည် အာဒိစ္စဝံသ မြန်မာ့ဦးစွန်း မင်းအဆက်ဆက် လက်နက်နိုင်ငံ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် **သာသနာတော် ၂၃၅ ခုနှစ်**[၁]က သီရိဓမ္မာသောကမင်း လက်ထက် အရှင် မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿမထေရ် စေ၍ ရဟန္တာကြီးတို့ သာသနာပြုသော **ပစ္စန္တရာဇ်**[၂] ကိုးဌာတွင် ယခင် သုံးဌာနသည် **မရမ္မမဏ္ဍလ**[၃] အဝင်အပါဖြစ်ရကား သာသနာပြု စေသည့်ကာလလည်း ငါတို့ မြန်မာတိုင်း နိုင်ငံသို့ သာသနာတော်မြတ် အမွန်အဆက် သုံးကြောင်းသွယ်ပင် သက်ဆင်းသတည်း။

မြန်မာနိုင်ငံတော်သို့ ဘုရားရှင် ကြွလာတော်မူခြင်း

ထိုမှတစ်ပါးလည်း ငါတို့ သုနာပရန္တတိုင်း၌ ဝါဏိဇ္ဇဂါမရွာသား စူဠပုဏ်၊ မဟာပုဏ် ညီနောင်နှစ်ပါးကိုစွဲ၍ ဘုရားသခင် ထင်ရှားရှိတော်မူစဉ်ကပင် သာသနာတော်မြတ်

၁။ ရေစ်တော်မပေါ်မီ ၃၀၉ ဘီစီ။

၂။ (က) သာသနာမထွန်းကားသောအရပ်။
(ခ) တိုင်းပြည်၏အစွန်အဖျား အရပ်ဒေသ။
(ဂ) နယ်စွန်နယ်ရပ်များ။

၃။ မြန်မာပြည်အဝန်း။ အလယ်ဗဟို။ အချက်အချာ။ မဏ္ဍိုင် (ပါ၊ မဏ္ဍလ)

http://www.dhammadownload.com

သက်ဆင်းစ မူ၏။ အမြဲအစွဲ အပျံ့အနှံ့ကား မတည်မထွန်းလေ။ စူဠပုဏ်ကား သရဏဂုံတည် ဥပသကာ၊ မဟာပုဏ်ကား ရဟန္တာ အပဒါန်ကျမ်းဝင် မဟာသာဝကတည်း။ လက်လေးသစ်ခန့်မျှပင် အဖိုးတစ်သိန်းထိုက်သော ဂေါသီတစန္ဒကူးနီဖြင့် ကုန်သည်တို့က စန္ဒကူးတန်ဆောင်း ကျောင်းဆောက်သည့်ကာလလည်း နောင်အခါ သာသနာတော်အပတ်အဟတ် အရှည်တည်ထွန်းမည်ကို အကြောင်းပြု၍ အရှည် မြော်ထောက်တော်မူလျက် ဘုရားသခင် အကြိမ်ကြိမ် ကြွလာတော်မူ၏။ သစ္စဗန်၊ ဣသိဒိန္န စသော သူတို့အားလည်း အကျွတ်တရား ပေးတော်မူ၏။ ဤသို့ ပုဏ္ဏ၊ သစ္စဗန်သူမွန်တို့က အရင်းစ၍ သုနာပရန္တ မြန်မာတိုင်းပြည်၌ ဘုရားသခင်လက်ထက် ဝါတော် ၂၀ ကျော်ကပင် သာသနာတော်မြတ် သက်ဆင်းစ ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း ထိုပုဏ္ဏောဝါဒသုတ် အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုသည်။

[ဝတ္ထုစကား အကျယ်ကိုလိုလျှင် အမရပုရ မြို့တည်နန်းတည် ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းသခင် မင်းတရားကြီး လက်ထက်တော်က သိယ်ိုင်ဂူသို့ ပြန်ပေးသော သန္ဒေသကထာမှာ ယူလေ။]

တပုဿနှင့် ဘလ္လိကတို့ အကြောင်း

အာဒိစ္စဝံသ မြန်မာ့ဦးစွန်း မင်းအဆက်ဆက် လက်နက်နိုင်ငံ ဖြစ်သော သုဝဏ္ဏဘူမိတိုင်း၌လည်း အသိတဉ္ဇနပေါက္ခရဝတီမြို့သား တပုဿ၊ ဘလ္လိက ညီနောင်ကိုစွဲ၍ ဘုရားသခင် လက်ထက်တော်ကပင် သာသနာတော်မြတ် သက်ဆင်းစ မူ၏။ အမြဲအစွဲ အပျံ့အနှံ့ကား မတည်မထွန်းလေ။ တပုဿကား သောတာပန် ဥပါသကာ၊ ဘလ္လိကကား ရဟန္တာ အပဒါန်ကျမ်းဝင် သာဝက ဟူ၍ ထေရဂါထာ အပဒါန်ကျမ်းများ၌ ဆိုသည်။

ဘုရား ဖြစ်တော်မူသည်က သတ္တဋ္ဌာန၌ သတ္တသတ္တာဟ စေ့၍ ခုနစ်ရက် ခုနစ်ကြိမ် လေးဆယ့်ကိုးရက်ပတ်လုံး မျက်နှာသစ်ခြင်း၊ ကိုယ်တော်ကို သုတ်သင်ခြင်း၊ အာဟာရ ဘုဉ်းပေး သုံးဆောင်ခြင်း ကိစ္စမရှိ၊ ဈာနသုခ၊ မဂ္ဂသုခ၊ ဖလသုခဖြင့်သာ လွန်တော်မူ၏။ ၄၉ ရက် စေ့သောနေ့ အရုဏ်တက်သောအခါ၌ မျက်နှာသစ်လိုသော နှလုံးဘော် ဖြစ်သည်ကို သိကြားမင်းသိ၍ ဆေးကိစ္စကို ပြီးစေတတ်သော ကြစုသီး၊ ကွမ်းရိုးဒန်ပူ၊ အနဝတတ် မျက်နှာသစ်ရေများကို ကပ်လှူလာလျှင် ကြစုသီးကို ဘုဉ်းပေးတော်မူသော် ဘုဉ်းပေးတော်မူခြင်းပင် ကိုယ်တော်သုတ်သင်ခြင်းကိစ္စပြီး၍ ကွမ်းရိုးဒန်ပူ၊ အနဝတတ် မျက်နှာသစ်ရေများဖြင့် မျက်နှာသစ်တော်မူပြီးတွင် ရှေးပဋ္ဌမဘဝက ကုန်သည်ညီနောင်တို့၏ အမိ ဖြစ်ခဲ့ဖူးသော၊ ထိုတောအုပ်၌ ရှိသော နတ်သမီးသည် လှည်းငါးရာတို့ကို မလည်မသွားတတ်အောင် ချုပ်လေသောကြောင့် ဗလိနတ်စာပေးခြင်း၊ ပသခြင်းကို ပြုကုန်သော် အချင်းကုန်သည်တို့ ... ဤလင်းလွန်းပင်ရင်း၌ ဘုရားသခင် ရှိတော်မူ၏။ သင်တို့မှာပါသော ပျားမုန့်ဆုပ်၊ မုန့်ကြွက်ကျစ်များဖြင့် လုပ်ကျွေးကြလေဟု နတ်သမီး ဆိုလျှင် ဆိုတိုင်း လုပ်ကျွေးကြ၍ ဒွေဝါစိကသရဏဂုံ ဆောက်တည်လေကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ကုန်သည်ညီနောင်တို့သည် ယောကျ်ားတို့တွင် ရှေးဦးစွာ သရဏဂုံ တည်သောအရာ၌ ဧတဒဂ် ရကုန်သည်။ မိန်းမတို့တွင်ကား ဂဏာနို့ဆွမ်း လှူသော သုဇာတာသည် ရှေးဦးစွာ သရဏဂုံတည်သော အရာ၌ ဧတဒဂ် ရသတည်း။

http://www.dhammadownload.com

[မန္တေန စ မဓုပိဏ္ဍိကာယ စာတိ အဗဒ္ဓသတ္တုနာ၊ သပ္ပိမဓုဖာဏိတာ ဒီဟိ ယောဇေတွာ ဗဒ္ဓသတ္တုနာ စ–ဟူ၍ မဟာဝါအဋ္ဌကထာ၌ ဖွင့်ရကား ထောပတ်၊ ပျား၊ တင်လဲ စသည်တို့နှင့်ယှဉ်၍ ဖွဲ့ဆုပ်သော မုန့်ကို ပျားမုန့်ဆုပ် ဆိုသည်။ ထိုသို့ မဖွဲ့ မဆုပ်သော အသီးအခြားစီ မာမာသွေ့သွေ့လုပ်သော မုန့်ကို မုန့်ကြွက်ကျစ် ဆိုသည်–မှတ်လေ။]

ထိုအခါ ကိုးကွယ်ပူဇော်ရာကို တောင်းကုန်သော လက်ယာလက်တော်ဖြင့် ဦးခေါင်းတော်ကို သုံးသပ်၍ လက်တော်တွင် ကပ်ငြိပါလာသော ဆံတော်ရှစ်ဆူကို ပေးတော်မူမှ ရာမညတိုင်း ဥက္ကလာပဇနပုဒ် အသိတဥ္စန မည်သော မိမိတို့နေရာ ပေါက္ခရဝတီမြို့သို့ ပြန်လည်ကုန်ပြီးလျှင် ရွှေကြုတ်တွင် ဆံတော်ရှစ်ဆူကို ထည့်၍ ဌာပနာသွင်းပြီးမှ လောက သုံးပါးတွင် ဘုရားဖြစ်တော်မူပြီးနောက် လက်ဦးမဆွ ပထမစင်စစ် ဖြစ်သော ဆံတော် စေတီ တည်ထားကိုးကွယ်လေကုန်၏။

သုဝဏ္ဏဘုမ္မိတိုင်းသည်လည်း ဥက္ကလာပဇနပုဒ် ရာမညတိုင်း အဝင်အပါ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် တပုဿ၊ ဘလ္လိက ညီနောင်နှစ်ပါးကို စွဲ၍ သုဝဏ္ဏဘုမ္မိတိုင်း၌ ဘုရားဖြစ်တော်မူဦး သတ္တသတ္တာဟ ခုနစ်ရက် ခုနစ်ကြိမ် လေးဆယ့်ကိုးရက်အစေ့ ဝါဆိုလဆန်း ၃ ရက်နေ့ ဘုရားလက်ထက်တော်က စ၍ သာသနာတော် သက်ဆင်းကြောင်းကို သိအပ်သတည်း။

[ဝတ္ထု စကားအကျယ်ကို လိုလျှင် ရွှေတိဂုံထောမနာ စာတမ်းမှာ ရှုလေ။]

မြန်မာနိုင်ငံတော်သို့ သာသနာပြု ရောက်လာပုံအကြောင်း ပြီး၏။

၇–အရှင်ဥပါလိမှ ဆင်းသက်သော ဆရာစဉ်ဆက် အကြောင်း

"ဘုရားတပည့် အရှင်ဥပါလိက စ၍ သာသနာပြု ဆရာစဉ်ဆက်ကို သိချင်ပါသည်" ဟု စာတမ်းတွင် အမေးပါသည့်အတိုင်း ဝိနည်းကို ဆောင်သောအရာ၌ ဧတဒဂ်ရသော ဘုရားတပည့်ရင်း အရှင်ဥပါလိ မထေရ်ကစ၍ ပေထက်တင်သော စတုတ္ထ သင်္ဂါယနာ တိုင်အောင်သော ဆရာစဉ်ဆက်ကို ဆိုပေအံ့။

ဇမ္ဗူဒိပ်ဆရာစဉ် ၅ ဆက်

"ဥပါလိဒါသကောစေဝ" အစရှိသော ဂါထာ နှစ်ဆယ်ကျော်ဖြင့် ပါရာဇိကဏ် အဋ္ဌကထာ၊ ပရိဝါပါဠိတော်များ၌ ဆရာစဉ်ဆက်ကို ပြသည်။ ဂါထာပါဌ် အနက်ကို ဆိုသော် ကျယ်လွန်းခဲ့၏။ အဓိပ္ပာယ်မျှ ပြသော်ကား–

၁။ အရှင်ဥပါလိသည် ဧတဒဂ်ရ အသီတိမဟာသာဝကအဝင်၊

၂။ ထိုအရှင် တပည့်ကား အရှင်ဒါသက၊

၃။ ထိုအရှင် တပည့်ကား အရှင်သောဏက၊

၄။ ထိုအရှင် တပည့်ကား အရှင်သိဂ္ဂဝ၊

http://www.dhammadownload.com

၅။ ထိုအရှင် တပည့်ကား အရှင်မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿ၊

[ဤကား ဇမ္ဗူဒိပ်၌ ဆရာစဉ်ဆက်တွင် လက်ဦး ရဟန္တာကြီး ငါးပါးတို့တည်း။]

သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ သာသနာ သက်ဆင်းပုံ

သီရိဓမ္မာသောကမင်းကြီး သားတော် အရှင်မဟိန္ဒကို အရှင်မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿ၏ ဥပဇ္ဈာယ်ယူ တပည့်ရင်းဖြစ်၍ သာသနာ ၂၃၅ ခုနှစ် တန်ဆောင်မုန်းလတွင် ဗျာဒိတ် ထားတော်မူခဲ့သည့်အတိုင်း ဣဋ္ဋိယ၊ ဥတ္တိယ၊ သမ္ဗလ၊ ဘဒ္ဒသာလ၊ ဤမထေရ်လေးပါးနှင့် တကွ သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ အရှင်မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿက သာသနာပြု စေတော်မူသည်။ နောင် သောအခါ မဟိန္ဒ မည်သော ရဟန်းသည် သီဟိုဠ်ကျွန်း လူများကို ကြည်ညိုစေလတ္တံ့ ဟု ဘုရား ဗျာဒိတ်ထားတော်မူခဲ့သတည်း။

အခြား သာသနာပြုဆရာများကား– **သာသနာ ၂၃၅ ခုနှစ် တန်ဆောင်မုန်းလ**[၁] စေခိုင်းဦးကပင် သာသနာပြု ကြွတော်မူကြ၏။ အရှင်မဟိန္ဒကား ခုနစ်လ ဆိုင်းလင့်၍ **သာသနာ ၂၃၆ ခုနှစ် နယုန်လပြည့်**[၂]နေ့မှ သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ သာသနာပြု ကြွတော်မူသတည်း။ ထို့ကြောင့် ကိုးဌာနတွင် သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ ၂၃၆[၃] ခုနှစ်မှ သာသနာပြုကြွသည်။ အခြား ရှစ်ဌာနသို့ ၂၃၅[၄] ခုနှစ်ကပင် သာသနာပြုကြွသည်ဟု သီးသန့်၍မှတ်လေ။ မဆင်ခြင် မိလျှင် စကားထွေးယှက်တတ်၏။

မေးမြန်းဖွယ်

မေး။ အဘယ့်ကြောင့် ၂၃၆[၅] နှစ်မှ သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ သာသနာပြု ကြွသနည်း ဟူမူကား–

ဖြေ။ သီဟိုဠ်မင်း မုဋသိဝသည် အိုမင်းလေပြီ။ သာသနာကို ချီးမြှင့်ခြင်းငှာ မတတ်နိုင်။ ထိုမင်း၏သား ဒေဝါနံပိယတိဿကား ပျိုရွယ်၏။ သာသနာကို ချီးမြှင့်နိုင်လတ္တံ့။ ထိုမင်းသားလည်း မင်းပြုစေဦး၊ ဝေဒိသမြို့မှာ ရှိသော မယ်တော်နှင့် ဆွေတော် မျိုးတော်တို့ကိုလည်း တွေ့မြင်ရစေဦး။ ဤအကြောင်းနှစ်ပါးကို မြော်ထောက် သဖြင့် ခုနစ်လ ဆိုင်းလင့်တော်မူ၍ ၂၃၆[၆] ခုနှစ်မှ အရှင်မဟိန္ဒ သာသနာပြု ကြွတော်မူသတည်း။

ယခင် မထေရ်ငါးပါး၊ တူတော် သုမနသာမဏေ၊ ဘဏ္ဍုက ဥပါသကာနှင့်တကွ ခုနစ်ပါးလုံး **၂၃၆ ခုနှစ် နယုန်လပြည့်နေ့**[၇] ရွှေဟင်္သာမင်းကဲ့သို့ ဇမ္ဗူဒီပါက ပျံကြွ၍ အနုရာဓမြို့ရှေ့ မိဿကတောင်ထွတ်၌ တည်တော်မူကုန်၏။ ထိုနယုန်လပြည့်နေ့ကား သီဟိုဠ်ကျွန်းမှာ ဇေဋ္ဌ၊ မူလနက္ခတ်သဘင်နှင့် ကြုံကြိုက်၍ ပွဲလမ်းသဘင် ခံကြသတည်း။

၁။ ခရစ်မပေါ်မီ အောက်တိုဘာ၊ ၃၀၉ ဘီစီ

၂။ ခရစ်မပေါ်မီ မေ၊ ၃၀၈ ဘီစီ

၃။ ခရစ်မပေါ်မီ ၃၀၈ ဘီစီ

၄။ ခရစ်မပေါ်မီ ၃၀၉ ဘီစီ

၅။ ခရစ်မပေါ်မီ ၃၀၈ ဘီစီ

၆။ ခရစ်မပေါ်မီ ၃၀၈ ဘီစီ

၇။ ခရစ်မပေါ်မီ ဇွန်၊ ၃၀၈ ဘီစီ

http://www.dhammadownload.com

[ဇေဋ္ဌမာသဿပုဏ္ဏမိယံ ဇေဋ္ဌနက္ခတ္တံ မူလနက္ခတ္တံဝါ ဟောတိ- ဟူ၍ သာရတ္ထဒီပနီ ဋီကာ၌ ပုဏ္ဏမိနက္ခတ်ကို ရာဇမတ္တံ ပုဏ္ဏမိ နက္ခတ် ချနည်းအတိုင်း ဆိုသည် မှတ်လေ။]

ထိုအခါ ဒေဝါနံပိယတိဿမင်း၏ ပညာ ရှိ, မဲ့ကို စုံစမ်းလို၍ အနီး၌ရှိသော သရက်ပင်ကို အကြောင်းပြုလျက်-

မေး။ မင်းမြတ် ... ဤသစ်ပင်ကား အဘယ်မည်သနည်းဟု မထေရ်က မေးတော်မူ၏။

ဖြေ။ သရက်ပင် မည်သည်ဟု လျှောက်လျှင်-

မေး။ ဤသရက်ပင်ကို လွှတ်၍ အခြား သရက်ပင် ရှိ၊ မရှိ မေးတော်မူပြန်၏။

ဖြေ။ အခြားသရက်ပင်တို့ အများရှိကြောင်းကို လျှောက်သော်-

မေး။ ဤသရက်ပင်၊ အခြားသရက်ပင်တို့ကို လွှတ်၍ အခြား သစ်ပင်များ ရှိ၊ မရှိကို မေးတော်မူပြန်၏။

ဖြေ။ အခြားသစ်ပင်တို့ အများပင် ရှိကုန်၏။ သရက်ပင်ကား မဟုတ်ကုန်ဟု လျှောက်မှ-

မေး။ အခြားသရက်ပင်၊ အခြားသစ်ပင်တို့ကို လွှတ်၍ အခြားသစ်ပင် ရှိ၊ မရှိ မေးတော်မူပြန်၏။

ဖြေ။ ယခင်လက်ဦး သရက်ပင်သာ ဖြစ်တော့သည်ဟု လျှောက်သည်ကို- မင်းမြတ် ... ပညာရှိပေစွ ဟူ၍ သာဓုခေါ်တော်မူ၏။

မေး။ မင်းမြတ်အား ဆွေမျိုးရှိ၏လောဟု မေးတော်မူပြန်၏။

ဖြေ။ အများပင် ရှိကြောင်းကို လျှောက်လျှင်-

မေး။ ထိုဆွေမျိုးတို့ကို လွှတ်၍ ဆွေမျိုးမတော်သောသူတို့ ရှိ၊ မရှိ မေးတော်မူပြန်၏။

ဖြေ။ ဆွေမျိုးတော်သသူတို့ထက် မတော်သသူတို့ များကုန်သေး၏ဟု လျှောက်သော်-

မေး။ ဆွေမျိုးတော်သသူ၊ မတော်သသူတို့ကို လွှတ်၍ အခြားသူ ရှိဦးမည်လောဟု မေးတော်မူပြန်၏။

ဖြေ။ အကျွန်ုပ်သာ ဖြစ်တော့သည်ဟု လျှောက်သည်ကို-

မင်းမြတ် ... မိမိကိုယ်သည် မိမိ၏ ဆွေမျိုးလည်းမတော်၊ ဆွေမျိုး မတော်သည်လည်း မဟုတ်၊ ဖြေခြင်း ကောင်းပေ၏၊ ပညာရှိပေစွဟု သာဓုခေါ်တော်မူ၏။

ဤသို့ မေးမြန်းသဖြင့် စုံစမ်းပြီးမှ ဤမင်းသည် တရားကို သိနိုင်လောက်အောင် ပညာရှိ၏။ သာသနာကို ချီးမြှင့်ခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်လတ္တံ့ဟု နှလုံးချတော်မူ၏။ ဤသို့သော အကြောင်းကိုထောက်၍ ပျို့ရွယ်စွမ်းသန်မှ၊ ပညာလည်းရှိမှ သာသနာကို ချီးမြှင့်နိုင်သည်ဟု သမန္တပါသာဒိက အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုသည်။

သီဟိုဠ်ကျွန်း ဆရာစဉ် ၂၇ ဆက်

ထိုသို့ သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ သာသနာပြုသော အရှင်မဟိန္ဒက ပွားများလေသော ဆရာဆက်၊ တပည့်ဆက်ကား -

၁။ အရှင်အရိဋ္ဌ

၂။ အရှင်တိဿဒတ္တ

http://www.dhammadownload.com

၃။ အရှင်ကာလသုမန
၄။ အရှင်ဒီဃသုမန
၅။ တစ်ဖန် ၎င်းအရှင်ကာလသုမန
၆။ အရှင်နာဂ
၇။ အရှင်ဗုဒ္ဓရက္ခိတ
၈။ အရှင်တိဿ
၉။ အရှင်ရေဝ
၁၀။ တစ်ဖန် ၎င်းအရှင်သုမန
၁၁။ အရှင်စူဠနာဂ
၁၂။ အရှင်ဓမ္မပါလိတ ရောဟဏာတိုင်း
၁၃။ အရှင်ခေမ
၁၄။ အရှင်ဥပတိဿ
၁၅။ အရှင်ဖုဿဒေဝ
၁၆။ တစ်ဖန် ၎င်းအရှင်သုမန
၁၇။ အရှင်မဟာပဒုမ
၁၈။ အရှင်မဟာသိဝ
၁၉။ တစ်ဖန် ၎င်းအရှင်ဥပါလိ
၂၀။ အရှင်မဟာနာဂ
၂၁။ အရှင်အဘယ
၂၂။ တစ်ဖန် ၎င်းအရှင်တိဿ
၂၃။ တစ်ဖန် ၎င်းအရှင်သုမန
၂၄။ အရှင်စူဠာဘယ
၂၅။ တစ်ဖန် ၎င်းအရှင်တိဿ
၂၆။ အရှင်စူဠဒေဝ
၂၇။ အရှင်သိဝ

ဤကား ပေထက်တင်သော စတုတ္ထ သင်္ဂါယနာတိုင်အောင် ဆရာ စဉ်ဆက်တည်း။

["ယာဝတတိယသင်္ဂီတိ တာဝ ..." ဟူ၍ အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုသောကြောင့် ယခင်အစဉ်တွင် ရှေ့ရှေ့ကို ဆရာ၊ နောက်နောက်ကို တပည့်ဟု မှတ်လေ။ ထိုဆရာတို့က ပွားများသော ဆရာဆက်၊ တပည့်ဆက်ကား ယနေ့ထက်တိုင် သိန်း သန်းမက များပြားလှ၏ဟု သိလေ။ ဤသို့သော ဆရာစဉ်ဆက်ကို မသိ မဟူသော၊ သိအောင် မှတ်သားကြမြဲတည်း။

အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူကား "တိဏ္ဏံ ဟိ ဝိနယဓရဿ လက္ခဏာနိ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာနိ" စသည်ဖြင့် နှုတ်တက်ရွရွ ပါဠိပါဌ်သားပါခြင်း၊ ဝိနည်းအကျင့်၌ တည်တံ့ခြင်း၊ ဆရာစဉ်ဆက်ကို ကောင်းစွာမှတ်မိခြင်း၊ ဤသုံးပါးသည် ဝိနည်းဓိုရ်၏ လက္ခဏာ ဖြစ်သည်။ **"အဝဿံ ဒွေ တယော ပရိဝတ္တာ ဥဂ္ဂဟေတဗ္ဗာ"** အယုတ်သဖြင့် ဆရာနှစ်ဆက် သုံးဆက်

http://www.dhammadownload.com

ကိုပင်လည်း အောက်မေ့တည့်လျှင် စိတ်တွင် ဆီမီးတောက် ဆီမီးလျှံကဲ့သို့ လင်းလင်း ထင်အောင် မှတ်အပ်သည် ဟူ၍ အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုသောကြောင့် ဆရာစဉ်ဆက်ကို ကောင်းစွာ မှတ်သားအပ်သတည်း။]

အရှင်ဥပါလိမှ ဆင်းသက်သော ဆရာစဉ်ဆက်အကြောင်း ပြီး၏။

---

၈ – ပိဋကတ်တော်ကို နှုတ်ဖြင့်သာ ဆောင်ကြပုံအကြောင်း

ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ဆရာ၊ တပည့် အဆက်ဆက်တို့သည် ဘုရား လက်ထက်တော်က စ၍ ပေထက်မတင်မီ ပိဋကတ်တော်ကို နှုတ်တက်သာ ဆောင်ကုန်သည်။ အပြည့်အစုံ မရေးသား မထားကြကုန်။ နှုတ်တွင်သာ ထိန်းသိမ်းသဖြင့် အလွန် ငြိုငြင်ခဲခက်သော အမှုကို ပြုကြပေသည်။ ထိန်းသိမ်းဆောင်ရွက်သော နည်းအမြွက်ကား သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ ပြည်ရွာကို လုယက်သော စဏ္ဍာလတိဿ မည်သော ဒွန်းစဏ္ဍား သူဖုန်းစား ဘေးဖြစ်သော အခါ မိုးကောင်းစွာ မရွာ၊ မလုပ်ဆောင်ရ၍ ငတ်မွတ်ကြလတ်သော် သိကြားမင်း လာ၍ အရှင်ဘုရားတို့...ပိဋကတ်ကို မဆောင်နိုင်ကုန်လတ္တံ့၊ ဤဖောင်ကိုစီး၍ ဇမ္ဗူဒိပ်သို့ ကူးပါကုန်၊ ဖောင်မဆံ့လျှင် သစ်တုံး၊ ဝါးလုံး ကိုပင် ရင်ဖြင့်အပ်၍ ကူးပါကုန်၊ ဘေးမဖြစ်ရအောင် ကျွန်ုပ် စောင့်ရှောက်ပါအံ့ဟု ရဟန်းတို့အား လျှောက်ကြား၏။

ထိုရောအခါ ရဟန်းခြောက်ကျိပ်တို့သည် သမုဒ္ဒရာနားသို့ ရောက်မှပင် ဇမ္ဗူဒိပ်သို့ မကူးလိုပြီ၊ ဤတွင်သာနေ၍ ပိဋကတ်ကို ဆောင်ရွက် စောင့်ရှောက်ကုန်အံ့ဟု ကတိကဝတ် ပြုလျက် သဘော်ဆိပ်က ပြန်ခဲ့ပြီးမှ သီဟိုဠ်ကျွန်း အစိတ်မလလယ ဇနပုဒ်သို့သွား၍ သစ်ဖု၊ သစ်မြစ်၊ သစ်ရွက်ဖြင့်သာ ကိုယ်ကိုမျှစေသဖြင့် ပိဋကတ်စာပေ **သရဇ္ဈာယ်**[၁]တော်မူကုန်၏။ ဆာလောင်ခြင်း ပြင်းလှ၍ မသရဇ္ဈာယ်နိုင်သောအခါ သဲကိုစုပုံ၍ ဝမ်းအောက်က ထားပြီးမှ တစ်ခုတည်းသောအရပ်၌ ဦးခေါင်းဆိုက်ကုန်လျက် ပိဋကတ်စာပေတို့ကို စိတ်ဖြင့် ဆင်ခြင်ကုန်၏။ ဤသို့လျှင် ၁၂ နှစ်ပတ်လုံး အဋ္ဌကထာနှင့်တကွ ပိဋကတ်သုံးပုံကို မကွယ် မပျောက်ရအောင် ဆောင်ရွက် စောင့်ရှောက်တော်မူကုန်၏။

၁၂ နှစ် ဇော၍ ဒွန်းစဏ္ဍား သူဖုန်းစားဘေး ပြေငြိမ်းသောအခါ ယခင် ဇမ္ဗူဒိပ်သို့ကူး၍ ပိဋကတ်ကို ဆောင်ရွက်စောင့်ရှောက်ကြလေသော ရဟန်း ခုနစ်ရာတို့ ပြန်လာ၍ သီဟိုဠ်ကျွန်း အစိတ်မလလယဇနပုဒ် မဏ္ဍလာရာမကျောင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ ဇမ္ဗူဒိပ်သို့ မကူးဘဲ သီဟိုဠ်ကျွန်းတွင် ကျန်ရစ်သော ရဟန်း ခြောက်ကျိပ်တို့လည်း မဏ္ဍလာရာမ ကျောင်းသို့သွား၍ ဖူးတွေ့ကြသော် အဋ္ဌကထာနှင့်တကွ ပိဋကတ်သုံးပုံကို တိုက်ဆိုင် တည်းဖြတ်ကြသည်။ တစ်ပုဒ်တစ်သဝေမျှ မချွတ်မလွဲကြ။ ဂင်္ဂါရေနှင့် ယမုန်နာရေကို ရောနှောသော် ညီညွတ်သကဲ့သို့ ဇမ္ဗူရာဇ်ရွှေစင်ကို ဖြတ်၍စံသော် ရောင်လျှံ မထူးမပြား ညီညွတ်ကြလေသည်။ ဤသို့လျှင် ပိဋကတ်တော်ကို နှုတ်တက်သာ ဆောင်ကုန်သည်။ အပြည့်အစုံ မရေးသား မထားကြကုန်။ နှုတ်တွင်သာ ထိန်းသိမ်းသဖြင့် အလွန်ငြိုငြင် ခဲခက်သောအမှုကို ပြုကြသတည်း။

၁။ ရွတ်ဆိုသည်။ [ပါ၊ သဇ္ဈာယ]

http://www.dhammadownload.com

ပိဋကတ်တော်ကို တစ်ပုဒ်တစ်ပါဒမျှ မယိုယွင်းရအောင် သင်ကြား ဆောင်ရွက်ကြသည့်အရာလည်း အလွန်ငြိုငြင် ခဲခက်လှပေ၏။ သီဟိုဠ်ကျွန်းတွင် ပုနဗ္ဗသု မည်သော သူကြွယ်သား တိဿမထေရ်သည် စာပေ သင်စဉ်ကာလ သီဟိုဠ်ကျွန်းက ဇမ္ဗူဒိပ်သို့ ကူး၍ ယောနကတိုင်း ဓမ္မရက္ခိတမထေရ် အထံ၌ ပိဋကတ်ကိုသင်၏။ တတ်မြောက်ပြီ အမှတ်နှင့် သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ ပြန်ခဲ့သော် သင်္ဘောဆိပ်သို့ရောက်မှ တစ်ခုတည်းသော ပုဒ်၌ ယုံမှားသက်ာ ဖြစ်ခဲ့၏။ ထိုသင်္ဘောဆိပ်နှင့် ယောနကတိုင်းကား **ယူဇနာတစ်ရာ**[၁] ကွာဝေးသတည်း။ ထိုသို့စင်လျက် ပုဒ်တစ်ခုအတွက်ကြောင့် ယူဇနာတစ်ရာ ခရီးကို ပြန်၍ ဆရာ့အထံသို့ သွားလေသော် ခရီးအကြား၌ သူကြွယ်တစ်ဦး မေးသော ပြဿနာကိုဖြေ၍ ကြည်ညိုသဖြင့် လှူသော တစ်သိန်းထိုက်သော ကမ္ဗလာတစ်ထည်ကို ဓမ္မရက္ခိတ မထေရ်အား လှူလေ၍ မထေရ်က ပြန်လာကြောင်းကိုမေးလျှင် တစ်ခုသောပုဒ်၌ ယုံမှားသက်ာရှိ၍ ယူဇနာတစ်ရာ ခရီးကိုစင် ပြန်လျက် ဆရာမှ မေးမြန်းလာသည်ဟု နောင်လာသူတို့ ပြောပရစ်၍ အကျွန်ုပ်ကဲ့သို့ ကျင့်ကြံပါစေဟု နှလုံးထားလျက် ပြန်လာကြောင်းကို လျှောက်ပြီးမှ ယုံမှားသက်ာကင်းအောင်ပြု၍ သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ ပြန်မြဲ ပြန်လေ၏။

ဤသို့ ဝိဘင်းအဋ္ဌကထာ လာသည့်အတိုင်း ပိဋကတ်တော်ကို တစ်ပုဒ် တစ်ပါဒမျှ မယိုမယွင်းရအောင် သင်ကြားဆောင်ရွက်သည့်အရာလည်း အလွန်ငြိုငြင် ခဲခက်လှပေသတည်း။ အများ အဆောင်အရွက်မရှိ၊ ပိဋကတ်တော် ကျမ်းဂန် ကွယ်ပျောက်လုသည်ကို မကွယ်မပျောက်ရအောင် ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်သည့်အရာသည် ငြိုငြင် ခဲခက်စွာ၏။ အရှင်သာရိပုတ္တရာ ဟောသော မဟာနိဒ္ဒေသကျမ်းကို အများ ဆောင်ရွက်မည့်သူမရှိ၊ ကွယ်ပျောက်လုလျှင် သီဟိုဠ်ကျွန်းတွင် အလဇ္ဇီရဟန်းတစ်ဦး ဆောင်ရွက်လေ့လာသည်ကို မဟာတိပိဋကမထေရ် သိ၍ မဟာရက္ခိတမထေရ်ကို ထိုရဟန်းထံ မဟာနိဒ္ဒေသကျမ်းကို သင်ကြားပါ–ဆိုသည်ကို ထိုရဟန်း အလဇ္ဇီ ဖြစ်ဟန်ရှိသည်၊ မသင်ကြားလို–ငြင်းဆန်သဖြင့် အခြားသူများ မဆောင်မရွက် အစွန်း၌တည်၍ ကွယ်ပျောက်လုသောကျမ်း ဖြစ်သည်။ ငါတို့လည်း စောင်မပါမည်ဟု တိုက်တွန်း၍ သင်ကြားစေသည်။ သင်၍ ပြီးသည့် နေ့ပင် ညောင်စောင်းအောက်၌ အိပ်သော မာတုဂါမကို မြင်လေသည် ဟူ၏။ ဤသို့ ဝိနည်းအဋ္ဌကထာ လာသည့်အတိုင်း အစွန်း၌တည်၍ ကွယ်ပျောက်လုသော ပိဋကတ်တော် ကျမ်းဂန် မကွယ်မပျောက်ရအောင် သင်ကြားဆောင်ရွက်သည့်အရာသည် ငြိုငြင် ခဲခက်စွာ သတည်း။

ပိဋကတ်တော်ကို နှုတ်ဖြင့်သာ ဆောင်ကြပုံအကြောင်း ပြီး၏။

၁။ (ပါ–ယောဇန) – တာ ၆၄၀၀ (၁၂ မိုင် ၅ ဖာလုံ ၈ သံကြိုး ၄ ကိုက်) ရှိသော အကွာအဝေး [ယုဒသန်၊ စာ ၈၂၁]။
ရခိုင်ရာဇဝင်သစ်တွင်မူ တစ်ယူဇနာသည် ၈ မိုင်ခန့် ကွာဝေးသည်ဟု ဖော်ပြ၏။ [ရခိုင်ရာဇဝင်သစ်–ပ၊ စာ ၇၀။]
ကိုးခန်းပျို့ဋီကာ ပြုစုသော ဦးကျော်ထွန်းကမူ တစ်ယူဇနာလျှင် အင်္ဂလိပ် ၉ မိုင် တိတိရှိသည်ဟု ဆိုသည်။ [ကိုးဇဋ်။ စာ ၂၂၂] {ဓေတ်ဟောင်း မြန်မာ့သမိုင်း သုတေသနအဘိဓာန် (ဒုတိယအကြိမ်)–ဦးသိန်းလှိုင်၊ စာ ၁၄၄} မှ။

http://www.dhammadownload.com

၉ – စတုတ္ထ သင်္ဂါယနာ တင်ရခြင်း၏ အကြောင်း အမြွက်စကား

ဘုရားလက်ထက်တော်က စ၍ ကာလအရှည် ယခင်ဆိုခဲ့သော ဆရာ စဉ်ဆက် နှုတ်တက် ဆောင်၍ နှုတ်တွင်သာ စောင့်ရှောက်ထိန်းသိမ်းကြကုန်သည်။ သတိ၊ ပညာ၊ သမာဓိ ကြီးမြတ်ကုန်သဖြင့် မုခပါဠ်[၁] ဖြင့်သာ ဆောင်ရွက်နိုင်ကုန်သည်။ ထိုသို့ ဆောင်ရွက်လေ သည်ကား ကာလအားဖြင့် ၄၉၅ နှစ်လျှင် ကြာမြင့်သတည်း။ ဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် စံလွန်တော်မူ သည့်နောက် မဟာဝင် စသော ကျမ်း၌လာသော သာသနာနှစ် ၄၅၀[၂] ရောက်သောအခါ သီဟိုဠ်မင်း ၁၈ ဆက်မြောက် သဒ္ဓါတိဿမင်းသား ဝဋ္ဋဂါမဏိမင်း နန်းစံ ခြောက်နှစ်တွင် နောင်သောအခါ သတ္တဝါတို့ သတိ၊ ပညာ၊ သမာဓိ ယုတ်လျော့ကြ၍ မုခပါဠ်ဖြင့် နှုတ်တက်မဆောင်မရွက်နိုင်လတ္တံ့သည်ကို မြင်တော်မူကုန်၍ ယခင် ဆရာစဉ်ဆက်မှ လာသော ရဟန္တာကြီး ငါးရာတို့သည် ထိုမင်း အစောင့်အရှောက်ပြုသည် ဖြစ်၍ သီဟိုဠ် ကျွန်း အစိတ်မလယဇနပုဒ် အာလောက မည်သော လိုဏ်၌ အဋ္ဌကထာနှင့်တကွ ပိဋကတ် သုံးပုံကို ပေထက် ရေးသား တင်ထားစေကုန်၏။

ထိုသို့ ပေထက် ရေးသားတင်ထားခြင်းသည် ယခင် သင်္ဂါယနာကြီး သုံးတန်မှ ထောက်သဖြင့် လေးကြိမ်မြောက် စတုတ္ထ သင်္ဂါယနာ မည်သည် ဟူ၍ တေရသကဏ် ဋီကာ၌ လာသည်။ သီဟိုဠ်ကျွန်း ဝဋ္ဋဂါမဏိမင်းနှင့် ငါတို့ မြန်မာတိုင်း သရေခေတ္တရာ ရသေ့ပြည်တွင်ဝယ် ကြက်ခေါင်းစား တေပါးနှင့် မင်းပြိုင်၏။ သာသနာနှစ် ၄၅၀[၂] ဟု သာရတ္ထ သင်္ဂဟများတွင် ဆိုသည်။ **ဘိုးတော်ဘုရားလက်ထက်** [၁၇၈၂–၁၈၁၉] သီဟိုဠ် ရဟန်းတို့က ဆက်လိုက်သော သန္ဒေသကထာတွင်ကား ၄၃၃[၃] နှစ် ဆိုသည်။ "တေတ္တိံ သာဓိက စတုဝဿသတ ပရိမာဏကာလံ" ဟူ၏။

စတုတ္ထသင်္ဂါယနာတင် အမြွက်စကား ပြီး၏။

---

၁၀ – သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ အဆင့်ဆင့်ဂိုဏ်း ကွဲပြားခြင်းအကြောင်း

ဂိုဏ်းကြီး ၄ ဂိုဏ်း

သင်္ဂါယနာတင်သည်မှနောက် ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်း၊ သီဟိုဠ်ကျွန်းများ၌ ဂိုဏ်းသီး ဂိုဏ်းခြား

၁။ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားသော ပိဋကတ်တော်။ [ပါ၊ မုခပါဠ]

၂။ ဓရစ်မပေါ်မီ ၉၄ ဘီစီ။ (စတုတ္ထအကြိမ် သင်္ဂါယနာတင်သည်။)

၃။ ဓရစ်မပေါ်မီ ၁၁၁ ဘီစီ။ (ငါတပါးမင်းဖြစ်သည်။) သက္ကရာဇ် ၄၃၃ ခုတွင် ဒွတ္တဘောင်မင်းရှိုး သီရိရာဇ်မင်း လွန်သော် သမက်တော် နန်းတက်သည်။ ဒွတ္တဘောင်မင်းရိုး မဟုတ်။ တပါးကမင်း ဖြစ်သောကြောင့် တေပါးဟု နောက်မှတွင်သည်။ တေပါးမင်းဆက် ၁၆ ဆက် ရှိသည်။ [မြန်မာရာဇဝင်–ဦးဘသန်း ဘီ–အေ၊ စာ ၂၁။ ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာန၊ သတင်းနှင့် စာနယ်ဇင်းလုပ်ငန်းမှ ထုတ်ဝေ။ ဒုတိယအကြိမ်၊ ဇူလိုင်၊ ၁၉၉၁။]

http://www.dhammadownload.com

များစွာ ကွဲပြားလေသည်။ ဓမ္မျုဒိပ်၌ ကွဲပြားကြောင်းကို အထက်မှာမှ ဆိုမည်။ သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ ကွဲပြားကြောင်းကား–

၁။ **သီဃိုဠ်**[၁] ကျွန်း၌ သာသနာတော် တည်ထွန်းသည့်နောက် ၂၁၈ နှစ်တွင် ဝဋ္ဋဂါမဏိမင်း ဆောက်သော အဘယဂိရိကျောင်း ရဟန်းတို့သည် ဝိနည်းခန္ဓကပရိဝါကို ပါဠ်ထုး၊ အနက်ထုး ပြုလုပ်ပြီးလျှင် မဟာဝိဟာရဝါသီဂိုဏ်းမှ ခြားနား၍ ဂိုဏ်းသီးထောင်သောကြောင့် အဘယဂိရိဝါသီဂိုဏ်းဟု ကွဲပြားလေသည်။ ထိုဂိုဏ်းကိုပင် ဓမ္မရုစိဂိုဏ်းလည်း ခေါ်ဝေါ်သည်။

၂။ ထိုအဘယဂိရိဝါသီဂိုဏ်း ကွဲပြားသည်မှ နောက် ၃၄၂ နှစ်တွင် မဟာသေနမင်း ဆောက်သော ဇေတဝန်ကျောင်း ရဟန်းတို့သည် ဉဘတောဝိဘင်းကို ပါဠ်ခြား၊ အနက်ခြား ပြုလုပ်ပြီးလျှင် အဘယဂိရိဝါသီဂိုဏ်းမှ ခြားနားပြန်၍ ဂိုဏ်းသီးထောင်သောကြောင့် ဇေတဝနဝါသီဂိုဏ်းဟု ကွဲပြားလေသတည်း။ ထိုဂိုဏ်းကိုပင် သာဂလိယဂိုဏ်းလည်း ခေါ်ဝေါ်သည်။

၃။ ထိုဇေတဝနဝါသီဂိုဏ်း ကွဲပြားသည်မှနောက် ၃၅၁ နှစ်တွင် ကုရုန္ဒဝါသီ၊ ကောလမ္ဗဝါသီ ရဟန်းတို့သည် ဘာဂိနေယျ ဒါဌာပတိမင်းကို အမှီပြု၍ ဉဘတောဝိဘင်းခန္ဓက ပရိဝါကို ပါဠ်ကွဲ၊ အနက်ကွဲ ပြုလုပ်ပြီးလျှင် ယခင်နှစ်ဂိုဏ်းမှ သီးခြား၍ မဟာဝိဟာရဝါသီဂိုဏ်းမြတ်ကို အတုပြုလျက် မဟာဝိဟာရဂိုဏ်းတု ခြားနားထောင်ထားလေသည်။

၄။ ဤသို့ သီဃိုဠ်ကျွန်း၌ သာသနာပြု အရှင်မဟိန္ဒတို့ အဆက်အနွယ် မဟာဝိဟာရဝါသီဂိုဏ်းနှင့်သော် ဂိုဏ်း ၄ ပါး ကွဲပြားသတည်း။

ဓမ္မဝါဒီနှင့် အဓမ္မဝါဒီ

ထိုလေးပါးတို့တွင် မဟာဝိဟာရဝါသီ ဂိုဏ်ရင်းတစ်ပါးသာ **ဓမ္မဝါဒီ**[၂] မှန်၏။ ကြွင်းသော ဂိုဏ်း ၃ ပါးကား **အဓမ္မဝါဒီ**[၃] ချည်းတည်း။ ထို အဓမ္မဝါဒီ ၃ ဂိုဏ်းသားတို့သည် မှန်သော အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ဖျက်ဆီး၍ မမှန်သော အနက်အဓိပ္ပာယ်ဖြင့် တရားကို အလေးမပြု ကျင့်ဆောင်ကြကြောင်းကို မဟာဝင်္ဂီကာ၌ ဆိုသောကြောင့် သီဃိုဠ်ကျွန်း၌ အဓမ္မဝါဒီ အလဇ္ဇီ ၃ ဂိုဏ်းသားတို့သည် ပရိမဏ္ဍလ, သုပ္ပဋိစ္ဆန္န အဝတ်အရုံကို အလေးအမြတ် မပြု မကျင့် မဆောင်၊ တရားတော်နှင့် မညီမညွတ် အဝတ်အရုံ ဖောက်ပြန်ကျင့်ဆောင်ကြသည်။ ဦးထုပ်ဆောင်း၊ ဒုကုဋ္ဌ်တင်လည်း ထိုအဓမ္မဝါဒီ ဂိုဏ်းသားတို့တွင် အထင်အရှား ဖြစ်သည်ဟု မှတ်လေ။ ယခင် အဓမ္မဝါဒီဂိုဏ်း ၃ ပါး ကွဲပြားသည့်နောက် **သက္ကရာဇ် ၅၂၆ နှစ်**[၄] တွင် သီရိသဃ်ဗောဓိမင်းသည် မဟာဝိဟာရသံဃာတို့ အပင်းအသင်းပြု၍ အဓမ္မဝါဒီ ၃ ဂိုဏ်းသားကို နှိပ်နင်းဖျက်ဆီးလျက် သာသနာတော်မြတ်ကို သုတ်သင်

၁။ သီဟိုဠ်ကို သီဃိုဠ်လည်း၊ ခေါ်သည်။

၂။ ဖြောင့်မှန်သော အယူဝါဒရှိသူ။

၃။ အမှားကိုပြောသူ။ အမှားကို အယူရှိသူ။

၄။ အေဒီ ၁၁၆၄။

http://www.dhammadownload.com

ပြုစေ၏။ ငါတို့ မြန်မာတိုင်း ပုဂံပြည် နော်ရထာမင်းစောနှင့် သိရိသင်္ဃဗောဓိမင်းပြိုင်သတည်း။ နော်ရထာမင်းစောက သိင်္ဃိုဠ်မှာ စွယ်တော်တောင်းသည့်ကာလလည်း သိရိသင်္ဃဗောဓိမင်းပင် စွယ်တော်ပေးလိုက်ကြောင်းကို ပရိတ္တနိဒါန်းတွင် ဂါထာဆောင်၍ ဆိုသည်။

ဓမ္မဝါဒီ အားကောင်းသောခေတ်

ထိုနောက် သီဟိုဠ်ကျွန်း ဝေါဟာရိကတိဿမင်း လက်ထက်လည်း ကပိလအမတ်နှင့် တိုင်ပင်ပြီးမှ မဟာဝိဟာရဝါသီ သံဃာတို့ကို မှီ၍ အဓမ္မဝါဒီ ဂိုဏ်းသားတို့ကို နှိမ်နင်းလျက် သာသနာတော်မြတ်ကို သုတ်သင်ပြုစေ၏။ ထိုနောက် ဂေါဌာဘယမင်းလက်ထက်လည်း အဘယဂိရိ ဂိုဏ်းသားတို့ကို သမုဒ္ဒရာ တစ်ဖက်သို့ နှင်ထုတ်လိုက်၍ မဟာဝိဟာရဝါသီ သံဃာတော်တို့ကို အမှီပြုလျက် သာသနာတော်မြတ်ကို သုတ်သင်ပြုစုပြန်၏။

အဓမ္မဝါဒီ အားကောင်းသောခေတ်

ထိုနောက် ဂေါဌာဘယမင်း၏သား မဟာသေန မင်းဖြစ်လျှင် အဘယဂိရိ ဂိုဏ်းသား သံဃမိတ္တမည်သော ရဟန်းသည် မင်းဆရာဖြစ်၍ သာသနာတည်ဦးက အရှင်မဟိန္ဒ စသော ရဟန္တာတို့နေရာ မဟာဝိဟာရတိုက် ပျက်စီးအောင် မဟာသေနမင်းနှင့် တိုင်ပင်၍ ဖျက်ဆီး၏။ ကိုးနှစ်တိုင်အောင် မဟာဝိဟာရတိုက်မှာ သံဃာကင်းလေဆိတ်လေသတည်း။

ဇေတဝနဝါသီဂိုဏ်းသား တိဿ မည်သော ရဟန်းသည် မဟာသေနမင်းနှင့် တိုင်ပင်၍ မဟာဝိဟာရတိုက်သိမ်ကို ဖျက်ဆီး၏။ သိမ်နုတ်ကံ မမြောက်၍ မပျက်စီးလေ။ ဤသို့ အဓမ္မဝါဒီ ဂိုဏ်းသားတို့ အားကြီးလတ်သော် ဓမ္မဝါဒီ ဂိုဏ်းသားတို့ အားနည်း၍ သာသနာတော်မြတ် ဆုတ်ယုတ်၏။ ဓမ္မဝါဒီတို့ မထင်မရှား ကွယ်ကွယ်ထောင့်ထောင့်သာ ကျင့်ဆောင်ကြရလေသတည်း။

ပြည့်ရှင်မင်းတို့ သာသနာပြုပုံ

သိင်္ဃိုဠ်ကျွန်း၌ သာသနာတော် တည်ထွန်းသည့်နောက် ၁၄၇၂ နှစ်တွင် နိဗ္ဗာန်လားတော်မူသည့်နောက် **၁၇၀၈**[1] နှစ် ရောက်သောအခါ **သိရိသင်္ဃဗောဓိပရက္ကမဗာဟုမဟာရာဇာ** [၁၁၅၃–၁၁၈၆] မည်သောမင်းသည် သိင်္ဃိုဠ်ကျွန်း၌ မင်း ဖြစ်၏။ ပုဂံပြည်၌ နရပတိစည်သူမင်း [၁၁၇၄–၁၂၁၁] နှင့် အခါပြိုင်သတည်း။ ဥဒုမ္ဗရဂိရိဝါသီမဟာကဿပမထေရ် အမှူး ရှိသော မဟာဝိဟာရဝါသီ သံဃာတို့လည်း ထိုမင်းကို အမှီရ၍ သာသနာတော်မြတ်ကို သုတ်သင်ပြုစေ၏။ မဟာဝိဟာရဝါသီဂိုဏ်းမှ ကြွင်းသော အဓမ္မဝါဒီဂိုဏ်းသားတို့ကို **ဥပ္ပဗ္ဗာဇန**[2] ပြု၍ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်စေ၏။ ထိုနောက်လည်း ဝိဇယဗာဟုမင်း၊ ပရက္ကမဗာဟုမင်းတို့ကို အမှီပြု၍ မဟာဝိဟာရဝါသီ သံဃာတို့ သာသနာတော်မြတ်ကို

၁။ အေဒီ ၁၁၆၄။

၂။ လူဝတ်လဲစေခြင်း။

http://www.dhammadownload.com

သုတ်သင်ပြုစု၍ အဓမ္မဝါဒီ ဂိုဏ်းသားတို့ကို ဥပ္ပဗ္ဗာဇန ပြုရသဖြင့် မဟာဝိဟာရဝါသီ ဂိုဏ်းတစ်ပါးသာ ကြွင်း၍ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်စွာ ဖြစ်သတည်း။

သိရီသဃ်ဗောဓိမင်း၊ ဝေါဟာရိကတိဿမင်း၊ ဂေါဋ္ဌာဘယမင်းတို့ လက်ထက် သုတ်သင်ပြုစုသော်လည်း အဓမ္မဝါဒီဂိုဏ်းကွဲ ဂိုဏ်းခြား မကင်း၍ အချင်းခပ်သိမ်း မသန့်ရှင်း မစင်ကြယ်လေ။ သိရီသဃ်ဗောဓိ ပရက္ကမဗာဟုမဟာရာဇာမင်း၊ ဝိဇယဗာဟုမင်း၊ ပရက္ကမဗာဟုမင်းတို့ လက်ထက်မူကား အဓမ္မဝါဒီ ဂိုဏ်းကွဲဂိုဏ်ခြား မရှိ၊ ပျောက်ကင်း၍ အချင်းခပ်သိမ်း သန့်ရှင်းစင်ကြယ်လေ၏။

မြန်မာ၊ ယိုးဒယား သံဃာများကို ပင့်ဆောင်ရခြင်း

ထိုမှနောက် ကာလရှည်လျားလတ်သော် ဘရင်ဂျီ၊ အာရမဏီ၊ ဗသီ၊ အင်္ဂလိပ်၊ အော်လန္ဒေ စသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ လူမျိုးတို့ဘေးဖြင့် သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ သာသနာတော် ယိုယွင်း ပျက်စီး၍ ဂိုဏ်းပြည့်ရုံမျှ ရဟန်းသံဃာ မရှိသောကြောင့် မဟာဝိဇယဗာဟုမင်း လက်ထက် ရာမညတိုင်းက သံဃာတို့ကို ပင့်ဆောင်ရသည်။ ၎င်းနောက် ဝိမလဓမ္မသူရိယမင်း လက်ထက် ရခိုင်ပြည်က သံဃာတို့ကို ပင့်ဆောင်ရသည်။ ၎င်းနောက် ဝိမလမဟာရာဇာ မင်း လက်ထက်လည်း ရခိုင်ပြည်က သံဃာတို့ကိုပင် ပင့်ဆောင်ရသည်။ ၎င်းနောက် ကိတ္တိသူရိယရာဇသီဟမင်း လက်ထက် ယိုးဒယားပြည်က သံဃာတို့ကို ပင့်ဆောင်ရသည်။ ဤအကြောင်းအရာများကို **သက္ကရာဇ် ၁၁၅၁ ခုနှစ်**[၁] သီဟိုဠ်သံဃာတို့ ဆက်စာတွင် ပါသည်ကိုထောက်၍ သိရသည်။

သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ ဂိုဏ်းကွဲပြားခြင်းအကြောင်း ပြီး၏။

---

၁၁ – အရှင်နာဂသိန်နှင့် မိလိန္ဒမင်းတို့ အကြောင်း

ဗျာဒိတ်ထားတော်မူခဲ့ခြင်း

ပေထက်တင်ပြီးနောက် သာသနာတော် နှစ်ငါးရာကျော် ရောက်သောအခါ ယောနကတိုင်း သာဂလပြည်၌ မိလိန္ဒမင်းသည် ပိဋကတ်အတတ်နှင့်တကွ အဋ္ဌာရသ သိပ္ပတတ်ကျွမ်းစွာ၍ ပညာကြီးကျယ်၏။ ဇမ္ဗူဒိပ် မြေအပြင်ဝယ် ပြိုင်ဘက်၊ ပြောဟောဘက် မရှိသည်ဖြစ်၍ ဇမ္ဗူဒိပါကား အချည်းနှီးသာတကားဟု ဆိုလေ့ရှိ၏။ ထိုအခါ ပုစ္ဆာ မေးအံ့စိုး၍ အခြား ရဟန်း၊ ပုဏ္ဏား၊ ပညာရှိများ သာဂလပြည်သို့ ၁၂ နှစ်ပတ်လုံး မချဉ်းမကပ်ဝံ့ကြကုန်။ သာဂလပြည်၌ သာသနာ တိတ်ဆိတ်သကဲ့သို့ ရှိလေ၏။ ထိုသို့စဉ်တွင် ရဟန္တာ ကုဋေ တစ်ရာတို့သည် ဘုရားဗျာဒိတ်တော် ထားခဲ့သည့်အတိုင်း တာဝတိံသာသို့တက်၍ သိကြား မင်းနှင့်တကွ မဟာသေန နတ်သားကို တောင်းပန်၍ လူ့ပြည်မှာ ဖြစ်လာစေ၏။ ငါ နိဗ္ဗာန်ယူတော်မူသည့်နောက် အနှစ်ငါးရာကျော်တွင် မိလိန္ဒမင်းနှင့် နာဂသိန် ရဟန်းသည်

၁။ အေဒီ ၁၇၈၉။

http://www.dhammadownload.com

ငါ ဟောသောတရား၌ အမြွေးအယုက် အထုံးအဖွဲ့ မရှိရအောင် ဝေဖန်ခွဲခြမ်းရစ်လတ္တံ့ဟု ရှင်မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿကိုကဲ့သို့ ဗျာဒိတ်ထားတော်မူခဲ့သတည်း။

မိလိန္ဒမင်း ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း

အရှင်နာဂသိန် ပဋ္ဌင်းခံ၍ ခုနစ်ဝါရလျှင် မိလိန္ဒမင်းနှင့် ပြိုင်ဆိုင်၍ ခုနစ်ဝါ ရသည်ဟူသော စကားကို အစွဲပြုလျက် လက်ဦးစွာ ဖြေတင်ကြသည့် ခုနစ်ဝါရသည်ဆိုသော် သင့်ကိုယ်တည်း ခုနစ်လော, အရေအတွက် ဂဏန်းတည်း ခုနစ်လောဟု မေးသည်ကို အရေအတွက် ဂဏန်းသာ ခုနစ် ဖြစ်သည်၊ ငါက ခုနစ် မဟုတ်၊ ထိုအရေအတွက် ဂဏန်းလည်း ငါ့ကိုယ်ကိုပင် မှီ၍ ဖြစ်သည်။ ပမာကား– သင်၏အရိပ်သည် မင်းမဟုတ်၊ သင့်ကိုယ်သာ မင်းဟုတ်သည်၊ အရိပ်ကား သင့်ကိုယ်ကိုပင် မှီ၍ ဖြစ်သည်။ ထိုကဲ့သို့တည်းဟု ပမည်းဆောင်၍ပြ၏။ ဤသို့ ခုနစ်ဝါ ဟူသော စကားက စလျက် များစွာ ဖြေတင်ကြ၍ ပိဋကတ်တော်၌ အမြွေးအယုက် အထုံးအဖွဲ့ မရှိရအောင် ဝေဖန်ခွဲခြမ်းပေသတည်း။ မိလိန္ဒမင်းလည်း ထိုသို့ ဖြေတင်သည့်အဆုံး၌ အရှင်သာရိပုတ္တရာကို ထား၍ တစ်ပါးသော ရဟန်းသည် ပြဿနာဖြေခြင်း တင်ခြင်း၌ အရှင်နှင့် မတူနိုင်ဟု ချီးမွမ်းပြီးလျှင် အပြစ်ကို ကန်တော့၍ ဥပါသကာ အဖြစ်ကို ကြား၏။ နောက်လည်း မိလိန္ဒဝိဟာရ မည်သော ကျောင်းကို ဆောက်လှူ၍ ကုဋေတစ်သိန်းသော ရဟန်းတို့နှင့်တကွ အရှင်နာဂသေနအား ပစ္စည်းလေးပါးဖြင့် လုပ်ကျွေး၏။ နောက်ပြီးကား သားကြီးအား ပြည်ကိုဆောင်နှင်း၍ ရဟန်းပြုလေသော် ရဟန္တာ ဖြစ်လေသတည်း။

အဋ္ဌကထာများကို မာဂဓဘာသာဖြင့် ရေးကူးချိန်

ငါတို့ မြန်မာတိုင်းနိုင်ငံ သရေခေတ္တရာ ရသေ့ပြည်တွင် ပါပိယံမင်းနှင့် မိလိန္ဒမင်း ပြိုင်၏။ မိလိန္ဒပဉှာကျမ်းကား အဋ္ဌကထာများက ခိုမှီးကိုးစားသော ခိုင်ခံ့လှစွာ ပမာဏ မြောက်သော ကျမ်းပေတည်း။ ထိုမှ နောက် **သာသနာနှစ် ၈၆၀**[1] ကျော်သောအခါ ဗုဒ္ဓဒါသ မင်းလက်ထက် တရားပေစာ ဟောတတ်စွာသော ဓမ္မကထိကမထေရ် တစ်ဦးသည် ဝိနည်း၊ အဘိဓမ္မာမှတစ်ပါး သုတ္တန်ပိဋကတ် ဟူသမျှကို သိင်္ဟိုဠ်ဘာသာ အရေးအသားဖြင့် ပြန်၍ ထားလေသည်ဟု စူဠဝင်ကျမ်း ဗုဒ္ဓဒါသမင်းအခန်းတွင် ဆိုသည်။ ဗုဒ္ဓဒါသမင်း၏ သားများကား ဘုရားတပည့် သားတော် အသီတိမဟာသာဝကတို့၏ အမည်နှင့် တူကုန်လျက် ၈၀ မျှလောက် ရှိသော ဟူ၏။ ထိုသားတော် ၈၀ တို့တွင် –

၁။ သာရိပုတ္တရာအရှင် အမည်နှင့်တူသော ဥပတိဿ မည်သော သားတော်အကြီးသည် ခမည်းတော်နောက် ၄၂ နှစ် မင်းမူ၏။

၂။ ထိုနောက် သားတော်အလတ် မဟာနာမ မည်သော မင်းသား သည် ၂၂ နှစ် မင်းမူ၏။

ထိုမဟာနာမမင်း လက်ထက် သာသနာတော်နှစ် ၉၃၀၊ သီဟိုဠ်မင်း ခြောက်ဆယ့်

---

[1] ၁။ အေဒီ ၃၁၆။

http://www.dhammadownload.com

ခြောက်ဆက် စေသောအခါလျှင် အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ သိဃ်ိုဠ်ကျွန်းသို့ကူး၍ သိဃ်ိုဠ်ဘာသာ အရေးအသားဖြင့်ထားသော အဋ္ဌကထာကျမ်းများကို မာဂဓဘာသာဖြင့် ရေးကူးသတည်း။

သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ စွယ်တော်ရောက်ပုံ

ငါတို့ မြန်မာတိုင်း ပုဂံ အဝင်အပါ သိရိပစ္စယာမြို့တည် သေဉ်လည်ကြောင်မင်း [၃၄၄–၃၈၇] နှင့် မဟာနာမမင်းပြိုင်၏။ ပရိတ္တနိဒါန်းတွင် ပြူမင်းစီးနှင့် ပြိုင်သော ဟူသည်ကား အခြားစာပေ မရှိ၊ မသင့်လေ။ ကိတ္တိသိရိမေဃမင်း နန်းစံ ကိုးနှစ်၊ သီဟိုဠ်မင်းခြောက်ဆယ့်နှစ်ဆက်၊ သာသနာနှစ် ၈၃၀ စေသောအခါ ဇမ္ဗူဒိပ်ကလိင်္ဂရာဇ်ပြည်မှ ကုဟာသိဝမင်း၏ သမီးနှင့် သမက်ဖြစ်သော ဟေမမာလာ မည်သော မင်းသမီး၊ ဒန္တကုမ္မာ မည်သော မင်းသား သမီးခင်ပွန်း နှစ်ယောက်တို့သည် သင်္ဘောဖြင့်ကူး၍ စွယ်တော်ကို ဆောင်ယူကြသောအားဖြင့် သိဃ်ိုဠ်ကျွန်းသို့ စွယ်တော်ရောက်လေသည်။ ထိုသာသနာနှစ် **၈၃၀**[1] တွင် ဇေဋ္ဌတိဿမင်း နန်းစံ ၉ နှစ်၊ ဗုဒ္ဓဒါသမင်း နန်းစံ ၂၉ နှစ်၊ ဥပတိဿမင်း နန်းစံ ၄၂ နှစ်၊ မဟာနာမမင်း နန်းစံ ၂၂ နှစ်ကို ပေါင်းသော် **သာသနာ ၉၃၀**[2] တွင် အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ သိဃ်ိုဠ်ကျွန်းသို့ ရောက်သတည်း။ **၉၃၂**[3] နှစ် ရှိ၏။ ထိုတွင် ၂ နှစ်ကြွင်းနှင့် မဟာနာမမင်း လက်ထက် **ဘိုးတော်ဘုရား** [၁၇၈၂–၁၈၁၉] လက်ထက်တော် သီဟိုဠ် ရဟန်းတို့က "ဆက်စာ–သန္ဒေသကထာ" တွင်ကား **၉၅၆**[4] နှစ်ကျော်တွင် အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ လာရောက်သည်ဟု ဆိုသည်။ "ဆပဉ္ဉာသာဓိကနဝ ဝဿသတာတိက္ကန္တေသု" ဟူ၏။

အရှင်နာဂသိန်နှင့် မိလိန္ဒမင်းတို့ အကြောင်း ပြီး၏။

၁၂–အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသမထေရ် အကြောင်း

သီဟိုဠ်သို့ ပိဋကတ်တော်ကူးရန် သွားခြင်း

အရှင် ဗုဒ္ဓဃောသအကြောင်းကား ဗုဒ္ဓဃောသုပ္ပတ္တိ၌ လာသော အကြောင်း၊ စူဠဝင်၌ လာသော အကြောင်းအားဖြင့် စကား ၂ ရပ် ထူးခြားကွဲပြားလျက် ရှိသည်။ ဗုဒ္ဓဃောသုပ္ပတ္တိ၌ လာသော အကျဉ်းအမြွက်ကား သီဟိုဠ်ဘာသာ အရေးအသားအားဖြင့် ပရိယတ္တိ သာသနာ ရှိလေသည်ကို မာဂဓဘာသာ အရေးအသားဖြင့် ဘယ်သူပြန်ပါအံ့နည်းဟု ရဟန္တာကြီး တစ်ဦး ဆင်ခြင်ကြံစည်လျှင် တာဝတိံသာ နတ်ပြည်တွင် ဃောသနတ်သားကို မြင်၍ တက်ပြီးသော် သိကြားမင်းနှင့်တကွ တောင်းပန်၍ မဟာဗောဓိပင်၏အနီး ဃောသရွာ ကေသီပုဏ္ဏား၏မယား ကေသိနီ ပုဏ္ဏေးမ၌ သန္ဓေယူသဖြင့် လူဖြစ်လာစေ၏။ ထိုအခိုက် "စားကြကုန်၊ သောက်ကြကုန်" အစရှိသဖြင့် ပုဏ္ဏားတို့ ကြွေးကြော်ကြဆဲတွင် ဖွားသော

၁။ အေဒီ ၂၈၆
၂။ အေဒီ ၃၈၆
၃။ အေဒီ ၃၈၈
၄။ အေဒီ ၄၁၂

http://www.dhammadownload.com

ကြောင့် ယောသက အမည်မှည့်၏။ ခုနစ်နှစ်အရွယ်ရှိလျှင် ဗေဒင်သုံးပုံ အပြီးတိုင်၏။

ထိုအခါ ရဟန္တာကြီးနှင့် ဗေဒင်စကား ဖြေတင်ကြသော် ဗေဒင် သုံးပုံ အပြီးတွင် "ကုသလာဓမ္မာ၊ အကုသလာဓမ္မာ၊ အဗျာကတာဓမ္မာ" အစရှိသော ပရမတ်စကား ဗုဒ္ဓမန္တန်ကို မဟာထေရ် ဟောပြောလျှင် **အဖိုးအနဂ္ဃ**[၁] ဖြစ်သော ဗုဒ္ဓမန္တန်ကို သင်ကြားလိုရကား ထိုရဟန္တာကြီးထံ၌ ရှင်ရဟန်းပြုပြီးမှ နေ့တိုင်း ပိဋကတ်ကို ပုဒ်ခြောက်သောင်း **ဝါစုဂ္ဂတ**[၂] ရအောင် သင်သည်။ တစ်လနှင့်ပင် ပိဋကတ် ၃ ပုံ အပြီးတိုင်၏။ ထိုနောက် ဆိတ်ကွယ် ရာ၌ တစ်ယောက်တည်းတည်းနေလျက် "ဘုရားဟော ပိဋကတ်အရာ၌ ငါ့ပညာတည်း သာလွန်မည်လော၊ ငါ့**ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ**[၃] ပညာတည်း သာလွန်မည်လော" ဟု ကြံစည်၏။ ထိုအကြောင်းကို ဆရာ ရဟန္တာကြီး သိ၍ ခေါ်ပြီးလျှင် ဤသို့ သင်ကြံစည်သည်ကို ငါ မနှစ်သက်ဟု ကဲ့ရဲ့ပြစ်တင်ပြ၍ အလွန်ထိတ်လန့်ရကား အကျွန်ုပ်အပြစ်ကို သည်းခံတော် မူပါဟု ကန်တော့သည်တွင် သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ကူး၍ ပိဋကတ်ကို သီဟိုဠ်ဘာသာ အရေး အသားမှ မာဂဓဘာသာ အရေးအသားပြန်လျှင် ငါ ကန်တော့ခံမည်ဟု ဆို၏။

အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသလည်း အဘပုဏ္ဏားကို မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ လွတ်အောင် ချေချွတ်ပြီးလျှင် ယခင် ဆရာဆိုချက်အတိုင်း ပိဋကတ် ပြန်အံ့သောငှာ သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ ကူးလေ၏။

ပိဋကတ်တော် ကူးခွင့်ရခြင်း

ထိုအခါ မဟာသမုဒ္ဒရာအပြင်ဝယ် သုံးရက်ကူး သင်္ဘောခရီးသို့ အရှင် ဗုဒ္ဓဃောသ စီးသော သင်္ဘောလည်း သီဟိုဠ်သို့ အသွားရောက်သည်။ ထို့အတူ အရှင်ဗုဒ္ဓဒတ် စီးသော သင်္ဘောလည်း သီဟိုဠ်က အပြန်ရောက်သည်။ သိကြားနတ်တို့ အာနုဘော်ကြောင့် မထေရ် ၂ ပါး စီးသောသင်္ဘော ၂ စင်း ဆိုင်မိကြလေသည်။ ထိုသို့ ဆိုင်မိလျှင် ကုန်သည် သင်္ဘောသားတို့ ကြောက်လန့်၍ ငိုကြွေးကြကုန်သည်တွင် အချင်းချင်း မေးမြန်းသဖြင့် မထေရ် ၂ ပါးတို့ အသွားအပြန် သင်္ဘောဆိုင်မိသောအကြောင်း၊ ပိဋကတ်ကူးလာသော အကြောင်းများကို ပြောဟောကြပြီးမှ အကျွန်ုပ် စီရင်သော ဗိနာလင်္ကာရကျမ်းကို "စကားပေါ့ ဖြစ်သည်၊ အဋ္ဌကထာ, ဋီကာစကားလေး မဟုတ်" ဟူ၍ ပိဋကတ်ကို မပြန်ခဲ့၊ မကူးခဲ့ရ၊ သင်မူကား ပိဋကတ် ၃ ပုံ အဖွင့် အဋ္ဌကထာ စကားလေးကို ပြုပါလေ–ဟု အရှင်ဗုဒ္ဓ ဃောသကို အရှင်ဗုဒ္ဓဒတ်က မှာထား၍ မိမိအား သိကြားမင်းပေးသော ဖန်ခါးကြစုသီးနှင့် သံအရိုးတပ်သော ကညစ်ကိုလည်းကောင်း၊ သွေးကျောက်ကိုလည်းကောင်း ပေးလိုက်၏။ မထေရ်နှစ်ပါး စကားပြောဟောပြီးလျှင် သင်္ဘော ၂ စင်းလည်း အလိုလိုပင် ရွေ့၍သွားကြ လေ၏။ အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသလည်း သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ရောက်၍ သဃ်ပါလ မထေရ်ကို ဖူးတွေ့ ပြီးမှ ပိဋကတ်ကို မာဂဓပြန်အံ့သောငှာ လာကြောင်းကို ကြားလျှင် "သီလေပတိဋ္ဌာယ" စသော ဂါထာကိုပေး၍ ဤဂါထာ၌ ပိဋကတ် ၃ ပုံကို ယှဉ်လျက် အနက်အဓိပ္ပာယ်ပြုပါဟု တိုက်တွန်း၏။ ထိုနေ့ ညချမ်းကစ၍ ထိုဂါထာ၏အဖွင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ကျမ်းကို စီရင်သည်။

၁။ ကြေးမဖြတ်နိုင်အောင်များသောတန်ဖိုး။

၂။ နှုတ်ရဆောင်ခြင်း။

၃။ တပည့်ရဟန်းသာမဏေအား ကြည့်ရှုဆုံးမရသော ဆရာရင်း။

http://www.dhammadownload.com

တစ်စောင်ပြီး၍ အိပ်လျှင် ထိုအရှင်အစွမ်းကို စုံစမ်းလို၍ သိကြားမင်း ဝှက်ထားလေသဖြင့် အသစ်တစ်စောင် ရေးပြန်ရသည်။ ထို့အတူပင် ဝှက်ထားပြန်၍ နောက်တစ်စောင်လည်း ရေးပြန်ရလေသည်။ သုံးစောင်စေ့မှ ယခင် ၂ စောင်ကိုလည်း ဖော်ပြသည်။ ၃ စောင်လုံးကို သဃ်ပါလမဟာထေရ်အား ပြလေ၏။ မဟာထေရ်လည်း အားရနှစ်သက်စွာ ဖြစ်၍ ပိဋကတ်ကို မာဂဓ ပြန်စိမ့်သောငှာ ခွင့်ပြု၏။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မှာ သဃ်ပါလမထေရ် တိုက်တွန်းသည်ဟု ဆိုသည်။ ဗုဒ္ဓဃောသုပ္ပတ္တိမှာ သဃ်ရာဇာမထေရ် တောင်းပန်သည်ဟု ဆိုသည်။

[ဤကား ဗုဒ္ဓဃောသုပ္ပတ္တိ၌လာသော အကျဉ်းအမြွက်တည်း။]

စူဠဝင်၌လာသော အကျဉ်းအမြွက်ကား–

မဟာဗောဓိပင်အနီး တစ်ခုသော ပုဏ္ဏားရွာ၌ ဖြစ်၍ ကြီးပွားသော တစ်ဦးသော ပုဏ္ဏားလုလင်သည် ဗေဒင်သုံးပုံ၏ ကမ်းတစ်ဖက်သို့လည်း ရောက်၏။ ထိုထိုအယူဝါဒ ကိုလည်း ကောင်းစွာသိကျွမ်း၍ သူတစ်ပါးနှင့် အပြောအဟော အဖြေအတင် ဝါဒကိုလည်း အလိုကြူး၏။ ဇမ္ဗူဒိပ်မြေပြင် အလုံးကို လှည့်ပတ်လတ်သော် တစ်ဆောင်သောကျောင်းသို့ ရောက်၍ တည်းခို နေထိုင်လေ၏။ ထိုကျောင်း၌နေသော ရေဝတ မထေရ်အား ဗေဒင်သုံးပုံနှင့် စပ်သော ပြဿနာကို ထိုပုဏ္ဏားလုလင် မေးလျှင် မေးတိုင်း မေးတိုင်း မထေရ် ဖြေနိုင်၏။ မထေရ်ကမေးသော ပရမတ်နှင့်စပ်သောပြဿနာကို ပုဏ္ဏားလုလင် မဖြေနိုင်၍ အဘယ် အတတ် မန္တန်ပေနည်းဟု လျှောက်လျှင် ဗုဒ္ဓမန္တန် မည်သည်ဟု ဆိုသော် သင်ကြား လိုကြောင်းကို လျှောက်သဖြင့် ရှင်ရဟန်းပြုမှ သင်ကြားသာမည်ဟု အမိန့်ရ၍ မန္တန် သင်ခြင်းငှာ ရှင်ရဟန်းပြုပြီးမှ ပိဋကတ် ၃ ပုံ အကုန်သင်ပြီးလျှင် ဘုရားသခင်ကဲ့သို့ နက်နဲသော အကျော်အစော ရှိသောကြောင့် "ဗုဒ္ဓဃောသ" ဟု ဆရာတို့ မှည့်ခေါ်ကြ၏။

သီဟိုဠ်သို့ ပိဋကတ်တော် ကူးရန် သွားခြင်း

ထိုအရှင် ဗုဒ္ဓဃောသသည် အရှင်ရေဝတ၏ အထံ၌နေလျက် ဉာဏောဒယကျမ်း၊ အဋ္ဌသာလိနီကျမ်းများကို ပြုပြီးမှ ပရိတ်အဋ္ဌကထာကို ပြုမည် အားထုတ်ဆဲတွင် ဆရာ ရေဝတ မထေရ်က ဤဇမ္ဗူဒီပါ၌ ပါဠိတော်မျှသာ ရှိ၏၊ အဋ္ဌကထာလည်း မရှိ။ အာစရိယ ဝါဒလည်း ကွဲကွဲပြားပြား ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် အရှင်မဟိန္ဒ ဆောင်ယူခဲ့သော သီဟိုဠ်၌ရှိသော အဋ္ဌကထာ၊ သင်္ဂါယနာ သုံးတန်တင်သော ပါဠိတော်၊ အရှင်သာရိပုတ္တရာ စသော ရဟန္တာ တို့ဟောသော စကားအစဉ်များသည် သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ ရှိသည်ကို သင်သွား၍ မာဂဓဘာသာ ရေးသားပြန်ယူချေ။ ထိုသို့ ပြန်ယူသော် သူခပ်သိမ်းတို့ စီးပွားများလတ္တံ့ဟု ဥပဇ္ဈာယ် ဆရာက စေခိုင်းသဖြင့် အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ သီဟိုဠ်သို့ကူး၍ အနုရာဓမြို့ မဟာဝိဟာရ ကျောင်းသို့ ဝင်ပြီးလျှင် သဃ်ပါလမထေရ်အထံ သီဟိုဠ်အဋ္ဌကထာနှင့် ထေရဝါဒ အလုံးစုံကို ကြားနာပြီးမှ အဋ္ဌကထာများကို ပြုအံ့သောငှာ ပန်ကြား၏။ သံဃာများက "သီလေပတိဋ္ဌာယ" စသော ဂါထာကို ပေး၍ ဤဂါထာ၌ သင်၏အစွမ်းကို ပြပါဦးဟု ဆိုသော် အဋ္ဌကထာနှင့်တကွ ပိဋကတ် ၃ ပုံကို အကျဉ်းရုံး၍ ဂါထာ (၁၄၀,၀၀၀) ပမာဏရှိသော ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ကျမ်းကို ပြု၏။ ယခင်ကနည်း တစ်ညဥ့်တည်းတွင် သုံးစောင် တိုင်အောင်ပင်

http://www.dhammadownload.com

စီရင်လေသတည်း။ သုံးစောင်လုံးကို သံဃာအားပြသော် အားရနှစ်သက်ရှိ၍ အဋ္ဌကထာနှင့်တကွ ပိဋကတ်တော်မူ စာတို့ကို ဆောင်နင်း၏။

ညှိနိုင်း၍ ပြချက်

ဤသို့လျှင် ကျမ်းနှစ်စောင်၌ လာသော အကြောင်းအရာ ၂ ပါး အားဖြင့် သီဟိုဠ်သို့ကူး၍ အဋ္ဌကထာ အလုံးစုံကို မာဂဓဘာသာ အရေးအသားဖြင့် ရေးကူးပြီးမှ အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ ဇမ္ဗူဒီပါသို့ ပြန်ခဲ့၏။ ဗုဒ္ဓဃောသုပ္ပတ္တိသည် စေရင်းဆရာဆီသို့ပင် ဝင်ပြီးမှ မိဘထံ သွားကြောင်းကို ဆိုသည်။ စူဠဝင်တွင် အဋ္ဌကထာများကို မာဂဓဘာသာပြန်ပြီးမှ ဇမ္ဗူဒိပ်သို့ သွားကြောင်းကို ဆိုသည်။ အရပ်အမည်၊ အကြောင်းအထူး မပါ၊ သုဝဏ္ဏဘုမ္မိတိုင်း သထုံပြည်သည် သီဟိုဠ်နှင့် သင်္ဘောလမ်းသင့်သည် ဟူ၍ အင်္ဂုတ္တရ အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုသည်နှင့်အညီ ပြန်ခဲ့ပြီးသော ပိဋကတ်နှင့်တကွ သထုံပြည်သို့ ရောက်သည်ဟု စကားစဉ် စာတမ်း ရှိကြသည့်အရာသာ သင့်မြတ်သည်။

> [ဤကား အရှင်နာဂသိန်၊ မိလိန္ဒမင်းတို့ ပိဋကတ်ကို သုတ်သင်ကြောင်း၊ ဓမ္မကထိက မထေရ်တစ်ဦး သုတ္တန်ပိဋကတ်ကို သီဟိုဠ်ဘာသာ ပြန်ထားကြောင်း၊ ထို အဋ္ဌကထာများကို အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ မာဂဓဘာသာ တစ်ဖန်ပြန်ကြောင်း အမြွက်စကား တည်း။]

အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ မထေရ်အကြောင်း ပြီး၏။

---

၁၃ – သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ သာသနာထွန်းလင်းကြောင်း အမြွက်စကား

ရဟန္တာ အဖြစ်များခြင်း

သီဟိုဠ်ဘာသာဖြင့်ရှိသော ပိဋကတ်ကို မာဂဓဘာသာပြန်ပြီးနောက်လည်း သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ ဆရာဆက်၊ တပည့်ဆက် အာစရိယပရမ္ပရ သိဿာနုသိဿအားဖြင့် သာသနာတော်မြတ် ပြန့်ပွားစည်ပင်စွာ ဖြစ်၏။ ကုဋေအရာမကသော သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ်၊ ရဟန္တာတို့ဖြင့် ပင်လုံးကျွတ်ပွင့်သော တာဝတိံသာနတ်ပင်လယ်ကသစ်ပင်ကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ သတပတ် ပဒုမ္မာ ကြာမျိုးငါးပါးဖြင့် ဖုံးလွှမ်းသော ရေကန်ကြီးကဲ့သို့ လည်းကောင်း ခိုင်ဖြိုးပွင့်လင်းစွာ ဖြစ်၏။ ထင်ထင်ရှားရှား သွားလာရောက်ပေါက်ရာ လမ်းသေး၊ လမ်းမ၊ အိမ်ဈေး၊ အိမ်တံခါး၊ ရေဆိပ် ကမ်းနား၊ တော၊ တောင်၊ လိုဏ်ခေါင်း၊ အိမ်၊ ကျောင်း၊ ဇရပ် ဟူသမျှတွင် တစ်ခုသော အရပ်မှလည်း မဂ်ဖိုလ် မရဖူး၊ အရိယာ မဖြစ်ဖူးသော အရပ်မည်သည် မရှိ။ အတန်ငံ့လင့်၍ ဆွမ်းရပ်စဉ်တွင်ပင်လည်း မဂ်ဖိုလ် ရသည်၊ အရိယာ ဖြစ်သည်ကား များပြားစွာသတည်း။ မဂ်ဖိုလ်ရသော အရိယာသာ များ၍ ပုထုဇဉ်ကို ပြလို မြင်စေလိုလျှင် ဤသူကား ပုထုဇဉ်တည်းဟု လက်ညှိုးညွှန်၍ ပြရ မြင်စေရ၏။ ရံခါလည်း သီဟိုဠ်ကျွန်းတွင် ပုထုဇဉ်ရဟန်းပင် အလျှင်းမရှိ၊ အရိယာချည်းသာရှိသတည်း။ “ဧကဝါရံ ပုထုဇ္ဇနဘိက္ခုနာမ နဟောတိ” ဟု ဝိဘင်းအဋ္ဌကထာ၌ လာ၏။

http://www.dhammadownload.com

ဈာန်၊ အဘိညာဉ် တန်ခိုးရှိသော ရဟန်းမွန် ရဟန်းမြတ်တို့ လူးလာ ခေါက်ပြန် ကောင်းကင် အပျံအသွား များသောကြောင့် အစဉ်တစိုက် နေရောင်နေရှိန်မရ၍ စပါး လှန်းသည်မှ မသွေ့တတ်ခဲ့ရကား စပါးထောင်း မိန်းမတို့ အောင့်အဲကြရအောင်ပင် သာသနာတော် စည်ပင်ထွန်းလင်းသည် ဟူ၍ နိဒါန်းတွင် ဆိုသည်။ လက်ယာညှပ်ရိုးတော် ဓာတ်ကို သုမနသာမဏေ တာဝတိံသာက သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ ဆောင်ရောက်သည်တွင် ပြာဋိဟာပြ၍ ထွက်သော ရေပေါက်ဖြင့် ယူဇနာ သုံးရာ ရှိသော တစ်ကျွန်းလုံး နှံ့လေ၍ ဘုရား သုံးဆောင်တော်မူသော စေတီပြင်ကဲ့သို့ ဖြစ်လေရကား သင်္ဘောလှေကြောင်း သွားလာသသူတို့ သမုဒ္ဒရာရေပြင်က အုန်းသီးလုံးခန့်မျှ မြင်လျှင်ပင် တစ်ကျွန်းလုံးကို ပူဇော်ကြမြဲ ဖြစ်၍လည်းကောင်း၊ အရှင်မဟိန္ဒအထံ၌ အရှင်အရိဋ္ဌနှင့် စာသင်သား ငါးရာတို့ သင်စမူသဖြင့် ဝိနည်းကို ပြန်ဆိုရာ ဖြစ်၍လည်းကောင်း သာသာနာတော်မြတ် တည် ထွန်းရာ ကျွန်းထူးကျွန်းမြတ်ဖြစ်သည် ဟူ၍လည်း နိဒါန်းတွင်ဆိုသည်။

ပိဋကတ်တော်ကို စောင့်ရှောက်တော်မူကြခြင်း

သီဟိုဠ်ကျွန်းတွင်သာ ပိဋကတ်သုံးပုံ ပါဠိတော်ကို ပေထက်တင်သည်။ ထိုနောက် စောရနာဂမင်းပြုသည်တွင် တစ်ကျွန်းလုံး မငြိမ်မဝပ် ငတ်မွတ်ကြ၍ ပိဋကတ်ကို ဆောင် ရွက်ကြသော ရဟန်းမြတ်တို့ ဇမ္ဗူဒိပ်သို့ ကူးကြရသည်။ သီဟိုဠ်တွင် ကျန်ရစ်သော ရဟန်းတို့လည်း ငတ်မွတ်သဖြင့် ဝမ်းရေကို စည်းဖွဲ့၍လည်းကောင်း၊ ဝမ်းထက် သဲစုကို တင်ထား၍လည်းကောင်း ပိဋကတ်ကို ဆောင်ရွက်ကြသည်။ ကူဋကဏ္ဏတိဿမင်းပြု၍ ငြိမ်ဝပ်သာယာမှ ဇမ္ဗူဒိပ်သို့ကူးသော ရဟန်းတို့ ပြန်လာ၍ ကျန်ရစ်သော ရဟန်းများနှင့် မဟာဝိဟာရကျောင်းတွင် ပိဋကတ်ကို မယိုမယွင်းရအောင် ညီညွတ်ကြသည်။ တစ်ပုဒ် တစ်သဝေမျှ မတိမ်းမယိမ်း ညီညွတ်သည် ဟူ၍ မဟာဝင်တွင် ဆိုသည့်အတိုင်း ပေထက် တင်ပြီး ပိဋကတ်ကိုလည်း သီဟိုဠ်တွင် ကောင်းစွာ ဆောင်ရွက်ကြသည်။

ကျမ်းဂန် ပြုစုတော်မူကြခြင်း

ထိုကျွန်းတွင်ပင် အဋ္ဌကထာများကို အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ မာဂဓဘာသာပြန်၍ ရေးသား ပြုစုသည့်နောက်လည်း များသောအားဖြင့် ထိုကျွန်းမှာပင် အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ၊ အနု၊ မဓု၊ လက်သန်း၊ ဂဏ္ဌိ၊ ဂန္ထန္တရ ကျမ်းဂန်များကို ရေးသားပြုစုကြ၍ သာသနာတော်မြတ် စည်ပင်သန့်ရှင်း ထွန်းလင်းသည်။

၁။ ဗုဒ္ဓဝင် အဋ္ဌကထာကို ရှင်ဗုဒ္ဓဒတ် ပြုသည်။

၂။ ဣတိဝုတ်၊ ဥဒါန်း၊ စရိယာပိဋက၊ ထေရာ၊ ထေရီ၊ ဝိမာန ဝတ္ထု၊ ပေတဝတ္ထု၊ နေတ္တိအဋ္ဌကထာများကို ဆရာဓမ္မပါလ ပြုသည်။

[ဆရာ ဓမ္မပါလကား သီဟိုဠ်ကျွန်းအနီး ဗဒရတိတ္ထဆိပ်၌ နေ၍ သီဟိုဠ် စာရင်းဝင် ဖြစ်လေသတည်း။]

၃။ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် အဋ္ဌကထာကို ရှင်မဟာနာမ ပြုသည်။

၄။ မဟာနိဒ္ဒေသ အဋ္ဌကထာကို ရှင်ဥပသေန ပြုသည်။

http://www.dhammadownload.com

၅။ အဘိဓမ္မာ ခုနစ်ကျမ်းဋီကာကို သီဟိုဠ် ရှင်အာနန္ဒာ ပြုသည်။ ဋီကာတကာတို့၏ လက်ဦးအမြစ်အရင်းဖြစ်၍ မူလဋီကာဟု တွင်သတည်း။

၆။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာ၊ ဒီဃနိကာယ် ၃ ကျမ်းဋီကာ၊ မဇ္ဈိမနိကာယ် ၃ ကျမ်းဋီကာ၊ သံယုတ္တနိကာယ် ၅ ကျမ်းဋီကာကို ဆရာဓမ္မပါလ ပြုသည်။

၇။ ဝိနည်း ၅ ကျမ်း ဋီကာ၊ အင်္ဂုတ္တရကျမ်း ဋီကာကို ပရက္ကမဗာဟုမင်း တိုက်တွန်း၍ သီဟိုဠ်ရှင်သာရိပုတ္တရာ ပြုသည်။

[ဤဝိနည်းဋီကာဆရာ ရှင်သာရိပုတ္တရာနှင့် အဘိဓာန်ဆရာ ရှင်မောဂ္ဂလာန် ၂ ပါးကား ပရက္ကမဗာဟု မင်းဆရာ သီဟိုဠ်ရှင်ကဿပ တပည့်ချည်းတည်း။ စာသင် တပည့်လက်သား ငါးရာစီ ရှိသော ဟူ၏။]

၈။ အဘိဓမ္မာ ခုနစ်ကျမ်း အနုကို ဆရာဓမ္မပါလ ပြုသည်။ ဋီကာရင်းတွင် မထင် မလွယ်သည်ကို ထင်လွယ်အောင် တစ်ဖန် ဆင့်၍ဖွင့်သောကြောင့် အနုဋီကာ တွင်သည်။ ဤနည်းကိုမှီ၍ နောက်ဆရာတို့လည်း ဒွါရဒသကထာ၊ အနု ဓာတုကထာ စသည်များကို ပြုကုန်သည်။

၉။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် စူဠဋီကာ၊ အင်္ဂုတ္တရ စူဠဋီကာ၊ ကင်္ခါဝိတရဏီစူဠဋီကာ စသော မဓုဒီပနီ ကျမ်းများကို အညတရဆရာတို့ ပြုကုန်သည်။ ဋီကာရင်းဖြင့် အနက် အဓိပ္ပာယ် မကုန်၍ ကြွင်းကျန်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ မသိသာသည်ကို လည်းကောင်း ကုန်စင်သိသာအောင် ဋီကာရင်းနှင့် ပေါင်း၍ပြသော ကျမ်း သည် သိသာမြိန်မြတ်လှသည်ဖြစ်၍ မဓုဒီပနီ တွင်သည်။

၁၀။ မောဟဝိစ္ဆေဒနီ လက်သန်းကို သီဟိုဠ်ရှင်ကဿပ ပြုသည်။

၁၁။ အဘိဓမ္မာဝတာရကို ရှင်ဗုဒ္ဓဒတ် ပြုသည်။

၁၂။ ဝိနယသင်္ဂဟကို သီဟိုဠ်ရှင်သာရိပုတ္တရာ ပြုသည်။

၁၃။ ခုဒ္ဒသိက္ခာကို ရှင်ဓမ္မသိရီ ပြုသည်။

၁၄။ ပရမတ္ထဝိနိစ္ဆယ၊ နာမရူပပရိစ္ဆေဒ၊ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟကျမ်းများကို သီဟိုဠ် ရှင်အနုရုဒ္ဓါ ပြုသည်။ လက်မ လက်သန်း ဟူသကဲ့သို့ အကျဉ်းအမြွက်မျှ ဆိုသော ကျမ်းငယ်ဖြစ်၍ လက်သန်း တွင်သည်။ အကျဉ်းအမြွက်မျှ မှတ် သော ကျမ်းငယ် ဖြစ်၍ လက္ခဏာ ဟူအပ်လျက် ကာလလျားသဖြင့် လက်သန်း တွင်သည်ဟုလည်း ဆိုကုန်၏။

၁၅။ ဝဇိရဗုဒ္ဓိ မည်သော ဝိနည်းငါးကျမ်းဂဏ္ဌိ[၁]ကို ဝဇိရဗုဒ္ဓိဆရာ ပြုသည်။

၁၆။ စူဠဂဏ္ဌိ၊ မဇ္ဈိမဂဏ္ဌိ၊ မဟာဂဏ္ဌိ ၃ ကျမ်းကို သီဟိုဠ်ဆရာတို့ ပြုသည်။ ဋီကာ၊ အနု၊ မဓု ဒီပနီကျမ်းများကဲ့သို့ ပုဒ်စဉ်ပါဠ်လျှောက်မဖွင့်ဘဲ ခက်ခဲ စနိုးသော အဆစ်အဖုတွင်သာ ဖွင့်သောကျမ်းသည် ဉာဏ်အထူး၏ တည်ရာ ဖြစ်၍ ဂဏ္ဌိတွင်သည်။

၁။ ဉာဏ်အထူး၏တည်ရာ။ နှ-ပုဒ်စဉ်ပါဠ်လျှောက် မဟုတ်ဘဲ ခက်ခဲမည်ထင်ရသော ပုဒ်များကိုသာ ဖွင့်ဆိုသောကျမ်း။ ခက်ဆစ်အဖွင့်ကျမ်း [ပါ၊ ဂဏ္ဌိ]

http://www.dhammadownload.com

၁၇။ အဘိဓာန်ကို သီဟိုဠ်ရှင်မောဂ္ဂလာန် ပြုသည်။
၁၈။ အတ္ထဗျက္ချာန်ကို ရှင်စူဠဗုဒ္ဓ ပြုသည်။
၁၉။ ဆန်း၊ အလင်္ကာကို ရှင်သံဃရက္ခိတ ပြုသည်။
၂၀။ ဗျာကရိုဏ်းကို သီဟိုဠ်ရှင်မောဂ္ဂလာန် ပြုသည်။
၂၁။ မဟာဝင်၊ စူဠဝင်၊ ဒီပဝင်၊ ထူပဝင်၊ ဗောဓိဝင်၊ ဓာတုဝင် များကို သီဟိုဠ်ဆရာတို့ ပြုသည်။
၂၂။ ဓာဌာဓာတုဝင်ကျမ်းကို သီဟိုဠ်သေနာပတိ တောင်းပန်၍ ရှင်ဓမ္မကိတ္တိ ပြုသည်။

ဤသို့သော ကျမ်းထူး ကျမ်းပြားများသည် ပါဠိတော်၊ အဋ္ဌကထာ စသော ကျမ်းဂန်များမှ အလွတ်အထူး အခြား ဖြစ်၍ ဂန္ထန္တရ တွင်သည်။ ဤသို့လျှင် ယခင်က အမြွက်မျှသာ ပြခဲ့သော အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ၊ အနု၊ မဓု၊ လက်သန်း၊ ဂဏ္ဌိ၊ ဂန္ထန္တရ ဟူ၍ ကျမ်းမျိုး ၇ ပါး၊ ထိုထိုဒေသ အားလျော်စွာ အနက်ပြန်ရာသည်ကို ဆိုသော ယောဇနာနှင့်သော် ကျမ်းမျိုး ၈ ပါး၊ ဤအလုံးစုံကို သီဟိုဠ်ကျွန်းတွင်သော လက်မွန်ရှေးဦး အများစီရင်ကြသည် ဖြစ်၍ ရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ၊ ရှင်ဗုဒ္ဓဒတ်၊ ရှင်ဓမ္မပါလ၊ ရှင်မဟာနာမ၊ ရှင်ဥပသေန၊ ရှင်အာနန္ဒာ၊ ရှင်သာရိ ပုတ္တရာ၊ ရှင်မောဂ္ဂလာန်၊ ရှင်ကဿပ၊ ရှင်ဓမ္မသိရီ၊ ရှင်အနုရုဒ္ဓါ၊ ရှင်ဝဇိရဗုဒ္ဓိ၊ ရှင်စူဠဗုဒ္ဓ၊ ရှင်သံဃရက္ခိတ၊ ရှင်ဓမ္မကိတ္တိ အစရှိသော များလှစွာသော ကျမ်းပြုဆရာတို့ဖြင့်လည်း သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ ကြာမြင့်စွာ သာသနာတော် စည်ပင်ပွင့်လင်းသည်။

[ဤကား ပေထက်တင်ပြီးနောက် သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ သာသနာတော်မြတ် ကာလမြင့်ရှည် စည်ပင်သန့်ရှင်း ထွန်းလင်းသော အမြွက်စကားတည်း။]

သီဟိုဠ်ကျွန်း သာသနာထွန်းကြောင်း အမြွက်စကား ပြီး၏။

---

၁၄ – ဆရာစဉ် တပည့်ဆက် အကြောင်း

ယခုကား သင်္ဂါယနာ သုံးတန်က စ၍ ပေထက်တင်သော စတုတ္ထ သင်္ဂါယနာတိုင်အောင်လည်းကောင်း၊ ထိုနောက် သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ သာသနာတော် စည်ပင်ထွန်းလင်းသည့်တိုင်အောင်လည်းကောင်း ဆရာဆက်၊ တပည့်ဆက် အာစရိယပရမ္ပရ သိဿာနုသိဿ အစဉ်မပြတ် ပုတီးလုံးကို သီသကဲ့သို့ ဆက်လက်ကြောင်းကို ဆိုပေအံ့။

လဇ္ဇီများသာ သာသနာ စောင့်ရှောက်ခြင်း

လက်မွန်လက်ဦးက စ၍ ဆိုခဲ့သမျှ စကားအပေါင်းကို အစဉ်အဆက်ကို ပြလို၍သာ ဆိုခဲ့သည်။ ဆရာတပည့် အစဉ်အဆက်ကိုသာ ပြလိုရင်းဟု မှတ်လေ။ ထိုသို့ပြသော

http://www.dhammadownload.com

ဆရာစဉ်ဆက်၌လည်း **လဇ္ဇီ**[၁] ရဟန်းမွန် ရဟန်းကောင်းတို့သာ ပါဝင်သည်။ **အလဇ္ဇီ**[၂] ရဟန်းယုတ် ရဟန်းဆိုးတို့ မဝင် မပါ၊ မဆိမဆိုင်။

အဘယ့်ကြောင့်နည်း ဟူမူကား အလဇ္ဇီသည် ဗဟုသုတပင် ပြည့်စုံသော်လည်း လာဘဂရု၊ လောကဂရု စသည်ဖြင့် တရားစဉ်ဆက်ကို ချွတ်ယွင်းစေလျက် ဝိနည်းတရားကို ဖျက်ဆီး၍ သာသနာတော်မြတ်၌ ဘေးရန်ကြီးစွာ ဖြစ်စေတတ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ သာသနာကို စောင့်ရှောက်ခြင်းသည် အလဇ္ဇီတို့ အရာမဟုတ်၊ လဇ္ဇီတို့၏ အရာသာ ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း ဆရာစဉ်ဆက်၌ အလဇ္ဇီတို့ မဝင်မပါလေ၊ မဆိမဆိုင်လေသတည်း။

ထိုသို့သော အကြောင်းကိုမြင်၍ ရှေးမထေရ်ကြီးတို့သည် သာသနာတော်ကို ခင်မွတ်ကုန်သဖြင့် နောင်သောအခါ သာသနာကို အဘယ်သူ စောင့်ရှောက်ပါလိမ့်မည်နည်းဟု ဆင်ခြင်ကုန်ပြီးလျှင်–

"နောင်သောအခါ သာသနာကို လဇ္ဇီများ စောင့်ရှောက်လတ္တံ့၊ လဇ္ဇီများ စောင့်ရှောက်လတ္တံ့၊ လဇ္ဇီများ စောင့်ရှောက်လတ္တံ့."

ဟု ၃ ကြိမ်တိုင်အောင် မြွက်ဆိုတော်မူခဲ့ကုန်သည်။

တထာ ဟိ ပုဗ္ဗေ မဟာထေရာ တိက္ခတ္တုံ ဝါစံ နိစ္ဆာရေသုံ "အနာဂတေ လဇ္ဇီ ရက္ခိဿတိ လဇ္ဇီ ရက္ခိဿတိ လဇ္ဇီ ရက္ခိဿတီ" တိ–ဟု ဝိနည်းအဋ္ဌကထာတို့၌ လာ၏။

အလဇ္ဇီများ သာသနာ ဖျက်ခြင်း

ထိုသို့ ဆရာစဉ်ဆက်၌ မဝင်မပါသင့်သော အလဇ္ဇီတို့ မချိမတိုက် သောဠသနဂိုဏ်း၌ ရှိကြောင်းကား ဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် စံယူတော်မူသည့်နောက် အနှစ် တစ်ရာရောက်လျှင် လက်ဦးက ဆိုခဲ့သောအတိုင်း အဓမ္မဝတ္ထု ၁၀ ပါးကို ပြကုန်၍ သင်္ဂါယနာဆရာတို့နှင်ထုတ်လိုက်သော ဝဇ္ဇီတိုင်းသား ရဟန်းတစ်သောင်းတို့သည် မိမိတို့ သဘောတူ ဝိသဘာဂ အပင်းအသင်းကို ရှာ၍ မဟာသင်္ဂီတိ အမည်ဖြင့် ရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့ အတူ သင်္ဂါယနာ တင်ဟန်ပြု၍ ဂိုဏ်းသီးထောင်ကုန်၏။ ပထမ၊ ဒုတိယ သင်္ဂါယနာတင်သည်နှင့် ဆန့်ကျင်အောင် ဖျက်ဆီးလျက် တစ်ပါး၌ သင်္ဂါယနာတင်ကောင်းသော သုတ်၊ အဘိဓမ္မာ၊ ဝိနည်းကို တခြား၌ သင်္ဂါယနာတင်လေကုန်၏။ ဟုတ်မှန်သော သဒ္ဒါ အနက်ကို ဖျက်ဆီးလေကုန်၏။ ဥပစာ၊ မုချ၊ နီတတ်၊ နေယျတ်၊ သန္ဓာယဘာသိတ အနက်ပါဠိကို မသိဘဲ သဒ္ဒါရိပ်မျှဖြင့် အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ဖျက်ဆီးလေကုန်၏။ သုတ်၊ ဝိနည်း၊ အဘိဓမ္မာ၊ ပဋိသမ္ဘိဒါ၊ နိဒ္ဒေသ၊ ဇာတ်တချို့ကို စွန့်ပစ်၍ တချို့ကိုသာ ထားလေကုန်၏။ ထိုသို့ထားခြင်းကား မိမိတို့ဂိုဏ်းတွင်သာတည်း။ သင်္ဂါယနာ ဆရာတို့ ထေရဝါဒ ဂိုဏ်းတိုင်အောင် မထားနိုင်လေကုန်။ ရဟန်းတို့ အသွင်အပြင် အမူအရာ အနေအသွား

၁။ **အရှက်ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်။ [ဝိနည်း] သီလသိက္ခာစောင့်စည်းသောရဟန်း။ လဇ္ဇီပုဂ္ဂိုလ်။**

၂။ **[ဝိနည်း] သီလျက် သိက္ခာပုဒ်ကို လွန်ကျူး၍ အာပတ်သင့်သောရဟန်း။ [ဒုဿီလ = အကျင့်ယုတ်သောသူ၊ သီလမရှိသောသူ]**

http://www.dhammadownload.com

များကိုလည်း တရားတော်ရှိတိုင်း ပကတိသဘောကိုစွန့်၍ တစ်ပါးတခြား ကျင့်လိုတိုင်းကျင့်ကြံကြံသမျှ ကျင့်ကြလေကုန်၏။

[ဤကား ဒုတိယသင်္ဂါယနာတင်သော ရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့ နှင့်ထုတ်၍ ဂိုဏ်းသီးထောင်သော မဟာသင်္ဂီတိ မည်သော အဓမ္မဝါဒီ ဂိုဏ်းတည်း။]

အသီးသီး ဂိုဏ်းကွဲပြားခြင်း

ထိုမှနောက် ကာလရှည်လတ်သော် မဟာသင်္ဂီတိဂိုဏ်းကပင် အချင်းချင်း ဝါဒ ကွဲပြားကြ၍-

၁။ ဂေါကုလိကဂိုဏ်း၊

၂။ ဧကဗျောဟာရဂိုဏ်း (ဧကဗျောဟာရိက) ဟု ၂ ဂိုဏ်း ကွဲပြားလေ၏။

ထိုမှနောက်လည်း ဂေါကုလိကဂိုဏ်းကပင် အချင်းချင်း မညီမညွတ်ပြန်ကြ၍-

၃။ ဗဟုဿုတိကဂိုဏ်း၊
၄။ ပညတ္တိဝါဒဂိုဏ်းဟု ၂ ဂိုဏ်း ကွဲပြန်လေ၏။ } ဂေါကုလိကမှခွဲ

၅။ တစ်ဖန်လည်း စေတိယဝါဒဂိုဏ်းတစ်ဂိုဏ်း ခြားနားပြန်၏။

ထိုနောက် ကာလရှည်လတ်သော် ထေရဝါဒဂိုဏ်းမှ ဝိသဘာဂဂိုဏ်းသို့ ထွက်ပြန်၍-

၆။ မဟိသာသကဂိုဏ်း၊

၇။ ဝဇ္ဇိပုတ္တကဂိုဏ်းဟု ၂ ဂိုဏ်း ကွဲပြန်လေ၏။

ထိုနောက်လည်း ဝဇ္ဇိပုတ္တကဂိုဏ်းကပင် အချင်းချင်း မသင့်မတင့် ပြန်ကြ၍-

၈။ ဓမ္မုတ္တရိကဂိုဏ်း၊
၉။ ဘဒ္ဒယာနိကဂိုဏ်း၊
၁၀။ အနာဂါရိကဂိုဏ်း၊ (ဆန္နာဂါရိက)
၁၁။ သမုတိဂိုဏ်း (သမ္မိတိယ) ဟု ၄ ဂိုဏ်း ကွဲပြန်လေ၏။ } ဝဇ္ဇိပုတ္တကမှခွဲ

တစ်ဖန်လည်း မဟိသာသကဂိုဏ်းက အချင်းချင်း မညီမညွတ် ပြန်ကြ၍-

၁၂။ သဗ္ဗတ္ထိဝါဒဂိုဏ်း၊ (သဗ္ဗတ္ထိ)
၁၃။ ဓမ္မဂုတ္တိကဂိုဏ်း၊ (ဓမ္မဂုတ္တ) } မဟိသာသကမှခွဲ
၁၄။ ကဿပိယဂိုဏ်း၊ (ကဿပိက)
၁၅။ သင်္ကန္တိကဂိုဏ်း၊
၁၆။ သုတ္တဝါဒဂိုဏ်းဟု ၅ ဂိုဏ်း ကွဲပြန်လေ၏။* } သဗ္ဗတ္ထိမှခွဲ

ဒုတိယ သင်္ဂါယနာတင်သော ရဟန္တာ အရှင်မြတ်တို့ အနွယ်အဆက် ဓမ္မဝါဒီ ဖြစ်သော ထေရဝါဒဂိုဏ်းမြတ်မှ ကွဲပြား ခြားနားလေသော မဖျိုမတိုက်၌ ဆိုခဲ့သမျှ အဓမ္မဝါဒီ ဂိုဏ်းအပေါင်းကား တစ်ဆယ့်ခုနစ်ဂိုဏ်းတည်း။ ထိုအဓမ္မဝါဒီ တစ်ဆယ့်ခုနစ်ဂိုဏ်း

* ဒုတိယသင်္ဂါယနာမှ တတိယသင်္ဂါယနာတင်အထိ နှစ်ပေါင်း ၁၃၅ နှစ်တိုင် ဂိုဏ်းကွဲငယ် ၁၆ ဂိုဏ်း ရှိ၏။ မူလဂိုဏ်းကြီး မဟာသံဃိကနှင့် ထေရဝါဒ ၂ ဂိုဏ်း ပေါင်းသော် ၁၈ ဂိုဏ်း ရှိသည်။ ဒီပဝံသ ကျမ်းအရ ဂိုဏ်းကွဲပုံကို ယောဇျပြီး ပြထားပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

တို့သည် ယခင်က ဆိုခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း သာသနာပြု ဆရာအစဉ်အဆက်၌ မဝင်မပါ၊ မဆီမဆိုင် ကွာဝေးလွင့်စဉ်လေသတည်း။

[မဟာသံဃိက]

- (၁) ဂေါကုလိက
  - (၄) ပညတ္တိဝါဒ
  - (၃) ဗဟုသုတက
    - (၅) စေတိယဝါဒ
- (၂) ဧကဗျောဟာရိက

[ထေရဝါဒ]

- (၆) မဟိသာသက
  - (၁၂) သဗ္ဗတ္ထိဝါဒ
    - (၁၄) ကဿပိက
      - (၁၅) သင်္ကန္တိက
        - (၁၆) သုတ္တဝါဒ
  - (၁၃) ဓမ္မဂုတ္တိက
- (၇) ဝဇ္ဇိပုတ္တက
  - (၈) ဓမ္မုတ္တရိက
    - (၉) ဘဒ္ဒယာနိက
      - (၁၀) ဆန္နာဂါရိက
        - (၁၁) သမ္မိတိယ

ပဌမသင်္ဂါယနာ ဆရာစဉ်ဆက်

ပဌမသင်္ဂါယနာ ဆရာစဉ်ဆက်ကား – အရှင်မဟာကဿပ၊ အရှင်အာနန္ဒာ၊ အရှင်ဥပါလိ စသော ဘုရားမျက်မှောက်တော် ရဟန္တာကြီး ငါးရာပင် ဖြစ်၍ အထူး မစဉ် မဆက်သည်။ ထိုရဟန္တာကြီး ငါးရာမှ ပွားများလေသော ဆရာတပည့် အဆက်ဆက်ကား သိန်းသန်းမက များပြားလှသတည်း။

ဒုတိယသင်္ဂါယနာ ဆရာစဉ်ဆက်

ဒုတိယသင်္ဂါယနာ ဆရာစဉ်ဆက်ကား–ဘုရား တပည့်တော်ရင်း အရှင်ဥပါလိ၊ အရှင်ဒါသက၊ အရှင်သောဏက၊ အရှင်သိဂ္ဂဝ၊ အရှင်မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿ၊ ဤရဟန္တာကြီး ငါးပါးဖြင့် ပဌမသင်္ဂါယနာကသည် ဒုတိယသင်္ဂါယနာတိုင်အောင် သာသနာနှစ် တစ်ရာ ပတ်လုံး ဆရာစဉ် ဆက်လက်မိကြောင်းကို "ဥပါလိဒါသကောစေဝ" အစရှိသော ဂါထာ ဖြင့် ပါရာဇိကဏ် အဋ္ဌကထာ၊ ပရိဝါ ပါဠိတော်များ၌ ပြ၏။ ဤဆရာစဉ်ဆက်တွင် ရှေ့ရှေ့ကို ဆရာ၊ နောက်နောက်ကို တပည့်ဟု အဋ္ဌကထာကပင် ဆိုသည်။

ဤဆရာစဉ်၌ ဝိနည်းအရာတွင် ဧတဒဂ်ရသော ရဟန္တာကြီး အရှင်ဥပါလိ ဟူသော အကြောင်းကောင်းမြတ်သည်ကို ထောက်၍ အရှင်မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿ တိုင်အောင်သော

http://www.dhammadownload.com

အကျိုးတို့ ကောင်းမြတ်လှသော အဆက်အနွယ် မှန်ကြောင်းကို သိရသည်ကား အညာ၌ မိုးရွာသည်ကို ထောက်၍ အကြေ၌ ရေကြီးမည်ကို သိရသကဲ့သို့ ကာရဏာနုမာနနည်းတည်း။ အရှင်မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿ တိုင်အောင်သော အကျိုးတို့ ကောင်းမြတ်သည်ကို ထောက်၍ အရှင်ဥပါလိ ဟူသော အကြောင်း ကောင်းမြတ်လှသော အဆက်အနွယ် မှန်ကြောင်းကို သိရသည်ကား– အထက်၌ အခိုးအလျှံကို မြင်၍ အောက်၌ မီးရှိကြောင်းကို သိရသကဲ့သို့ ဖလာနုမာနနည်းတည်း။ အရှင်ဥပါလိ ဟူသော အစ၊ အရှင်မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿ ဟူသော အဆုံးတို့ ကောင်းမြတ်သည်ကို ထောက်၍ အလယ်၌ မထင်မရှား အရှင်ဒါသက၊ အရှင်သောဏက၊ အရှင်သိဂ္ဂဝတို့ ကောင်းမြတ်သော အဆက်အနွယ် မှန်ကြောင်းကို သိရသည်ကား– ကျောက်ဖျာ အစ၊ အဆုံး၌ သားခြေရာကို မြင်၍ ကျောက်ဖျာအလယ်၌ မထင်မရှား သွားလေသော သားခြေရာကို သိရသကဲ့သို့ **မိဂပဒဝလဉ္ဇနနည်း**[၁]တည်း။

[ဤသို့သောနည်းသုံးပါးဖြင့် ဓမ္မဝါဒီ လဇ္ဇီပေသလ ကောင်းမြတ်လှသော ဆရာစဉ်ဆက် မှန်ကြောင်းကို သိလေ။ နောက်နောက်၌လည်း ဤနည်းနှင်နှင်တည်း။ ထို့ကြောင့် လက်မွန်ရေးဦး ကျမ်းစကျမ်းရင်းကပင် ဤနည်းသုံးပါးကို ပြထားခဲ့သည် မဟုတ်တုံလော။]

တတိယသင်္ဂါယနာတင် ဆရာစဉ်ဆက်

တတိယသင်္ဂါယနာ ဆရာစဉ်ဆက်ကား–

အရှင်မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿ၏ ဥပဇ္ဈာယ်ယူ တပည့်ရင်း ဖြစ်သော သီရိဓမ္မာသောကမင်းကြီး သားတော် အရှင်မဟိန္ဒ၊ အရှင်ဣဋ္ဋိယ၊ အရှင်ဥတ္တိယ၊ အရှင်သမ္ဗလ၊ အရှင်ဘဒ္ဒသာလက စ၍ အရှင်အရိဋ္ဌ၊ အရှင်တိဿဒတ္တ၊ အရှင်ကာလသုမန၊ အရှင်ဒီဃသုမန၊ တစ်ဖန် ၎င်းအရှင်ကာလသုမန၊ အရှင်နာဂ၊ အရှင်ဗုဒ္ဓရက္ခိတ၊ အရှင်တိဿ၊ အရှင်ရေဝ၊ တစ်ဖန် ၎င်းအရှင်သုမန၊ အရှင်စူဠနာဂ၊ ရောဟဏတိုင်း–အရှင်ဓမ္မပါလိတ၊ အရှင်ခေမ၊ အရှင်ဥပတိဿ၊ အရှင်ဖုဿဒေဝ၊ တစ်ဖန် ၎င်းအရှင်သုမန၊ အရှင်မဟာပဒုမ၊ အရှင်မဟာသိဝ၊ တစ်ဖန် ၎င်းအရှင်ဥပါလိ၊ အရှင်မဟာနာဂ၊ အရှင်အဘယ၊ တစ်ဖန် ၎င်းအရှင်တိဿ၊ တစ်ဖန် ၎င်းအရှင်သုမန၊ အရှင်စူဠာဘယ၊ တစ်ဖန် ၎င်းအရှင်တိဿ၊ အရှင်စူဠဒေဝ၊ အရှင်သိဝ–

ဤသို့ စသော ဆရာစဉ်ဆက်ဖြင့် ဒုတိယသင်္ဂါယနာ တင်ပြီးနောက် ပေထက်တင်သော စတုတ္ထသင်္ဂါယနာ တိုင်အောင် သာသနာတော် နှစ် ၃၅၀ ပတ်လုံး ဆရာစဉ်ဆက်လက်မိကြောင်းကို "တတောမဟိန္ဒော ဣဋ္ဋိယော" အစရှိသော ဂါထာဖြင့် ပါရာဇိကဏ် အဋ္ဌကထာ၊ ပရိဝါပါဠိ တော်များ၌ ပြ၏။

[ဤဆရာစဉ်ဆက်တွင် အကြောင်းအကျိုး၊ အစအဆုံးများကို ထောက်၍ ယခင်

၁။ အစနှင့် အဆုံးကို သိသဖြင့် အလယ်ကိုလည်း သိရသောနည်း။

http://www.dhammadownload.com

လက်ဦးက နည်းသုံးပါးဖြင့် ဓမ္မဝါဒီလဇ္ဇီပေသလ ကောင်းမြတ်လှသော ဆရာစဉ်ဆက် မှန်ကြောင်းကို သိလေ။]

သီဟိုဠ်ကျွန်း ကျမ်းပြုဆရာစဉ်ဆက်

ပေထက်တင်သော စတုတ္ထသင်္ဂါယနာ တင်ပြီးနောက် သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ ဆရာစဉ်ဆက်ကား အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ၊ အနု၊ မဓု၊ လက်သန်း၊ ဂဏ္ဌိ၊ ဂန္ထန္တရ၊ ယောဇနာ၊ ကျမ်းမျိုး ၇ ပါး၊ ၈ ပါးကို စီရင်ပြုစုသော ကျမ်းပြုဆရာ အစဉ်အဆက်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အတိုင်းမသိသော ရဟန္တာအရိယာ ပွားများသဖြင့်လည်းကောင်း ဆရာစဉ်ဆက် ကာလ အရှည် တည်ထွန်းကြောင်းကို အောက်က ပြခဲ့ပြီ။ ကျမ်းပြုဆရာစဉ်ဆက် အမြွက်ကား–

ရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ၊ ရှင်ဗုဒ္ဓဒတ်၊ ရှင်ဓမ္မပါလ၊ ရှင်မဟာနာမ၊ ရှင်ဥပသေန၊ ရှင်အာနန္ဒာ၊ ရှင်သာရိပုတ္တရာ၊ ရှင်မောဂ္ဂလာန်၊ ရှင်ကဿပ၊ ရှင်ဓမ္မသိရီ၊ ရှင်အနုရုဒ္ဓါ၊ ရှင်ဝဇိရဗုဒ္ဓိ၊ ရှင်စူဠဗုဒ္ဓ၊ ရှင် သံဃရက္ခိတ၊ ရှင်ဓမ္မကိတ္တိ။

ဤသို့ အစရှိသော ကျမ်းပြုဆရာများကား ယခင်နည်း ၃ ပါးဖြင့် ဆက်လက်၍ သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ ဆရာစဉ်ဆက်ကို မှတ်ယူလေ။

[ဤကား သင်္ဂါယနာ သုံးတန်က စ၍ ပေထက်တင်သော စတုတ္ထ သင်္ဂါယနာ တိုင်အောင်လည်းကောင်း၊ ထိုနောက် သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ သာသနာ စည်ထွန်းသည့် တိုင်အောင်လည်းကောင်း ဆရာဆက်၊ တပည့်ဆက် အာစရိယပရမ္ပရ သိဿာနုသိဿ အစဉ်မပျက် ပုတီးလုံးကို သီသကဲ့သို့ နည်း ၃ ပါးဖြင့် ဆက်လက်မိကြောင်း အမြွက် စကားတည်း။]

ဆရာစဉ် တပည့်ဆက်အကြောင်း ပြီး၏။

---

၁၅ – ရာမညတိုင်း၌ သာသနာတော် သက်ဆင်းပုံအကြောင်း

လက်ဦးစွာ သာသနာတော်ဆက်

ယခုကား ငါတို့ မြန်မာနိုင်ငံ၌ သာသနာဝင် ဆရာစဉ်ဆက်ကို ပြဆိုခွင့်ရောက်ပြီ။ ထိုသို့ ပြဆိုရာ၌လည်း အရာမကသော ခရိုင် ဇနပုဒ်တို့ဖြင့် မှတ်သားပိုင်းခြားအပ်သော ရာမည တိုင်း၊ ယောနကတိုင်း၊ သုနာပရန် တမ္ဗဒီပတိုင်း ဟူသော ဤမြန်မာတိုင်းနိုင်ငံတွင် **ရာမည တိုင်း မွန် ၃ ရပ်**[1]သည် အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ သီဟိုဠ်က ပြန်လာသည့်ကာလ ပိဋကတ်ကို သထုံပြည်သို့ ဆောင်ယူခဲ့သော စကားနှင့် အစပ်အလျဉ်း သင့်သည်ဖြစ်၍ ရာမညတိုင်း သာသနာဝင် ဆရာဆက်ကို လက်မွန်ရှေးဦး ပြပေအံ့။

၁။ ဟံသာဝတီမဏ္ဍလ (ပဲခူးတိုင်း)၊ ကုသိမ မဏ္ဍလ (ပုသိမ်တိုင်း)၊ မုတ္တမ မဏ္ဍလ (သထုံတိုင်း) [အလောင်းမင်းတရား အမိန့်တော်များ၊ ဒေါ်ခင်ခင်စိန် (မဟာဝိဇ္ဇာ၊ ဥပဒေဝိဇ္ဇာ) တည်းဖြတ်၊ စာ–၃၀၊ ပြည်ထောင်စု ယဉ်ကျေးမှုဌာန၊ မြန်မာနိုင်ငံသမိုင်းကော်မရှင်၊ ၁၉၆၄။]

http://www.dhammadownload.com

၁။ သထုံ၊ မုတ္တမ စသော ရာမညတိုင်းအစိတ်–သုဝဏ္ဏဘုမ္မိ၊

၂။ တိဂုံ၊ ဒလ စသော ရာမညတိုင်းအစိတ်–ဥက္ကလာပ၊

၃။ ပုသိမ်၊ မြောင်းမြ စသော ရာမညတိုင်းအစိတ်–ကုသိမရဋ္ဌ

ဟူ၍ မွန် ၃ ရပ် ပညတ်နာမ အထူးဖြင့် စာပေကျမ်းဂန် ရှိသည်။ "ကုသိမမဏ္ဍလ ဟံသာဝတီမဏ္ဍလ မုတ္တမမဏ္ဍလ သန်ါတေသု တီသု ရာမညမဏ္ဍလေသု" ဟု ကလျာဏီ ကျောက်စာတွင် ဆိုသည်လည်း အရ အတူပင် ဖြစ်သည်။ မွန်တိ၊ မွန်စ၊ မွန်ည ဟူသော မွန်သုံးရပ် ဟူ၍ အာစရိယဝံသ စာတမ်းများ ရှိသည်လည်း အရတစ်ချက်တည်းပင် ဖြစ်သည်။ ထို ၃ ရပ်တွင် ဥက္ကလာပဇနပဒ မည်သော ရာမညတိုင်းသား လက်ဦးစွာ ဒွေဝါစိက သရဏဂုံယူ၍ လက်ဦးစွာ ပျားဆုပ်မုန့်၊ ကြွက်ကျစ်မုန့် အာဟာရ လှူဒါန်းရသော တပုဿ၊ ဘလ္လိက ကုန်သည်ညီနောင်တို့က အရင်း စ၍ ဘုရားဖြစ်တော်မူဦး သတ္တဋ္ဌာန အလွန် ၇ ရက် ၇ ကြိမ်၊ ၄၉ ရက်၊ ဝါဆိုလဆန်း ၄ ရက် ၅ ရက်ကပင် ရာမညတိုင်း၌ သာသနာတော်မြတ် သက်ဆင်းစ ဖြစ်သည်။

[ဤကား ရာမညတိုင်း၌ လက်ဦးစွာ သာသနာတော်ဆက်တည်း။]

၂ ကြိမ်မြောက် သာသနာတော်ဆက်

ဘုရားပွင့်တော်မမူမီ ကာလအရှည်ကပင် ကရဏ္ဍကတိုင်း သုဘိန္နမြို့ တိဿမင်း လက်ထက် အမတ်ကြီးသား တိဿကုမ္မာနှင့် ညီ ဇယကုမ္မာတို့ လူ့အဖြစ်၌ သံဝေဂရ၍ သမုဒ္ဒရာအနီး ဂဇ္ဇဂိရိကျောက်တောင်ဝယ် ရသေ့ပြုနေကြသည်။ ထိုအခါ နဂါးမနှင့် ဝိဇ္ဇာမိုရ် ဆက်ဆံကြ၍ ဥနှစ်လုံး ဖွားပြီးလျှင် နဂါးမ စွန့်သွားသည်ကို နောင်တော်ရသေ့ ရ၍ ညီတော် ရသေ့နှင့် တစ်လုံးစီ သိုမှီးသိမ်းထားကြသော် လူ့သားငယ်နှစ်ယောက် ပေါက်လေသည်။ ဆယ်နှစ်ရွယ်ရှိမှ ညီတော်ရသေ့တွင် သူငယ် သေလွန်၍ မဇ္ဈိမတိုက် မိဓိလာပြည်မှာ ဂဝံပတိ သတို့သား ဖြစ်ပြန်လေသည်။ ခုနစ်နှစ်ရွယ်ရှိလျှင် ဘုရားရှင်ထံ အပ်၍ ရဟန်းပြုသဖြင့် ရဟန္တာ ဖြစ်လေသည်။ နောင်တော်ရသေ့တွင် သူငယ် ဟစ်ဆယ့် ခုနစ်နှစ်ရွယ်ရှိလျှင် သိကြားမင်း မြို့နန်း ဖန်ဆင်းပေး၍ "သီဟရာဇာ" နာမံခံလျက် မင်းဖြစ်လေသည်။

[မော်ဓော ကျောက်စာတွင် မင်းမည်ကို သိရိမာသောက၊ မြို့မည်ကို သုဓမ္မပုရ– သထုံဟု ဆိုသည်။]

အရှင်ဂဝံပတိ သာသနာပြုတော်မူခြင်း

ရဟန္တာ အရှင်ဂဝံပတိလည်း မိခင်ကို တွေ့ချင်၍ မိဓိလာပြည်သို့ ဘုရား အထံ တော်က ကြွသွားမည်ရှိစဉ် အမိ သေလွန်ကြောင်းကို သိ၍ အဘယ်မှာ ဖြစ်လေသနည်းဟု ဆင်ခြင်သော် မုဆိုးတံငါတို့ အလေ့အကျက်သာများသော ရာမညတိုင်းပြည်မှာ ဖြစ်လေ သည်။ ငါ သွား၍ မဆုံးမသော် ငါ့အမိ အပါယ်လားမည်ဟု ကြံပြီးလျှင် ဘုရားရှင်အား ပန်ကြား၍ ရာမညတိုင်းသို့ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ပျံသွားလေ၏။ ရာမညတိုင်း သထုံပြည်သို့

http://www.dhammadownload.com

ရောက်၍ အထက်က ညီနောင်ဖြစ်ဖူးသော သီဟရာဇာမင်းနှင့်တကွ ပြည်သူပြည်သားတို့အား တရားဟော၍ ပဥ္စသီ သီတင်း ဆောက်တည်စေ၏။

ထိုရောအခါ သီဟရာဇာမင်းက သခင်ကား လူတွင် အထွတ်အဖျား ဖြစ်တော့သည်ဟု လျှောက်သည်ကို ငါကား လူတွင် အထွတ်အဖျား မဟုတ်ပေ။ ၃၁ ဘုံတွင် လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ၊ သတ္တဝါတို့၏ အထွတ်အဖျား မကိုင်ငြိသရဖူ ဖြစ်တော်မူသော ငါ့ဆရာမြတ်စွာဘုရားသည် မဇ္ဈိမတိုက် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်မှာ ယခုရှိသည်ဟု မိန့်ဆိုလျှင် ထိုဘုရားသခင်ကို ကျွန်ုပ်တို့ ဖူးမြင်ရအောင် ပင့်ဆောင်တော်မူပါဟု သီဟရာဇာမင်းက လျှောက်သည်ကို အရှင်ဂဝံပတိ ဝန်ခံတော်မူ၍ ဘုရားရှင်အား ပင့်ဖိတ်တောင်းပန်သော် ရှစ်ဝါမြောက်တွင် သံဃာတော် နှစ်သောင်းနှင့်တကွ ရာမညတိုင်း သထုံမြို့သို့ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ကြွတော်မူလာ၏။

[ရာဇဝင်တွင် သံဃာတော် ငါးရာ၊ မော်ဓာကျောက်စာတွင် သံဃာတော် နှစ်သောင်း ဆိုသည်။]

ရောက်တော်မူလျှင် ရတနာမဏ္ဍပ်တွင် နေတော်မူ၍ မင်းနှင့်တကွ ပြည်သူပြည်သားတို့အား တရားအမြိုက် တိုက်ကျွေးတော်မူ၏။ သရဏဂုံ၊ သီလ တည်စေတော်မူ၏။ ထိုရောအခါ ဖူးမြော်လာသော ရသေ့ခြောက်ဦးတို့အား ဆံတော်ဓာတ် ခြောက်ဆူလည်း ပေးတော်မူခဲ့၏။ ထိုနောက် ၃၇ ဝါ စေ့၍ ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူသောအခါလည်း အဓိဋ္ဌာန်တော်မူရင်းရှိသည့်အတိုင်း သင်္ဂြိုဟ်ရာ လောင်တိုက်တော်က သုံးဆယ့်သုံးချောင်းသော သွားတော်ဓာတ်ကို အရှင်ဂဝံပတိ ထုတ်ယူ၍ သထုံပြည်သို့ ဆောင်ပြီးလျှင် သီဟရာဇာမင်းအား ပေးအပ်တော်မူ၍ ကျောက်စေတီ ၃၃ ဆူ တည်ထား ကိုးကွယ်တော်မူလေ၏။ ဤသို့လျှင် ဘုရားဖြစ်တော်မူပြီးနောက် ရှစ်ဝါမြောက်ကပင် ရဟန္တာ အရှင်ဂဝံပတိ ပြုစု၍ ရာမညတိုင်း သထုံပြည်မှာ သာသနာတည်ထွန်း၏။

[ဤကား ရာမညတိုင်း၌ နှစ်ကြိမ်မြောက် သာသနာတော်ဆက်တည်း။]

၃ ကြိမ်မြောက် သာသနာတော်ဆက်

ပရိနိဗ္ဗာန် စံယူတော်မူပြီးနောက် **သာသနာ ၂၃၅ ခုနှစ်**[၁] ရောက်လတ်သော် ရာမညတိုင်းအစိတ် သုဝဏ္ဏဘုမ္မိသို့ အရှင်သောဏ၊ အရှင်ဥတ္တရ မထေရ် ၂ ပါးကို အရှင်မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿက ရဟန်းပြု ကံမြောက်လောက်အောင် သံဃာငါးပါးနှင့် သာသနာပြု စေလွှတ်တော်မူ၏။ ထိုအရှင်မြတ်တို့ကား အရှင်မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿ၏ တပည့်ရင်း ဟူ၍ အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုသည်။

တပုဿ၊ ဘလ္လိက ညီနောင် ၂ ဦးနှင့် **အသီတိမဟာသာဝက**[၂] အဝင် အရှင်ဂဝံပတိတို့က အရင်းစ၍ ရာမညတိုင်းသို့ သာသနာ သက်ဆင်းပြီးလျှင် သာသနာပြု တစ်ဖန်စေလွှတ်ပြန်သည်ကား-ယင်းသို့ သက်ဆင်းခြင်းသည် မဖြစ်လျှင် ဖြစ်အောင် ပြုစု၍

၁။ ခရစ်မပေါ်မီ ၃၀၉ ဘီစီ။ (တတိယအကြိမ် သင်္ဂါယနာတင်သည်။)

၂။ ရှစ်ဆယ်သော သာဝကကြီး။

http://www.dhammadownload.com

သက်ဆင်းသည့်အရာ မဟုတ်၊ သဒ္ဓါကြည်ညိုသူတို့ သဒ္ဓါကြည်ညိုသမျှဖြင့် အလို အလျောက် သက်ဆင်းခြင်းသာတည်း။ သာသနာပြု စေလွှတ်သည်မှာကား မသဒ္ဓါသူ တို့ကို သဒ္ဓါအောင်၊ မကြည်ညိုသူတို့ကို ကြည်ညိုအောင် ဟောပြော ဆုံးမစိမ့်မည်ဟု အာဏတ္တိနှင့် စပ်၍ စေခိုင်းခြင်း ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် "တွံ ဧတံ ရဋ္ဌံ ဂန္တွာ ဗုဒ္ဓသာသနံ ပတိဋ္ဌာပေဟိ" ဟူ၍ အဋ္ဌကထာ၌ ကာရိုက်ပစ္စည်း၊ ပဥ္စမဝိဘတ်၊ အာဏတ္တိ အနက်ဖြင့် ပြသတည်း။

အရှင်သောဏ၊ အရှင်ဥတ္တရတို့ သာသနာပြုတော်မူခြင်း

ထိုရောအခါ သုဝဏ္ဏဘုမ္မိတိုင်း သထုံပြည်ဝယ် သိရိမာသောကမင်းပြု၏။ သထုံ ပြည်ကား ကေလာသတောင်ထိပ်စေတီ အနောက်တောင်တွင် အရှေ့တစ်ဝက်တောင်ထိပ်၊ အနောက်တစ်ဝက် မြေညီ၌ တည်၏။ ထိုမြို့ကို တင်လဲချက်သော လူတို့အိမ်ကဲ့သို့ အိမ်အများ ရှိလေသောကြောင့် ဂေါဠမတ္တိကမြို့လည်း ခေါ်ဝေါ်သည်။ တိုက်ကုလားမြို့ဟု အမှာပါ၏။ ထိုမြို့သည် သမုဒ္ဒရာနှင့် နီးသောကြောင့် ရေစောင့်ဘီလူးမသည် မင်းအိမ်၌ သားဖွားတိုင်း စားလေ၏။ သာသနာပြုမထေရ်တို့ ရောက်သောနေ့လည်း မင်းအိမ်၌ သားဖွားခိုက်ကြုံ၍ ဘီလူးမ စားမည်ဟု အရန်ငါးရာနှင့် လာသည်ကို လူတို့မြင်၍ ကြောက်လန့် ကြွေးကြော်ကြ၏။ ထိုသို့စဉ်တွင် မထေရ်တို့လည်း ကြောက်မက်ဖွယ်ရှိသော ခြင်္သေ့နှင့်တူသော ခေါင်းတစ်လုံး၊ ကိုယ် ၂ ခု ရှိသော မနုသီဟသဏ္ဌာန်နှင့် အရေအတွက် နှစ်ဆ တက်သာအောင် ဖန်ဆင်းပြီးမှ ဘီလူးမတို့ကို လိုက်၍ ပိတ်ဆီးကုန်လျှင် ဘီလူးမတို့ ပြေးသွားလေကုန်၏။

မထေရ်တို့လည်း တစ်ဖန် ဘီလူးမတို့ မလာစိမ့်သောငှာ ပရိတ် အရံအတားကို ပြုပေ၏။ ထိုကာလ စည်းဝေးလာသော သူတို့အား ဗြဟ္မဇာလသုတ်ကို ဟောတော်မူသော် ခြောက်သောင်းသောလူတို့ အကျွတ်တတန် သောတာပန် စသော အရိယာ ဖြစ်လေ ကုန်၏။ သုံးထောင့်ငါးရာသော ယောကျ်ားတို့သည် ရဟန်းပြုကုန်၏။ ရဟန်းပြုသော မင်းသားချည်းပင် တစ်ထောင့်ငါးရာနှင်နှင် ရှိသတည်း။ ကြွင်းသော လူတို့ကိုလည်း သရဏဂုံ တည်စေ၏။ ထိုကာလမှ စ၍ ယနေ့ ဖွားစ မင်းသားငယ်တို့အား သောဏုတ္တရ ဟူ၍ ငယ်မည်မှည့်လင့်ကုန်သတည်း။

သူငယ်ခပ်သိမ်းတို့အားလည်း ဘီလူးဘေးကို ဆီးတားခြင်းငှာ ထန်းရွက်၊ သလူ ရွက်များတွင် မထေရ်တို့ ဖန်ဆင်းသော မနုသီဟရုပ်ကို ရေး၍ ခေါင်းထက် တင်ထား ကုန်၏။ ထိုအရုပ်ကို သထုံမြို့၏ အရှေ့မြောက်ထောင့် တောင်ထိပ်ထက် ကျောက်ရုပ်ထု၍ ယခုထက်တိုင် ထင်ရှား ရှိသတည်း။ ဤသို့လျှင် ဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူသည့်နောက် ၂၃၅ နှစ် ရောက်လတ်သောအခါ အရှင်သောဏ၊ အရှင်ဥတ္တရနှင့် သာသနာပြု မထေရ် ငါးပါးတို့ ပြုစု၍ ရာမညတိုင်း မွန် ၃ ရပ်၌ သာသနာတော်မြတ် တည်ထွန်း၏။

[ဤကား ရာမညတိုင်း၌ သုံးကြိမ်မြောက် သာသနာတော်ဆက်တည်း။]

http://www.dhammadownload.com

၄ ကြိမ်မြောက် သာသနာတော်ဆက်

ထို့နောက် **သာသနာနှစ် ၁၆၀၀**[၁] ရောက်သောအခါ ယခင် ဆိုခဲ့ပြီးသော အကြောင်း ၃ ပါးဖြင့် သာသနာတော်မြတ် စည်ပင်ထွန်းလင်းစွာသော ရာမညတိုင်းကြီးသည် ပြည်ရွာကို လုယက်သော သူပုန်ဘေး၊ မြွေဆိပ်ရောဂါနှင့်တူသော ယင်အနာဘေး၊ ဝတ်မွတ်ခြင်းဘေး၊ သာသနာကို ယုတ်နွမ်းစေတတ်သော ရန်သူစစ်သည်ဘေးတို့ဖြင့် နှိပ်စက်လေရကား အားနည်းစွာ ဖြစ်ခဲ့၏။ နေ့တိုင်းနေ့တိုင်း ရဟန်းများလည်း ပရိယတ်၊ ပဋိပတ်ကို မဖြည့်နိုင်ခဲ့ကုန်။ သူရိယကုမ္မာ ငယ်မည်ရှိသော မနော်ဟရီ မည်သော သထုံပြည်မနူဟာမင်း လက်ထက်ကား စင်စစ်လျှင် အားနည်းစွာ ဖြစ်လေ၏။

ထိုရောအခါ **သာသနာနှစ် ၁၆၀၁**[၂] နှစ်၊ **သက္ကရာဇ် ၄၁၉**[၃] နှစ်၌ အရိမဒ္ဒန ပုဂံပြည်ကြီးကို အစိုးရသော နော်ရထာမင်းစော [၁၀၄၄–၁၀၇၈] တိုက်၍ ပိဋကတ်နှင့်တကွ ရဟန်းသံဃာကို ပုဂံသို့ ဆောင်လေသတည်း။ ထို့နောင် **သာသနာ ၁၇၀၀**[၄] နှစ်၊ **သက္ကရာဇ် ၅၂၆**[၅] နှစ် ရောက်သောအခါ သီဟိုဠ်၌ သိရိသင်္ဃဗောဓိပရက္ကမ ဗာဟုမဟာရာဇာမင်း သာသနာကို သုတ်သင်၏။ ထို့နောက် ခြောက်နှစ်မြောက် **သက္ကရာဇ် ၅၃၂**[၆] နှစ် ရှိသောအခါ ပုဂံ**နရပတိစည်သူမင်းကြီး** [၁၁၇၄–၁၂၁၁] ဆရာ ဥတ္တရာဇီဝမထေရ် ရဟန်းသံဃာများစွာနှင့် ပုသိမ်ဆိပ်က သင်္ဘောစီး၍ သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ စေတီပုထိုး ရှိခိုးအံ့သောငှာ သွားလေ၏။

အရှင်ဥတ္တရာဇီဝနှင့် အရှင်ဆပ္ပဒ

ဥတ္တရာဇီဝမထေရ် ဟူသည် အဘယ်သူနည်း၊ အဘယ်က အဆက်အနွယ်နည်း ဟူမူကား– ဥတ္တရာဇီဝ မထေရ်သည် ရာမညတိုင်းသား အရိယဝံသ မထေရ်၏ တပည့်၊ အရိယဝံသမထေရ်ကား **ကမ္ဘောဇမြို့**[၇]နေ မဟာကာလ မထေရ်၏ တပည့်၊ မဟာကာလ မထေရ်ကား သထုံမြို့နေ ပြာဏဒဿီ မထေရ်၏ တပည့်တည်း။ ထိုပြာဏဒဿီ မထေရ်သည် လောကီချာန် အဘိညာဉ်ကိုရ၍ နေ့တိုင်းမပြတ် နံနက်စောစောက မဂဓရာဇ်တိုင်း ဥရုဝေဠနိဂုံး မဟာဗောဓိသို့ကြွ၍ မဟာဗောဓိပြင်ကို တံမြက်လှည်းပြီးမှ တစ်ဖန် ပြန်၍ သထုံမြို့မှာ ဆွမ်းခံဝင်မြဲတည်း။ ထိုအကြောင်းကို သထုံမြို့က မဂဓရာဇ်တိုင်းသို့သွား၍ ဥရုဝေဠနိဂုံး၌ ကုန်သွယ်ရောင်းသော ကုန်သည်တို့ မြင်ခဲ့သဖြင့် သထုံသားတို့အား ပြောကြားသောကြောင့် လောကီချာန်၊ အဘိညာဉ်ရပေသူ ဟူ၍ အများသိကြသတည်း။

၁။ အေဒီ ၁၀၅၆။
၂။ အေဒီ ၁၀၅၇။
၃။ အေဒီ ၁၀၅၇။
၄။ အေဒီ ၁၁၆၄။
၅။ အေဒီ ၁၁၆၄။
၆။ အေဒီ ၁၁၇၀။
၇။ ကမ္ဘောဇနဂရဝါသီ မဟာကာလတ္ထေရဿ (ပါဠိ)
ကမ္ဘောဇမြို့၌နေသော မဟာကာလမထေရ် (နိဿယမြန်မာပြန်) [ကလျာဏီကျောက်စာ၊ (မြန်မာပြန်)– တောင်တွင်းကြီးဆရာတော် ခင်ကြီးဖျော်၊ စာ–၄၁၊ ပ–ကြိမ်၊ ၁၉၇၇၊ ပိဋကဇမ္ဗူဟာအဖွဲ့မှထုတ်။]

ထိုအခါ အသက် ၂၀ ရှိသော ဆပ္ပဒသာမဏေလည်း ထိုမထေရ်နှင့်အတူ သီဟိုဠ်သို့ လိုက်လေ၏။ ဆပ္ပဒသာမဏေ ဟူသည် အဘယ်သူနည်း၊ အဘယ့်ကြောင့် ဆပ္ပဒသာမဏေ ခေါ်ဝေါ်သနည်း ဟူမူကား– ထိုသာမဏေသည် ပုသိမ်မြို့သူကြီး၏သား ဥတ္တရာဇီဝမထေရ်၏တပည့်ရင်းတည်း။ ပုသိမ်ကျေး ဆပ္ပဒရွာသား ဖြစ်သောကြောင့် ဆပ္ပဒသာမဏေဟု ခေါ်ဝေါ်သတည်း။

ဥတ္တရာဇီဝမထေရ်သည် သီဟိုဠ်သို့ရောက်လျှင် သီဟိုဠ်သား မထေရ်များနှင့် တရားစကား နီးနှောပြောဟော၍ ခင်မင်စွာ ရှိကြ၏။ ငါတို့လည်း သီဟိုဠ်၌ သာသနာပြုအရှင်မဟိန္ဒ အဆက်အနွယ်၊ သင်တို့လည်း သထုံ သာသနာပြု အရှင်သောဏ၊ အရှင်ဥတ္တရတို့ အဆက်အနွယ် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ငါတို့ တစ်ချက်တစ်လက်တည်း သံဃကံကို ပြုကုန်အံ့ဟု ဆပ္ပဒသာမဏေကို အတူတကွ ပဉ္စင်းခံကြ၏။ ထို့နောင် စေတီပုထိုးရှိခိုးခြင်း စသော သီဟိုဠ်၌ ကိစ္စကိုပြီးစေ၍ ပုဂံသို့ ရဟန်းသံဃာနှင့်တကွ ဥတ္တရာဇီဝမထေရ် ပြန်လေ၏။

အရှင်ဆပ္ပဒ ပုဂံသို့ ပြန်ကြွခြင်း

ထိုရောအခါ အရှင်ဆပ္ပဒအား ဤသို့ အကြံဖြစ်၏။

"ငါ့ဆရာနှင့်ငါ အတူပြန်သွားသော် ပုဂံ၌ ဆွေမျိုးတို့၏ ကြောင့်ကြပလိဗောဓဖြင့်ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ စာပေကျမ်းဂန် ကောင်းစွာ မသင်ကြားရလတ္တံ့။ သီဟိုဠ်ကျွန်းတွင် နေရစ်၍ သင်ကြားပြီးမှ ပြန်သွားရသော် ကောင်း၏"ဟု ကြံပြီးလျှင် ဆရာအား ပန်ကြား၍ သီဟိုဠ်၌ နေရစ်၏။ ထို့နောင် ဆယ်ဝါမြောက်၍ ထေရသမုတိ ရသည့်တိုင်အောင် သင်ကြားပြီးမှ ပုဂံသို့ ပြန်ရလိုကား ဤသို့ ကြံပြန်၏။

"ငါတစ်ပါးတည်းသာ ပြန်သွားသော် ငါ့ဆရာမရှိနှင့်၍ ပုဂံသား သံဃာများနှင့်အတူ ကံမပြုလိုလျှင် **ပဉ္စဝဂ်သံဃာ**[၁] မပြည့်ချေက အသီးအခြား ကံမပြုသာ ရှိခဲ့ရာ၏။ ထို့ကြောင့် ပိဋကတ်ကိုဆောင်သော မထေရ် ၄ ပါးတို့နှင့်အတူ ပြန်သွားရမှ သင့်၏"

ဟု ကြံပြီးသော် တာမလိတ္ထိရွာသား သီဝလိထေရ်၊ ကမ္ဗောဇမင်းသား တာမလိန္ဒထေရ်၊ ကိဉ္စိပုရမြို့သား အာနန္ဒထေရ်၊ သီဟိုဠ်ကျွန်းသား ရာဟုလထေရ်၊ ဤမထေရ် ၄ ပါးတို့နှင့်တကွ ပဉ္စဝဂ်ပြည့်အောင် သင်္ဘောစီး၍ ပြန်လာခဲ့၏။ ထိုမထေရ်ငါးပါးတို့သည် ပိဋကတ် ၃ ပုံဆောင်ကုန်သည်၊ လိမ္မာကုန်သည်၊ အရည်ရှိကုန်သည်ချည်းတည်း။ ရာဟုလထေရ်ပင် သာလွန်၍ အစွမ်းအရည်ရှိသည် ဟူ၏။ ပုသိမ်ဆိပ်သို့ သင်္ဘောဆိုက်လျှင် ဝါဆိုလနီးရကား ပုဂံသို့ မရောက်နိုင်၍ ပုသိမ်မြို့တွင်ပင် ဝါဆိုရကုန်၏။ မထေရ်တို့ဝါဆိုသော ကျောင်းရာ အာရာမ်တံတိုင်းသည် ပုသိမ်မြို့ တောင်စူးစူးအရပ်တွင် ယခုထက်တိုင် ထင်ရှားရှိသေး၏။

[ပုသိမ်ကား မြန်မာဘာသာ၊ ကုသိမ်ကား မွန်ဘာသာ။ ထို့ ကြောင့် ကုသိမရဋ္ဌ၊ ကုသိမနဂရ–ဟု ကလျာဏီကျောက်စာ၌ ပါဠိစီလေသည်။]

၁။ [ဝိနည်း] ရဟန်းငါးပါးတစ်စု။ ပဉ္စဝဂ္ဂသံဃာ။

http://www.dhammadownload.com

ပုဂံရဟန်းတို့နှင့် ခွဲ၍ ကံပြုခြင်း

ထို့နောင် ဝါလကျွတ်၍ ပဝါရဏာပြုပြီးလျှင် မထေရ်ငါးပါးတို့ ပုဂံသို့ ကြွရောက်တော်မူကုန်၏။ ဥတ္တရာဇီဝထေရ်လည်း ရှင်ဆပဒတို့ မရောက်မီ ၂ ရက် ၃ ရက်ကပင် သေလွန်နှင့်၏။ ရှင်ဆပဒလည်း ဆရာကို သဂြိုဟ်ရာသို့သွား၍ ရှိခိုးခြင်း၊ ကန်တော့ခြင်းများကို ပြုပြီးမှ မထေရ်လေးပါးတို့နှင့် ဤသို့ တိုင်ပင်၏။ ငါတို့ဆရာ ဥတ္တရာဇီဝ မထေရ်နှင့် သီဟိုဠ် ဆရာတို့ အတူတကွ သံဃကံကို ပြုကြသကဲ့သို့ ငါတို့လည်း အရှင်သောဏ၊ အရှင်ဥတ္တရတို့ အဆက်အနွယ် ပုဂံရဟန်းတို့နှင့် အတူတကွ သံဃကံကို ပြုသင့်ပေ၏။ သို့ရာတွင် အထက်က ငါတို့ဆရာ အစိုးရသည်။ ယခုကား မြန်မာရဟန်းတို့ အစိုးရလေသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုရဟန်းတို့နှင့် အတူတကွ သံဃကံကို မပြုလိုပြီဟု တိုင်ပင်ပြီးသော် မာန၏အစွမ်းအားဖြင့် ပုဂံရဟန်းတို့မှ သီးခြား၍ သံဃကံကို ပြုလေ၏။

ဒလ၌ အရှင်ဓမ္မဝိလာသ သာသနာပြုခြင်း

ထိုရောအခါ ဒလမြို့ကျေး ပဒိပ္ပဇေယျရွာသား သာရိပုတ္တရာ မည်သော သာမဏေကြီးတစ်ဦးသည် ပုဂံသို့သွား၍ အာနန္ဒာမထေရ်အထံ ပဉ္စင်းခံပြီးလျှင် စာပေကျမ်းဂန်သင်ကြား၏။ အကြားအမြင်များသည်၊ လိမ္မာသည်၊ စွမ်းရည်ရှိသည်ဟု ထင်ရှားကျော်စော၏။ ထိုအကြောင်းကို နရပတိစည်သူမင်းကြီး ကြား၍ အင်္ဂါကြီးငယ် ပြည့်စုံလျှင် ဆရာပြု၍ ဆည်းကပ်မည်ဟု စုံစမ်းစေသော် ခြေမဖျား ပြတ်ကြောင်းကို ကြားသဖြင့် အင်္ဂါကြီးငယ် မပြည့်စုံလေဟု အမှတ်ရှိ၍ ဆရာရင်း မပြုလေ။ ပူဇော်သက္ကာရမျှသာ ပြုပြီးလျှင် "ဓမ္မဝိလာသ" ဟူသော အမည်ကိုလှူ၍ ရာမညတိုင်းမှာ သာသနာကို ထွန်းလင်းအောင် ပြုပါဟု ဆို၍ ရာမညတိုင်းသို့ စေလိုက်၏။ ဓမ္မဝိလာသမထေရ်လည်း ရာမညတိုင်းသို့ သွား၍ ဒလမြို့၌ များစွာသော ရဟန်းတို့ကို ဓမ္မဝိနယကျမ်းဂန်စာပေ သင်ကြားပေ၏။ ထိုဓမ္မဝိလာသ မထေရ်၏ အဝင်အပါ သံဃာကို သီဟိုဠ် အပင်းအသင်း သံဃာ ဟူ၍ မွန်တို့ ခေါ်ဝေါ်ကုန်သည်။ ဤသို့လျှင် သီဟိုဠ်ဆရာ ရှင်အာနန္ဒာ တပည့် ရှင်ဓမ္မဝိလာသကို စွဲ၍လည်း ရာမညတိုင်းသို့ သီဟိုဠ်သာသနာ သက်ဆင်းသည်။

[ဤကား ရာမညတိုင်း၌ လေးကြိမ်မြောက် သာသနာတော်ဆက်တည်း။]

၅ ကြိမ်မြောက် သာသနာတော်ဆက်

ထိုရောအခါ သိရိရတနာပုရ မည်သော မုတ္တမမြို့၌ မိဖုရားကြီး ဆရာ ဖြစ်သော ဗုဒ္ဓဝံသမထေရ်၊ မဟာနာဂ မထေရ်တို့သည် သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ကူး၍ မဟာဝိဟာရဝါသီ အဆက်အနွယ် သံဃာတို့ထံ သိက္ခာအသစ် တင်ပြီးမှ မုတ္တမမြို့သို့ ပြန်လာ၏။ ရှိရင်း သံဃာနှင့် မနှောမယှက် အသီးအခြား သံဃကံကို ဆောင်လျက် ဂိုဏ်းသီးထောင်၍ သာသနာပြုကြ၏။ ထိုဆရာတို့ကိုစွဲ၍ ရာမညတိုင်းသို့ သီဟိုဠ်သာသနာ သက်ဆင်းလာပြန်သတည်း။

[ဤကား ရာမညတိုင်း၌ ငါးကြိမ်မြောက် သာသနာတော်ဆက်တည်း။]

http://www.dhammadownload.com

၆ ကြိမ်မြောက် သာသနာတော်ဆက်

ထိုမှ နောက်၌လည်း မုတ္တမမြို့၌ ဆင်ဖြူရှင်မင်းကြီး မယ်တော် ဆရာ ဖြစ်သော မေဓင်္ကရမထေရ်သည် သီဟိုဠ်သို့ကူး၍ သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ တောကျောင်းနေသော ချီးမွမ်းအပ်သော မထေရ်ကြီးတို့အထံ သိက္ခာအသစ်တင်၍ ကျမ်းဂန်သင်ပြီးမှ မုတ္တမမြို့သို့ ပြန်လာ၏။ ရွှေငွေ မွမ်းမံသော သလွဲဖြူမိုးသော ဆင်ဖြူရှင်မယ်တော်ကျောင်းတွင် နေ၍ သာသနာပြု၏။ လောကဒီပကသာရကျမ်းကိုလည်း စီရင်၏။ ထိုမှတစ်ပါးလည်း မုတ္တမမြို့၌ပင် သုဝဏ္ဏသောဘဏ မထေရ်သည် သီဟိုဠ်သို့ကူး၍ မဟာဝိဟာရဝါသီ အဆက်အနွယ် ဆရာတို့ထံ အသစ်ပဉ္စင်းခံပြီးမှ မုတ္တမမြို့သို့ ပြန်လာ၏။ ထိုမထေရ်ကား တော၌သာ နေလေ့ရှိ၏။ ဓုတင်ကျင့်တတ်၏။ အလိုနည်း၏။ ရောင့်ရဲလွယ်၏။ မကောင်းမှုမှ ရှက်တတ်၏။ အပ်, မအပ် အလို့လို့ ရှိတတ်၏။ ဝိနည်းသိက္ခာပုဒ်ကို အလိုရှိ၏။ လိမ္မာ၏။ စွမ်းရည်ရှိ၏။ သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ ကလမ္ဗုမည်သော ဇာတသဿရအိုင်တွင် စီရင်သော ရေသိမ်၌ ပဉ္စဝဂ်ထက် သာလွန်သော ဂိုဏ်းသံဃာထံ ဝနရတန မည်သော ဆရာတော် သဃ်ရာဇာကို ဥပဇ္ဈာယ်ပြုလျက် ရာဟုလဘဒ္ဒ မည်သော ဝိဇယဗာဟုမင်း ဆရာတော်ကို ကမ္မဝါဆရာပြု၍ သီဟိုဠ်ကျွန်းက ပဉ္စင်းအသစ် ခံခဲ့သတည်း။ ထိုမဟာထေရ်လည်း မုတ္တမမြို့တွင်နေလျက် ဂိုဏ်းသံဃာကို ပွားများစေ၍ သာသနာပြု၏။ ဤမထေရ် နှစ်ပါးကို စွဲ၍လည်း ရာမညတိုင်းသို့ သီဟိုဠ်သာသနာ သက်ဆင်းလေ၏။

[ဤကား ရာမညတိုင်း၌ ခြောက်ကြိမ်မြောက် သာသနာတော်ဆက်တည်း။]

၇ ကြိမ်မြောက် သာသနာတော်ဆက်

ထို့နောင် သာသနာ ၂၀၀၂ [၁] နှစ်၊ **သက္ကရာဇ် ၈၂၀** [၂] နှစ် ရောက်သောအခါ ဟံသာဝတီ ပြည်ကြီးဝယ် ဓမ္မစေတီဟု ယခုထက်တိုင် ကျော်စောသော "သိရီပရမ မဟာဓမ္မရာဇာဓိ ရာဇာ" နာမံတံဆိပ်ရှိသော **ရာမာဓိပတိ** [၁၄၇၂–၁၄၉၂] မင်းသည် ကုသိမမဏ္ဍလ၊ ဟံသာဝတီမဏ္ဍလ၊ မုတ္တမမဏ္ဍလ ဟူသော မွန်တိုင်း ၃ ရပ်၌ လူအပေါင်းအား ရင်ဝယ် သားကဲ့သို့ သနားကြင်နာသဖြင့် စောင့်ရှောက် လုံခြုံစေလျက် တရားနှင့်အညီ မင်းပြု၏။

ရာမာဓိပတိမင်း သာသနာ့အရေး ဆွေးနွေးခြင်း

ထိုရာမာဓိပတိမင်းကား ပိဋကတ်သုံးပုံ၊ ဗေဒင် ၄ ပုံ အာဂုံပါဠိ၊ ဝိတက်ကျမ်း၊ ဗျာကရိုဏ်းကျမ်း၊ ဆန်းကျမ်း၊ အလင်္ကာကျမ်း၊ ဟူးရားကျမ်း၊ ဂဏန်းကျမ်း၊ ဆေးကျမ်း အားဖြင့် ဗဟုသုတ များစွာရှိ၏။ အုတ်ဖိသုကာ၊ သစ်ဖိသုကာအတတ် စသောအားဖြင့် များစွာသော အတတ်တို့လည်း ရှိ၏။ အထူးထူးသော အရပ်ဘာသာတို့၌လည်း လေ့လာ ကျွမ်းကျင်၏။ သဒ္ဓါ၊ သီလ စသော များစွာသော ကျေးဇူးဂုဏ်နှင့်လည်း ပြည့်စုံ၏။ ကုမုဒြာကြာဖြူ သင်းခွေပန်း၊ သရဒအခါ လရောင်နှင့်တူသော ဆင်ဖြူရှင်လည်း ဖြစ်၏။

၁။ အေဒီ ၁၄၅၈
၂။ အေဒီ ၁၄၅၈

http://www.dhammadownload.com

"ကုမုဒကုန္ဒသရဒစန္ဒိကာသမာန သေတဂဇပတိဘူတော ရာမာဓိပတိနာမ သိရိပရမ မဟာ ဓမ္မရာဇာဓိရာဇာ" ဟူ၍ ကျောက်စာ၌ ဆိုသည်။ ထိုရာမာဓိပတိမင်းသည် သာသနာတော် မြတ်၌ အလွန်တရာ ကြည်ညိုစွာရကား ဤသို့ ကြံ၏။

"ဘုရားသာသနာတော်သည် ရှင်အဖြစ်၊ ပဥ္စင်းအဖြစ်နှင့် စပ်၏။ ပဥ္စင်းအဖြစ် သည်လည်း သိမ်၊ ပရိသတ်၊ ပဥ္စင်းလောင်း၊ ဉတ်၊ ကမ္မဝါစာ၊ ဤအင်္ဂါငါးပါး ပြည့်စုံမှ မြောက်၏။ ထိုငါးပါးတွင် သိမ်၊ ပရိသတ် ပြည့်စုံခဲ၏။ အဘယ်သို့မှ ပြည့်စုံရာသနည်း"

ဟု ကြံပြီးသော် ဝိနည်းပါဠိတော်၊ ဝိနည်းအဋ္ဌကထာ၊ ဝိနည်းဋီကာကြီး သုံးစောင်၊ ကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ၊ ၎င်းဋီကာ၊ ဝိနယဝိနိစ္ဆယ စာကိုယ်၊ ၎င်းဋီကာ၊ ဝိနယသင်္ဂဟ စာကိုယ်၊ ၎င်းဋီကာ၊ သီမာလင်္ကာရ၊ သီမာသင်္ဂဟကျမ်းများကို သဒ္ဒါအနက်အားဖြင့် ဆင်ခြင်၍ ပါဠိတော်နှင့် အဋ္ဌကထာ၊ အဋ္ဌကထာနှင့်ဋီကာ ကျမ်းနှင့်ကျမ်းချင်း အထက်နှင့် အောက် ရှေ့နှင့်နောက် နှီးနှောတိုက်ဆိုင်၍–

၁။ ဘုရားအလိုတော် အဓိပ္ပာယ်ကား အဘယ်သို့နည်း။

၂။ ကျမ်းပြုဆရာတို့ အလိုတော် အဓိပ္ပာယ်ကား အဘယ်သို့နည်း။

ဟူ၍ သိမ်အရာ၌ အဖန်တလဲလဲ ကောင်းစွာ ကြည့်ရှုဆင်ခြင်လတ်သော် ရာမည တိုင်း၌ ဗဒ္ဓသိမ်၊ မြစ်၊ သမုဒ္ဒရာ၊ ဇာတဿရ၊ ဂါမခေတ် ဟူသော အဗဒ္ဓသိမ်များလည်း မြောက်နိုင်ခဲမည်။ သိမ်မမြောက်လျှင် သိမ်နှင့် ပရိသတ် ပြည့်စုံခဲမည်ဟု မိမိဉာဏ်အား ထင်မြင်လေ၍ ရာမညတိုင်းတွင် ကျမ်းဂန်တတ်ကျွမ်းသော တိပိဋကဓရ ဗျတ္တ ပဋိဗလ ဆရာတို့နှင့် နှီးနှောဆွေးနွေးလျှင် ရာမာဓိပတိမင်း၏ ဉာဏ်အထင်အမြင်အတိုင်း သိမ်နှင့် ပရိသတ် ပြည့်စုံခဲမည်ဟု ဆုံးဖြတ်ကြကုန်၏။

မထေရ် ၂၂ ပါးကို သီဟိုဠ်သို့ လွှတ်ခြင်း

ထိုရောအခါ **ရာမာဓိပတိမင်း** [ဓမ္မစေတီမင်း ၁၄၇၂–၁၄၉၂] သည် ဤသို့ မသက် မသာ ရှိ၏။ ဩော် အံ့ဖွယ်ရှိစွတကား၊ ဘုရားသာသနာ နှစ်ငါးထောင်တိုင်အောင် တည်ထွန်းမည်ဟု ကျမ်းဂန်ရှိပါလျက် ဘုရားဖြစ်တော်မူသည်မှ နှစ်ထောင့်ခြောက်ဆယ့် လေးနှစ်ကာလခန့်မျှ ယခုကပင် သာသနာ အညစ်အကြေး ဆူးငြောင့်ဘေးရန်ရှိ၍ ရဟန်း ပဥ္စင်းအဖြစ်မှ ယုံမှားဖွယ် ဖြစ်ဘိ၏။ အဘယ်သို့လျှင် အနှစ်ငါးထောင် တိုင်အောင် သာသနာတည်ထွန်းခြင်းငှာ ဖြစ်ကောင်းပါအံ့နည်းဟု မသက်မသာ ကြီးစွာရှိပြီးမှ ဤသို့ တစ်ဖန် ကြံပြန်၏။

"ယင်းသို့လောက်စင် သာသနာ အညစ်အကြေး ဆူးငြောင့်ဘေးရန် ရှိသည်ကို မြင်လျက်၊ ရဟန်း ပဥ္စင်းအဖြစ်၌ ယုံမှားဖွယ် ရှိသည်ကိုလည်း သိလျက် သန့်ရှင်း စင်ကြယ်အောင် မပြုချေဘဲ ကြောင့်ကြမဲ့ လျစ်လျူသာနေချေသော် မြတ်စွာဘုရား၌ ကြည်ညိုမြတ်နိုး ရှိသေကျိုးနွံ စုံမက်ချစ်ခင်သည် မဖြစ်ရာခဲ့။ ထို့ကြောင့် သာသနာကို သန့်ရှင်းစင်ကြယ်အောင် ပြုစုအံ့။ အဘယ်အရပ်မှ သာသနာကို ဆောင်၍ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်အောင် ပြုစုပါရအံ့နည်း"

http://www.dhammadownload.com

ဟု ကြံစည်သော် ဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် စံယူတော်မူသည့်နောက် ၂၃၆[၁] နှစ် ရောက်သောအခါ အရှင်မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿက အရှင်မဟာမဟိန္ဒကို စေ၍ သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ သာသနာကို တည်စေ၏။ ထိုရောအခါ ဒေဝါနံပိယတိဿမင်းသည် မဟာဝိဟာရကျောင်းကို ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းသည်မှ **သာသနာ ၂၁၈**[၂] နှစ်ကျော်အောင် သန့်ရှင်းစင်ကြယ်၍ မဟာဝိဟာရဝါသီ တစ်ဂိုဏ်းတည်းသာ ဖြစ်၏။ ထိုနောက် အဘယဂိရိဝါသီ တစ်ဂိုဏ်း၊ ဇေတဝနဝါသီ တစ်ဂိုဏ်း ကွဲပြားပြန်သည်ကို **သာသနာ ၁၇၀၈**[၃] နှစ် ရှိသောအခါ သိရိသင်္ဃဗောဓိပရက္ကမဗာဟုမဟာရာဇာမင်းသည် ဥဒုမ္ဗရ ဂိရိဝါသီ မဟာကဿပအမှူးရှိသော မဟာဝိဟာရဝါသီဂိုဏ်း သံဃာကို ချီးမြှင့်၍ ယခင်ဂိုဏ်းနှစ်ပါးကို သုတ်သင်လျက် မဟာဝိဟာရဝါသီဂိုဏ်း တစ်ပါးကိုသာ ထားသဖြင့် သာသနာကို သန့်ရှင်းစင်ကြယ်စေ၏။ ထိုနောက် ဝိဇယဗာဟု၊ ပရက္ကမဗာဟုမင်း နှစ်ဆက်လည်း သာသနာကို သန့်ရှင်းစင်ကြယ်စေ၏။

ထိုသို့ဖြစ်၍ သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ ယခုအခိုက် သာသနာ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်စွာ၏။ ထို့ကြောင့်ရကား ဗျတ္တပဋိဗလ ရဟန်းတို့ကို တောင်းပန် တိုက်တွန်း၍ သီဟိုဠ်ကျွန်းမှာ ရဟန်းပဉ္စင်း အသစ်ခံစေအံ့။ ထိုရဟန်းတို့မှ ဆက်လက်ပွားများသဖြင့် ရာမညတိုင်း၌ သာသနာ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်စွာ ဖြစ်လတ္တံ့ဟု ကြံပြီးသော် သီဝလိမထေရ်၊ မောဂ္ဂလာန်မထေရ် စသော မထေရ် ၂၂ ပါးတို့ကို သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ ကူးစိမ့်သောငှာ တောင်းပန်၏။ မထေရ်တို့သည် သာသနာရေးကို နှလုံးထား၍ ဝန်ခံကြ၏။

သီဟိုဠ်ဆရာတော်များက သိက္ခာအသစ် တင်ပေးခြင်း

ရာမာဓိပတိမင်း [၁၄၇၂–၁၄၉၂] လည်း စွယ်တော်ဓာတ်ကို ပူဇော်ရန်၊ ရဟန်းသံဃာတို့ကို ပူဇော်ရန်၊ ဘုဝနေကဗာဟု သီဟိုဠ်မင်းအား ဆက်သရန် **ဒေယျဓမ္မပဏ္ဏာကာရ**[၄]များကို စီရင်ပြီးလျှင် စိတြဒူတ၊ ရာမဒူတ အမတ်နှစ်ယောက်တို့ကို သင်္ဘောနှစ်စင်းနှင့် ခန့်ထား၍ **သက္ကရာဇ် ၈၃၈ ခု၊ တပို့တွဲလပြည့်ကျော် ၁၁ ရက်၊ တနင်္ဂနွေ**[၅]နေ့ စိတြဒူတ သင်္ဘောကို လွှင့်လေ၏။ **တပေါင်း လပြည့်ကျော် ၈ ရက်**[၆]နေ့ပင် သီဟိုဠ်ကျွန်း ကလမ္ဗုဆိပ်သို့ ရောက်လေ၏။ **ထိုသက္ကရာဇ် တပို့တွဲလပြည့်ကျော် ၁၂ ရက် တနင်္လာနေ့**[၇] ရာမဒူတသင်္ဘောကို လွှင့်စေ၏။ မုတ်သုံလေ မသင့်သောကြောင့် **တန်ခူးလဆန်း ၉ ရက်**[၈]

၁။ ခရစ်တော်မပေါ်မီ ၃၀၀ ဘီစီ။
၂။ ခရစ်တော်မပေါ်မီ ၃၂၆ ဘီစီ။
၃။ အေဒီ ၁၁၆၄။
၄။ လှူဖွယ်ဝတ္ထုနှင့် လက်ဆောင်ပဏ္ဏာ။
၅။ ၂၂၊ ဇန်နဝါရီ၊ ၁၄၇၆ (စိတြဒူတသင်္ဘောနှင့်ထွက်)
၆။ ၁၆၊ ဖေဖော်ဝါရီ၊ ၁၄၇၆ (သီဝလိမထေရ်တို့ သီဟိုဠ်ကျွန်း ကလမ္ဗုဆိပ်ရောက်)
၇။ ၂၃၊ ဇန်နဝါရီ၊ ၁၄၇၆ (ရာမဒူတသင်္ဘောနှင့်ထွက်)
၈။ ၃၊ မတ်၊ ၁၄၇၆ (မောဂ္ဂလာန် မထေရ်တို့ သီဟိုဠ်ကျွန်း ဝလ္လိဂါမဆိပ်ရောက်)
[မှတ်ချက်။ ။ ၅၊ ၆၊ ၇၊ ၈ အောက်ခြေပြ ခရစ်၊ ရက်၊ လ၊ နှစ် သည် မြန်မာသမိုင်းလစ်ကွက်များ–ဒေါက်တာသန်းထွန်း၊ စာ–၄၆၊ ပ–အကြိမ်၊ နိုဝင်ဘာ၊ ၂၀၀၃၊ မုံရွေးသမိုင်းစာစဉ်ထုတ်မှ]

http://www.dhammadownload.com

နေ့မှ သီဟိုဠ်ကျွန်း ဝလ္လိဂါမသို့ ရောက်လေ၏။ ထိုနောက် အမတ်နှစ်ယောက်လည်း သဘော်နှစ်စင်းတွင်ပါသော လှူဖွယ်ဝတ္ထုပဏ္ဏာကာရ၊ လျှောက်စာ၊ ဆက်စာများကို ဘုဝ နေကဗာဟုမင်းနှင့် သံဃာတော်များအား လှူဒါန်းဆက်သ လျှောက်ထားကြ၏။

ရွှေပေစာတွင် ဤရဟန်းများကို ကလျာဏီမြစ် ရေသိမ်မှာ ပဥ္စင်းအသစ် ခံပါစေဟု ပါသည့်အတိုင်း ၎င်းမြစ်ရေသိမ်တွင် ပဥ္စင်းအသစ် ခံစေ၏။ ပဥ္စင်းအသစ် ခံလိုသည့်၊ သိက္ခာအသစ် တင်လိုသည့် ရဟန်းတို့ကို လူထွက်စေ၍ သာမဏေအဖြစ်၌ တည်စေပြီးမှ ပဥ္စင်းသစ်ခံမြဲ၊ သိက္ခာသစ်တင်မြဲဟု သီဟိုဠ်ဆရာတို့ ဆိုတိုင်း တင်ရသတည်း။

ဘုဝနေကဗာဟုမင်းက ဘွဲ့တံဆိပ် ချီးမြှင့်ခြင်း

သိက္ခာအသစ် တင်ပြီးလျှင် ဘုဝနေကဗာဟု သီဟိုဠ်မင်းက အထူးထူး အပြားပြား ရဟန်းအသုံးအဆောင် ပရိက္ခရာတို့ကို လှူပြီးမှ ဤပစ္စည်း အလှူကား တစ်သက်လျာ မျှသာ၊ အကြောင်းရှိလျှင် ပျက်စီးလတ္တံ့။ မပျက်စီးနိုင်သော နာမံပညတ်ကို လှူဒါန်းပါရစေဟု တောင်းပန်၍ အမည်နာမံလှူ၏။

ရာမဒူတသင်္ဘော်၌စီးသော ဆရာ ၁၁ ပါးတို့အား အစဉ်အတိုင်း–

၁။ သိရိသင်္ဃဗောဓိသာမိ
၂။ ကိတ္တိသိရိမေဃသာမိ
၃။ ပရက္ကမဗာဟုသာမိ
၄။ ဗုဒ္ဓဃောသသာမိ
၅။ သီဟဠဒီပဝိသုဒ္ဓသာမိ
၆။ ဂုဏရတနဓရသာမိ
၇။ ဇိနာလင်္ကာရသာမိ
၈။ ရတနမာလိသာမိ
၉။ သဒ္ဓမ္မတေဇသာမိ
၁၀။ ဓမ္မာရာမသာမိ
၁၁။ ဘုဝနေကဗာဟုသာမိ

ဟူသော အမည်နာမံကို လှူသတည်း။

စိတြဒူတ သင်္ဘော်၌ စီးသော ဆရာ ၁၁ ပါးတို့အားလည်း အစဉ်အတိုင်း–

၁။ ဓမ္မကိတ္တိလောကဂရုသာမိ
၂။ သိရိဝနရတနသာမိ
၃။ မင်္ဂလတ္ထေရသာမိ
၄။ ကလျာဏီတိဿသာမိ
၅။ စန္ဒနဂိရိသာမိ
၆။ သိရိဒန္တဓာတုသာမိ
၇။ ဝနဝါသီတိဿသာမိ

http://www.dhammadownload.com

၈။ ရတနာလင်္ကာရသာမိ
၉။ မဟာဒေဝသာမိ
၁၀။ ဥဒုမ္ဗရဂိရိသာမိ
၁၁။ စူဠာဘယတိဿသာမိ

ဟူသော အမည်နာမံကို လှူသတည်း။

ခေါင်းတည်ဆရာ ၂၂ ပါးတို့အားသာ အမည်နာမံ လှူသည်။ နောက်ပါ တပည့် ရဟန်း ၂၂ ပါးတို့အား အမည်နာမံ မလှူ။ သိက္ခာ အသစ်တင်ရာမှာ နောက်ပါ ရဟန်းများနှင့်တကွ ၄၄ ပါးလုံးပင် တင်သတည်း။

အပြန်တွင် သင်္ဘောပျက်၍ ကုန်းကြောင်းပြန်ရခြင်း

ထိုသို့ သိက္ခာတင်ပြီးနောက် စေတီပုထိုး ပူဇော်ခြင်း ကိစ္စများကို ပြီးစေပြီးမှ ပြန်လာကြ၏။ စိတြဒူတ သင်္ဘောကား ရာမာဓိပတိမင်းအား ဆက်လိုက်သော ပဏ္ဏာကာရ စွယ်တော်တုများနှင့် သံဘက်လိုက်ပါမည်၊ ငံ့လင့်ပါဦးဟု ဘုဝနေကဗာဟုမင်းက တား၍ ငံ့လင့်ရသောကြောင့် မုတ်သုံ အချိန်မသင့်ဘဲ လွှင့်ခဲ့ရ၍ ဟုတ်တွန်းလေပြင်း တိုက်ခတ်သဖြင့် သမုဒ္ဒရာမှာ နစ်လေ၏။ ထို့ကြောင့် သီဟိုဠ်မင်းက ဘက်လိုက်သော သံသင်္ဘောမှာ စီး၍ လိုက်ပြန်ကြသည်။ ၃ ရက်ခရီးလွန်လျှင် ဟုတ်တွန်းလေပြင်း တိုက်ခတ်ပြန်၍ သမုဒ္ဒရာပြင် ရေတိမ်ကျောက်တွင် ငြိသဖြင့် မထွက်နိုင်ရကား ဖောင်ဖွဲ့ကူး၍ ခြေကျင် ကုန်းကြောင်း လာကြရလေသည်။ သံဘက်လိုက်သော သီဟိုဠ်ကျွန်း အမတ်လည်း ပဏ္ဏာကာရ ပျက်စီးသည်နှင့် ပြန်သွားလေ၏။

ကုန်းကြောင်းလာရာ နာဂပဋ္ဋန်ဆိပ်တွင် နေတ္တိအဋ္ဌကထာ စသော များစွာသော ကျမ်းပြုဆရာ အရှင် ဓမ္မပါလ နေရာ သီရိဓမ္မာသောကမင်းကြီး ကောင်းမှုတော်ကျောင်း ၈၄,၀၀၀ အဝင်အပါ ဗဒရတိတ္ထဆိပ်ကျောင်းရာကို ဖူးမြော်ကြရ၏။ ကလိင်္ဂရာဇ် ပြည်က ဟေမမာလာ မင်းသမီး၊ ဒန္တကုမ္မာမင်းသားတို့ စွယ်တော်ကို သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ ဆောင်ခဲ့သည့်ကာလ စွယ်တော်ထားရာတွင် စိနပဋ္ဋန်မင်း တည်သော ဂူကြီး၌ ဘုရား ဆင်းတုကိုလည်း ရှိခိုးပူဇော်ကြရ၏။ ထိုသို့ ငြိုငြင်စွာလာ၍ သင်္ဘောနှစ်စင်းတွင် စီးသော ဆရာတို့ ဟံသာဝတီသို့ ရောက်လာကုန်၏။ ထိုအခါ သီဟိုဠ်ကူး ရဟန်း ၄၄ ပါးအနက် ဆရာခြောက်ပါး၊ တပည့်ရဟန်း ၄ ပါး တို့ ခရီးအကြားကပင် သေလွန်ခဲ့လေသည်။ (အဟော အနိစ္စာဝတ သင်္ခါရာ။)

သီဟိုဠ်ပြန် ဆရာတော်များ သာသနာပြုကြခြင်း

ရာမာဓိပတိမင်းလည်း သီဟိုဠ်ကျွန်းက သိက္ခာအသစ် တင်ခဲ့သော မဟာဝိဟာရ ဝါသီ အဆက်အနွယ် သံဃာတို့ အရောက်ညီလျှင် ဟံသာဝတီပြည်ကြီးအနောက် နရသူရ အမတ် စားသော ဂါမခေတ်တွင် ကျမ်းကြီး၊ ကျမ်းငယ်၊ ကျမ်းရင့်၊ ကျမ်းနု ကြည့်ရှုဆင်ခြင် စီရင်နှီးဆော်၍ သိမ်နုတ်ခြင်း၊ သမုတ်ခြင်းကို ပြုစေ၏။ သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ ဘုရားရှင်

http://www.dhammadownload.com

ရေသပ္ပာယ်တော်မူဖူးသော ကလျာဏီမြစ်တွင် ရေသိမ်စီရင်၍ မဟာဝိဟာရဝါသီ အဆက် အနွယ် သံဃာတို့ ပဥ္စင်းအသစ်ခံလိုက်သော ရဟန်းတို့ သမုတ်သည့်သိမ်ဖြစ်၍ “ကလျာဏီ သိမ်” ဟူသော အမည်ကိုလည်း တွင်စေ၏။

ဤသို့လျှင် ရာမာဓိပတိမင်းသည် သာသနာတော်မြတ်တည်ကြောင်း မကြံစည်နိုင် ကောင်းသော အကြံကောင်းကို ကြံမိ၍ သီဟိုဠ်မှာ သိက္ခာထပ်သူ ရဟန်း ၃၀ ကျော်ကို မဟာဝိဟာရဝါသီ သံဃာအဆက်အနွယ် အခြေအမြစ်ပြု၍ သာသနာတော်ကို သန့်ရှင်း စင်ကြယ်စွာ သုတ်သင်ပြုစုတော်မူ၏။ **သက္ကရာဇ် ၈၃၈**[1] ခုနှစ်က စ၍ **၈၄၁**[2] ခုနှစ်တိုင်အောင် ၂ နှစ်၊ ၃ နှစ် အတွင်းတွင်ပင် ဂိုဏ်းဆရာပေါင်း ၈၀၀၊ တပည့်ရဟန်းပေါင်း ၁၄၂၆၅၊ နှစ်စု ရဟန်းပေါင်း ၁၅၀၆၅ တိုင်အောင် မဟာဝိဟာရဝါသီ အဆက်အနွယ် သံဃာ ပွားများသတည်း။

[ဤကား ရာမညတိုင်း၌ ရာမာဓိပတိမင်း ပြုစုသော ခုနှစ်ကြိမ်မြောက် သာသနာ တော်ဆက်တည်း။]

မြန်မာတိုင်းပြည်တိုင်အောင် သာသနာ ဆက်စပ်မိခြင်း

ပုဂံ နော်ရထာမင်းစော တိုက်သိမ်း၍ သထုံပြည်ကြီး ပျက်စီး တိမ်းယိမ်းသည့်နောက် မွန်တိုင်း ၃ ရပ်တွင် သုဝဏ္ဏဘုမ္မိတိုင်း သိရီရတနာပုရ မည်သော မုတ္တမမြို့သည် သောက္ကတဲ ဆင်ဖြူရှင် ဝါရီရူမင်းတို့ကစ၍ ဘုန်းကြီးသောမင်းတို့နေရာ ဖြစ်ရကား စည်ပင်ထင်ရှား စွာ၏။ ထိုမုတ္တမမြို့၌–

၁။ သထုံပြည် သာသနာပြု သောဏုတ္တရ မထေရ်တို့ အဆက်အနွယ် ကမ္ဗောဇ ဂိုဏ်းသံဃာ

၂။ သီဟိုဠ်ရောက် သီဝလိမထေရ် အဆက်အနွယ် ဂိုဏ်းသံဃာ

၃။ တာမလိန္ဒမထေရ် အဆက်အနွယ် ဂိုဏ်းသံဃာ

၄။ အာနန္ဒာမထေရ် အဆက်အနွယ် ဂိုဏ်းသံဃာ

၅။ သီဟိုဠ်သို့ကူး၍ သိက္ခာသစ်တင်ခဲ့သော မုတ္တမမြို့ မိဖုရား ဆရာ ဗုဒ္ဓဝံသမထေရ် အဆက်အနွယ် ဂိုဏ်းသံဃာ

၆။ သီဟိုဠ်သို့ကူး၍ သိက္ခာသစ်တင်ခဲ့သော မဟာနာမ မထေရ် အဆက်အနွယ် ဂိုဏ်းသံဃာ

ဤသို့ ဂိုဏ်းသံဃာ ၆ ပါး ကွဲပြား၏။ ထို ၆ ဂိုဏ်းသားတို့သည် သံဃကံကို အတူတကွ မပြုကြ။ အသီးအခြားသာ ပြုကြသောကြောင့် အပေါင်းအဖော်မတူ နာနာသံဝါ သက၊ အစုအရုံး အသီးအခြား နာနာနိကာယ ဖြစ်ကြလေသည်။ ရာမာဓိပတိမင်း သာသနာကို သုတ်သင်ပြုစုသည်ကား ကလျာဏီသိမ်မှာသာ သိက္ခာသစ်တင်၍ ပဥ္စင်းသစ် ခံကုန်သဖြင့် အပေါင်းအဖော် တူသောကြောင့် သံဃကံ မသီးမခြား သမာနသံဝါသက၊ အစုအရုံး မကွဲမပြား ဧကနိကာယ ဖြစ်ကြလေသည်။

၁။ အေဒီ ၁၄၇၆။

၂။ အေဒီ ၁၄၇၉။

http://www.dhammadownload.com

မွန်တိုင်း ၃ ရပ်သည် သုနာပရန် တမ္ဗဒိပ် ဟူသော မြန်မာတိုင်းနှင့် အနီးအစပ်ဖြစ်၍လည်းကောင်း၊ မြန်မာ့ဦးစွန်းမင်း အဆက်ဆက် လက်နက်နိုင်ငံ ဖြစ်၍လည်းကောင်း၊ မြန်မာပြည်က သွားလာရောက်ပေါက်ကြသော လဇ္ဇီပေသလ သိက္ခာကာမ ရဟန်းများလည်း ကလျာဏီသိမ်၌ သိက္ခာသစ် ထပ်တင်ကြ၍လည်းကောင်း၊ ရာမာဓိပတိမင်း သုတ်သင်ပြုစုသော သီဟိုဠ် သာသနာသည် မြန်မာတိုင်းပြည်တိုင်အောင် ပျံ့နှံ့ဆက်လက်မိသည်ဟု မှတ်လေ။ ရာမညတိုင်း၌ အရှင်သောဏုတ္တရတို့ သာသနာပြုသည်ကစ၍ သထုံပြည်တွင် မနူဟာမင်း လက်ထက်တိုင်အောင် ရဟန္တာ အရိယာ ရှိကြောင်းကို နိဒါန်းတွင် ဆိုသည်။

ထိုနောက် ရှင်ဥတ္တရာဇီဝ ဆရာ ရှင်အရိယဝံသ၊ ၎င်းဆရာ ရှင်မဟာကာလ၊ ၎င်းဆရာ ရှင်ပြာဏဒဿီ၊ ထိုဆရာကား လောကီဈာန် အဘိညာဉ်ရသည် ဟူ၍ ကလျာဏီကျောက်စာနှင့် နိဒါန်းတွင် ဆိုသည်။ ယခုကား မွန်တိုင်း ၃ ရပ်မှာ ရာမာဓိပတိမင်း ပြုစုသော သီဟိုဠ် မဟာဝိဟာရဝါသီ သံဃာ အဆက်အနွယ်သာတည်း။ ဤစကားသုံးရပ်တွင် အကြောင်းအကျိုး၊ အစအဆုံး အဆက်အနွယ်ကို ပညာဖြင့် ဆင်ခြင်၍ ယခင်လက်ဦးပြခဲ့သော နည်း ၃ ပါးဖြင့် ပုတီးလုံးကို သီသကဲ့သို့ အဆက်အလက် မပြတ်အောင် ယူလေ။

[သာသနာဆက်စကားတွင် ရဟန်းသံဃာ ဆိုသမျှသည် ယခင် ရေးကပြခဲ့သော ဝိနည်းအဋ္ဌကထာနှင့်အညီ အလဇ္ဇီနှင့် မဆိုင်၊ လဇ္ဇီ ပေသလ သိက္ခာကာမသာ မှတ်လေ။]

ရာမညတိုင်း ကျမ်းပြုဆရာတော်များ

ယခင် ဆရာစဉ်ဆက်တွင်–

၁။ လောကဒီပကသာရကျမ်းကို သီဟိုဠ်ရောက် မုတ္တမ ရှင်မေဓင်္ကရ ပြုသည်။

၂။ မဓုသာရတ္ထဒီပနီကို ဟံသာဝတီ ရှင်မဟာနန္ဒ ပြုသည်။

၃။ ဆန်းဋီကာ ကဝိသာရကို ဟံသာဝတီ သံတွဲမင်းဆရာ ရှင်ဓမ္မဗုဒ္ဓ ပြုသည်။

၄။ ပဋ္ဌာနသာရဒီပနီကို ဟံသာဝတီသေန်ကျောင်း ဆရာ ရှင်သဒ္ဓမ္မာလင်္ကာရ ပြုသည်။

ဤသို့ အစရှိသော ကျမ်းပြုဆရာများဖြင့်လည်း ရာမညတိုင်း၌ ကြာမြင့်စွာ သာသနာတော် စည်ပင်ထွန်းလင်းသည်။

[သာသနာ ၂၃၅[၁] နှစ် ရှိသောအခါ ရာမညတိုင်း၌ အရှင်သောဏုတ္တရတို့ သာသနာပြုသည်ကစ၍ ယခုထက်တိုင် သာသနာတော် ကာလမြင့်ရှည်စွာ စည်ပင်သန့်ရှင်းထွန်းလင်းသော စကားအမြွက်တည်း။]

ရာမညတိုင်း၌ သာသနာတော် သက်ဆင်းပုံအကြောင်း ပြီး၏။

၁။ ခရစ်တော်မပေါ်မီ ၃၀၉ ဘီစီ။

http://www.dhammadownload.com

၁၆ – ယောနကတိုင်း၌ သာသနာတော် သက်ဆင်းပုံအကြောင်း

လက်ဦးစွာ သာသနာတော်ဆက်

ယခုကား ယခင်စကားစဉ်အတိုင်း ယောနကတိုင်း သာသနာဝင် ဆရာစဉ်ဆက်ကို ပြပေအံ့။ ဝေနေယျတို့ စီးပွားချမ်းသာကို အရှည် ဆောင်ရွက်တော်မူတတ်သော သဗ္ဗညုဘုရားသည် ယောနကတိုင်း၌ သာသနာတော် အရှည်တည်ထွန်းမည်ကို မြင်တော်မူ၍ သံဃာတော် အများနှင့် ကိုယ်တော်တိုင် ဒေသစာရီ ကြွတော်မူလတ်သော် လပုံးမြို့သို့ ရောက်တော်မူ၏။ ထိုအခါ မုဆိုးတစ်ဦး ကြစုသီး လှူသည်ကို ဘုဉ်းပေးတော်မူပြီးလျှင် ကြစုစေ့ကို ပစ်လိုက်သော် မြေသို့မကျ၊ ကောင်းကင်ဝယ် တည်နေသောကြောင့် ပြုံးတော်မူသည့် အကြောင်းကို ရှင်အာနန္ဒာ လျှောက်မေးလျှင် နောင်အခါ ဤအရပ်တွင် ငါ၏ဓာတ်တော်ကို စေတီ တည်လတ္တံ့၊ သာသနာတော်လည်း ထွန်းလင်းစည်ပင်လတ္တံ့ဟု ဗျာဒိတ်ထားတော်မူ၏။

[ကြစုသီး ဘုဉ်းပေးတော်မူရာဖြစ်၍ ကြစုကို ဟောသော ဟရိသဒ္ဒါ၊ ဘုဉ်းပေးခြင်းကို ဟောသော ဘုဉ္ဇသဒ္ဒါဖြင့် **ဟရိဘုဉ္ဇတိုင်း**ဟု တွင်သည်။ ရသေ့နှစ်ဦးတို့ ပင်လယ်ခရုဘေးကို တည်ထား၍ သားနားလျှင်သားနားခြင်း မြေမှ ပေါ်ထွက်သောမြို့ ဖြစ်၍ ရှမ်းယွန်းဘာသာ ဖြင့် **"လပုံးမြို့"** ဟု ခေါ်ဝေါ်သည်။]

ထိုအခါ မဲပိန်းချောင်းနားတွင် နေသော လဝကြီးသည် ခုနစ်နှစ်အရွယ် သားသူငယ်ကို ဘုရားရှင်ထံအပ်၍ သာမဏေပြုစေလျှင် ကမ္မဋ္ဌာန်းဘာဝနာ စီးဖြန်းသဖြင့် မရှည်မကြာ ရဟန္တာ ဖြစ်လေ၏။ ခုနစ်နှစ်အရွယ် သာမဏေငယ် ရဟန္တာ ဖြစ်သည်ကို အကြောင်းပြု၍ ရှမ်းယွန်းဘာသာဖြင့် "စစ်မယ်အရပ်" ဟု တွင်သည်ကို ကာလရှည်လျားသဖြင့် "ဇင်းမယ်" ဟု အက္ခရာအသတ်လွဲ၍ ခေါ်ဝေါ်လေသည်။ ထိုရဟန္တာ သာမဏေငယ်က စ၍ ထိုအရပ်သို့ သာသနာတော်မြတ် သက်ဆင်းစ ဖြစ်၏။

[ဤကား ရဟန္တာ သာမဏေငယ်ကို စွဲ၍ ယောနကတိုင်း၌ လက်ဦးစွာ သာသနာတော်ဆက်တည်း။]

၂ ကြိမ်မြောက် သာသနာတော်ဆက်

သာသနာ ၂၃၅[၁] ခုနစ်တွင် ကိုးတိုင်း ကိုးဌာနသို့ သာသနာပြုစေသည့်ကာလ မဟာရက္ခိတမထေရ်ကို ယောနကတိုင်းသို့ သာသနာပြုစေကြောင်းကို ပါရာဇိကဏ် အဋ္ဌကထာ လာသည်နှင့်အညီ မဟာရက္ခိတ မထေရ်နှင့် ရဟန္တာ သံဃာတော်ငါးပါး ယောနကတိုင်း၌ သာသနာပြုစု၏။ အဋ္ဌကထာတွင် "မဟာရက္ခိတတ္ထေရံ ယောနကရဋ္ဌံ" မဆိုမူ၍ ယောနကလောကံ ဆိုလေသည်ကား ဆိုခြင်းအကြောင်း အထူးရှိဖွယ် ထင်၏။ အကြောင်း အထူးကား–

၁။ သီပေါ၊ ညောင်ရွှေ၊ မိုးနဲ အစရှိသော ပြည်ကြီးတို့၏ တည်ရာဖြစ်သော ကမ္ဗောဇ တိုင်း

၁။ ခရစ်တော်မပေါ်မီ ၃၀၉ ဘီစီ

http://www.dhammadownload.com

၂။ ဗန်းမော်၊ ခွေးလုံ၊ စန္ဒာ အစရှိသော ပြည်ကြီးတို့၏ တည်ရာဖြစ်သော စိန့်တိုင်း
၃။ ကျိုင်းတုံ၊ ကျိုင်းချိုင် အစရှိသော ပြည်ကြီးတို့၏ တည်ရာဖြစ်သော ခေမာဝရ တိုင်း
၄။ ဇင်းမယ်၊ ကျိုင်းသေဉ် အစရှိသော ပြည်ကြီးတို့၏ တည်ရာဖြစ်သော ဟရိဘုဥ္စ တိုင်း
၅။ ကျိုင်းရုံး၊ မိုင်းဆည် အစရှိသော ပြည်ကြီးတို့၏ တည်ရာဖြစ်သော မဟာနဂရ တိုင်း

ဤသို့ ပညာရှိအဆက်ဆက် လက်စွဲမှတ်သားကြသော အစဉ်စာပေ ရှိသည့်အတိုင်း သံလွင်မြစ် အနောက်ဘက် စောလိုရှမ်း ကိုးပြည်ထောင်၊ အရှေ့ဘက် ယွန်းကိုးပြည်ထောင် များသည် ယောနကတိုင်းကြီး၏အတွင်း တိုင်းစိတ်၊ ခရိုင်စိတ်မျှသာ ဖြစ်၍ ယောနကတိုင်း အဝင်အပါ ဖြစ်ရကား တိုင်းစိတ်၊ ခရိုင်စိတ် အားလုံး ပါစေလိုသောကြောင့် "ယောနက လောကံ" ဟု လောကသဒ္ဒါနှင့် ဆိုလေသည်။

[ဤအရာ၌ လောကသဒ္ဒါကား အရပ်များကို နှံ့၍ဖြစ်သော ဩကာသလောက ဟော၊ ရဋ္ဌသဒ္ဒါကား ဆိုင်ရာအစိတ်တွင်သာဖြစ်သော တိုင်းခရိုင် ဇနပုဒ်ဟော၊ လောကကား သာမည၊ ရဋ္ဌကား ဝိသေသ မှတ်လေ။ ထို့ကြောင့် ယခင် တိုင်းခရိုင်၊ ဇနပုဒ် အစိတ်နှင့် တကွသော ယောနကတိုင်းကြီး၌ အရှင်မဟာရက္ခိတမထေရ် သာသနာပြုစုသည်ကို ဆိုသည်။ အဋ္ဌကထာတွင် "မဟာ့လံဒေသဘာဂံဒီပံ" ဟု အထူးဆိုရာများ၌လည်း ဤနည်းနှင်နှင် အဓိပ္ပာယ်အထူး ယူလေ။]

မဟာရက္ခိတ မထေရ်လည်း သံဃာတော်ငါးပါးနှင့်တကွ ပါဋ္ဌလိပုတ်ပြည်က ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ယောနကတိုင်းသို့ လာ၍ ရောက်လျှင် ကာလကာရာမသုတ္တန်ကို ဟောသဖြင့် တိုင်းသူတိုင်းသားတို့ကို သာသနာ၌ ကြည်ညိုစေ၍ တစ်သိန်း၊ ခုနစ်သောင်း သော တိုင်းသူတိုင်းသား သတ္တဝါများကို မဂ်လေးတန်၊ ဖိုလ်လေးတန် ကန်ဆာမွန်ဖြင့် ဆင်ယင်လေ၏။ တစ်သောင်းသော အမျိုးသားတို့သည် ရဟန်းပြုကြ၏။ (အရာတိုင်းမှာပင် ကျမ်းရင်းရှိတိုင်းသာ ရေးသည်။ ဆန်းပြား၍ မရေးဟု မှတ်ပါ။)

ယောနရဋ္ဌံ တဒါ ဂန္တွာ၊ သော မဟာရက္ခိတော ဣသိ။
ကာလကာရာမသုတ္တေန၊ တေ ပသာဒေသိ ယောနကေ။ ။

အနက်ကား။ ။တဒါ၊ ထိုရောအခါ၌။ မဟာရက္ခိတော၊ မဟာရက္ခိတ မည်တော် မူသော။ သောဣသိ၊ ထိုရဟန္တာအရှင်မြတ်သည်။ ယောနရဋ္ဌံ၊ ရှမ်းယွန်းတို့တိုင်းသို့။ ဂန္တွာ၊ ကြွတော်မူ၍။ ကာလကာရာမသုတ္တေန၊ ကာလကာရာမသုတ္တန်ဖြင့်။ တေယောနကေ၊ ထိုရှမ်းယွန်းတို့ကို။ ပသာဒေသိ၊ သာသနာတော်၌ ကြည်ညိုစေပြီ။

ဤသို့ တိုင်းစိတ်၊ ခရိုင်စိတ်၊ ဇနပုဒ်အစိတ်နှင့်တကွသော ယောနက တိုင်းကြီး၌ ရဟန္တာကြီးငါးပါး သာသနာပြုစု၍ တစ်သိန်း၊ ခုနစ်သောင်းသော လူတို့ကို မဂ်၊ ဖိုလ် တန်ဆာဖြင့် ဆင်ယင်စေ၏။ တစ်သောင်းသော လူတို့ကိုလည်း ရဟန်းပြုစေ၏။ ထို

http://www.dhammadownload.com

ရဟန်းတို့က ဆက်လက်ပွားများသော ဆရာဆက်၊ တပည့်ဆက်ကား သိန်းသန်းမက များပြားလှသည်ဟု မှတ်လေ။

[ဤကား ယောနကတိုင်း၌ သာသနာပြု ရဟန္တာတို့ ပြုစုသော နှစ်ကြိမ်မြောက် သာသနာတော်ဆက်တည်း။]

၃ ကြိမ်မြောက် သာသနာတော်ဆက်

လက္ခန်းမြို့တွင် ရှေးက အစဉ်ရှိသော မြဆင်းတုအကြောင်းကို ရာဇဝင်၌ ဤသို့ ဆိုသည်။ **သာသနာနှစ် ၅၀၀**[၁] ရှိသောအခါ မြဆင်းတုကို ဝိသကြုံနတ်သား ထုလုပ်၍ အရှင်မဟာနာဂသိန်အား ပေးအပ်၏။ အရှင် မဟာနာဂသိန်လည်း ဤမြဆင်းတုတွင် ဓာတ်တော်အစစ် ကိန်းဝပ်လာပါစေဟု ဓိဋ္ဌာန်ပြုသည်။ ဓိဋ္ဌာန်ချက်အတိုင်း ဓာတ်တော်စစ် ခုနစ်ဆူ ကိန်းဝပ်လာ၍ တန်ခိုးပြာဋိဟာ ထင်ရှားပြသည် ဟူ၍ ဆိုသည်။

၁။ ရာဇဝင်စကားတွင် သာသနာနှစ် ငါးရာ ဆိုသည်နှင့်–

"မမ ပရိနိဗ္ဗာနတော ပဉ္စဝဿသတေ အတိက္ကန္တေ ဧတေ ဥပ္ပဇ္ဇိဿန္တိ"

ဟု မိလိန္ဒပဉှာတွင် လာသည့်စကား ညီညွတ်သည်။ မမ ပရိနိဗ္ဗာနတော၊ ငါဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် လားတော်မူသည်မှ။ ပဉ္စဝဿသတေ၊ နှစ်ငါးရာသည်။ အတိက္ကန္တေ၊ ကျော်လွန်သည်ရှိသော်။ ဧတေ၊ ထိုနာဂသိန် နှင့် မိလိန္ဒမင်းတို့သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇိဿန္တိ၊ ဖြစ်ရစ်ကုန်လတ္တံ့။ ဤသို့ ဗျာဒိတ်ထားတော်မူသော စကားနှင့် ညီညွတ်သောကြောင့်လည်းကောင်း

၂။ နာဂသိန်နှင့် မိလိန္ဒမင်း အဖြေအတင်စကား ပြောဟောပြီးသည့်အဆုံး၌ ရှင်သာရိပုတ္တရာကို ထား၍ တစ်ပါးသော ရဟန်းသည် အမေးပြဿနာ ဖြေတင်ရာ၌ အရှင်နှင့် မတူနိုင်ဟု ချီးမွမ်းကန်တော့ပြီးမှ သရဏဂုံတည်သော ဥပါသကာအဖြစ်ကို ကြား၍ မိလိန္ဒဝိဟာရ မည်သော ကျောင်းကို မိလိန္ဒမင်း ဆောက်လုပ်ပြီးလျှင် အရှင်နာဂသိန်ကို တင်လှူသည်။ ကုဋေတစ်သိန်းသော ရဟန်းသံဃာနှင့်တကွ ပစ္စည်းလေးပါးဖြင့် လုပ်ကျွေးသည်။ နောက်ပြီးတစ်ဖန် သားကြီးအား ပြည်ကိုဆောင်နှင်း၍ ရဟန်းပြုလျှင် ရဟန္တာ ဖြစ်လေသည်ဟု မိလိန္ဒပဉှာတွင် လာသည်နှင့် လက္ခန်းမြို့တွင်ရှိသော မြဆင်းတုကို ဝိသကြုံနတ်သား ထုလုပ်၍ အရှင်မဟာနာဂသိန်အား ပေးအပ်သည် ဟူ၍ ထိုအရပ်ဝယ် အရှင်နာဂသိန် ရှိနေသော စကားကျဖြင့် ရာဇဝင်တွင် ဆိုသောအရာ ညီညွတ်သောကြောင့် လည်းကောင်း

၃။ ယောနက–ဟူသော မဂဓပုဒ်၏ အနက်အရကို ရှမ်းယွန်း ဟူ၍ ဆရာစဉ်ဆက် ယူမှတ်ကြသည်နှင့် "ယောနကာနံ သာဂလံ နာမနဂရံ" ဟု မိလိန္ဒပဉှာတွင် ရှမ်းယွန်းတို့၏ မြို့ပြည် ဖြစ်ကြောင်းကို ဆိုသောအရာ ညီညွတ်သောကြောင့် လည်းကောင်း

၁။ ခရစ်တော်မပေါ်မီ ၄၄ ဘီစီ။ (ဂန္ဓာရတိုင်းတွင် မိလိန္ဒမင်း ပေါ်ခဲ့သည်။)

http://www.dhammadownload.com

၄။ ရာဇဂ်လရှာ ဝတ္တနိယကျောင်းက ပါဋ္ဌလိပုတ်ပြည် အသောကာရုံကျောင်း **ယူဇနာတစ်ရာ**[၁] ကွာသည်ဟု မိလိန္ဒပဉှာတွင် ဆိုသောစကား၊ သီဟိုဠ်ကျွန်းကူး သင်္ဘောဆိပ်က ယောနကတိုင်း ယူဇနာတစ်ရာ ကွာသည်ဟု သမ္မောဟဝိနောဒနီ အဋ္ဌကထာတွင် ဆိုသော စကားများကို ထောက်လျှင် ယောနကတိုင်း နေရပ်နေရာ အဆီအလျော် သင့်သောကြောင့်လည်းကောင်း

၅။ မဇ္ဈိမတိုက် သောဠသနဂိုရ်တွင် ယောနကတိုင်း ဟူ၍ မပါ၊ ယခု စွဲမှတ်ခေါ်ဝေါ်ကြသော ရှမ်းယွန်းတို့ တိုင်းပြည်မှတစ်ပါး အခြား ယောနကတိုင်း ဟူ၍ ပြရန်မရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း

ဤသို့သော အကြောင်းများကိုထောက်၍ အရှင်နာဂသိန်၊ မိလိန္ဒမင်းတို့ နေရပ်နေရာ ဖြစ်သည်ဟု ယူမှတ်သင့်သည်အတိုင်း မှန်လျှင် သာသနာ နှစ် ၅၀၀ ကျော်စကပင် အရှင်နာဂသိန်ကို စွဲ၍လည်း ယောနကတိုင်း၌ သာသနာတော် စည်ပင်ထွန်းလင်းသည်။ ယောနကတိုင်းသို့ မိလိန္ဒမင်းနှင့် ပြောဟောမည်ဟု အရှင်နာဂသိန် ကြွလာသည့်ကာလ ရဟန္တာ ကုဋေတစ်ရာ ခြံရံလျက် ပါသည်။ နောက်လည်း မိလိန္ဒဝိဟာရကျောင်း၌ နေ၍ ယောနကတိုင်းကြီးအတွင်း ရဟန်း ကုဋေတစ်သိန်းနှင့် သာသနာကို ပြုစုသည်။

[ဤကား ယောနကတိုင်း၌ အရှင်နာဂသိန်ကို စွဲ၍ ၃ ကြိမ်မြောက် သာသနာတော်ဆက်တည်း။]

၄ ကြိမ်မြောက် သာသနာတော်ဆက်

သက္ကရာဇ် ၆၅၁[၂] ခု၊ လပုံးမြို့က ရွှေ့ပြောင်း၍ ကျိုင်းရဲမြို့ကို တည်ထောင်သော ဗညားစောမင်းရဲ လက်ထက် မဇ္ဈိမဒေသက အရှင်ကဿပနှင့် မထေရ်ငါးပါးတို့ ကြွရောက်လာကြသည်။ ဗညားစောမင်းရဲသည်လည်း ကျောင်းဆောက်၍ တင်လှူသည်။ သီဟိုဠ်ကျွန်းက ဓာတ်တော်ကို ဆောင်ယူ၍ မထေရ်တစ်ပါးလည်း ရောက်လာသည်။ ဓာတ်တော်က ထွက်သော အရောင်အဝါ တန်ခိုးပြာဋိဟာကိုမြင်လျှင် ကြည်ညိုစွာဖြစ်၍ လပုံးစေတီတွင် ဌာပနာသည်။ ထိုသို့ ကြွရောက်လာသော မထေရ်များကို စွဲ၍လည်း ယောနကတိုင်း၌ သာသနာတော်မြဲတ် သက်ဆင်းသည်။

[ဤကား ယောနကတိုင်း၌ ၄ ကြိမ်မြောက် သာသနာတော်ဆက်တည်း။]

၅ ကြိမ်မြောက် သာသနာတော်ဆက်

သက္ကရာဇ် ၇၉၂[၃] ခု တရုတ်ဥတည်ပွားက ထိပါးလာ၍ ရှမ်းပြည်၊ ယွန်းပြည် မငြိမ်မဝပ် ရှိသည်တွင် ဇင်းမယ်က မဟာဓမ္မဂမ္ဘီရ၊ မဟာမေဓင်္ကရ ပုဂ္ဂိုလ်နှစ်ပါးသည် သံဃာအများနှင့် သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ ကူးသွားသည်။ ထိုအခါ သီဟိုဠ်ကျွန်းတွင်လည်း

၁။ ၁၀၀ × ၉ = မိုင်ပေါင်း ၉၀၀။

၂။ အေဒီ ၁၂၈၉။

၃။ အေဒီ ၁၄၃၀။

http://www.dhammadownload.com

ဒုတ္တိကန္တရကပ်ရောက်ဆဲကြိမ်၍ ယိုးဒယားပြည် သောက္ကတဲမြို့သို့ ပြန်ခဲ့ကြသည့်နောက် လကွန်းမြို့သို့ရောက်၍ သာသနာတော်ကို ပြုစုသည်။ ရဟန်းတို့ကို ဆေးမေး၍ သိက္ခာအသစ်တင်သည်။ ရှမ်းပြည်၊ ယွန်းပြည် အရပ်ရပ် ဇွေနှံ့အောင် သာသနာကို သုတ်သင်ပြုစုသည်။

[ဤကား ယောနကတိုင်း၌ သီဟိုဠ်ကူး ဆရာနှစ်ပါးကို စွဲ၍ ငါးကြိမ်မြောက် သာသနာတော်ဆက်တည်း။]

၆ ကြိမ်မြောက် သာသနာတော်ဆက်

သက္ကရာဇ် ၈၂၅[1] ခုနှစ်တွင် "သိရီသဒ္ဓမ္မ လောကပတိ စက္ကဝတိရာဇာ" နာမံခံသော ဗညားကြမ်း လက်ထက် လပုံးစေတီကို မျိုး၍ တည်ပြီးလျှင် စေတီတော်ဝန်းကျင် ကျောင်းလေးဆောင် ဆောက်လုပ်၍ မဟာမေဓင်္ကရ၊ သာရိပုတ္တရာ မထေရ်နှစ်ပါးကို တင်လှူသည်။ ထိုအခါ ထိုဆရာနှစ်ပါးလည်း သာသနာတော်ကို သုတ်သင်ပြုစု၏ဟု ရာဇဝင်ရှိသည်။

[ဤကား ယောနကတိုင်း၌ နောက်ကာလ မထေရ်နှစ်ပါးကိုစွဲ၍ ခြောက်ကြိမ်မြောက် သာသနာတော်ဆက်တည်း။]

၇ ကြိမ်မြောက် သာသနာတော်ဆက်

သက္ကရာဇ် ၉၄၃[2] ခုနှစ်တွင် ဘုရင့်နောင်ကျော်ထင်နော်ရထာဘွဲ့ခံ **ဟံသာဝတီ ဆင်ဖြူများရှင် မင်းတရားကြီး** [၁၅၅၀–၁၅၈၁] သားတော် **နော်ရထာမင်းစော** ကို ၅၇ ခရိုင်သော တိုင်းစိတ်ဇနပုဒ်ဖြင့် သမိုက်အပ်သော ဇင်းမယ်ပြည်ကြီးကို ပေးတော်မူသည်။ သေည်လုံ၊ သံလံ၊ ဘယား၊ ဒေါဗညား မှူးကြီးမတ်ရာ အလုံးအရင်းနှင့်တကွ ဘုရင်ခံမင်းပြု၏။ ဆရာတော် ရှင်သဒ္ဓမ္မ စက္ကသာမိလည်း သာသနာပြု လိုက်နေရ၏။ မင်္ဂလဒီပနီစသော ကျမ်းဂန်များကို ပြုစုစီရင်၍ သင်ကြားပို့သ ဆုံးမ ဩဝါဒပေးလျက် သာသနာတော်ကို သုတ်သင်ပြုစုပေးသတည်း။

[ဤကား ယောနကတိုင်း၌ ဇင်းမယ်ဘုရင် နော်ရထာမင်းစော ဆရာကို စွဲ၍ ခုနစ်ကြိမ်မြောက် သာသနာတော်ဆက်တည်း။]

ဆင်ဖြူများရှင် လက်ထက် ဇင်းမယ်ကို အောင်မြင်သည့်ကာလ သာသနာတည်ဦးမြို့ ဖြစ်၍ လက်ရသုံ့ပန်း မယူရဟု ရာဇဝင်၌ ဆိုသည်။

ယောနကတိုင်း အဘိညာဉ်ရ ပုဂ္ဂိုလ်များ

ယခင် ဆရာစဉ်ဆက်တွင် လကွန်းမြို့၌ အရည ဝါသီ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးသည် ထိုအရပ်မှာ လူတို့ သေတိုင်း သေတိုင်း သိ၍ ပြောဆိုဖန်များသဖြင့် အဘိညာဉ်ရသသူဟူ၍ ထင်ရှားသည်။ ၎င်းမြို့ဝယ် မဟာမင်္ဂလဓရ မထေရ်လည်း ဟံသာဝတီ ဆင်ဖြူများရှင်

၁။ အေဒီ ၁၄၆၃။

၂။ အေဒီ ၁၅၈၁။

http://www.dhammadownload.com

မင်းတရားကြီး ဇင်းမယ်သို့ ချီလာသောအခါ ငါ့ကို မင်းတရားကြီးက ပင့်လာလိမ့်မည်၊ မင်းဆွေ ဟူသော သူကို စေလိုက်လိမ့်မည်ဟု မပင့်မီကပင် ဆိုနှင့်သည်။ ဆိုတိုင်း မှန်သော ကြောင့် အဘိညာဉ်ရသည်ဟု ဆိုကြသည်။

ယောနကတိုင်း ကျမ်းပြုဆရာတော်များ

ယခင် ဆရာစဉ်ဆက်တွင်ပင်–

၁။ သချ်ာပကာသကစာကိုယ်ကို ဇင်းမယ်ရှင်ဉာဏဝိလာသ ပြုသည်။

၂။ သချ်ာပကာသက ဋီကာကို သီဟိုဠ်ရောက် ကျောင်းတိုက်နေ သိရိမင်္ဂလဆရာ ပြုသည်။

၃။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂဒီပနီကို ဇင်းမယ်သံညွှတ်တောကျောင်းနေ ရှင်ဥတ္တမရာမ ပြုသည်။

၄။ မင်္ဂလဒီပနီကို သိရိမင်္ဂလဆရာ ပြုသည်။

၅။ ဥပ္ပါတသန္တိကို ဇင်းမယ်ဆရာတို့ ပြုသည်။ ၎င်းစာကို ရွတ်ဖတ် သရဇ္ဈာယ်၍ တရုတ်စစ်အရံ ပျက်ဖူးသည်ဟု စကားစဉ် ရှိသည်။

ဤသို့ အစရှိသော ဈာန်အဘိညာဉ်ရဆရာ၊ ကျမ်းပြုဆရာများဖြင့်လည်း ယောနက တိုင်း၌ သာသနာတော်မြတ် အရှည်စည်ပင် ထွန်းလင်းသည့် အကြောင်းအကျိုး၊ အစ အဆုံးကို ထောက်၍ ယခင် လက်ဦး နည်းသုံးပါးဖြင့် ပုတီးလုံးကို သီသကဲ့သို့ ဆရာ စဉ်ဆက် မပျက်အောင် ဆင်ခြင်ယူမှတ်လေ။

[ယောနကတိုင်း၌ ဘုရားသခင် လက်ထက်တော် လပုံးမြို့ ရဟန္တာ အရှင်သာမဏေ နှင့် **သာသနာ ၂၃၅**[၁] နှစ် ရှိသောအခါ သာသနာပြု အရှင်မဟာရက္ခိတတို့ကစ၍ ယခု ထက်တိုင် သာသနာတော်မြတ် ကာလမြင့်ရှည် စည်ပင်သန့်ရှင်း ထွန်းလင်းသော စကား အမြွက်တည်း။]

ယောနကတိုင်း၌ သာသနာတော် သက်ဆင်းပုံအကြောင်း ပြီး၏။

---

၁၇ – မြန်မာနိုင်ငံတော်၌ သာသနာတော် သက်ဆင်းပုံအကြောင်း

လက်ဦးစွာ သာသနာတော်ဆက်

ယခုကား အာဒိစ္စဝံသ မြန်မာ့ဦးစွန်း မင်းအဆက်ဆက် လက်နက်နိုင်ငံ ဖြစ်သော များစွာ သော တိုင်းစိတ်၊ ခရိုင် ဇနပုဒ်တို့ဖြင့် မရမ္မမဏ္ဍလဟု သမုတ်အပ်သော သုနာပရန် တမ္ပဒိပ် စသော မြန်မာတိုင်းနိုင်ငံ၌ သာသနာဝင် ဆရာစဉ်ဆက်ကို ပြဆိုပေအံ့။

ငါတို့ မြန်မာတိုင်းနိုင်ငံ၌ သုပ္ပါဒကဆိပ် **ဝါဏိဇ္ဇဂါမ**[၂] ရွာသား စူဠပုဏ်၊ မဟာပုဏ် ညီနောင်နှစ်ပါးကို စွဲ၍ ဘုရားသခင် ထင်ရှားရှိတော်မူစဉ် ဝါတော်နှစ်ဆယ်ကျော်ကပင်

၁။ ရေစ်တော်မပေါ်မီ ၃၀၉ ဘီစီ။

၂။ ကုန်သည်ရွာ။

http://www.dhammadownload.com

သာသနာတော်မြတ် သက်ဆင်းစမှု၏။ အမြဲအစွဲ အပျံ့အနှံ့ကား မတည်မထွန်းလေ။ ထိုသို့ အမြဲအစွဲ အပျံ့အနှံ့ မတည်မထွန်းသောကြောင့် နောက်ပြီးတစ်ဖန် သာသနာပြု စေလွှတ်ပြန်ရသတည်း။ စကားအကျယ်ကို ကိုးဌာနသို့ သာသနာပြု စေလွှတ်သော စကား အမြွက်က ဆိုခဲ့ပြီ။

လက်လေးသစ်ခန့်မျှပင် အဖိုးတစ်သိန်းထိုက်သော စန္ဒကူးနီတန်ဆောင်း ကျောင်း တော်ကို အလှူခံ၍ ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး သီတင်းသုံးတော်မူသောအခိုက် စည်းဝေးလာသော လူနတ်ပြဟ္မာတို့အား တရားအမြိုက် တိုက်ကျွေးတော်မူသည်။ ခုနစ်ရက်တွင် တစ်ရက် တစ်ရက်၌ ၈၄,၀၀၀ စီသော သတ္တဝါတို့ အကျွတ်တစ်တန် သောတာပန် စသော အရိယာ ဖြစ်ကြ၏။ ပြာသာဒ်ညင်သာ ယာဉ်ငါးရာဖြင့် ကြွလာတော်မူသော ခရီးအကြားတွင် သစ္စဗန္ဓတောင်၌နေသော သစ္စဗန်ရသေ့ကိုလည်း ချွေချွတ်တော်မူ၍ ဆဋ္ဌာဘိည ရဟန္တာ အဖြစ်သို့ ရောက်စေတော်မူ၏။ ဝါဏိဇ္ဇဂါမရွာ ဣသိဒိန္န သူဌေးသား စသော ထင်ရှား သသူတို့ကိုလည်း တရားအမြိုက်ရည် တိုက်ကျွေးတော်မူ၏။ ဤသို့လျှင် သစ္စဗန္ဓ၊ ဣသိ ဒိန္န၊ မဟာပုဏ္ဏ အစရှိသော ၇ ရက်အတွင်း အကျွတ်ရလေသော အရိယာအပေါင်းကိုစွဲ၍ ငါတို့ မရမ္မမဏ္ဍလအတွင်း သာသနာတော်မြတ် သက်ဆင်းစမှုသည်။

[ဤကား မြန်မာတိုင်းနိုင်ငံ၌ ပုဏ္ဏ၊ သစ္စဗန်သူမွန်တို့က အရင်း စ၍ သက်ဆင်းသော လက်ဦးစွာ သာသနာတော်ဆက်တည်း။]

၂ ကြိမ်မြောက် သာသနာတော်ဆက်

ဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူသည့်နောက် ၂၃၅[၁] နှစ် ရောက်သောအခါ တတိယ သင်္ဂါယနာ တင်ပြီးသည့် အဆုံးတွင် အရှင်မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿက တပည့်ရင်း ယောနက ဓမ္မရက္ခိတမထေရ်ကို နောက်ပါ သံဃာတော်လေးပါးနှင့်တကွ ပဉ္စဝဂ်သံဃာမြောက်၍ ဥပသမ္ပဒကံဆောင်လောက်အောင် **အပရန္တတိုင်း**[၂]သို့ သာသနာပြု စေတော်မူ၏။ အပရန္တ တိုင်း ဟူသည်ကား တိုင်းစိတ် ခရိုင် ဇနပုဒ်နှင့် တကွသော ငါတို့ သုနာပရန္တ မြန်မာ့တိုင်း ပင်တည်း။

[ထိုအကြောင်းကို ကိုးဌာနသို့ သာသနာပြုစေသော စကား အမြွက်၌ အကျယ် ပြခဲ့ပြီ။]

အဂ္ဂိက္ခန္ဓောပမသုတ်ဖြင့် ကြည်ညိုစေခြင်း

အရှင်ယောနက ဓမ္မရက္ခိတမထေရ်တို့လည်း အပရန္တတိုင်းသို့ ကြွ၍ အဂ္ဂိက္ခန္ဓော ပမသုတ္တန် ဒေသနာဖြင့် ထိုတိုင်းသူတိုင်းသားတို့ကို သာသနာတော်၌ ကြည်ညိုစေတော် မူ၏။ ခုနစ်သောင်းမျှလောက်သော သူတို့ကို အကျွတ်တရား အမြိုက်တိုက်ကျွေးတော် မူ၏။ ထိုတိုင်းသူတိုင်းသားတို့လည်း များစွာ ရဟန်းပြုကြကုန်၏။ မင်းမျိုးကပင် တစ်ထောင်

၁။ ရာဇဝင်တော်မပေါ်မီ ၃၀၉ ဘီစီ။

၂။ သုနာပရန္တတိုင်း (အပရန္တတိုင်းနှင့် အတူတူ) ငါတို့မြန်မာ့တိုင်းပင်။

http://www.dhammadownload.com

မျှလောက် ရဟန်းပြုသတည်း။ ခြောက်ထောင်ကျော်လောက်သော မိန်းမတို့လည်း ရဟန်းမပြုကြ၏။

"သမဓိကာနိစ ဆ လ္လတ္တိသဟဿာနိ" ဟူ၍ မိန်းမခြောက်ထောင်ကျော် ရဟန်းပြုသည်ဆိုရကား အင်္ဂုတ္တိုရ်ဩပမသုတ်ကိုဟော၍ သာသနာပြုသည့်တွင် ပြုခြင်းပင် ရဟန်းပြုသူတို့ကို ရေတွက်သည် မဟုတ်၊ သာသနာပြုသည်ကစ၍ နောက်ကာလမြင့်အောင် ရဟန်းပြုသူတို့ကို ရေတွက်သည်ဟု သိရမည်။ အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူကား မိန်းမတို့ကို ရဟန်းမိန်းမ ရှိမှသာ ရဟန်းပြုရသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ သာသနာပြုမထေရ်တို့နှင့် အတူ ရဟန်းမိန်းမ မပါသောကြောင့်လည်းကောင်း နောက်ကာလမြင့်မှ ရဟန်းမိန်းမတို့ လာရောက်၍ ရဟန်းပြုသသူတို့နှင့်တကွ ရေတွက်သည်ဟု သိရသတည်း။

[သီဟိုဠ်ကျွန်းမှာ အနုဠာမိဖုရား ရဟန်းပြုလိုသည့်တွင် အရှင် မဟိန္ဒက အရှင်မ သင်္ဃမိတ္တာထေရီကို ခေါ်၍ ရောက်မှ ရဟန်းပြုသကဲ့သို့ မှတ်လေ။]

> အပရန္တံ ဝိဂါဟိတွာ၊
> ယောနကော ဓမ္မရက္ခိတော။
> အဂ္ဂိက္ခန္ဓောပမေနေတ္ထ၊
> ပသာဒေသိ ဇနေ ဗဟူ။ ။

အနက်ကား။ ။ ယောနကော၊ ရှမ်းယွန်းမျိုးဖြစ်သော။ ဓမ္မရက္ခိတော၊ အရှင်ဓမ္မရက္ခိတသည်။ အပရန္တံ၊ အပရန္တတိုင်းသို့။ ဝိဂါဟိတွာ၊ သက်ဝင်တော်မူ၍။ ဧတ္ထ၊ ဤအပရန္တတိုင်း၌။ ဗဟူဇနေ၊ လူအများတို့ကို။ အဂ္ဂိက္ခန္ဓောပမေန၊ အဂ္ဂိက္ခန္ဓောပမသုတ္တန်ဖြင့်။ ပသာဒေသိ၊ သာသနာ၌ ကြည်ညိုစေတော်မူ၏။

အဂ္ဂိက္ခန္ဓောပမသုတ်[၁]ကို ဟောတော်မူသည်ဟူသော အဋ္ဌကထာ စကားဖြင့် အဓိပ္ပာယ် အထူးယူဖွယ်ထင်၏။ အဓိပ္ပာယ်အထူးကား အဂ္ဂိက္ခန္ဓောပမသုတ်သည် ရဟန်းတို့၏ အမူအကျင့် ကောင်းသည်၊ မကောင်းသည်၌ အကျိုးအပြစ်ကို ဟောတော်မူသော သုတ် ဖြစ်သည်။ ရဟန်းတို့အားသာ ထိုသုတ်ကို ဟောသင့်သည်။ ထိုသို့လျက် လူတို့အား ဟောတော်မူသည့် အလိုကား– ပုဏ္ဏ၊ သစ္စဗန် သူမွန်တို့က အရင်းစ၍ သဗ္ဗညုဘုရား ဝါတော် နှစ်ဆယ်ကျော်ကပင် အပရန္တတိုင်း၌ သာသနာ သက်ဆင်းနှင့်ရင်းဖြစ်၍ ရဟန်း များလည်း ကြိုးကြားရှိရာသောကြောင့် ထိုသို့ ရှိနှင့်သော ရဟန်းတို့ကို ထိပါးလို၍ လည်းကောင်း၊ ယခုလာဆဲ သံဃာတော်၏ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သောအဖြစ်ကို သိစေလို၍ လည်းကောင်း အဂ္ဂိက္ခန္ဓောပမသုတ်ကို ဟောတော်မူသည်။

[ဤသို့ အဓိပ္ပာယ်အထူးယူလေ။ ထိုသို့ယူမှလည်း ပုဂံမှာ ရဟန်းယောင် အရည်းတို့ ရှိကြောင်းကို ဆိုလတ္တံ့သည်နှင့် ညီညွတ်မည်။ မယူလိုသော် အဓိပ္ပာယ်အထူးကို မသိ။ ယူလိုသော်လည်း အပြစ်မရှိဟု မှတ်လေ။]

ဤသို့ အောက်က ဆိုခဲ့ပြီးသော အပရန္တတိုင်း၊ သုဝဏ္ဏဘုမ္မိတိုင်း၊ ယောနကတိုင်း သုံးရပ်သည် အာဒိစ္စဝံသ မြန်မာ့ဦးစွန်း မင်းအဆက်ဆက် လက်နက်နိုင်ငံ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့်

၁။ မီးပုံကြီးဥပမာရှိသောသုတ်။

http://www.dhammadownload.com

သာသနာတော် ၂၃၅ ခုနှစ်က သီရိဓမ္မာသောကမင်း လက်ထက် အရှင်မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿ မထေရ် စေ၍ ရဟန္တာကြီးတို့ သာသနာပြုသော ပစ္စန္တရာဇ် ကိုးဌာနတွင် ယခင် သုံးဌာနသည် မရမ္မမဏ္ဍလ အဝင်အပါ ဖြစ်ရကား သာသနာပြု စေသည်ကာလလည်း ငါတို့မြန်မာ နိုင်ငံသို့ သာသနာတော်မြတ် အမွန်အဆက် သုံးကြောင်း သုံးသွယ်ပင် သက်ဆင်းသတည်း။

[ဤကား မြန်မာနိုင်ငံ၌ သာသနာပြုမထေရ်တို့ ပြုစု၍ နှစ်ကြိမ်မြောက် သက်ဆင်းသော သာသနာတော်ဆက်တည်း။]

၃ ကြိမ်မြောက် သာသနာတော်ဆက်

ပုဂံပြည်၌ **သမုဒ္ဒရာဇ်မင်း** [ခရစ် ၁၀၇–၁၅၂] ကစ၍ **နော်ရထာမင်းစော** [ခရစ် ၁၀၄၄–၁၀၇၈] တိုင်အောင်သော မင်းအဆက်ဆက်တို့သည် သမထီးအရပ်၌ နေစမှတ် ပြုသော အရည်းကြီး သုံးကျိပ်နှင့် တပည့်အရည်း ခြောက်သောင်းတို့ အဆုံးအမကို ခံ၍ ယူမှားကြကုန်၏။ ထိုအရည်းတို့ အယူကား–

၁။ သူ့အသက်ကို သတ်မိသောသူသည် ဤပရိတ်ကိုရွတ်သော် ကမ္မပထမှ လွတ်၏။

၂။ မိဘကို သတ်မိသောသူသည် ဤပရိတ်ကိုရွတ်သော် ပဉ္စာနန္တရိယကံမှ လွတ်၏။

ဤသို့ အစရှိသော မဟုတ်မလျားသော အဓမ္မတို့ကို ဓမ္မ ဟူ၍ ဟောကြား၏။ ထိုမှတစ်ပါးလည်း မင်းအစရှိသော အမှူး၊ အမတ်၊ ကလန်၊ သံပျင်၊ သူဌေး၊ သူကြွယ်၊ ပြည်သူ၊ ပြည်သားတို့ သားသမီးကို ထိမ်းမြားမင်္ဂလာ ပြုအံ့သောအခါ ဆရာတို့အား ပန်းဦးပေးသည် ဟူ၍ ညဦးက ထိုသူတို့ အထံသို့ ပို့ရလေ၏။ မိုးသောက်၍ လွှတ်လိုက်မှ ထိမ်းမြားရ၏။ ဆရာက ပန်းဦးမဆွတ်ဘဲ ထိမ်းမြားပချေသော် အစဉ်ကို ဖျက်သည်ဟု ကြီးစွာသော မင်းပြစ်ကို ခံရသော ဟူ၏။ ဤသို့ မဟုတ်မလျားသော အကြောင်းများကို နော်ရထာမင်းစော [၁၀၄၄–၁၀၇၈] ကြားသိတော်မူလျှင် ရင့်မာသောပါရမီ ရှိသသူဖြစ်၍ နှစ်သက်တော်မမူ၊ မှားသောအယူ ဖြစ်သည် ဟူ၍ ထိတ်လန့်ခြင်းပြင်းစွာ ရှိတော်မူ၏။ ထိုရောအခါ အရှင်အရဟံ ပုဂံပြည်သို့ကြွလာ၍ သာသနာပြုစု၏။

ရှင်အရဟံ အကြောင်း

ရှင်အရဟံ၏ အကြောင်းကား ရာဇဝင်၌လာသော အကြောင်း၊ ပရိတ္တနိဒါန်း၌ လာသော အကြောင်း၊ သာသနာဆက်စာများ၌ လာသော အကြောင်းအားဖြင့် ကြောင်းတူ သံကွဲ အကြောင်းသုံးပါး ရှိ၏။

ရာဇဝင်၌လာသော အကြောင်းကား–

ထိုကာလ သုနာပရန်တမ္ဗဒိပ်တိုင်းမှာ သာသနာတော် စွဲစွဲမြဲမြဲ မထွန်းမလင်း ချေသေး။ ဘုရားဗျာဒိတ်ထားတော်မူခဲ့သည့်အတိုင်း ထွန်းလင်းစေအံ့ဟု ရဟန္တာမြတ်တို့ ကြံပြီးလျှင် သိကြားမင်းထံသွား၍ သာသနာ ပြုနိုင်မည့်သူကို ညီညာတောင်းပန်ပါဟု ဆိုကုန်၏။ သိကြားမင်းလည်း တာဝတိံသာတွင်ရှိသော နတ်သားတစ်ယောက်အား

၁။ ခရစ်တော်မပေါ်မီ ၃၀၉ ဘီစီ။

http://www.dhammadownload.com

တောင်းပန်၍ ပုဏ္ဏေားမဝမ်း၌ သန္ဓေနေလာစေ၏။ နေ့လစေ့၍ ဖွားသည်ရှိသော် သီလဗုဒ္ဓိ မည်သော ရဟန္တာမြတ်သည် စောင့်ကြပ်မစ၍ အရွယ်ရောက်လျှင် ရဟန်းပြု၏။ ပိဋကတ် ကျမ်းဂန် တတ်မြောက်စွာလျက် ရဟန္တာအဖြစ်သို့ ရောက်လေ၏။ "အရဟံ" ဟူသော အမည်ဖြင့် ကျော်စောထင်ရှား၏။ ထိုရှင်အရဟံသည် မြန်မာတိုင်းနိုင်ငံ၌ သာသနာ သန့်ရှင်း ထွန်းလင်းစိမ့်သောငှာ ပုဂံပြည်သို့ ကြွတော်မူလာ၍ မြို့နှင့် မနီးမဝေးသော တောအုပ်တစ်ခု၌ နေတော်မူ၏။

ရှင်အရဟံနှင့် နော်ရထာမင်းစော

သိကြားမင်းသည် မုဆိုးတစ်ယောက်အား ဖြားယောင်းလှည့်ပတ်၍ ရှင်အရဟံကို မြင်စေသော် ဤသူကား လူ မဟုတ်၊ နတ်ဘီလူး ဖြစ်ရာသည်၊ လူဖြစ်လျှင်လည်း လူရိုင်း ဖြစ်ရာသည်၊ မင်းမှာ ဆက်မည်ဟု မြို့သို့ ဆောင်လေ၏။ ရှင်အရဟံလည်း ပရိက္ခရာရှစ်ပါး လွယ်ယူလျက် လိုက်တော်မူလေ၏။ တောအုပ်တစ်ခုတွင် လူရိုင်းကိုတွေ့၍ ဆောင်ခဲ့ သည်ဟု မင်းအား မုဆိုး လျှောက်လျှင် မြတ်သောဣန္ဒြေနှင့် ပြည့်စုံသော အဖြစ်ကို နော်ရထာမင်းစော မြင်၍ ဤသူကား လူရိုင်းမဟုတ်၊ မြတ်သောသူတည်း။ ဤသူကိုယ်ဝယ် မြတ်သောတရား ရှိရာသည် ဟူ၍ နေရောင်ဖြင့်တွေ့သော ကြာမုံကဲ့သို့ ရွှင်လန်းသဖြင့် ကြံစည် ဆင်ခြင်တော်မူ၏။ လျောက်ပတ်သော နေရာကို ကြည့်၍နေလော့ဟု သဘောကို စမ်းလိုသဖြင့်ဆိုသော် ရှင်အရဟံလည်း ရာဇပလ္လင်သို့တက်၍ နေတော်မူ၏။

မင်းကြီးလည်း ဤသူနေရာ ကြီးမြတ်လှသည်၊ မြတ်သောသူ မှန်ပြီဟု ဆင်ခြင်၍ ဤသို့ မေးတော်မူ၏။

မင်းကြီး။ "ငါ့ရှင်ကား အဘယ်သူ၏ အမျိုးအနွယ် ဖြစ်တော်မူသနည်း။ အဘယ်အရပ်မှ ကြွလာတော်မူသနည်း။ အဘယ်သူ၏ အဆုံးအမကို ခံတော်မူသနည်း" ဟု မေးတော်မူသော်–

မထေရ်။ ရှင်အရဟံလည်း ဤသို့ မိန့်တော်မူ၏။ "ငါ၏ အမျိုးအနွယ်ကား ဂုဏ်တော် ကိုးပါး၊ ဘုန်းတော်ခြောက်ပါး၊ အစိန္တေယျ လေးပါးနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရား အမျိုးအနွယ်တည်း။ ငါ၏ဆရာ ဥပဇ္ဈာယ် အပေါင်းအဖော် သံဃာရှိသော နေရာအရပ်က လာခဲ့သတည်း။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရား ဟောကြား တော်မူသော အာဏာဒေသနာတော်မှ လာသော အဆုံးအမကို ခံသတည်း" ဟူ၍ မိန့်တော်မူသော်–

မင်းကြီး။ မင်းကြီးလည်း အားရနှစ်သက် ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာရှိ၍ "သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ ဘုရား ဟောကြားတော်မူသော တရားတော်ကို တစ်စိတ်တစ်ဒေသမျှ အကျဉ်းပ်အား ဟောတော်မူပါ" ဟု တောင်းပန်သည်တွင်–

မထေရ်။ သီရိဓမ္မာသောကမင်းကြီးအား အရှင်နိဂြောဓသာမဏေ ဟောတော်မူသော အပ္ပမာဒတရားကို ဟောတော်မူသည်။

မင်းကြီး။ တရားဟောတော်မူပြီးသည့် အဆုံး၌ မင်းကြီး ဤသို့ လျှောက်ပြန်၏။

http://www.dhammadownload.com

"သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရားကား ယခု အတီအရပ်မှာ ရှိတော်မူသနည်း။ တရားတော်ကား အတီမျှ အရေအတွက် ရှိသနည်း။ တပည့်သားတော်ကား ငါ့ရှင်မှ တစ်ပါး အခြား ရှိသေးသလော၊ မရှိပြီလော" ဟု လျှောက်သော်–

မထေရ်။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရား နိဗ္ဗာန်လားတော်မူကြောင်း၊ ဓာတ်တော် မွေတော်သာ ယခု ရှိကြောင်းကိုလည်းကောင်း၊ တရားတော်သည် ဓမ္မက္ခန္ဓာ (၈၄,၀၀၀) အရေအတွက်ရှိသော အကြောင်းကိုလည်းကောင်း၊ သထုံပြည်ဝယ် ပိဋကတ်သုံးပုံ အစုံသုံးဆယ် ရှိကြောင်းကိုလည်းကောင်း၊ ငါမှတစ်ပါး ပရမတ္ထသံဃာ၊ သမ္မုတိသံဃာ များစွာရှိကြောင်းကိုလည်းကောင်း မိန့်တော်မူ၏။

မင်းကြီး။ ထိုစကားကို မင်းကြီး ကြားတော်မူသော် အတိုင်းထက်အလွန် သဒ္ဓါခြင်း ပြင်းစွာဖြစ်၍ ဤသို့ လျှောက်ပြန်၏။ "အကျွန်ုပ်အား ယခုမျက်မှောက် အရှင်မှ တစ်ပါး အခြားကိုးကွယ်ရာ မရှိပြီ။ ယနေ့မှစ၍ ကျွန်ုပ်၏ ကိုယ်အသက်ကို အရှင်အား ဆောင်နှင်းတော့သည်။ အရှင် အဆုံးအမကိုလည်း အကျွန်ုပ် ခံတော့မည်" ဟူ၍ လျှောက်ပြီးလျှင် အရည်ကင် ရသော အရပ်၌ သာယာလှစွာ သောကျောင်း ဆောက်လုပ်လှူဒါန်း၏။ အရှင်းတို့ အယူကိုလည်း ပယ်တော်မူ၏။ ပြည်သူပြည်သား အပေါင်းတို့ကိုလည်း ပယ်စေတော်မူ၏။

နော်ရထာမင်းစော သံဝေဂ ရတော်မူခြင်း

ထိုသို့လျှင် အရည်းတို့သည် လာဘ်ပူဇော်သက္ကာမှ လျှောကျကုန်သည် ဖြစ်၍ ရှင်အရဟံအား ရန်ငြိုးကြီးစွာထားကြ၏။ မင်းကြီးလည်း ထိုအကြောင်းကို ဆင်ခြင်မိ၍ စိုးရိမ်တော်မူသဖြင့် အရည်းတို့ကို နိုင်လောက်အောင် အစောင့်အနေ ခန့်ထားစောင့်နေစေ၏။ အရည်းကြီး သုံးကျိပ်နှင့်တကွ တပည့်လက်သား ခြောက်သောင်းတို့ကိုလည်း လူဝတ်လဲစေ၍ အဲမောင်းကိုင်၊ လှံကိုင်၊ ဆင်ချေးကျုံး၊ မြင်းချေးကျုံး ထည့်တော်မူလေ၏။ ရှင်အရဟံသည် သာသနာ၌ ကြည်ညိုသသူတို့ကို ရဟန်းပဥ္စင်း ပြုတော်မူ၍ သာသနာတော်မြတ် သန့်ရှင်းထွန်းလင်းစေ၏။ နော်ရထာမင်းစောသည် ထိုအခါ သံဝေဂနောင်တ ရတော်မူ၍ ဤပြည်ကို အစဉ်မင်းပြုတော်မူကုန်သော အဆက်ဆက်သော ဘေးလောင်းတော်, ဘိုးလောင်းတော်တို့သည် အရည်းရဟန်းတို့ အယူကို ယူမှားကြလေကုန်သည်။ ထိုသို့ ယူမှားကြလေသည်ကို ယူ၍ရကောင်းပြန်ဘိမူကား တစ်ဖန် ယူပြန်စေချင်၏ ဟူ၍ သံဝေဂနောင်တ ရရှိတော်မူလေသည်။

[ဤကား ရာဇဝင်၌လာသော ရှင်အရဟံ အကြောင်းတည်း။]

ပရိတ္တနိဒါန်း၌လာသော အကြောင်းကား–

သိယ်ပိုင်ကျွန်းဝယ် ဝိပ္ပဝါသီပြည်၌နေသော အမျိုးသားလုလင် တစ်ဦးသည် ရဟန်း ပဥ္စင်းခံ၍ ဒွါရာဝတီပြည်မှာ ပိဋကတ်စာပေ သင်လာ၏။ နောက် သထုံပြည်သို့သွား၍ ပိဋကတ်စာပေ သင်ပြန်လေ၏။ ထိုရောအခါ သရေခေတ္တရာပြည်၌ "သခွတ်ပင်တွင် ကျမ်းစာရသည်" ဟူသော စကားကို ကြား၍ သထုံပြည်က သရေခေတ္တရာသို့ သွားလေ၏။

http://www.dhammadownload.com

ခရီးအကြား တောတွင် ထိုအရှင်ကို ဘီလူးမှတ်ထင်၍ မုဆိုးတို့ ဖမ်းပြီးလျှင် နော်ရထာမင်းစောအား ပြလေ၏။ ထိုသို့ ပြကြောင်းကို ဤသို့ စူဠဝင်က ဂါထာ ဆောင်၏။

ရာဇာတိရာဇနုရုဒ္ဓ၊
ဒေဝေါစက္ကိန္ဒရာဇာဝ။
သိရိုနုဘောဇ္ဇောလုဒ္ဒေနာ၊
ဒါယာဂတထေရသေဋ္ဌ။
ပုစ္ဆေဝံရဟန္တ နာမကံ။ ။

အနက်ကား။ ။ ရာဇာတိရာဇာ၊ မင်းတို့ထက် လွန်မြတ်သောမင်း ဖြစ်သော။ အနုရုဒ္ဓဒေဝေါ၊ နော်ရထာမင်းစောသည်။ စက္ကိန္ဒရာဇာဝ၊ စကြာမင်းကဲ့သို့။ သိရို၊ မင်း၏ စည်းစိမ်ကျက်သရေကို။ အနုဘောဇ္ဇော၊ ခံစားတော်မူလျက်။ အရဟန္တနာမကံ၊ အရဟံအမည်ရှိသော။ လုဒ္ဒေန၊ မုဆိုးသည်။ အာဒါယ၊ ယူဆောင်၍။ အာဂတထေရသေဋ္ဌ၊ လာခဲ့သော မထေရ်မြတ်ကို။ ဇဝံ၊ ဤသို့။ ပုစ္ဆိ၊ မေးလေ၏။

ဤဂါထာ လာသည့်အတိုင်း–

မင်းကြီး။ ထိုအခါ နော်ရထာမင်းစောက ရှင်အရဟံကို သင်ကား အဘယ်သူနည်းဟု မေး၏။

မထေရ်။ ငါကား ဂေါတမဘုရား တပည့်သားတည်း။ ပါဋ္ဌာတိပါတ်ကို ငါတို့ ပယ်၏ဟု ဆိုပေသော်–

မင်းကြီး။ ဘုရား စသော ရတနာသုံးပါးတို့ ဂုဏ်ကျေးဇူးကား အထူး ဘယ်သို့ ရှိသနည်းဟု မေးပြန်၏။

မထေရ်။ ဘုရားကား မဟာသကဲ့သို့၊ တရားတော်ကား ဥမင်လိုဏ်နန်းကဲ့သို့၊ သံဃာတော်ကား ဝိဒေဟရာဇ်မင်းကြီး စသော ဗိုလ်ပါကဲ့သို့တည်း။ နိဗ္ဗာန်ကား စန္ဒကူးဖြင့်လိမ်းသော် ငြိမ်းအေးသကဲ့သို့တည်း။ ဤသို့ ဥပမာအထူးကို ဆောင်၍ ဆိုပေ၏။

မင်းကြီး။ အရည်းရဟန်းတို့ကို ရည်၍ ဤသူတို့ကား ဘုရားဂေါတမ တပည့် ဟုတ်ပေသလောဟု မေးပြန်၏။

မထေရ်။ ဤသူတို့ကား ဘုရားဂေါတမတပည့် မဟုတ်၊ ငါတို့နှင့် သဘောမတူ၊ တက္ကတွန်းရဟန်းချည်းတည်းဟု ဆိုပေသော်–

ထိုနေ့မှစ၍ အရည်းများကို ပစ်ပယ်လေ၏။

ရှင်အရဟံလည်း မင်းကြီးအား ဒသဝတ္ထု၊ ဝိမာနဝတ္ထုများကို ဟောကြားပေ၏။ မင်းကြီးလည်း ကြည်ညိုစွာ၍ သရေခေတ္တရာက အပြန်တွင် ပုဂံပြည်သို့ ပင့်ဆောင်လေ၏။

ရှင်အရဟံအား စေတဝန်ကျောင်းကို တင်လှူခြင်း

အရည်း ရဟန်းယောင်တို့တွင် အလှည့်အဖြား လိမ္မာစွာသော အရည်း တစ်ယောက်သည် မိမိတို့ဝါဒအလျောက် ကျမ်းစာပြုပြီးလျှင် သရေခေတ္တရာ ပြည်တွင် သခွတ်ပင်ကြီးကို

http://www.dhammadownload.com

ထွင်း၍ သွင်းထားပြီးမှ မြေကျုံ၍ ပြကတော့ အသားတက်စေ၏။ ထိုအခါ ငါတို့အိပ်မက်တွင် သခွတ်ပင်ထဲ၌ ကျမ်းစာရှိကြောင်းကို မြင်မက်သည်ဟု ထင်ထင်ရှားရှား ပြောဆိုကုန်၏။ ထိုစကားကို နော်ရထာမင်းစော ကြား၍ သရေခေတ္တရာ ရောက်အောင် ချီသွားပြီးလျှင် သခွတ်ပင်ကို ပေါက်ခွဲ၍ ရှာဖွေစေသော် ကျမ်းစာ ရလေ၏။ စာတွင်မူကား မိမိတို့ အယူအကျင့်မှန်ကြောင်း၊ ဘုရားဂေါတမတပည့် ဖြစ်ကြောင်း ပါ၏။ မင်းကြီးလည်း ယုံမှားသင်္ကာနှင့်ပင် မလွှဲသာ၍ အရည်းတို့အား တည်မြဲ လျှုမြဲ အလျှုဝတ်ကို တည်ပြန်လျှုပြန်လေ၏။ ဤသို့ အရည်း ရဟန်းတို့မှာ ကျမ်းစာပေါ်ကြောင်းကို ကြားသဖြင့် သရေခေတ္တရာပြည်သို့ချီ၍ ပုဂံသို့အပြန်တွင် ရှင်အရဟံကို ပုဂံသို့ ပင့်ဆောင်ခဲ့သတည်း။ ပုဂံသို့ရောက်လျှင် မြို့ရှေ့၌ ဇေတဝန် မည်သော ကျောင်းကို ဆောက်၍ တင်လျှု၏။ "အရဟံမဟာထေရ်" ဟူသော အမည်ကိုလည်း တွင်စေ၏။ မင်းကြီးကား ရေထမ်း၍၊ မိဖုရားကား ဆွမ်းရွက်၍ နေ့တိုင်းမပြတ် လုပ်ကျွေး၏။ အမေးပုစ္ဆာ မေးမြန်းဖွယ် ရှိလျှင်လည်း မေး၏။

[ဤကား ပရိတ္တနိဒါန်းတွင်လာသော ရှင်အရဟံ အကြောင်းတည်း။]

သာသနာဆက်စာများတွင်လာသော အကြောင်းကား–

သုဝဏ္ဏဘုမ္မိ သထုံမြို့တွင် ဈာန်သမာပတ်ရသော အနောမဒဿီ မထေရ်သည် အရှင်သောဏ၊ အရှင်ဥတ္တရတို့ ပြုစုသော သာသနာ အနွယ်အဆက်ကို သံဃာငါးရာနှင့် ကောင်းစွာ စောင့်ထိန်းလျက်နေ၏။ ထိုအရှင်တပည့်ရင်းကား ရှင်အဓိသီလ၊ ထိုအရှင်တပည့်ရင်းကား ရှင်ပြာဏဒဿီ၊ ထိုအရှင် တပည့်ရင်းကား ရှင်ကာလ၊ ထိုအရှင် တပည့်ရင်းကား ရှင်အရဟံ၊ ထိုအရှင် တပည့်ရင်းကား ရှင်အရိယဝံသတည်း။ အတူနေ သဒ္ဓိဝိဟာရိကကို တပည့်ရင်း ဆိုသည်။

ဤသို့ ဆရာစဉ်စာတွင် ဆိုသော စကားသည် သထုံပြည်၌ လောကီဈာန် အဘိညာဉ်ရသော ရှင်ပြာဏဒဿီ၊ ထိုအရှင် တပည့်ရင်း ရှင်မဟာကာလ၊ ထိုအရှင် တပည့်ရင်း ရှင်အရိယဝံသ၊ ထိုအရှင် တပည့်ရင်း ရှင်ဥတ္တရာဇီဝ ဟူ၍–

> ကော ပနေသ ဥတ္တရာဇီဝမဟာထေရောတိ၊ အယံ ဟိ ထေရော ရာမညဒေသိယပုတ္တော အရိယဝံသထေရဿသိဿော၊ အရိယဝံသတ္ထေရော ပန ကပ္ပုင်္ဂနဂရဝါသိမဟာကာလထေရဿသိဿော၊ သော ပန သုဓမ္မနဂရဝါသိနော ပြာဏဒဿီမဟာထေရဿ သိဿော။

ဟု ကလျာဏီကျောက်စာတွင် ပါဠိပါဠ်သား စီလျက်ဆိုသည်နှင့် မညီလေ။ ယင်းသို့ မညီသော်လည်း သဘောအဓိပ္ပာယ် မပျက်ပြီ။ မဟုတ်မမှန်ဘဲ ဆိုချေလျှင် ဆိုသူမှာသာ အပြစ်ရှိသည်။ ရှင်အရဟံ အမည်ရင်းကား ဓမ္မဒဿီဟု တွင်၏။ သထုံမြို့နေ ပုဏ္ဏားသားတည်း။ သီလဗုဒ္ဓိ ဆရာ၏ တပည့်ရင်းပင်တည်း။

> [ယခုတွင်ပင် ရှင်အရဟံသည် ရှင်ကာလ၏ တပည့်ရင်း ဟူ၍ ဆိုခဲ့ပြီးလျက် ယခုပင် အခြား ဆိုပြန်သည်။ သဘောယုတ္တိ မရှိ။ ထိုသို့ မရှိသော်လည်း ရှင်အရဟံကိုသာ လိုရင်း ဖြစ်သည်။ လိုရင်းအဓိပ္ပာယ်မပျက်၊ ဆိုသူ စကားသာ ပျက်သည်။]

http://www.dhammadownload.com

ထိုရှင်အရဟံသည် သာမဏေ မပြုမီကပင် ဗေဒင်လေးပုံ တတ်မြောက်သတတ်။ သာမဏေပြုပြီးကား အဋ္ဌကထာနှင့်တကွ ပိဋကတ်သုံးပုံကို ဆောင်ရွက်၍ ကျော်စောထင်ရှားသဖြင့် သောက္ကတဲမြို့ကပင်၍ ထိုမြို့တွင် ဆယ်နှစ်ကျော်နေပြီးမှ သထုံမြို့သို့ ပြန်ခဲ့၍ **အရဟံ[ဝါသီ]**[၁] တောဆောက်တည်၏။

အရည်းတို့၏ ကျမ်းစာများကို မီးတိုက်ခြင်း

သာသနာ ၁၅၆၁[၂] ခုနှစ်၊ **သက္ကရာဇ် ၃၇၉**[၃] ခုနှစ်တွင် **နော်ရထာမင်းစော** [အေဒီ ၁၀၄၄–၁၀၇၈] မင်းဖြစ်၏။ ထိုရောအခါ ပုဂံပြည်တွင် ရှင်ယောင်အရည်းတို့သည် သံဃာတော်ဟု သုံးဆယ်စီ အစုအသင်းဖွဲ့လျက် နေကြကုန်သည်။ အစုတစ်ထောင် ရှိသောဟူ၏။ နော်ရထာမင်းစောလည်း ထိုအရည်းတို့၏ **အာဂါရိက**[၄] **အမြဟ္မစရိယ**[၅] အမူအကျင့်များကို ကြားတော်မူ၍ ကြည်ဖြူတော်မမူ။ ပြည်သူပြည်သားများနှင့်တကွ မပေးကမ်းမလှူဒါန်း နေလေသော် စဉ်းလဲဆန်းပြားသော အရည်းကြီး တစ်ယောက်သည် မိမိတို့အပြုအမူနှင့် လျော်ညီအောင် ကျမ်းစာလုပ်ပြီးလျှင် သရေခေတ္တရာ ရသေ့ပြည်တွင် အလယ်ဝယ် သခွတ်ပင်ကြီးအခေါင်း၌ ထိုကျမ်းစာကို ထည့်သွင်းထားလေ၏။ သစ်ပင် အခွံအသား စေ့စပ်လွယ်အောင် စိုစိုစွတ်စွတ် မြေမံထား၍ မသေ့မခြောက်စေရအောင် လုံ့လပြု၏။ သုံးနှစ်လည်၍ သစ်ပင် အခွံအသား စေ့စပ်သောအခါ ပုဂံပြည်သို့လာ၍ နော်ရထာမင်းစောအား ဤသို့ ကြားလေ၏။

အကျွန်ုပ်တို့အား ကျမ်းစာမရှိ၍ တောင့်တကြသည်တွင် ဘေးလောင်းတော် ဒွတ္တပေါင်မင်းကြီး မြို့တော် ရသေ့ပြည်တွင် မြို့လယ်ဝယ် သခွတ်ပင်ကြီးအတွင်း ကျမ်းစာရှိသည်ကို ဖော်ယူသင်ကြား ကျင့်ဆောင်ကြရမည်ဟု နတ်တို့အိပ်မက် ပြပေးပြောဆိုလာပါသည်ဟူ၍ မင်းအား ကြားလတ်သော် မင်းကြီးလည်း ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ရသေ့ပြည်တွင်းသို့ ရောက်အောင် စစ်အင်္ဂါလေးပါးနှင့် ချီသွား၍ ရသေ့ပြည်တွင်းဝယ် ရှာစေလျှင် လုံးပတ် ၃၂ တောင်ရှိသော သခွတ်ပင်ကြီးကို တွေ့၍ ထွင်းဖောက်စေသည်တွင် သစ်ခေါင်းအတွင်းမှာ ကျမ်းစာအများရ၍ မင်းအား ဆက်သသည်ကို ကြည့်ရှုနာခံတော်မူ၍ သဘောသကန် မဟုတ်မမှန်ကြောင်းကို သိတော်မူသဖြင့် ထိုအရပ်တွင်ပင် မီးတိုက်စေ၏။ ထိုသို့ မီးတိုက်ရာအရပ်သည် ယနေ့ထက်တိုင်အောင် "မီးတိုက်ကုန်း" ဟု အထင်အရှား တွင်လေ၏။

၁။ တောနေရဟန်း။ တောရဆောက်တည်သောပုဂ္ဂိုလ်။

၂။ အေဒီ ၁၀၁၇။

၃။ အေဒီ ၁၀၁၇။

[မှတ်ချက်။ ။ အောက်ခြေပြ ၂၊ ၃ သာသနာနှစ်၊ ကောဇာသက္ကရာဇ်တို့သည် အနော်ရထာမင်းစော နန်းစံနှစ်ထက် ၂၇ နှစ် စောလွန်သည်။ ရာဇဝင်ကျမ်း၊ အထောက်အထားတို့၌ သာသနာ ၁၅၈၈၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၄၀၆၊ အေဒီ ၁၀၄၄ ခုနှစ်သာ ဆိုသည်။]

၄။ အိမ်ရာတည်ထောင်၍နေသူ။

၅။ မမြတ်သောအကျင့်။ မေထုန်အကျင့်။

http://www.dhammadownload.com

အရှင်အရဟံ ပုဂံပြည်သို့ ကြွ၍ သာသနာပြုခြင်း

ထိုသို့သော အကြောင်းအရာ စကားများကို တစ်ဆင့်တကဲ ရှင်အရဟံ ကြား၍ သထုံပြည်က သရေခေတ္တရာသို့ ကြွလာခဲ့သည်။ တောင်တွင်းမြို့ ရှေ့ကုန်းခေါင်တောင်ရိုးဌ် လှည့်လည်ကျက်စားသော မုဆိုးတွေ့လျှင် လူရိုင်းအမှတ် ဖမ်း၍ မင်းမှာ ဆက်မည်ဟု ယူဆောင်လေသည်။ ရှင်ယောင် အရည်းတို့မှာ ဖန်ရည်စွန်း မဝတ်၊ ပလောင်ရဟန်း၊ တရုတ်ရဟန်းများကဲ့သို့ မဲထည်၊ မဲပြာ၊ အနက်အမည်းကိုသာ ဝတ်သည်။ ဆံလေးသစ် တစ်ဝါး ထားသည်ဖြစ်၍လည်းကောင်း၊ အရှင်အရဟံမှာ ဆံ ၂ သစ်က မလွန်၊ ပရိက္ခရာ ရှစ်ပါး၊ စမ္ပခဏ်များပါသည် ဖြစ်၍လည်းကောင်း အရည်းများနှင့် မတူသောကြောင့် မုဆိုးက လူရိုင်း မှတ်လေသတည်း။

[တောင်တွင်းမြို့ရှေ့ ကုန်းခေါင် တောင်ရိုးတွင် မုဆိုးတွေ့သည် ဆိုသော စကားမှာ အရပ်အနေ မသင့်၊ စကားပြု စကားလုပ် မှန်သည် ဟု ထင်သည်။ ဆင်ခြင်၍ ယူလေ။]

နော်ရထာမင်းစောလည်း မုဆိုး ပြ၍ မြင်တော်မူတည့်လျှင်ပင် ဣန္ဒြေ၏ ပြည့်စုံ ခြင်းကို ထောက်၍ ဤသူကား လူရိုင်းလက္ခဏာ မရှိ၊ သူမြတ်လက္ခဏာ ရှိပေသည်ဟု ဆင်ခြင်ပြီးလျှင် နေရာမှထ၍ တင့်အပ်လျောက်ပတ်ရာ နေတော်မူပါဟု ဆို၏။ ရှင်အရဟံ လည်း မင်းကြီး၏ လေညာ မဝေးမနီးလွန်းက စမ္ပခဏ်ကိုခင်း၍ ထက်ဝယ်ဖွဲ့နေတော် မူသည်။

မင်းကြီး။ ထိုအကြောင်းကို မင်းကြီး မြင်လျှင် သဒ္ဓါကြည်ညိုသဖြင့် လက်ယုက်၍ အဘယ် အမျိုးအနွယ်ပေနည်းဟု မေးသည်ကို–

မထေရ်။ ငါကား သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ ဘုရားအနွယ်ဟု အမိန့်ရှိ၏။

မင်းကြီး။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရား ဟူသည်ကား အဘယ်သို့သောဂုဏ်၊ အဘယ်သို့သော အကျင့် ရှိပေသနည်းဟု မေးမြန်းသော်–

မထေရ်။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရားကား သစ္စာလေးပါး တရားအပေါင်းကို ဆရာ မရှိဘဲ မဖောက် မပြန် သိတော်မူနိုင်၍ မင်းထက်မင်း နတ်ထက်နတ် ဗြဟ္မာထက်ဗြဟ္မာ ဖြစ်သော ဂုဏ်ကျေးဇူး၊ သူခပ်သိမ်းတို့၏ ဆင်းရဲခြင်းကို ပယ်တတ်သောအကျင့် ရှိတော် မူ၏ဟု မိန့်တော်မူလျှင်–

မင်းကြီးလည်း ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ရှိ၍ ကိုယ်ကို ဆောင်နှင်းလျက် ပြသဆုံးမ တော်မူပါဟု လျှောက်၍ ဆရာအမှတ် ကိုးကွယ်တော်မူ၏။ သရေခေတ္တရာက ပြန်၍ ပုဂံပြည်သို့ ရောက်တော်မူလျှင် ရှင်အရဟံကို ညောင်ဦးဥယျာဉ်အနောက် ဥဋ္ဌမုဋ္ဌော မြောက်အရှေ့ယွန်းတွင် အရညဝါသီ တောကျောင်းဆောက်၍ သီတင်းသုံး နေစေတော် မူသည်။ ထိုသို့ နေတော်မူသောအခါ ရှင်ယောင် အရည်းတို့ ပြူစု၍ အန္တရာယ် မဖြစ်စိမ့် သောငှာ အစောင့်အနေလူ ၁၀၀ လျှုထားတော်မူသည်ကို ဝိနည်းဓမ္မကွန်နှင့်အညီ တော်လှန် စေ၍ ရှင်ရဟန်း ပြုတော်မူပြီးလျှင် ပိဋကတ်တော်ကို တတ်မြောက်အောင် သင်ကြား စေတော်မူသည်။

[ဤကား သာသနာဆက်စာများတွင် လာသော ရှင်အရဟံ အကြောင်းတည်း။]

http://www.dhammadownload.com

ညှိနှိုင်းပြချက်

ဤသို့လျှင် ရှင်အရဟံ အကြောင်းကို ဆိုခဲ့ပြီးသော ကြောင်းတူသံကွဲ စကား ၃ ရပ်တွင်–

၁။ ရာဇဝင်စကားမှာ–ရှင်အရဟံကို ပုဏ္ဏားမျိုးဟုသာ ပါ၍ မည်သည့် မြို့ရွာကဟု မပါ။ ပုဂံမြို့ အရည်းတို့ စာပြုလုပ်၍ သစ်ပင်တွင် သွင်းထားသည့် အရာသည်လည်း မပါ။

၂။ ပရိတ္တနိဒါန်းစကားမှာ–ရှင်အရဟံကို မည်သည့်အမျိုး ဟူ၍ မပါ။ အရည်းတို့ ကျမ်းစာကို မီးတိုက်ရာ အရပ်သည် မီးတိုက်ကုန်း တွင်သည် ဟူ၍လည်း မပါ။ ပုဂံမြို့ရှေ့တွင် ဇေတဝန်ကျောင်း ဆောက်လုပ်တင်လှူသည်ဟု ပါသည်။ ညောင်ဦး ဥယျာဉ်မှာ–ဟူ၍ မပါ။

၃။ သာသနာဆက် စာတမ်းစကားမှာ– ရှင်အရဟံ၏ ဆရာဆက်ကို ဆိုသည့် အရာ ရှေ့နောက် ဆန့်ကျင်သည်။ ကလျာဏီ ကျောက်စာနှင့်လည်း မညီ။ တောင်တွင်းမြို့ရှေ့ ကုန်းခေါင်တောင်ရိုးတွင် ရှင်အရဟံကို မုဆိုး တွေ့သည် ဆိုသောအရာလည်း စကားအလွန် ဖြစ်သည်။ သည်မှတစ်ပါးလည်း စကား အထည့်အသွင်း များသည်။

ထိုသို့ပင် စာစောင်ချင်း စကားမညီမညွတ်သော်လည်း ရှင်အရဟံ ထင်ရှားရှိသည် မှန်ကြောင်း၊ သာသနာ ပြုစုကြောင်း လိုရင်းအဓိပ္ပာယ် တူပြီ။ အခြံရံ စကားသံမျှသာ ကွဲပြားသည်ဖြစ်၍ ကြောင်းတူ သံကွဲ ဆိုသည်ဟု မှတ်လေ။

[ဤကား မြန်မာတိုင်းနိုင်ငံ၌ ရှင်အရဟံကိုစွဲ၍ သက်ဆင်းသော ၃ ကြိမ်မြောက် သာသနာတော်ဆက်တည်း။]

ပိဋကတ်တော်အတွက် စစ်ဘက်ပြိုင်ခြင်း

ထိုရောအခါ ရှင်အရဟံ ဤသို့ မိန့်တော်မူ၏။ ဘုရားရှင် သာသနာ ၃ ပါးတွင် ပရိယတ္တိ သာသနာရှိမှ ပဋိပတ္တိသာသနာ ဖြစ်နိုင်သည်။ ပဋိပတ္တိ သာသနာ ဖြစ်မှ ပဋိဝေဓ သာသနာ ဖြစ်နိုင်သည်။ ပရိယတ္တိ ဟူသော ပိဋကတ် ၃ ပုံလည်း မစုံချေသေး။ ဤပြည်တွင် ဘုရားရှင် သရီရဓာတ်တော်၊ မွေတော်လည်း မရှိချေသေး။ မွေတော်၊ ဓာတ်တော်၊ ပိဋကတ် ကျမ်းဂန်ရှိသော ပြည်ရွာတိုင်းကားသို့ လက်ဆောင်ပဏ္ဏာနှင့် တောင်းစေ၍ ရသည်ဖြစ်မှ သာသနာတော် အရှည်တည်ထွန်းမည်ဟု မိန့်တော်မူသော်– အဘယ်တိုင်းပြည်မှာ တောင်း သော် ရနိုင်ပါအံ့နည်းဟု မင်းကြီး မေး၍၊ သုဝဏ္ဏဘုမ္မိတိုင်း သထုံပြည်မှာ ပိဋကတ်သုံးပုံကို တစ်စုံခေါ်၍ အစုံ ၃၀ ရှိ၏။ မွေတော်၊ ဓာတ်တော်သည် များစွာရှိ၏ဟု မိန့်ဆိုလျှင် မင်းကြီးလည်း လက်ဆောင်ပဏ္ဏာ အများ စီရင်တော်မူ၍ လိမ္မာသော အမတ်တစ်ယောက် ကို သာယာချေင်စွာသော စကားဖြင့် သထုံပြည်သို့ စေ၍ တောင်းရလေ၏။ သထုံမင်း မနူဟာလည်း မကောင်းသောနလုံးဖြင့် မချေမင် ဆိုလိုက်ဘိ၏။

[ဤအရာတွင် ရာဇဝင်ကြီး၌ မည်သို့ ဆိုသည်ဟူ၍ စကားကိုယ် မပါ။ ပုဂံရာဇဝင်

http://www.dhammadownload.com

တွင် ပိဋကတ်တော်၊ ဓာတ်တော်၊ မွေတော်များသည် အရိုင်းတို့နှင့် အရာလောဟု ကြမ်းတမ်းစွာသော စကားကို ဆိုလိုက်သည်ဟု ပါ၏။]

စစ်တိုက်၍ ပိဋကတ်တော်ကို ဆောင်ယူခြင်း

နော်ရထာမင်းစောလည်း ထိုသို့ ဆိုလိုက်သောစကားကို ကြားတော်မူသော် ပြင်းစွာသောအမျက်ထွက်တော်မူသဖြင့် ရေကြောင်းမှာ လှေရှစ်သိန်း၊ သူရဲရှစ်ကုဋေ၊ ကြည်းကြောင်းမှာ စစ်သူကြီး ၄ ယောက်နှင့် ဆင်ရှစ်သိန်း၊ မြင်းရှစ်သိန်း၊ သူရဲကုဋေရှစ်ဆယ်၊ ဤသို့သော အလုံးအရင်းနှင့်တကွ ကိုယ်တော် နောက်တပ်မပြု၍ ချီတက်တော်မူသည်။ ရေကြောင်းစစ်ဦး ပဲခူးသို့ရောက်၍ ပုဂံက လှေတပ် မကုန်သေး၊ ကြည်းကြောင်းစစ်ဦး သထုံ ကျေးစပ်သို့ရောက်၍ ပုဂံက ကြည်းတပ် မကုန်သေး ဟူ၏။ ထိုသို့ ချီလာသောအကြောင်းကို သထုံမင်း မနူဟာ ကြားလေသော် အလွန်ကြောက်ရွံ့ခြင်းဖြစ်၍ မြို့နှင့်အခိုင်အလုံ ခံနှင့်၏။ ပယောဂ စီရင်၍ ထားလေသောကြောင့် အကြိမ်အဖန်များစွာ လုပ်ကြံသော်လည်း အောင်မြင်ခြင်းကို မရနိုင်ချေ။ ဟူးရားဖြူ ဟူးရားညိုတို့အား မေး၍ ပယောဂ စီရင်ကြောင်းကိုသိသဖြင့် ဖော်ဂျီအကောင်ကို ဖုတ်ကင်၍စားသော ကုလားငယ် ဦးခေါင်း အပေါင်အလက်များကို မြို့ပတ်လည် မြှုပ်ထား၍ ပယောဂပြုလေသည်ကို သမုဒ္ဒရာတွင်ချ၍ ပစ်စွန့်စေသည်တွင်မှ အောင်မြင်ခြင်းကို ရလေသည်။

ထိုသို့ သထုံပြည်ကို အောင်မြင်သည်တွင်မှ သထုံမင်းအဆက်ဆက် ရတနာပန်းတောင်းတွင်ထား၍ ကိုးကွယ်သော ဓာတ်တော်၊ မွေတော်နှင့် ပိဋကတ်တော် အစုံ သုံးဆယ်များကို သထုံမင်းလက်ရှိ ဆင်ဖြူ ၃၂ စီးတွင် တင်၍ ဆောင်ယူခဲ့၏။ ထိုသို့ ဆောင်ယူ၍ ပုဂံသို့ရောက်လျှင် ဓာတ်တော်၊ မွေတော်များကို ရတနာအတိပြီးသော ပတ္တမြားကြုတ်တွင် ဌာပနာ၍ ခေါင်းရင်းတော်တွင် မပြတ် ကိုးကွယ်တော်မူ၏။ ပိဋကတ်အစုံ သုံးဆယ်ကိုလည်း ရတနာအတိပြီးသော ပြာသာဒ်တွင်ထား၍ အရိယာသံဃာတို့ သင်ကြားပို့သရ၏။ သထုံပြည်က ပါသည်ကား ပိဋကတ်တတ်သော အရိယာ တစ်ထောင်စင်မြောက်သတည်း။

•

[သထုံပြည်ကို အောင်မြင်၍ ပိဋကတ်နှင့်တကွ ရဟန်းသံဃာကို နော်ရထာမင်းစော ပုဂံသို့ ဆောင်၍ သာသနာပြုစုသည်ကား **သာသနာ ၁၆၀၁**[၁] ခုနှစ်၊ **သက္ကရာဇ် ၄၁၉**[၂] ခုနှစ်အခါတွင်ဟု ကလျာဏီကျောက်စာ၌ ဆို၏။]

၄ ကြိမ်မြောက် သာသနာတော်ဆက်

ထိုသို့ နော်ရထာမင်းစော ပြုစု၍ အလိုရှိအပ်သော ရတနာမြတ်သုံးပါးနှင့် ပြည့်စုံသောပြည် ဖြစ်ရကား **ပုဏ္ဏာဂါမ**[၃] ဟူသော အမည်ကို ထိုအခါ သမုတ်သည်။ နောက်မှ

၁။ အေဒီ ၁၀၅၇။

၂။ အေဒီ ၁၀၅၇။

၃။ ပုဏ္ဏာဂါမ–မှ "ပုဂံ" ဖြစ်သည်။ ရတနာသုံးပါးနှင့် ပြည့်စုံသောပြည်ဟု ဆိုလိုသည်။

http://www.dhammadownload.com

"ဏ္ဏနှင့်မ" ပျောက်၍ နိဂ္ဂဟိတ်လာသဖြင့် "ပုဂံ" တွင်သည်ဟု အနာဂတဝင် ဂါထာကို ဆောင်၍ နိဒါန်း၌ ဆိုသည်။ ရာဇဝင်များတွင်လည်း သည်အကြောင်းကိုရည်၍ နော်ရထာ မင်းစော လက်ထက်တွင်မှ ပုဏ္ဏဂါမ တွင်သည်ဟု ဆိုလေသတည်း။ နော်ရထာမင်းစော လက်ထက်ပင် သီဟိုဠ်သို့ သူရဲကြီးလေးယောက်ကို စေ၍ ပိဋကတ်တော်၊ ဓွယ်တော်များကို တောင်းစေသည်။ သီဟိုဠ်က ရခဲ့သော ပိဋကတ်နှင့် သထုံက ပါသော ပိဋကတ်ကိုလည်း ရှင်အရဟံ တိုက်ဆိုင်တည်းဖြတ်သည်။ နှစ်မူလုံးပင် မလွန်မယုတ် ညီညွတ်သည် ဟူ၏။ ထိုသို့ တိုက်ဆိုင်တည်းဖြတ်သောမူနှင့် ရေးကူးစေ၍ ပိဋကတ်တိုက်တွင် သွင်းထားသည်။ အရပ်ရပ်သို့လည်း ပျံ့နှံ့စေသည် ဟူ၍ စာဟောင်း စာတမ်း ရှိသည်။

မနူဟာဘုရားနှင့် မနူဟာ ကျောက်စာ

မနူဟာမင်းကိုလည်း မြင်းကပါ အရပ်၌ အလုပ်အကျွေးများနှင့် နေစေသည်။ ထိုမင်းကား စကားပြောသော် ခံတွင်းမှ စက်ပြောင်ပြောင် ထွက်သော ဟူ၏။ နော်ရထာ မင်းစောသို့ အဖူးအမြင်လာ၍ ဦးချသောအခါ ကြက်သီးမွေးညင်းထသည်၊ ထိတ်ထိတ် လန့်လန့်ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုမင်းကို တန်ခိုးအာနုဘော် ညှံ့စေခြင်းငှာ မနောလင်ပန်းနှင့် စားတော်ပြင်ပြီးသော် ဘုရားမှာ တင်စေပြီးမှ ထိုစားတော်ဖြင့် မနူဟာမင်းကို ကျွေးမွေး စေ၏။ ကာလရှည်လတ်သော် ခံတွင်းက စက်ရောင် မထွက်၊ ကွယ်လေ၏။ ထိုအခါ သံဝေဂရသဖြင့် သံသရာဝယ် ကျင်လည်သမျှ သူနိုင်သည့်ကိုယ် မဖြစ်လိုဟု ဆုပန်၍ ဘုရားဆင်းတုကြီး ထက်ဝယ်ဖော်တစ်ဆူ၊ နိဗ္ဗာန်လားတော်မူဟန်တစ်ဆူ တည်လေသဖြင့် ယခုတိုင်အောင် မနူဟာဟု တွင်လေ၏။ ကိုယ်တွင်ပါသော လက်ရှိ မနောမယ ပတ္တမြားကို ပုဂံသူဌေးမှာ ရောင်း၍ လှည်းငါးစီးတိုက်ခန့် အဖိုးရသောငွေဖြင့် တည်သည်ဟု မနူဟာ ကျောက်စာတွင် ဆိုသည်။ ဤသို့လျှင် နော်ရထာမင်းစောသည် သုဝဏ္ဏဘုမ္မိတိုင်း သထုံ ပြည်၊ သီဟိုဠ်ကျွန်းများက သာသနာကို ယူဆောင်၍ စည်ပင်သန့်ရှင်း ထွန်းလင်းစေ သတည်း။

[ဤကား မြန်မာတိုင်းနိုင်ငံ၌ နော်ရထာမင်းစော ပြုစု၍ သက်ဆင်းသော လေးကြိမ် မြောက် သာသနာတော်ဆက်တည်း။]

၅ ကြိမ်မြောက် သာသနာတော်ဆက်

သုဝဏ္ဏဘုမ္မိတိုင်း သထုံပြည်၌ သိရိမာသောကမင်းကစ၍ ဓမ္မပါလမင်း တိုင်အောင် မင်းဆက်အများတွင် ဓောတကုမ္ဘာမင်း လက်ထက် အရှင်သောဏုတ္တရတို့ သာသနာပြု ရောက်သည် ဟူ၍ သာသနာဆက်တွင် ဆိုသည်။ ကလျာဏီကျောက်စာတွင် သိရိမာ သောကမင်း လက်ထက် ရောက်သည်ဟု ဆိုသော စကားနှင့်မညီ။

သောဏတ္ထေရံ ပန ဉတ္တရတ္ထေရဉ္စ သုဝဏ္ဏဘုမ္မိရဋ္ဌသင်္ခါတ ရာမညဒေသေ သာသနံ ပတိဋ္ဌာပေတုံ ပေသေသိ၊ တဒါ သုဝဏ္ဏဘုမ္မိရဋ္ဌေ သိရိမာသောကော နာမရာဇာ ရဇ္ဇံ ကာရေသိ။

[ကလျာဏီကျောက်စာပါဌ်။]

http://www.dhammadownload.com

သိကြားမင်း မြို့နန်းဖန်ဆင်း၍ပေးသော ရာဇဝင်တွင် သီဟရာဇာ၊ မော်ခေ ကျောက်စာတွင် သိရီမာသောက ဆိုသော မင်းလက်ထက် သထုံမြို့သို့ ဘုရားရှင် ရောက်သည်။ ထိုနောက် **သာသနာ ၂၃၅**[၁] နှစ်မှ သာသနာပြု ဆရာတို့ ရောက်သည်။ ကာလ ကွာဝေးသောကြောင့် အခါတူ မယူသင့်။ ရာဇဝင်တွင် သီဟရာဇာကို ကျောက်စာတွင် သိရီမာသောက ဆိုသကဲ့သို့ ရာဇဝင်တွင် ဓောတကုမ္မာကို ကျောက်စာတွင် သိရီမာသောက ဆိုလေသည် ဟူ၍ အမည်မတူ၊ မင်းကို ဒြပ်မပြား ယူမှ ညီညွတ်သည်။

[ဤကား ခက်ဆစ်အဓိပ္ပာယ်တည်း။]

အရှင်ဥတ္တရာဇီဝမထေရ် သာသနာပြုခြင်း

ယခင် သထုံမင်းဆက်တွင် ဓမ္မပါလမင်း လက်ထက်မှ သီဟိုဠ်က မာဂဓ ဘာသာ ပြန်ပြီး ပိဋကတ်ကို အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ သထုံမြို့သို့ ယူဆောင်ရောက်လာသည်။ ထိုနောက် **သာသနာ ၁၆၀၁**[၂] နှစ် ရောက်မှ သထုံပြည်ကို နော်ရထာမင်းစော တိုက်၍ ပုဂံသို့ သာသနာကို ပင့်ဆောင်သည်။ ထိုနောက် **သာသနာ ၁၇၁၄**[၃] ခုနှစ်၊ **သက္ကရာဇ် ၅၃၂**[၄] ခုနှစ်အခါဆီတွင် ရာမညတိုင်းသား ဥတ္တရာဇီဝ မထေရ်သည် ပုဂံပြည် နရပတိစည်သူမင်းကြီး [၁၁၇၄-၁၂၁၁] ကိုးကွယ်သော မင်းဆရာအဖြစ်သို့ ရောက်၏။ ထိုမထေရ်၏ အဆက်အနွယ်ကို ယခင် အောက်ကပြခဲ့ပြီ။ သထုံမြို့တွင် ဈာန်သမာပတ်ရသော ရှင်အနောမဒဿီ, ၎င်း တပည့် ရှင်အဓိသီလ၊ ၎င်းတပည့် ရှင်ပြာဏဒဿီ၊ ၎င်းတပည့် ရှင်ကာလ၊ ၎င်းတပည့် ရှင်အရပ်ာ၊ ၎င်းတပည့် ရှင်အရိယဝံသ, ၎င်းတပည့် ရှင်ဥတ္တရာဇီဝ ဟု ဆရာဆက်ကို ဆရာစဉ် စာတမ်းတွင် ဆိုလေသည်ကား ကလျာဏီကျောက်စာ၊ ရာဇဝင်များနှင့် မညီ။ ထိုမထေရ်သည် သုဝဏ္ဏဘုမ္မိ သာသနာပြု အရှင်သောဏ၊ ဥတ္တရတို့၏ သာသနာ အဆက် အနွယ်ကို ယူဆောင်ခဲ့၍ ပုဂံပြည်ဝယ် သာသနာပြုစု၏။ သီဟိုဠ်သို့ကူး၍လည်း အရှင် မဟိန္ဒ၏ အဆက်အနွယ် မဟာဝိဟာရ ဂိုဏ်းသံဃာတို့နှင့် တစ်ချက်တစ်လက်တည်း ကံကြီး၊ ကံငယ် ရွက်ဆောင်၏။

[ဤကား မြန်မာတိုင်းနိုင်ငံ၌ ဥတ္တရာဇီဝ မထေရ် ပြုစု၍ သက်ဆင်းသော ငါးကြိမ် မြောက် သာသနာတော်ဆက်တည်း။]

၆ ကြိမ်မြောက် သာသနာတော်ဆက်

ဥတ္တရာဇီဝ မထေရ် သီဟိုဠ်သို့ ကူးသောအခါ အတူပါသော အသက် ၂၀ ပြည့် ဆပ္ပဒသာမဏေကို သီဟိုဠ်သံဃာများနှင့်တကွ ပဉ္စင်းခံ၏။ ရှင်ဆပ္ပဒလည်း စာပေ သင်ပြီး၍ ဆယ်ဝါမြောက် ထေရသမ္မုတိကို ရလောက်မှ ပုဂံပြည်သို့ ပြန်ခဲ့၏။ သီဝလိ၊

၁။ ဓရစ်တော်မပေါ်မီ ၃၀၉ ဘီစီ။

၂။ အေဒီ ၁၀၅၇။

၃။ အေဒီ ၁၁၇၀။

၄။ အေဒီ ၁၁၇၀။

http://www.dhammadownload.com

တာမလိန္ဒ၊ အာနန္ဒာ၊ ရာဟုလာ၊ ဤမထေရ် လေးပါးကိုလည်း ပင့်ဆောင်ခဲ့၏။ ထိုမထေရ်တို့ကား ပိဋကတ်ကို ဆောင်ကုန်သည်။ လိမ္မာကုန်သည်။ စွမ်းရည်ရှိကုန်သည်ချည်းတည်း။

[အကျယ်စကားကို ယခင် အောက်က ပြခဲ့ပြီ။]

ပုဂံသို့ရောက်လျှင် ရှိလင့်သော ရဟန်းတို့နှင့် ကံကြီးကံငယ် အတူမပြု၊ မာနထောင်သဖြင့် အသီးအခြား ပြုလေ၏။ နရပတိစည်သူ မင်းကြီးလည်း ဝဇိရမဋ္ဌိ မည်သော ပညာရှိအမတ်နှင့် တိုင်ပင်၍ ထိုမထေရ်ငါးပါးတို့ကို အလွန်ကြည်ညို မြတ်နိုးတော်မူ၏။ ဧရာဝတီမြစ်၌ လှေဖောင်ဖွဲ့စေ၍ များစွာသော သာမဏေတို့ကို ပဉ္စင်းခံစေ၏။ ကာလရှည်လတ်သော် အနွယ်အဆက် ပြန့်ပွား၍ ဂိုဏ်းသံဃာများစွာ ဖြစ်လေသည်။

ခုဒ္ဒသိက္ခာကျမ်းပြု အရှင်ရာဟုလာ

မင်းကြီးလည်း တစ်နေ့သ၌ မထေရ်ငါးပါးတို့ကို တပည့်သံဃာနှင့်တကွ ပင့်ဖိတ်၍ အလှူကြီး ပေးတော်မူ၏။ ထိုအခါ သဘင်ခံရာတွင် အပြင်အလျာနှင့် ပြည့်စုံသော ကချေသည်မတစ်ယောက်ကို ရှင်ရာဟုလာ မြင်လေသော် တပ်သောစိတ်ရှိ၍ ရဟန်းတရား၌ မမွေ့လျော်၊ **ပရိသုဒ္ဓပြု**[၁] ခြင်းငှာ အားထုတ်၏။ ကြွင်းသော မထေရ်လေးပါးတို့ဆုံးမပါသော်လည်း မနာမယူလိုသည်တွင် သင်တစ်ဦးကြောင့် ငါတို့အားလုံး အရှက်မရလေကောင်း၊ သည်အရပ်တွင် လူမပြုပါနှင့်၊ မလ္လာယုကျွန်းသို့ သင်္ဘောစီးသွား၍ လူပြုပါလေဟု နှင်လိုက်ကြ၏။ ရာဟုလာ မထေရ်လည်း ပုသိမ်က သင်္ဘောစီး၍ မလ္လာယုကျွန်းသို့ ကူးလေ၏။ ရောက်လျှင် ဝိနည်းတရားကို သိလိုသော မလ္လာယုမင်းအား ဋီကာနှင့်တကွ ခုဒ္ဒသိက္ခာကျမ်းကို သင်ချ၍ ဝိနည်း အဆုံးအဖြတ်ကို သိစေသည်တွင် ထိုမင်းက ပတ္တမြားတသပိတ် လှူ၏။ ရာဟုလာမထေရ်လည်း ပတ္တမြားတသပိတ်ကိုရလျှင် လူထွက်လေ၏။ ကျန်ရစ်သော မထေရ်လေးပါးတို့တွင် ဆပ္ပဒမထေရ် သေလွန်၍ သီဝလိ၊ တာမလိန္ဒ၊ အာနန္ဒာ မထေရ် သုံးပါးတို့သာ ပိဋကတ်ကျမ်းဂန် ပို့သ သင်ကြား၍ သာသနာကို သန့်ရှင်းထွန်းလင်းစေ၏။

ဂိုဏ်း ၂ ဂိုဏ်း ကွဲခြင်း

တစ်ရံရောအခါ မင်းကြီးသည် မထေရ်သုံးပါးတို့အား ဆင်ပေါက်တစ်စီးစီ လှူတော်မူသော် သီဝလိနှင့် တာမလိန္ဒ မထေရ်တို့သည် ထိုဆင်ကို တောမှာ လွှတ်ကြ၏။ အာနန္ဒာ မထေရ်မူကား ကိဉ္စိပုရမြို့ ဆွေမျိုးတို့သို့ ပေးပါမည်ဟု ပုသိမ်သို့သွား၍ သင်္ဘော၌ တင်လိုက်လေ၏။ ထိုအကြောင်းကို မထေရ်နှစ်ပါးတို့သိလျှင် ငါတို့ကား ချမ်းသာအောင် တောမှာ လွှတ်ကြသည်၊ သင်မူကား ဆင်းရဲအောင် ဆွေမျိုးတို့သို့ ပေးလိုက်သည်၊ သင့်အမူကား တရားနှင့်မလျော်ဟု မိန့်ဆိုကုန်၏။ အာနန္ဒာ မထေရ်လည်း "ဉာတကာနဉ္စ သင်္ဂဟော" မင်္ဂလာတရားတော် ရှိသည် မဟုတ်လောဟု ချေဆို၏။ မထေရ်နှစ်ပါးတို့လည်း ငါတို့ဆိုသော စကားကို မယူပါမူ ငါတို့နှင့် မပေါင်း မဖက်သင့်ပြီ၊ သံဃာကံ သီးခြားလေတော့ဟု ဂိုဏ်းခွဲလေ၏။ ထိုကစ၍ နှစ်ဂိုဏ်း ကွဲလေသည်။

၁။ လူဝတ်လဲခြင်း။ လူထွက်ခြင်း။

http://www.dhammadownload.com

ဂိုဏ်း ၃ ဂိုဏ်း ကွဲခြင်း

ထိုနောက် ကာလရှည်လတ်သော် တာမလိန္ဒမထေရ်လည်း ဗဟုသုတ ဗျတ္တိ ဗလ ရှိသော တပည့်တို့ကို ချီးမြှောက်လို၍ မှူးမတ်၊ သူဌေး၊ သူကြွယ်တို့အား ဤသူသည် ဗဟုသုတ ဗျတ္တိဗလ ရှိ၏။ ပစ္စည်းလေးပါး ပြည့်စုံမှ ပရိယတ်၊ ပဋိပတ်ကို ရှက်ဆောင်နိုင်မည်ဟု ပစ္စည်းနှင့်စပ်သော ဝစီဝိညတ်ကို ဖြစ်စေ၏။ ထိုအကြောင်းကို သီဝလိမထေရ်ကြားသော် မြတ်စွာဘုရားသည် ဝစီဝိညတ်ဖြင့် ဖြစ်စေသော ပစ္စည်းကို စက်ဆုပ်ရွံရှာတော်မူသည်၊ သို့ကိုလျက် သင်သည် ဝစီဝိညတ်ဖြင့် ပစ္စည်းကို ဖြစ်စေဘိသည်၊ သင့်အမူကား တရားနှင့်မလျော်ဟု မိန့်ဆို၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် မိမိကိုယ်ဖို့ကိုသာရည်၍ ဝစီဝိညတ်ဖြစ်စေသော ပစ္စည်းကို စက်ဆုပ်ရွံရှာတော်မူသည်။ ငါတမူကား ကိုယ်ဖို့မဟုတ်၊ တပည့်များကိုရည်၍ ပရိယတ်၊ ပဋိပတ်ကို ဖြည့်စွမ်းနိုင်မည်၊ သာသနာတော် စည်ပင်ပြန့်ပွားမည်ဟု နှလုံးသွင်း၍ တိုက်တွန်းပေးသည်၊ အပ်ပါ၏ဟု ချေဆို၏။ သီဝလိမထေရ်သည်လည်း သင်သည် ငါဆိုသော စကားကို မယူ၊ အလိုရှိတိုင်း ကျင့်လိုလျှင် ငါနှင့် မပေါင်းမဖက် လင့်တော့၊ သံဃကံ သီးခြားလေဟု ဂိုဏ်းခွဲလေ၏။ ထိုကစ၍ သုံးဂိုဏ်းကွဲလေသည်။

ပုရိမသံဃာနှင့် ပစ္ဆိမသံဃာ

ဤသို့လျှင် ပုဂံပြည်ဝယ် သုဝဏ္ဏဘုမ္မိတိုင်း သုဓမ္မပုရမြို့မှလာ၍ သာသနာတော်ကို ရှက်ဆောင်ကုန်သော ရှင်အရဟံအနွယ် သံဃာလည်း တစ်စု၊ သီဝလိမဟာထေရ်အနွယ် သံဃာလည်း တစ်စု၊ တာမလိန္ဒအနွယ် သံဃာလည်း တစ်စု၊ အာနန္ဒာအနွယ် သံဃာလည်း တစ်စု၊ ဤ ၄ စုသော သံဃာတို့သည် အသီးအသီး ဂိုဏ်းကွဲပြားလေကုန်၏။ ထိုသံဃာတို့တွင် သုဓမ္မပုရမြို့မှ ရှေးဦးစွာ လာသောကြောင့် ရှင်အရဟံအနွယ် သံဃာကို **ပုရိမသံဃာ**[၁] ဟု ခေါ်ဆိုကြကုန်သည်။ ကျန် ၃ စု သံဃာကို သီဟိုဠ်ကျွန်းက နောက်မှ လာသောကြောင့် **ပစ္ဆိမသံဃာ**[၂] ဟု ခေါ်ဆိုကြကုန်သည်။ ရှင်သီဝလိ၊ ရှင်တာမလိန္ဒ နှစ်ပါးတို့ သက်တော်ရှည်သမျှ သာသနာကို သန့်ရှင်း ထွန်းလင်းစေ၏။ ရှင်အာနန္ဒာကား ပုဂံပြည် တွင်ပင် ၅၄ နှစ်ပတ်လုံး သာသနာကို သန့်ရှင်းထွန်းလင်းစေ၍ **သက္ကရာဇ် ၅၉၆**[၃] ခုနှစ်မှ လွန်တော်မူ၏။

[ဤကား မြန်မာတိုင်းနိုင်ငံ၌ ရှင်ဆပ္ပဒ စသော မထေရ်ငါးပါးတို့ကို စွဲ၍ သက်ဆင်းသော ခြောက်ကြိမ်မြောက် သာသနာတော်ဆက်တည်း။]

၇ ကြိမ်မြောက် သာသနာတော်ဆက်

သက္ကရာဇ် ၇၈၀[၄] ခုနှစ်တွင် **ပုဂံနရပတိစည်သူမင်းကြီး** [၁၁၇၄–၁၂၁၁] ၏ သမီးတော် ကြောင်တော်သည်နှင့် အလောင်းစည်သူမင်းကြီး [၁၁၁၃–၁၁၆၂] ၏ မြစ်တော်

၁။ ရှေးဦးသံဃာ။
၂။ နောက်သံဃာ။
၃။ အေဒီ ၁၂၃၄။
၄။ အေဒီ ၁၄၂၆။

http://www.dhammadownload.com

အနန္တသူရိယတို့ စုံဖက်ရာတွင် မြင်သော သားတော် မင်းသိခ္ခိကာ က စ၍ ဘဲကြီးရတနာ၊ ဘဲငယ်ရတနာ၊ လမ္ဘူရန္တသူ၊ ပေါက်မြိုင်မင်းပလဲ၊ မြေနဲစောဒိဃာ တိုင်အောင် နေနတ်နွယ်မျိုး ဖြစ်သော ပုဂံမင်းနွယ် မိုးညှင်း စိုးသော **သတိုးမင်းဖျားမင်းတရား** [၁၃၆၄–၁၃၆၇] သည် ရတနာပုရ ရွှေဝမြို့ကြီး၌ မင်းအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူ၏။ "သိရီသုဓမ္မ ရာဇာဓိပတိ" တံဆိပ်နာမံ ခံတော်မူ၏။ ထိုမိုး**ညှင်းမင်းတရား** [အေဒီ ၁၄၂၅–၁၄၃၉] လက်ထက် **သက္ကရာဇ် ၇၉၁**[၁] ခုနှစ်တွင် လက်ာဒီပသိဃိုဠ်ကျွန်းက သိရီသဒ္ဓမ္မာလင်္ကာရ၊ သိရီသီဟဠမဟာသာမိ အမည်တော်ရှိသော မထေရ်နှစ်ပါးသည် သရီရဓာတ်တော် ငါးဆူကို ပင့်ဆောင်တော်မူခဲ့၍ သင်္ဘောနှင့် ပုသိမ်ဆိပ်သို့ ရောက်လာ၏။

မွန်မင်း ဗညားရန်က ချုပ်ထားသော်လည်း နေတော်မမူ၍ သာယာစွာသော ဖောင်ပန်းလှေတက်နှင့် ပြည်မြို့တိုင်အောင် ဗညားရန်က ပို့လာရသည်။ ထိုအကြောင်းကို ကြားတော်မူလျှင် လှော်ကားကြော့ လှေ ၄၀ နှင့် ပြည်မြို့တိုင်အောင် ကြိုဆိုပင့်ဆောင် ရသည်။ ဆန်လာ၍ ရွာသစ်ကြီးသို့ရောက်လျှင် မိဖုရား, မောင်းမမိဿံ, မှူးတော် မတ်တော် အပေါင်း ခြံရံလျက် ရွှေဖောင်တော်နှင့် ကြိုဆိုတော်မူ၏။ အဝသို့ ဆိုက်ရောက်လျှင် ဆိုက်ရောက်ချင်း မြေကြီးငလျင် ပုံတင်ထပ်မျှ လှုပ်လေသည်။ သာသနာတော်ကို ချီးမြှောက် မည် ဟူ၍ သရီရဓာတ်တော် ငါးဆူကို ပင့်ဆောင်ရောက်လာသည့်အခိုက် မြေကြီးငလျင် ပုံတင်ထပ်မျှ နိမိတ်ပြသည့်အရာသည် သာသနာတော် ရှည်မြင့်စွာ ထွန်းလင်းစည်ပင် မည်ဟု မင်းတရားကြီး ကိုယ်တော်တိုင် နိမိတ်ဖတ်တော်မူသတည်း။

သီဟိုဠ်နှင့် သိဃိုဠ်

သက္ကရာဇ် ၇၉၂[၂] ခုနှစ်တွင် ထိုဓာတ်တော်ငါးဆူကို ဌာပနာသွင်း၍ စစ်ကိုင်းကြီး မြို့အနောက် သာယာလှစွာသော မြေအပြင်ဝယ် စေတီတည်ထားတော်မူ၏။ ရတနာစေတီ ဟူ၍ သမုတ်တော်မူသည်။ ဆင်ရုပ်အများ ရံသောကြောင့် ဆင်များရှင်ဟု ခေါ်ဝေါ်စလွယ် သောအမည်ဖြင့် ခေါ်ဝေါ်ကြ၏။ ကျက်သရေ သုံးတိုက်နှင့် ပြတင်းပေါက် ခုနစ်ဆယ့်ရှစ် တံခါး ထား၍ ဆောက်လုပ်သော ဥမင်ရွှေကျောင်းကိုလည်း သီဟိုဠ်ရောက်ကြီး၊ သီဟိုဠ် ရောက်ငယ် မထေရ်နှစ်ပါးအား တင်လှူတော်မူသည်။ ထိုနောက် အရှင်သီဟိုဠ်ရောက်ကြီး သည် မိမိနေရာ ကျောင်းနှင့် မနီးမဝေးသော တောင်ထိပ်တွင် သိမ်သမုတ်တော်မူ၏။ ကိုယ့်တပည့်ရင်းကိုမျှ မသွင်းဘဲ လဇ္ဇီပေသလ ဗဟုသုတ သိက္ခာကာမဟု ယုံကြည်သော မထေရ်သုံးပါးကို သွင်း၍ ကိုယ်ပါသံဃာလေးပါးချည်းသာ သိမ်သမုတ်တော်မူသတည်း။

ဤသို့လျှင် သိမ်သမုတ်ခြင်း၊ ပိဋကတ်ကျမ်းဂန်ပို့ချခြင်း အစရှိသဖြင့် မြန်မာ တိုင်းနိုင်ငံ၌ သာသနာတော်မြတ် စည်ပင်သန့်ရှင်း ထွန်းလင်းအောင် သီဟိုဠ်ရောက်ကြီး, သီဟိုဠ်ရောက်ငယ် မထေရ်နှစ်ပါး ပြုစုတော်မူသည်ကို ရည်၍–

၁။ အေဒီ ၁၄၂၉။
၂။ အေဒီ ၁၄၃၀။

http://www.dhammadownload.com

"အခြေရမြောက်၊ ကြွကြွထောက်လျက်၊ ပြန်ရောက်သိယ်ဟိုဠ်၊ ကျေးဖူးဟိုသည်၊ ပုဂ္ဂိုလ်မည်သီး၊ ထေရ်ဘုန်းကြီးဝယ်၊ မှီးခဲ့မလွတ်၊ ကြွင်းမဲ့တတ်သား၊ သူမြတ်တို့ထံ၊ ထုံးစံရမိ၊ အပြည့်ကျိ လျက်၊ သု-စိ-ပု-ဘာ၊ စကားလေးခွန်း၊ ကျိုးတန်းလက်သုံး၊ နှလုံးမူစွာ၊ စာနာခလေ့၊ လွန်သိမ်မွေ့သော်၊ တစ်နေ့တစ်ပါး၊ တက်ပွားလေလေ"

ဟု ရှေးသူဟောင်းတို့ ဆိုကုန်သည်။ ဤစကားတွင် သီဟိုဠ်ဘာသာ သိယ်ဠကို ထောက်၍ သိယ်ဟိုဠ်ဟု စပ်သည်။ ထိုစကား၌ ဟ-အက္ခရာ မှတ်ပြန်အံ့စိုး၍ ကျေးဖူး ဟိုသည်ဟု ဒုတိယပိုဒ်ကို စပ်ပြန်သည်။ ယခင် လက်ဦးစကား၌ ဂ-အက္ခရာ မှတ်ပြန်အံ့ စိုး၍ ပုဂ္ဂိုလ်မည်သီးဟု တတိယပုဒ်ကို စပ်ပြန်သည်။ လင်္ကာသုံးပိုဒ် အက္ခရာထပ်သော် ပုနရုတ္တိဒေါသမလွတ်။ ထို့ကြောင့် သီဟိုဠ်ဘာသာသို့လိုက်လျှင် သိယ်ဟိုဠ်ဟု ရေးရမည်ကို တပ်အပ်ပြသည်။ သီဟဠကား မာဂဓဘာသာ, သိယ်ဠကား သီဟဠဘာသာ၊ ထိုအကြောင်းကို ဘိုးတော်ဘုရား [၁၇၈၂-၁၈၁၉] လက်ထက်တော်က သီဟိုဠ်က ရဟန်းများ လာရောက်၍ သိရသည်။

[ဤကား မြန်မာတိုင်းနိုင်ငံ၌ သိယ်ဟိုဠ်ရောက် မထေရ် ၂ ပါးကို စွဲ၍ သက်ဆင်းသော ခုနစ်ကြိမ်မြောက် သာသနာတော်ဆက်တည်း။]

၈ ကြိမ်မြောက် သာသနာတော်ဆက်

ထူပါရုံဒါယကာ နရပတိကြီး [၁၄၄၂-၁၄၆၈] မင်းမဖြစ်မီ ခမည်းတော် လက်ထက် ကသည် နောင်တော် **မင်းရဲကျော်စွာ** [၁၄၃၉-၁၄၄၃] လက်ထက်တိုင်အောင် ပြည်မြို့ကို စားသည်။ စောရန်နောင် ပြည်မြို့သို့ပင့်၍ ကိုးကွယ်သော တောင်ဘီလူး ပရက္ကမအနွယ် ရှင်သာရဒဿီတပည့် ရှင်သဒ္ဓမ္မဋ္ဌိတိကို ဆရာပြုသည်။ **သက္ကရာဇ် ၈၀၄** ခုနှစ်တွင်မှ ပြည်က ဆန်၍ ရတနာပုရ ရွှေဝမြို့ကြီးကို မင်းပြုသည်။ သားတော်လတ် မင်းဆင်များကိုလည်း **မင်းကြီးစွာ** [၁၄၄၅-၁၄၈၂] အမည်နှင့် ပြည်မြို့ကို သနားတော်မူသည်။

၁။ တောင်ကို ဂူထွတ်တရုတ်မော်

၂။ အနောက်ကို ဘိုးခေါင်

၃။ အရှေ့ကို ကုန်းခေါင်

၄။ မြောက်ကို မလွန် တောင်ခွင်ကျွန်းတော်-

သည်လေးရပ်အတွင်းတွင် လူဖွေးဖွေးကို ငါ့သား စီရင်စေ၊ ရှင်ချင်းချင်းကို ငါ့ဆရာ စီရင်စေဟု အမိန့်တော်နှင့် ဆရာတော် ရှင်သဒ္ဓမ္မဋ္ဌိတိကို သာသနာပိုင် အပ်တော်မူသည်။ ရှင်သဒ္ဓမ္မဋ္ဌိတိကား ယခု ပြည်မြို့မှ အရှေ့စူးစူး တာရှစ်ရာမျှလောက်, ရသေ့ပြည်တွင်းမှ အနောက်စူးစူး တာငါးရာမျှလောက် ကွာသော ကျောင်း၌ နေ၏။ ကျောင်းမဟာရံထဲတွင် နာဠာဂိရိကုန်းဟု အများသမုတ်သောအရပ် ရှိသတတ်။ တစ်နေ့သ၌ တစ်ယောက်ထီး တည်း ထိုသခင် ပရိဝုဏ်ကို တံမြက်လှည်းသော် ထိုကုန်း၌ ရွှေဖျဉ်းကြီး တစောင်းပေါ်လေ ၏။ ထိုသခင်လည်း လူသူမြင်၍ မသင့်ဟု တံမြက်ချေးဖြင့် ဖုံးလွှမ်းလေ၏။ ထိုခဏ၌

http://www.dhammadownload.com

ထိုသခင်နှင့် ယောက်ဖတော်စပ်သော တောတွင်းသား ဆွမ်းထုပ်ပိုက်၍ လာသည်တွင် ဆွမ်းကို ကပ်စေပြီးမှ သည်အမှိုက်ကို ပစ်ချေဟု စေလိုက်၏။ ထိုပစ်၍ လာသည်ကို အဘယ်တွေ့သနည်းဟု မေး၍ မတွေ့ပါဆိုသော် ငါ့ကိုသာ လောဘရှိ မရှိ စမ်းလေသည်၊ ကိုယ်တို့ မရထိုက်ချေဟု ဆိုလေသော ဟူ၏။

ရှင်မဟာသာမိ သီဟိုဠ်ကြွခြင်း

ရှင်သဒ္ဓမ္မဇ္ဈောတိတွင် ရှင်အရိယဝံသ၊ ရှင်မဟာသာမိ တပည့်နှစ်ပါးတို့ သီဟိုဠ်သို့ ကူး၍ သိက္ခာယူမည်ကို တိုင်ပင်ကြ၏။ သွားမည်ကာလနီးလျှင် ရှင်အရိယဝံသ မကျန်းမာ၍ ငါ မလိုက်နိုင်ပြီ၊ ငါ့ရှင်သာ ကူးပါလေ၊ ထိုသို့ ရောက်လျှင် ထိုက သိက္ခာမထပ်ခဲ့ပါနှင့်၊ သိက္ခာတင်မည့် သံဃာကိုသာ ရအောင် ပင့်ဆောင်ခဲ့ပါ၊ သည်သို့ရောက်မှ အတူ သိက္ခာ ထပ်ပါရစေဟု ကတိကဝတ် ဆိုလိုက်၏။ ရှင်မဟာသာမိလည်း အဖော် သံဃာသုံးပါးနှင့် သီဟိုဠ်သို့ကူး၍ ရောက်လေ၏။ ထိုရောအခါ သီဟိုဠ်မင်းသား စွန့်၍ပစ်သော ပုဆိုးကို ရှင်မဟာသာမိ ပုံသကူကောက်၍ သင်္ကန်းချုပ်ဆိုး ဝတ်ရာတွင် သီဟိုဠ်သားတို့က အစောင့် အရှောက် ရှိလျက်ကို ကောက်သင့်အံ့လောဟု ဆိုသောကြောင့် အစောင့်တို့ကား သချိုင်း ကိုသာ စောင့်သည်၊ ပုဆိုးကိုကား စွန့်လေပြီးသည်ဟု ဆို၍ စွန့်ကြောင်း၊ မစွန့်ကြောင်းကို မင်းမှာမေးလေသော် ငါစွန့်လေပြီးသည်ဟု ဆို၏။ ဤသို့ ဝိနည်းဆုံးဖြတ်ရာ၌ သီဟိုဠ်မင်း အလွန်သဒ္ဓါ၍ ရှင်မဟာသာမိကို ပစ္စည်းလေးပါးဖြင့် လုပ်ကျွေး၏။ ရှင်မဟာသာမိလည်း ဤအရပ်တွင် ငါနေမည်ဟု မလာ၊ သီဟိုဠ်သာသနာကို ယူမည်သာ လာပါသည်ဟု ဆိုသော်၊ ယင်းသို့တပြီးကား သည်တွင် ယူတော်မူတော့ ဟူ၍ ဆို၏။ ရှင်မဟာသာမိလည်း ငါနှင့် ယောက်ဖတော်စပ်သော ရှင်အရိယဝံသနှင့် ကတိကဝတ်ရှိချေသည်၊ ဇမ္ဗူဒိပ်မှာမှ ယူပါမည်၊ သိက္ခာပေးမည့် ဥပဇ္ဈာယ်နှင့်တကွ ဂိုဏ်းသံဃာကိုသာ ပေးပါ ဟူ၍ ဆို၏။

အရှင်သဒ္ဓမ္မစာရီ ဇမ္ဗူဒီပါသို့ လိုက်လာခြင်း

သီဟိုဠ်မင်းက မေးမြန်းရာဖွေလေသော် ရှေးကပင် ပုဂံက မြန်မာရဟန်း သီဟိုဠ်သို့ ရောက်၍ သီဟိုဠ်မင်းဆရာ ရှင်သာရိပုတ္တရာထံ သိက္ခာတင်ယူ နေထိုင်သော ရှင်သဒ္ဓမ္မ စာရီကို တွေ့လေ၍ အရှင်သည် ဇမ္ဗူဒီပါသို့ လိုက်တော်မူ၍ သာသနာတော်ကို ချီးမြှင့်တော် မူပါဟု သီဟိုဠ်မင်း တောင်းပန်သော် ငါ ဗောဓိပင်ပျိုး သုံးဆယ်ကို နေ့တိုင်း ရေသွန်း၍ မွေးပါသည်၊ ပျက်ချေတော့မည်ဟု ရှင်သဒ္ဓမ္မစာရီ ဆိုသည်ကို သီဟိုဠ်မင်းက အကျွန်ုပ် လူခန့်ထား၍ မွေးပါစိမ့်မည်၊ လိုက်တော်မူပါဟု တောင်းပန်မှ ပုဂ္ဂိုလ် သံဃာနှင့်တကွ လိုက်လာတော်မူ၏။ ရှင်မဟာသာမိလည်း သီဟိုဠ်သံဃာနှင့်တကွ လာလတ်၍ တရုတ် မော်သို့ရောက်လျှင် သီဟိုဠ်သို့ သိက္ခာယူသွားသည်၊ မယူခဲ့ ဟု ပြည်သား ရဟန်းတို့ ကဲ့ရဲ့ချေတော့မည်ဟု ကြံ၍ တရုတ်မော်တွင်ပင် ဥပုသ်နေ့ ဥပုသ်မပြုမီ သီဟိုဠ်သိက္ခာကို ယူလေသည်။ ပြည်မြို့မှာလည်း ရှင်သဒ္ဓမ္မဇ္ဈောတိ လွန်၍ တပည့် ရှင်အရိယဝံသကို ပြည်ဘုရင် သတိုးမင်းစောက သာသနာပိုင် အပ်နှင်းလေသည်။

http://www.dhammadownload.com

မေးလျှင် သံဃာကို ဆောင်ခဲ့သည်၊ တရုတ်မော်မြို့သို့ ရောက်မှ သိက္ခာယူစေသည်ဟု ပြောဆိုသော် သည်သို့ရောက်မှ သိက္ခာ အတူယူကြမည် ဆိုသည့် ကတိကဝတ်ကို ဖျက်လေသည်၊ ငါ သိက္ခာမယူပြီ ဟု ရှင်အရိယဝံသ ဆို၍ သိက္ခာမယူ နေလေသည်။

ရှင်မဟာသာမိလည်း ယခု သူ သာသနာပိုင်၍ သူ့အရပ် ဖြစ်လေပြီးသည်ကို သူ့အရပ်တွင် ငါ မနေလိုဟု မာန်မာနဖြင့် ခွဲလေသောကြောင့် သတိုးမင်းစောက ဆင်ကျုံးကို ပြောင်း၍ ဆင်ကျုံးရာတွင် ကျောင်းဆောက်ပြီးလျှင် ရှင်မဟာသာမိကို တင်လှူသည်။ သီဟိုဠ် ရှင်သဒ္ဓမ္မစာရီလည်း သူ့အရပ် ဖြစ်သည်၊ ငါမနေလို ဆိုသောကြောင့် ကန်ကိုဖို့၍ ကန်ရာတွင် ကျောင်းဆောက်ပြီးလျှင် ရှင်သဒ္ဓမ္မစာရီကို တင်လှူသည်။ ကန်တွင်းကျောင်းဟု ယခု တွင်၏။ သီဟိုဠ်ဆရာနှင့် ရှင်မဟာသာမိထံ အရပ်ရှစ်မျက်နှာမှလာ၍ သိက္ခာယူကုန်သည်၊ စာပေသင်ကုန်သည်ကား များပြားစွာ၏။ ပြည်တွင် ရှင်အရိယဝံသကား အရှေ့သာသနာဝင်၊ ရှင်မဟာသာမိကား အနောက်သာသနာဝင် ဟူ၍ ဂိုဏ်းသီးဂိုဏ်းခြားနှစ်ပါး ကွဲပြားလေသတည်း။

[ဤကား မြန်မာတိုင်းနိုင်ငံ၌ နောက်သီဟိုဠ်ရောက် ရှင်သဒ္ဓမ္မစာရီ၊ ရှင်မဟာသာမိတို့ကို စွဲ၍ သက်ဆင်းသော ရှစ်ကြိမ်မြောက် သာသနာတော်ဆက်တည်း။]

၉ ကြိမ်မြောက် သာသနာတော်ဆက်

သက္ကရာဇ် ၈၇၂[၁] ခုနှစ်တွင် ဖေယျာဝမုနတိုင်း ကေတုမတီ တောင်ငူပြည်ကြီးကို တည်၍ မဟာသိရီဇေယျသူရ မင်းပြုတော်မူ၏။ လက်ယာတယ်ဆင်တော် ဒေဝနာဂကို အရင်းတည်သဖြင့် တိုင်းကားနိုင်ငံ ချဲ့ထွင်တော်မူ၏။ ထိုတောင်ငူဘုရင် မဟာသိရီဇေယျသူရ လက်ထက် **သက္ကရာဇ် ၈၉၂**[၂] ခုနှစ်၊ မဟာပရက္ကမ မည်သော သီဟိုဠ်ဘုန်းကြီးသည် သီဟိုဠ်ကျွန်းက သင်္ဘောဖြင့်ကူး၍ တောင်ငူမြို့သို့ ကြွရောက်လာ၏။ ဘုရင် မဟာသိရီဇေယျသူရလည်း ကိုယ်တိုင်ပင် တည်သော ဒွါရာဝတီမြို့တောင်၌ သာယာလှစွာသော ကျောင်းကြီး ဆောက်လုပ်၍ တင်လှူတော်မူ၏။ နိစ္စဘတ် ဆွမ်းပန်း လှူဒါန်း လုပ်ကျွေးတော်မူ၏။ ထိုကျောင်းအာရာမ်တွင် သိမ်သမုတ်၍ ထိုသိမ်၌ ကိုယ်တော်လေးကြေးစင်ကို ဘုရားရုပ်တုသွန်း၍ ထားတော်မူ၏။ မဟာသီဟိုဠ်ရောက်ကြီး ဟူ၍ ကျော်စောထင်ရှား၏။

သေရည်သေရက် အငြင်းအခုံ

ထိုမင်းလက်ထက် တောင်ငူမြို့တွင် သေရည်သေရက် စကား အငြင်းအခုံ ဝိဝါဒ ဖြစ်ကြ၏။ ဖြစ်ဟန်ကား–

ဗီဇတောပဋ္ဌာယာတိ သမ္ဘာရေ ပဋိယာဒေတွာ စာဋိယံ ပက္ခိတ္တကာလတော ပဋ္ဌာယ စ၊ တာလနာဠိကေရာဒီနံပုပ္ဖရသော ပုပ္ဖတော ဂဠိတာဘိနဝကာလတော ပဋ္ဌာယ စ နပါတဗ္ဗံ။

ဟူသော ကင်္ခါဝိတရဏီဋီကာ၊ ဓေရသကဏ္ဍဋီကာ၊ ဝိနယဝိနိစ္ဆယဋီကာ၊ မူလ

၁။ အေဒီ ၁၅၁၀။

၂။ အေဒီ ၁၅၃၀။

http://www.dhammadownload.com

သိက္ခာဋီကာ၊ ဤဋီကာ လေးစောင်၌ အနက်ပေးမသင့်၍ အဓိပ္ပာယ်ချွတ်ယွင်းသဖြင့် ထန်း၊ အုန်း အစရှိသည်တို့၏ အရည်ကို ယိုသစ်စကပင် မသောက်အပ် ဟူ၍ အချို့ဆရာတို့လည်း ဆိုကုန်သည်။

ယခင် ဋီကာ ၄ စောင်၌ အနက်သင့်အောင်ပေး၍ အဓိပ္ပာယ် မချွတ်မယွင်းသဖြင့် ထန်း၊ အုန်း အစရှိသည်တို့၏ အရည်ကို ယိုသစ်စသော် သောက်အပ်၏ ဟူ၍ အချို့ဆရာတို့လည်း ဆိုကုန်သည်။

မသောက်အပ် ဆိုသော ဆရာတို့ ပေးသော အနက်ကား–

ဗီဇတောပဋ္ဌာယာတိဣတ္တေ၊ ဗီဇတောပဋ္ဌာယ ဟူသော ဤပုဒ်၌။ သမ္ဘာရေ၊ အဆောက်အဦတို့ကို။ ပဋိယာဒေတွာ၊ စီရင်၍။ စာဋိယံ၊ အိုးခွက်၌။ ပက္ခိတ္တကာလတော၊ ထည့်သောအခါမှ။ ပဋ္ဌာယ၊ စ၍။ နပါတဗ္ဗံ၊ မသောက်အပ်။ တာလနာဠိကေရာဒီနံ၊ ထန်း၊ အုန်း စသည်တို့၏။ ပုပ္ဖရသောစ၊ အပွင့်ရည်ကိုလည်း။ ဂဠိတာဘိနဝကာလတော၊ ယိုသစ်စကာလကပင်။ နပါတဗ္ဗံ၊ မသောက်အပ်။ ဣတိ၊ ဤသည်ကား။ အတ္ထော၊ အနက်တည်း။

ဤသို့ အနက်ပေး၍ မသောက်အပ်ဟု ဆိုကုန်သည်။

သောက်အပ်၏ ဆိုသော ဆရာတို့ အနက်ကား–

ဗီဇတောပဋ္ဌာယာတိဣတ္တေ၊ ဗီဇတောပဋ္ဌာယ ဟူသော ဤပုဒ်၌။ သမ္ဘာရေ၊ အဆောက်အဦတို့ကို။ ပဋိယာဒေတွာ၊ စီရင်၍။ စာဋိယံ၊ အိုးခွက်၌။ ပက္ခိတ္တကာလတော၊ ထည့်သောအခါမှ။ ပဋ္ဌာယ၊ စ၍။ နပါတဗ္ဗံ၊ မသောက်အပ်။ တာလနာဠိကေရာဒီနံ၊ ထန်း၊ အုန်း စသည်တို့၏။ သမ္ဘာရေဟိ၊ အဆောက်အဦတို့ဖြင့်။ ပဋိယာဒိတော၊ စီရင်အပ်သော။ ပုပ္ဖရသောစ၊ အပွင့်ရည်ကိုလည်း။ ပုပ္ဖတော၊ အပွင့်မှ။ ဂဠိတာဘိနဝ ကာလတော၊ ယိုသစ်စကာလကပင်။ နပါတဗ္ဗံ၊ မသောက်အပ်။ ဣတိ၊ ဤသည်ကား။ အတ္ထော၊ အနက်တည်း။

ဤသို့ ပုဒ်ကို လိုက်စေသဖြင့် အနက်ပေး၍ သောက်အပ်၏ဟု ဆိုကုန်သည်။ ဥပလက္ခဏနည်းဖြင့် အပွင့်ကို အမှတ်ပြု၍ ဆိုသည်။ အသီး စသည်ကိုလည်း ယူလေ။

ဤသို့ ထန်းရည်၊ အုန်းရည် အစရှိသည်ကို ယိုသစ်စကပင် သောက်အပ်၊ မသောက်အပ် အငြင်းအခုံဝိဝါဒ ဖြစ်ကြသည်ကို သောက်အပ်ကြောင်းနှင့် သီဟိုဠ်ရောက်ကြီး အရှင် မဟာပရက္ကမ ဆုံးဖြတ်စီရင် သည်။ သုရာဝိနိစ္ဆယ ဟူ၍လည်း ကျမ်းပြုစုထားခဲ့၏။ **ကေတုမတီ**[1] မြို့တည် မင်းကြီးညို (မဟာသိရီဇေယျသူရ) [အေဒီ ၁၄၈၅–၁၅၃၁] ကို အမှီပြု၍ သာသနာတော်ကို သုတ်သင်သန့်ရှင်း ထွန်းလင်းစေ၏။

[ဤကား မြန်မာတိုင်းနိုင်ငံ၌ တောင်ငူ သီဟိုဠ်ရောက်ကြီး မထေရ်ကိုစွဲ၍ သက်ဆင်းသော ကိုးကြိမ်မြောက် သာသနာတော်ဆက်တည်း။]

မြန်မာနိုင်ငံတော်၌ သာသနာတော် သက်ဆင်းပုံအကြောင်း ပြီး၏။

၁။ တောင်ငူမြို့။

http://www.dhammadownload.com

၁၈ – ဘုရားရှင် ဝါတော် ၂၀ ကျော်ကပင် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ကြွတော်မူခြင်း အကြောင်း

ဤသို့လျှင် ယခင် စကားအစဉ်အားဖြင့် ဆိုခဲ့ပြီးသော မြန်မာတိုင်းနိုင်ငံ၌ ၉ ပါး၊ ၁၁ ပါးသော အခွန့်အကြောင်းအားဖြင့် သက်ဆင်းသော သာသနာဝင် ဆရာစဉ်ဆက်တွင် ရှာန်၊ အဘိညာဉ်၊ မဂ်ဖိုလ်ရသော သီလဝန်၊ ဂုဏဝန် ဆရာစဉ်ဆက်ဖြင့်လည်း ယခု ထက်တိုင် မြဲမြံတည်ကြည်စွာ သာသနာတော်မြတ် စည်ပင်သန့်ရှင်း ထွန်းလင်း၏။ ဘုရား သခင်ကိုယ်တော် ထင်ရှားရှိတော်မူစဉ် ဝါတော် ၂၀ ကျော်ကပင် စူဠပုဏ်၊ မဟာပုဏ် ညီနောင်နှစ်ပါးတို့ ပင့်ဖိတ်သဖြင့် လက်လေးသစ်ခန့်ပင် အဖိုးတစ်သိန်းထိုက်သော စန္ဒကူးနီ တန်ဆောင်း ကျောင်းတော်ကို အလှူခံ၍ ၇ ရက်ပတ်လုံး သီတင်းသုံးတော်မူသည့်အခိုက် စည်းဝေးလာသော လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာတို့အား တရားအမြိုက် တိုက်ကျွေးတော်မူသည်။

၇ ရက်တွင် တစ်ရက်တစ်ရက်၌ ရှစ်သောင်း လေးထောင်စီသော သတ္တဝါတို့ အကျွတ်တစ်တန် သောတာပန် စသော အရိယာ ဖြစ်ကြ၏။ ပစ္စန္တရာဇ်မှာ ဘုရားတို့ အရုဏ်ခံမြဲ မဟုတ်သောကြောင့် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်မှာ ၇ ရက်အတွင်း အရုဏ်ခံတော်မူသတည်း။ ပြာသာဒ်ညင်သာ ယာဉ်ငါးရာဖြင့် ကြွလာတော်မူသော ခရီး အကြားတွင် သစ္စဗန္ဓ တောင်၌နေသော သစ္စဗန်ရသေ့ကိုလည်း ချေချွတ်တော်မူ၍ ဆဋ္ဌာ ဘိညာ ရဟန္တာ အဖြစ်သို့ ရောက်စေတော်မူ၏။ ဝါဏိဇ္ဇဂါမရွာ ဣသိဒိန္န သူဌေးသား စသော ထင်ရှားသသူတို့ကိုလည်း တရားအမြိုက်ရည် တိုက်ကျွေးတော်မူ၏။ ဤသို့လျှင် စူဠပုဏ္ဏ၊ မဟာပုဏ္ဏ၊ သစ္စဗန္ဓ၊ ဣသိဒိန္န အစရှိသော ၇ ရက်အတွင်း မဂ်၊ ဖိုလ် ရလေသော အရိယာအပေါင်းကား ငါတို့ မြန်မာနိုင်ငံ၌ ဘုရားသခင် လက်ထက်တော်က လက်ဦးမဆွ အရိယာ အပေါင်းတည်း။

မိလိန္ဒပဥှာတွင် ရှစ်သောင်းလေးထောင် အကျွတ်တရား ရသော ပရိသတ်အစုကို ရေတွက်ရာ၌လည်း– "သုနာပရန္တသမာဂမေ စတုရာသီ တိယာပါဏာသဟဿာနံ့ဓမ္မာဘိ သမယော အဟောသိ" ဟူ၍ ဆိုသည်။ ဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူသည့်နောက် **၂၃၅ နှစ်**[၁] ရောက်သောအခါ တတိယ သင်္ဂါယနာ တင်ပြီးသည့်အဆုံးတွင် အရှင် မောဂ္ဂလိပုတ္တ တိဿက တပည့်တော်ရင်း ယောနကဓမ္မရက္ခိတမထေရ်ကို နောက်ပါသံဃာတော် လေးပါးနှင့်တကွ **ပဉ္စဝဂ္ဂသံဃာ**[၂] မြောက်၍ **ဥပသမ္ပဒကံ**[၃] လောက်အောင် အပရန္တတိုင်းသို့ သာသနာပြုစေတော်မူသော် အဂ္ဂိက္ခန္ဓောပမသုတ္တန်ဒေသနာဖြင့် ထိုတိုင်းသူတိုင်းသားတို့ကို

၁။ ခရစ်တော်မပေါ်မီ ၃၀၉ ဘီစီ။

၂။ [ဝိနည်း] ရဟန်းငါးပါးတစ်စု။

၃။ ပဥ္စင်းပြုသောကံ။

http://www.dhammadownload.com

သာသနာ၌ ကြည်ညိုစေတော်မူ၏။ ခုနစ်သောင်းမျှသော သူတို့ကို မဂ်ဖိုလ်တရားအမြိုက် တိုက်ကျွေးတော်မူ၏။

[ဤကား **သာသနာ ၂၃၅**[၁] နှစ် ရှိသောအခါ သာသနာပြုမထေရ်တို့လက်ထက် မဂ်ဖိုလ်ရလေသော အရိယာအပေါင်းတည်း။]

ဘုရားရှင် ဝါတော် ၂၀ ကျော်ကပင် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ကြွတော်မူခြင်းအကြောင်း ပြီး၏။

---

၁၉ – မျက်စိ ၃ လုံးရှိသော ဒွတ္တပေါင်မင်း အကြောင်း

သာသနာ **သက္ကရာဇ် ၁၀၁**[၂] နှစ် ရှိသောအခါ ရသေ့၊ သိကြား၊ နဂါး၊ ဂဠုန်၊ ကုမ္ဘဏ်၊ စန္ဒီပရမိသွာရ ဤသူမြတ် ခုနစ်ယောက် တည်သော သရေခေတ္တရာ မည်သော ရသေ့ပြည်တွင်း၌ မင်းပြုသော မျက်စိသုံးခု အတုမဲ့ခေါင် ဒွတ္တပေါင်မင်းကြီး လက်ထက် ထိုတိုင်း ထိုပြည်တွင် ဘုရားရှင် တပည့်တော် ရဟန္တာမြတ် သုံးထောင် ရှိ၏။ ထိုရဟန္တာမြတ်တို့အား နေ့စဉ်မပြတ် ပစ္စည်းလေးပါး ထောက်ပံ့ လှူဒါန်းတော်မူ၏။ ဘုရားရှင် ဓာတ်တော် ဖ ဆူကို တစ်ဆူစီ ဌာပနာသွင်း၍ "ညည်းညည်း၊ စည်းစည်း၊ ပေါပေါ၊ လျှောလျှော၊ မြသီတင်း၊ သောကြမာ" ဟု စေတီခြောက်ဆူ တည်တော်မူ၏။ လက်ရုံးတော်ဓာတ်ကို ဌာပနာသော "မြင်ဇာဟု" နှင့်သော် ခုနစ်ဆူတည်း။ သင်းကျစ်တော်ဓာတ်ကို ကမ်းယံပြည်က ယူဆောင်၍ စေတီတည်သည်ကား မပြီးခင်လေ။ နော်ရထာမင်းစော လက်ထက်တွင်မှ ပုဂံ ရွှေစည်းခုံမှာ ဌာပနာသည်။

သာသနာ သက္ကရာဇ် ၄၃၃[၃] နှစ် ရှိသောအခါ ကြက်ခေါင်းစား ငတပါး မင်းဖြစ်တော်မူ၏။ ထိုမင်းလက်ထက် ထိုတိုင်း ထိုပြည်တွင် ရဟန္တာမြတ် ငါးရာ ရှိ၏။ ထိုရဟန္တာမြတ် ငါးရာတို့အား နေ့စဉ်မပြတ် **ပစ္စည်းလေးပါး**[၄] ထောက်ပံ့ လှူဒါန်းတော်မူ၏။ သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ် အရိယာတို့ကား အရေအတွက်မရှိ များပြားစွာ၏။ ဤကား ရသေ့ပြည်တွင်း၌ နောက်ကာလ အဆင့်ဆင့် ဖြစ်ပွားသော အရိယာ အပေါင်းတည်း။ ဆရာစဉ် စာတမ်းတစ်စောင်တွင် သရေခေတ္တရာ ရသေ့ပြည်တွင်းကို သာသနာပြုစေရာ ကိုးတိုင်း ကိုးဌာနအနက် ဝနဝါသီတိုင်း ဖြစ်ကြောင်းနှင့် ဆိုလေသည်။ ထောက်ထားရန် ကျမ်းဂန် မရှိ။ "ဝနဝါသိန္တိဝနဝါသိရဋ္ဌံ" ဋီကာဖွင့်သည်နှင့်အညီ ဝနဝါသီ မည်သော တိုင်းအသီးပင်ဟု ယူမှ သင့်မြတ်သည်။

မျက်စိသုံးလုံး ရှိသော ဒွတ္တပေါင်မင်းကြီးအကြောင်း ပြီး၏။

၁။ ခရစ်တော်မပေါ်မီ ၃၀၉ ဘီစီ။
၂။ ခရစ်တော်မပေါ်မီ ၄၄၃ ဘီစီ။
၃။ ခရစ်တော်မပေါ်မီ ၁၁၁ ဘီစီ။
၄။ ဆွမ်း၊ သင်္ကန်း၊ ကျောင်း၊ ဆေး။

http://www.dhammadownload.com

၂၀ – ဟိမဝန္တာ ဂန္ဓမာဒနတောင်မှ ကြွလာသော ရဟန္တာများ အကြောင်း

သာသနာ ၁၆၀၁[၁] ခုနှစ်၊ **သက္ကရာဇ် ၄၁၉**[၂] ခုနှစ် နော်ရထာမင်းစော သထုံကို အောင်မြင်၍ သာသနာကို ပုဂံသို့ ဆောင်ခဲ့သည့်ကာလ သထုံက ရဟန္တာပင် တစ်ထောင် မြောက်စင် ပုဂံသို့ပါ၏ဟု ပရိတ္တနိဒါန်းတွင် ဆိုသည်။ **သောတာပန်**[၃]၊ **သကဒါဂါမ်**[၄]၊ **အနာဂါမ်**[၅] အရိယာတို့ကား အရေအတွက်မရှိ များပြားစွာသတည်း။ ကျန်စစ်သား မည်သော **ထီးလှိုင်ရှင်မင်းကြီး** [၁၀၈၄–၁၁၁၃] လက်ထက် ဟိမဝန္တာ ဂန္ဓမာဒနတောင်က ရဟန္တာရှစ်ပါးတို့ နန်းတော်မှာ ဆွမ်းရပ်လာ၏။ မင်းကြီးလည်း သပိတ်ကိုယူ၍ ဆွမ်းလုပ်ကျွေးတော်မူပြီးလျှင် အဘယ်အရပ်က ကြွတော်မူလာသနည်းဟု မေး၍ ဟိမဝန္တာ ဂန္ဓမာဒနတောင်မှ ကြွလာကြောင်းကို မိန့်တော်မူ၏။ မင်းကြီးလည်း အလွန်သဒ္ဓါတော်မူ၍ ဝါတွင်း ၃ လပတ်လုံး ဝါဆိုတော်မူပါမည့် အကြောင်းကို တောင်းပန်၍ ဝါဆိုကျောင်း ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းတော် မူ၏။ ဝါတွင်း ၃ လပတ်လုံး နန်းတော်မှာ မပြတ် ဆွမ်းလုပ်ကျွေးတော်မူ၏။

တစ်ရံရောအခါ ရဟန္တာမြတ်တို့အား ဂန္ဓမာဒနတောင်တွင် နန္ဒမူလလိုဏ်ကဲ့သို့ သဏ္ဌာန်တူစွာ တန်ခိုးဖြင့် ပြတော်မူပါ ဟူ၍ တောင်းပန်တော်မူ၏။ ရဟန္တာမြတ်တို့လည်း နန္ဒမူလလိုဏ်နှင့်တူစွာ တန်ခိုးဖြင့် ပြတော်မူပေ၏။ မင်းကြီးလည်း နန္ဒမူလလိုဏ်သဏ္ဌာန် ဂူကြီးစွာ တည်တော်မူ၍ နန္ဒဂူ ဟူသော အမည်ကို သမုတ်တော်မူ၏။ ဤသို့လျှင် ထီးလှိုင်ရှင်မင်းကြီးလက်ထက် ဟိမဝန္တာ ဂန္ဓမာဒနတောင် နန္ဒမူလလိုဏ်က ရဟန္တာတို့ ကြွတော်မူလာ၍ ရဟန္တာများ ထင်ရှားရှိသည်။ ထိုရဟန္တာများ လက်ထက် ရေးထားခဲ့သော စည်းကွင်းစည်းပုံများတွင် အက္ခရာလိပ်စာများ ပုဒ်ပါဠ်သေချာသည်။ တေမိဇာတ်တွင် သူယုတ်ဟော–ကာလကဏ္ဍိ ရှိသည်ကို ကာလကဏ္ဏိသာ ရှိလိုသည်ဟု ပင်းယ **စတုရင်္ဂဗလအမတ်** [အေဒီ ၁၃၁၃ ခန့်–၁၃၆၃ ခန့်] အဘိဓာန်ဋီကာတွင် ပြင်လေသည်။ ထိုဋီကာသို့လိုက်၍ စစ်ကိုင်း ရှင်အရိယဝံသလည်း ပြင်ဘိသည်။ ရဟန္တာတို့လက်ထက် ပုဒ်ပါဠ်နှင့် မညီလေ။

၁။ အေဒီ ၁၀၅၇။

၂။ အေဒီ ၁၀၅၇။

၃။ အရိယာ (၈) ယောက်တွင် ပထမဆုံးပုဂ္ဂိုလ်။ သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ် (ပါ၊ သောတာပန္န)။

က။ ကေဝိဿောတာပန် – သောတာပန်ဖြစ်ပြီးနောက် တစ်ဘဝသာ ပဋိသန္ဓေနေ၍ ရဟန္တာဖြစ်ကာ ပရိနိဗ္ဗာန် စံဝင်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်။

ခ။ ကောလံကောလသောတာပန် – သောတာပန် ဖြစ်ပြီးနောက် ၂ ဘဝ၊ ၃ ဘဝ၊ ၄ ဘဝ၊ ၅ ဘဝ၊ ၆ ဘဝ ပဋိသန္ဓေနေ၍ ရဟန္တာဖြစ်ကာ ပရိနိဗ္ဗာန်စံဝင်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်။

ဂ။ သတ္တက္ခတ္တုပရမသောတာပန် – သောတာပန် ဖြစ်ပြီးနောက် (၇) ဘဝ ပဋိသန္ဓေနေ၍ ရဟန္တာဖြစ်ပြီး ပရိနိဗ္ဗာန်စံဝင်သည့်ပုဂ္ဂိုလ် ဟူ၍ သောတာပန် (၃) မျိုး။

၄။ [အဘိဓမ္မာ] က။ အရိယာပုဂ္ဂိုလ် ရှစ်ယောက်တွင် နှစ်ဆင့်မြောက်ပုဂ္ဂိုလ်။ သကဒါဂါမ်။

ခ။ ဤကာမဘုံသို့ တစ်ကြိမ်သာ ပြန်လာသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်။

၅။ အရိယာလေးဆင့်တွင် တတိယအဆင့် အရိယာ။ အနာဂါမ်။ (ဤအရိယာသည် ပဋိသန္ဓေနေသောအားဖြင့် ကာမဘုံသို့ မလာတော့ချေ။)

http://www.dhammadownload.com

အာဠာနာဋီယသုတ် အဋ္ဌကထာ၊ ဝိနည်း အဋ္ဌကထာများတွင် "အဋ္ဌဝိသယက္ခ သေနာပတိ" အရ သရုပ်ကို ယခု စာပေ ရှာဖွေမတွေ့။ သုတ်ကိုယ်တွင်လည်း ယက္ခသေနာပတိ အမည် သုံးဆယ်ကျော် ရေနွေးလျက် လာရှိလေသည်။ ဝိနည်းဋီကာကို စီရင်သော တောင်ဖီလာဆရာတော်လည်း မဖော်မဖွင့်နိုင် ရှိသည်ကို နန္ဒဂူစည်းကွင်း စည်းပုံတွင် ရဟန္တာတို့ လက်ထက် ဖော်ပြရေးသားခဲ့၍ သံသယမရှိ မှတ်ရပေသည့်အရာလည်း ထို ကာလ ရဟန္တာမြတ်တို့ ကျေးဇူးတော်ပေတည်း။

ဤသို့ ဆိုခဲ့ပြီးသည်ကား အပေါင်းအစု များးစွာဖြစ်သော ရဟန္တာ အရိယာတို့ကို ဆိုခြင်းတည်း။ ထိုမှနောက် ကာလရှည်လျားလတ်သော် ယခင်ကဲ့သို့ အပေါင်းအစုများစွာ မဖြစ်ပြီ။ **ပါရမီသမ္ဘာ**[၁] ရင့်မာသသူတို့သာ ထိုမှ ဤမှ တစ်စုံတစ်ယောက် ဖြစ်ကြသည်။ ချာန်၊ မဂ်၊ ဖိုလ်ကို မရဘဲ မဟုတ်မမှန် ပြောဆိုသော် ပါရာဇိကအာပတ် သင့်စေ၍ ဟုတ်မှန်တိုင်းပင် လူသာမဏေတို့အား ပြောဆိုသော် ပါစိတ်အာပတ်သင့်စေဟု ဝိနည်း ပညတ်တော် ရှိသောကြောင့် ချာန်၊ မဂ်၊ ဖိုလ် ရသသူတို့လည်း အလိုရှိတိုင်း မပြောမဆိုသာ။ ဝါသနာနှင့်တကွ ကိလေသာကို မပယ်နိုင်။ ဝါသနာ ကြွင်းကျန်သေးသောကြောင့် ဝါသနာ အလျောက် ပုထုဇဉ်အမူအရာပင် ရှိသည်ဖြစ်၍ ရဟန္တာအရိယာ အဖြစ်ကိုလည်း သိနိုင်ခဲလှ သည်။

ရှင်ပိလိန္ဒဝစ္ဆ ရဟန္တာသည် ပုဏ္ဏားဘဝက ဖြစ်လာ၍ မာန်မာန ပြင်းထန်လှသော ဝါသနာပါသဖြင့် လူမြင်တိုင်းကို ငါ၊ နင်၊ သင် ပြောဆို တတ်ရကား လှည်းနှင့် ပိတ်ချင်းသီး တိုက်၍လာသော ယောကျ်ားအား 'ဟယ် ဆေသား ... အဘယ် တိုက်ခဲ့သနည်း' ဟု မေးသည်ကို လှည်းသမား အမျက်ထွက်၍ ကြွက်ချေးတိုက်ခဲ့သည်ဟု ပြောဆိုမိလေလျှင် ပိတ်ချင်းသီးအားလုံး ကြွက်ချေးဖြစ်လေ၏။ ကန်တော့ရာတွင်မှ ပိတ်ချင်းသီး ဖြစ်မြဲ ဖြစ်ပြန်သည်ဟု ဝါသနာပါကြောင်းကို ကျမ်းဂန်ဆိုသည်။

ဤသို့ ဝါသနာအလိုက် ရဟန္တာအရိယာ ဖြစ်အောင်ပင် ပုထုဇဉ် အမူအရာ ပါခဲ့ ရကား ရဟန္တာအရိယာအဖြစ်ကို သိခက်လှသည်။ ထို့ကြောင့် အရှင်မဟာကဿပသည် အလုပ်အကျွေး တစ်ယောက်နှင့်သာ တောကျောင်း နေတော်မူသောအခါ ရွာသို့ ဆွမ်းခံ ဝင်သော ခရီးတွင် သပိတ်၊ ကရားကိုင်၍ နောက်တော်ဝယ် လိုက်သော အလုပ်အကျွေးက ဤလောကဟွင် ရဟန္တာ၊ ရဟန္တာ ဟူ၍ ကျော်စောသည်ကို ကြားသာ ကြားရသည်၊ တစ်ကြိမ်တစ်ခါမှ အထင်အရှား မဖူးမတွေ့ပါရ– ဆိုသည်ကို ကြားတော်မူလျှင် နောက်သို့ လှည့်တော်မူတည့်၍ အိုယောကျ်ား ... သပိတ်၊ ကရား ကိုင်၍ ရဟန္တာနောက်က အစဉ် တစိုက် လိုက်ပါလျက် ရဟန္တာ အဖြစ်ကို မသိရှာလေဟု အရှင်မဟာကဿပ မိန့်တော်မူဖူး ကြောင်းကို ကျမ်းဂန်လာသည်။

ဂန္ဓမာဒနတောင်မှ ကြွလာသော ရဟန္တာများအကြောင်း ပြီး၏။

၁။ ရှေးဘုန်းရှေးကံ ကြီးမား၍ သံသရာတစ်ဖက်ကမ်းသို့ ကူးမြောက်ကြောင်းအကျင့်။

http://www.dhammadownload.com

၂၁ – ဇွဲယဲ့ရှင်၊ ပေါင်လောင်ရှင်၊ ရှင်သုမေဓာတို့ အကြောင်း

ဇွဲယဲ့ရှင် သိယိုဌ်ကူးရန် ကြံစည်ခြင်း

ပုဂံပြည်တွင် ဇွဲယဲ့ရှင် ပံသုကူကြီး၊ ပေါင်လောင် ရှင်ကဿပ၊ ရှင်သုမေဓာတို့ကိုလည်း ရဟန္တာအရိယာ ဟူ၍ သမုတ်ကြ၏။ **နရပတိစည်သူမင်းကြီး** [၁၁၇၄–၁၂၁၁] တူးရွှင်းတောင်သို့တက်၍ ပြန်သောအခါ ခရီးအကြား ချောင်းတွင် ပတ္တမြားရောင် တောက်သည်ကို မြင်၍ ဤအရပ်မှာ ငါ့ကို ကောင်းမှု ပြုစေလိုသည့် အတွေးအထင်နှင့် စေတီတည်မည်ဟု ထိုချောင်းကို ပြည်သူ အပေါင်းတို့ ဖို့ရ၏။ ထိုရောအခါ ပံသုကူ ဇွဲယဲ့ရှင် မထေရ်သည် ဤသို့ မိန့်တော်မူ၏။ မင်းကြီး ကောင်းမှု ဖြစ်စိမ့်မည် ဟူ၍ ယခုပြုသော အမှုသည် ကောင်းမှုကား မဖြစ်၊ မကောင်းမှုသာ ဖြစ်သည်ဟု မိန့်တော်မူ၍ မင်းကြီး လှူသော ဆွမ်းကို မခံဘဲ နေလေ၏။ နရပတိစည်သူမင်းကြီးလည်း ဘုန်းတော်ကြီး ငါ့ဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေးတော်မမူသော် ငါ့ပြည်တွင် နေတော်မမူသည်ဖြစ်စ်မှ လွတ်တော်မူမည်၊ ပြည်သူတို့ လှူသောဆွမ်းလည်း ငါ့ဆွမ်း မဟုတ်တုံလောဟု မိန့်တော်မူ၏။

ပံသုကူ ဇွဲယဲ့ရှင်လည်း ဤသို့ မင်းကြီး ဆိုလေတပြီးကား သိယိုဌ်ကျွန်းသို့ ကူးတော့မည်ဟု အကြံရှိ၍ ဇွယ်ကြိုတောဝယ် နေလေ၏။ ထိုရောအခါ မထေရ် ကြွလေသည်ကိုသိ၍ သရပါတံခါးစောင့် ဘီလူးသည် မင်းကြီး ထွက်သောအခါ မရှောင်မလွှဲဘဲ တံခါးထက်က ကားရားရပ်လျက် နေဘိ၏။ သမားဟူးရားတို့ကို ဆေးဝါး၊ မန္တရား အထွေထွေ ပြုစေသော်လည်း ဘီလူး မရှောင်မလွှဲလေ။ ထိုအကြောင်းကို ဟူးရားဖြူ၊ ဟူးရားညို တို့အား မေးတော်မူသည်တွင် ဇွဲယဲ့ရှင် ပံသုကူ မထေရ်ကို မသင့်မတင့် မချေမင့် မိန့်ဆိုတော်မူ၍ ဘီလူး မရှောင်မလွှဲဘဲ နေချေသည်ဟု လျှောက်ကြသော် အမတ်တို့ကို စေ၍ အကြိမ်ကြိမ် ပင့်ရလေ၏။ မထေရ်လည်း လာတော်မမူ။ သိယိုဌ်သို့ ကူးမည်ဟု ကြွတော်မူလေ၏။ ထိုအကြောင်းကို မင်းကြီး ကြားလျှင် အမတ်တုရုဂ်ပစ္စည်းကို ပါအောင် ပင့်ချေဟု စေတော်မူ၏။

အမတ်တုရုဂ်ပစ္စည်း ပင့်၍ ပြန်ကြွလာခြင်း

တုရုဂ်ပစ္စည်းသည်လည်း အကြားအမြင်နှင့် ပြည့်စုံသသူ ဖြစ်၍ ဘုရားရှင် ရုပ်တုတော် ရွှေဆင်းတု တစ်ဆူကို ရွှေလှေ ဒွါရတွင် တင်၍ ဆောင်လေ၏။ သင်္ဘောဆိပ်သို့ ကြွတော်မူသော ခရီးတွင် မထေရ်ကို တွေ့လေလျှင် ဘုရားရှင် ဤအရပ်သို့ ရောက်တော်မူသည်၊ ပံသုကူမထေရ် လာစေသတည်းဟု လျှောက်၏။ မထေရ်လည်း ဘုရားရှင် အမိန့်တော် ဟူသော အာဏာကို မဆန်အပ်သည် ဖြစ်၍ လိုက်တော်မူလာ၏။ လှေထက်သို့ မထေရ် တက်တော်မူပြီးလျှင် ဘုရားရှင်ကို ဝတ်ပြည့်လေ၏။ ထိုသို့ ဝတ်ပြည့်သော အခိုက်တွင် မထေရ်နှင့်တကွ လှေတော်ဒွါရကို အပြင်းလှော်၍ ဆန်လေ၏။ တုရုဂ်ပစ္စည်းလည်း သာသနာတော်ကို ချီးမြှောက်တော်မူပါ ဟု အထူးထူး တောင်းပန်၏။ မင်းကြီးလည်း အမတ်အပေါင်း ခြံရံလျက် ခရီးဦး ကြိုဆိုနှင့်၏။ လှေတော်ဒွါရထက်က မထေရ် လက်တော်ကိုမ၍ နန်းတော်သို့ ဆောင်လေ၏။

http://www.dhammadownload.com

သရပါတံခါးသို့ ရောက်လျှင် ဘီလူးသည် တံခါးမှဆင်း၍ သခင်မြတ်ကို ဦးချနှင့်၏။ နန်းတော်သို့ရောက်လျှင် မင်းကြီး လက်တော်နှင့် ဆွမ်းကိုပြင်၍ လုပ်ကျွေးတော်မူ၏။ ယနေ့မှစ၍ အရှင်မြတ် အဆုံးအမတော်ကို ခံပါတော့မည် ဟူ၍ လျှောက်ပြီးသည့် အဆုံး၌ ဓေယျာသူရ၊ ရာဇသိခ်၊ ရာဇသူ၊ ကဂ်သူ၊ ပျံချီ-ဟူသော သားတော် ငါးပါးတို့ကို လှူတော်မူလေ၏။ မင်းသား ငါးယောက်တို့လည်း သခင်မြတ်နှင့်အတူ လိုက်ကြလေ၏။ သခင်မြတ်သည် ခရီးလမ်းသို့ ရောက်တော်မူလျှင် မြေတွင် ဝန်းဝန်းငါးကွက်သား၍ မင်းသားတို့ကို ပြပြီးသော် ပြန်စေ၏။ သားတော်တို့ ပြန်၍ ထိုအကြောင်းကို မင်းကြီးအား လျှောက်ထားကြလျှင် ငါ့သားတို့ကို ကောင်းမှုပြုစေလိုသည်ဟု သားတော်တို့ကိုယ်လေး ရွှေကို ချိန်ပြီးသော် ထိုရွှေကို ကံကျွေးပြု၍ ဘုရားသခင် လက်ထက်တော် ပသေနဒီ ကောသလမင်းကြီး ပြုသော စန္ဒကူးသရက္ခန် ဆင်းတုတော်နှင့်အမျှ-

၁။ စကြိုဘုရားလှ

၂။ မြေဘုံသာဘုရားလှ

၃။ ကန်စွန်းတောင်ဘုရားလှ

၄။ သိကြားတောင်ဘုရားလှ

၅။ ချောက်ဘုရားလှ။

ဤသို့ ဘုရားငါးဆူကို သိကြားမင်း ကြပ်မတ်၍ တည်တော်မူ၏။ ဤဘုရားငါးဆူကို နရပတိ လုပ်သောအခါ သိကြားမင်း လက်တော်နှင့်ကိုင်၍ ခံသည်ချည်းတည်း။

ဇွေယ်ရှင် တွင်ခြင်း အကြောင်း

ထိုမထေရ် ဇွေယ်ရှင် တွင်သော အကြောင်းကား သခင်မြတ်သည် ကထိန် သင်္ကန်းကို မခံ၊ တစပြင်၌ သူကောင်လွှမ်းသော ပုဆိုးကိုသာ ယူတော်မူ၍ ပံ့သကူ သုံးဆောင်မြဲတည်း။ ထိုအခါ ဇွေယ်ငယ် ဆိုသောသူသည် သူငယ်ဖော်များနှင့် နွားကျောင်းကြလေ၏။ ဇွေယ်ငယ်သည် သူငယ်ဖော်များကို ဤသို့ ဆို၏။ အချင်းတို့ ... နင်တို့လည်း ကုသိုလ်ဖြစ်စေ၊ ငါလည်း ကုသိုလ်ဖြစ်စေ၊ ငါ သေကျွန်ပြုမည်၊ ငါ့ကိုယ်ပေါ်တွင် နင်တို့ အဝတ်ပုဆိုးကို လွှမ်းပြီးလျှင် သခင်မြတ်အား ပံ့သကူ ကောက်တော်မူပါ ဟူ၍ လျှောက်ကြကုန်ဟု ဆို၏။ သူငယ်ဖော်များလည်း ဇွေယ်ငယ် ဆိုတိုင်းပြု၍ လျှောက်ကြလေ၏။ သခင်မြတ်လည်း တစပြင်သို့ကြွ၍ ပံ့သကူ ကောက်တော်မူ၏။ သခင်မြတ် ကြွတော်မူလေသော် ဇွေယ်ငယ်လည်း လူသေအစစ် ဖြစ်၍ အသက်မရှု ဖြစ်ဘိ၏။ သူငယ်ဖော်များလည်း ထိုအကြောင်းကိုမြင်လေလျှင် ဇွေယ်ငယ်၏ မိဘအိမ်သို့သွား၍ အကြောင်းမျိုးကို ပြန်လေ၏။ ဇွေယ်ငယ်မိဘ အစရှိသော သားချင်းမြေးဖော်တို့လည်း သခင်မြတ်အား လျှောက်ကြားကြသော် သခင်မြတ် လာ၍ ပရိတ်မေတ္တာပြုမှ ဇွေယ်ငယ် ထ၍ ရှိခိုး၏။ ဇွေယ်ငယ် မိဘတို့လည်း ဇွေယ်ငယ်ကို သခင်မြတ်အား လှူ၏။ ထိုတွင်မှ ထိုမထေရ် ဇွေယ်ရှင် တွင်လေသတည်း။ အမည်ရင်းကား "သီလဗုဒ္ဓိ" ဟူ၏။ ရှေးသာသနာဝင် အရှင်အရဟံ ဂိုဏ်းသံဃာတည်း။

http://www.dhammadownload.com

ပေါင်လောင်ရှင် တွင်ခြင်း အကြောင်း

နရပတိစည်သူ [၁၁၇၄-၁၂၁၁] မင်းကြီး လက်ထက်ပင် ရှင်ကဿပသည် ပေါင်လောင်အရပ်သို့ ဒေသစာရီ လှည့်ပတ်သည်ကာလ ပေါင်လောင် အကြီးတို့က ပေါင်လောင်ငယ် နှစ်ယောက်ကို အလုပ်အကျွေး အပ်လှူ၍ ပေါင်လောင် လူမျိုးတို့ ကိုင်းညွတ်သောကြောင့် ပေါင်လောင်ရှင်ဟု တွင်လေသည်။ ထိုပေါင်လောင်ရှင် ကဿပ သည် သီဟိုဠ်သို့ သွားလိုလျှင် နတ်သိကြားတို့ ကျားယောင် ဖန်ဆင်း၍ တင်ပို့သည်။ ရံခါလည်း သင်္ဘောစီး၍ သွားသည်။ တစ်ရံရောအခါ သင်္ဘောစီး၍ လိုက်လေလျှင် ပင်လယ်ရေပြင်တွင် သင်္ဘော မသွားဘဲ တန့်ရပ်ခဲ့၍ မသူတော် ပါချေပြီဟု စာရေးတံ ကောက်ကြသော် ရှင်ကဿပကိုသာ ၃ ကြိမ်တိုင်အောင် စာရေးတံ ကျလေရကား သင်္ဘောက ချကြလေ၏။ ထိုသို့ ချသည်ကို မိကျောင်းကျောက်ထက်တင်၍ သီဟိုဠ် ရောက်အောင် ပို့လေ၏။ ဘီလူးကျွန်းသို့ ဒေသစာရီ လှည့်ပတ်သည်တွင်လည်း ဘီလူး မျက်မမြင်တို့အား မေတ္တာရေချမ်းပေး၍ မျက်မြင်စေ၏။ ထိုသို့သောကျေးဇူးကြောင့် ငရမန်၊ ငတင်ကျည်း ဟူသော ဘီလူး ညီအစ်ကိုနှစ်ယောက်ကို ဘီလူးတို့က အပ်လှူလိုက်လေ သည်။ သီဟိုဠ်မဟာစေတီပုံ၊ လောဟပါသာဒပုံ၊ ဓာတ်တော်၊ မွေတော်၊ မဟာဗောဓိ ညောင်ရွှေတော် အစေ့များကို ဆောင်ခဲ့သည်ဟု ကျောက်စာ ရှိသည်။

ရှင်သုမေဓာ

ရှင်သုမေဓာလည်း ဟလင်းမြို့တောင် မှက်ထီးသရိုင်ရွာမှ အရှေ့တောင်ယွန်းတွင် ဒိန်ကျောင်းဟု ရေးက ရှိ၏။ ထိုကျောင်း၌ နေသသူဖြစ်၍ ဒိန်ကျောင်းရှင်သုမေဓာဟု တွင်သည်။ ထိုရှင်သုမေဓာလည်း ပုံသကူကို ဆောင်လေ့ရှိသည်။ အကျင့်သီလ ထက်မြက် သည်ဖြစ်၍ ဈာန်၊ အဘိညာဉ် ရသသူဟု ထင်ရှားသည်။

ငစွယ်ရှင်၊ ပေါင်လောင်ရှင်၊ ရှင်သုမေဓာတို့ အကြောင်း ပြီး၏။

---

၂၂ – သုမေဓာ သာမဏေနှင့် တက်သေးကြီးငယ် အကြောင်း

ဈာန်အဘိညာဉ် ရသူများ

ဤယခုနှစ်မှ ရှေး အနှစ်တစ်ရာကျော်က ပခန်းကြီးမြို့ဝယ် မဟိန်မည်သော ကျောင်းသည် ရှိ၏။ ထိုကျောင်း၌ သုမေဓာ မည်သော သာမဏေသည် ဈာန်၊ အဘိညာဉ်ရ၍ တန်ခိုး ဖန်ဆင်းနိုင်၏။ ဆရာ သိလို၍ ငယ်စဉ်က ကစားသော ခုံညင်းကို နှစ်ရက်ခရီးမှာ မြှုပ်ထား ပြီးလျှင် ထားရာကို မပြောဘဲ သင် ငယ်စဉ်က ကစားသော ခုံညင်းကို ယူချေဟု စေ၏။ သာမဏေသည် တစ်ခဏချင်းပင် ယူဆောင်ခဲ့၏။ ထို့ကြောင့် ဈာန်၊ အဘိညာဉ် ရ၍ တန်ခိုးဖန်ဆင်းနိုင်သော သာမဏေဟု သိကြသတည်း။

ပြည်မြို့ဝယ် မင်းနန်းတောင်းများဆရာလည်း ပဲခူးမှာ **ဆင်ဖြူများရှင် မင်းတရားကြီး**

http://www.dhammadownload.com

[၁၅၅၁-၁၅၈၁] လွန်လေသည်ကို လွန်သောခဏော်ပင်သိ၍ အို အဘဟု ဆို၏။ ထိုစကားကို သီတင်းသုံးတစ်ယောက် ကြား၍ မှတ်ထားသည်။ နောက် သတင်းကြားသည်နှင့် မှတ်ထားသည့်နေ့ရက်ညီ၍ ဈာန်၊ အဘိညာဉ် ရကြောင်းကို သိကြသည်။ ထို့အတူ ထို ဆရာပင် နွားတစ်ခု ကမ်းပါးယံတွင် ကျက်စား၍ ကျသဖြင့် သေလေသည်ကို မမြင်သာဘဲ လျက် နွားကျ၍ သေသည်ဟု ဆိုလေသည်။ ဆိုတိုင်း မှန်သည် ဖြစ်၍ ဈာန်၊ အဘိညာဉ် ရကြောင်းကို သိကြသည်။

နတ်မသော တက်သေးကြီးငယ်

ပုဂံဝယ် တက်သေးကြီး၊ တက်သေးငယ် နှစ်ပါးတွင် တက်သေးကြီးသို့ မဟာဂိရိနတ် နေ့တိုင်း ဆည်းကပ်လာ၏။ အမှုအခင်းရှိ၍ နားပါးထောင်ချေဟု စေလိုက်လျှင် စေတိုင်းရ၏။ **အဝဘုရင်မင်းခေါင်ကြီး** [၁၄၀၀-၁၄၂၁] လက်ထက် ပုဂံမှာ ယာဉ်ခွန်ကို တက်သေးသူမြတ် အလှူခံ၍ မိဖုရားကို ပြောရဦးမည် ဆိုသည်တွင် ရှင်မင်းကြီးကို မိဖုရား ပိုင်လေသလောဟု တက်သေးသူမြတ် ဆိုလေသည်။ ထိုအကြောင်းကို မိဖုရား ဘို့မယ်အား ကြားလေသော် ရဟန်းမူ၍သာ၊ လူဖြစ်တပြီးကား ကွပ်ရလေ၏ဟု မိဖုရား ဆိုလေ၏။ အဝက ကြက်တက်ကိုနှင့်လျှင် ပုဂံသို့ ကြက်တက်ကိုရောက်သော ဘိုးခေါင် ယာဉ်မဆင်မတော်နှင့် ရွှေစည်းခုံသို့ ရုံခါသွားမြဲဖြစ်၍ နောက်တစ်ကြိမ် အသွားတွင် တက်သေးသူမြတ် လာ၍ အစော ... ငါ့ကို ကွပ်မည်ဆိုလျှင် ကွပ်လော့ ဟူ၍ မိဖုရားကို ဆိုလေသည်။ မင်းနှင့် မိဖုရားလည်း ငါတို့ အလျောက် ဆိတ်ကွယ်ရာ ပြောဆိုသည်ကို တက်သေးသူမြတ် သိလေသည် ဟု မသက်မသာ ရှိကြ၍ သီတင်းသုံး တစ်ယောက်ကို စုံစမ်းစေသည်တွင် တက်သေးသူမြတ်အား တေပသင်နတ် ပြောဆိုကြောင်းကို သိကြသည်။ တက်သေးငယ်ကိုလည်း နတ်တို့ ဆွမ်းပန်း လှူဒါန်းသည်၊ နတ်ဆွမ်းရသည် ဟူ၍ ကျော်စော၏။ ဤဆရာနှစ်ပါးကို ဈာန်၊ အဘိညာဉ် ရသည် ဟူ၍ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂဒီပနီ၌ ဆိုသည်။

သုမေဓာ သာမဏေနှင့် တက်သေးကြီးငယ်အကြောင်း ပြီး၏။

---

၂၃ - သာသနာတော် ၅၀၀၀ ဟူသော စေတ်အကြောင်း

သက္ကရာဇ် ၆၇၄[၁] ခု ပင်းယမြို့တည် **ဆင်ဖြူတစ်စီးရှင် သီဟသူ** [၁၃၀၀-၁၃၂၂] လက်ထက် ရဟန္တာထွေး ရှင်ဒိဗ္ဗစက် ရှိ၏။ ထိုအရှင်ကို ရဟန္တာအရှင်ဒိန္န သာမဏေပြုသည်။ အရှင်မဟိန္ဒပါလ ကမ္မဋ္ဌာန်း ဝိပဿနာပေး၍ ရဟန္တာ ဖြစ်စေသည်။ ဝါငါးဆယ်ရှိမှ ကုရတိုင်းက စလင်းမြို့သို့ ရောက်သည်။ ဝါခြောက်ဆယ်ရှိမှ ပင်းယ ရွှေစည်းခုံ တည်ရာသို့ ကြွတော်မူလာ၍ ဘုရားသခင် ဗျာဒိတ်ထားတော်မူသည့်အတိုင်း ညီညာစောင်မလာသည် ဟူ၍ သမိုင်းစာတမ်း ရှိသည်။ ယခုအခါ ဈာန်၊ အဘိညာဉ် ရသောသူ ရှိကောင်းအံ့လော၊ မရှိ

၁။ အေဒီ ၁၃၁၂

http://www.dhammadownload.com

ကောင်းပြီလောဟု ယုံမှားသင်္ကာဖွယ် ရှိ၏။ ထိုသို့သော ယုံမှားသင်္ကာကို ဆိုလတ္တံ့သော ကျမ်းဂန်တို့ဖြင့် ပယ်ဖျောက်အပ်၏။

ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တေဟိ ဝဿသဟဿံ သုက္ခဝိပဿကေဟိ ဝဿသဟဿံ အနာဂါမီဟိ ဝဿသဟဿံ သကဒါဂါမီဟိ ဝဿသဟဿံ သောတာပန္နေဟိ ဝဿသဟဿန္တိ ဧဝံ ပဉ္စဝဿ သဟဿာနိ ပဋိဝေဓသဒ္ဓမ္မော ဌဿတိ။

ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တရဟန္တာ၊ သုက္ခဝိပဿကရဟန္တာ၊ အနာဂါမ်၊ သကဒါဂါမ်၊ သောတာပန် တစ်ထောင်စီ၊ သာသနာ ငါးထောင်လုံးပင် မဂ်ဖိုလ် ရလတ္တံ့။

[ဤကား ဘိက္ခုနီခန္ဓက ဝိနည်းအဋ္ဌကထာ။]

ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တေဟိ ဝဿသဟဿံ ဆဠဘိညေဟိ ဝဿ သဟဿံ တေဝိဇ္ဇေဟိ ဝဿသဟဿံ သုက္ခဝိပဿကေဟိ ဝဿ သဟဿံ ပါတိမောက္ခေန ဝဿသဟဿံ။

ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တ ရဟန္တာ၊ ဆဠဘိည ရဟန္တာ၊ တေဝိဇ္ဇ ရဟန္တာ၊ သုက္ခဝိပဿက ရဟန္တာ၊ ပါတိမောက္ခ ခေတ်တစ်ထောင်စီ၊ သာသနာ ငါးထောင်ပတ်လုံး တည်လတ္တံ့။

[ဤကား ဒီဃနိကာယ် သမ္ပသာဒနီယသုတ် အဋ္ဌကထာ၊ သံယုတ် အဋ္ဌကထာ ၂ စောင်။]

ဗုဒ္ဓါနံ ပရိနိဗ္ဗာနတော ဝဿသဟဿမေဝ ပဋိသမ္ဘိဒါ နိဗ္ဗတ္တေတုံ သက္ကောန္တိ၊ တတောပရံ ဆဠဘိညာ၊ တတောပိ အ သက္ကောန္တာတိသော ဝိဇ္ဇာ နိဗ္ဗတ္တေန္တိ၊ ဂစ္ဆန္တေ ကာလေတာပိ နိဗ္ဗတ္တေတုံ အသက္ကောန္တာ သုက္ခဝိပဿကာ ဟောန္တိ၊ ဧတေနေဝနယေန အနာဂါမိနော သကဒါဂါမိနော သောတာပန္နာတိ။

ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တ ရဟန္တာ၊ ဆဠဘိည ရဟန္တာ၊ တေဝိဇ္ဇ ရဟန္တာ၊ သုက္ခဝိပဿက ရဟန္တာ၊ အနာဂါမ်၊ သကဒါဂါမ်၊ သောတာပန် တစ်ထောင်စီ၊ သာသနာငါးထောင်ပတ်လုံး တည်လတ္တံ့။

[ဤကား အင်္ဂုတ္တရ အဋ္ဌကထာ၊ သမ္မောဟဝိနောဒနီ အဋ္ဌကထာ ၂ စောင်။]

ဤသို့လျှင် ကျမ်းဂန် အနည်းနည်း လာသည်ကိုထောက်၍ ယခု ရောက်ဆဲသော သာသနာတော်နှစ်နှင့် နှိုင်းခိုင်းသဖြင့် မည်သည့် ရဟန္တာ အရိယာတို့ခေတ် ရှိ၊ မရှိဟု ယုံမှားသင်္ကာ ဖျောက်လေ။ ဤသို့ ဆိုခဲ့ပြီး သော ဈာန်၊ အဘိညာဉ်၊ မဂ်၊ ဖိုလ် ရသော ရဟန္တာ အရိယာ၊ သီလဝန်၊ ဂုဏဝန်များဖြင့်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ၌ သာသနာတော်မြတ် ကာလအရှည် စည်ပင်ထွန်းလင်းသည်။

သာသနာတော် ၅၀၀၀ ဟူသော ခေတ်အကြောင်း ပြီး၏။

---

၂၄ – ဓမ္မသတ် ပြုစုကြောင်းနှင့် ရှင်အဂ္ဂပဏ္ဍိတတို့ အကြောင်း

ဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် စံလွန်တော်မူသည့်နောက် **သာသနာတော် ၉၃၀**[၁] ကျော်တွင် မြန်မာတိုင်းနိုင်ငံမှာ **သေဉ်လည်ကြောင်မင်း** [အေဒီ ၃၄၄–၃၈၇] နှင့်အပြိုင် သီဟိုဠ်ကျွန်းမှာ မဟာနာမ

၁။ အေဒီ ၃၈၆။

http://www.dhammadownload.com

မင်း လက်ထက် ရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ၊ ရှင်ဗုဒ္ဓဒတ်တို့ အဋ္ဌကထာကို မာဂဓဘာသာပြန်သည်က စ၍ ကျမ်းဂန်ပြုစုကြသည်။ ထိုမှ ရှေးက ကျမ်းဂန် မပြုစုကြ။ သတိ၊ သမာဓိ၊ ပညာ ထက်သန်သဖြင့် ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ မူလနှင့်ပင် အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို သိကြသောကြောင့် ဖွင့်ဖွယ်မရှိ၍ မပြုစုကြ။ သတိ၊ သမာဓိ၊ ပညာ မထက်သန်သဖြင့် ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ မူလနှင့်သာ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို မသိကြသောကြောင့် ဖွင့်ဖွယ်ရှိ၍ ပြုစုကြသတည်း။ ထို့ကြောင့် **သာသနာတော် ၉၃၀**[1] မကျော်မီ သရေခေတ္တရာ ရသေ့ပြည်တွင်းဝယ် ပြုစုသော သာသနာကျမ်းဂန် မရှိ။ သာသနာ့ **နှစ်တစ်ရာကျော်**[2]က ဒွတ္တပေါင်မင်းကြီးလက်ထက် ရဟန္တာ သုံးထောင်တို့အား လျှောက်ထားတိုင်ပင်၍ ဓမ္မသတ်ကျမ်း ပြုစုကြောင်းကိုသာ ရာဇဝင်၌ ဆိုသည်။

သီဟိုဠ်နှင့် ပုဂံ ရဟန်းများ သဒ္ဒါတတ်ပြိုင်ခြင်း

သာသနာ ၁၆၀၁[3] ခုနှစ်၊ **သက္ကရာဇ် ၄၁၉**[4] ခုနှစ်တွင် သထုံပြည်က သာသနာကို **နော်ရထာမင်းစော** [၁၀၄၄–၁၀၇၈] ပုဂံသို့ ဆောင်ခဲ့သည်။ **သာသနာ ၁၆၉၇**[5] ခုနှစ်၊ **သက္ကရာဇ် ၅၁၅**[6] ခုနှစ်တွင် ပိဋကတ်သုံးပုံ၏ အခြေပါဒဖြစ်သော သဒ္ဒါနည်းနာနယ၌ လိမ္မာစေခြင်းငှာ ပိဋကတ်သုံးပုံကို အကုန်နှီးနှောရှာဖွေ၍ ပုဂံရှင်အဂ္ဂပဏ္ဍိတ သဒ္ဒနီတိကျမ်းကို ပြုသည်ဟု နိဒါန်း၌ ဂါထာဆောင်၍ ဆိုသည်။ ပုဂံတွင် ရှင်ဥတ္တရာဇီဝ၊ ရှင်ဆပ္ပဒတို့ သီဟိုဠ်သို့ မကူးမီကပင် ကျမ်းတတ်ကြီးအကျော် ၃ ပါး ရှိ၏။

၁။ ဥပဇ္ဈာယ်ဖြစ်သော ရှင်မဟာအဂ္ဂပဏ္ဍိတ

၂။ ဥပဇ္ဈာယ်၏ တပည့်ဖြစ်သော ဒုတိယ အဂ္ဂပဏ္ဍိတ

၃။ ထိုဆရာ၏ တူဖြစ်သော တတိယ အဂ္ဂပဏ္ဍိတ

ဤ ၃ ပါးတွင် တတိယ အဂ္ဂပဏ္ဍိတဆရာ သဒ္ဒနီတိကျမ်းကို စီရင်၏။ အဂ္ဂဝံသ အမည်ဖြင့်လည်း နိဂုံး၌ ဆိုသည်။ ထိုကျမ်းကို စီရင်သည်တွင် ပုဂံသား ရဟန်းများ သဒ္ဒါတတ်လှသည် ဟူ၍ သီဟိုဠ်တိုင်အောင် ကျော်စောလေသောကြောင့် သီဟိုဠ်သား သဒ္ဒါတတ်ရဟန်းများ ပြိုင်ဆိုင်မည်ဟု ပုဂံသို့ ကူးလာကြသည်။ ပုဂံသား ရဟန်းများက သဒ္ဒနီတိကျမ်းကို ထုတ်၍ပြသည်ကို ကြည့်ရှုကြပြီးလျှင် သဒ္ဒါအရာတွင် သည်ကျမ်းကဲ့သို့ သီဟိုဠ်မှာလည်း မရှိပေ။ သည်ကျမ်းတွင် လာသည့်အတိုင်း အကုန်အစင် ငါတို့လည်း မတတ်နိုင်ချေဟု ဆို၍ သီဟိုဠ်ရဟန်းများ ပြန်သွားလေသည်ဟု ယခုထက်တိုင်အောင် ဥဒါန်းစဉ်ရှည် ပြောဆိုကြသည်။

ဓမ္မသတ် ပြုစုကြောင်းနှင့် ရှင်အဂ္ဂပဏ္ဍိတတို့အကြောင်း ပြီး၏။

၁။ အေဒီ ၃၈၆။

၂။ ဓရစ်တော်မပေါ်မီ ၄၄၃ ဘီစီ။ (ဒုတိယအကြိမ် သင်္ဂါယနာတင်ပြီးနောက် သာနာ ၁၀၁ နှစ်။)

၃။ အေဒီ ၁၀၅၇။

၄။ အေဒီ ၁၀၅၇။

၅။ အေဒီ ၁၁၅၃။

၆။ အေဒီ ၁၁၅၃။

http://www.dhammadownload.com

၂၅ – ကျမ်းဂန်ပြုစုသော ဆရာတော်များအကြောင်း

ဆပ္ပဒနှင့် ဆပ္ပဒေါ

ပုဂံတွင် သီဟိုဠ်ပြန် ရှင်ဆပ္ပဒသည် သဒ္ဒါတတ်၍ သုတ္တနိဒ္ဒေသကျမ်းကိုလည်း စီရင်၏။ ပရမတ်တတ်၍ သင်္ခေပဝဏ္ဏနာ၊ နာမစာရဒီပက ကျမ်းများကိုလည်း စီရင်၏။ ဝိနည်းတတ်၍ ဝိနယဂုဠှတ္ထဒီပနီ၊ သီမာလင်္ကာရကျမ်းများကိုလည်း စီရင်၏။ သဒ္ဓမ္မဇောတိပါလ ဟူ၍ နိဂုံး၌ အမည်ရင်း ပါ၏။ ပုသိမ်ကျေး ဆပ္ပဒရွာသား ဖြစ်၍ ရွာမည်ဖြင့် ဆပ္ပဒဟု ကျော်စောထင်ရှားသည်။ "ဆပ္ပဒ" ဟု သဝေအချ မပါဘဲ ကလျာဏီ ကျောက်စာ၊ ရာဇဝင်များတွင် ဆိုသည်မှာ သီဟိုဠ်ရောက် ပုဂံသာသနာပြု ဆပ္ပဒမထေရ်ကို ယူရမည်။ "ဆပ္ပဒေါ" ဟု သဝေအချနှင့် ကျောက်စာများတွင် ပါသည်မှာ ဦးထုပ်ဆောင်း ဟူ၍ ပုခန်းကြီးမိဖုရား ကောင်းမှုဘုရားကျောက်စာတွင် ဆိုသော ဦးထုပ်ဆောင်းပွဲကျောင်းကို ယူရမည်။ ဤသို့ အဓိပ္ပာယ်သီးသန့်၍ မဆင်ခြင်မိသောကြောင့် တုံနွယ်ကို ဆပ္ပဒေါ ဆရာအနွယ် ဖြစ်ကြောင်းနှင့် အတုလစာတွင် ဆိုမှားလေရကား ပွဲကျောင်းနွယ် ဖြစ်သည်ဟု အဓိပ္ပာယ်ရောက်လေသည်။

ဥတ္တရာဇီဝမထေရ်နှင့် ရှင်ဆပ္ပဒ သီဟိုဠ်သို့ ကူးသည်၊ **သာသနာ ၁၇၁၅**[၁] နှစ်၊ သီဟိုဠ်က ရှင်ဆပ္ပဒ ပြန်သည်– **သာသနာ ၁၇၂၅**[၂] နှစ်၊ ဤသို့ ကလျာဏီကျောက်စာ၊ ရာဇဝင်များတွင် တွက်စုရသည်။ သုတ္တနိဒ္ဒေသ၊ သင်္ခေပဝဏ္ဏနာ စသော ယခင် ကျမ်းနိဂုံး များတွင် "ပဉ္စောဒသေနဝနဝုတိဂုဏေစဝဿေ၊ ဝဿေသဟဿဂဏနေဇိနနိဗ္ဗုတမှာ" ဟု သီဟိုဠ်ကူး သီဟိုဠ်ရောက် သာသနာနှစ်ပါး လာသည်နှင့် သင့်တင့်ညီညွတ်အောင် ဆင်ခြင်လေကုန်။

[အတုလဆရာ စီရင်သော ဆရာစဉ် သမိုင်းမှာကား နော်ရထာမင်း မြစ်၊ ကျန်စစ်သား မြေး **နရပတိစည်သူမင်း** [၁၁၇၄–၁၂၁၁] လက်ထက် ဥတ္တရာဇီဝ မထေရ် သီဟိုဠ်သို့ ကူးသည်၊ ဆပ္ပဒမထေရ်တို့ သီဟိုဠ်က ပြန်သည် ဟူ၍ ကလျာဏီ ကျောက်စာ၊ ရာဇဝင် များနှင့် မဆင်ခြင်ဘဲ ဆိုမှားရှာလေသည်။ **နရပတိစည်သူ** [၁၁၇၄–၁၂၁၁] သည် **နော်ရထာ** [၁၀၄၄–၁၀၇၈] မြစ်၊ **ကျန်စစ်သား** [၁၀၈၄–၁၁၁၃] မြေး မဟုတ်၊ **အလောင်းစည်သူ** [၁၁၁၃–၁၁၆၂] သာ **နော်ရထာမြစ်၊ ကျန်စစ်သားမြေး** မှန်သည်။ ရာဇဝင်နှင့်တိုင်းလေ။]

ကျမ်းပြုဆရာနှင့် ကျမ်းစာများ

ပုဂံတွင် အလောင်းစည်သူ လက်ထက် ဝိမလဗုဒ္ဓိကြီး၊ ဝိမလဗုဒ္ဓိငယ် ကျမ်းတတ် ဆရာနှစ်ပါး ရှိ၏။

၁။ ဉာသ်ကျမ်းကို ရှင်ဝိမလဗုဒ္ဓိကြီး ပြုသည်။

[သီဟိုဠ် ရှင်ဝိမလဗုဒ္ဓိ ပြုသည် ဟူ၍ အချို့ ပိဋကတ်သမိုင်းများတွင် ဆိုလေသည်။]

၂။ ဆန်းဋီကာဟောင်းကို ရှင်ဝိမလဗုဒ္ဓိငယ် ပြုသည်။

၁။ အေဒီ ၁၁၇၁။

၂။ အေဒီ ၁၁၈၁။

http://www.dhammadownload.com

၃။ ဆန်းဋီကာလတ် ဆန္ဒောသာရတ္ထဝိကာသနီကို ပုဂံ ရှင်သဒ္ဓမ္မဉာဏ ပြုသည်။

၄။ ဆန်းဋီကာငယ် ဝစနတ္ထဇောတိကို ပုဂံရှင်ဝေပုလ္လ ပြုသည်။

၅။ ဉာသ်ကျမ်းအဖွင့် သံပျင်ဋီကာကို ပုဂံသံပျင်အမတ် ပြုသည်။

[**နရပတိစည်သူမင်းကြီး** [၁၁၇၄–၁၂၁၁] လက်ထက် ကျမ်းဂန်သင်မြောက် ကျနပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးသည် မင်းကြီးအမြိတ်အစွန်းနှင့် မင်းသမီး၌ တပ်မက်၍ မအိမသာ မရပ်မတည်နိုင် ရှိလေ၏။ ထိုအကြောင်းကို မင်းကြီး ကြား၍ အခိုင်အခံ့ သုံးဆောင်လောက်အောင် ကျမ်းဂန် ပြုလေဦးဟု မိန့်ဆိုသည်တွင် ဉာသ်ကျမ်း၏ အဖွင့်ဋီကာကို ပြုသည်။ ထိုနောက် လူထွက်လျှင် မြေတိုင်းသံပျင်အရာကို ပေးသော ကြောင့် **သံပျင်အမတ်** [၁၁၆၈ ခန့်–၁၂၂၈ ခန့်] ဟု ထင်ရှားသည်။ ကျမ်းကိုလည်း သံပျင်ဋီကာဟု တွင်သည်။

ပဋ္ဌမံ ကရေ ပဒစ္ဆေဒံ၊ သမာသာဒိံ တတော ကရေ။

သမာသာဒေါ ကတေ ပစ္ဆာ၊ အတ္ထံ နိယျာထ ပဏ္ဍိတော။ ။

ဟု ခပ်သိမ်းသောအရာ၌ အနက်ပေးနည်းဂါထာကို ပြသဖြင့် ဖွင့်သောကြောင့် နှစ်သက်ဖွယ်ရှိလှသည်။ ပိဋကတ်သမိုင်း အစောင်စောင်မှာ သံပျင်ဋီကာကို သံပျင် အမတ် စီရင်သည်ဟု ဥဒါန်းစဉ်ရှည် ဖြစ်လေသည်။ စာကိုယ်တွင် နိဂုံး မပါ။]

၆။ ကာရိကာမူလ၊ ကာရိကာဋီကာကို ပုဂံ ရှင်ဓမ္မသေနာပတိ ပြုသည်။

[ထီးလှိုင်ရှင် ကျန်စစ်သားမင်း တည်လုပ်သော နန္ဒဂူအနီး နန္ဒာကျောင်းတိုက်၌ နေ၍ စီရင်သည်။ ထိုကာလ ဂန္ဓမာဒနတောင် နန္ဒမူလိုဏ်က ရဟန္တာများ ကြွလာ၍ မင်းကြီး လှူသော ဝါဆိုကျောင်းမှာ ဝါဆိုလာသဖြင့် ရဟန္တာများ ထင်ရှားရှိသော ကြောင့် ခိုင်ခံ့သော သဒ္ဒါကျမ်းဟု နှစ်သက်မြတ်နိုးကြသည်။]

၇။ သဒ္ဒတ္ထဘေဒစိန္တာကို ပုဂံတူးရွှင်းခြေရွာ၌ နေသော သီတင်းသည်သား ရှင်သဒ္ဓမ္မ သိရိ ပြုသည်။

၈။ ထိုဆရာသည် ဗေဒင်ဗြိုဟ်ကျမ်း နိဿယကိုလည်း စီရင်သည်။

၉။ ကေက္ခရ ကောသကို ပုဂံ ရှင်သဒ္ဓမ္မကိတ္တိ ပြုသည်။

[**သက္ကရာဇ် ၈၀၇**[1] ခုနှစ် ရှိသောအခါ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိရှမ်းဇလုံဘေးဖြင့် သာသနာ တော်မြတ် တည်ထွန်းရာ တမ္ဗဒီပတိုင်းမတိုင်းကြီး ပျက်စီး တိမ်းယိမ်းခဲ့၍ ပိဋကတ် ကျမ်းဂန် မီးသင့်ခြင်း၊ အရပ်အခြားသို့ လွင့်ပါးခြင်း ဖြစ်လေသည်။ ရဟန်းသူတော်တို့ မဆောင်ရွက် မလေ့လာနိုင်ကုန်သည် ဖြစ်ရကား သာသနာတော်မြတ် ယုတ်နွမ်း လေသည်ကို သိမြင်၍ **ပရိယတ်**[2] မရှိက **ပဋိပတ်**[3] မရှိမည်၊ ပဋိပတ် မရှိက **ပဋိဝေဓ**[4] မရှိမည်ကို စိုးရိမ်ပင်ပန်းစွာ သံဝေဂရသဖြင့် ဤကျမ်းကို စီရင်သည်ဟု ၎င်းဋီကာ၌ ဆိုသည်။]

၁၀။ မုခမတ္တသာရကို ပုဂံ ရှင်သာဂရ ပြုသည်။

[ဉာသ်ကျမ်း ရှစ်စောင်သို့လိုက်၍ အကျဉ်းဂါထာ သက်သက် ချုံ့ရုံ့စီရင်သည်။]

၁။ အေဒီ ၁၅၂၅။

၂။ က။ ပိဋကတ်စာပေသင်ကြားမှု။ ခ။ ပိဋကတ်စာပေ။ (ပရိယတ္တိ)

၃။ အကျင့်။ ဆုံးမတော်မူတိုင်းကျင့်မှု။ တရားအားထုတ်မှု။ (ပဋိပတ္တိ)

၄။ ထိုးထွင်းသိမြင်း။ သစ္စာ (၄) ပါးကိုသိမှု ဟူ၍ (၃) ပါးရှိသည်။ (ပဋိဝေဓ)

http://www.dhammadownload.com

ကျစွာမင်းအကြောင်း

သက္ကရာဇ် ၅၈၁[၁] ခုနစ်တွင် သားတော်အငယ် သေလွန်သည်ကို အကြောင်းပြု၍ သံဝေဂရသဖြင့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဆုကိုပန်သော နန်းတောင်းများ* ဟုတွင်သော **ဇေယျသိင်္ခဥဇနာမင်း** [အေဒီ ၁၂၁၆-၁၂၃၁] သားတော် **ကျစွာမင်း** [၁၂၃၅-၁၂၄၉] ဖြစ်တော်မူသည်။ "ဓမ္မရာဇာ" တံဆိပ်နာမံ ခံ၏။ ပိဋကတ်ကျမ်းဂန် သဘောသကန် ရမိကျနစွာရကား ကျစွာ ဟူ၍ တွင်သတည်း။ ထိုကျစွာမင်းသည် ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာကျမ်းတို့၌ အနက်အဓိပ္ပာယ် သဘောသကန် ကျနလှသည် ဖြစ်၍ အမေးအဖြေ အချေအတင် အရာ၌ ထိုကာလ တူသသူ မရှိ ဟူ၏။ ပိဋကတ်သုံးပုံကို ကိုးခေါက် ပြန်၍ သင်မိ၏။ ရဟန်းသံဃာတို့အားလည်း တစ်နေ့ ခုနစ်ဝါ စာပို့နိုင်၏။ ဘုရားရှင်းခြေကနက်ကို ဆည်၍ မင်းတဲ သာယာစွာ ဆောက်ပြီးသော် ထိုမင်းတဲ၌ နေလျက် စာပေပို့စမှတ်ပြုသတည်း။ စာပေသင်သော မင်းမောင်းမတို့အား မှတ်သားစရာ-

၁၁။ သဒ္ဒါအကျဉ်း-သဒ္ဒဗိန္ဒုကျမ်း၊

၁၂။ ပရမတ်အကျဉ်း-ပရမတ္ထဗိန္ဒုကျမ်း-

ကိုလည်း စီရင်၏။ တရားကျမ်းဂန်၌သာ မွေ့လျော်ပျော်ပါး၏။ ပြည်ရေးရွာမှုကို နားမျှထောင်တော်မမူ။ တရားစိစစ်ခင်း၊ စစ်ကြောကွပ်ညှပ်ခင်း ရှိသမျှကို သားတော်** အိမ်ရှေ့မင်း **ဥစ္စနာ** [အေဒီ ၁၂၄၉-၁၂၅၆] ကိုသာ လွှဲသတည်း။ အထက်က ပျက်ခဲ့၍ တောင်ခြေရင်း၌ နောင် ငါ မင်းတစ်ကြိမ်ဖြစ်မှ ပေါ်ရောက်စေသောဟု အဓိဋ္ဌာန်ပြု၍ နော်ရထာမင်းစော ပေစာများကို စိုက်တော်မူခဲ့သည်။ ထိုမင်းလက်ထက် ထိုပေစာများ ပေါက်ရောက်ကြောင်းကို ကြား၍ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ရှိတော်မူသည်။

၁။ သမုဒ္ဒရာဇ်၊ နော်ရထာ၊ ကျစွာ သုံးဖြစ်အတူ။

၂။ ပြူမင်းထီး၊ သေဉ်လည်ကြောင်၊ ကျန်စစ်သား သုံးဖြစ်အတူ။

၃။ ကုလားကျ၊ စလေငခွေး၊ တရုတ်ပြေး သုံးဖြစ်အတူ။

ထိုမင်းအခန်း ရာဇဝင်တွင် "ပညာသီလသမ္ပန္နော နတ္ထိ န မေ န ဝိဇ္ဇတိ" ဟူသော စကားဖြင့် ထင်ရှားစွာ ထိုမင်း မှာထားခဲ့ကြောင်းကို ဆိုသည်။ အနက်အဓိပ္ပာယ်ခဲ၏။ ရာဇဝင် တတ်မှတ်သသူတို့ ကြံစည်မှတ်ယူပါကုန်။

၁။ အေဒီ ၁၂၁၉။

* ဇေယျပွတ်ကျောက်စာ ပုံ ၉၀/၁ ကို ထောက်၍ ထီးလိုမင်းလို ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဥဇနာ ဟူ၍လည်းကောင်း၊ မှန်နန်းရာဇဝင် (ပ) ၃၆၂-၃၆၃ ၌ ရေးမှတ်၏။ ကျောက်စာများ ပုံ ၃၄/၅-၁၁။ ပုံ ၆၃ က/၂-၁၁။ ပုံ ၆၄/၁။ ပုံ ၂၇၂/ ၂၀-၂၉။ ပုံ ၄၁/၁-၅။ ပုံ ၂၃၁-ခ/၁-၄ တို့၌ ကျစွာမင်း၏ ခမည်းတော် ဥဇနာမင်းသည် နန်းတောင်းများ မဟုတ်။ နားတောင်းများ၊ နားတောင်းသခင် ဖြစ်ကြောင်း အနိုင်အမာ အဆုံးအဖြတ်ပေး၏။ [ဒေါ်သန်းဆွေ (မြန်မာစာပါမောက္ခ၊ ဝိဇ္ဇာနှင့်သိပ္ပံတက္ကသိုလ်၊ ရန်ကုန်)၊ မြန်မာဘာသာစကား မြန်မာကျောက်စာ၊ နှာ ၂၀၆-၂၁၁၊ ပထမနှိပ်၊ အောက်တိုဘာ၊ ၁၉၈၀၊ ဘာသာပြန်နှင့်စာအုပ်ထုတ်ဝေရေးဌာန၊ အထက်တန်းပညာဦးစီးဌာနထုတ်မှ]

** မြန်မာရာဇဝင်စာတမ်း-၁၊ ဒေါက်တာသန်းထွန်း။ စာ ၁၂၀ ၌ ညီသူ-၃ (ဥစ္စနာ) သည် ကျစွာ (ကျစွာ) မင်းကြီး၏ တူဖြစ်ကြောင်း ပြ၏။

http://www.dhammadownload.com

ထိုမင်းဘုရားစေတီ တည်ထားသည်။ ပိဋကတ်စာပေကိုသာ လေ့လာအားကြီး၍ အပြုအလုပ် အဆော်အဖန် ညံ့သောကြောင့် မပြီးစီးလေဟု ရာဇဝင်တွင် ဆိုသည်။ ဘုရား တည်မည် အုတ်စ၍ လုပ်သည်လည်း ပြဿဒါးနေ့၊ ပန္နက်ချသည်လည်း ပြဿဒါးနေ့၊ အုတ်မြစ်စသည်လည်း ပြဿဒါးနေ့၊ အလုံးစုံ စ၍ လုပ်သမျှကို ပြဿဒါးနေ့တွင်သာ လုပ်စေသည်။ ထို့ ကြောင့် "ပြဿဒါးဘုရား" ဟု ယခုထက်တိုင် တွင်လေသည်ဟု အစဉ် စကားရှိသည်။

ဒိသာပါမောက္ခ ဦးကျည်ပွေ့ [၁၁၅၈–၁၂၂၈]

ပုဂံပြည်တွင် **နရသီဟပတေ့*** မင်း လက်ထက် ခြောက်ဆယ်ကျော်ရွယ်မှ ရဟန်း ပြုသော ရဟန်းကြီးတစ်ဦးသည် စာပေသင်ရန် ကုံကူဆံခံမည်ဟု မင်းအိမ်သို့ ဝင်လေသော် အကြောင်းကို မေး၍ စာပေသင်ရန် ကုံကူဆံ ခံကြောင်းကို ပြောသည်တွင် ကျည်ပွေ့ အတက်ပေါက်မှ စာပေတတ်တော့မည်ပ–ဟု မင်းက ဆိုလိုက်သည်နှင့် တစ်နေ့လျှင် တံပူခန့်မျှတက်၍ သဒ္ဒါ၊ သင်္ဂြိုဟ်က စလျက် စာပေကျမ်းဂန် သင်သည်။ မကြာမြင့်မီပင် ကျမ်းဂန် တတ်မြောက်လေ၏။ ကျည်ပွေ့ကို သစ်ခက်သစ်ညွန့်စည်း၍ မင်းအိမ်သို့ ဝင်ပြန် လေသည်တွင် အကြောင်းကိုမေးသော် ကျည်ပွေ့ အတက်ပေါက်၍ ဝင်လာကြောင်းကို ပြောဆိုသောကြောင့် စာပေကျမ်းဂန် တတ်မြောက်ပြီဟု ဆိုလိုသည်။

ခြောက်ကျောင်းသား ကျမ်းတတ်သံဃာများတို့ မေးမြန်းစုံစမ်းစေ အမိန့်တော်ရှိ၍ မေးမြန်း စုံစမ်းကြရသည်။ မေးမြန်းတိုင်း ဖြေပြောနိုင်သည်။ ငါ့ရှင်တို့ ငါ့ကို မေးမြန်း လှလေပြီ၊ ငါ တစ်လှည့် မေးမြန်းပါဦးမည်ဟု ခွင့်ပန်၍ အညသမန်းစေတသိက်၌ အည၏ အပါဒါန်ကို ခံပါကုန်ဟု ရဟန်းကြီးက မေးမြန်းသည်ကို ခြောက်ကျောင်း သံဃာများက အပါဒါန် မခံတည့်နိုင် ရှိလေသည်။ ထိုအကြောင်းကို မင်းကြီး ကြား၍ ထိုရဟန်းကြီးကို "ဒိသာပါမောက္ခ" ဟူသော တံဆိပ်နာမံနှင့် ဆရာပြု၍ ကိုးကွယ်လေသည်ဟု ယခုထက် တိုင် ဆရာစဉ်ဆက် ဥဒါန်းစဉ်ရှည် ပြောဆိုကြသည်။

[ဤဆရာကား ကျမ်းပြု မဟုတ်၊ နည်းနာယူလောက်သောကြောင့်သာ ရေး လိုက်သည်။]

ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့် ပုဂံ၌ ကျမ်းပြုဆရာတို့ ကျမ်းဂန်များစွာ ပြုစုကြ၏။

[အဓိပ္ပာယ်အထူး မှာထားရန် ရှိသည်ကိုသာ ကောက်နုတ် ရေးသားသည်။ အဓိပ္ပာယ်အထူး တစ်စုံတစ်ခု မှာထားရန် မရှိသည်ကို မကောက်နုတ် မရေးသားဟု မှတ်လေ။]

ကျမ်းဂန်ပြုစုသော ဆရာတော်များအကြောင်း ပြီး၏။

---

* မှတ်ချက်။ ။ ဤအရှင်သည် နရသီဟပတေ့ (တရုတ်ပြေးမင်း) မင်း၊ [အေဒီ ၁၂၅၆–၁၂၈၇] လက်ထက်က မဟုတ်ပါ။ ဇေယျသူ (ကျစွာ) [၁၂၃၅–၁၂၄၉] မင်းကြီး လက်ထက် ဦးကျည်ပွေ့ (ရှင်ဒိသာ ပါမောက္ခ) ဖြစ်ပါသည်။ နရပတိစည်သူ [အေဒီ ၁၁၇၄–၁၂၁၁] လက်ထက်တွင် ရေးထိုးသည့် 'ဒိသာပါမောက္ခကျောက်စာ' အရှင် ဒိသာပြမုက်နှင့် တစ်ပါးစီ ဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

၂၆ – မြင်စိုင်း၌ ပုဂံမင်းကျော်စွာကို နန်းချ၍ မင်းပြုသော မင်းညီနောင် ၃ ပါး အကြောင်း

မြင်စိုင်း၌ **ပုဂံမင်းကျော်စွာ** [၁၂၈၇–၁၂၉၇] ကို နန်းချ၍ **သက္ကရာဇ် ၆၆၄**[၁] ခုနှစ်တွင် **မင်းညီနောင်သုံးပါး** မင်းပြုကြ၏။ ထိုရောအခါ ကျော်စွာ သားတော် **စောနစ်** [၁၂၉၇–၁၃၂၄] က တရုတ်ဥတည်ပွားသို့ စေ၍ ချီပင့်လေရကား မင်းရိုးကို နန်းတင်မည့် တရုတ်စစ်သည်အများ မြင်စိုင်းသို့ ရောက်လာ၏။ ထိုကာလ ပိဋကတ်ဗေဒင်တတ်သော မထေရ်ကို ပင့်၍ တိုင်ပင်သော် ငါရဟန်းသား ဖြစ်သည်၊ ပြည်ရေးရွာမှုကို မအပ်၊ ဂွမ်းတို့နှင့် တိုင်ပင်ပါလေ ဟူ၍ ဆိုချေသည်။ ဂွမ်းတို့ကို ခေါ်၍ တိုင်ပင်သော် ဂွမ်းတို့လည်း "ဝရဇရာတိတ်တွေးစာနာ၊ အမှုသည်မရှိသော် စကားမဆိုမာ" ဟူသော အခြင်းအရာဖြင့် ကာရေးကစားလျက် သိကုန်၏။

မင်းညီနောင်တို့လည်း ထို ကာကသော အခြင်းအရာကို ကြားပြီးသော် ကျော်စွာကို သတ်၍ မင်းရိုးမရှိပြီဟု ခေါင်းကို ပြလေ၏။ တရုတ်တို့လည်း မင်းရိုး မရှိပြီးသော် ပြန်တော့မည် ဟူ၍ ပဏ္ဏာကာရ ခံပြီးလျှင် ပြန်လေ၏ဟု ရာဇဝင်များတွင် ဆိုရာဝယ် ဂွမ်းတို့နှင့် တိုင်ပင်ပါလေ ဟူ၍ ပရိယာယ်စကား ပါသောကြောင့် ထိုရဟန်း အပြစ်မလွတ်လေ။

ပရိယာယော စ အာဏတ္တိ၊
တတိယေ ဒုတိယေ ပန။
အာဏတ္တိ ယေဝ သေသေသု၊
ဒွယ မေတံ န လဗ္ဘတိ။ ။

ဟူ၍ ဝိနည်းဂါထာ လာသည့်အတိုင်း လူကို သေစေရာ၌ တိုက်ရိုက်စေသော စကား၊ ပရိယာယ်စကား ၂ ချက်ပင် မအပ်။ သူ့ဥစ္စာကို ခိုးရာ၌ တိုက်ရိုက်စေသော စကားသာ မအပ်။ မေထုန်ကျင့်ရာ၊ ဈာန် မဂ်ဖိုလ် မရဘဲကို ပြောဆိုရာများ၌ တိုက်ရိုက်စေသောစကား၊ ပရိယာယ် စကား ၂ ချက်ဖြင့်ပင် အာပတ်မသင့် ဟူ၍ ဝိနည်း အဆုံးအဖြတ် ရှိသောကြောင့် ပရိယာယ်ဆိုသော ရဟန်း အာပတ်မလွတ်လေသတည်း။

[ဤစကားကို ကျမ်းဂန်နှင့် စပ်သည်ဖြစ်၍ သတိရကြအောင် ရေးလိုက်သည်။ မြင်စိုင်းတွင် စီရင်သော ကျမ်းဂန် မရှိ။]

ကျော်စွာကို နန်းချ၍ မင်းပြုသော မင်းညီနောင် ၃ ပါးအကြောင်း ပြီး၏။

---

၂၇ – တစ်စီးရှင် သီဟသူလက်ထက် ရှင်ယောင် အရည်းတို့ များပြားခြင်း အကြောင်း

သက္ကရာဇ် ၆၇၄[၂] ခုနှစ်တွင် မြင်စိုင်း **ရွှေနန်းရှင် ရာဇသင်္ကြံ** မလွန်မီ သုံးနှစ်က ပင်လယ် **တစ်စီးရှင် သီဟသူ** [အေဒီ ၁၃၁၂–၁၃၂၂] ပင်းယမြို့ကို တည်တော်မူ၏။ မြို့တည်သည့်

၁။ အေဒီ ၁၃၀၂။
၂။ အေဒီ ၁၃၁၂။

http://www.dhammadownload.com

နောက် ၂ နှစ် ရှိမှ စမုံမြစ်ဝယ် အသေမျောလာသော ဆင်ဖြူ အမတစ်စီး ရ၍ တစ်စီးရှင်တွင်သတည်း။ ထိုမင်း လက်ထက် ပင်းယမြို့တွင် သီလဝန်၊ ဂုဏဝန်၊ လဇ္ဇီပေသလ ရဟန်းသံဃာများစွာ မရှိ။ ပုဂံ အရည်းတို့က ကြွင်းကျန်သော ရှင်ယောင် အရည်းတို့သာ များပြားစွာသတည်း။ နောက် ရဟန္တာထွေး အရှင်ဒိဗ္ဗစက်ခု ရောက်ရာတွင်မှ လဇ္ဇီပေသလ ရဟန်းကောင်းများကို ကိုးကွယ်ရသည်။ အရှင်ဒိဗ္ဗစက်ခုကို နန်းတော်တွင် မပြတ် ဆွမ်းလုပ်ကျွေးတော်မူ၏။ **နော်ရထာမင်းစော** [၁၀၄၄–၁၀၇၈] လက်ထက် ကွမ်းခွက်တော်တွင် ဌာပနာ၍ မင်းစဉ် ကိုးကွယ်သော ဓာတ်တော် ခုနစ်ဆူ အနက် ငါးဆူကို ရွှေစည်းခုံတွင် ဌာပနာ၏။ နှစ်ဆူကို စစ်ကိုင်း ပုညရှင်စေတီတွင် ပုညအမတ် ဌာပနာလေသည်။

တစ်ရံရောအခါ သားတော် ၃ ပါးတို့ အလုံးအရင်းကို မေးသည်တွင် **အိမ်ရှေ့ဥစ္စနာ** [အေဒီ ၁၃၂၂–၁၃၄၃] က ကျွန်တော်တွင် ကြောင်းချည်းထသော် တိုက်ဆင် ၁၀၀၊ မြင်း ၈၀၀၊ ချပ်တန်ဆာနှင့်တကွ သူရဲကောင်း ၁၀၀၀ ရ၏ဟု လျှောက်၏။ သားတော်အလတ် ကျော်စွာကလည်း ကျွန်တော်တွင် လွတ်ချည်းထသော် တိုက်ဆင် ၈၀၊ မြင်း ၆၀၀၊ ရွှေကာကိုင်သော သူရဲကောင်း ၁၀၀၀ ရ၏ ဟူ၍ လျှောက်၏။ သားတော်အငယ် **အသင်္ခယာစောယွန်း** [အေဒီ ၁၃၁၅–၁၃၂၃] ကလည်း ကျွန်တော်တွင် ရှင်အရည်းတို့ကို ထား၍ အထိန်းသားနှင့်သော် ရစ်ကျိပ်သာ ရှိသည် ဟူ၍ လျှောက်၏။ တစ်စီးရှင်လည်း ငယွန်းငယ် ... ငါ မရှိလျှင် နင့်ကို သူညှဉ်းဆဲစရာ ဖြစ်ရစ်လေတော့မည် ဟူ၍ ဆိုတော်မူ၏။ ဤသို့ အသင်္ခယာစောယွန်း လျှောက်သောစကားကို ထောက်၍ ထိုကာလ မင်းညီမင်းသားတို့မှာ မြစ္စွဲထမ်းရွက်သော ရှင်အရည်းအများပင် ရှိကြောင်းကို သိရသည်။

တစ်စီးရှင်လက်ထက် ရှင်ယောင် အရည်းတို့ များပြားခြင်းအကြောင်း ပြီး၏။

---

၂၈ – ဥစ္စနာမင်းကြီး စကားခုနစ်ကျောင်းကို ဆောက်လုပ်ခြင်း အကြောင်း

သက္ကရာဇ် ၆၈၄[၁] ခုနှစ်တွင် သားတော်အကြီး **အိမ်ရှေ့ဥစ္စနာမင်း** [အေဒီ ၁၃၂၂–၁၃၄၃] ဖြစ်တော်မူ၍ ပင်းကျားအရပ်၌ စကားခုနစ်ကျောင်းကို ဆောက်လုပ်တော်မူသည်။ **သက္ကရာဇ် ၇၀၂**[၂] ခုနှစ်တွင် ထိုကျောင်းများကို တင်လှူတော်မူ၏။

၁။ စမ္ပက မည်သော ကျောင်းမတော်ကို စာခိုပေသင် အမတ်သား သုဓမ္မမဟာသာမိအား တင်လှူတော်မူသည်။ ထိုအရှင်ကား ယခင် ရေးကပြခဲ့ပြီးသော ပုဂံဂိုဏ်းသံဃာ ၄ စုတွင် အရဟံအနွယ် ပုရိမသံဃာ အဝင်တည်း။

၂။ ဝေဠုဝန် မည်သော အာရာမ်ကျောင်းတော်ကို အဘိဓမ္မာတတ်သော ရှင်ဉာဏဓဇအား တင်လှူတော်မူသည်။ ထိုအရှင်လည်း ရှင်အရဟံအနွယ် ပုရိမသံဃာ အဝင်ပင်တည်း။

၁။ အေဒီ ၁၃၂၂။

၂။ အေဒီ ၁၃၄၀။

http://www.dhammadownload.com

၃။ ဇေတဝန် မည်သော အာရာမ်ကျောင်းတော်ကို အဋ္ဌကထာနှင့်တကွ ဝိနည်းငါးကျမ်း ဝါစုဂ္ဂတရသော ရှင်ဂုဏာဘိရာမအား တင်လှူတော်မူသည်။ ထိုအရှင်ကား ရှင်အာနန္ဒာအနွယ် ပစ္ဆိမသံဃာ အဝင်တည်း။

၄။ ကုလားကျောင်း မည်သော အာရာမ်ကျောင်းတော်ကို ရှင်အာဒိစ္စရံသီအား တင်လှူတော်မူသည်။ ထိုအရှင်လည်း ရှင်အာနန္ဒာအနွယ် ပစ္ဆိမသံဃာ အဝင်ပင်တည်း။

၅။ ရွှေကျောင်း မည်သော အာရာမ်ကျောင်းတော်ကို ရှင်သုဓမ္မာ လင်္ကာရအား တင်လှူတော်မူသည်။ ထိုအရှင်လည်း ၎င်းအနွယ်၊ ၎င်းဂိုဏ်းဝင်ပင်တည်း။

၆။ အိမ်နိမ့် မည်သော အာရာမ်ကျောင်းတော်ကို ယခင် ကျောင်းမတော်နေ ဆရာတပည့်ရင်း ဆန်း၊ အလင်္ကာ၊ ကလာပ်၊ ဝိဒဂ်၊ ဒဏ္ဍီ၊ ဗာဟီ၊ ဗေဒင်နှင့်တကွ သဒ္ဒါ၊ ဉာသ်ကျမ်းတတ်သော သက်ပန်း မြင်စိုင်း အရပ်တွင်နေသော အသက် ၂၈ နှစ်သာ ရှိသော ရှင်ဝရပဏ္ဍာအား တင်လှူတော်မူသည်။ ထိုအရှင်လည်း ကျောင်းမတော်နေ ဆရာအနွယ် ဂိုဏ်းဝင်ပင်တည်း။

၇။ တောင်စွန်းကျောင်း မည်သော အာရာမ်ကျောင်းမတော်ကို ရှင်သိရိပုညဝါသီအား တင်လှူတော်မူသည်။ ထိုအရှင်လည်း ယခင် ကျောင်းမတော်နေ ဆရာအနွယ် ဂိုဏ်းဝင်ပင်တည်း။

[ရာဇဝင်နှင့် စာတမ်းများ ကျောင်းစဉ် မညီမညွတ်၊ အမည်မျှ ကွဲပြားသည်။]

ကျောင်းမတော် အရှေ့မြောက်တွင်လည်း မင်းကြီး ကိုယ်တိုင် လက်တော်နှင့်ကိုင်၍ ဗောဓိညောင်ပင် စိုက်တော်မူ၏။ စကားခုနစ်ကျောင်းအားလည်း ဝတ္ထုကံမိုးမြေ၊ အလုပ်အကျွေး အရံစောင့် လှူတော်မူ၏။

[စကားသစ်ဖြင့် ဆောက်လုပ်သည်ဖြစ်၍ စကားခုနစ်ကျောင်းဟု ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။]

ထိုစကားခုနစ်ကျောင်းကို တင်လှူသော ဆရာခုနစ်ပါးလည်း သထုံနွယ် ရှေးသံဃာ၊ ပုဂံနွယ် နောက်သံဃာအဝင် ဖြစ်၍ သီလဝန်၊ ဂုဏဝန်၊ လဇ္ဇီပေသလ၊ သိက္ခာကာမ ဖြစ်ကြသောကြောင့် မြင်စိုင်းပင်းယဝယ် သာသနာတော်မြတ် အဟုတ်အဟုတ် ထိုအခါ စည်ပင်သန့်ရှင်း ထွန်းလင်းစွာ၏။ ထိုခုနစ်ကျောင်းဆရာတို့က သက်ဆင်း၍ မြင်စိုင်း၊ ပင်းယ၊ စစ်ကိုင်း၊ အဝ ပြန့်ပွားလေသော သံဃာကား ထောင် သောင်းမက ရှိလေသတည်း။ ထိုသို့ သထုံ၊ သီဟိုဠ် အနွယ်အဆက်က လာသဖြင့် သန့်ရှင်းစင်ကြယ်စွာ ဖြစ်ပါပျက် စကားခုနစ်ကျောင်း သံဃာစုကပင် ပါရာဇိကဏ်၌ လာသော ကိဋ္ဌာဂိရိတိုင်းသား အဿဇိပုနဗ္ဗသုက ရဟန်းများကဲ့သို့ ယုတ်မာဆိုးသွမ်းကြ၍ ပွဲကျောင်းဂါမဝါသီ ဖြစ်လေကုန်သည်။ လဇ္ဇီပေသလ ရဟန်းတို့လည်း စကားကျောင်းက ထွက်သွား၍ အခြားသင့်ရာ နေလေကုန်သည်။

စကားကျောင်း ရဟန်းတို့ ပွဲကျောင်းဖြစ်ခြင်း

စကားကျောင်း ရဟန်းတို့ ပွဲကျောင်း ဂါမဝါသီ ဖြစ်သော အကြောင်းကား–

ဝတ်မိုး၊ ဝတ်မြေအများ ဥစ္စာမင်းကြီး လှူဒါန်းခဲ့သည်တွင် ထို ဝတ်မိုး၊ ဝတ်မြေက

http://www.dhammadownload.com

အဖို့အစု အခွန်ဘဏ္ဍာများကို တောင်းခံအုံ့သော်လည်းကောင်း ဥသာဟာမပြုလို၍ ကျောင်းမတော်နေ ရှင်သုဓမ္မမဟာသာမိ ဆရာက ဝတ္ထုကံသိမ်း၊ သာသနာစိုး၊ ဝတ်စားသံဃာ ဟူ၍ သီးသန့် ခြားနား ခန့်ထားသည်။

၁။ ဝတ္ထုကံသိမ်းကား အခွန်ဘဏ္ဍာကို ကောက်ခံ သိမ်းဆည်းရသည်။

၂။ သာသနာစိုးကား တရားနှင့်အညီ ကျင့်ဆောင်ကြအောင် ဆုံးမရသည်။

၃။ ဝတ်စားကား အဖို့အစု ဝေဖန်သည်ကို ခံစားရသည်။

ထိုရောအခါ ဝတ္ထုကံမိုး၊ မြေကို မှီ၍ အမှုအခင်း ပွားများသောကြောင့် ပရိယတ်၊ ပဋိပတ် လျော့သည်ကို မကြိုက်မနှစ်သက် ဟူ၍ ရှင်သာသနဓရ၊ ရှင်ပရက္ကမ ညီနောင်တို့ စကားကျောင်းက ထွက်ပြီးလျှင် တူးရွှင်းခြေတောင်တွင် ရှင်သာသနဓရ နေလေသည်။ တောင်ဘီလူးကုန်း စစ်ကိုင်းချောက်များတွင် ရှင်ပရက္ကမညီနောင်တို့ နေကြလေသည်။ ထိုဆရာတို့ကို တောနေဂဏစာရဟု ခေါ်ကြသည်။ မြို့ရွာအနီး ကျန်ရစ်သော ရဟန်းတို့ကို **ဂါမဝါသီဗဟုစာရ** ဟု ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။ ထိုတွင်ကစ၍ **အရညဝါသီ**[၁]၊ **ဂါမဝါသီ**[၂] အနေနှစ်ပါး ကွဲပြားကြသည်။ ဝတ္ထုကံမိုးမြေ၊ အခွန်ဘဏ္ဍာကို ကောက်ခံထိန်းသိမ်းသော ရဟန်းများ လည်း "သင်္ဃရာဇာ–သင်္ဃဇာ" ဟု အခြား ဖြစ်လေသည်။

ရှင်ယောင် အရည်းနှင့် အလဇ္ဇီဒုဿီလ အထူး

ရှင်ယောင် အရည်းနှင့် အလဇ္ဇီဒုဿီလ ဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်သော မြန်မာမှု စကားနှစ်ပါး အထူးကား–

၁။ "သမ္မုဒ္ဓစစ်၊ ရင်နှစ်ပညာ၊ ဆည်းပူးရှာ၍၊ ရေးခါသော်လည်း၊ သူတော်နည်းဖြင့်၊ အရည်းပီလှ၊ စွန့်ဖူးစွ" ဟု ရှေးသူဟောင်းတို့ ဆိုသည်နှင့်အညီ သိက္ခာမတင်၊ သိမ်မဝင်ဘဲ ရသေ့ရဟန်းအသွင်နှင့်နေသူကို အရည်း၊

၂။ သိက္ခာတင်လျက်၊ သိမ်ဝင်လျက် တရားသဖြင့် မကျင့်သူကို အလဇ္ဇီဒုဿီလ ဆိုသည်ဟု မှတ်လေ။

စကားခုနစ်ကျောင်း ဆောက်လုပ်ခြင်း အကြောင်း ပြီး၏။

---

၂၉ – ဥစ္စနာမင်းကြီး ညီတော်ကျော်စွာ မင်းဖြစ်ခြင်း အကြောင်း

ဆင်ဖြူငါးစီးရှင်

သက္ကရာဇ် ၇၀၄[၃] ခုနှစ်တွင် ခုနစ်ကျောင်းတကာ **ဥစ္စနာမင်းကြီး** [၁၃၂၂–၁၃၄၃] ထင်ရှား ရှိစဉ်ပင် ညီတော် **ငါးစီးရှင်ကျော်စွာ** [အေဒီ ၁၃၄၃–၁၃၅၀] မင်းဖြစ်တော်မူ၏။ မင်း

၁။ န–တောနေရဟန်း။ [ပါ၊ အရည+ဝါသီ]

၂။ န–မြို့ရွာနေရဟန်း။ [ပါ၊ ဂါမ+ဝါသီ]

၃။ အေဒီ ၁၃၄၂။

http://www.dhammadownload.com

ဖြစ်သော အကြောင်းကား ကျော်စွာသည် ပင်လယ်ကို စား၍ ဒုစရိုက်အမှုနှင့်သာ မွေ့လျော် ပျော်ပါးနေသည်ကို တောကစားရာကအပြန် ညဥ့်တွင် သုစရိုက်အမှုကို ကျင့်လေ၊ ဥပုသ် သီတင်း ဆောက်တည်လေ၊ မကြာမတင် ဆင်ဖြူရောက်လတ္တံ့ဟု ပုဏ္ဏားအသွင်ဖြင့် သိကြားမင်း ဆိုလာမက်၏။ ကျော်စွာလည်း အိပ်မက်ပြသောနေ့က စ၍ မြိုးခြံစွာကျင့်၏။ ဥပုသ် မသန့်မစင် ထိမက်ပြန်၍ မချွတ် ဆင်ဖြူရမည်ဟု ရှာဖွေစေသော် တွေ့၍ ကိုယ်တိုင် ကျော့တော်မူသည်။ ဆင်ဖြူငါးစီး ရတော်မူ၏။

၁။ ဟိုင်းတစ်စီး–ပုလဲတစ်မူး

၂။ တံတစ်စီး–မဟာကေသရ

၃။ စွယ်စုံတစ်စီး–သန်မြင်စွာ

၄။ ငှင်းဟိုင်းတစ်စီး–ဥပေါသထ

၅။ လကျာတယ်တစ်စီး–ချစ်စွာမရဲ

သည်ဆင်ဖြူငါးစီး ရကြောင်းကို **ဥစ္စနာမင်းကြီး** [အေဒီ ၁၃၂၂–၁၃၄၃] အား အမတ်တစ်ယောက် လျှောက်လာ၏။ ဥစ္စနာမင်းကြီးလည်း ငါ့ညီ ဆင်ဖြူရသလောဟု မေးတော်မူ၏။ ထိုအကြောင်းကို ငါးစီးရှင် ကြားလျှင် ညီ ခေါ်ပေသည်ဟု အားရတော်မူ၍ ကြားခဲ့သသူကို ဆင်မတစ်စီး ဆုပေးတော်မူ၏။ မယုံ၍ တစ်ဖန် လျှောက်ပြန်စေသည် တွင်လည်း ယခင်နည်းပင် ငါ့ညီ ခေါ်ပြန်သည်ဟု ကြား၍ အားရတော်မူသဖြင့် နောက်စေ သသူကိုလည်း ဆင်မတစ်စီး ဆုပေးတော်မူပြန်၏။ ညီ မခေါ်ဖူးဘဲ ခေါ်ပေသည်ဟု နှစ်သက်အားရရှိသတည်း။

ညီ မခေါ်သော အကြောင်းကား နန်းကျကျော်စွာ မိဖုရားစောဦးကို သန္ဓေသုံးလ နှင့်ပင် တစ်စီးရှင် မိဖုရားမြှောက်၍ ဥစ္စနာကို မြင်ရကား ဥစ္စနာသည် တစ်စီးရှင် သားရင်း မဟုတ်၊ ကျော်စွာသာ သားရင်း မှန်သည်။ ထိုအကြောင်းကိုစွဲ၍ ညီ မခေါ်လေသည် ဟူ၏။ ညီတော်ကျော်စွာ ဆင်ဖြူ ရလျှင် နောင်တော် ဥစ္စနာ ရွှံ့ရှားခန့်ညား၍ ညီတော်အား မင်းအဖြစ်ကို ဆောင်နှင်းလေ၏။ နောင်တော် အနောက်တံခါးသို့ ထွက်လျှင် ညီတော် အရှေ့တံခါးက ဖွင့်၍ မင်းပြုတော်မူ၏။ ဆင်ဖြူငါးစီး ရ၍ ငါးစီးရှင်ဟု တွင်သတည်း။ တံဆိပ်နာမံမှာ ခမည်းတော်နှင့်အတူ "သီဟသူ" ပင် အဘိဓာန်ဋီကာ၊ ဓာလီနိဋီကာများတွင် ဆိုသည်။

ငါးစီးရှင်လက်ထက် ရဟန်းဆိုးကောင်း ညီမျှခြင်း

ငါးစီးရှင် [အေဒီ ၁၃၄၃–၁၃၅၀] လက်ထက်လည်း ပွဲကျောင်းဂါမဝါသီ ဖြစ်လေ သော စကားကျောင်းသား ပုဂံအရည်းတို့က ကြွင်းကျန်သော ရှင်ယောင် အရည်းတို့လည်း များပြားသည်။ သထုံနွယ် ရှေးသံဃာ၊ ပုဂံနွယ် နောက်သံဃာတို့လည်း များပြားသည်။ အဆိုးအကောင်း ထပ်တူထပ်မျှ ရှိ၏။

တစ်ရံရောအခါ **ငါးစီးရှင်** [အေဒီ ၁၃၄၃–၁၃၅၀] စားတော်ခေါ်ခါနီးတွင်

http://www.dhammadownload.com

ရှင်ယောင်တစ်ယောက် ပရိက္ခရာရှစ်ပါး လွယ်၍ ရှေ့တော်ဝယ် ရပ်လာ၏။ အကြောင်းကို မေးလျှင် ဆွမ်းအလို့ငှာ ရပ်လာသည် ဆို၍ စားတော်ခေါ်လုဆဲ လက်တော်ဆေးပြီးမှပင် အလွန်ကြည်ညိုစွာသောနှလုံး ရှိသဖြင့် မနောလင်ပန်းနှင့် စီရင်ထားသော စားတော်အားလုံးကို လှူလိုက်လေ၏။ ဤရဟန်းသည်ကား ဆွမ်းခံအံ့သော အခါလွန်၍ မွန်းတည့်လုမှ ဆွမ်းရပ်လာသည်၊ ပုထုဇဉ်ရဟန်း မဟုတ်၊ အဘိညာဉ်နှင့် ပြည့်စုံသော ရဟန္တာမြတ် ဖြစ်ရာသည်၊ ငါ့ကို ကုသိုလ်ကောင်းမှု များစေလို၍ ရပ်လာလတ်သည်ဟု အမတ်တို့ကို မိန့်တော်မူပြီးလျှင် မင်းချင်းတစ်ယောက်ကို လိုက်၍ ကြည့်လေစေသော် ရှင်ကောင်း မဟုတ်၊ ရှင်ယောင် ဖြစ်၍ မယား သပိတ်လုမ်းနှင့်သည်ကို မြင်လေ၏။

မင်းချင်းလည်း အဆင်အခြင် ပညာရှိသသူ ဖြစ်၍ မင်းကြီးလည်း အတိုင်းထက် အလွန် သဒ္ဓါကုသိုလ်ပွားစေ၊ ငါလည်း မျက်နှာရစေ၊ ရှင်ယောင်လည်း အပြစ်လွတ်စေ ဟု နှလုံးထားပြီးလျှင် အမိန့်တော်အတိုင်း ကျွန်တော် လိုက်၍ ကြည့်သည်၊ ကြည့်စဉ်ပင် ကွယ်လေသည်ဟု လျှောက်၏။ ငါးစီးရှင်လည်း ငါ တွေးတော်မူသည့်အတိုင်း မချွတ် မှန်သည်ဟု လက်ရုံးတန်းတော်မူ၏။ ထိုနေ့တွင်ပင် ပင်းယပြည်စိုးသည် ဆင်ဖြူတစ်စီး နှင့်တူသော မြင်စိုင်းလျှော်ကိုယူ၍ လာပြီဟု ကြားတော်မူလျှင် ယခု ငါ လှူသော ကုသိုလ် တော်အကျိုး ဖြစ်သည်ဟူ၍ မိန့်တော်မူ၏။ ထိုမြင်း ရောက်လျှင် မင်းချင်းတစ်ယောက်ကို ပေါင်းထုပ်ဖြူပေါင်းစေ၍ ပြောင်းတောဝယ် နှင်စေသည်။ မြင်သသူတို့ ဥဗျိုင်းငှက်ပျံသည် ထင်ကြကုန်၏။ ထိုမြင်းကား ပင်းယက နံနက် ကြက်သက်ကို နှင်လျှင် တောင်တွင်းကြီးကို ညကြက်တက်ကို ရောက်သော ဟူ၏။ "တိမ်တိုက်ကွန့်မြူး" ဟု အမည် သမုတ်တော် မူသည်။

[ဤသို့သောအကြောင်းကို ထောက်၍ ဤမင်းလက်ထက် ပွဲကျောင်း ဂါမဝါသီ ရှင်ယောင် အရည်းများလည်း ရှိကြောင်းကို သိရသည်။]

ဥစ္စနာမင်းကြီး ညီတော် ကျော်စွာ မင်းဖြစ်ခြင်းအကြောင်း ပြီး၏။

---

၃၀ – မင်းခေါင်ကြီး လက်ထက် လက်ဖွေ့သတ် ရဟန်းကြီး သဃ်ရာဇာ အကြောင်း

ကိဋ္ဌာဂိရိတိုင်းသား ရဟန်းများတို့ လက်ဖွေ့လက်ပန်း သတ်ခတ်ကြောင်းကို "နိဗ္ဗုဒ္ဓုန္တိပိ ဟတ္ထေဟိပိ ယုဇ္ဈန္တိ" ဝိနည်းပါဠိ ရှိသကဲ့သို့ ထိုကာလ ပွဲကျောင်းဂါမဝါသီတို့သည် ပွဲလမ်းဝင်၍ လက်ဖွေ့ လက်ပန်းလည်း သတ်ခတ်ကြကုန်သည်။ အောင်စည်းခုံ သဃ် ရာဇာသည် လက်ဖွေ့ဆုဖြင့် နှစ်တိုင်း မြင်း ၁၅ စီး ၂၀ ပင် ရသည် ဟူ၏။ **မင်းခေါင်ကြီး** [၁၄၀၀–၁၄၂၂] လက်ထက် ကုန်းဘောင်စော်ဘွားက လက်ဖွေ့ကောင်း ရှမ်းကြီးကို အဝသို့ ခေါ်ခဲ့၍ လက်ဖွေ့ မော်ကွန်းတင်မည်ဟု လာသည်ကို အဝ စစ်ကိုင်း သတ်ဘက် မရှိ၍ သဃ်ရာဇာသို့ စုံစမ်းစေသော် ငါကား အထက်မင်းများ လက်ထက် လူပျိုလူရွယ် ဖြစ်၍ ကျော်စောရုံမျှသာ သတ်သည်၊ ယခုမှာ အသက် ၆၉ နှစ် အရွယ်ကြီးပြီ ဖြစ်၍ သေအောင်

http://www.dhammadownload.com

သတ်တော့မည်ဟု ဆိုလိုက်သည်။ မသေပါစေနှင့်၊ တန်ရုံသာ သတ်ပါဟု ဆင့်ဆိုပြီးမှ စကားကျောင်းတော် မော်ကွန်းစိုက်သော မုခ်တံခါးအရှေ့ ငါးတာခြားကုန်းတွင် မင်းနှင့် စော်ဘွား နေ၏။ ရဟန်းရှင်လူများလည်း ထိုကုန်းပြည့်မျှ ကြည့်ရှုကြသည်။ ရှမ်းကြီးနှင့် အောင်စည်းခံ သဃ်ရာဇာလည်း သတ်ခတ်ကြမည့် အရေးအရာ "ဟို–ဟာ" ဆို၍ ကခုန်ပြီးလျှင် သဃ်ရာဇာက ခြေခတ်ယောင်ယောင် ခြောက်၍ လက်ယာလက်နှင့် ရှမ်းကြီးကို သတ်လိုက်သည်။ ရှမ်းကြီးမျက်နှာ နောက်မှာ နေလေ၏။ ကုန်းဘောင်စော်ဘွားက သေသော်ပင် အမြင်ကောင်းသေး၏၊ ယခုမှာ အမြင်မကောင်းပါတကားဟု ဆိုသည်တွင် လက်ဝဲလက်နှင့် သတ်လိုက်ပြန်သည်။ ရှမ်းကြီးမျက်နှာ ရှေ့မှာ နေမြဲ နေပြန်လေ၏။ မင်းနှင့် စော်ဘွားလည်း အံ့ဖွယ်ရှိလှပေသည်ဟု ဆို၍ မြင်း ၂၊ ဖျင်လိပ် ၃၊ ငွေ ၁ ပိဿာ ဆုလာဘ်ပေးကြလေ၏။ ဤသို့ ပွဲကျောင်းဂါမဝါသီတို့ တရားတော်နှင့်မညီ၊ အကြူးအလွန် ယိုယွင်းဖောက်ပြန် ကျင့်ဆောင်ကြသည်။ သာသနာတော် ဘေးရန်ဖြစ်လေသည်ကို သံဝေဂရ၍ သာသနာတော် ဘေးရန်မဖြစ်အောင် ပြုစုချီးမြှင့်စေခြင်းငှာ သမိုင်းစာတမ်း ရှိသည့်အတိုင်း ဆိုလိုက်သည်။ သံဝေဂရသည်မှတစ်ပါး ဆိုးကျိုးမရှိပြီ။

မင်းခေါင်ကြီး လက်ထက် လက်ဖွေ့သတ် သဃ်ရာဇာအကြောင်း ပြီး၏။

---

၃၁ – ဆူးတွင်းပစ် ဆရာတော် အကြောင်း

ဆူးချုံတွင်း၌ ပစ်ထားသော သူငယ်

သက္ကရာဇ် ၈၁၃[၁] ခုနှစ်တွင် သားတော်**ကျော်စွာ** [အေဒီ ၁၃၅၁–၁၃၅၉] မင်းဖြစ်တော်မူ၏။ ခမည်းတော်နှင့် ငယ်မည် တံဆိပ်နာမံ အတူခံတော်မူသည်။ ခမည်းတော် လက်ထက် ဆင်ဖြူငါးစီးအနက် လေးစီးသာ ထိုမင်းတွင် ရှိတော့သည် ဖြစ်၍ အဘိဓာန်ဋီကာ နိဂုံးတွင် "စတုသေတိဘိန္ဒော" ဟု ဆိုလေသည်။ ဣဘာသဒ္ဒါဆင်ဟော၊ **ဆင်ဖြူ ၄ စီးရှင်** ဟူလိုသည်။ **မောပါနရသူ** [အေဒီ ၁၃၅၉–၁၃၆၄] လက်ထက်ကား ၃ စီးသာ ကျန်၍ နရသူကို ဆင်ဖြူ ၃ စီးနှင့်တကွ မောရှမ်းတို့ ဖမ်းယူလေသည်။ ထိုမင်းလက်ထက် ကျမ်းဂန်တတ်လှစွာသော **စတုရင်္ဂဗလ အမတ်ကြီး** [အေဒီ ၁၃၀၁ ခန့်–၁၃၅၀ ခန့်] သည် အဘိဓာန်ဋီကာကို စီရင်၏။ သင်္ကရိုက်ကျမ်းနှင့်တကွ ပိဋကတ် ၃ ပုံ ဟူသော တောကြီး၌ မငြိမတွယ်သောဉာဏ်ဖြင့် သွားစွမ်းနိုင်သည် ဟူ၍ ကိုယ့်အစွမ်းသတ္တိကို ၎င်းနိဂုံးတွင် ဆိုသည်။

စကားကျောင်းအနီးတွင် ငါးစီးရှင် သားတော်၊ ၄ စီးရှင် ကျော်စွာ လက်ထက် ကျောင်းကြီး သာယာစွာ ဆောက်လုပ်၍ မည်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်ကိုဟု မရည်မတင်ဘဲ ကျော်စွာ ကျောင်းဟု ထား၏။ သီလဝန်၊ ဂုဏဝန်မှ စ၍ ရဲရင့်တည်ကြည်သော ပုဂ္ဂိုလ် တက်နေ

၁။ အေဒီ ၁၄၅၁ [ဦးကုလား၊ မှန်နန်း၊ ဇာတာတော်ပုံနှင့် ပါမောက္ခ ဒေါက်တာသန်းထွန်းက ပင်းယမင်းဆက် ကျော်စွာကို သက္ကရာဇ် ၇၁၃–၇၂၁ (အေဒီ ၁၃၅၁–၁၃၅၉) ပြသည်။]

http://www.dhammadownload.com

ပစေဟု သတင်းစကား ပို့နှံ့စေလျက် ထားသတည်း။ ထိုကျောင်းကို မြောက်ဘက် သာစည် ရွာသား ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး တက်နေလေ၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အကြောင်းကား သာစည်ရွာတွင် အသည်တစ်ဦးသည် သားငယ်ကို ကျောင်းမှာ စာသင်အပ်ထားသည်။ ကျောင်းသို့ မသွား မနေလို၍ ခြိမ်းခြောက်အံ့သောအခါ ဆူးချုံထက်တွင် တွန်းလိုက်၏။ သူငယ်လည်း ထွက်ပြေးလေ၍ အိမ်သို့ မလာ၊ ကျောင်းမှာ အမြဲနေလေ၏။ မိဘအထံ မလာမရောက်ဘဲ တစ်စတစ်စ စာပေသင်ကြား လွှင့်ပါးလေသော် ရှင်က ပဥ္စင်း ဖြစ်၍ ပုဂံပြည်ထဲသို့ ရောက်လေ၏။ ဉာဏ်ပညာရှိလှ၍ စာပေရမိသောကြောင့် ရောက်ရာ အရပ်တိုင်းမှာ ဆရာတို့ ချီးမြှင့်မစသဖြင့် ကျော်စောထင်ရှားစွာသတည်း။

ဆူးတွင်းပစ်ဆရာတော် * ဖြစ်လာခြင်း

ထိုရောအခါ မိဘတို့လည်း ကာလလျားသဖြင့် သေရှင်မသိ မြော်ခေါ်လျက် နေကြ၏။ ထိုအကြောင်းကို ကြားသော် တို့သားပင် ဖြစ်မည် အတွေးအထင်နှင့် အဘ လိုက်လေ၍ ပုဂံမှာ တွေ့လေလျှင် သား ရှင်ပဥ္စင်းကို လုပ်ကျွေးမွေးမြူ၏။ စာပေ ကြိုးစားသင်ကြားစဉ် မည်သို့မျှမဆို၊ ကျွေးမွေးတိုင်းသာ ဆွမ်းပန်းသုံးဆောင်၏။ အခါတစ်ပါး၌ လုပ်ကျွေးသော အဘကို ယနေ့ ဆားငန်သည်၊ ယနေ့ ဆားပေါ့သည် အစရှိသည်ဖြင့် ပြောဆိုဖန်များသည် တွင် အလျင်ရှေးက အမောင် မည်ကဲ့သို့မျှ မဆို၊ ယခုမှ ဆိုဖန်များသည်ဟု အဘကဆိုလျှင် အလျင်ရှေးက စာပေမကျ၊ ယခုမှ စာပေကျ၍ ကိုယ်လက်ဖြည့်တင်းလိုသဖြင့် ဆိုမိသည် ဟု သားရှင်ပဥ္စင်းက ဆို၏။ ထိုစကားကို အဘ ကြား၍ ယင်းသို့တပြီးကား အမောင် အမိလည်း မြော်တလှလေပြီ၊ ရပ်ရွာသို့ ပြန်၍ မျက်နှာပြပါဟု အဘက ဆိုသော် မြောက် ဘက်ရပ်ရွာသို့ ပြန်မည် လာကြသည်တွင် ပင်းယမြို့သို့ ဘုရား ပုထိုး ရှိခိုးအံ့သောငှာ ဝင်သွားသဖြင့် ထိုကျောင်းအနီးသို့ ရောက်၍ ထိုစကားကို ကြားလေသဖြင့် ထိုကျောင်းသို့ တက်နေလေ၏။

အစောင့်အရှောက်တို့လည်း တက်နေသည်ကို မြင်၍ မင်းအား လျှောက်ထား ကြ၏။ မင်းလည်း **စတုရင်္ဂဗလ အမတ်ကြီး** [အေဒီ ၁၃၀၁ ခန့်-၁၃၅၀ ခန့်] ကို စုံစမ်း ချေဟု စေ၏။ အမတ်ကြီး သွား၍ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာကျမ်းဂန် ခက်ရပ်ခက်ဆစ် မေးမြန်းစုံစမ်းသည်။ မေးမြန်းစုံစမ်းတိုင်းပင် ရရမိမိရှိ၍ မင်းအား အကြောင်းပြန်ကြားသဖြင့် ထိုကျောင်းကို ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား တင်လှူလေ၏။ ငယ်စဉ်က အကြောင်းကို စွဲ၍ **ဆူးတွင်းပစ် ဆရာတော်** [အေဒီ ၁၃၁၃ ခန့်-၁၃၇၃ ခန့်] ဟု တွင်သည်။ ရဟန်းမည်ကား ရှင်နာဂိတ မည်လေသတည်း။

---

* ငယ်စဉ်ကအကြောင်းကို အစွဲပြု၍ "ဆူးတွင်းပစ်ဆရာတော်" ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ပေါက္ကံခေါ် ပုဂံပြည်ကြီးတွင် အကျော်အစောဖြစ်ပြီးမှ ပင်းယသို့ ကြွတော်မူသောကြောင့်လည်း "ပေါက္ကံဆရာတော်" (သို့မဟုတ်) "ပုဂံ ဆရာတော်" ဟူ၍လည်းကောင်း အကျော်တစော ဖြစ်သတည်း။ [စာဆိုတော်များ အတ္ထုပ္ပတ္တိ-ဝိုလ်မှူး တသောင်း၊ ဦးစင်အေး (မောင်ခင်မင်၊ ဓနုဖြူ) ပါမောက္ခ တည်းဖြတ်၊ စာ-၄၂၊ ပဉ္စမအကြိမ်၊ ရာပြည့် စာအုပ်တိုက်၊ ၂၀၀၂။]

http://www.dhammadownload.com

ပင်းယ၌ ကျမ်းပြုဆရာများ

၁။ မင်းဆရာ ဖြစ်လျှင် "သဒ္ဒသာရတ္ထဇာလိနီ" သဒ္ဒါငယ်ကျမ်းကို စီရင်၍ ယခု ထက်တိုင် ထင်ရှားရှိ၏။ ထို့ကြောင့် သဒ္ဒသာရတ္ထဇာလိနီကို ရှင်နာဂိတ ပြုသည်ဟု ပိဋကတ်သမိုင်းများတွင် ဆိုလေသည်။

[ထိုဆရာ လက်ထက် ဓုရနှစ်ပါးတွင် စာပေသင်ကြားသော **ဂန္ထဓုရ**[၁] ရဟန်းများလည်း အများရှိ၏။ ကမ္မဋ္ဌာန်းဘာဝနာ စီးဖြန်းသော သက်ကြီးရွယ်ရင့် **ဝိပဿနာဓုရ**[၂] ရဟန်းများလည်း တစ်ထောင်လောက် များသည် ဟူ၏။ အလုပ်အကျွေး အဘကိုလည်း သူဌေးအရာပေး၍ ချီးမြှောက်သဖြင့် ယခုထက်တိုင် သူဌေးရွာ သာစည်ဟု တွင်သတည်း။]

၂။ ကစ္စာယနဝဏ္ဏနာကို ပင်းယမြို့ အဘယဂိရိတောင်တွင် ဟံသာဝတီ ဆင်ဖြူများရှင် မြေးတော် **မင်းရဲကျော်စွာ** [အေဒီ ၁၄၃၉–၁၄၄၃] ကျောင်းနေ ရှင်မဟာ ဝိဇိတာဝီ ပြုသည်။ ဝါစ ကောပဒေသကိုလည်း ၎င်းဆရာပင် ပြုသည်။

၃။ သဒ္ဒဝုတ္တိကို ပင်းယ ရှင်သဒ္ဓမ္မဂုရု ပြုသည်။

ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့် ပင်းယ၌ ကျမ်းပြုဆရာတို့ ကျမ်းဂန်များစွာ ပြုစုကြ၏။

[**သက္ကရာဇ် ၆၈၅**[၃] ခုနှစ်တွင် တစ်စီးရှင် သားတော် **အသင်္ခယာ စောယွန်း** [အေဒီ ၁၃၁၅–၁၃၂၃] စစ်ကိုင်းကြီးကို အုတ်မြို့ တည်တော်မူသည်။ စစ်ကိုင်းတွင် စီရင်ပြုစုသော ကျမ်းဂန်မရှိ။]

ဆူးတွင်းပစ် ဆရာတော်အကြောင်း ပြီး၏။

---

၃၂ – သတိုးမင်းဖျား လက်ထက် ရှင်သွမ်းရှင်ပျက်တို့ မဆိုးသွမ်းဝံ့ခြင်း အကြောင်း

သက္ကရာဇ် ၇၂၆[၄] ခုနှစ် ကဆုန်လ စစ်ကိုင်း ပျက်သည်။ နယုန်လ ပင်းယ ပျက်သည်။ တပေါင်းလ အဝကို **သတိုးမင်းဖျား** [၁၃၆၄–၁၃၆၈] တည်တော်မူသည်။ ထိုရောအခါ မြစ်ညာဝတွင် နဝရတ်ရွှေဖောင်နှင့်နေ၍ မြို့တည်မည်ဟု စီရင်တော်မူစဉ် ညဥ့်ဝယ် ဤသို့ အိပ်မက် မြင်သည်။

၁။ မြို့ရာအရပ်၌ လက်ပံပင်ကြီးတစ်ပင် ရောက်၏။

၂။ အထက်ဖျား၌ ဆဒ္ဒန်ဆင်ပျံ နား၏။

၃။ ခက်မလေးဖြာ၌ ပရိက္ခရာ ရှစ်ပါးနှင့်တကွ ရဟန္တာ ၄ ပါး နေ၏။

၄။ အပင်ရင်း၌ ခြသေ့် စောင့်၏။

၁။ ရဟန်းတို့၏ သာသနာ့ဝန် ထမ်းဆောင်မှု တာဝန်နှစ်ရပ်အနက် ပိဋကတ်သင်ကြားခြင်း ဟူသောတာဝန်။
၂။ ရဟန်းတို့၏ သာသနာ့ဝန် ထမ်းဆောင်မှု တာဝန်နှစ်ရပ်အနက် တရားအားထုတ်ခြင်း ဟူသောတာဝန်။
၃။ အေဒီ ၁၃၂၃။
၄။ အေဒီ ၁၃၆၄။

http://www.dhammadownload.com

၅။ အမြစ်ဖျား၌ နဂါး စောင့်၏။

၆။ ခက်မ ၄ ဖြာတွင်နေသော ရဟန္တာ ၄ ပါးကို ဂဠုန် သုတ်ယူလေ၏။

ဤအိပ်မက်ခြောက်ပါးကို မြင်မက်သည်ကို ပတ္တကြီးသဃ်ရာဇာ ဖတ်ရ၏။

၁။ လက်ပံပင်တို့ သဘောသည် သုံးနှစ်တစ်ကြိမ် ထူးလွန်၍ စည်ပင်သကဲ့သို့ ၃ နှစ်တစ်ကြိမ် ရွှေပြည်တော် ထူးလွန်၍ သာယာစည်ပင်မည်။

၂။ ဗုဒ္ဓဟူးသား ဤမြို့ကို တည်မည်။

၃။ အရပ်လေးမျက်နှာ သာသနာတော် ထွန်းလင်းမည်။

၄။ ရန်သူအပေါင်းတို့ ကြောက်ရွံ့ခန့်ညားမည်။

၅။ ဤပြည်ဝယ် အဆုံးစွန်သောမင်းသည် စနေနံ ဖြစ်မည်။

၆။ တနင်္ဂနွေသား မင်းပြုသောအခါ သာသနာတော်ကို အထူးသဖြင့် သုတ်သင်မည်-

ဟူ၍ အိပ်မက်ခြောက်ပါးကို အစဉ်အတိုင်း ဖတ်ရာတွင် သုံးနှစ် တစ်ကြိမ် ထူးလွန်၍ သာယာစည်ပင်မည် ဟူသည်ကား ဤပြည်သည် သုဉ်ဖျင်းသည်ပင် မရှိ၊ အဖန်တလဲလဲ သာယာစည်ပင်မည် ဆိုလိုသည်။ အဆုံးစွန်သော မင်းသည် စနေနံ ဖြစ်မည် ဟူသည်ကား စနေနံမင်း လက်ထက် ပြောင်းလဲမှ ဤပြည် သုဉ်ဖျင်းမည်၊ တစ်ပါးနံမင်းတို့ လက်ထက် ပြောင်းလဲသော်လည်း ဤပြည် မသုဉ်မဖျင်းနိုင်ဟု ဆိုလိုသည်။ ဤစကားများသည် ရာဇဝင်တွင် အထင်အရှား ရှိလျက်ပင် အဓိပ္ပာယ်အထူးကို သတိထားစေလို၍ ထုတ်နုတ် ရေးသားလိုက်သည်။

ပတ္တကြီးသဃ်ရာဇာကား ဗေဒင်၌ အလွန် လိမ္မာ၏။ လောကဗဟုသုတ များစွာ ရှိ၏။ ပိဋကတ်ကျမ်းဂန်မှာ အတန်အရာသာ။ ထို့ကြောင့် ဗေဒင်နည်းကိုမှီ၍ လောကီဒီပနီ ကျမ်းကို စီရင်သည်။ လိင်အံဝိဘတ် အနေအထား မသင့်သည့်အရာများသည် ဟူ၍ ပညာရှိတို့ ဆိုကုန်သည်။

သတိုးမင်းဖျား [အေဒီ ၁၃၆၄–၁၃၆၈] လက်ထက် စစ်ကိုင်းချောက်တွင် ရှင်ပျက် တစ်ယောက်သည် မုန့်သည်မ ငွေနံ့ထားသည်ကို ပျက်ကွက်လေသော် မင်းကိုယ်တိုင် စစ်၍ ရဟန်းဖြစ်လျက် ပျက်ကွက်ရာသလောဟု လက်တော်ဖြင့် ကွပ်ပြီးလျှင် နန်း ကြမ်းပေါက်က ချလေ၏။ ထိုအကြောင်းကိုကြား၍ ရှင်ပျက် ရှင်သွမ်းများ အထင်အရှား မဆိုးမသွမ်းဝံ့ကြလေ။

သတိုးမင်းဖျား [အေဒီ ၁၃၆၄–၁၃၆၈] ကို "သတ္တိဝေါနာမ ဥတ္တရာပါရရာဇ ကုမာရော" ဟု ဓာလိနိဋ္ဌိကာတွင် ပါဌ်စီသည်။ ထို့ကြောင့် "သတ္တိဝ" ကို သတိုးဟု မဟာသကျာသီဟသမိုင်းတွင် **စတုဗ္ဗရတနာပုရ မြို့တည်နန်းတည် ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းသခင် မင်းတရားကြီး** [အေဒီ ၁၈၁၉–၁၈၃၇] အမတ် မဟာဓမ္မသင်္ကြံ ဖွဲ့ဆိုရေးသားလေသည်။ **နော်ရထာမင်းစော** [၁၀၄၄–၁၀၇၈] ကို "အနုရုဒ္ဓဒေဝေါ" ဟု စူဠဝင်တွင် ပါဌ်စီသကဲ့သို့ မှတ်လေ။

ရှင်သွမ်းရှင်ပျက်တို့ မဆိုးသွမ်းဝံ့ခြင်း အကြောင်း ပြီး၏။

http://www.dhammadownload.com

၃၃ – မင်းကြီးစွာစော်ကဲ လက်ထက် ထင်ရှားသော မထေရ် ၃ ပါး အကြောင်း

လောကသာရ ဆုံးမစာပြု ဆရာတော်*

သက္ကရာဇ် ၇၃၀[၁] ပြည့်နှစ်တွင် **မင်းကြီးစွာစော်ကဲ** [အေဒီ ၁၃၆၇–၁၄၀၀] မင်းဖြစ်တော်မူ၏။ ပြည်ထဲချမ်းငြိမ်းသာယာမည့် အကြောင်းနိမိတ် ဖြစ်စိမ့်သောငှာ ထန်းရွက်ယပ် ကိုင်၍ နန်းတက်တော်မူသည်။ ထိုအခါ အထက် ရခိုင်မှာနေစဉ် ညီနောင်သုံးပါး မင်းဖြစ်မည်ကို အိပ်မက်မြင်သော ဆရာဘုန်းကြီးက မင်းဖြစ်လျှင် ငါ့ကို မေ့လေသည်ဟု နှလုံးမသာ ရှိသဖြင့် ဘုန်းတော်ကြီး၍ သက်တော်ရှည်လိုသော် အနောက်တောင်ထောင့်၌ စည်းခုံ တည်လေဟု မှာလိုက်၏။ မင်းကြီးစွာလည်း **သက္ကရာဇ် ၇၄၅**[၂] ခုနှစ်တွင် အဝ ရွှေစည်းခုံကို တည်တော်မူ၏။

ယင်းရဲကျောက်ဆောင်အနီးတွင် ရေးကရှိသော မုဒ္ဒောဘုရားကို ရေတိုက်၍ ပြိုလေ သော် ဓာတ်တော်ကြုတ်ကို ဧရာဝတီမြစ်ဝယ်ရှိသော ဧရာပထနဂါးမင်းရ၍ ကိုးကွယ် သိမ်းထားသည်။ ရွှေစည်းခုံ တည်မည့်ကာလတွင်မှ ဒါဌာနာဂမထေရ်အား ကြုတ်နှင့်တကွ ဓာတ်တော်ငါးဆူကို နဂါးမင်းပေးအပ်လာ၍ ထိုမထေရ်က မင်းကြီးစွာမှာ ဆက်လျှင် နှစ်ဆူကို ယင်းရဲမုဒ္ဒောတွင် ဌာပနာသည်။ သုံးဆူကို ရွှေစည်းခုံတွင် ဌာပနာသည် ဟူ၍ စာဟောင်းစာတမ်း ရှိသည်။

ရွှေစည်းခုံ တည်မိတွင်ပင် အဝမြို့လုံး ထိတ်ထိတ်လန့်လန့် ရှိချေ၏။ ထိုအကြောင်းကို ရခိုင်ဆရာ ကြားလေသော် ငါရဟန်းသား ဖြစ်သည်၊ မသင့်ချေဟု အဝသို့လာ၍ ကုက္ကိုပင်၊ ဆင်ကျုံးမော်ကွန်း၊ သရပါတံခါး၊ ရတနာ့ဂူတည်၍ ရွှေစည်းခုံနှင့် ပြိုင်သည်တွင်မှ အထိတ် အလန့် မရှိ၊ ပြေငြိမ်း၏။ **မင်းကြီးစွာ** [အေဒီ ၁၃၆၇–၁၄၀၀] လည်း ဆရာတော်အား များစွာ ပူဇော်သက္ကာ ပြုတော်မူ၏။ "မဟာသင်္ဃရာဇာ" ဟူသော တံဆိပ်နာမံကိုလည်း လှူတော်မူ၏။ ထိုရခိုင်ဆရာတော်ကား ဂါမဝါသီအနွယ် သင်္ဃရာဇာသားတည်း။ လဒ္ဓိ ပေသလမဟုတ် ဖြစ်၍ သာသနာတော်ဆက် ဆရာစဉ်သို့ မဝင်လေ။

[ရခိုင်မှာ မင်းသားသုံးပါးကို စာပေချစဉ်ကပင် လောကသာရ ဆုံးမစာကို **ရခိုင် ဆရာတော်** ပြုသည်။ ရခိုင်က ပြန့်ခဲ့၍ အဝသို့ လာရာတွင် ဆက်သည်လည်း ဆိုကြသည်။]

၁။ **အေဒီ ၁၃၆၈။**

၂။ **အေဒီ ၁၃၈၃။**

* **လောကသာရပျို့ကို (၁) အင်းဝမင်းခေါင်ကြီး၏ဆရာတော် မဟာဝဏ္ဏဂုတ္တ စီရင်သည်ဟု မုံရွေးဆရာတော် မိန့်သည်။**
(၂) ဒုတိယမင်းခေါင်လက်ထက် ကန်တော်မင်းကျောင်းဆရာတော် စီရင်သည်ဟု ဦးမထီ ပြောသည်။
(၃) သာသနာလင်္ကာရစာတမ်း၊ ပ၊ ဟံသာဝတီ၊ ၁၉၅၆၊ စာ–၁၃၇ တွင် မင်းခေါင်ဆရာ ရခိုင်ဘုန်းကြီး စီရင်သည်ဟု မင်းတိုင်ပင်အမတ် မဟာဓမ္မသင်္ကြံ ရေးသည်။ အကျယ် သိလိုလျှင် စာဆိုတော်များ အတ္ထုပ္ပတ္တိ–မိုလ်မှူးဘသောင်း၊ ပဥ္စမအကြိမ်၊ ဩဂုတ်၊ ၂၀၀၂၊ ရာပြည့်စာအုပ်၊ စာ–၄၈၊ တည်းဖြတ်သူ ဦးခင်အေး (မြန်မာစာဝါဓောက္ခ)

http://www.dhammadownload.com

သိကြားမင်း သေ၍ စည်တီးသော ရှင်ခေမာစာရ

အိမ်နိမ့် လက်ထက်က စားသော အမြင့်မြို့တွင် ကျောင်းကြီး ဆောက်လုပ်၍ ကိုးကွယ်ရင်း ထိုမြို့ဆရာကို ထီးဖြူနှင့်တကွ တင်လှူတော်မူသည်။ သာသနာပိုင်လည်း အပ်တော်မူသည်။ အဝမြို့ ဒန့်တောအရပ်တွင်လည်း စည်းခုံနှင့် ကျောင်းတည်တော်မူသည်။

တည်သော အကြောင်းကား–

ထိုကာလ စကားကျောင်းက စာပေကျမ်းဂန် တတ်မြောက်၍ ထွက်ခဲ့သော ပရက္ကမ အနွယ်ဝင် မနာပြင်ငါးဆူ အရပ်တွင် ကျောင်းဒြနေသော **ရှင်ခေမာစာရ**သည် ညဥ့် ၂ ချက်တီးကျော်အချိန် တိတ်ဆိတ်လှသည့်အခိုက် ဘုရားမှာ ဆွဲထားသော စည်ကြီးကို အချက်များစွာ တီးခတ်စေ၏။ နန်းတော်က ကြား၍ ဘုန်းကြီးပျံသလောဟု မေးလာသည်တွင် ဘုန်းကြီးပျံသည် မဟုတ်၊ သိကြားမင်း သေ၍ စည်တီးသည်ဟု ရဟန်းများက ဆိုလိုက်သည်ကို အဘယ့်ကြောင့် သိကြားမင်း သေကြောင်းကို သိသနည်းဟု တစ်ဖန် မေးလာပြန်၍ ဘုရားနိဗ္ဗာန်ဝင်တော်မူခါနီး၌ သာသနာတော်ကို စောင့်ရှောက်ပါမည်ဟု သိကြားမင်း ဝန်ခံပြီးလျက် သာသနာတော်ကို ဆောင်ရွက်သော ငါတို့အား မစောင့်ရှောက် ပါသောကြောင့် သိကြားမင်း သေသည် ဖြစ်မည် ဆိုပေသည်ဟု ရဟန်းများက ဆိုကြောင်းကို မင်းမှာ လျှောက်ကြားလျှင် သဒ္ဓါကြည်ညို၍ ဝမ်းဘဲအင်းမြောက်ဘက် ဒန့်တောအရပ်တွင် ကျောင်းဆောက်၍ ရှင်ခေမာစာရအား တင်လှူ၏။ စည်းခုံနှင့် သိမ်လည်း သမုတ်၏။ ထိုစည်းခုံနှင့် ကျောင်းတော်ကိုရည်၍ ရာဇဝင်တွင် အဝဒန့်တော စည်းခုံနှင့် ကျောင်းတော်ဟု အလှူစာရင်း သွင်းလေသည်။ ထိုဆရာကား သထုံဆက် သီဟိုဠ်နွယ် လဗ္ဗိပေသလဖြစ်၍ သာသနာဆက် ဆရာစဉ်သို့ ဝင်၏။

မင်းသားကို ခြေနှင့်ကန်သော ဆရာတော်

ဘုရင်မင်းကြီးစွာ [အေဒီ ၁၃၆၇–၁၄၀၀] လက်ထက် အသက် ၉ နှစ်ရွယ် သားတော် မင်းဆွေ [အေဒီ ၁၄၀၀–၁၄၂၂]၊ ၇ နှစ်ရွယ် သားတော် မင်းသိဒ္ဓတ်တို့ကို ပင်လယ်ကျေး သဃ်ရာဇာမှာ အပ်၍ စာသင်ရလေ၏။ သဃ်ရာဇာလည်း ပိဋကတ်, ဗေဒင်တတ်လှသော ကြောင့် မင်းသားတို့ ဇာတာကိုမြင်လျှင် အလျှင်မင်းဖြစ်စေလို၍ "သိဒ္ဓံ နမော ဗုဒ္ဓါယ၊ အ အာ ဣ ဤ ဥ ဦ ဧ ဩ အံ အား" ဟု စ၍ သင်စေ၏။ မင်းဆွေ ၁၂ နှစ်ရွယ် ရှိသော အခါ ကိုယ်က အအူထွက်၍ အဝမြို့အလုံးကို ရစ်ပတ်မိသည်ဟု သန်းယိမ်းချိန်တွင် အိပ်မက်မြင်လျှင် ဆရာတော်ကို နှိုး၍ ပြန်ပြောလေ၏။ ဆရာတော်လည်း ကြားချင်းထ၍ မင်းသားကို ခြေနှင့်ကျောက်သည်။ တုံးလုံးလဲလေ၏။ အရှင်ဘုရား သို့စဉ်တိုင်အောင် ပြဘိသည်ဟု မင်းသား ဆိုသည်ကို ငါပဋ္ဌင်းပျို ငါးဝါရက တောင်ဘီလူး ပရက္ကမမှာ စာသင်သည့်ကာလ လေ့လာရာတွင် ငါ ဦးထုပ်ကျလေသည်ကို ငါခြေနှင့်နင်းမိ၍ မင်းဆရာ ဖြစ်မည် မချွတ်ပြီ၊ မင်းဆရာဖြစ်လျှင် တံတားဦးကို ရက်မလျှို အမိုးနှင့် တံတားလုပ်မည်ဟု

မြင်ငေ

http://www.dhammadownload.com

ငါ ခြေနှင့်ကျောက်သည်၊ မင်းဖြစ်လျှင် ငါ မိန့်ခွန်သည့်အတိုင်း လုပ်ပါဟု ဆရာတော်က ဆို၏။ မင်းသားလည်း စိုးတော်မမူပါနှင့်၊ အလိုတော် အတိုင်း ပြီးစီးစိမ့်မည် လျှောက်၏။ မင်းဖြစ်၍ ပုဂံ ရွှေစည်းခုံသို့ အဖူး အမြော်ရောက်သောနေ့ ညဥ့်တွင် မင်းခေါင်ခံလေ အိပ်မက်မြင်သောကြောင့် **"မင်းခေါင်"*** ဟူ၍ တံဆိပ်နာမံ ခံတော်မူ၏။ ဆရာတော်နှင့် ချိန်းချက်သည့်အတိုင်းလည်း တံတားဦးကို ရက်မလျှို အမိုးနှင့် တံတားလုပ်တော်မူ၏။ ဆရာတော် ဆိုသမျှစကားကို နာခံ၍ အမွေအနှစ်နှင့် ကျောင်းတံစိုးကိုလည်း စွန့်တော်မူ၏။ ထိုဆရာလည်း လဒ္ဓိပေသလ မဟုတ်၍ သာသနာဆက် ဆရာစဉ်သို့ မဝင်။

မင်းကြီးစွာစော်ကဲ လက်ထက် မထေရ် ၃ ပါး အကြောင်း ပြီး၏။

---

၃၄ – ရာဇာဓိရာဇ် အဝသို့ ဆန်တက်ရာ စာကြိုသူမြတ် တားဆီး၍ ပြန်ရကြောင်း

သက္ကရာဇ် ၇၆၆[၁] ခုနှစ်တွင် **ရာဇာဓိရာဇ်** [အေဒီ ၁၃၈၃–၁၄၂၃] သည် ကတ္တူ၊ လှန်းကြင်၊ ကူရှပ်၊ ထက်ရပ် အစင်းသုံးထောင်၊ ဗိုလ်တစ်သိန်းခြောက်သောင်း၊ အမတ်ဒိန်မနိရွှတ်၊ သမိန်ဗြတ်စ၊ သမိန်အဝနိုင်၊ သမိန်အဲပရဲ၊ စစ်သူကြီး ၄ ယောက်နှင့်တကွ ပဲခူးကသည် ရေဝန်းတိုင်အောင် ရေကြောင်းဆန်လာ၏။ ထိုရောအခါ **ဘုရင်မင်းခေါင်** [အေဒီ ၁၄၀၀–၁၄၂၁] လည်း မှူးကြီးမတ်ခိုင်အပေါင်း၊ ရဟန်း သံဃာအပေါင်းနှင့်တကွ ရာဇာဓိရာဇ်ကို ပြန်လေအောင် နှုတ်ရေး လက်ရေး ဖြင့် ဘယ်သို့ စီရင်သော် သင့်မည်နည်းဟု တိုင်ပင်တော်မူ၏။ မှူးတော် မတ်တော်၊ ဆရာတော် အပေါင်းလည်း မည်သို့မျှမဆို တိတ်တဆိတ်သာ နေကြ၏။ ပင်းယကျောင်းတွင်နေသော အသက် ၃၁ နှစ်၊ ပဥ္စင်း ၁၁ ဝါ ရသော **စာကြို သူမြတ်** [အေဒီ ၁၃၇၃–၁၄၄၃ ခန့်] တစ်ပါးမှကား ရာဇာဓိရာဇ်ကို မဆိုနှင့်ဦး၊ ဇမ္ဗူဒိပ် မြေအပြင်ဝယ် ရှိလေသမျှ မင်းအပေါင်းပင် လာစေကာမူ နှုတ်ရေးဖြင့် ပြန်လေအောင် ငါစွမ်းနိုင်၏ဟု ဆို၏။

ဘုရင်မင်းခေါင်လည်း အလွန်အားရတော်မူ၍ အစွမ်းရှိတိုင်း မိန့်တော်မူပါဟု တောင်းပန်၏။ **စာကြိုသူမြတ်**လည်း **ရာဇာဓိရာဇ်**ကို မြင်လိုကြောင်းနှင့် မေတ္တာစာ ဆက်သွင်း၍ ခွင့်ရလျှင် ရာဇာဓိရာဇ်နှင့် တွေ့ဆုံ၍ ချောင်သာယာ ဆန်းကြယ်စွာသော တရားစကားဖြင့် ပြောဟောဆုံးမ၍ ပဲခူးရောက်အောင် ပြန်လည်စေ၏။ ဤသို့သော ဂုဏ်ကျေးဇူး အထူးနှင့် ပြည့်စုံသော ဗေဒင်၊ ပိဋကတ် တတ်မြောက်လှစွာသော စာကြို သူမြတ်သည် ပုဂံဂိုဏ်းလေးစုတွင် ရှေးသာသနာဝင် ရှင်အရဟံဂိုဏ်း အဆက်အနွယ် လဒ္ဓိပေသလ သိက္ခာကာမ ဖြစ်၍ သာသနာဆက် ဆရာစဉ်သို့ ဝင်သည်။

ပုဂံအောက် စာကြိုအရပ်က ပင်းယမှာ စာပေသင်လာ၍ ပင်းယတွင် **မင်းခေါင်ကြီး** [အေဒီ ၁၄၀၀–၁၄၂၁] အမတ် ရာဇနန္ဒသင်္ကြံက ရွှေစည်းခုံ ဘုရားအနီး ဆောက်လုပ်သော

---

* မင်းသားဘဝတွင် မင်းဆွေဟု တွင်သည်။

၁။ အေဒီ ၁၄၀၄။

http://www.dhammadownload.com

အထက်ကျောင်းဟု ခေါ်ကြသော ကျောင်း၌ နေသောကြောင့် ပင်းယ စာကြိုသူမြတ်ဟု ထင်ရှားသည်။ **မိုးညှင်းမင်းတရား** [အေဒီ ၁၄၂၅–၁၄၃၉] လက်ထက် သင်္ကြံရာဇ် ဖြိုသင့် ကြောင်းကို စာကြိုသူမြတ်၊ မင်းကျောင်းသူမြတ်တို့က လျှောက်သည် ဆိုသော စကားတွင် လည်း ထိုပုဂ္ဂိုလ်ပင် ဖြစ်သည်။

ရာဇာဓိရာဇ်ကို စာကြိုသူမြတ် တားဆီး၍ ပြန်ရကြောင်း ပြီး၏။

၃၅ – မိုးညှင်းမင်းတရား သင်္ကြံရာဇ်ကိန်း ဖြိုခြင်း အကြောင်း

သင်္ကြံရာဇ် ၇၈၈[1] ခုနှစ်တွင် ပုဂံနွယ်ရိုးနေနတ် ဖြစ်သော **မိုးညှင်းမင်းတရား** [အေဒီ ၁၄၂၆– ၁၄၃၉] မင်းဖြစ်တော်မူ၏။ ထိုမင်းလက်ထက် သိဃ်ိုဠ်ရောက်ကြီး၊ သိဃ်ိုဠ်ရောက်ငယ် မထေရ်နှစ်ပါး **သီဟိုဠ်ကျွန်း**က လာရောက်ကြ၍ မြန်မာတိုင်းနိုင်ငံ၌ သီဟိုဠ်သာသနာ သက်ဆင်းကြောင်းကို ယခင် အောက်သာသနာဆက် စကားက ပြခဲ့ပြီ။

ထိုရောအခါ **သင်္ကြံရာဇ် ၈၀၀**[2] ပြည့်နှစ်တွင် သင်္ကြံရာဇ်ဖြိုကိန်း ရောက်သည်။ မဖြိုသော် မသင့်ချေ ဟူ၍ စာကြိုသူမြတ်၊ မင်းကျောင်းသူမြတ်တို့က လျှောက်သည်။ မိုးညှင်းမင်းတရားလည်း ဖြိုကိန်းရောက်၍ မဖြိုသော် အကျိုးအပြစ် အဘယ်သို့ ရှိသနည်းဟု မေးတော်မူ၍ ပညာရှိတို့သည် ဖြိုကိန်းရောက်လျက် မဖြိုချေသော် ပြည်ရွာ မငြိမ်မသက်၊ သတ္တဝါတို့ မချမ်းသာ ဟူ၍ **သင်္ကေတ**[3] ကျမ်းဆရာတို့က ဆိုကုန်သည်။ သင်္ကြံရာဇ်ဖြိုသော မင်းတို့လည်း အသက်မရှည်၊ ဖြိုသည့်နှစ်တွင်ပင် အနိစ္စရောက်မြဲ ဖြစ်သည်ဟု လျှောက်ကုန်၏။ **မိုးညှင်းမင်းတရား**လည်း သတ္တဝါတို့ ချမ်းသာမည်ကို သိလျက် ငါသို့သောမင်းသည် သေဘေးကိုကြောက်၍ မဖြို နေချေသော် ကမ္ဘာကြေသော် လည်း ဥဒါန်းမကြေ ပြောပစရာ ဖြစ်လေတော့မည်ဟု မိန့်တော်မူ၍ ပိဋကတ်တတ်၊ ဗေဒင်တတ်သော ပညာရှိအပေါင်းနှင့် တိုင်ပင်တော်မူပြီးလျှင် **သင်္ကြံရာဇ် ၈၀၀**[4] ပြည့်တွင် ၇၉၈ ခု ဗဿျုဆိဒြမှုနိကိန်းဖြင့် ဖြို၍ ၂ ခု တည်ထားတော်မူသည်။

တောင်ဘီလူး အရပ်တွင် ရွှေဝမည်မှန်း နန်း၏လက်ယာ လဟာမြေပြင် ငွေစင် ဈေးဝယ် ကြီးကျယ်စွာသော မဏ္ဍပ်ကနား၌ မင်းသား၊ မင်းသမီး၊ မင်းမြေးမင်းဆွေ၊ မင်းမျိုးမင်းစဉ်၊ စော်ဘွားစော်ခံ၊ မှူးကြီး မတ်ရာ၊ မိုလ်ပါထက်ဝန်း၊ ရဟန်း ပုဏ္ဏား ပရိသတ်လေးပါးတို့ အလယ်တွင် ထီးဖြူကနက် မင်းခမ်းမင်းဆောင် ကျင်းပလျက် ထိမ်းမှတ်ဟောင်း သင်္ကြံရာဇ်ကို ဖြို၍ ထိမ်းမှတ်သစ် **သင်္ကြံရာဇ် ၂ ခု** တည်ထားတော်မူသည်။ ရွှေငွေရတနာ၊ ဆင်၊ မြင်း၊ ကျွဲ၊ နွား၊ အဝတ်အစား၊ စပါးဆန်ရေ မကြွင်း များစွာလည်း စွန့်ကြဲတော်မူသည် ဟူ၍ တောင်တွင်း မင်းသိရီဇေယျသူရကျောင်း ကျောက်စာတွင် ဆိုသည်။

၁။ အေဒီ ၁၄၂၆။
၂။ အေဒီ ၁၄၃၈။
၃။ အမှတ်အသား။
၄။ အေဒီ ၁၄၃၈။

http://www.dhammadownload.com

ဤစကားတွင် စာကြီးသူမြတ်ကား ယခင်က ဆိုခဲ့သော ပင်းယ အထက်ကျောင်းနေ ပဥ္စင်းကျော်ပင်။ မင်းကျောင်းသူမြတ်ကား ပုဂံ မင်းကျောင်းပုဂ္ဂိုလ်တည်း။ ထိုဆရာများသည် ရှေးသာသနာဝင် အရှင်အရဟံ အဆက်အနွယ် လဒ္ဓိပေသလ သိက္ခာကာမ ဖြစ်ရကား သာသနာဆက် ဆရာစဉ်၌ ဝင်၏။ မင်းမှူ၊ ဗေဒင်မှူ စကားများကို ပြောဆိုသည်မှာ သာသနာရေး၊ တိုင်းရေးပြည်ရေး မလွှဲမကင်းသာ တရားနှင့် လျော်ညီရုံမျှ ပြောဆိုသောကြောင့် အပြစ်မရှိ။

မိုးညှင်းမင်းတရား သင်္ကရာဇ်ကိန်း ဖြူခြင်းအကြောင်း ပြီး၏။

---

၃၆ – ထူပါရုံဒါယကာ နရပတိကြီး မင်းဖြစ်ခြင်း အကြောင်း

သက္ကရာဇ် ၈၀၄[၁] ခုနှစ်တွင် **ထူပါရုံဒါယကာ နရပတိ** [အေဒီ ၁၄၄၂–၁၄၆၈] ကြီး ရတနာပုရ ရွှေဝမြို့ကြီး၌ မင်းဖြစ်တော်မူ၏။ ထိုမင်းဆရာတော် ရှင်သဒ္ဓမ္မဋ္ဌိတိတပည့် ရှင်မဟာသာမိနှင့် အဖော် ရဟန်းသုံးပါး၊ သီဟိုဠ်မင်း ဆရာ ရှင်သာရိပုတ္တရာထံ သိက္ခာတင်ယူ နေထိုင်သော ရှင်သဒ္ဓမ္မစာရီနှင့် သီဟိုဠ်က ရဟန်းသံဃာတို့ကို ပင့်ဆောင်ခဲ့သဖြင့် မြန်မာတိုင်း နိုင်ငံ၌ သီဟိုဠ်သာသနာ သက်ဆင်းကြောင်းကို ယခင်အောက် သာသနာဆက် စကားက ပြခဲ့ပြီ။ ထိုဆရာတို့သည် နောက်သာသနာဝင် သီဟိုဠ်အဆက်အနွယ် လဒ္ဓိပေသလ ဖြစ်ပေရကား သာသနာဆက် ဆရာစဉ်သို့ ဝင်လေသတည်း။

ထူပါရုံဒါယကာ နရပတိကြီး မင်းဖြစ်ခြင်းအကြောင်း ပြီး၏။

---

၃၇ – ရေငုံဘုန်းတော်ကြီးနှင့် ရှင်မဟာအရိယဝံသ၊ ရှင်သဒ္ဓမ္မကိတ္တိတို့ အကြောင်း

စာတတ်သော်လည်း တတ်မှန်းမသိသော မထေရ်

ထူပါရုံဒါယကာ နရပတိမင်းကြီး [အေဒီ ၁၄၄၂–၁၄၆၈] လက်ထက်ဆီက ရတနာပုရ အဝပြည်ထဲတွင် ကျမ်းဂန်တတ်မြောက်လှသော ရှင်မဟာအရိယဝံသဆရာ ကျော်စောထင်ရှားစွာ ဖြစ်၏။ ထိုဆရာကား ပင်းယ စကားခုနစ်ကျောင်းမှ ရဟန်းကောင်း ရဟန်းမြတ်တို့က သက်ဆင်းခဲ့သော ပုဂံရှေ့သာသနာ၊ နောက်သာသနာ အနွယ်အဆက် အဝင်ပေတည်း။ ထိုဆရာသည် ပင်းယ စကားကျောင်းကပင် ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ, ဋီကာကျမ်းဂန်များကို သင်ကြား၍ မိန်းမ ကိုယ်ဝန်ဆောင်တစ်ရွက်ခန့် ရွက်ဆောင်လောက်အောင် နှုတ်တက်အာဂုံ ရွက်ဆောင်ပါလျက် ကျမ်းဂန်တတ်သည်၊ စာပေတတ်သည် ဆိုသည့် သဘောကိုပင် မသိသေး၍ စစ်ကိုင်းအရပ်ဝယ် ကျမ်းဂန်တတ်သည့် ဆရာများထံ နည်းနာခံမည်ဟု စစ်ကိုင်းသို့ ကူးလေ၏။

၁။ အေဒီ ၁၄၄၂။

http://www.dhammadownload.com

ထိုရောအခါ ပုညစေတီမြောက်တွင် ကျမ်းဂန်အလွန်တတ်သော **ရေငုံဘုန်းတော်ကြီး** အထင်အရှား ရှိသည်။ လိုလိုရာရာ ဟုတ်ဟုတ်ညားညား စကားမပြောလို၍ ရေကိုငုံ၍ နေလေ့ရှိသောကြောင့် ရေငုံဘုန်းကြီးဟု တွင်သတည်း။ ရှင်မဟာအရိယဝံသလည်း ထို ရေငုံဘုန်းကြီးထံ စာဝါတောင်းမည်ဟု ဆည်းကပ်သည်။ ၂ ရက်တိုင်အောင် စကားမပြောရ၊ ဝတ်ဖြည့်၍သာ ပြန်ခဲ့ရသည်။ ၃ ရက်မြောက်သောနေ့ သားရေနွယ်ကို ခေါက်သည်တွင်မှ အသံကို ကြားရ၍ ရေကိုထွေးပြီးလျှင် မေးမြန်းသဖြင့် စာဝါတောင်းမည် ရောက်ကြောင်းကို ဆိုသော် သင်ကြားလေ့ကျက်ဖူးသော ကျမ်းဂန်များကို မေးသည်တွင် မသင်ကြား မလေ့ကျက် ဖူးသော သင်ရိုး ကျမ်းဂန်ပင် မရှိပြီဟု ဆရာက ဆိုသည်ကို ကျမ်းဂန်တတ်သည်၊ စာတတ် သည် ဆိုသည့်အကြောင်းကို မသိပါသေးသောကြောင့် ရောက်ပါသည် ဆိုလျှင် ငါ့မှာ စာသုံးဝါပို့ရသည်၊ မွန်းယိမ်းလျှင် ပုညစေတီသို့တက်၍ တံမြက်ဝတ်လည်း ပြုရသည်၊ မအားမလပ်ပြီ။ သို့သော်လည်း စာတတ်မှန်း မသိ ဆိုသည်ကို တံမြက်ဝတ် ပျက်ပစေဦး၊ ဋီကာလက်သန်းကို သင်တော့ဟု စာဝါပေး၍ ဋီကာလက်သန်းကို သင်ရသည်။

၃ ရက် စာတတ်ပြီး ဆရာက ကျမ်းပြုစေခြင်း

ရေငုံဘုရားကြီးလည်း နည်းနာနယ အထူးထူး အပြားပြား ပြသသင်ကြားတော် မူသည်။ သုံးရက်မြောက်အောင် သင်ကြားပြီးလျှင် ပြသသည့်နည်းအတိုင်း ဆင်ခြင်၍ နှစ်ရက် သုံးရက် မလာနေသည်။ ကျမ်းဂန်တတ်သည်၊ စာတတ်သည် ဆိုသည့် အကြောင်းကို သတိရမှ အကြောင်းကိုလျှောက်မည်ဟု ရှင်မဟာအရိယဝံသလည်း လာ၏။ ရေငုံဘုန်းကြီး ကလည်း ပင်းယပုဂ္ဂိုလ်သည် သုံးရက်မြောက် စာသင်ပြီးလျှင် မလာ၊ မကျန်းမမာ ရှိလေ သလော၊ ပုညစေတီ အရှေ့မြောက် မန်ကျည်းပင်တောတွင် တဲကျောင်း ဆောက်၍ နေသည်ဟု ဆိုသည်၊ သွား၍ ကြည့်ရှုမေးမြန်းကြပါချေဟု စာသင်တပည့်တို့ကို စေ၏။ ထိုက အလာနှင့် သည်က စေသူတို့ အသွား ခရီးအကြားတွင် တွေ့ကြ၍ အတူလာကြ သဖြင့် ဆရာအထံသို့ ရောက်သော် ၂ ရက်၊ ၃ ရက် မလာကြောင်းကို မေးသည်တွင် ပြသပေးသောနည်းကိုမှီ၍ ဆင်ခြင်ကြံစည်သောကြောင့် စာတတ်သည် ဆိုသည့် အကြောင်း ကို သိရပေပြီဟု လျှောက်၏။ ရေငုံဘုန်းကြီးကလည်း ယင်းသို့တပြီးကား ဋီကာလက်သန်းကို အရင်းအစ နှစ်ကန့်ပတ်လောက် သင်ကာမျှဖြင့် စာတတ်ပေသည်၊ ကျေးဇူးကို ဆပ်ပေ၊ ဋီကာလက်သန်းကိုပင် ဖွင့်လေဟု ဆို၏။

ရှင်မဟာအရိယဝံသလည်း ဆရာဆိုတိုင်း ဋီကာလက်သန်းအဖွင့် **မဏိသာရမဉ္ဇူသာ ကျမ်းကို** စီရင်၏။ ပုညစေတီ အရှေ့မြောက် ချောက်တွင် နေ၍ စီရင်သည်။ စာပေလည်း ပို့ချတော်မူသည်။ တပည့်သံဃာအများ ပြန့်ပွားစည်ပင်သည် ဟူ၏။

အမှား ၂ ချက် ပြနိုင်သူ ဆုရခြင်း

မဏိသာရမဉ္ဇူသာကျမ်းကို စီရင်စဉ် ပြီးသမျှကို လပြည့် လကွယ် ရှစ်ရက် သီတင်းနေ့တိုင်း ပုညစေတီရင်ပြင်တွင် သံဃာအများနှင့် ဖတ်နာကြ၏။ ထိုရောအခါ

http://www.dhammadownload.com

ပုဂံက ဘုရားပုထိုး ရှိခိုးမည်လာသည့် ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးလည်း အစွန်ကနေ၍ နာလျက် "ဧ, ဧ" ဟူ၍ နှစ်ကြိမ်တိုင်အောင် ဆိုသည်ကို မှတ်သားရသည်။ တည်းနေသည့် အရပ်ကိုလည်း မေးစေသည်။ ကျောင်းသို့ရောက်၍ မှတ်ရာတွင် ကြည့်ရှုဆင်ခြင်သော် တစ်ချက်မှာ ဝါကျ ထပ်သည်၊ တစ်ချက်မှာ "ဣမံဂန္ထံ" စွဲရမည်ကို "ဣဒံဂန္ထံ" အစွဲပျက်သည်ကို မြင်လေ၍ ဧ, ဧ,– ဆိုသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို ပင့်ရလေသည်။ ရောက်လျှင် ဤသို့ မိန့်ဆို၏။ ငါ့ရှင်၊ ဤကျမ်းကို ငါသည် သာမညမပြု၊ လူသံ၊ ငှက်သံ စဲမှ ညဦးကို ပုရပိုက်ကို ဖွင့်၍ရေးသည်။ လူသံ၊ ငှက်သံ ကြားမှ နေ့ကို ပုရပိုက်အုပ်၍ နေသည်။ သို့စဉ် ကြိုးစားအားထုတ်ပါသည်ကို ဧ, ဧ ဆိုပြန်ရလေသည်။ ဤသို့ မိန့်ဆိုလျှင် ဧ, ဧ ဆိုသော ပုဂ္ဂိုလ်ကလည်း ဤသို့ လျှောက်၏။ အရှင်ဘုရား စီရင်ပြုစုသော ကျမ်းသည် ဆိုဖွယ်အများပင် မရှိပေ။ သူ တစ်ယောက်သည် ကျောက်စစ်ကို ဆုပ်၍ တိုက်နံ့ရံကို ပစ်သော် တစ်စေ့မကျန် တိုက်နံ့ရံ ကိုချည်း မှန်လေသကဲ့သို့ မိန့်ဆိုသမျှ စကားသည် အလိုရှိအပ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ် သို့ချည်း ရောက်ပလေသည်။ ဝါကျတစ်ချက် ထပ်သည်၊ အစွဲတစ်ချက် ပျက်သည်ကိုသာ ဧ, ဧ ဆိုပေသည်ဟု လျှောက်လျှင် အားရနှစ်သက်ရှိတော်မူ၍ ကိုယ်တွင်သုံးသော ဒုကုဋ်ကို ပေးတော်မူသည်။ ငါ့ရှင်ကို ငါ ပူဇော်သည် မဟုတ်၊ ငါ့ရှင်ဂုဏ်ကိုသာ ငါပူဇော်သည်ဟု ထိုပုဂ္ဂိုလ် ခံဝံ့အောင်လည်း မိန့်တော်မူသည်။ နောက်လည်း **ဘုရင်မင်းခေါင်** [အေဒီ ၁၄၀၀–၁၄၂၁] အား ပြောကြား၍ တံဆိပ်အလှူတော် ခံရသည်ဟု အစဉ် စကားရှိသည်။

တစ်ရံရောအခါ ဘုရင်မင်းခေါင် ကျောင်းတော်သို့ထွက်၍ တရားနာတော်မူသည်။ တရားဟောပြီးသည့်အဆုံးတွင် စစ်ကိုင်း ယာဉ်ခွန်ကို ချမ်းသာပါစေ အလှူခံတော်မူသည်။ **ဘုရင်မင်းခေါင်**လည်း လှူတော် မမူ။ ဖောင်တော်စီး၍ အပြန်တွင် ရွှေကြက်ယက်ဝယ် ဖောင်တော်တက်မကို မိကျောင်းခဲ၍ မရွေ့နိုင် ရှိချေသည်။ ယာဉ်ခွန်ကို အလှူခံတော်မူသည့် အတိုင်း လှူပါ၏ဟု ဟစ်ကြော်၍ လှူစေသည်တွင်မှ ဖောင်တော်တက်မကို မိကျောင်း လွှတ်လေသည် ဟူ၏။ တစ်ကြိမ် ထွက်တော်မူရာတွင်လည်း ကျောင်းတော်အနီး ဇောဓိပင် အခက်ကို စီးတော် ဆင်မယာဉ်သာ ချိုးစားလေလျှင် ထိုအရပ်တွင်ပင် ဆင်မ လဲလေသည်။ ဆရာတော် သစ္စာပြု၍ မေတ္တာရေသွန်းမှ ပကတိ ချမ်းသာသည်။ **ဘုရင်မင်းခေါင်** [အေဒီ ၁၄၀၀–၁၄၂၁] လည်း ဆင်မ တစ်စီးဖိုးတန်အောင် ကျောင်းတော်က မြစ်ဆိပ်သို့ သွားသည့် လမ်းကို ကျောက်ဖျာခင်းစီ၍ လှူတော်မူသည် ဟူ၏။

[အရာတိုင်းမှာပင် စကားစဉ် စာဟောင်း စာတမ်း ရှိသည်ကိုသာ ဆိုသည်ဟု မှတ်ပါကုန်။]

ရှင်မဟာအရိယဝံသ ပြုသော ကျမ်းဂန်များ

ရှင်မဟာအရိယဝံသသည် မဏိသာရမဥ္ဇူသာ၊ မဏိဒီပ၊ ဂန္ဓာဘရဏ၊ မဟာနိဿယ၊ ဇာတကဝိသောဓန ကျမ်းများကို စီရင်၏။

၁။ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိုဟ်ကို လက်သန်းအဋ္ဌကထာ ဆိုသည်။

၂။ ထိုအဋ္ဌကထာ၏ အဖွင့်ကို **ဋီကာလက်သန်း**[၁] ဆိုသည်။ ထိုဋီကာသည် အဖွင့်

http://www.dhammadownload.com

အပြ သိသာခြားနားလှသောကြောင့် "ဋီကာလှ" ဟူ၍ ရှေးသူဟောင်းတို့ ခေါ်ဝေါ်ကုန်သည်။ ထိုဋီကာကို သင်ရာတွင် ရှင်မဟာအရိယဝံသ ကျမ်းဂန် တတ်လေသောကြောင့် ရှင်မဟာအရိယဝံသတွင် စ၍ "ဋီကာကျော်" ဟု ယခု ထက်တိုင်အောင် တွင်သည်။

၃။ မဏိသာရမဉ္ဇူသာကား ဋီကာကျော်၏ အဖွင့်ကျမ်းတည်း။

၄။ မဏိဒီပကား ဒွါရကထာ မူလဋီကာ၏ အဖွင့်ကျမ်းတည်း။

၅။ ဂန္ထာဘရဏကား ဥပသာရနိပါတ်တို့၏ အနက် အနေအထားကို ဆိုသော သဒ္ဒါကျမ်းတည်း။

၆။ မဟာနိဿယကား မူလဋီကာနှင့် အနုဋီကာကို စပ်ယှဉ်၍ ဖွင့်သော နိဿယ ကျမ်းတည်း။

၇။ ဇာတကဝိသောဓနကား ဇာတ်ဆယ်စောင်ကို ပုဒ်ပါဠိ အဆစ်အဖု သုတ်သင် သော ဂဏ္ဍိကျမ်းတည်း။

ရှင်သဒ္ဓမ္မကိတ္တိ

လေးကျွန်းမြေအရပ်၌ နေသော ရှင်သဒ္ဓမ္မကိတ္တိလည်း ရှင်မဟာအရိယဝံသထံ စာပေကျမ်းဂန် သင်ကြား၍ တတ်မြောက်လျှင် ရှင်မဟာအရိယဝံသက ပြည့်ခွန်၍ ဇေတဝန် ကျောင်းတော်သို့ ပြောင်းရွှေ့လျက် စာပေပို့သ နေထိုင်သည်။ ရေငုံဆရာကြီး၊ ရှင်မဟာ အရိယဝံသ၊ ရှင်သဒ္ဓမ္မကိတ္တိတို့ကား ပုဂံရှေ့ သာသနာ ရှင်အရဟံ အဆက်အနွယ်၊ နောက်သာသနာ ရှင်ဆပ္ပဒတို့ အဆက်အနွယ် သာသနာဝင်ပေတည်း။

ရေငုံဘုန်းကြီးနှင့် တပည့် ၂ ပါးတို့အကြောင်း ပြီး၏။

---

၃၈ – ဒုတိယမင်းခေါင် လက်ထက် တောင်တွင်းကြီး ရှင်မဟာသီလဝံသ ရောက်လာကြောင်း

သက္ကရာဇ် ၈၄၂[၁] ခုနှစ်တွင် **ဒုတိယမင်းခေါင်** [အေဒီ ၁၄၈၀–၁၅၀၁] မင်းဖြစ်တော်မူ၏။ "သိရီသုဓမ္မရာဇာဓိပတိ" တံဆိပ်နာမံ ခံတော်မူသည်။ ထိုမင်း လက်ထက် တောင်တွင်း ကြီးက **ရှင်မဟာသီလဝံသ** ရောက်လာ၏။ **သက္ကရာဇ် ၈၄၅**[၂] ခုနှစ်တွင် ပါရမီခန်း၊ ဗုဒ္ဓါ လင်္ကာရ၊ တောင်တွင်းလင်္ကာ၊ သည်ပျို့သုံးစောင်ကို ယူဆောင်၍ လာသည်တွင် ထူပါရုံ ဘုရား အရှေ့မြောက်ယွန်း ရတနာဗိမာန်ကျောင်းကို တင်လှူတော်မူ၍ ကျမ်းဂန်ပို့သ သင်ကြားစေ၏။ "ကြောင်းရိပ်နိသည်၊ ပုဂ္ဂိုလ်များနောက်၊ ရှစ်ဆက်မြောက်" ဟု ကျောက်စာ တွင် ဆိုသောကြောင့် ထိုကျောင်းနေ ပုဂ္ဂိုလ် ရှစ်ဆက်မြောက်တည်း။ ထိုအရှင်ကား **သက္ကရာဇ် ၈၁၅**[၃] ခုဖွား၊ အသက် ၃၀ ပြည့်တွင် အဝသို့ လာသည် ဟူ၍ စာတမ်းများတွင်

၁။ အေဒီ ၁၄၈၀။

http://www.dhammadownload.com

ဆိုသည်။ **ရှင်ရဋ္ဌသာရကား စ၃၀**[၁] ပြည့်ဖွား၊ အဝတွင်ပင် နေရင်း ဖြစ်သည်။ ရှင်သီလဝံသက ရှင်ရဋ္ဌသာရထက် ၁၅ နှစ် ကြီး၏။ ထိုဆရာနှစ်ပါးသည် ပျို့၊ ကဗျာ၊ လင်္ကာ လေ့လာ၏။ ရှင်သီလဝံသကား နေတ္တိနိဿယနှင့် ပါရာယနဝတ္ထု၊ ဤဓမ္မဝတ် စာနှစ်ကျမ်းကိုလည်း ပြု၏။ ရှင်ရဋ္ဌသာရ ပြုသော ဓမ္မဝတ်ကျမ်း မရှိ။ ဘုရား မြစ်တားတော်မူသော ပျို့၊ ကဗျာ၊ လင်္ကာကို လေ့လာအားထုတ်သည် ဖြစ်၍ ထိုဆရာ ၂ ပါးကို ရှေ့သာသနာဝင်၊ နောက်သာသနာဝင် သံဃာသို့ မသွင်းကြ။ ဆရာစဉ်စာတမ်း ရှစ်စောင်၌လည်း ထိုဆရာတို့ ဆရာစဉ်သို့ ဝင်ကြောင်းကို မဆို။

ရှင်မဟာသီလဝံသ ရောက်လာကြောင်း ပြီး၏။

---

၃၉ – ပျို့၊ ကဗျာ၊ လင်္ကာကို ဘုရား မြစ်တားတော်မူခြင်း အကြောင်း

ပျို့၊ ကဗျာ၊ လင်္ကာကို ဘုရားမြစ်တားတော်မူကြောင်းကား လွန်လေပြီးသောအခါ ဗာရာဏသီပြည်၌ ဒသဘာတိက မင်းညီနောင် တစ်ကျိပ်တို့အား ဂင်္ဂါ၌ မျောလာ၍ရသော ပုစွန်လက်မကို လုပ်သော အာဏိက မည်သော မုရိုးစည်သည် ရှိသတတ်။ ထိုမုရိုးစည်၏ အသံကား တစ်ဆယ့်နှစ်ယူဇနာတိုင်အောင် ကြား၏။ ကာလလျား၍ ထိုမုရိုးစည် ပေါက်ခဲ့သော် ရွှေ၊ ငွေ စသည်ဖြင့်လုပ်သော မယ်နနှင့်နက်၍ ထေးဖာကုန်၏။ ထေးဖာဖန်များလတ်သော် တစ်ဆယ့်နှစ်ယူဇနာတိုင်အောင် အသံကြားနိုင်သော အာဏိက မည်သော မုရိုးစည်၏ နဂိုစည်ခေါင်းသည် ကွယ်ပျောက်လေ၍ ထေးဖာသော မယ်နမျှသာ ကြွင်းလေရကား တစ်ဆယ့်နှစ်ယူဇနာအရပ်ကို ထားဘိ၊ အနီးအပါး အရပ်တွင်မှလည်း အသံကို မကြားစေနိုင်လေ။ ထို အာဏိက မည်သော မုရိုးစည် ကွယ်ပျောက်လေသကဲ့သို့ နောင်သော အခါ ဆန်းကြယ်သော အက္ခရာရှိသော ကဗျာသည်တို့ ဖွဲ့စီအပ်သော ဂီတ စကားကိုသာ သင်ကြားကုန်၍ လေးပါးသော နက်နဲခြင်းဖြင့် နက်နဲသော၊ လောကုတ္တရာ အကျိုးကို ပြီးစေနိုင်သော၊ သုညတပဋိသံယုတ်နှင့် စပ်သော ဘုရားဟော ပရိယတ္တိကျမ်းဂန်တို့ ကွယ်လေကုန်လတ္တံ့။

ထို့ကြောင့် ဆန်းကြယ်သော အက္ခရာရှိသော ကဗျာသည်တို့ ဖွဲ့စီအပ်သော ဂီတ စကားတို့ကို မသင်မကြားကုန်ဘဲ ဘုရားဟော ပရိယတ္တိ ကျမ်းဂန်တို့ကိုသာ သင်ကြားကုန်အံ့ ဟူ၍ သင်တို့ နှလုံးထားအပ်၏ဟု သဠာယတန သံယုတ် အာဏိကသုတ်၌ ဟောတော်မူသည်။ သုတ် ကိုယ်ပါဠ်အနက် အစုံကို အမရပုရ မြို့တည်နန်းတည် ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းသခင် ဆင်ဖြူများရှင် မင်းတရားကြီး [အေဒီ ၁၅၅၁–၁၅၈၁] လက်ထက်တော်က နိုင်ငံတော်အတွင်း ရဟန်း သံဃာတော်တို့ အမိန့်တော်နှင့် ဝါစုဂ္ဂတရအောင် လေ့ကျက်ဆောင်ရွက်ကြရသည်။

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းသခင် ဆင်ဖြူများရှင် မင်းတရားကြီး [အေဒီ ၁၅၅၁–၁၅၈၁] ဘုရား

၁။ အေဒီ ၁၄၆၈။

http://www.dhammadownload.com

အိမ်ရှေ့ မဟာဥပရာဇာကို ကျွန်းငယ် ၄၄ ကျွန်းနှင့်တကွ ရခိုင်လေးရပ်ကို သိမ်းစေတော်မူသောအခါ စာပေပိဋကတ်ကို မပျက်မစီး လုံခြုံစွာ ဆောင်ယူခဲ့စေဟု အမိန့်တော်ပြန်၍ ရခိုင်လေးရပ်တွင်ရှိသမျှ စာပေပိဋကတ်ကို အကုန်အစင် ဆောင်ယူခဲ့စေသည်။ ဝိနည်း ပါဠိတော် ငါးကျမ်းစေ့ရုံမျှ စာပေပိဋကတ် မရ မပါ၊ ပျို့၊ ဖတ်စာ အပြိုန်အဖျင်း၊ စာနုပ်စာသိမ်မျှသာ ပါသည့်အရာလည်း ယခင် အာဏာကသုတ်နှင့် အညီပင် ဖြစ်သည် မှတ်လေ။

ပျို့၊ ကဗျာ၊ လင်္ကာကို ဘုရား မြစ်တားတော်မူခြင်းအကြောင်း ပြီး၏။

၄၀ – ဒုတိယမင်းခေါင် လက်ထက် သိမ်သမုတ်တော်မူရာ ရှင်မဟာသီလဝံသ၊ ရှင်ရဋ္ဌသာရ မထေရ် ၂ ပါးတို့ မပါ မဝင်ရကြောင်း

သက္ကရာဇ် ၈၄၂[1] ခုနှစ် နန်းတက်သော ရှမ်းဈေးလမ်းမအရှေ့ မနော်ရမ္မ ဥယျာဉ်နှင့် မနီးမဝေးတွင် သိမ်တော် သမုတ်ရသည်။ သိမ်မြောက်က ဘုရားလည်း တည်သည်။ ထိုသိမ်ကို **ဒုတိယမင်းခေါင်** [အေဒီ ၁၄၈၀–၁၅၀၁] သိမ်ဟု တွင်၏။ ရွှေစည်းခုံတောင် ကျုံးတစ်ဖက်က သိမ်ကိုကား **ပထမမင်းခေါင်** [အေဒီ ၁၄၀၀–၁၄၂၁] သိမ်ဟု တွင်သည်။ ဒုတိယမင်းခေါင် သိမ်သမုတ်သည်ကာလ အခြား ဆရာသံဃာများက သီချင်းသည်တို့ပါလျှင် ငါတို့ မလာ မလိုက်ပြီ ဆိုသောကြောင့် ရှင်သီလဝံသ၊ ရှင်ရဋ္ဌသာရတို့ သိမ်သမုတ်ရာ မပါဝင်ရ ဟူ၍ ဆရာစဉ်ဆက် ဥဒါန်းစဉ်ရှည် ပြောဆိုကြသည်။

ဟံသာဝတီ ဆင်ဖြူများရှင် မင်းတရားကြီး အဝသို့ ရောက်တော်မူသည့်ကာလ စစ်ကိုင်း ရှင်တိသာသနဓဇ အကျော်ကိုတွေ့၍ ရှင်ရဋ္ဌသာရထံ နည်းနာခံဖူးသလောဟု မေးတော်မူသည်တွင် မခံဖူးကြောင်းကို ပြောဆိုသော် အဘယ့်ကြောင့် မခံသနည်းဟု မေးပြန်သည်ကို ရှင်ရဋ္ဌသာရတို့သည် ရပ်ကြီး ပြည်မ အလေ့အလာ အားကြီးသောကြောင့် မခံသည်ဟု ဆိုကြောင်းကိုလည်း ယခုထက်တိုင် ပြောဆိုကြသည်။ သာသနာတော်ရေးကို အရှည်မြော်ထောက်၍ **အဂတိ ၄ ပါး**[2] မလားဘဲ အစဉ်စကား ရှိသည်၊ အစဉ်စာတမ်း ရှိသည်များကိုသာ ရေးသားရသည်။

သိမ်သမုတ်ရာတွင် ရှင်သီလဝံသ၊ ရှင်ရဋ္ဌသာရတို့ မပါဝင်ရကြောင်း ပြီး၏။

၁။ အေဒီ ၁၄၈၀။

၂။ (က) ဆန္ဒာဂတိ – ချစ်သဖြင့် မလားအပ်သည်သို့ လားခြင်း၊
(ခ) ဒေါသာဂတိ – မုန်းသဖြင့် မလားအပ်သည်သို့ လားခြင်း၊
(ဂ) မောဟာဂတိ – မိုက်သဖြင့် မလားအပ်သည်သို့ လားခြင်း၊
(ဃ) ဘယာဂတိ – ကြောက်သဖြင့် မလားအပ်သည်သို့ လားခြင်း။

http://www.dhammadownload.com

၄၁ – ရွှေနန်းကြော့ရှင် လက်ထက် ရှင်သဒ္ဓမ္မကိတ္တိ၊ ရှင်မဟာသူတော်ကြီးတို့ အကြောင်း

ရှင်မဟာသူတော်ကြီးထံ စာသင်ခြင်း

သက္ကရာဇ် ၈၆၃[၁] ခုနှစ်တွင် **ရွှေနန်းကြော့ရှင် နရပတိ** [အေဒီ ၁၅၀၁–၁၅၂၆] မင်းဖြစ်တော်မူ၏။ "သိရီတြိဘဝနာဒိတျ နရပတိ ပဝရ မဟာဓမ္မရာဇာဓိပတိ" တံဆိပ်နာမံ ခံတော်မူသည်။ ထိုမင်းလက်ထက် ဇေတဝန်တိုက် ရှင်သဒ္ဓမ္မကိတ္တိထံ ရှင်တိသာသနဓဇ စာပေသင်၍ နေ၏။ ပုဂံကလည်း စာပေပို့သပြီးသော ရဟန်းကြီးတစ်ဦး ရောက်လာ၏။ ရှင်သဒ္ဓမ္မကိတ္တိ လေးကျွန်းမြေတွင် နေစဉ်ကပင် အဝပြည်ထဲမှာ စာပေပို့သမည်ဟု ရောက်လာသတည်း။ ရှင်သဒ္ဓမ္မကိတ္တိ စာပေပို့သသော အသံကိုကြား၍ ကျောင်းအောက်က နာခံသော် ပုဂံသင်ရိုးနှင့် မတူ၊ ကျမ်းရိုး ဂန်ရိုး၊ အထွက်၊ အတက်၊ စုဒ်၊ စောဒနာ၊ အာဘော်၊ အချေအတင် ထူးခြား၍ ထိုရဟန်းကြီး၏နားတွင် ကျေးသံ၊ ငှက်သံကဲ့သို့ ထင်လေလျှင် သည်အရှင်ထံ ငါလည်း စာပေ သင်ကြားဦးမည်။ သို့ရာတွင် သည်အရှင်သည် ငါ့အောက်ငယ်ဟန်ရှိသည်။ ငါ့ထက်အကြီးမြှောက်၍ သင်မည်ဟု ကြံပြီးမှ ကျောင်းထက်သို့တက်၍ အရိုအသေ ဝတ်ပြုလျက်နေသည်ကို ရှင်သဒ္ဓမ္မကိတ္တိက အရှင်သည် ကျွန်ုပ်ထက် ကြီးဟန်ရှိသည်ဟု ဆိုလျှင် အရှင်ဘုရားကို အကျွန်ုပ်ထက် အကြီး အရာထား၍ စာသင်လိုပါသည်ဟု ခွင့်တောင်း၍ စာသင်လေ၏။ ကျမ်းရိုး ဂန်ရိုး၊ အထွက်၊ အတက်၊ စုဒ်၊ စောဒနာ၊ အာဘော်၊ အချေအတင် ပြသ ပြောဆိုသမျှကိုလည်း အသေအချာ မှတ်သားထားလေ၏။ ရှင်သဒ္ဓမ္မကိတ္တိလည်း ထိုရဟန်းကြီးကို ကြည်ညိုလေးမြတ်တော်မူ၍ "ရှင်မဟာသူတော်ကြီး" ဟု ခေါ်ဝေါ်သည်။ ထိုရောအခါ တပျက်သာမြို့က လာသော သာမဏေ ၁၈ နှစ်ရွယ် ရှင်တိသာသနဓဇလည်း စာပေရရမိမိ ရှိသည်နှင့် ရှင်သဒ္ဓမ္မကိတ္တိ လေးမြတ်ချီးမြှင့်၍ အတူတကွပင် ရှိသတည်း။

သိုဟန်ဘွား အဝဌ် နန်းတက်ခြင်း

"အစွန်းငါးခု၊ ဗသျှုအဌ၊ ဒီဃသက္ကရာဇ်၊ ရောက်လစ်သောခါ၊ တစ်ရာသီတည်း၊ ကုံတွင်ချည်းလျှင်၊ ဝေးစည်းတစ်ခု၊ ပေါင်းလုနီးနီး၊ မိုးစည်တီးသို့"–

ဟူ၍ဆိုသော **သက္ကရာဇ် ၈၈၅**[၂] ခုနှစ်က အစမူလျက် အဝပြည်ထဲ မသာမယာ ရှိသည်နှင့် **၈၈၈ ခု**[၃] တိုင်လျှင် ၈–ယော် သုံးခု မြန်မာပြည်သည် ဥသျှစ်ထု ကိန်းသို့ ရောက်သဖြင့် မိုးညှင်းဇလုံသား **သိုဟန်ဘွား** [အေဒီ ၁၅၂၆–၁၅၄၃] ကို ရွှေဝ နန်းတင်လေ၏။ သိုဟန်ဘွားလည်း ရဟန်းတို့မှာ မယားသား မရှိဘဲလျက် တပည့်တပန်းထား၍ အခြွေအရံ ဆည်းပူးကြသည်။ ပုန်ကန် သောင်းကျန်းသော်လည်း ပုန်ကန်သောင်းကျန်း

၁။ အေဒီ ၁၅၀၁။
၂။ အေဒီ ၁၅၂၃။
၃။ အေဒီ ၁၅၂၆

http://www.dhammadownload.com

နိုင်ဖွယ် ရှိသည်။ ရဟန်းတို့ကို ဖမ်းဆီး၍ သတ်မှ သင့်မည်ဟု ကြံပြီးလျှင် တောင်ဘီးလှူး လယ်ပြင် တံတားဦးမြောက် ကန်ပေါင်ရိုး အရှေ့ဘက်၌ မဏ္ဍပ် အဆောင်ဆောင် ဆောက် စေပြီးမှ ကျွဲ၊ နွား၊ ဝက်၊ ကြက် သတ်စေ၍ ဆွမ်းလုပ်ကျွေးမည့် အဟန်နှင့် စစ်ကိုင်း၊ ပင်းယ၊ အဝ ပတ်လည်တွင် ရဟန်းတို့ကို ပင့်ခေါ်၍ တပည့် သံဃာနှင့်တကွ မဏ္ဍပ်ဝယ် နေစေပြီးမှ ဆင်မြင်း ဗိုလ်ပါ ဝန်းရံ၍ သတ်လေသည်။ တစ်ထောင့်သုံးရာကျော် သေလေ သော ဟူ၏။ ပဥ္စင်းရဟန်းပင် သုံးရာ့ခြောက်ဆယ် ကျော်သည်။ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ ကျမ်းဂန် ကျနသော ကျမ်းတတ်ပုဂ္ဂိုလ်ပင် သုံးကျိပ်ကျော် ပါလေသတည်း။ ရဟန်းတို့ကို သတ်ပြီးလျှင် စာပေကျမ်းဂန် များကို မီးတိုက်လေ၏။ စေတီပုထိုးများကို တူးဖြို၍ ဌာပနာ ကို ယူလေ၏။ ထိုအခါ **သက္ကရာဇ် ၉၀၁**[၁] ခုနှစ်တွင် ကြယ်တံခွန် ထန်းတစ်ဖျားခန့် ပြသည်။ ရွှေစည်းခုံဘုရားလည်း မျက်ရည်ယိုလေသည်ဟု ရာဇဝင် ရှိ၏။

ရှင်သဒ္ဓမ္မကိတ္တိတို့ တောင်ငူသို့ ကြွခြင်း

ထိုရောအခါ ရှင်သဒ္ဓမ္မကိတ္တိသည် ပင့်ခေါ်ရာ မလိုက်မပါ၊ မဟာသူတော်ကြီး, ရှင်တိသာသနဓဇတို့နှင့်တကွ တောင်ငူသို့ သွားလေ၏။ ထိုအခါ ရှင်ရဋ္ဌသာရ ပြည်သို့ ထွက်သွားကြောင်းကို အချို့ စာတမ်းများတွင် ဆိုသည်။

[ရာဇဝင်မှာ ၈၈၅ ခုနှစ်ကပင် ပြည်ဘုရင် သတိုးမင်းစော ပြည်သို့ ပင့်ဆောင် လေသည် ဆိုသောစကားနှင့် မညီ။]

ရှင်သဒ္ဓမ္မကိတ္တိလည်း တောင်ဘက်က ရှမ်းရှိသောကြောင့် စစ်ကိုင်းဘက်သို့ သွား၍ ကျောက်တစ်လုံးမှာမှ ကူးရသည်။ လမ်းခရီးတွင် သီတင်းသုံးဖော် ရဟန်းချင်း ပေးလှူ သော်လည်း ဝတ်မွတ်ကြသောအခါ ဖြစ်၍ မယူ၊ ဆွမ်းမဘုဉ်းပေးရ။ ခရီးအကြား သစ်ပင် များတွင် အငွေ့နှင့် ခြောင်းခြောင်းပင် ဆွမ်းထုပ်ရှိသည်ကိုတွေ့မှ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးရသည်။ အချို့က နတ်ဆွမ်းဟု ဆိုသည်။ အချို့က လှူသည်ကို မယူသောကြောင့် ယူစေလို၍ လူတို့ ဆွဲထားခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။ တောင်ငူကပင် နတ်ဆွမ်းရကြောင်း ကျော်စောနှင့်သည်။

တောင်ငူသို့ရောက်လျှင် မဟာသူတော်ကြီး နည်းနာရမြောက်အောင် ရှင်သဒ္ဓမ္မ ကိတ္တိထံ သင်ကြားပြီးမှ ရှင်သဒ္ဓမ္မကိတ္တိ လွန်လေသည်။ ရှင်တိသာသနဓဇလည်း တောင်ငူသို့ ရောက်မှ ပဥ္စင်းခံ၍ ဆရာ မရှိသည့်နောက် မဟာသူတော်ကြီးထံမှာ သင်ကြားရသည်။ အဆစ်အဖုတွေ့၍ အငြင်းအခုံ ရှိလျှင် ဆရာရှိစဉ်က ရေးထားလိုက်ကြသော သင်ရိုး ကျမ်းရိုးနှင့် တိုက်ဆိုင်၍ ညီညွတ်ရာ မှတ်ယူကြသည်။ ရှင်တိသာသနဓဇ နည်းနာရမြောက် အောင် သင်ကြားပြီးမှ မဟာသူတော်ကြီး တောင်ငူတွင်ပင် လွန်လေသည်။

ရှင်သဒ္ဓမ္မကိတ္တိ၊ ရှင်မဟာသူတော်ကြီးတို့အကြောင်း ပြီး၏။

၁။ အေဒီ ၁၅၃၉။

http://www.dhammadownload.com

၄၂ – ရှင်တိသာသနဓဇ အကြောင်း

သက္ကရာဇ် ၉၁၂[၁] ခုနှစ်တွင် ဆင်ဖြူများရှင် မင်းတရားကြီး ဟံသာဝတီကို စိုးအုပ်တော်မူမှ ရှင်တိသာသနဓဇ ဟံသာဝတီသို့ ရောက်သည်။ ထိုနောက် အသက် ၄၃ နှစ် ရှိမှ **သက္ကရာဇ် ၉၁၃**[၂] ခုနှစ်တွင် **မိုးဗြဲနရပတိ** [အေဒီ ၁၅၄၆–၁၅၅၂] လက်ထက် စစ်ကိုင်းသို့ တစ်ဖန် ရောက်ပြန်၍ ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်အနီး စကား ဥမင်တွင် နေသည်။ ရှင်မဟာအရိယဝံသ ဂိုဏ်းဝင် ဇေတဝန်ဘုန်းကြီးမှာလည်း တက်သက်ဆည်းကပ်သည်။ ထိုရောအခါ ဇေတဝန် ဘုန်းကြီးနာ၍ ငါ့အရာကို ဟံသာဝတီက ရောက်လာ၍ ဥမင်မှာတည်းနေသော ပုဂ္ဂိုလ် အား အပ်မည်ဟု ကြံဆဲတွင် ရှင်တိသာသနဓဇ ဤသို့ အိပ်မက်မြင်သည်။

၁။ ညဉ့်ဦးယံတွင် လူကောင်ကို မြင်မက်သည်။

၂။ သန်းခေါင်ယံတွင် လူကောင်ကို ဥမင်တွင်းသို့ သွင်းမက်သည်။

၃။ မိုးသောက်ယံတွင် လူသားကို ဓားနှင့်လှီး၍ စားရ မက်သည်။

ဤသို့ အိပ်မက် မြင်သည်ကို ပြန်ပြောမှ အိပ်မက်မြသည်၊ အကျိုးပေးသည်ဟု ထုံးစံရှိသည့်အတိုင်း အပါးတွင် အိပ်သော တပည့်သူငယ်ကို နှိုး၍ ပြန်ပြောသည်။ **၈၈၉**[၃] ခုနှစ်ကပင် ငါတို့ အဝက ခွာချေ၍ ယခုမှ ရောက်စသာ ဖြစ်သည်။ သို့စဉ် မြင်မက်သော အိပ်မက်၏အကျိုးကို ခံရမည်လော၊ မခံရလောဟု အောက်မေ့ပြီးလျှင် ပရိတ်မေတ္တာရွတ်၍ နေခိုက် စောစောကပင် ဇေတဝန်ဘုန်းကြီးက ခေါ်လာ၍ လိုက်ရသည်။ ရောက်လျှင် ငါ့အရပ်ကို သူမြတ် အုပ်ချုပ်မှ ရှေ့သို့ စည်ပင်မည်၊ ကံမကုန်မီ ငါ ပေးအပ်တော့သည် ဟူ၍ ဇေတဝန်ကျောင်း အရပ်ကို ပေးအပ်တော်မူသည်။ ရှင်တိသာသနဓဇလည်း ဇေတဝန် ကျောင်းတိုက်ကို အုပ်ချုပ်၍ စာပေကျမ်းဂန် ပို့သသင်ကြားသည်။ မိုးဗြဲနရပတိ၊ စလင်း နရပတိ မင်းနှစ်ဆက်လည်း ကိုးကွယ်ချီးမြှင့်သည်။ **၉၁၆**[၄] ခုနှစ်လည်း **ဟံသာဝတီ ဆင်ဖြူ များရှင်** [အေဒီ ၁၅၅၁–၁၅၈၁] အဝကို အလိုတော်ပြည့်လျှင် ဇေတဝန် ရွှေကျောင်း ဆောက်၍ တင်လှူတော်မူသည်။ "တိသာသနဓဇ" ဟူသော တံဆိပ်တော်ကိုလည်း အပ်တော်မူသည်။ ဤသို့ ဆရာစဉ် စာတစ်စောင်တွင် ဆိုသည်။

ရှင်ဥတ္တမကျော်ထံ စာသင်ခြင်း

ရှင်တိသာသနဓဇ၏အကြောင်း တစ်နည်းကား –

တောင်ငူမြို့တွင် အမတ်သားတစ်ယောက် အဘ မရှိသည့်နောက် အတွင်းတော်မှာ ထမ်းရွက်ရသည်။ ဦးရီးကျောင်းနေ ရဟန်းလည်း ရှိသည်။ ထိုအခါ ဦးရီးဆရာထံ သွားပါ ချေ။ အမောင် ဦးရီးသည် လူကို မြင်လျှင် ကောင်းစားမည်၊ မကောင်းစားမည်ကို သိတတ်

၁။ အေဒီ ၁၅၅၀။

၂။ အေဒီ ၁၅၅၁။

၃။ အေဒီ ၁၅၂၇။

၄။ အေဒီ ၁၅၅၄။

http://www.dhammadownload.com

လှသည်ဟု အမိက ဆို၍ ဦးရီးဆရာကျောင်းသို့ သွားလေသော် ထိုသူ အသွင်အပြင် အဟန်အပန် လက္ခဏာကို ကြည့်ရှု၍ လူဖြစ်လျှင် မှူးမတ် ဖြစ်မည်၊ ရဟန်းဖြစ်မူကား သူမတူနိုင်ပြီဟု ဦးရီးဆရာ မိန့်ဆိုသည်ကို မှတ်နာ၍ အိမ်သို့ရောက်လျှင် အမိကို ပြောဆို၏။ ရဟန်းပြုရအောင် မင်းမှာ ခွင့်ပန်၍ ရဟန်းပြုလေ၏။ ရဟန်းပြုပြီးလျှင် စာပေကြိုးစား အားထုတ်သင်သည်။ ခုနစ်ဝါ ရလျှင်ပင် ကျမ်းဂန် တတ်မြောက်စွာ၍ တိသာသနဓဇ ဟု ကျော်စော ထင်ရှားသည်။ တောင်ငူမြို့တွင် သင်ကြားကာနှင့် မရောင့်ရဲ၍ ပုဂံ၊ ပင်းယ၊ စစ်ကိုင်း၊ အဝမှာ သင်ကြားဦးမည်ဟု လာခဲ့သော် တောင်တွင်းကြီးသို့ ရောက်လေ၏။

ထိုရောအခါ **ရှင်ဥတ္တမကျော်** [အေဒီ ၁၄၅၃–၁၅၄၂] လည်း တောင်တွင်းမြို့တွင် စာပေပို့သ၍ နေသည်။ ကျောင်းအနီးသို့ ရှင်တိသာသနဓဇ ရောက်၍ ထိုကျောင်းသို့ ဝင်လေ၏။ ရှင်ဥတ္တမကျော်က မည်သည့်ရပ်ရွာက မည်သည့်အကြောင်းနှင့် လာကြောင်းကို မေးလျှင် ယခင် ကြံစည်သမျှ အကြောင်းမျိုးကို ပြန်ပြော၏။ သင်ဖူးသော ကျမ်းစာကို မေးပြန်သည်တွင်လည်း သင်ဖူးသမျှ ကျမ်းဂန်ကို ပြောဆို၏။ ထိုအခါတွင် ရှင်ဥတ္တမကျော် နေတ္တိဋီကာ ကြည့်နေခိုက်ဖြစ်၍ နေတ္တိဋီကာကို ရှင်တိသာသနဓဇ လက်သို့ ကမ်း၍ အနက်သမ္ဗန်စေသည်။ ဝိဂြိုဟ်ဝစနတ္ထ ပါသည်များကို ဓာတ်ရ၊ ပစ္စည်းရ ကောက်စေသည်။ စာစပ်ကျမ်းရိုး ဆိုစေသည်။ မြင်းလျှင် စိုင်းသကဲ့သို့ မတွန့်မတို မရပ်မဆိုင်း မှန်ကန် ဖြောင့်မတ်သည်ကို ရှင်ဥတ္တမကျော် ကြားသိလျှင် အလွန် နှစ်သက်သည်။ တောင်ငူ ရှင်တိသာသနဓဇ ... သိပြီ၊ ပုဂံ၊ ပင်းယ၊ စစ်ကိုင်း၊ အဝသို့ မသွားနှင့်တော့၊ ငါ့တွင်ပင် သင်ဦးတော့ဟု မိန့်ဆိုသည်။

ထိုသို့ မိန့်ဆိုသော်လည်း ရှင်တိသာသနဓဇ နှလုံးအထူး မရှိ၊ သည်ပုဂ္ဂိုလ်လည်း သူမတူနိုင်အောင် တတ်သည် ဖြစ်မည်။ ငါ့ဦးရီး ဆရာလည်း ရဟန်းပြုမူ သူမတူနိုင်ပြီဟု မိန့်ဆိုဖူးသည်။ သည်ပုဂ္ဂိုလ်ထံတွင် သင်ဦးမည်ဟု ကြံ၍ ရှင်ဥတ္တမကျော်ထံမှာ ၃ နှစ် သင်ကြားသည်။ ရှင်ဥတ္တမကျော်ကလည်း အမောင်ကို သူမတူနိုင်ပြီ၊ စာပေပို့သလေတော့ဟု ခွင့်ပြု၏။

မင်းကြီးအား ဝက်အမြဲတောကို စိစစ်ပြခြင်း

ရှင်တိသာသနဓဇလည်း တောင်ငူသို့ မပြန်ဦးဘဲ ကြံရင်းရှိသည့်အတိုင်း ပုဂံသို့ သွားလေ၍ ပုဂံတွင် ကျမ်းဂန်တတ်သော ဆရာများနှင့် ဆွေးနွေး ပြောဟောပြီးမှ စစ်ကိုင်း၊ အဝသို့ လာ၍ ပုညစေတီတောင် ချောက်ဝယ် ခေမင်္ဂလာဘုရား ဇရပ်တွင် တည်းနေ၏။ ဇေတဝန်ဆရာ အထံသို့လည်း ဆည်းကပ်၍ ကျမ်းဂန် ဆွေးနွေး၏။ ဇေတဝန်ဆရာလည်း နှစ်သက်၍ အလိုရှိသမျှ ကျမ်းဂန်ကို ထုတ်ယူကြည့်ရှုပါဟု ခွင့်ပြု၏။ ထိုအခါတွင် ဇေတဝန် ဘုန်းကြီး မကျန်းမမာရှိ၍ ရှင်တိသာသနဓဇကို ဇေတဝန် ကျောင်းတိုက်ကို အပ်မည်ဟု အကြံရှိသည်။ ထိုရှင်တိသာသနဓဇလည်း ထိုညဉ့်တွင်ပင် ယုန်ရိုးကို ဘုဉ်းပေးရသည်ဟု အိပ်မက်မြင်၍ တောင်ငူမှာ ဖြစ်လျှင် အိပ်မက်အကျိုးကို ခံရမည်၊ သည်အရပ်

http://www.dhammadownload.com

မှာကား ငါ မှန်းလည်း သူ မသိ၊ သူ မှန်းလည်း ငါ မသိဟု အောက်မေ့ပြီးလျှင် ကျိန်းပြန် လေ၏။

လင်းအားကြီးတွင် အသားနှင့်တကွ ယုန်ရိုးကို ဘုဥ်းပေးရသည်ဟု အိပ်မက် တစ်ဖန် မြင်ပြန်လျှင် အကျိုးကို မချွတ်ခံရမည်ဟု အောက်မေ့ပြီးမှ ထ၍ မျက်နှာသစ်ပြီး သော် ပရိတ်မေတ္တာပြု၍ စစ်ကိုင်းသို့ ဆွမ်းခံဝင်သည်။ ဇေတဝန် ဘုန်းကြီးကလည်း မိုးသောက်လျှင် တောင်ငူပုဂ္ဂိုလ်ကို ခေါ်ပါချေ စေ၍ ဆွမ်းခံဝင်သည်အခိုက် ခေမင်္ဂလ ဇရပ်က စေလိုက်သူ ငံ့လင့်နေနှင့်သည်။ ဆွမ်းခံပြန်မှ လိုက်၍ ရောက်လျှင် ဇေတဝန် ဘုန်းတော်ကြီးက သံဃာများမျက်မှောက် ဇေတဝန် ကျောင်းတိုက်ကို အပ်သည်။ သံဃာ များလည်း ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ရှိကြသည်။ ဇေတဝန်ဘုန်းကြီး လွန်လျှင် ဇေဟဝန်ကျောင်း သို့ တက်နေ၍ စာပေကျမ်းဂန် ပို့သသည်။ နန်းတော်သို့ပင့်၍ မပြတ် တရားနာသည်။

တစ်ရံရောအခါ မင်းမှာ **ဝက်အမြုတေ**[၁] ရသည်ကို မွေတော်စစ်ဟု ရတနာ ပန်း တောင်းနှင့် အရိုအသေ ကိုးကွယ်သည်။ ရှင်တိသာသနဓဇ နန်းတော်သို့ ဝင်ရာတွင် ရတနာ ပန်းတောင်းနှင့် ပြသည်ကို လက်ဝါးပေါ်တွင် တင်၍သာ ကြည့်သည်။ ပူဇော်တော်မမူ။ မင်းကလည်း ဆရာတော် မယုံဟု အမှတ်ရှိ၍ ဓိဋ္ဌာန်တော်မူလျက် ဥသျှောင်တော်မှာ နားစေသည်။ ရတနာပန်းတောင်းမှာလည်း နားစေသည်။ ထိုသို့ပြခိုက်ဝယ် ဆရာတော်က ပကာရေ သွင်းခဲ့စေ မိန့်တော်မူ၍ ပကာရေ သွင်းခဲ့သည်တွင် ဝက်အမြုတေကို လက်ဖြင့် ဆုပ်ထားပြီးမှ ယခင်ကနည်း ဓိဋ္ဌာန်စေ၍ လက်ကိုဖြန့်သော် ဓိဋ္ဌာန်ရာသို့ မသွားဘဲ ပကာရေသို့ ဆင်း၍ နေလေသည်။ သည်အကြောင်းကို မြင်ရာတွင်မှ မွေတော် မဟုတ်၊ ဝက်အမြုတေ ဖြစ်သည် ဟူ၍ သိကြသည်။ ကိုးကွယ်တော် မမူသင့်၊ တန်ခိုးရှိသော ဝတ္ထုဖြစ်၍ အဆောင်အရွက်သာ ပြုတော်မူသင့်သည်ဟု ဆရာတော်လည်း မိန့်တော်မူ၏။

ထိုအကြောင်းကို ဖွဲ့သဖြင့် ထိုကစ၍ မင်းအဆက်ဆက် စေတီ ပုထိုး တည်မည်ဟု ဓာတ်တော် မွေတော် ရွေးချယ်ရန်ရှိလျှင် ဇေတဝန် ကျောင်းတိုက်က ရဟန်းငါးကျိပ် မြေ နန်းတော်သို့ ပင့်၍ ဓာတ်တော်၊ မွေတော် ရွေးချယ်စေမြဲ ထုံးစံဖြစ်သည် ဟူ၍ စာဟောင်း စာတမ်း ရှိ၏။

ရှင်တိသာသနဓဇ အကြောင်း ပြီး၏။

---

၄၃ – ရဟန်းတော်များ ဦးထုပ် ဒေါက်ချာ၊ တရပတ် ဆောင်းကိုင်ကြကြောင်း

ဇေတဝန်ကျောင်းနေ ရှင်တိသာသနဓဇလည်း အရွယ်ကြီးလျှင် အာနာပါန ကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းတော်မူသဖြင့် ညဥ့်အခါ တံငါတို့ လှေခတ်သံကို ငြီးငွေ့၍ တောဝင်တော်မူပြီးလျှင် လောကမှန်ကင်း ဘုရားအနီး ကျောင်းတွင် နေတော်မူသည်။

၁။ နှ – ၁၊ အနှစ်။ အနှစ်သာရ။

၂ အရိုးသောတိရစ္ဆာန်၊ သစ်ပင်တို့၌ရှိသော အစွမ်းထက်သည်ဆိုသည့် အခဲမာတစ်မျိုး။ [ပါ၊ အမတ]

http://www.dhammadownload.com

[ယခုဆိုသော တိသာသနဓဇသည် **ဟံသာဝတီ ဆင်ဖြူများရှင်** [အေဒီ ၁၅၅၁– ၁၅၈၁] မြေးတော် **တောင်ငူရောက်မင်းတရား** ငါးဆူဒါယကာ၊ နန္ဒဘုရင် [အေဒီ ၁၅၈၁– ၁၅၉၉] သားတော် **မင်းရဲကျော်စွာ** [အေဒီ ၁၅၉၃–၁၆၄၇] အဝတွင် စိုးအုပ်နေစဉ်က ဖြစ်ဟန်ရှိသည်။]

ဇေတဝန်နှင့် လောကမှန်ကင်းသည် တစ်နွယ်ထီးတည်း။ ရှင်မဟာအရိယဝံသ အနွယ်၊ ပုဂံ ရှေ့သာသနာ၊ နောက်သာသနာ အဝင်အပါချည်း ဖြစ်သည်။ ရှင်တိသာသန ဓဇ လက်ထက်ကစ၍ ဦးထုပ် ဒေါက်ချာ မဆောင်း၊ တရပတ် အဖြူအနီ မကိုင်၊ **ဟံသာဝတီ ရောက်မင်း** [၁၇၃၃–၁၇၅၂] ဘိုးတော် လက်ထက် လေသာကျောင်း ဆရာတော်က ဆောင်းကိုင်ရမည် နိုးဆော်သည်တွင်မှ ရှင်တိသာသနဓဇ အဆုံးအမ အမူအကျင့် ယိုယွင်း ဖောက်ပြားလေသည်။

[ရှင်တိသာသနဓဇအကြောင်း စကား ၂ ရပ် မညီမညွတ် ရှိသည်။ ရှေ့စကားမှာ တပျက်သာမြို့ ရှင်တိသာသနဓဇ၊ နောက်စကားမှာ တောင်ငူ ရှင်တိသာသနဓဇ ဟူ၍ သီးသန့် ခြားနားလေ။ ရှင်တိသာသနဓဇ ၂ ပါး ဖြစ်မှ စကားသင့်မြတ်သည်။ စာဟောင်း စာတမ်း အဆိုအမိန့် ကောင်းလှသည်နှင့် စေ့စုံအောင် ရေးလိုက်သည်။]

ဇေတဝန်ဆရာတော် ရှင်တိသာသနဓဇ အနွယ်အဆက် တပည့် သားမြေးကား အရာမက များပြားစွာ၏။ ထူးလွန်း၍ ကျမ်းဂန်တတ်မြောက်သည့် တပည့်များကား –

၁။ တိုင်းကြီးရွာသား ညီနောင်သုံးပါး

၂။ စာသင်ပွဲ၌ ထိုးထွင်းနိုင်သည် ဟူ၍ စိန်ကျောက်ဟု ခေါ်ဝေါ်တော်မူသော ရှင်ဝရဇာဟုလည်း တစ်ပါး

၃။ မြေဒူးမြို့သား မြေဒူးကျောင်း ပုဂ္ဂိုလ်လည်း တစ်ပါး

ဤငါးပါးတည်း။ **ဟံသာဝတီ ဆင်ဖြူများရှင်** [အေဒီ ၁၅၅၁–၁၅၈၁] ဈေးသဘင် ကျောင်းနှင့် ဘုရားကို ဆောက်လုပ်တော်မူ၍ ကျောင်းတင်သင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို ရှင် တိသာသနဓဇအား ဘယ်သူမြတ်နှင့် သင့်သနည်းဟု မေးတော်မူသည်တွင် ငါ့တပည့် မြေဒူးကျောင်း ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် သင့်၏။ အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူကား ပဋ္ဌာန်းဋီကာတွင် ပုဏ္ဏာ ဝါရအဖွင့်၌ "သာမာနေန္တိ" ပုဒ်ကို မေးမြန်းသောအခါ မှတ်သားလောက်အောင် စာသင်ပွဲ တွင် ဆိုပေသည်။ ဤသို့ စသဖြင့် ကျမ်းဂန်ကျနသောကြောင့် သင့်သည်ဟုဆိုလျှင် **၉၁၇**[၁] ခုနှစ်တွင် ဈေးသဘင်ကျောင်းကို မြေဒူးကျောင်း ပုဂ္ဂိုလ်အား တင်လှူပော်မူသည်။

ရဟန်းတော်များ ဦးထုပ် ဒေါက်ချာ၊ တရပတ် ဆောင်းကိုင်ကြကြောင်း ပြီး၏။

၁။ အေဒီ ၁၅၅၅။

http://www.dhammadownload.com

၄၄ – ညီတော် သတိုးမင်းစောကို ဘုရင်ခံအရာ ပေးအပ်ကြောင်း

သက္ကရာဇ် ၉၁၇[၁] ခုနှစ်တွင် ဆင်ဖြူများရှင် မင်းတရားကြီး ညီတော်* သတိုးမင်းစောကို သမီးတော်ကြီးနှင့်တကွ အဝတွင် ဘုရင်ခံအရာ ပေးအပ်တော်မူ၏။ အဝဘုရင် သတိုးမင်းစောလည်း ဆင်ဦးအရပ်တွင် ဘုရားနှင့်ကျောင်း ဆောက်လုပ်တော်မူသည်။ ဆင်ဦးအရပ် မည်သည်ကား မင်းမွေးတောင်ကစ၍ ဥတောနမင်း၏ ဆင်တော် စီစဉ်သော် အဝက တာနှစ်ထောင်ခန့် တဘက်ဆွဲတောင်တိုင်အောင် ဆင်ဦး စီစဉ်မိသည်ဟု သမုတ်ကြသော အရပ်ကို ဆင်ဦးအရပ် ဆိုသည်။ ထိုဆင်ဦးကျောင်းတော်ကို ဘယ်သူမြတ်နှင့် သင့်မည်နည်းဟု ရှင်တိသာသနဓဇအား သတိုးမင်းစော မေးတော်မူသည်။ ငါ့တပည့်ကြီး ဝရဇာဟုနှင့် သင့်၏ ဆိုလျှင် ဆင်ဦးကျောင်းတော်ကို ရှင်ဝရဇာဟုအား တင်လှူတော်မူသည်။ ကျောင်းလည်း ဆင်ဦးကျောင်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်လည်း ဆင်ဦးဆရာ တွင်လေသည်။

သတိုးမင်းစော ပျက်သည့်နောက် **ငါးဆူဒါယကာ** [အေဒီ ၁၅၈၁–၁၅၉၉] က ပင့်၍ ဆင်ဦး ဘုရင်ဆရာ ဟံသာဝတီသို့ ရောက်လေ၏။ ဟံသာဝတီကမှ တောင်ငူသို့ ရောက်ပြန်၏။ ငါးဆူဒါယကာက နန်းလွဲ၍ ဟံသာဝတီတွင် တောင်ငူဘုရင် မင်းပြုခိုက် ယိုးဒယားသားတို့ ချီလာသောကြောင့် စွယ်တော်၊ သပိတ်တော်ကစ၍ ရွှေဘုရား၊ ငွေဘုရား၊ စာပေကျမ်းဂန်များနှင့် ဆရာတော်စုကို ရွေ့တည်စေ၍ တောင်ငူသို့ ပြောင်းပြီးလျှင် တောင်ငူတွင် ရွှေနန်းတည်သည်။ ထို့ကြောင့် ငါးဆူဒါယကာ တောင်ငူဘုရင်ကို တောင်ငူရွှေနန်းတည်ဟု ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။ တောင်ငူ ပြာသာဒ်ကျောင်းကိုလည်း ဆင်ဦးဘုရင်ဆရာအား တင်လှူတော်မူသည်။ တောင်ငူမိဖုရားလည်း ဆွမ်းဝတ်တည်၍ လုပ်ကျွေးသည်။

ဆရာတော် အလုပ်အကျွေး ပဥ္စင်းငယ်အားလည်း ဆွမ်းဝတ်တည်ပါမည်ဟု မိဖုရားက လျှောက်သည်ကို ပဥ္စင်းငယ်သည် အပျိုအရွယ်သာ ဖြစ်သည်။ ငါ့ကိုလှူလျှင် ငါ့တပည့် ဘုဉ်းပေးတော့သည်ဟု မိန့်ဆို၍ ဆွမ်းဝတ် မတည်ရလေ။ လာဘ်သပ်များလျှင် စာသင် ပျက်မည်စိုး၍ ဆီးတားတော်မူသတည်း။ အလုပ်အကျွေး ပဥ္စင်းငယ်လည်း စာပေကျမ်းဂန် သင်၍ တတ်မြောက်လျှင် ပင်းယဥမင်တွင် လေးဆက်မြောက်နေပြီးမှ **၁၀၀၁**[၂] ခုနှစ်တွင် **သာလွန်မင်းတရား** [အေဒီ ၁၆၂၉–၁၆၄၈] ဘုံစံကျောင်းကို ဆောက်လုပ်၍ ဆင်ဦးဘုရင်ဆရာ တပည့်အလုပ်အကျွေး ပဥ္စင်းငယ်အား တင်လှူတော်မူသည်။ "မဟာရတနာဃရ"

၁။ အေဒီ ၁၅၅၅။

၂။ အေဒီ ၁၆၃၉။

* ဆင်ဖြူများရှင်မင်းတရားကြီး၏ 'ညီတော်' သတိုးမင်းစောဟု သာသနာလင်္ကာရကျမ်းဖြူ မင်းတိုင်ပင်အမတ်က ပြသည်။ အခြေပြမြန်မာ့နိုင်ငံရေးသမိုင်း၊ ပတွဲ၊ စာ၊ ၃၇၈–၃၇၉၊ ၁၉၇၀ ပြည်ထုတ်နှင့် မြန်မာရာဇဝင်–ဦးဘသန်း–ဘိအေး၊ စာ၊ ၁၀၁၊ ၁၉၉၁၊ သတင်းနှင့်စာနယ်ဇင်းထုတ်၌ ဘုရင့်နောင် (ဆင်ဖြူများရှင်) ၏ 'သမက်တော်' ဟု တစ်ညီတည်း ပြသည်။ [အဝတွင် သတိုးမင်းစော–သမက်၊ ပြည်တွင် သတိုးဓမ္မရာဇာ–ညီ၊ တောင်ငူတွင် မင်းခေါင်–ညီ၊ ညောင်ရမ်းတွင် မင်းရဲနန္ဒမိတ်–သား၊ မုတ္တမတွင် သီရိသုဓမ္မရာဇာ–သား၊ ဇင်းမယ်တွင် နော်ရထာစော–သား) ပြသည်။

– မြန်မာ့ဂုဏ်ရည်ရာဇဝင်ဇာတ်စာ–အမျိုးသားပညာဝန်ဦးဖိုးကျား၊ စာ၊ ၁၀၁၊ ၃–အကြိမ်၊ စက်တင်ဘာ၊ ၂၀၀၈၊ စိတ်ကူးချိုချို အနုပညာထုတ်၌ ပြည်ဘုရင် သတိုးမင်းစောဟုလည်းကောင်း၊ ဆင်ဖြူများရှင်၏ညီ၊ သမက်တော်ဟုလည်းကောင်း ပြသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဟူသော တံဆိပ်နာမံလည်း ပေးအပ်တော်မူသည်။ ထိုရှင်မဟာရတနာဃရလည်း "သိရိ သုဓမ္မမဟာရာဇာဓိပတိ" ဟူသော သာလွန်မင်းတရား တံဆိပ်နာမံတော်ကို ဆန်း၊ အလင်္ကာ၊ သဒ္ဒါ၊ နေတ္တိနည်းဖြင့် တန်ဆာဆင်လျက် အထူးထူးအပြားပြား ဖွင့်၍ "ရာဇိန္ဒ ရာဇာနာမာဘိဓေယျဒီပနီကျမ်း" ဟု ပြုစုစီရင်သည်။ ထိုကျမ်းတွင် ပြင်ဆင်ရန် ရှိသည် များကို သာလွန်မင်းတရားက လျှောက်ထား၍ တောင်ဖီလာဆရာတော် သုတ်သင် ပြင်ဆင် ရသည်။

သက္ကရာဇ် ၉၂၈[1] ခုနှစ်တွင် ဥမင်သုံးဆယ် အနောက်တောင်ယံ၌ ရှင်တိသာသနဓဇ အရှည်ကင် တောဝင်တော်မူသည်။ တိုင်းကြီးသား ညီနောင်သုံးပါးတွင် အကြီးကို အရာ တော်နေစေ၍ သံဃာများကို စာပေသင်ကြား ပို့သရသည်။ သတိုးမင်းစောလည်း ထို ဒုတိယဇေတဝန် ဘုန်းကြီးကို သဒ္ဒါကြည်ညိုတော်မူသည်။

သတိုးမင်းစောကို ဘုရင်ခံအရာ ပေးအပ်ခြင်းအကြောင်း ပြီး၏။

---

၄၅ – လျှောင်ကြီး လှုပ်သဖြင့် ရွှေသာလျောင်းဘုရား ပြိုပျက်ခြင်း အကြောင်း

သက္ကရာဇ် ၉၅၂[2] ခုနှစ်တွင် လျှောင်ကြီးလှုပ်၍ ရွှေသာလျောင်းဘုရား ပြိုလေသည်ကို ဌာပနာတိုက်ကို ဖွင့်၍ ပူဇော်ပြီးမှ **မင်းရဲကျော်စွာ** [အေဒီ ၁၅၉၃–၁၆၄၇] အသစ်ထပ်မံ တည်ပြန်သည်။ ဒုတိယ ဇေတဝန်ဘုန်းကြီးကိုလည်း ကျောက်စာအသစ်စီ၍ ထိုးမှတ်စေ သည်။ **ညောင်ရမ်းမင်းတရား** [အေဒီ ၁၅၉၇–၁၆၀၆] လက်ထက်လည်း ဘထွေးတော် သတိုးမင်းစော ဆောက်လုပ်သော လေးထပ်ကျောင်းကို တင်လှူတော်မူသည်။ **အနောက် ဘက်လွန်မင်းတရား** [အေဒီ ၁၆၀၆–၁၆၂၈] လက်ထက်လည်း မင်းဝံအရပ်၌ လေးထပ် ကျောင်း ဆောက်လုပ်၍ ဒုတိယ ဆရာကိုပင် တင်လှူတော်မူသည်။ ညီတော် အလတ် လည်း ဇေတဝန်ကျောင်းကို ၃ ဆက် မြောက်နေ၍ စာပေကျမ်းဂန် ပို့သသည်။ ညီတော် အထွေးလည်း လောကမှန်ကင်းကျောင်းကို နှစ်ဆက်မြောက်နေ၍ စာပေကျမ်းဂန် ပို့သ သည်။ နောက်လည်း မင်းဝံလေးထပ်ကျောင်းကို နှစ်ဆက်မြောက် နေပြန်ရသည်။ ဤကား ရှင်တိသာသနဓဇ တပည့် ကျမ်းတတ်ဆရာငါးပါး အကြောင်းတည်း။

[ဤစကား၌ တိသာသနဓဇ နှစ်ပါးတွင် **သက္ကရာဇ် ၈၇၀**[3] တပျက်သာမြို့ဝယ် ဖွားသော တပျက်သာမြို့သား ရှင်တိသာသနဓဇကို ယူမှတ်လေ။]

ညောင်ရမ်းမင်းတရား [အေဒီ ၁၅၉၇–၁၆၀၆] လက်ထက် **စစ်ကိုင်း** ရွှေဥမင် ကျောင်း ဝိနည်းမိုရ်ဆရာ၊ မဟာမြတ်မုနိ အရှေ့လက်ျာဘိနန်းသူကျောင်း ဆရာ၊ လေးထပ်

၁။ အေဒီ ၁၅၆၆။
၂။ အေဒီ ၁၅၉၀။
၃။ အေဒီ ၁၅၀၈။

http://www.dhammadownload.com

ကြီးကျောင်း တူးရှင်းခြေဆရာ၊ တောင်ဖီလာ ပထမဆရာများလည်း ရှင်တိသာသနစဇ အကျော် တပည့်ချည်းပင် ဖြစ်သည်။ ကျယ်လွန်းအံ့စိုး၍ မဆိုပြီ။

ရွှေသာလျောင်းဘုရား ပြိုပျက်ခြင်းအကြောင်း ပြီး၏။

---

၄၆ – အဝမြို့ကို ၂ ကြိမ်မြောက် တည်ထောင်၍ ညောင်ရမ်းမင်းတရား မင်းပြုကြောင်း

သက္ကရာဇ် ၉၆၁ ခု တပေါင်းလဆန်း ၁၂ ရက် သောကြာနေ့[1] ရတနာပုရ ရွှေဝမြို့ကြီးကို နှစ်ကြိမ်မြောက် တည်ထောင်၍ ညောင်ရမ်းမင်းတရား မင်းပြုတော်မူ၏။ "သီဟသူရမဟာ ဓမ္မရာဇာ" တံဆိပ်နာမံ ခံတော်မူသည်။ **သက္ကရာဇ် ၉၆၄ ခု တန်ခူးလပြည့်ကျော် ၂ ရက် သောကြာနေ့**[2]က စ၍ မဟာမြတ်မုနိဘုရား လေးထပ်ကျောင်း တည်မည့်အရာကို မြေနိမ့်၍ ဖို့ရသည်။ ရွှေကြိုးဖြင့် တမျဉ်းချ၍ ပတ္တမြားလုံးရေ ၁၀၀ စီသော ရွှေတူးရှင်း ကိုင်တော်မူလျက် ကိုယ်တော်တိုင် စတော်မူသည်။ အိမ်ရှေ့မင်းနှင့် မင်းညီ မင်းသားများလည်း ရွှေတူးရှင်းကို ကိုင်၍ စကြရသည်။ ဆွေတော် မျိုးတော်၊ မှူးတော်မတ်တော် အပေါင်းလည်း ငွေတူးရှင်းကို ကိုင်၍ တူးကြရသည်။ ဘုရားနှင့် ကျောင်းရာမြေကို ပယ်ဖွဲ့သော် အချင်း ငါးပယ်၊ အမြင့် သန်းခြောက်တောင်ကို ၂၉ ရက်နှင့် အပြီးတိုင်၏။ ယင်းသို့မှ အချင်း အစောက် ခုနစ်ဆယ့်ငါးတောင် ရည်လျက် ရွှေအုတ်၊ ငွေအုတ် အခြေအမြစ် စ၍ တည်လုပ် တော်မူသည်။ လေးထပ်ကျောင်းကိုလည်း တောင်ဘီလူး ပထမဘုန်းကြီးကိုရည်၍ ဆောက် လုပ်တော်မူသည်။ ဘုရားကိုလည်း ထီးမတင်မီ၊ ကျောင်းကိုလည်း ဆရာမတင်မီ သိန်းနီ မြို့သို့ ချီတော်မူသည်။ အပြန်တွင် နတ်ရွာစံတော်မူလေသည်။

ညောင်ရမ်းမင်းတရား မင်းပြုကြောင်း ပြီး၏။

---

၄၇ – သားတော်အကြီး ကောင်းမှုတော်များကို ထပ်မံ လုပ်ဆောင်ကြောင်း

ရှင်မဟာရာမအား လေးထပ်ကျောင်းကို တင်လှူခြင်း

သက္ကရာဇ် ၉၆၇ ခုနှစ် တပေါင်းလပြည့်ကျော် ၁၃ ရက်နေ့[3] သားတော်အကြီး **မဟာဥပရာဇာ** [အေဒီ ၁၆၀၆–၁၆၂၈] မင်းဖြစ်တော်မူ၏။ "မဟာဓမ္မရာဇာ" တံဆိပ်နာမံ ခံတော်မူသည်။ ခမည်းတော်၏ ကောင်းမှုတော်ဘုရား မပြီးသည်ကို လုပ်တော်မူ၍ **သက္ကရာဇ် ၉၆၈ ခုနှစ် နယုန်လပြည့်နေ့**[4] ရွှေထီးတင်တော်မူသည်။ တံတိုင်း နှစ်ထပ်၊ ကျောင်းရံလေးဆယ်နှင့်တကွ

၁။ ၁၄၊ ဖေဖော်ဝါရီ၊ ၁၅၉၉

၂။ ၁၀၊ မတ်၊ ၁၆၀၃

၃။ ၆၊ မတ်၊ ၁၆၀၅

၄။ ၂၃၊ မေ၊ ၁၆၀၆

http://www.dhammadownload.com

ကြီးကျယ်လှစွာသော လေးထပ်ကျောင်းကိုလည်း ပြီးပြေအောင် လုပ်ဆောင်တော်မူ၍ အထက်ရည်ရင်း တောင်ဘီလူး ပထမဘုန်းကြီး လွန်လေသည်နှင့် တူးရှင်းခြေတောင်နေ ဘုန်းကြီးကို ကိုယ်တိုင်တော် လျှောက်မည်ဟု နန်းတော်သို့ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးပင့်ရသည်။ ၂ ကြိမ်တိုင်အောင် မလာ။ ၃ ကြိမ်တွင်မှ ကြွသင့်ကြောင်းကို သံဃာများ လျှောက်သည်တွင် ရဇ္ဇပိဋ္ဌနဆွမ်းကို မစားလို၍ ငါ မလိုက်သည်၊ သံဃာများ အလိုရှိမူကား လိုက်တော့မည် ဆို၍ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးပင့်သည်ကို ဝန်ခံလေသည်။

ဘုန်းတော်ကြီး ကြွတော်မူလာလျှင် စေတီအကြားနှင့် ကျောင်းအကြားကို ကြွတော်မူခဲ့ပါ လျှောက်ရမည်ဟု မင်း အမိန့်တော်ရှိသည့်အတိုင်း လျှောက်ကြလျှင် လမ်းမနင့်ပင် ဖြစ်သည်၊ လာမည်ဟု မိန့်ဆို၍ နောက်တစ်နေ့ လျှောက်ချက်အတိုင်း ကြွသဖြင့် နန်းတော် သို့ရောက်သော် စေတီအကြားနှင့် ကျောင်းအကြားကို ကြွတော်မူခဲ့ပါဟု မင်းက လျှောက် သည်။ တရားမင်းမြတ် အမိန့်တော်ရှိသည်ဆို၍ လာခဲ့ပါ၏ဟု ဘုန်းကြီးက မိန့်ဆိုသည်။ ကျောင်းလည်း ကြီးကျယ်သာယာသည်။ စေတီနှင့် မနီးမဝေး အာရုံ၊ အာရမ္မဏိက တော်သင့်လှသည်။ သူတော်ကောင်းတို့ မွေ့လျော်ဖွယ် ရှိသည်ဟု မင်းက လျှောက်သည်ကို အမိန့်တော်အတိုင်း မှန်ပေ၏။ တောနေရဟန်းနှင့်မူကား သမင်ကို လင်းလွှား ပြသကဲ့သို့ ရှိသည်ဟု ဘုန်းကြီးက မိန့်ဆိုသည်တွင် ဘုန်းတော်ကြီးကို ကျွန်ုပ် ကျောင်းမဖိတ်ပါသေးဟု မင်းက ဆိုသည်ကို ဖိတ်သော်လည်း မနေနိုင်ပါဟု ဘုန်းကြီးဆို၍ စကားစဲလျှင် ဆွမ်းကပ် သည်။ ဘုဉ်းပေးပြီးလျှင် တရားဟော၍ ကြွလေသည်။

တူးရှင်းခြေတောင်နေဆရာ လေးထပ်ကျောင်းမှာ မနေလိုကြောင်းကို အတပ် သိတော်မူ၍ အထပ်ထပ်ပင့်သော် ဘုန်းတော်ကြီး ပင်ပန်းတော့မည်၊ မပင့်နှင့်တော့၊ ကျောင်းတော်နှင့် သင့်လျော်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်ကို ညွှန်တော်မူပါ ဟူ၍သာ လျှောက်တော့ဟု အမိန့်တော်ရှိ၍ လျှောက်လျှင် တူးရှင်းခြေ အရပ်တွင်ပင် နေသော ရှင်မဟာရာမကို ကျမ်းဂန်လည်း တတ်သည်၊ သာသနာကိုလည်း ရွက်ဆောင်လေ့ရှိသည်ဟု ညွှန်တော်မူ သည့်အတိုင်း တူးရှင်းခြေတောင်နေ ရှင်မဟာရာမအား လေးထပ်ကျောင်းကို တင်လှူတော် မူသည်။ "မဟာသဃ်နာထ" တံဆိပ်နာမံလည်း ပေးအပ်တော်မူသည်။ ကျောင်း၏ လေးဆယ်တွင် အရှေ့မြောက်ထောင့်ကျောင်းနေ **ဝရာဘိသင်္ဃနာထ** [အေဒီ ၁၅၅၈ ခန့်၊ ၁၆၁၈ ခန့်] ဆရာတော်သည် **မဏိကုဏ္ဍလဝတ္ထု***ကို စီရင်သည်။ အနောက်တောင်ထောင့် ကျောင်းနေ ပုဂ္ဂိုလ်လည်း သတ္တရာဇဓမ္မဝတ္ထုကို စီရင်သည်။

---

* **အေဒီ ၁၆၀၅ ခုနှစ် အင်းဝရွှေနန်းကို သိမ်းမြန်းစိုးစံတော်မူသည့် အနောက်ဘက်လွန်မင်းတရားကြီး လက်ထက်တွင် 'အသီတိနိပါတ် မဟာသုတသောမဇာတ်' (ဇာတ်အမှတ်–၅၃၇) ကို တန်ဆာဆင်အပ်သော 'မဏိကုဏ္ဍလဝတ္ထု' ကို ဆရာတော် ဝရာဘိသံဃနာထ ရေးသားပြုစုသည်။ [စာဆိုတော်များ အတ္ထုပ္ပတ္တိ– ဒိုလ်မှူးဘသောင်း၊၊ စာ–၁၀၀၊ ပဥ္စမအကြိမ်၊ ၂၀၀၂၊ ရာပြည့်ထုတ်။ ငါးရာငါးဆယ် စာရင်းကျယ်– မြင့်ဆွေ (မဟာဝိဇ္ဇာ၊ လန်ဒန်) ရေး၊ ဒေါက်တာသန်းထွန်း တည်းဖြတ်။ စာ ၁၈၆၊ ပ–ကြိမ်၊ ဩဂုတ်၊ ၂၀၀၂၊ ကွန်သာယာ။]**

http://www.dhammadownload.com

ဘားမဲ့၊ ဘားတမော့ စသော မွန်ဆရာတော်များ

ထိုရောအခါ **ဟံသာဝတီ ငါးဆူဒါယကာ တောင်ငူရောက် မင်းတရား** [အေဒီ ၁၅၈၁–၁၅၉၉] က နိုသရည်း မေးသည်တွင် မရ၍ နှင်ထုတ်လိုက်သော ဘားမဲ့အကျော်၊ အာစာရအကျော်ဟု သမုတ်ခေါ်ဝေါ်သော မွန်ဘုန်းကြီးတို့ကို ဆရာပြု၍ လောကမူဒွိ ကိုးကွယ်တော်မူ၏။ **သက္ကရာဇ် ၉၆၇ ခု**[၁]၊ လယ်ကြီးအရပ်တွင် ပြာသာဒ် ၃ ဆောင်နှင့် ကျောင်းတော် ဆောက်လုပ်၍ ဘားမဲ့အကျော်ကို တင်လှူတော်မူသည်။ ထိုမွန်ဘုန်းကြီး တို့အားကား လူမှုလူရာ၊ ဗေဒင် ဆေးမှု၊ အင်းအိုင်ယတြာ လေ့လာတတ်ကျွမ်းကြ၏။ ပရိယတ်၊ ပဋိပတ်ကို အလေးအမြတ် မပြုကြ။ ထို့ကြောင့် ထိုမွန်ရဟန်းတို့လည်း ယခင်က ပြခဲ့သော ရာမညတိုင်း သာသနာဆက် ခုနစ်ပါးသို့ မဝင်။ သာသနာဆက် စကားတွင် နည်းအဋ္ဌကထာနှင့်အညီ လဇ္ဇီပေသလ သိက္ခာကာမ ရဟန်းကောင်း ရဟန်းမြတ်ကိုသာ သွင်းအပ်သည်ဟု မှတ်လေ။

သက္ကရာဇ် ၆၇၃[၂] ခုနှစ်တွင် ခမည်းတော်မင်းတရားကြီး တဲတော်ကိုဖျက်၍ မဟာမြတ်မုနိဘုရားအရှေ့ကိုစဉ်လျက် လေးကျောင်း ဆောက်လုပ်တော်မူသည်။ တောင်စွန်ကျောင်းကို တောင်ငူ သတိုးဓမ္မရာဇာဆရာ၊ သည့်မြောက်ကျောင်းကို ဘားတမော့မွန်ဆရာ၊ သည့်မြောက်ကျောင်းကို လက်ျာဘိနန်းသူဆရာ၊ မြောက်စွန်ကျောင်းကို တောင်ငူမိဖုရား ဆရာအား တင်လှူတော်မူ၍ ပစ္စည်းလေးပါး ထောက်ပံ့တော်မူသည်။ စာပေလည်း သင်ကြားပို့သရသည်။ သည်ဆရာလေးပါးတွင် လက်ျာဘိနန်းသူဆရာ သာလွန်၍ ကျမ်းဂန် တတ်မြောက်သည်။ တိသာသနဇောတ၊ တိလောကဂရု စသော ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်များ သင်ကြားကြသည်။

ဆီးတောဆရာတော်

ရှေးအထက် **သက္ကရာဇ် ၈၀၀**[၃] ကျော် **ဒုတိယမင်းခေါင်** [အေဒီ ၁၄၈၀–၁၅၀၁] လက်ထက်ဆီက ထင်ရှားစွာသော ဆီးတောဘုရင်ဆရာသည် စလင်းမြို့ အသည်ကြီးသား ဖြစ်သည်။ မင်းခေါင်ညီတော် သတိုးကျော်စွာ စလင်းမြို့ကို စား၍ စလင်းမှာနေစဉ် သတိုးကျော်စွာ မိဖုရားသည် ထိုအသည်ကြီးသား ၅ နှစ် အရွယ်ကို ယူ၍ မွေးစားတော်မူသည်။ သတိုးကျော်စွာ လွန်သည့်နောက် သားသမီး တစ်စုလုံးကိုခေါ်၍ မိဖုရား အဝသို့ လာရာတွင် ထိုအသည်ကြီးသားလည်း ပါသည်။ အရွယ်ရောက်လျှင် မိဖုရားက ရဟန်း ပဥ္စင်းပြု၍ စာပေကျမ်းဂန် တတ်မြောက်သောအားဖြင့် ထင်ရှားကျော်စောလှသည်ဖြစ်၍ ဒုတိယ မင်းခေါင်လည်း ကိုးကွယ်တော်မူသည်။ နောက်သားတော် **ရွှေနန်းကြော့ရှင် နရပတိ** [အေဒီ ၁၅၀၁–၁၅၂၆] လည်း မင်းဝံလေးထပ်မြေရာတွင် ရွှေကျောင်း ဆောက်လုပ်၍ တင်လှူတော်မူသည်။ ကျောင်းတော်ပတ်လည် ဆီးပင် များ၍ "ဆီးတောရွှေကျောင်း၊

၁။ အေဒီ ၁၆၀၅။

၂။ အေဒီ ၁၃၁၁။

၃။ အေဒီ ၁၄၃၈ ကျော်။

http://www.dhammadownload.com

ဆီးတောဆရာ" ဟု တွင်သည်။ **၈၈၈**[၁] ခုနှစ်တွင် အဝ တိမ်းယိမ်းလျှင် ဖလုံသား **သိုဟန်ဘွား** [အေဒီ ၁၅၂၆–၁၅၃၈]၊ **ခုံမိုင်းသား မိုးဗြဲစား** [အေဒီ ၁၅၄၆–၁၅၅၂]၊ **စစ်ကိုင်းနရပတိ** [အေဒီ ၁၅၄၁–၁၅၅၄] ဤမင်း ၃ ဆက်တို့အခါ ၂၅ နှစ်တွင် သိုဟန်ဘွားလက်ထက် ဆီးတောဆရာကို အုန်းဘောင်စော်ဘွားက ပင့်ဆောင်၍ အုန်းဘောင်မင်းဆရာ ဖြစ်လေသည်။ အုန်းဘောင်ခုံမိုင်းသား မိုးဗြဲစား အဝမှာဆင်း၍ မင်းပြုလာသည်တွင်လည်း အုန်းဘောင်က ပင့်ခဲ့၍ အဝမှာပင် ကိုးကွယ်သည်။ **၉၁၆**[၂] ခုနှစ် **ဟံသာဝတီ ဆင်ဖြူများရှင်** [အေဒီ ၁၅၅၁–၁၅၈၁] သိမ်းတော်မူ၍ **စစ်ကိုင်းနရပတိ** ဟံသာဝတီသို့ ပါသည့်နောက် အဝကို ညီတော်**သတိုးမင်းစော** မင်းပြုရသည်ကာလလည်း **သတိုးမင်းစော** ကိုးကွယ်တော်မူသည်။ **သတိုးမင်းစော** လက်ထက် **၉၃၁**[၃] ခုနှစ်တွင် ဆီးတောဆရာ လွန်လေသည်။ ဤသို့ ဘုရင်မင်း ခြောက်ဆက်တိုင်အောင် ဆရာချည်းဖြစ်၍ ဆီးတော ဘုရင်ဆရာဟု တွင်လေသည်။

[ဆီးတောဆရာ၊ ဆီးတောရွှေကျောင်းဆရာ၊ ဆီးတောဘုရင်ဆရာဟု အမည် သုံးပါးတွင်သည်။]

ထိုဆီးတောဘုရင်ဆရာ လွန်သောအခါ စလင်းမြို့မှာ **တောင်ဘီလာ ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်** မယ်တော်ကို ငါ ဆီးတောဘုရင်ဆရာ ဝင်၍နေမည် ဆိုလာသည်ဟု မယ်တော် အိပ်မက် မြင်လေသည်နှင့် သန္ဓေနေ၍ ဆယ်လမြောက်လျှင် **သက္ကရာဇ် ၉၄၀**[၄] ပြည့်နှစ် ကြာသပတေး နေ့တွင် ဖွားမြင်သည်။ ထိုနောက် တစ်ဆယ့်သုံးနှစ်ရွယ် ရှိလျှင် ရှင်ပြု၍ စာပေသင်သည်။ ငါးဆူဒါယကာ သားတော်မင်းကြီး နောက်ပင့်၍ ပြည်သို့ရောက်လျှင် သာမဏေကျော်ဟု ထင်ရှားသည်။ **၉၅၄**[၅] ခု တစ်ဆယ့်ငါးနှစ်ရွယ်တွင် ဝေဿန္တရာပျို့ကို စပ်ဆိုသည်။ **၉၅၉**[၆] ခု ရန်နိုင်မှူး မင်းဖြစ်သည့်နှစ် ပြည်မြို့တွင် ရန်နိုင်မှူးက ပဉ္စင်းခံသည်။ **အနောက်ဘက် လွန်မင်းတရား** [အေဒီ ၁၆ဝ၆–၁၆၂၈] တိုက်၍ ပြည်မြို့ ပျက်သည့်နောက် အဝသို့ ပင့်ဆောင်၍ ၎င်းမင်းတရားပင် ကိုးကွယ်တော်မူသည်။ ပဲခူးသို့ ၎င်းမင်းတရား စုန်သော အခါလည်း ပဲခူးသို့ ပါရသည်။ **၉၇၇**[၇] ခုနှစ်တွင် ညီတော် စလင်းစား **မင်းရဲကျော်စွာ** [အေဒီ ၁၅၉၃–၁၆၄၇] သုံးကြိမ်တင်လျှောက်မှ မင်းရဲကျော်စွာက ကိုးကွယ်ရသည်။ **၉၇၉**[၈] ခု၊ စစ်ကိုင်းမြစ်နား လေးထပ်ကျောင်းကို မင်းရဲကျော်စွာ ဆောက်လုပ်သည်။ **၉၈၃**[၉] ခု၊ ထိုကျောင်းကို တင်လှူတော်မူသည်။ "တိပိဋကာလင်္ကာရ" တံဆိပ်နာမံလည်း **သာလွန် မင်းတရားကြီး** [အေဒီ ၁၆၂၉–၁၆၄၈] က ပေးအပ်တော်မူသည်။ **သက္ကရာဇ် ၁၀၀၀**[၁၀] ပြည့်၊ တပေါင်းလပြည့်နေ့ သက်တော် ခြောက်ဆယ်ပြည့် တောင်ဘီလာတောသို့ ဝင်တော်

၁။ အေဒီ ၁၅၂၆ [သက္ကရာဇ် ၈၈၈ ခုတွင် အင်းဝဘုရင် ရွှေနန်းကြော့ရှင်၊ ပြည်ဘုရင် သတိုးမင်းစော၊ ဟံသာဝတီဘုရင် ဗညားရံတို့ အသီးသီး အနိစ္စရောက်သည်။ မင်းသုံးပါး တစ်ပြိုင်တည်း အနိစ္စရောက်သော သက္ကရာဇ်ထူး ဖြစ်သည်။]

၂။ အေဒီ ၁၅၅၄။ ၃။ အေဒီ ၁၅၆၉။ ၄။ အေဒီ ၁၅၇၈။

၅။ အေဒီ ၁၅၉၂။ ၆။ အေဒီ ၁၅၉၇။ ၇။ အေဒီ ၁၆၁၅။

၈။ အေဒီ ၁၆၁၇။ ၉။ အေဒီ ၁၆၂၁။ ၁၀။ အေဒီ ၁၆၃၈။

http://www.dhammadownload.com

မူသည်။ **သက္ကရာဇ် ၁၀၀၂**[၁] ခုနှစ်တွင် တောင်ဘီလာ ကျောင်းတော်ကို တင်လှူတော်မူသည်။ **သက္ကရာဇ် ၁၀၁၂**[၂] ခု၊ အသက် ၇၂ နှစ်တွင် လွန်တော်မူသည်။

သားတော်အကြီး ကောင်းမှုတော်များကို ထပ်မံလုပ်ဆောင်ကြောင်း ပြီး၏။

---

၄၈ – ပုဂ္ဂိုလ်ကျော် ၂ ပါး၊ ၃ ပါးတို့ အကြောင်း

ရှင်ကရဝိက

မြစ်နားလေးထပ်ကျောင်းကို ဖွဲ့ဆိုသော လေးထပ်ကျောင်းတည် သမိုင်းကို "**မင်းရဲကျော်စွာတိ** ဝိသုတော၊ ဓမ္မရာဇဿ ကဏိဋ္ဌော" စသော ဂါထာ အဦးထားလျက် ရှင်ကရဝိက **စပ်ဆို** စီရင်သည်။ ရှင်ကရဝိက ဟူသည်ကား **သာလွန်မင်းတရား** [အေဒီ ၁၆၂၉–၁၆၄၈] လက်ထက် တက်ထွန်းလျှံဝါချီ မော်ကွန်းသုံးပိုဒ်ဆက်၍ "ဖြူရိပ်ဖြန့်လွှား၊ လူ့ဘုရားလျှင်၊ လေးပါးတန်ခိုး၊ နေ့တိုင်းတိုးလျက်" ဟု ရှင်ဘုရင်ကို လူ့ဘုရား ဟု ထောမနာသော စာဆို ရှင်ကရဝိကပင်တည်း။ ၎င်းမော်ကွန်း ၃ ပိုဒ်ကို ထန်းရွက်ညွှန့်ရှည်နှင့် ရေး၍ ဆက်သည်။ ရွှေကျည်တောက်နှင့်သွတ်၍ ခေါင်းရင်းတော်တွင် အမြဲထားသည်ဟု **စာဟောင်း** ရှိသည်။

တောင်ဘီလာ ဆရာတော်

တောင်ဘီလာဆရာတော် (ရှင်ကရဝိက) [အေဒီ ၁၅၇၈–၁၆၅၀] ကား ပြည်မြို့ မြောက် နန္ဒင်းရွှေကျောင်း သီဟိုဠ်ရောက် ရှင်အတုလဝံသ အနွယ်တော်တည်း။ ပြည်မြို့ နန္ဒင်းရွှေကျောင်း၌ သီတင်သုံးနေတော်မူကတည်းကပင် ကျမ်းဂန် အလွန် တတ်မြောက်တော်မူ၍ ပြည်ပဥ္စင်းကျော်ဟု ထင်ရှားတော်မူသည်။

စစ်ကိုင်းမြစ်နား လေးထပ်ကျောင်းတွင် နေတော်မူစဉ်က အဠသာလိနီ ကျမ်းဦး ဂါထာနှစ်ဆယ် အဖွင့်ကျမ်းရိုး "ဝိသတိဝဏ္ဏနာ" ကို စီရင်သည်။ ထို့နောက် **မင်းရဲကျော်စွာ** [အေဒီ ၁၅၉၃–၁၆၄၇] တောင်းပန်၍ "**ရသဝါဟိနီဝတ္ထု**" ကိုလည်း စီရင်သည်။ တောဝင်၍ တောင်ဘီလာကျောင်းတွင် နေတော်မူမှ "ဝိနယလင်္ကာရဋီကာ" ကို စီရင်သည်။ သာလွန်မင်းတရား မေးတော်မူသမျှကို ဖြေတော်မူသော အစုစုတကား အမေးတော်ပုံလည်း ယခုတိုင် ထင်ရှားရှိသည်။ **အနောက်ဘက်လွန်မင်းတရား** [အေဒီ ၁၆၀၆–၁၆၂၈] ပြည်မြို့က ပင့်ဆောင် ခဲ့၍ အဝသို့ ရောက်တော်မူလျှင် မဟာမြတ်မုနိအရံတွင် သုဓမ္မာဇရပ်၌ နေတော်မူသည်။ ထိုကာလ လေးထပ်ကျောင်း မဟာသင်္ဃနာထ ဆရာတော်ကို သာသနာပိုင် အပ်တော်မူသည်။ **စာပေကျမ်းဂန်**လည်း တတ်မြောက်လှသည်ဖြစ်၍ တောင်ဘီလာ ပုဂ္ဂိုလ်ကျော် လည်း ဆည်းကပ်၍ ကျမ်းဂန်ဆွေးနွေး နေတော်မူသည်။ ဆရာတော်လည်း အလွန် နှစ်သက် တော်မူသည်။

၁။ အေဒီ ၁၆၄၀။
၂။ အေဒီ ၁၆၅၀။

http://www.dhammadownload.com

အဝပဋ္ဌင်းကျော်နှင့် ပြည်ပဋ္ဌင်းကျော်

ထိုအခါ အဝတွင် ရှင်အရိယာလင်္ကာရလည်း ကျမ်းဂန်အလွန်တတ်သသူ အဝပဋ္ဌင်းကျော်ဟု ကျော်စော ထင်ရှားသည်။ တောင်ဘီလာ ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်လည်း ကျမ်းဂန်အလွန်တတ်သသူ၊ ပြည်ပဋ္ဌင်းကျော်ဟု အလွန်ကျော်စော ထင်ရှားသည်။ သိက္ခာဝါလည်း ခုနစ်ဝါစီသာ ရကြသည်။ ပြည်ပဋ္ဌင်းကျော် ရောက်လာကြောင်းကို အဝပဋ္ဌင်းကျော် ကြား၍ တောတွင်းမှာသာ ကျော်လိမ့်မည်၊ မင်းနေပြည်မှာ မကျော်လေရာဟု အဝပဋ္ဌင်းကျော်က ဘားတမော့ ဆရာတော်ထံ ပြောဆိုလျှင် "မပုပ်ဘဲကို မပေါ်၊ မဟုတ်ဘဲကို မကျော်" ဟူ၍ သူဟောင်းတို့ ဆိုရိုးရှိသည်။ မဟုတ်ဘဲကို ကျော်ဘိမည်လောဟု ဘားတမော့ ဆရာတော် ဆိုသည်။

ပညာရှိ ရောက်သည်ကို သွား၍ ပြောဟောလီဆယ်ချင်သည် ဆိုပြန်လျှင် ကိုယ်တိုင် သွား၍ မသင့်၊ အာဂန္တုက ဖြစ်ပလေသည်။ အကြောင်းကိုသိလိုလျှင် ဂါထာဗန္ဓ ဖွဲ့စီ၍ မေးသော် သိရတော့မည်ဟု ဘားတမော့ ဆရာတော် ဆိုသည့်အတိုင်း အဝပဋ္ဌင်းကျော်က တွေ့မြင်ချင်ကြောင်း၊ သိက္ခာဝါ အသက်အရွယ် မည်မျှရှိကြောင်းများကို ဂါထာဗန္ဓဖွဲ့၍ မေးသည်။ ပြည်ပဋ္ဌင်းကျော်ကလည်း တွေ့မြင်ချင်ကြောင်း၊ သိက္ခာဝါ အသက်အရွယ် မည်မျှရှိကြောင်းများကို ဂါထာဗန္ဓဖွဲ့၍ ဖြေသည်။ ပုဂ္ဂိုလ်ကျော် နှစ်ပါး အမေးအဖြေဟု စကားစဉ်ပင် ရှိသည်။ ပဋ္ဌင်းကျော်နှစ်ပါး အကြောင်းကို **အနောက်ဘက်လွန်မင်းတရား** [အေဒီ ၁၆၀၆–၁၆၂၈] ကြားတော်မူ၍ ပဋ္ဌင်းကျော်နှစ်ပါးနှင့် သည့်ပြင် ကျမ်းဂန်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို လေးထပ်ကျောင်းတော်မှာ လီဆယ် ပြောဟောကြပါစေဟု မင်းတရားကြီးက လျှောက်၍ ကျောင်းတော်မှာ ဆရာတော်ကြီးရှေ့ လီဆယ် ပြောဟောကြရသည်။

ဓာတုကထာဋီကာကို ပြောဟောကြရာတွင် အဝပဋ္ဌင်းကျော်ကို ပြည်ပဋ္ဌင်းကျော်က နှစ်ကြိမ် သာပလေသည်ဟု လေးထပ်ဆရာတော်ကြီး မိန့်တော်မူသည်။ ပရိသတ် အစည်းအဝေးကြီးတွင်လည်း လေးထပ်ဆရာတော်ကြီး ဤသို့ ဆိုစမှတ်ပြုတော်မူသည်။ ဂန္ထန္တရနှင့် စပ်သည်ကို တိပိဋကာလင်္ကာရကိုမေးလျှင် ဝါးခွဲသကဲ့သို့ ရှိပေသည်။ ဝိပြိုဟ်ဝစနတ္ထနှင့် စပ်သည်ကို အရိယာလင်္ကာရကိုမေးလျှင် မိုးသေးမိုးဖွဲ ကျသကဲ့သို့ ရှိပေသည်ဟု ပုဂ္ဂိုလ် ၂ ပါး သတ္တိအထူးကို ဆိုစမှတ် ပြုတော်မူသည်။

သာလွန်မင်းတရား [အေဒီ ၁၆၂၉–၁၆၄၈] လက်ထက် ရောက်မှ ပြည်ပဋ္ဌင်းကျော်ကို "တိပိဋကာလင်္ကာရ"၊ အဝပဋ္ဌင်းကျော်ကို "အရိယာလင်္ကာရ" တံဆိပ်လှူတော်မူသည်။ အဝပဋ္ဌင်းကျော်အား ကောင်းမှုတော်ကြီး ဒက္ခိဏဝန်ကျောင်းကို တင်လှူတော်မူမည်ဟု ခန့်ရံတော်မူသည်ကို မတင်မီခင် လွန်လေ၍ ကျမ်းဂန်တတ်သော တပည့်ရင်းပုဂ္ဂိုလ်ကို အရိယာလင်္ကာရတံဆိပ်ကိုအပ်၍ တင်လှူတော်မူသည်။

ပုဂ္ဂိုလ်ကျော် ၂ ပါး၊ ၃ ပါးတို့အကြောင်း ပြီး၏။

http://www.dhammadownload.com

၄၉ – သာလွန်မင်းတရားကြီး ဒုတိယ ရာဇာဘိသေကကို ခံတော်မူခြင်း အကြောင်း

သက္ကရာဇ် ၉၉၆[1] ခုနှစ်တွင် ရတနာပုရဝယ် **သာလွန်မင်းတရား** အထွတ်အမြတ်သို့ ရောက်တော်မူသည်။ သိရီဓမ္မာသောကမင်းကြီး ထုံးစံသို့လိုက်၍ ဘိသိက်မခံဦးဘဲ လေးနှစ်ပတ်လုံး ပြည်ရေးရွာမှုကို စီရင်တော်မူပြီးမှ **သက္ကရာဇ် ၉၉၇**[2] ခုနှစ်တွင် ဒုတိယ ရာဇာဘိသေက ခံတော်မူ၏။ "သိရီသုဓမ္မရာဇာ မဟာဓိပတိ" တံဆိပ်နာမံလည်း ခံတော်မူသည်။ ဟံသာဝတီ ပြည်ကြီး၏ အနောက်မြောက်ယွန်း အောင်မြေအရပ်ဝယ် သာယာကြီးကျယ်စွာသော တဲနန်းတော်၌ စံတော်မူစဉ် မွန်မှူးမတ် ရဟန်းရှင်လူတို့က မြန်မာရဟန်းများကို စာပေကျမ်းဂန် မတတ်မသိ ဆိုကြသောစကားကို ကြားတော်မူ၍ အသက် ၃၀ ကျော် ၄၀ ရွယ် ပိဋကတ်၊ ဗေဒင်၊ လောကဝတ်၊ ဓမ္မဝတ် တတ်ကျွမ်းလိမ္မာသော ပုဂ္ဂိုလ် ၂ ပါး၊ ၃ ပါးကို ဟံသာဝတီသို့ လာပါစေဟု လေးထပ်ဆရာတော်ထံ သာလွန်မင်းတရားက လျှောက်လိုက်သည်။

လေးထပ်ဆရာတော်ကလည်း အမိန့်တော်အတိုင်း တိပိဋကာ လင်္ကာရ၊ တိလောကာ လင်္ကာရ၊ တိသာသနာလင်္ကာရ၊ ဤလင်္ကာရ ပုဂ္ဂိုလ်ကျော် ၃ ပါးကို နောက်ပါရဟန်း ၁၀ စီနှင့် စေတော်မူလိုက်သည်။ ဟံသာဝတီသို့ ရောက်လျှင် ရွှေမော်ဓောဘုရားရှင်ရှေ့တွင် တဲကျောင်း ၃ ကျောင်း ဆောက်၍ ကျမ်းဂန်ပို့သတော် မူရသည်။ သီတင်းလပြည့်နေ့ ရံခါလည်း ရွှေမော်ဓော သုဓမ္မာဇရပ်တွင် ကျမ်းဂန်တတ်သည့် မွန်ဆရာတို့နှင့် ကျမ်းဂန်လီဆယ် ပြောဟောတော်မူရသည်။ မွန်ဆရာတို့လည်း မြန်မာရဟန်းတို့သည် ကျမ်းဂန်တတ်ကျွမ်းကြပေ၏၊ ဉာဏ်ပညာ ကြီးကျယ်ကြပေ၏ဟု ချီးမွမ်းကြကုန်သည်။ မှူးမတ်ရဟန်းရှင်လူတို့လည်း မြန်မာရဟန်းတို့ အစွမ်းသတ္တိကို ထင်ရှား သိကြကုန်သည်။ **သက္ကရာဇ် ၉၉၆**[3] ခုနှစ်တွင် အဝသို့ မင်းတရားကြီး ဆန်တော်မူ၍ ပုဂ္ဂိုလ်ကျော် ၃ ပါး ပြန်မည်ရှိသည်တွင် တိလောကဂရု မွန်ဆရာတော်ကို အဖူးအမြော် တောင်ဘီလာ ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်တက်လျှင် တိလောကဂရု ဆရာတော် ဤသို့ မိန့်ဆိုတော်မူသည်။ အဝသို့ရောက်လျှင် တိပိဋကာလင်္ကာရ ပုဂ္ဂိုလ်သည် သူများအလျှင် ကျောင်းရလိမ့်မည်ဟု မိန့်ဆိုသောကြောင့် ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်က အဘယ်ကိုမြင်၍ မိန့်ဆိုသနည်းဟု လျှောက်သည်တွင် ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်သည် ဆွမ်းပန်းအခံ သွားလာရာ ဝါးခြမ်း၊ ကြိမ်ခြမ်းပင် ရသော်လည်း ဆောင်ယူခဲ့၍ ကျောင်းကို မပြတ်ချည်နှောင် ကွပ်ညှပ်ပြင်ဆင်သည်။ ကျောင်းကို ပြင်လေ့ရှိသော ရဟန်းတို့သည် ကျောင်းရလွယ်သည်ဟု ရှေးဆရာကြီးတို့ ဆိုကြသည်ဟု မိန့်တော်မူသည်။ တိလောကဂရု ဆရာတော် မိန့်တော်မူသည့်အတိုင်းလည်း မှန်သည်။ မြစ်နား လေးထပ်ကျောင်းကို သူများ အလျှင် ရတော်မူသည်။

သာလွန်မင်းတရားကြီး ဒုတိယရာဇာဘိသေက ခံခြင်းအကြောင်း ပြီး၏။

၁။ အေဒီ ၁၆၃၄။
၂။ အေဒီ ၁၆၃၅။
၃။ အေဒီ ၁၆၃၄။

http://www.dhammadownload.com

၅၀ – သားတော် အမြင့်မြို့စား ရှင်တရုပ် အကြောင်း

သက္ကရာဇ် ၁၀၀၉[၁] ခုနှစ်တွင် ညီတော် မင်းရဲကျော်စွာ [အေဒီ ၁၅၉၃–၁၆၄၇] လွန်၍ မရှိလျှင် သားတော် **အမြင့်မြို့စား ရှင်တရုပ်***သည် လူသွမ်းလူပျက်တို့ စကားကို နာယူ၍ နံနက် လေးချက်တီးကျော်တွင် နန်းတော်သို့ ဝင်သည်။ မြေနန်းရှေ့သို့ ရောက်မှ ပြောင်း သေနတ်သံ ပေးသည်။ တိုက်စည် တီးသည်။ အသံကိုကြား၍ ကြည့်ရှုစေသော် အမြင့်စား အတတ်ပင် ဖြစ်ကြောင်းကိုသိ၍ အတွင်းဝန် နန္ဒဗေယျက ယခုပင် အလျှင်ထွက်တော်မူမှ သင့်မည်ဟု လျှောက်သောကြောင့် တမုတ်ကြိုးငါးသွယ်နှင့်သီ၍ ကွမ်းခွက်တော်တွင် အမြဲထားသော အဖိုး အတိုင်းမသိ ထိုက်သော လက်ဝတ်တော်များကို ယူ၍ ခြေကျင်ပင် နန္ဒဗေယျ တစ်ဖက်၊ ရာဇယော်ဓာ တစ်ဖက် မ၍ အနောက်တံခါးသို့ ထွက်တော်မူသည်။ ဝင်းတော်ပြင်သို့ရောက်မှ မြင်းစီး၍ ကလေးတံခါးက ထွက်လေသည်။ သားတော်များကို လည်း ပါနိုင်သမျှ သင်းပင်းနှင့် လေးထပ်ကျောင်းသို့ လိုက်လာလှည့် ဟူ၍ အပေါက်မှူးကို စေတော်မူသည်။ ယင်းသောအခါ သားတော် မင်းပုဖြူ မင်းကုသနှင့် အနောက်ပေါက်သို့ နောက်တော်တွင် ပါသည်ဟု ရာဇဝင်မှာ ဆိုသည်။

လူတစ်ယောက်မျှ မသိစေရ၊ တစ်ကိုယ်တည်းသာ နန်းတော် အနောက်တံခါး ကသည် ဝင်မနား တံခါးကိုထွက်၍ ငွေစင်ချောင်းနားသို့ရောက်လျှင် ငွေစင်ဝယ် ရေရှိသည့် ကာလဖြစ်၍ မကူးတည့်နိုင်။ သာမဏေတစ်ပါး လှေနှင့် ဆွမ်းဝတ်ယူမည် လာသည်ကို တွေ့လေသော် တောင်ဘက်သို့ ချပါဟု ဆိုသည်။ သာမဏေကလည်း အဘိုးကိုချ၍ နေလျှင် ဆွမ်းဝတ် နေမြင့်တော့မည်ဟု ညည်းညူသောကြောင့် လက်စွပ်ပေးမည်ဟု အကြိမ်ကြိမ် အပန်းတကြီးဆိုမှ တောင်ဘက်သို့ ပို့သည်။ လှေထက်သို့ တက်သည်တွင် မင်းတရားကြီး ကိုယ်တော် တုန်ယင်သည်ကို အဘိုး ချမ်းသလောဟု သာမဏေက မေး သည်။ တောင်ဘက်သို့ရောက်မှ သာမဏေကို ပြောရာသမျှ ပြော၍ လေးထပ်ကျောင်းသို့ ပို့စေသည်ဟု ဆရာစဉ် စာတမ်းများတွင် ဆိုသည်။ သဘောသင့်ရာ ဆင်ခြင်၍ မှတ်ရမည်။

မင်းတရားကြီးကို သံဃာတော်များ စောင့်ရှောက်ရခြင်း

လေးထပ်ကျောင်းသို့ ရောက်လျှင် ဆရာတော်နှင့် ပြောဟောပြီးမှ လူဆိုးလူသွမ်းတို့ မဝင်သာနိုင်အောင် ထီးရိုးကိုင်ကာ တပည့်တော်များကို ဆီးတားပါစေဟု ဆရာတော်ကို လျှောက်သည်။ ဆရာတော်ကလည်း ငါ ရဟန်းသား ဖြစ်သည်။ မည်သို့ အထူးမကြံသာ၊ စံကျောင်းသူတော်ကို ပင့်ပါရစေဦး ဆို၍ **စံကျောင်းဆရာတော်**ကို ပင့်စေသည်။ ရောက် လျှင် မင်းတရားကြီးက ယခင် လျှောက်မြဲ လျှောက်သည်ကို သားဆိုး ပုန်စားလေသည် အရာနှင့် ရဟန်းပြုထွက်ရှိသလော၊ ကျက်သရေတိုက်၌ နေတော်မူဟု ဆို၍ ကျက်သရေ တိုက်မှာ နေတော်မူသည်။ စံကျောင်းဆရာတော်လည်း ဆွမ်းမခံ၊ ကြွင်းကျန်သမျှ ရဟန်း၊

၁။ အေဒီ ၁၆၄၇။

* သာလွန်မင်း၏သားတော်။ စည်ပုတ္တရာစား၊ နောင်–အမြင့်မြို့စား။ နန်းတော်သို့ဝင်၍ လုပ်ကြံရာ မအောင်မြင်ဘဲ အေဒီ ၁၆၄၇ အနိစ္စရောက်။

http://www.dhammadownload.com

သာမဏေကိုခေါ်၍ ထီးရိုး တောင်ဝှေးနှင့် ကျောင်းတော်သို့ လူတစ်ယောက်မျှ မဝင်ရအောင် စောင့်စေသည်။

ငါးဆူလယ်ကြီး တောင်ဘီလူး စသော ပင်းယတံတားဦးတွင် ရဟန်းအပေါင်းတို့ကိုလည်း အလျင်ရောက်စေဟု အပြင်းခေါ်ရသည်။ ရောက်နှင့်သမျှ ရဟန်း လေးရာကျော် ငါးရာကို ကျောင်းတံခါး လေးမျက်နှာက ထီးရိုးတောင်ဝှေးနှင့် ဆီးဆို့ရသည်။ နောက်ရောက်လာသော ရဟန်း တစ်ထောင်ကျော်တို့လည်း တုတ်တောင်ဝှေးနှင့် ညောင်စင်လမ်းက ဆီးဆို့နေရသည်။ ယင်းသို့မှ မင်းညီမင်းသား၊ မှူးတော်မတ်တော်၊ မှူထမ်းရာထမ်းတို့ အစုံအညီ ရောက်လာကြသည်။ ထိုသက္ကရာဇ် တော်သလင်းလပြည့်ကျော် ၅ ရက်ကသည် သီတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော် ၅ ရက်နေ့တိုင် တစ်လကျော်ခန့်ရှိမှ အတွင်းသားတို့ လုပ်ကြံသဖြင့် ရှင်တရုပ်ကို အလိုတော်ပြည့်သည်။ နောက်လေးထပ်ကျောင်းတွင်ပင် ခုနစ်ရက် နေတော်မူပြီးမှ ရွှေနန်းတော်သို့ ဝင်တော်မူသည်။

တစ်လကျော်ပတ်လုံး ကျောင်းတော်ဦးမှာ သံဃာများ စည်းဝေး၍ ပရိတ်ရွတ်သည်ကို မင်းတရားကြီး မပြတ် နာတော်မူသည်။ ပရိတ်ရွတ်သည့် သံဃာတော်တို့အားလည်း စားတော်ကွမ်း တစ်စီ နှစ်စီ ကိုယ်တိုင် ကပ်လှူတော်မူသည်ကို အများသံဃာတို့လက်နှင့် လှမ်းယူကြသည်။ သံဃာတော် တစ်ဦးမှုကား ဒုကုဋ်နှင့်သာ ခံယူသည်။ တစ်နေ့သ၌လည်း ဤသို့ လျှောက်သည်။ ကျွန်ုပ်မှာ ဘယောင်းချေစရာ မရှိပါ၊ ဘယောင်းချေချင်ပါသည် လျှောက်သည်ကို သံဃာတော်များ တိမ်း၍နေကြသည်။ ဒုကုဋ်နှင့် ကွမ်းခံသည့် သံဃာတော်တစ်ဦးက ရဟန်းတို့မှာ ဘယောင်းချေလေ့မရှိကြ ဆိုသည်တွင် ဘယောင်းချေလေ့ရှိသည်မှတ်၍ လျှောက်သည်ဟု ဆိုသည်။

ရေနံ့ နတ်စက်ရောင်

တစ်နေ့သ၌လည်း သံဃာတော်တို့တွင် ဗေဒင်ဂဏန်း မှတ်သားသသူ ရှိပါသလောမင်းတရားကြီး မေးတော်မူသည်။ ရဟန်းတော်တို့ ဗေဒင် ဂဏန်း မလေ့မကျွမ်းချေ။ ရေနံ့မြို့က နေလာသည့် ပဥ္စင်းပျိုတစ်ဦးကား ဗေဒင်ဂဏန်း လေ့လာမှတ်သားဟန် ရှိသည်ဟု သံဃာတော်တို့ ဆိုလျှင် ထိုပဥ္စင်းကို ခေါ်၍ မေးမြန်းသည်တွင် ရဟန်းတော်က ဗေဒင်ကိုများများ မတတ်ပါ၊ ကာလကြီး တစ်ခုကိုသာ တတ်သည်ဟု ဆိုသည်။ ကာလကြီးကိုပင်ချပါတော့ဆို၍ချသော် ကာလကြီးအလို စိုးရိမ်တော်မမူနှင့်၊ သီတင်းကျွတ်လပြည့်ကိုအောင်မြင်တော်မူမည် ဆိုသည့်အတိုင်း မှန်လေသည်။ ထိုပဥ္စင်းပျိုလည်း **ဝမ်းဘဲအင်းစံမင်းတရား** [အေဒီ ၁၆၇၃–၁၆၉၈] လက်ထက် "ရေနံ့နတ်စက်ရောင်" ဟု ကျော်စောထင်ရှားစွာ ဖြစ်ပေသည်။ ရွှေစည်းခုံဘုရားအနီး အရှေ့မြောက်တွင် မုစ်မှန်ကင်းနှင့် ယွန်းကျောင်း ဆောက်၍ တင်လှူတော်မူသည်။ "ဓမ္မနန္ဒဓမ္မရာဇဂုရု" တံဆိပ်နာမံလည်း ပေးအပ်တော်မူသည်။

http://www.dhammadownload.com

သာလကာ တစ်လင်ပန်း၊ ပင်ပန်းကာ တစ်ယောက်မ

ထိုသက္ကရာဇ် သီတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော် ၁၄ ရက်နေ့ လေးထပ်ကျောင်း ဆရာတော်၊ စံကျောင်းဆရာတော်နှင့် ဆရာတော်အပေါင်းကို နန်းတော်သို့ပင့်၍ ဆွမ်းလုပ်ကျွေးတော်မူသည်။ တရားတော်ကိုလည်း နာတော်မူသည်။

ထိုအခါ မင်းတရားကြီး ဤသို့ အမိန့်တော်ရှိသည်။

၁။ လေးထပ်ကျောင်း ဆရာတော်သည် သံသရာ ဆရာတော် ဖြစ်သည်။

၂။ စံကျောင်းဆရာတော်သည် ပစ္စုပ္ပန် ဆရာတော် ဖြစ်သည်ဟု အမိန့်တော်ရှိကြောင်းကို ရာဇဝင်မှာ ဆိုသည်။

၁။ လေးထပ်ဆရာတော် ရဟန်း ပီသလှသည်။

၂။ စံကျောင်းဆရာတော်လည်း စစ်သူကြီးဖို့ ကောင်းလှပေသည်ဟု အမိန့်တော်ရှိကြောင်းကို ဆရာစဉ် စာမျာ းတွင် ဆိုသည်။

[နောင်တော်ဘုရားသားတော် သခင်ပုကို ညီတော် မင်းရဲကျော်စွာ သမီးတော် ခင်မလှစံဖြိုးနှင့် စုံဖက်တော်မူသည်တွင်လည်း လေးထပ်ကျောင်း ဆရာတော်ကို သံဃာတော်နှင့်တကွ ပင့်၍ ပရိတ်နာတော်မူသည်။ စံကျောင်းဆရာတော် မပါချေ။ "သာလကာ တစ်လင်ပန်း၊ ပင်ပန်းကာ တစ်ယောက်မ" ဟူသော ရှေးသူဟောင်းတို့ ဆိုရိုးအတိုင်း ဓမ္မဝတ်ချွတ်သောအားဖြင့် ဖြစ်လေသည်။]

ပရိတ်ရွတ် ပြီးဆုံးလျှင် မင်းကိုချည်ကို ခွေ၍ထားသည်ကို အထက်က ကွမ်းကပ်တော်မူသောအခါ ဒုက္ကဋ်နှင့် ခံစမှတ်ပြုသော သံဃာတော်က မင်းကိုချည်ကို လည်မှာစွပ်ပါတော့ဆိုသည်ကို မင်းတရားကြီး ကြားတော်မူလျှင် သည်သံဃာတော်သည် စကားကျစ်လျစ်သည်၊ အပြုအမူ ပြေပြစ်သည်၊ ငါ လေးထပ်ကျောင်းမှာ နေသည်ကာလ ကွမ်းကပ်သည်ကိုလည်း ဒုက္ကဋ်နှင့်ခံသည်၊ ဘယောင်း တောင်းသည်ကိုလည်း အခြားသံဃာတို့ တိမ်း၍နေသည်၊ သည်သံဃာ တစ်ဦးသာ ထောက်ခံပြောဟောသည်ဟု သဒ္ဓါကြည်ညိုတော်မူ၍ လေးထပ်ကျောင်းတော် အနောက်တွင် အမတ်တစ်ဦးက ဆောက်သော ရွှေကျောင်းကို တင်လှူတော်မူသည်။

[စံကျောင်း ဆရာတော်မှာ အသက်ရှည်မည် အကြောင်းကို ကြံဆောင်ပါ ဆို၍ မင်းကို အသက်ရှည်အောင်သာ ဆီးဆို့ကာရံသည်။ တစ်ဖက်သား သေကျေအောင် မပြု။ **အာပတ္တိပယောဂ*** မပါသည် ဖြစ်၍ **အာပတ်****လွတ်၏။ ဒုဋ္ဌဂါမဏိမင်းဘေးက

---

* [ဝိနည်း] ရဟန်းတော်များ ပညတ်ချက် သိက္ခာပုဒ်ကို လွန်ကျူးသောကြောင့် သင့်ရောက်သောအပြစ်။ အာပတ်။ ထိုအာပတ်သည်– က။ ပါရာဇိကအာပတ်၊ ခ။ သံဃာဒိသိသ်အာပတ်၊ ဂ။ ထုလ္လစ္စဉ်းအာပတ်၊ ဃ။ ပါစိတ်အာပတ်၊ င။ ပါဋိဒေသနီအာပတ်၊ စ။ ဒုက္ကဋ်အာပတ်၊ ဆ။ ဒုဗ္ဘာသိအာပတ်အားဖြင့် (၇) မျိုး ရှိသည်။ [ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာ မြတ်ဗုဒ္ဓပါဝစနအဘိဓာန်–ဦးမြတ်ကျော် (မြန်မာစာအဖွဲ့) ပြုစု၍ ဦးစံလွင် အင်္ဂလိပ်ဘာသာပြန်၊ စာ–၂၇၅၊ ဧပြီ၊ ၂၀၀၂၊ မြန်မာစာအဖွဲ့ထုတ်။]

** န–[ဝိနည်း] ရဟန်းတော်များ သိက္ခာပုဒ် ကျူးလွန်သောကြောင့် သင့်ရောက်သောအပြစ်။ [ပါ၊ အာပတ္တိ] ကြိ–[ဝိနည်း] ရဟန်းက ဓိဓိတွင် သင့်ရောက်သောအာပတ်ကို ရဟန်းတစ်ပါးပါးထံ ဖွင့်ဟပြောကြားသည်။ ဒေသနာကြားသည်။ ကြိ–[ဥဝစာ] အပြစ်သင့်ရောက်မှုမှ ကင်းလွတ်သည်။ [စရိုးဆောင် မြန်မာအဘိဓာန်၊ စာ–၃၇၉၊ ပထမကြိမ်၊ စက်တင်ဘာ၊ ၁၉၉၉၊ မြန်မာစာအဖွဲ့ဦးစီးဌာန။]

http://www.dhammadownload.com

လွတ်စိမ့်သောငှာ သဒ္ဒါတိသာမင်းကို ရဟန္တာတို့ ကယ်ဆယ်သော မဟာဝင် ထုံးစံအတိုင်း ဖြစ်သည်။]

လေးထပ်ကြီး ဆရာတော်သည် တူးရှင်းခြေအနွယ် ပုဂံရှေ့ သာသနာ၊ နောက် သာသနာ အဝင်အပါ ဖြစ်သည်။ အခြားတစ်ပါး အမှတ်မဲ့ ဂိုဏ်းသံဃာတို့၏ ပစ္စည်း လေးပါးကို မသုံးဆောင်၊ ရေကိုမျှ မသောက်ရအောင် သွားလေရာရာ ကရား၊ သားရေနွယ် လွယ်၍ သွားကြစမြဲတည်း။

ကျောင်းတိုက်ကြီး ၄ တိုက်

သရေခေတ္တရာ ရသေ့ပြည်တွင်းဝယ် **ဒွတ္တပေါင်မင်းကြီး** ကောင်းမှုတော် ဘုရား ခြောက်ဆူတွင် သရမာစေတီပုံကို ယူ၍ တည်တော်မူသော ရာဇမဏိစူဠစေတီ ဝန်းကျင် လေးမျက်နှာ ပြဋ္ဌါဝန်၊ ဒက္ခိဏာဝန်၊ ပစ္ဆိမာဝန်၊ ဥတ္တရာဝန် ကျောင်းကြီး လေးကျောင်းတွင် ဥတ္တရာဝန်ကျောင်းကို လောင်မီးကျ၍ ကျန် ၃ ကျောင်းကို ပါဠိ အဋ္ဌကထာ ဋီကာကျမ်းဂန် တတ်လှစွာသော ဆရာတော်တို့အား တင်လှူတော်မူသည်။ ဂုဏ်သတ္တိနှင့် ထိုက်လျော် အောင် တံဆိပ်နာမံလည်း ပေးတော်မူသည်။ ဥတ္တရာဝန်ကျောင်းကို အသစ်ဆောက်လုပ်၍ ငါးထပ်ဒါယကာ မင်းတရား လက်ထက်မှ တင်လှူသည်။

သိမ်သမုတ်တော်မူမည် ကြံတော်မူ၍ ဆရာတော်အပေါင်းနှင့် တိုင်ပင်တော်မူသည် တွင် ကောင်းမှုတော်ကိုလည်း ထီးမတင်ရသေး၊ ကျောင်းတော်များကိုလည်း မလှူရသေး ဟူ၍ ဆိုင်းလင့်တော်မူသည်နှင့် နတ်ရွာစံ၍ သိမ်မသမုတ်မိလေ။ ကျောင်းကြီး လေးကျောင်း၊ ဆရာတော် လေးပါး အနက် ဒက္ခိဏာဝန်ဆရာတော် သုတ်တိုင်းအစေ့ သမ္မန်ခြောက်ပါး လှည့်၍ သဒ္ဒါရှစ်ဆောင် နိဿယကို စီရင်သည်။ ပစ္ဆိမာဝန်ဆရာတော် ဉာသ်ပါဌ်ကို သမ္မန်ခြောက်ပါးဖွင့်၍ ဝိဂြိုဟ်ဝစနတ္ထ အရကောက်နှင့်တကွ ဉာသ်ကျမ်းရိုးကို စီရင်သည်။

အမြင့်မြို့စား ရှင်တရုပ်အကြောင်း ပြီး၏။

---

၅၁ – သားတော် မင်းရဲရန္တမိတ်မင်း လက်ထက် တရုတ်စစ်ရောက်ခြင်း အကြောင်း

သက္ကရာဇ် ၁၀၁၀[၁] ခုနှစ်တွင် သားတော် မင်းရဲရန္တမိတ် (ပင်းတလဲမင်း) [အေဒီ ၁၆၄၈– ၁၆၆၁] မင်းဖြစ်တော်မူ၏။ "သိရီနန္ဒဓမ္မရာဇာပဝရာဓိပတိ" တံဆိပ်နာမံ ခံတော်မူသည်။ ခမည်းတော် စံနေသော ရာဇမဏိစူဠာ သဘင်နန်းတော်ကို ကောင်းမွန်စွာ ကျောင်း ဆောက် လုပ်၍ တိလောကာလင်္ကာရ ဆရာတော်အား တင်လှူတော်မူသည်။ ယခင် အထက်က ပြခဲ့သော အလင်္ကာရပုဂ္ဂိုလ်ကျော် ၃ ပါး အဝင်တည်း။ စစ်ကိုင်း လေးထပ်ဘုံသာတုလွတ် ကျောင်းတော်ကိုလည်း ဒါဌာနာဂရာဇဂုရုဆရာတော်အား တင်လှူတော်မူသည်။ ထိုဆရာ

၁။ အေဒီ ၁၆၄၈။

http://www.dhammadownload.com

တော်သည် ညာသ်ရှစ်ဆောင်အဖွင့် "နိရုတ္တိသာရမဉ္ဇူသာကျမ်း" ကို စီရင်၏။ **သက္ကရာဇ် ၁၀၀၂**[၁] ခုနှစ် တပေါင်းလတွင် စစ်ကိုင်း သောတာပန်နတ် ၉၉ ပါး ပြောင်းသွားတော့မည် အိပ်မက်ပေးသည် ဟူ၍ ပြည်သူပြည်သားတို့ ပူဇော်ကြသည်ဟု ရာဇဝင် ရှိသည်။ နတ်တို့ ပြောင်းသွားမြဲ မဟုတ်၊ နိမိတ်စကားသာ ဖြစ်သည်။ ထိုကာလ တရုတ်စစ် ရောက်၍ သာသနာရေး မငြိမ်မဝပ် ရှိချေသည်။

တရုတ်စစ်ရောက်ခြင်း အကြောင်း ပြီး၏။

---

၅၂ – ညီတော် ပြည်မင်းလက်ထက် နန်းကျောင်းဆရာတော် ၂ ပါး အကြောင်း

သက္ကရာဇ် ၁၀၂၃[၂] ခုနှစ်တွင် ညီတော်ပြည်မင်း [အေဒီ ၁၆၆၁–၁၆၇၂] မင်းပြုတော်မူ၏။ "မဟာပဝရဓမ္မရာဇလောကာဓိပတိ" တံဆိပ်နာမံ ခံတော်မူသည်။ ထိုအခါ ဇာတာတော် မသန့်သည် ဟူ၍ ယခုမြောက်နန်း ကျောင်းရာတွင် သက်ငယ်နန်း ဆောက်လုပ်ပြီးလျှင် ဘုံသာဝတီ သမုတ်၍ ယာယီစံတော်မူသည်။ မြောက်နန်းဆောင်ကို ယာယီနန်းရာတွင် မြောက်နန်းကျောင်း ဆောက်သည်။ တောင်နန်းဆောင်ကိုလည်း မြို့အရှေ့ယွန်းတွင် တောင်နန်းကျောင်း ဆောက်သည်။ ပြီးလျှင် စစ်ကိုင်းအိမ်ရှေ့ကျောင်း အဂ္ဂဓမ္မာလင်္ကာရ ဆရာတော်အား မြောက်နန်းကျောင်းကို တင်လှူတော်မူသည်။ ထိုဆရာသည် သဒ္ဒါ နိဿယ၊ အဘိဓမ္မတ္ထ သင်္ဂြိုဟ်နိဿယ၊ အဘိဓမ္မတ္ထ သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းရိုး၊ မာတိကာ၊ ဓာတု ကထာ၊ ယမိုက်၊ ပဋ္ဌာန်းအရကောက်များကို စီရင်သည်။

မြောက်နန်းကျောင်း ဆရာတော်တပည့် ကျောင်းရုံနေ ရှင်ဇိနာရာမအား အိမ်ရှေ့ မင်းက တံတားဦးလယ်ပြင်တွင် ဆောက်သော လယ်ပြင်ရွှေကျောင်းကို တင်လှူတော် မူသည်။ မြောက်နန်းကျောင်း ဆရာတော် တပည့် ချင်းတွင်းရွာနေ ရှင်ဂုဏာဂန္ဓအားလည်း တံတားဦးတွင် မုန့်စီကျောင်းဆောက်၍ တင်လှူတော်မူသည်။ ပထမ မုန့်စီဆရာတော် ဟူ၍ ကျော်စောထင်ရှားစွာ၏။ အဝပြည်ထဲက စာပေသင်ကြားပြီးမှ ဗဒုံမြို့ကျေး ဆီးပင် တွင် ချင်းတွင်းဇာတိရပ်ရွာမှာ နေထိုင်လာသည်။ ပစ္စည်းပစ္စယ လှူဒါန်းပေးကမ်းမည့်သူ နည်းပါး၍ ဆင်းရဲငြိုငြင်သည်။ ထိုအခါ ချင်းတွင်းရွာတွင် ငမောက် ဆိုသူမှာ အမျက် ကျောက်ကောင်း ရှိသည်ကို မင်းက သိမ်းယူ၍ ချင်းတွင်းငမောက်ကျောက်ဟု ကျော်စော ထင်ရှားသည်။ ထိုအခိုက် မြောက်နန်းဆရာတော်က ချင်းတွင်းရွာမှာ အမျက်ကျောက်သာ မဟုတ်၊ ပိဋကတ်အိုး တစ်လုံးလည်း အသုံးအဆောင်မရ ရှိလေသည်ဟု မင်းနားကြား အောင် ပြောဆိုရာတွင် ရှင်ဂုဏာဂန္ဓကို ပင့်၍ ကိုးကွယ်တော်မူသည်ဟု အထင်အရှား စကားစဉ် ရှိသည်။

၁။ အေဒီ ၁၆၅၀။
၂။ အေဒီ ၁၆၆၁။

http://www.dhammadownload.com

မောင်းထောင်ရှင်ဂုဏသာရ၊ ပလိုင်းရှင်သုဇာတတို့လည်း ရှင်ဂုဏာဂန္ထအနွယ် စာသင်တပည့် ဖြစ်သည်။ တစ်ရံရောအခါ ရဟန်းသံဃာ ပရိသတ်ဘောင်တွင် အဂ္ဂမဗ္ဗာ လင်္ကာရတို့လည်း ငါတို့မရှိလျှင် ကျမ်းဂန် တတ်ပြုချေတော့မည်ဟု **တောင်ဘီလာဆရာတော်** [အေဒီ ၁၅၇၈–၁၆၅၀] က မြောက်နန်းကျောင်း ဆရာတော်ကို အပျော်အပါး မိန့်တော်မူသည်ကို အရှင်ဘုရားတို့ မရှိလျှင် ကျွန်ုပ်တို့ပင် ကျမ်းတတ်ပြုရမည်ဟု စကားစဉ် ရှိသည်။ ယခုကား ကျွန်ုပ်တို့ ကျမ်းတတ် မဟုတ်ပါသလော လျှောက်သည် ဟူ၍လည်း ပြောဆိုကြသည်။ ပြည်မင်းတရား တောင်းပန်၍ ရာဇဝင်ချုပ်လည်း ပြုသည်။ ယခု ထက်တိုင် မြောက်နန်းကျောင်းရာဇဝင် ဟု ခေါ်ကြသည်။

မြောက်နန်းကျောင်း ဆရာတော်သည် ပြည်မင်းအမတ် နေမျိုးနော်ရထာသား အမတ်မျိုး ဖြစ်သည်။ တစ်ရံရောအခါ ရဟန်းလူထွက်ဖြစ်သော သတိုးမင်းကြီးသည် မှူးမတ်အဆောင်အရွက် အခင်းအကျင်းနှင့် ကျောင်းတော်သို့လာ၍ ဆရာတော်နှင့် စကား စမြည် ပြောဟောကြရာသည်တွင် အဆောင်အရွက် အခင်းအကျင်းကိုပြ၍ အရှင်ဘုရား လူဖြစ်လျှင် ဤမျှလောက် မှူးမတ်စည်းစိမ်ကို ရလိမ့်မည်ဟု ဆိုသည်ကို ဤမျှလောက် သော စည်းစိမ်သည် ငါတို့ အိမ်သာ တစ်ခါတက်ကိုမျှ မတန်လေ၊ အိမ်သာ တစ်ကြိမ်တက် လျှင်ပင် အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်း များစွာပွားသည် မဟုတ်တုံလောဟု ဆရာတော်က ချေဆိုသည် ဟူ၍လည်း အစဉ်စကား ရှိသည်။

[ဤသို့ဆိုသော စကားများသည် ဆရာစဉ်စကား မုချ မဟုတ်ပေ။ ဥပစာအားဖြင့် သွင်း၍ ရှေးဆရာတို့ အမူအကျင့် အနေအထိုင်ကို မှတ်ဖွယ်ရှိသဖြင့်သာ ဆိုလိုက်သည်။]

နန်းကျောင်းဆရာတော် ၂ ပါး အကြောင်း ပြီး၏။

---

၅၃ – သားတော် နရာဝရမင်းလက်ထက် လူထွက်မည် ပြုသော ပဥ္စင်းပျိုတစ်ဦး အကြောင်း

သက္ကရာဇ် ၁၀၃၄[1] ခုနှစ်တွင် သားတော် **အိမ်ရှေ့မင်း နရာဝရ**[*] [အေဒီ ၁၆၇၂] ရွှေနန်းတက်၍ ဥကင်သ ဖွင့်တော်မူ၏။ "မဟာသီဟသူရဓမ္မရာဇာ" တံဆိပ်နာမံ ခံတော်မူသည်။ ထိုမင်း လက်ထက် ရွှေစည်းခုံမြောက် စောင်းတန်းအနီးတွင် ဇေတဝန်ခြေတိုင်ကျောင်းဟု ခေါ်ဝေါ် သော ကျောင်းဝယ် စာပေသင်သော ပဥ္စင်းပျိုတစ်ဦးသည် ကျမ်းဂန်တတ်လျက် အရွယ်ပျို သည်နှင့် ပျိုစိတ်သို့လိုက်၍ လူဝတ်လဲမည် ကြံသဖြင့် ဝတ်စားတန်ဆာယူလျက် အဖော် ရဟန်းများနှင့် ယင်းရဲဆိပ်သို့လာကြသော် ရဟန်းအဖြစ်နှင့် ဘုရားကို ရှိခိုးဦးမည်ဟု လိုဏ်တွင်းသို့ ဝင်၍ ရှိခိုးပူဇော်သည်။ ထိုအခိုက်တွင် ဒကာမ တစ်ယောက်သည် လိုဏ်ပြင်က ရေချမ်းသွန်း၍ ဤကောင်းမှုဖြင့် ဆင်းရဲနှင့် ငရဲပါ ကင်းလို၏။ ဖြစ်လေတိုင်းသော ဘဝ၌လည်း လူထွက်မယား မဖြစ်ပါလိုဟု ဆုတောင်း၏။

---

[1] ၁။ အေဒီ ၁၆၇၂။

[*] **ပြည်မင်း၏သားတော်ဖြစ်သည်။ အေဒီ ၁၆၇၂ ပြည်မင်း အနိစ္စရောက်သည်။ အရိုက်အရာကို အိမ်ရှေ့ နရာဝရမင်း ဆက်ခံသည်။ တစ်နှစ်နီးပါး နန်းစံပြီးနောက် ကွယ်လွန်သည်။**

http://www.dhammadownload.com

ထိုသို့ ဆုတောင်းသံကို ထိုပဥ္စင်းပျို ကြားလေလျှင် အံ့ဖွယ်သရဲ ငါလည်း လူထွက်မည် **လာသည်။ ဒကာမလည်း** ပြင်က ဆုတောင်းသည်။ မေးရစေဦးကြုံ၍ လိုဏ်ပြင်ထွက်ပြီးမှ **လူထွက်မယား** မဖြစ်ပါလို ဘယ့်ကြောင့် ဆုတောင်းသနည်းဟု မေးလျှင် ဒကာမက ဤသို့ ဆို၏။ လူထွက်မယား မဖြစ်ပါလို ဆုတောင်းသည်ကား လူမိုက်မယား မဖြစ်လိုဟု ဆိုလိုသည် ဆိုသော် လူထွက်လျှင်ပင် မိုက်လေတော့သလော မေးပြန်၍ လူထွက်သော ရဟန်းသည် ဘယ့်ကြောင့် မမိုက်ဘဲ ရှိတော့မည်နည်း။ ရဟန်းမည်သည်ကား သူလှူသော အဝတ်အစား၊ သူလှူသော အရိပ်သစ်မ်းကို သုံးဆောင်စားသောက်၍ ချမ်းသာစွာ နေထိုင်ရပေသည်။ စာပေကျမ်းဂန် သင်ကြားလိုသော်လည်း သင်ရ၏။ မသင်လိုလျှင်လည်း သင်္ကန်းကြီးကို ခြေကန်ကာသာ အိပ်လိုသမျှ အိပ်နေရသည်။ ထိုသို့စဉ်လျက် သူ့ကျွန်ခံဦးမည်၊ မယားကျွန်ပြု၍ လုပ်ကျွေးဦးမည်၊ လူထွက်သော ရဟန်းထက် မိုက်သောလူ မရှိပြီ။ လူမိုက်မယား ဖြစ်ချေက ကျွန်ုပ် မဆင်းရဲပြီလောဟု ဒကာမ ဆိုသည်ကို ကြားလျှင် ထိုပဥ္စင်းပျိုသည် **သတိသံဝေဂ**[၁] ရသဖြင့် ယင်းရဲတံခါးပြင်သို့ထွက်၍ ကြံမှိုင်ကာ ရပ်လျက် နေ၏။

ထိုအခိုက်တွင် ဝတ်စားတန်ဆာ ဆောင်ယူခဲ့သော အဖော်တို့က ခေါ်သည်ကို လာခဲ့ကြပါဦးဟု ခေါ်၍ လာကြလျှင် ယခင်အကြောင်းမျိုးကို ပြန်ပြော၍ ယခုမှကို ငါ လူဝတ်မလဲပြီဟု စစ်ကိုင်းသို့ ကူးလေသည်။

[ဆုတောင်းသော ဒကာမသည် လူ မဟုတ်၊ နတ်စောင်မသည် ဖြစ်မည်ဟု ပညာရှိတို့ ဆိုစမှတ် ပြုကြသည်။]

စစ်ကိုင်းသို့ရောက်လျှင် ကျမ်းဂန်တတ်သော ဆရာတို့ထံ နည်းနာခံပြီးမှ ပုညစေတီတောင် ယခုရှိသည့် တိလောကဂရု ကျောင်းရာတွင် ကျောင်းငယ်နှင့် နေ၏။ ရဟန်းသံဃာများကို သင်ကြားပို့သပေ၏။ စာသင်စာနာများ၍ ကျောင်းမနေလောက်သောကြောင့် တဲဆောက်ကာ မိုးကာနေကြရလေ၏။ တစ်ရံရောအခါ အဝမင်း ပုညစေတီသို့ ထွက်တော်မူသည်တွင် တဲဆောက်ကာ နေကြသည်ကို မြင်၍ **ဥမင်**[၂]နှင့်တကွ ကျောင်းဆောက်၍ ထိုပဥ္စင်းပျိုအား တင်လှူတော်မူသည်။ "တိလောကဂရု" တံဆိပ်နာမံလည်း ပေးအပ်တော်မူသည်။ တိလောကဂရု ဆရာတော် တပည့် ခုနစ်ဝါရ ရှင်တေဇောဒီပသည် ပရိတ်ကြီးဋီကာကို စီရင်သည်။ နောက် "တိလောကလင်္ကာရ" တံဆိပ်ခံ၍ အလင်္ကာပုဂ္ဂိုလ်ကျော် သုံးပါးအဝင် ဖြစ်သည်။

[စကားပြေပြစ်၍ ခေါ်ဝေါ်လွယ်စေခြင်းငှာ က, အက္ခရာကို ချေ၍ တိလောဂရုဟုတွင်လေသည်။ **နာရာဝရ** [အေဒီ ၁၆၇၂] လက်ထက် ဖြစ်သည်။ **အနောက်ဘက်လွန်မင်း** [အေဒီ ၁၆၀၆–၁၆၂၈] လက်ထက် ဟူ၍လည်း ဆရာစဉ် စာတမ်းအချို့တွင် ဆိုသည်။]

စစ်ကိုင်း ရှင်ဖြူ ရှင်လှမြောက်တွင် အရှေ့ ပရက္ကမ၊ အနောက် ပရက္ကမ ဆရာတို့သည် ပင်းယ ကောင်းစဉ်ကပင် စကားကျောင်းမှ ထွက်ပြီးလျှင် တောင်ဘီလူးအရပ်သို့

၁။ **ထိတ်လန့်ခြင်း သတိ။**
၂။ **လိုဏ်ဂူ**

http://www.dhammadownload.com

ပြောင်း၍ နေထိုင်ကုန်သည်။ ထိုကာလ အဝ မတည်သေး။ ကျန်စစ်သား ကောင်းမှု ထီးလှိုင်ရှင်ဘုရားသာ ရှိသည်။ ထိုဘုရားအနီးတွင် ရွာလည်း ရှိ၏။ ထိုရွာကို ဆွမ်းခံ အမှီပြု၍ ပရက္ကမတိုက်သံဃာတို့ နေကြလေ၏။ **ပထမ မင်းခေါင်ကြီး** [အေဒီ ၁၄၀၀–၁၄၂၁] ဆရာ ပင်းယ ရာကြည့်ဆရာတော်တို့လည်း တောင်ဘီလူး ပရက္ကမ အနွယ်က ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ငါ ပရက္ကမမှာ စာသင်စဉ် ငါ့ဦးထုပ် လေလာ၍ ကျသည်ကို ငါ နင်းမိ၍ ငါ မချွတ် မင်းဆရာ ဖြစ်မည်၊ နိမိတ်ဖတ်လေသည်ဟု မင်းခေါင်ကြီး လက်ထက် စကားရပ်က ဆိုခဲ့လေသည်။

အဝ တည်ရာတွင်မှ တောင်ဘီလူးမှာ ငါတို့နေ၍ မသင့်ပြီဟု စစ်ကိုင်းသို့ ကူးပြီးလျှင် အုံ့တော်မှုဘုရားအနောက် ချောက်မှာ နေကြလေ၏။ အရှေ့ အနောက် နှစ်တိုက် တည်၍ နေသောကြောင့် အရှေ့ပရက္ကမ၊ အနောက်ပရက္ကမ ဟု တွင်လေသည်။ ထိုကျောင်းတိုက် သံဃာတို့ကို ကျောင်းကအရှေ့၊ မြစ်အနောက်ဘက် လက်ပံရွာတွင် မင်းခေါင်ကြီးက ဆွမ်းဝတ်တည်သည်။ ဆွမ်းတော်ဝတ်ချက်တို့ နေကြသည်ကို စွဲမှတ်၍ ရှေးက လက်ပံရွာသည် နောက်မှ ယခုထက်တိုင် ဝတ်ချက်ရွာ တွင်လေသည်ဟု အစဉ်စကား ရှိသည်။ ထိုဆရာတို့သည် ပုဂံ ရှင်အရဟံအနွယ် ရှေ့သံဃာ၊ ရှင်ဆပ္ပဒတို့အနွယ် နောက်သံဃာ အဝင်အပါ တောနေ ရဟန်းကောင်း ရဟန်းမြတ် ဖြစ်ကြသည်။

လူထွက်မည် ပြုသော ပဉ္စင်းပျို တစ်ဦးအကြောင်း ပြီး၏။

---

၅၄ – ပုခန်းကြီးမြို့တွင် ရွှေဥမင်ဆရာတို့ အဆက်အနွယ် အကြောင်း

ပုခန်းကြီးမြို့တွင် **ရွှေဥမင်ဆရာတို့** အဆက်အနွယ်ကား အဝ မတည်မီ ပင်းယ ကောင်းစားစဉ်ကပင် **မင်းရဲသင်္ခယာ** [အေဒီ ၁၃၁၅–၁၃၂၇] သည် ပုခန်းကြီးကို ပြုစု၍ စေတီဂူကျောင်း တည်သည်။ အဝ တည်မှလည်း သတိုးမင်းဖျား ဘိုးတော် အသင်္ခယာသည် မင်းငါးဆက် တိုင်အောင် ပုခန်းကြီးကို ပြုစုသည်။ ရွှေကျောင်းဥမင် တည်ပြီးလျှင် ပုဂံစွယ်ရှင် တွင်သော သီလဗုဒ္ဓိပံသုကူကြီး၏ အဆက်အနွယ် ရှင်ဓောတိပုညကိုပင့်၍ ရွှေဥမင်ကျောင်းတိုက်ကို တင်လှူသည် ဟူ၍ ဆရာစဉ် စာတမ်းတွင် ဆိုသည်။ ထိုရှင်ဓောတိပုည တပည့် ရှင်ဓမ္မနန္ဒ၊ ၎င်းတပည့် **ရှင်ဇမ္ဗုဓဇ** *သည် ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ ကျမ်းဂန် ကျနသည်။ အနက်မြန်မာ နိုင်နင်းသည်။ ဝိနည်းငါးကျမ်း ပါဠိတော်၊ အဋ္ဌကထာ နိဿယကို စီရင်၏။ ယခုထက် တိုင် မှီခိုရာ ဖြစ်ပေသည်။ ရှင်ဇမ္ဗုဓဇ ကိုယ်တိုင်တော် ရေးသားသော ဝိနည်း ပါဠိတော်၊ အဋ္ဌကထာနိဿယလည်း ဆရာစဉ်ဆက်လက် စွဲလက်မကွာ ကိုးကွယ်ပူဇော်၍ လာသည်။ ယခုထက်တိုင်ပင် ကျောင်းတော်တွင် ရှိသည် ဟူ၏။

တစ်ရံရောအခါ **တောင်ဘီလာဆရာတော်** [အေဒီ ၁၅၇၈–၁၆၅၀] သည် မန်းစက်

---

* **ရှင်ဇမ္ဗုဓဇ ဆရာတော်နှင့် တောင်ဘီလာ ဆရာတော်နှစ်ပါး ဆွေးနွေးပြောဟော စကားစဉ်ကို နောက် ဆက်တွဲ [က] တွင် ဖော်ပြထားသည်။**

http://www.dhammadownload.com

တော်ရာကို အဖူးအမြော် ကြွတော်မူ၍ အပြန်တွင် ပုခန်းကြီး **ရွှေဥမင် ရှင်ဓမ္မစေတီ** ဝင်၍ ဆွေးနွေး ပြောဟောတော်မူကြသည်။ လင်္ကာပေသလ သိက္ခာကာမ သူတော်ကောင်းချင်း ဖက်လဲတကင်း မြတ်နိုးစုံမက်စွာ ရှိကြ၏။ ရှင်ဓမ္မစေနှင့် တောင်ဘီလာဆရာတော် သိက္ခာဝါ အတူအမျှ ရှိသည်။ ကျောင်းကဆင်း၍ အပြန်ကို လိုက်၍ပို့သည်တွင် အကျွန်ုပ် မင်းဆရာ ဖြစ်သည်၊ ငါ့ရှင် ရှေ့က ကြွပါ ဟု ရှင်ဓမ္မစေကို တောင်ဘီလာ ဆရာတော်က ဆိုသည်။ ငါ့ရှင် မင်းဆရာ ဖြစ်ပေသည်၊ ငါ့ရှင် ရှေ့ကကြွပါဟု ရှင်ဓမ္မစေက တောင်ဘီလာ ဆရာတော်ကို ဆိုပြန်သည်။

ပုဂ္ဂိုလ်မြတ် နှစ်ပါးတို့၏ အာဘော်စကားအရကား ကိုယ်တော် ရှေ့ကကြွသော် မင်းဆရာဖြစ်၍ ကြွလေသည်ဟု သူတစ်ပါးတို့ ထင်မှတ်လေတော့မည်။ ထိုသို့ မထင် ရအောင် မင်းဆရာ မဟုတ်သသူ ရှေ့ကကြွပါ ဆိုလိုသည်။ [ဤကား–တောင်ဘီလာ ဆရာတော် အာဘော်။] မင်းဆရာကိုပင် မခန့်မညား ရှေ့က သွားလေသည်၊ သူတစ်ပါးတို့ ထင်မှတ်လေတော့မည်၊ ထိုသို့ မထင်ရအောင် မင်းဆရာ ဖြစ်သသူ ရှေ့ကကြွပါ ဆိုလို သည်။ [ဤကား– ရှင်ဓမ္မစေ အာဘော်။]

[တောင်ဘီလာဆရာတော်ကား–ဓမ္မဝတ်ကို လိုက်သည်။ ရှင်ဓမ္မစေကား လောက ဝတ်ကို လိုက်သည်။ သည်မှတစ်ပါး စကားနှစ်ရပ်၏ အာဘော်အရကို သင့်အောင် ကြံစည်လေဦး။]

တောင်ဘီလာ ဆရာတော် [အေဒီ ၁၅၇၈–၁၆၅၀] လည်း စစ်ကိုင်း အဝသို့ ရောက်လျှင် တောင်ဘီလာ ဆိုးတော မင်းဝံတောင်ရိုးကြီး အရှေ့ချောက်ကြားတွင် အရညကင် တောဝင်တော်မူသည်။ ထိုအကြောင်းကို ညီနောင်မင်းနှစ်ပါး ကြား၍ အလျင်လက်ဦး တွေ့လျှင် ကျောင်းဆောက်မည်ဟု သူရဦး၊ ငါရဦး ဆရာတော်ကို ရှာကြသည်။ ညီတော် **မင်းရဲကျော်စွာ** [အေဒီ ၁၅၉၃–၁၆၄၇] က လက်ဦးတွေ့သောကြောင့် လေးကျွန်းဆီမီး ဘုရားမြောက် တောင်ဘီလာချောက်တွင် ဓေတဝန်ရွှေကျောင်း ဆောက်၍ တင်လှူရှုလသည်။

[သူတော်ကောင်းတို့ အကြောင်းအရာ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို တစ်ကြိမ် ကြား၍ တစ်ခါပင် ပီတိသောမနဿ ဖြစ်သော်လည်း နတ်မင်းအဖြစ် ခုနစ်ကြိမ်၊ လူမင်းအဖြစ် ခုနစ်ကြိမ် တိုင်အောင် အကျိုးခံစားရကြောင်းကို အရဏဝတီသုတ်၌ ဟောတော်မူသည်နှင့်အညီ ပီတိသောမနဿ ဖြစ်စေလို၍ ဤစကားများကို ဆိုလိုက်ပါသည်။]

တောင်ဘီလာ ဆရာတော်လည်း ရှင်ဓမ္မစေ အကြောင်းအရာကို **သာလွန်မင်းတရား ကြီး** [အေဒီ ၁၆၂၉–၁၆၄၈] မှာ စကားစပ် ပြောဆို၍ မင်းတရား ကြည်ညိုတော်မူသဖြင့် ဓမ္မစေ အမည်တော်ရင်းတွင် "ဓမ္မဒီပဓေ" ဟု အက္ခရာနှစ်လုံး တိုး၍ တံဆိပ်နာမံကို အပ်တော်မူသည်။ ထိုမှတစ်ပါး တောတွင်းကျေးရွာများတွင် နေရင်း မဏိရတနာဘုန်းကြီး လည်း အဋ္ဌသာလိနီ၊ သမ္မောဟ ဝိနောဒနီ၊ ကင်္ခါဝိတရဏီ အစရှိသော အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာကျော်၊ သခေံပဝဏ္ဏနာ စသော ဋီကာများကို အထူးထူး အပြားပြား နိဿယ စီရင် သည်။ ထိုဆရာသည် အနက်မြန်မာ သန်လှသည်။ ပုရပိုက်မှာ မတင်ဘဲ ပေတွင်သာ ကညစ်နှင့်ရေး၍ ကျမ်းဂန်ပြုစုသည်။

http://www.dhammadownload.com

နေရင်းရွာတွင်ပင် ပုဗ္ဗာရုံဘုန်းကြီးလည်း မဏိဒီပကအကြွင်း ဒွါရကထာဋီကာကို ဖွင့်၍ ဝုဋ္ဌတ္ထဒီပနီဟု စီရင်သည်။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ဂဏ္ဌိ၊ နေတ္တိ ပါဠိတော် နိဿယများကိုလည်း စီရင်သည်။ ပခွင်း ဖြစ်အောင်ပင် **ဂါမဝါသီ**[*] တို့ဂိုဏ်းတွင် နေမိသည်။ နောက် တရားကျမ်းဂန်ကို ဆင်ခြင်မိသည်တွင်မှ ဦးထုပ် တရာဘတ်ကို စွန့်၍ တောနေဂိုဏ်းသို့ ဝင်သည်။ ထိုဘုန်းကြီးလည်း ဉာဏ်ပညာ ကြီးကျယ်နက်နဲလှသည်။ ခပ်သိမ်းသော ဝိဂ္ဂြိုဟ်ဝစနတ္ထ အရာ၌ ပကတိ၊ ဝိကတိနည်း နှစ်ချက်စီ အရကောက်လျက် အပြောအဆို ကွယ်ပျောက်လေသည့် အရာလည်း ထိုဘုန်းကြီးတွင် အပြောအဟော ပေါ်ပြန်လေသည်။

ရွှေဥမင်ဆရာတို့ အဆက်အနွယ် အကြောင်း ပြီး၏။

---

၅၅ – ညီတော် ရမည်းသင်းမင်းကြီး မင်းရဲကျော်ထင် လက်ထက် မြောက်နန်းကျောင်း ဆရာတော်တို့ အကြောင်း

သက္ကရာဇ် ၁၀၃၅[၁] ခုနှစ်တွင် ညီတော် ရမည်းသင်းမင်းကြီး **မင်းရဲကျော်ထင်** [အေဒီ ၁၆၇၃–၁၆၉၈] မင်းဖြစ်တော်မူ၏။ "သီရိပဝရမဟာဓမ္မရာဇာ" တံဆိပ်နာမံ ခံတော်မူသည်။ ဝမ်းဘဲအင်းမှာ စံနေတော်မူ၍ **ဝမ်းဘဲအင်းစံ** မင်းတရားဟု တွင်သည်။ ဝမ်းဘဲအင်းမှာ ဆောက်လုပ်သော အောင်မြေဘုံကျော် ကျောင်းတော်ကို သိရီသဒ္ဓမ္မပါလ ဆရာတော်အား တင်လှူတော်မူသည်။ မဟာမုနိ လေးထပ်ကြီးတောင် လေးထပ်ကျောင်း၊ မြောက်နန်းကျောင်း ဆရာတို့မှ စ၍ **ဂါမဝါသီ**၊ **အရညဝါသီ**[**] ဆရာ သံဃာများကိုလည်း ကိုးကွယ်ချီးမြှင့်တော်မူသည်။ ညောင်ရမ်း ဆယ်ဆက်တွင် နောက်ငါးဆက်မင်းတို့သည် အုတ်အရောရော၊ ကျောက်အရောရော ဟူသကဲ့သို့ မရွေးမချယ် ကိုးကွယ်ကုန်သည်။ ထိုသို့ကိုးကွယ်သော်လည်း ဆရာစဉ်ဆက် အခြေအမြစ် သက်ဆင်းတိုင်း ကျင့်ဆောင်ကုန်သည် ဖြစ်၍ လဇ္ဇီပေသလ သိက္ခာကာမ ဓမ္မဝါဒီ ဆရာစဉ်ဆက် မပျက်နိုင်သော အကြောင်းကို ယခင်လက်ဦးက ပြခဲ့သော နည်း ၃ ပါးဖြင့် ဆင်ခြင်လေကုန်။

ဟိုမင်းလက်ထက် ယခင် ရှေးကဆိုခဲ့ပြီးသော ရေနံ့နတ်စက်ရောင် ဘုန်းကြီးကို လောကဓမ္မရာဇ အကြောင်းများ၌ လျှောက်ထား တိုင်ပင်တော်မူသည်။ ထိုသို့ လျှောက်ထား တိုင်ပင်တော်မူသော အကြောင်းကား အထက်ရေနံက မြို့တော်သို့လာ၍ ကူတော်သစ်ပဌာန်းဇရပ်တွင် ရေနံဆရာ တည်းနေစဉ် ဇာတာကို ကြည့်ရှုစေသော် **သက္ကရာဇ် ၁၀၃၄**[၂] ခုနှစ် မင်းဖြစ်မည် မချွတ်ပြီဟု ဗေဒင်ဟောဖူးသည်။ ဟောတိုင်းလည်း မှန်သည်။ ဤအကြောင်းကိုထောက်၍ ယုံကြည်လှသောကြောင့် လျှောက်ထားတိုင်ပင်တော်မူသည်ဟု လောကဗျေယျာတွင် ဆိုသည်။

မြောက်နန်းကျောင်း ဆရာတို့ အကြောင်း ပြီး၏။

---

* နှ-မြို့ရွာနေရဟန်း။ [ပါ၊ ဂါမဝါသီ]
၁။ အေဒီ ၁၆၇၃။
[illegible]

http://www.dhammadownload.com

၅၆ – ရေနဲ့ဆရာတော် စီရင်ချက်ဖြင့် သဘင်ကြီးစွာ ဆင်ယင်၍ ပဋ္ဌာန်းတရားကို ဟောရခြင်း အကြောင်း

သက္ကရာဇ် ၁၀၃၈ ခုနှစ် ကဆုန်လပြည့်ကျော် ၈ ရက်[၁]နေ့က စ၍ ရေနဲ့ဆရာတော် စီရင်ချက် အတိုင်း ကူတော်သစ် ပဋ္ဌာန်းဇရပ်တွင် မြန်မာဆရာတို့ ရှေးဦးစွာ ပဋ္ဌာန်းတရား ဟောရ သည်။ **နောက် နယုန်လဆန်း ၁ ရက်** [၂]နေ့မှ မွန်ဆရာတို့ ပဋ္ဌာန်းတရား ဟောရသည်။ သဘင်ကြီးစွာခံသည်။ ပြည်သူ ပြည်သားတို့ ပူဇော်သက္ကာပြုသည်။ ထိုမင်း လက်ထက်က စ၍ ပေကို သရီးသစ်စေးကိုင်ပြီးမှ ဆေးဒန်းနှင့် အက္ခရာရေး၍ ရွှေချလုပ်သော ရွှေစာ ရေးသည့်ထုံးစံ ဖြစ်သည်။ အထက်ကမှာ ကညစ်အက္ခရာ၊ မင်အက္ခရာ ရေးသော ကညစ်စာ၊ မင်စာသာ ရှိသည်။

ပဋ္ဌာန်းတရားကို ဟောရခြင်းအကြောင်း ပြီး၏။

---

၅၇ – အတင်ဂိုဏ်း၊ အရုံဂိုဏ်း ဟူ၍ ကွဲပြားစ အကြောင်း

သက္ကရာဇ် ၁၀၆၀ ပြည့်နှစ် တော်သလင်းလဆန်း ၉ ရက် အင်္ဂါနေ့[၃] သားတော် အိမ်ရှေ့မင်း **စနေမင်း (မာန်အောင်ရတနာဒါယကာ)** [အေဒီ ၁၆၉၈–၁၇၁၄] ထီးနန်း**ဥကင်**ဖွင့်၍ မင်းဖြစ်တော်မူ၏။ "သိရိမဟာသီဟသူရ သုဓမ္မရာဇာ" တံဆိပ်နာမံ ခံတော်မူသည်။ ခမည်းတော်ဘုရား အိမ်တော်ရာတွင် စေတီတည်၍ မာရ်အောင်ရတနာ ကမ္ပည်းတပ်တော် မူသည်။ ထိုမင်းလက်ထက် အနောက်ဘက် တုံရွာကျောင်း ရှင်ဂုဏာဘိလင်္ကာရသည် သာမဏေတို့ကို ရွာဝင်ရွာသွား တစ်ဘက် လက်ကန့်တော့တင်စေ၍ ဦးထုပ် တရာဘတ်ကို မဆောင်းမကိုင်စေဘဲ ယပ်ကိုသာ စွဲကိုင်စေလျက် တုံတောနေဂိုဏ်းဟု ဂိုဏ်းသီး ထောင်လေသည်။ ထိုရှင်ဂုဏာဘိလင်္ကာရကား ပါဠိတော်၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ ကျမ်းဂန် အနက်အဓိပ္ပာယ် သဘောသကန် မကျမန၊ စုဒ်၊ စောဒနာ၊ အာဘော်၊ ကျမ်းထွက်၊ ကျမ်းတက်၊ ကျမ်းရိုးမတတ်၊ ညဝါအကောက်အရကိုသာ ဆောင်ရွက်လေ့လာသည်။

ထိုရောအခါ တောင်ငူမြို့ ရှင်ဗုဒ္ဓင်္ကုရ၊ ရှင်စိတ္တ၊ တပယင်းမြို့ကျေးရွာ ရှင်သုနန္ဒ၊ တရုပ်မြို့ငရဲ့အိုး ရှင်ကလျာဏတို့က သာမဏေတို့ကို ရွာဝင် ရွာသွား တဘက်လက် ကန်တော့ မတင်စေဘဲ၊ ဦးထုပ် တရာဘတ်ကို မဆောင်း မကိုင်စေဘဲ ယပ်ကိုသာ စွဲကိုင် စေလျက် အရုံတောနေဂိုဏ်းဟု ဂိုဏ်းသီးထောင်လေသည်။ ထိုရှင်ဗုဒ္ဓင်္ကုရ၊ ရှင်စိတ္တ၊ ရှင်သုနန္ဒ၊ ရှင်ကလျာဏတို့ကား ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာကျမ်းဂန် အနက်အဓိပ္ပာယ် သဘောသကန် ကျနသည်။ စုဒ်၊ စောဒနာ၊ အာဘော်၊ ကျမ်းထွက်၊ ကျမ်းတက် ကျမ်းရိုး တတ်သည်။ ညဝါ အကောက်အရကို ဆောင်ရွက်လေ့လာကာနှင့် သာမဏေ ဝိနည်း ကျမ်းဂန် ဆောင်ရွက် လေ့လာကုန်သည်။

၁။ ၊ ၊ ၁၆၇၂
၂။ ၊ ၊ ၁၆၇၂
၃။ ၊ ၊ [illegible]

http://www.dhammadownload.com

ဟံသာဝတီရောက်မင်း ဘိုးတော် **စနေမင်း** [အေဒီ ၁၆၉၈–၁၇၁၄] မာရ်အောင်ရတနာ ဒါယကာ လက်ထက်တွင် အရုံဂိုဏ်းတစ်ပါးသာ ဆရာစဉ်ဆက် ရှိမြဲကို အတင်ဂိုဏ်းဟု ပေါ်လာပြန်၍ အတင်ဂိုဏ်း၊ အရုံဂိုဏ်း နှစ်ပါးကွဲပြားစ ဖြစ်သတည်း။ ထိုသို့ကွဲပြားသော်လည်း "အမှုသည်မရှိသော် စကားမဆိုမှာ" ဟူသကဲ့သို့ အမှုပြုမည့်သူ သာသနဒါယကာမင်းက သတိမမူ ဂူမမြင်နေ၍ တစ်ဦးကိုတစ်ဦး ဆိုမည့်သူ မရှိ၊ အမှုသည်မဲ့သာ နေကြသည်။

၁။ အရုံဂိုဏ်းဆရာတို့က ကျမ်းဂန် အထင်အရှား ရှိသည်။ ရှိတိုင်းလည်း ကျင့်မြဲဖြစ်သည်ကို နှလုံးမူ၍ နေမြဲသာ နေကြသည်။

၂။ အတင်ဂိုဏ်းဆရာတို့က ကျမ်းဂန် အထင်အရှား မရှိ၊ အစဉ် ကျင့်မြဲ မဟုတ်သည်ကိုဆို၍ သီဟိုဠ်ရောက် ရှင်သဒ္ဓမ္မစာရီတို့ အဆက်အနွယ် ဖြစ်ကြောင်းနှင့် အဆက်အနွယ်ကိုလည်း ခိုမှီးကြသည်။ စူဠဂဏ္ဌိဟု ယခုရှိသော စာတွင် တင်သင့်သော စကားပါအောင် ဖျသီးဆယ်ရွာတိုက် လူထွက်ကြီးကို စကားထည့်သွင်းစေ၍ စူဠဂဏ္ဌိကျမ်းမှာ ပါသည်ဟု ပြောပစေလျက် ကျမ်းဂန် ရှာဖွေကြလေသည်။

[ယဒ္ဓနကံ တံသဏာတာ ဟူသည်နှင့်အညီ ရေပြည့်အိုး၊ ရေမပြည့်အိုးကဲ့သို့ ဆိုလိုသည်။]

ထိုကာလ ညောင်စဉ်ရွှေကျောင်း ဆရာတော်က ဂါမဝါသီရဟန်းတို့ကို ဆော်ဖန်စုရုံးပြီးလျှင် ဦးထုပ်ဒေါက်ချာမဆောင်း အညွန့်အသား မင်္ဂလာ မရှိသော ရဟန်းတို့ မနေစေနှင့်ဟု တောနေရဟန်းတို့ ကျောင်းကန်ကို ဖျက်ဆီးစေ၍ ထွက်သွားကြရသည်။ ဆင်တဲရွာ အရှေ့တောင် သူဌေးကန် အနောက်တောင် တောကျောင်းတွင်နေသော တောနေရဟန်း ငါးဆယ်ကျော်ကိုလည်း နှင်ဖြိုဦးမည်ဟု ဂါမဝါသီရဟန်းတို့ ဆော်နှိုးပြန်သည်။ ထိုအကြောင်းကို **မာရ်အောင်ရတနာ ဒါယကာ** [အေဒီ ၁၆၉၈–၁၇၁၄] မင်းတရားကြီး ကြားသိတော်မူ၍ ညောင်စဉ်ရွှေကျောင်း ဆရာတော်မှာ ဂါမဝါသီ ဖြစ်ပေသည်။ တောနေတို့မှာ အရညဝါသီ ဖြစ်ပေသည်။ ဂါမဝါသီတို့က အရညဝါသီတို့ကို မနှင်မဖြိုသာ၊ မွေ့လျော်ရာ နေထိုင်ကြစေ အမိန့်တော်ပြန်၍ တားမြစ်တော်မူမှ ချမ်းသာစွာ နေကြရသည်။

အတင်ဂိုဏ်း၊ အရုံဂိုဏ်း ကွဲပြားစအကြောင်း ပြီး၏။

---

၅၈ – ဆင်ဖြူရှင်လက်ထက် အတင်ဂိုဏ်း၊ အရုံဂိုဏ်း များစွာ ကွဲလွဲကြောင်း

သက္ကရာဇ် ၁၀၇၆[၁] ခုနှစ်တွင် သားတော် **အိမ်ရှေ့မင်း (တနင်္ဂနွေမင်း)** [အေဒီ ၁၇၁၄–၁၇၃၃] မင်းဖြစ်တော်မူ၏။ "မဟာသီဟသူရ ဓမ္မရာဇာဓိရာဇာ" တံဆိပ်နာမံ ခံတော်မူသည်။

၁။ အေဒီ ၁၇၁၄။

http://www.dhammadownload.com

လေးကျွန်းမာန်အောင်၊ လောကမာရ်အောင်စေတီ ဒါယကာတော် တနင်္ဂနွေမင်းတရား ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဆင်ဖြူရှင် ဟူ၍လည်းကောင်း တွင်သည်။ ထိုမင်းလက်ထက် ရွှေရင်မြော်ရှာကြီး **ရှင်ဥတ္တမသမာလာ***ကို တွင်းသင်းမှူးကြီးက ပင့်၍ အဝသို့ ရောက်လျှင် ရွှေကြက်ယက်တွင် ကျောင်းဆောက်၍ တင်လှူ၏။ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာကျမ်းဂန် ကျနသည်။ လောကရာဇ အရေးအကြောင်း လိမ္မာလှသည် ဖြစ်၍ ကျော်စောထင်ရှားသည်။ မြန်မာဘာသာ၊ မြန်မာ့ဝေါဟာရ ခေါ်ဝေါ် ရေးသားမှုကို အကုန်အစင်ယူ၍ အစဉ်ရေးသား စပ်ဆိုချက် ရှိတိုင်း **ဝဏ္ဏဗောဓနနေ****ဟု စီရင်၏။ ရှာကြီးသားဖြစ်၍ မင်း မကိုးကွယ်ဘဲ တွင်းသင်းမှူးကြီးကို လွှဲသည်ဟု စကားစဉ် ရှိသည်။

ထိုမင်းလက်ထက် သာမဏေတို့ကို ရှာဝင်ရှာသွား ရုံစေသင့်သည်၊ တင်စေသင့်သည်ဟု နှစ်ဂိုဏ်းသားတို့ စကားဖြစ်ကြ၏။ ရှင်ဥတ္တမသမာလာနှင့် အရုံဂိုဏ်းသား ရဟန်းတို့က ကျမ်းဂန်အထူးထူးပြ၍ ရုံစေသင့်ကြောင်းကို ဆိုသည်။ တောင်ဘီလူးဆရာနှင့် အတင်ဂိုဏ်းသား ရဟန်းတို့က အရုံဆရာတို့ ပြသော ကျမ်းဂန်ကို ဖျက်၍ ဆရာစဉ်နှင့် တင်စေသင့်ကြောင်းကို ဆိုသည်။ မင်းကလည်း မှန်စီ၊ မိုးထိ၊ လက်ကောင်း၊ ဗုဒ္ဓကိုရ၊ ဉာဏဂါမဝါသီ ၄ ပါးတို့ကို ဝိနည်းမိုရ်ခန့်၍ ထိုဆရာတို့ရှေ့ ဆိုကြရသည်။ ထိုဆရာ ၄ ပါးတို့ကား ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ ကျမ်းဂန် မကျန၊ ဝိနည်း မတတ်မကျွမ်းကြ။ မင်းနှင့် အကျွမ်းဝင် **ရာဇဝလ္လဘာ**[၁] ဖြစ်၍သာ ဆရာတော် ဖြစ်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ချုပ်တပ်ပေါင်း ကောင်းရာ၌ အောင်းနေသော ကျားသစ်ကို မဖမ်းမယူသာသကဲ့သို့ရှိ၍ ကျမ်းဂန်ကျနစွာ လောကဓမ္မ လိမ္မာလှသော ရှင်ဥတ္တမသမာလာတို့ ပြီးပြေအောင် မပြောမဆိုသာ ဖြစ်၍ မပြီးမပြေလေ။

[အတုလသမိုင်းစာတွင်ကား ရှင်ဥတ္တမသမာလာပင် မဆိုနိုင်ပါပြီ၊ ဝန်ချကြောင်းကို ရေးသားလေသည်။ အလျှင်းပင် မဟုတ်လေ။]

အတင်ဂိုဏ်း၊ အရုံဂိုဏ်း များစွာ ကွဲလွဲကြောင်း ပြီး၏။

---

* ရှင်ဥတ္တမသမာလာ (ရှာကြီး) [အေဒီ ၁၆၆၈ ခန့်-၁၇၃၈ ခန့်] နှင့် ရှင်ဥတ္တမသမာလာ (တောပု) [အေဒီ ၁၇၇၈ ခန့်- ၁၈၃၀ ခန့်] ရှင်နှစ်ပါးသည် စာပေလောကတွင် ထင်ပေါ်ကျော်စောခဲ့သည်။ တနင်္ဂနွေမင်း လက်ထက် ထင်ပေါ်ကျော်စောခဲ့သည့် ရှင်ဥတ္တမသမာလာကို 'ရှာကြီး-ရှင်ဥတ္တမသမာလာ' ဟုလည်းကောင်း၊ ကျန်သော ရှင်တစ်ပါးကို 'တောပု-ရှင်ဥတ္တမသမာလာ' ဟု ခွဲခြားသိအပ်လှပေသတည်း။ [စာဆိုတော်များ အတ္ထုပ္ပတ္တိ-မိုလ်မှူးဘသောင်း၊ စာ ၂၀၈၊ ပဥ္စမအကြိမ်၊ ၂၀၀၂၊ ဩဂုတ်၊ ရာပြည့်စာအုပ်တိုက်။]

** 'ဝဏ္ဏဗောဓနနေသတ်အင်းကျမ်း' (လက်ရေးမူ) ကို မြန်မာနိုင်ငံ သုတေသနအသင်းက ၁၉၆၁ ခုနှစ်တွင် ပုံနှိပ်သည်။ 'သျှင်ဥတ္တမသမာလာသတ်ညွှန်း' (တနင်္ဂနွေမင်းလက်ထက်ပြုစု) ကျမ်းမှာ လက်ရေးမူသာ ရှိသည်။ [မြန်မာသတ်ညွှန်းကျမ်း-ဦးဝန်၊ စာ ၁၄-၁၅၊ ပထမအကြိမ်၊ ၁၉၆၃၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်စာအုပ် ထုတ်ဝေရေး။]

၁။ မင်းနှင့် အကျွမ်းဝင်သောသူ။

http://www.dhammadownload.com

၅၉ – အရုံ ကျော်အောင်စံထား ဆရာတော်နှင့် အတင် ရှင်ပါသံသ ဆရာတော်တို့ အကြောင်း

သက္ကရာဇ် ၁၀၉၅[၁] ခုနှစ် သားတော်အိမ်ရှေ့ မင်းဖြစ်တော်မူ၏။ "မဟာရာဇာဓိပတိ" တံဆိပ်နာမံ ခံတော်မူသည်။ နောက် **၁၁၁၃**[၂] ခုနှစ်တွင် ဟံသာဝတီသို့ပါ၍ **ဟံသာဝတီရောက်မင်း** [အေဒီ ၁၇၃၃–၁၇၅၂] တွင်သည်။ ထိုမင်းလက်ထက် ပုခန်းကြီး ကျေးပိုက်သင်ရွာကျောင်း ရှင်ဉာဏဝရကိုပင့်၍ ကိုးကွယ်တော်မူ၏။ ထိုဆရာသည် ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာကျမ်းဂန် ကျွန်၏။ ပိဋကတ် ၃ ပုံ အကုန် သဘောဝင်၏။ သုဓမ္မာတွင် စာပြန်ရာ ပထမကျော် ဖြစ်၍ ပထမပြန်တန်း သဂြိုဟ်ဂဏ္ဌိကို စီရင်သည်။ နောက်လည်း အဋ္ဌသာလိနီဂဏ္ဌိ, သုရာဝိနိစ္ဆယကျမ်းများကို စီရင်သည်။ **ဟံသာဝတီရောက်မင်း** [အေဒီ ၁၇၃၃–၁၇၅၂] က တောင်းပန်၍ အဘိဓာန်နိဿယကိုလည်း ပြုသည်။ "မဟာရာဇာဓိပတိ" ဟူသော ဟံသာဝတီ ရောက်မင်း တံဆိပ်နာမံတော်ကိုဖွင့်၍ ဆန်း၊ အလင်္ကာ၊ သဒ္ဒါ၊ နေတ္တိ၊ ဝိဒက်၊ ဒဏ္ဍီ ဗျုဒ္ဓိနည်းများဖြင့် တန်ဆာဆင်လျက် ရာဇာဓိရာဇနာမတ္ထပကာသနီဟု ကျမ်းလည်း ပြုသည်။

ဆင်တဲတွင် ယတြာစံနေသော ယာယီနန်းတော်ကိုသိမ်း၍ ကျောင်းတစ်ရာပြည့်အောင် ဆောက်ပြီးလျှင် ကျော်အောင်စံထား ကမ္ပည်းတပ်၍ တင်လှူတော်မူသောကြောင့် ကျောင်းမည်ဖြင့် ကျောင်းတစ်ရာ ကျော်အောင်စံထား ဟူ၍လည်း ကျော်စောထင်ရှားသည်။ ထိုကာလ ယခင် ဘိုးတော်၊ ခမည်းတော်တို့ လက်ထက် အရုံ အတင် စကား မပြီးမပြေ ရှိသည်ကို ထပ်၍ ဆိုပြန်ကြရသည်။ အရုံက ကျော်အောင်စံထား ဆရာတော်၊ အတင်က ရှင်ပါသံသတို့ ခေါင်းတည်၍ ဆိုကြရသည်။ မင်းနှင့် အကျွမ်းဝင်သော ရာဇဝလ္လဘ အောင်မြေရွှေဘုံ ဆရာတော်ကို ဝိနည်းမိုရ် ခန့်ထားလေသည်။ ထိုအောင်မြေရွှေဘုံကား စာပေကျမ်းဂန် အဟုတ်အဟတ် မကျွန၊ မတတ်ကျွမ်း၊ ဝိနည်းမှန်းပင် မသိလေ။ ကျွဲပါး စောင်းတီး၍ အမှု မပြီးမပြေလေ။

နိုင်ငံတော်အတွင်း ရုံလိုရုံ၊ တင်လိုတင် မရှင်းမလင်း ရှိကြချေသည်။ ထို့နောက် **၁၁၁၃**[၃] ခုနှစ်တွင် ရတနာပုရ ရွှေဝပြည်ကြီး ပျက်စီးတိမ်းယိမ်းလေ၏။ **သက္ကရာဇ် ၁၁၁၃**[၄] ခုနှစ် ရောက်သောအခါ မဟာရာဇာဓိပတိ တံဆိပ်နာမံ ရှိတော်မူသော လောကသရဖူ စေတီတော် ဒါယကာ ဟံသာဝတီရောက် မင်းတရားကြီး လက်ထက် ၁၀ ဆက်သော မင်းခေါင်၊ မင်းဖျား၊ မင်းတရားတို့ စံနေရာ ရတနာပုရ ရွှေဝပြည်ကြီး ပျက်စီးတိမ်းယိမ်း ခဲ့၏။* တဘောင်နိမိတ်၊ အတိတ်၊ သိုက်စာတ်၊ နက္ခတ်၊ နေ၊ လ အသွားအလာ အစီး

၁။ အေဒီ ၁၇၃၃။ ၂။ အေဒီ ၁၇၅၁။ ၃။ အေဒီ ၁၇၅၁ ၄။ အေဒီ ၁၇၅၁

* ညောင်ရမ်းမင်း ၁၀ ဆက်တို့၏ မင်းနေပြည်တော်ကား ပထမ (အင်းဝ)၊ ဒုတိယ (ဟံသာဝတီ ပဲခူး)၊ တတိယ (အင်းဝ) ဖြစ်သည်။ ညောင်ရမ်းမင်း ၁၀ ဆက်၏ ထူးခြားချက်မှာ မြန်မာတို့၏ ပါဠိကျမ်းဂန်များတွင် ပါရှိပါခဲ့ မဟုတ်သော ဓမ္မပတိမင်းအား ဂေါတမဘုရားရှင်၏ သတ္တုဗြာတ်လမ်းကို ပထမဆုံးအကြိမ် ဖျို၊ လင်္ကာ အဖြစ် ပြုစုခဲ့ခြင်း၊ ဒုတိယ ထူးခြားချက်မှာ ထိုခေတ် သံဃအဖွဲ့အစည်းအတွင်း၊ ဒုကုဋ်တင်၊ သင်္ကန်းရုံအဖွဲ့၊ ဝရစောတီအယူ သောတာပန်ဖြစ်ကြောင်း၊ အရညဝါသီ၊ ဂါမဝါသီဟူ၍ အယူဝါဒများ ကွဲပြားခဲ့ခြင်းမှာ ထူးခြားလှ၏။ [ရှာရှာဖွေဖွေ မြန်မာသမိုင်း၊ အတွဲ–၂၊ ညောင်ရမ်းဆယ်ဆက်နှင့် တာသာ အယူဝါဒအရေး၊ ဒေါက်တာသန်းထွန်း၊ စာ–၉၃၊ ၁၁၄။]

http://www.dhammadownload.com

အယှဉ် မဖြောင့်မမတ်သည်ကို သိ၍ ယာယီယတြာ စီရင် ကုမပါသော်လည်း မပြေမငြိမ်းလေ။ ထိုသို့ အထူးထူး အပြားပြား ကုမ စီရင်သည်ကို အကြောင်းပြု၍ ထိုမင်းကို ဗေဒင်စကြာ ရသည်ဟု သမုတ်ပြောဆိုကြသတည်း။

အရှုံ၊ အတင် ဆရာတော်တို့အကြောင်း ပြီး၏။

---

၆၀ – နရပတိစည်သူ၏ ဆွေစဉ်မျိုးဆက် အကြောင်း

ထိုနောက် **သက္ကရာဇ် ၁၁၁၄**[၁] ခုနှစ် ရောက်လျှင် ပုဂံ**နရပတိစည်သူမင်းကြီး** (စည်သူ–၂) [အေဒီ ၁၁၇၄–၁၂၁၁] ၏ သမီးတော် ကြောင်တော်သည်နှင့် **အလောင်းစည်သူမင်းကြီး** (စည်သူ–၁၊ ရွှေဂူဒါယကာ) [အေဒီ ၁၁၁၃–၁၁၆၂] ၏ မြစ်တော် အနန္တသူရိယကို စုံဖက်ရာတွင် မြင်သော သားတော် မင်းသိဒ္ဓိကာ၊ ဘဲကြီးရတနာ၊ ဘဲငယ်ရတနာ၊ လမ္ဘူရှန်တာသူ၊ ပေါက်မြိုင်မင်းပုလဲ၊ မြေနဲစောဒီယာ တိုင်အောင်သော နေနတ်နွယ်ရိုး မိုးညွှင်းစိုးသော သတိုးမင်းဖျား မင်းတရားကသည် ဝပါနော်ရထာ၊ မြောက်ဘက်နော်ရထာ၊ သခ်ယာ၊ မင်းနေဝန်း၊ မင်းရဲထွေး၊ မင်းကြီးရွှေ၊ မင်းဘိုးခင်၊ မင်းစစ်နိုင်၊ သီရိမဟာဓမ္မရာဇာ၊ ဤမျှလောက်သော ဆွေစဉ်မျိုးဆက်အားဖြင့် ကမ္ဘာဦး မဟာသမ္မတမင်းမှလာသော အသမ္ဘိန္န ခတ္တိယနွယ်စစ် ပုဂံနွယ်ရိုး နေနတ်မျိုး ဖြစ်တော်မူသော **အလောင်းမင်းတရားကြီး** [အေဒီ ၁၇၅၂–၁၇၆၀] သည် မွန်သူပုန်တို့ ပုန်စား နှောင့်ယှက်သောဘေးဖြင့် အကြေအညာ မြန်မာပြည်ရွာ တိုင်းခရိုင်လုံး ပင်လယ်နားတိုင်အောင် နစ်မွန်းမျောပါ၍ ရဟန်းရှင်လူ တိုင်းသူပြည်သား သတ္တဝါများ ဆင်းရဲပူပန်ခြင်းဖြင့် ဟူးဟူးပြောင်ပြောင် မီးကြီးလောင်သကဲ့သို့ ရှိကြစဉ်တွင် ရွှေဘုန်းတော် ဟူသော နဝတတ်ရေကြည် မိုးကြီးရည်ဖြင့် သူပုန်ရန်ကြီး သို့သည်မီးကို သတ်ငြိမ်း ဖျက်ဆီးတော်မူလျက် နန်းစဉ်မင်းရိုး စိုးမိုးဆက်ခံတော်မူ၏။

နရပတိစည်သူ၏ ဆွေစဉ်မျိုးဆက်အကြောင်း ပြီး၏။

---

၆၁ – ရတနာသိခ်၊ ရတနာသိယ် ဟူသော ၂ မျိုး အကြောင်း

၁၁၁၃[၂] ခုနှစ် ရောက်လတ်သော် ဆုံကျည်ပွေ့မှ မလွတ်၊ အဝပြည်လုံး ပင်လယ်နားသို့ မျောပါလတ္တံ့၊ ထိုရောအခါ ဘုန်းပညာနှင့် ပြည့်စုံသော အမတ်သားသည် ထာဝရကိန်း မရ၊ ဇင်္ဂမကိန်း၌ မြို့သိခ်ဟု နန်းမပြည်ကြီး တည်လတ္တံ့ ဟူ၍ ဂဝံပတော့၊ ရသေ့၊ သိကြားဗျာဒိတ်ထားသော သိုက်နိမိတ် ရှိသည့်အတိုင်း–

၁။ ရတနာသိခ် မြို့ကြီးနှင့်တကွ ရွှေနန်းပြာသာဒ် တည်ထောင်တော်မူ၏။

[ဇင်္ဂမကျွန်းဟု အရှို့စာရှိ၏။ ကိန်း၌ ဆိုခြင်းသာ သင့်မြတ်သည်။ ရတနာသိခ်၌လည်း အောင်မြင်ခြင်းဖြင့် လူတို့အထွတ် ဦးစွန်းသဖွယ် ဖြစ်သော ဓေယျသိခ်မင်း၊

၁။ အေဒီ ၁၇၅၂။

၂။ အေဒီ ၁၇၅၁။

http://www.dhammadownload.com

ဦးစွန်းငါးခုရှိသော ပဉ္စသိခ်နတ်သား ဟူသကဲ့သို့ ရတနာ အပေါင်း၏ စုဝေးရာ တိုင်းပြည်တကာတို့၏ အထွတ်ဦးစွန်းသဖွယ် ဖြစ်သော ရတနာသိခ်မြို့တော် ဟူ၍ အနက်အဓိပ္ပာယ် ယူအပ်သောကြောင့် ဒုတိယ အက္ခရာ ခ နှင့် လိုသည်။

မြန်မာထိပ်ခေါင်၊ ဦးစွန်းထောင်၍၊ ကုန်းဘောင်စံမှတ်၊ နန်းပြာသာဒ်က၊ မန္တာတ် တန့်နန်း၊ စက်ရှိန်မှုန်းသော်၊ ပျောက်ပြန်းရန်မျိုး ဟူ၍ ရေးသူဟောင်းတို့လည်း စပ်ဆို ကုန်သည်။

သိခ်သဒ္ဒါကား ဦးစွန်းဟော၊ သိဃ်သဒ္ဒါကား အလျင်အမြန်ဟောတည်း။ ထို့ကြောင့် မြို့တော်ကွန်းတွင် ရတနာသိဃ် ရွှေမြို့တော်ဟု စတုတ္ထအက္ခရာ ဃနှင့် ရေးသားလေသည်ကို အလျင်အမြန် သုန်ဖျင်းလွယ်အံ့သော အကြောင်းနိမိတ် ဖြစ် သည်ဟူ၍ ပညာရှိတို့ မကြိုက်ကုန်။]

၂။ ရွှေဘုံအောင်မြို့၊ ရွှေမြို့ကျုံးဝန်း၊ နတ်ကွန်းရေကန်၊ ချိန်မှန်ပဟိုရ်၊ ရွှေချက်သို ဟူသော ခုနစ်ဌာနကို တစ်ပြိုင်နက် တစ်ချက်တည်း စ၍ တည်ထောင်တော် မူသည်။

၃။ သာသနာတော်မြတ်ကို ပြုစုချီးမြှင့်တော်မူသော သာသနဒါယကာအစစ် ဖြစ်သည် ဟူ၍ နှုတ်တံဆိပ်သာ မိန့်တော်မူသည်။ သံတံဆိပ်နာမံ ခံတော်မမူ။

၄။ ပါရမီဖြည့်သော မင်းလောင်းဖြစ်၍ အလောင်းမင်းတရားကြီးဟု မြေပြင်မဆံ့ ကောင်းကင်နှံ့မျှ ကြားလွှဲ့ ကျော်စောတော်မူသည်။

၅။ တစ်လ လေးသီတင်း နန်းတော်တွင်း သံဃာတော်တို့အား မပြတ် ဆွမ်း လုပ်ကျွေးတော်မူ၏။

၆။ မိဖုရား မောင်းမမိသံ၊ မှူးမတ်ခြွေရံနှင့်တကွ ဥပုသ်စောင့်တော်မူ၏။

၇။ ဂုဏ်တော်သုံးပါး ပါဠိအနက်ကို တစ်နန်းတော်လုံး လေ့ကျက် ဆောင်ရွက် စေတော်မူ၏။

၈။ ပွဲကျောင်း အလဇ္ဇီ ဂါမဝါသီတို့အား တရားသဖြင့် ဆုံးမ၍ သာသနာတော်မြတ် ကို သုတ်သင်ပြုစုတော်မူ၏။

၉။ ဥသျှစ်ကျေးရွာကျောင်း တောင်ဘီလူးဆရာတပည့် အတင်ဂိုဏ်း ရှင်ယသကို "မဟာအတုလယသဓမ္မရာဇဂုရု" တံဆိပ်နှင့် ဆရာရင်းပြု၍ ကိုးကွယ်တော် မူ၏။

ထိုရေအခါ အရုံဂိုဏ်း ပလိုင်းရှင်သုဓာတတို့က သာမဏေများကို ရွာသွားရွာဝင် သင်္ကန်းရုံစေခြင်းသာ ဓမ္မဝါဒ ဖြစ်ကြောင်းနှင့် ကျမ်းဂန်ပြ၍ စာသွင်းသည်။ အတင်ဂိုဏ်း အတုလ ဆရာတော်တို့ကလည်း အဝ ကောင်းစားစဉ် **တနင်္ဂနွေမင်း** [အေဒီ ၁၇၁၄– ၁၇၃၃], **ဟံသာဝတီရောက်မင်း** [အေဒီ ၁၇၃၃–၁၇၅၂] တို့လက်ထက် မာရ်အောင်ရတနာ သုဓမ္မာတွင် ဆရာတော် သံဃာတော်တို့ မျက်မှောက် ဖြတ်တမ်းဖြတ်စာနှင့် ပြီးသောအမှု ဖြစ်ကြောင်းကို စာသွင်း၏။ မင်းတရားကြီးက ပြောဆိုစေလိုသော ဆန္ဒတော် ရှိလျက်ပင်

http://www.dhammadownload.com

မပြောမဆိုရလေ။ တိုင်းရေးပြည်ရေး ကုန်စေဦး၊ သာသနာရေးမှာ နောက်မှ ဆွေးနွေးစိစစ်၍ တရားမှန်ရာ ဖြစ်စေရမည်ဟု အမိန့်တော်ကိုသာ နာခံဆိုင်းလင့်ရသည်။

ရတနာသိခ်, ရတနာသိဃ် ၂ မျိုးအကြောင်း ပြီး၏။

---

၆၂ – တောင်တွင်းကြီး ပုဂ္ဂိုလ်ကျော် အကြောင်း

သက္ကရာဇ် ၁၁၂၂[၁] ခုနှစ်တွင် **သားတော်အိမ်ရှေ့မင်း (နောင်တော်ကြီး)** [အေဒီ ၁၇၆၀–၁၇၆၃] မင်းဖြစ်တော်မူ၏။ "သိရိပဝရမဟာဓမ္မရာဇာ" တံဆိပ်နာမံ ခံတော်မူသည်။ မဟာဇေယျပုရ စစ်ကိုင်းကြီးမြို့ကို ထပ်ဆင့်တစ်ဖန် တည်ထောင်ပြန်သောကြောင့် စစ်ကိုင်းမြို့တည်မင်းလည်း တွင်သည်။ ထိုအခါ တောင်တွင်းကြီးမြို့ကျောင်းပုဂ္ဂိုလ် ရှင်ဉာဏသည် ပညာဉာဏ် ထက်သန်ကြီးကျယ်လှသည်။ တစ်နေ့လျှင် စာချုပ်အင်္ဂါ တစ်ကိုက်ခန့် ရသည် ဖြစ်၍ တောင်တွင်းကျော်ဟု ကျော်စောထင်ရှားသည်။ ပဋ္ဌာန်းပျိုကပင် ပုဒ်စစ်၊ ဉာသ်အရကောက်၊ ယမိုက်ခက်ဆစ်၊ ပဋ္ဌာန်းအရကောက်များကို စီရင်သည်။ ထိုတောင်တွင်းကျော်ကို ပင့်၍ မဟာဘုံသာကျောင်းကို တင်လှူတော်မူသည်။ "ဉာဏာလင်္ကာရ မဟာဓမ္မရာဇဂုရု" တံဆိပ်နာမံလည်း ပေးအပ်တော်မူသည်။

ထိုတောင်တွင်းဆရာတော် ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်သည် အရုံဂိုဏ်းနွယ် ဖြစ်၍ ဓမ္မဝါဒီတို့ အမှီရပြီး ထင်ရှားကြသဖြင့် ဗဒုံမြို့၊ ကန္နီမြို့ ကျေးရွာ သံဃာတို့က သာမဏေများကို ရွာသွားရွာဝင် သင်္ကန်းရုံစေသင့်ကြောင်းနှင့် တရားကျမ်းဂန် ပြ၍ စာဆက်သွင်းကြသည်တွင် အတုလဆရာတော်က ယခင်နည်းပင် အဝမင်းတို့လက်ထက် ပြီးပြေသောအမှု ဖြစ်ကြောင်းကို ပြောဆိုပြန်၍ ခွင့်မရရှိ၏။

သက္ကရာဇ် ၁၁၂၅[၂] ခုနှစ်တွင် **ညီတော်ဆင်ဖြူရှင်** [အေဒီ ၁၇၆၃–၁၇၇၆] မင်းဖြစ်တော်မူ၏။ "သိရိပဝရသုဓမ္မ မဟာရာဇိန္ဒာဓိပတိ" တံဆိပ်နာမံ ခံတော်မူသည်။ ရတနာပုရ ရွှေဝမြို့ကြီးကို သုံးကြိမ်မြောက် အသစ်တစ်ဖန် တည်ထောင်ပြန်သောကြောင့် တတိယ ရွှေဝမြို့တည်မင်းလည်း တွင်သည်။ မကွေးမြို့က ဆဒ္ဒန်ပြောင်ကျော် ဆင်ဖြူတော် ရသောကြောင့် ဆင်ဖြူရှင်လည်း တွင်သည်။ စရစ်ရွာ ပထမ ရှင်နန္ဒဝရအား ဘုံကျော်တုလွှတ်ကျောင်းကို တင်လှူတော်မူသည်။ "ဇမ္ဗုဒီပအနန္တဓဇ မဟာဓမ္မရာဇဂုရု" တံဆိပ်နာမံလည်း ပေးအပ်တော်မူသည်။ ထိုမင်းလက်ထက် **ဇောတိဝါဒ*** လူတို့ ပေါ်၍ ဆုံးမစီရင်၏။

တောင်တွင်းကြီး ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်အကြောင်း ပြီး၏။

၁။ အေဒီ ၁၇၆၀။

၂။ အေဒီ ၁၇၆၃။

* "လူသေလျှင် တစ်ဖန် ပဋိသန္ဓေမနေ၊ ဆုံးခြင်း ပျောက်ခြင်းသာ ဖြစ်သည်" ဟူ၍ ယုံကြည်သောဝါဒ။ ဝရဇောတိဝါဒဟုလည်း ခေါ်၏။ ထိုဝါဒကို လက်ခံသူတို့သည် ဘုရားရှိခိုးဆင်းတု ကိုးကွယ်ခြင်း၊ ရဟန်းသံဃာတို့ကို ကိုးကွယ်ခြင်းလည်း မရှိချေ။ [ဓေတ်ဟောင်း မြန်မာ့သမိုင်းသုတေသနအဘိဓာန်–ဦးသိန်းလှိုင်၊ စာ ၅၁၊ ဒု–ကြိမ်၊ အောက်တိုဘာ၊ ၂၀၀၂၊ တက္ကသိုလ်များသမိုင်းသုတေသနဦးစီးဌာန၊ ရန်ကုန်။]

http://www.dhammadownload.com

၆၃ – စဉ့်ကူးမင်း လက်ထက် အတင်ဂိုဏ်းသားတို့ ဝိနည်း တရားနှင့် မညီ၍ ဝန်ချကြရကြောင်း

သက္ကရာဇ် ၁၁၃၈[၁] ခုနှစ်တွင် သားတော် **စဉ့်ကူးမင်း** [အေဒီ ၁၇၇၆–၁၇၈၁] မင်းဖြစ်တော်မူ၏။ "မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇာ" တံဆိပ်နာမံ ခံတော်မူသည်။ မင်းမဖြစ်မီက စဉ့်ကူးမြို့ ကံကျေးခံရသည် ဖြစ်၍ စဉ့်ကူးမင်းလည်း တွင်သည်။ ရွှေမြို့တော်ရှေ့ မိုးထိကျောင်းရာ၌ ငါးထပ်ကျောင်းကြီးကို ဆောက်လုပ်၍ အောင်မြေစံလွတ် ကမ္ဗည်းတပ်ပြီးလျှင် မန်လည် ဆရာတော်အား တင်လှူတော်မူသည်။ "ဂုဏာမုနိန္ဒာဘိသာသနဓဇ မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇ ဂုရု" တံဆိပ်နာမံလည်း ပေးအပ်တော်မူသည်။ ထိုရောအခါ ဗန့်ကျီတွင်းတိုက် ပေါက်မြင့် ဇာတိဖြစ်သော ရှင်နန္ဒမာလာ မထေရ်သည် စလင်းမြို့ ရှေ့ကျောင်း၌ ဝါဆို၍ စာပေကျမ်းဂန် ပို့သ၏။ သာမဏေများကို ရွာသွား ရွာဝင် လက်ကန်တော့တင်စေသော အတင်ဂိုဏ်းသား တို့အား ဝိနည်းတရားနှင့်မညီဟု ပြောဆိုဆုံးမ၏။ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ ဋီကာကျမ်းဂန်၌ လာသော အဝတ်အရုံကိုပြ၍ စာပေစီကုံး ရေးသား၏။

အတင်ဂိုဏ်းသားတို့လည်း ထိုစာပေကို မင်းနားကြားအောင် ပြုလေ၏။ ရေမြေ သနင်း တရားမင်းလည်း သိကြား၊ နတ်တို့ စောင်မဘိသကဲ့သို့ အပြစ်ကားမမူ၊ သာသနာ တော်မြတ် တရားနှင့်အညီ တည်ထွန်းတော့မည် ဟူ၍ အသင့် နှလုံးသွင်းတော်မူမိသဖြင့် ဧရာဝတီမြစ်၏ အကြေ စလင်းမြို့၌နေသော ရှင်နန္ဒမာလာ မထေရ်ကို ဧရာဝတီမြစ်၏ အညာ ရတနာပုရ ရွှေဝမြို့ကြီးသို့ ပင့်စေဟု အမိန့်တော်ပြန်၍ အပင့်အခေါ် မှူးမတ်တို့ကို စေတော်မူ၏။ ပင့်ခေါ်၍ရောက်လျှင် ရွှေမြို့တော်မှ သေန်အရပ် ရေနန်းတော်ဝယ် တည်းခို နေထိုင်စေ၏။ အရှင်မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿ မထေရ်သည် သိရီဓမ္မာသောကမင်းကြီးအား သမ္မာဝါဒ၊ မိစ္ဆာဝါဒ အယူတရားကို သင်ကြားလေသကဲ့သို့ ရှင်နန္ဒမာလာ မထေရ်လည်း သာမဏေတို့အား ရွာသွားရွာဝင် ရုံသင့်၊ တင်သင့် ဝိနည်းတရားကို သင် ကြားပေ၏။

ဘုန်းပညာသမ္ဘာ ရင့်မာ ကြီးမြတ်တော်မူသော ရေမြေသနင်း မင်းတရားလည်း ရုံသင့်၊ တင်သင့် ဝိနည်းတရားကို နားပါးကျတော်မူ၍ နှစ်ဂိုဏ်းသားတို့ကို ရွှေနန်းတော် တွင် တရားကျမ်းဂန်ပြ၍ ဆိုကြစေလျှင် အတင်ဂိုဏ်းသားတို့ ဆိုသောစကားသည် ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ ကျမ်းဂန်သို့ မသက်မဝင်။ အရုံဂိုဏ်းသားတို့ ဆိုသောစကားသာ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာကျမ်းဂန်သို့ သက်ဝင်ပေသည်ဟု မိန့်ဆိုတော်မူ၏။ အတင် ဂိုဏ်းသားတို့လည်း သာမဏေများကို ရွာသွား ရွာဝင် လက်ကန်တော့တင်စေခြင်းသည် ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာကျမ်းဂန် မရှိပေ။ တစ်ဦးက တစ်ဦးကို အတုအပ အလေ့အကျက် မျှသာ ဖြစ်ပေသည်ဟု ဝန်ချကြကုန်၏။

[၂ ဘက်သား ဆိုကြသော စကားမှာ စာတမ်း ရှိလေပြီ။]

၁။ အေဒီ ၁၇၇၆။

http://www.dhammadownload.com

အရှံဂိုဏ်း အနိုင်ရရှိခြင်း

ရေမြေသနင်း မင်းတရားလည်း ပါဠိ အဋ္ဌကထာ ဋီကာသို့ သက်ဝင်ရာ တရားရှိရာ သာမဏေများကို ရှာသွားရှာဝင် ဝတ်ရုံစေ၊ **သက္ကရာဇ် ၁၁၄၂ ခုနှစ် နယုန်လဆန်း ၁၅ ရက်နေ့**[၁] အမိန့်တော် ထုတ်ပြန်တော်မူ၏။ အမိန့်တော်အတိုင်းလည်း တစ်နိုင်ငံလုံး ကျင့်ဆောင်ကြရ၏။ လောကသရဖူ ဘုရားရှေ့တွင် စမုတ်နှစ်ဆောင်၊ ပြာသာဒ် ၂ ဆူနှင့် တကွ လေးထပ်ကျောင်း ဆောက်လုပ်တော်မူ၍ ဘုံကျော်ဝေယန် ကမ္ဗည်းတပ်တော်မူလျက် ရှင်နန္ဒမာလာ မထေရ်အား တင်လျှုတော်မူသည်။ "နရိန္ဒာဘိဓဇ မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရု" တံဆိပ်နာမံလည်း ပေးအပ်တော်မူသည်။

ထိုဆရာတော်သည် ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာကျမ်းဂန် ကျနေ၏။ စုဒ်၊ စောဒနာ၊ အာဘော်၊ ကျမ်းထွက်၊ ကျမ်းတက်၊ ကျမ်းရိုး နိုင်နင်း၏။ ရဟန်းပျိုကပင် ဝိနယဝိနိစ္ဆယ နိဿယ၊ သုတ္တသင်္ဂဟနိဿယ၊ သုတ်မဟာဝါ အဋ္ဌကထာ နိဿယ၊ သာသနသုဒ္ဓိဒီပက ကျမ်းများကို စီရင်၏။

ဝိနည်းတရားနှင့် မညီညွတ်၍ ဝန်ချရကြောင်း ပြီး၏။

---

၆၄ – စစ်ကိုင်းမင်းတရားကြီး လက်ထက် သာသနာတော်ကို ပြုစု ကြည့်ရှုတော်မူကြောင်း

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၃ ခုနှစ် တပို့တွဲလပြည့်ကျော် ၁၅ ရက်[၂]နေ့တွင် ရတနာသိင်္ခ မြို့တည် နန်းတည် အလောင်းမင်းတရားကြီး၏သားတော် အလတ်၊ စစ်ကိုင်းမြို့တည် မင်းတရား၊ အဝမြို့တည် မင်းတရားတို့၏ ညီတော်အရင်း ဖြစ်သော **ဘိုးတော်ဘုရား မင်းတရားကြီး** [အေဒီ ၁၇၈၂–၁၈၁၉] သည် ရတနာပုရ ရွှေဝပြည်ကြီးကို သိမ်းမြန်း ဆက်ခံတော်မူ၍ မင်းခေါင်မင်းဖျား မင်းတရားစစ် ဖြစ်တော်မူ၏။ သိရီဓမ္မာသောကမင်းကြီးသည့် ခမည်းတော် ဗိန္ဒုသာရမင်း၏ အရိုက်အရာ ပါဋလိပုတ်ပြည်၌ မင်းအဖြစ်သို့ ရောက်သော်လည်း ရောက်ထည့်ခြင်း ဘိသိက်မခံဦးဘဲ လေးနှစ်တိုင်အောင် ပြည်ရေးရွာမှု ရှင်းလင်းပြုစုပြီးမှ ဘိသိက်ခံသည်ဟု ကျမ်းဂန်လာသည်နှင့်အညီ ရွှေတောင် ရွှေနန်း သိမ်းမြန်းစံပယ်တော်မူသော်လည်း ဘိမ်းမြန်းထည့်ခြင်း ဘိသိက်မခံဦးဘဲ ၃ နှစ်ကျော် ၄ နှစ် သာသနာရေး၊ ပြည်ရေးရွာမှု ရှင်းလင်းပြုစုပြီးမှ နှစ်ကြိမ်တိုင်အောင် ဘိသိက်ခံတော်မူ၏။

"တိုင်းရေးပြည်မှု ကုန်တွင်စေဦး၊ သာသနာရေး တရားမှုမှာ နောက်မှ ဆွေးနွေး စိစစ်၍ မှန်ရာ ဖြစ်စေရမည်"

၁။ ၁၇၊ မေ၊ ၁၇၈၀

၂။ ၁၁၊ ဖေဖော်ဝါရီ၊ ၁၇၈၂ [သာသနာလင်္ကာရတွင် တပို့တွဲလပြည့်ကျော် ၁၅ ဟု ပြသည်။ တပို့တွဲလသည် ရက်မစုံလဖြစ်၍ လပြည့်ကျော် ၁၄ တွင် လကွယ်သည်။ မြန်မာရာဇဝင်–ဦးဘသန်း (ဘီအေ)၊ စာ–၁၄၂ ၌ ၁၁၄၃ ခု၊ တပို့တွဲလပြည့်ကျော် ၁၄ ရက်ဟု ပြသည်။ ခရစ်သက္ကရာဇ်နှင့် ကိုက်ညီသည်။ ၁၁ (တနင်္လာ)၊ ဖေဖော်ဝါရီ၊ ၁၇၈၂။]

http://www.dhammadownload.com

ဟူသော ခမည်းတော်ဘုရား ဗျာဒိတ်ထားတော်မူခဲ့သော အမိန့်တော် ရွှေခွန်းကို ရွှေတောင် ရွှေနန်း သိမ်းမြန်းစံပယ်တော်မူဦးကပင် အောက်မေ့ ဆင်ခြင်တော်မူမိ၍ ခမည်းတော်ဘုရား အမိန့်တော်မြွတ်အတိုင်း သာသနာရေး တရားမှုကို ဆွေးနွေးစိစစ်၍ မှန်ရာဖြစ်စိမ့်စေမည်ဟု ရည်ဆောင်တော်မူသည်။

အတင်၊ အရုံ ဝါဒကို ထပ်မံ စုံစမ်းစေခြင်း

ယခင်ရှေးက အဝမင်း အဆက်ဆက် မပြီးမပြေနိုင်။ စဉ့်ကူးမင်း [အေဒီ ၁၇၇၆–၁၇၈၁] လက်ထက် ပြီးပြေသည့်အရာလည်း အတင်ဂိုဏ်းဆရာတို့က သာမဏေများကို ရွာသွား ရွာဝင် လက်ကန်တော့ တင်စေခြင်းသည် ပါဠိ အဋ္ဌကထာ ဋီကာကျမ်းဂန် မလာ မရှိပေဟု ဝန်ချကြ၍ ပြီးပြေသည့်အရာ ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ဝန်ချခြင်းသည်လည်း နန်းတော်ထက်တွင် မင်းရှေ့စိုးပြင် ဆိုင်ပြိုင်ပြောဆိုကြရ၍ ကြောက်ရွံ့ ခန့်ညားကြသဖြင့် ဝန်ချသည်လည်း ရှိတန်ရာသည်။

ယခု ရွှေလက်ထက်တော်တွင် မကြောက်ရွံ့ မခန့်ညားကြရအောင် ဆရာတော် သံဃာတော်များရှိရာ ကျောင်းကန်သွား၍ သာမဏေများ ရွာသွားရွာဝင် ရုံသင့်၊ တင်သင့်သည်ကို တရားရှိရာ မိန့်ဆိုတော်မူပါဟု လျှောက်ထားစေ၊ မိန့်ဆိုတိုင်းကိုလည်း မှတ်သားခဲ့စေ အမိန့်တော်မြွတ်ရှိ၍ ပညာရှိ စာဆိုတော်ကြီး သုခမိန် တွင်းသင်းဝန် ဦးညိုနှင့် အတင် ဂိုဏ်းဆရာတို့ တကာ မှူးမတ်များကို ကျောင်းစေ့အောင် နေ့ရှည်ရက်များ လျှောက်ထားစေ၍၊ ဆရာတော် သံဃာတော်များ မိန့်ဆိုတိုင်းလည်း မှတ်သား၍ ရွှေနားတော်ကြား တင်လျှောက်ရ၏။

[တွင်းသင်းဝန် ဦးညိုကား တော်တည့် မှန်ကန်လှသသူ၊ တစ်နေ့ကို အမှုမဲ့ စကား တစ်ခွန်း၊ နှစ်ခွန်းမျှ မပြောဆိုသသူ လူသမ္မာ ဟူ၍ အများထင်ရှားသောကြောင့် တွင်းသင်းဝန်ဦးညိုကို ခေါ်တည့်၍ စေခန့်တော်မူသည်။ ထိုသို့ စေခန့်ခြင်းသည်လည်း ဆရာတော် သံဃာတော်များ မကြောက်မရွံ့ မခန့်ညားအောင်၊ မိန့်ဆိုတိုင်း လျှောက်ထားကြအောင် အမှုမှန်စေလို၍ စေခန့်တော်မူသတည်း။]

အတင်ဂိုဏ်းက တညီတညွတ်တည်း ဝန်ချခြင်း

အတင်ဂိုဏ်းဆရာတော် သံဃာတို့ကလည်း သာမဏေများကို ရွာသွား ရွာဝင် လက်ကန်တော့တင်စေခြင်းသည် ပါဠိ အဋ္ဌကထာ ဋီကာကျမ်းဂန် မလာ မရှိပေ။ တစ်ဦးကို တစ်ဦး အတုအပ လွဲစရှိလျှင် လွဲ၍ ကျင့်စေမိသည်သာ ဖြစ်ပါသည်ဟု အညီအညွတ် ဝန်ချကြ၏။ ပါဠိ အဋ္ဌကထာ ဋီကာ ကျမ်းဂန် လာရှိသည်နှင့်အညီ သာမဏေများကို ရွာသွားရွာဝင် ဝတ်ရုံပါစိမ့်မည် ဟူ၍လည်း ဝန်ခံကြ၏။ ဤသို့ အတင်ဂိုဏ်း ဆရာတော် သံဃာတော်များကို အသီးအသီး အခြားအခြား ကျောင်းကန်သွား၍ လျှောက်ထားသည်ကို တစ်ပေါင်းတစ်စုတည်း မိန့်ဆိုသကဲ့သို့ တစ်ခွန်းတစ်သံတည်း ထွက်ဆိုသည့်အတိုင်း မှတ်သား တင်လျှောက်ကြသည်။

http://www.dhammadownload.com

အရှင် **ဘဝရှင်မင်းတရားကြီး ဘိုးတော်ဘုရား** [အေဒီ ၁၇၈၂–၁၈၁၉] လည်း ဤသို့ အမိန့်တော်ရှိသည်။ ဆွေးနွေးစိစစ်၍ တရားရှိတိုင်း မှန်ရာ ဖြစ်စိမ့်မည်ဟု ကြံစည်တော်မူသည်ကို နှစ်ဖက်ပြိုင်ဆိုင်၍ အချေအတင် မဆွေးနွေး မစိစစ်ဘဲပင် ဆရာတော် သံဃာတော်တို့သည် တညီတညွတ် အဖြောင့်အမတ် ဝန်ချဝန်ခံ ပြုကြလေသည်မှာ ကိုယ့်အမှုကို ကိုယ်ပင် စီရင်သည့်အရာ ဖြစ်တော့သည်။ အထူးစီရင်ဖွယ် မရှိပြီ။ သာသနာတော် မြတ်ကို ပြုစုထိုက်သော ဘုန်းကံရှိ၍ သာသနာတော်ရေး ပြေကုန်လွယ်သည့်အရာ ဖြစ်သည်။ ဆရာတော် သံဃာတော်တို့ အညီအညွတ် ဝန်ချဝန်ခံ ပြုကြသည့်အတိုင်း "ပရိမဏ္ဍလ၊ သုပ္ပဋိစ္ဆန္န" ဖြစ်အောင် သာမဏေများကို ရွာသွားရွာဝင် ဝတ်ရုံကြစေ ဟူ၍ သဗ္ဗညုဆု၌ ညွတ်သော စင်ကြယ်သောစိတ်ဖြင့် အမိန့်တော် ရှိသည်။ အမိန့်တော်အတိုင်း လည်း နိုင်ငံတော်အတွင်း ဆရာတော် သံဃာတော်တို့ အညီအညွတ် ကျင့်ဆောင်ကြသည်။

ဤသို့ **သက္ကရာဇ် ၁၁၄၃**[၁] ခုနှစ် ရွှေနန်းတက်တော်မူစကပင် သာသနာရေး သာသနာမှုကို ခမည်းတော်ဘုရား အမိန့်တော်မြတ်အတိုင်း ရှေးဦးစွာ သုတ်သင် ပြုစုတော်မူသတည်း။

မောင်းထောင်ဆရာတော်အား ဘွဲ့တံဆိပ် ဆက်ကပ်ခြင်း

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၃ ခု တပို့တွဲလပြည့်ကျော် ၁၅ ရက်[၂]နေ့၊ ရွှေနန်းတက်တော်မူ၍ **တန်ခူးလဆန်း ၂ ရက်**[၃]နေ့တွင် လူဆရာ ဦးညို၊ ဦးပြစ်တို့ ပြောစားလာသော စာပေကျမ်းဂန် ရမိလှသည် ဟူ၍ ကျော်စောထင်ရှားသော **မောင်းထောင် ပဉ္စင်းငယ်**သည် အဘယ်မှာ ယခု ရှိလေသနည်းဟု မှူးတော် မတ်တော်တို့အား မေးတော်မူသည်။ မောင်းထောင်မှာပင် ရှိနေကြောင်းကို တင်လျှောက်ကြသည်တွင် ယခုပင် အလျင်အမြန် ရောက်အောင် ပင့်ခေါ်စေ အမိန့်တော်ပြန်၍ တောင်ဘက်တိုက်ဝန် မင်းကျော်ရွှေတောင်ကို ပင့်စေတော်မူ၏။ ရောက်ခဲသည် ဟူ၍လည်း အတွင်းတော် လွှတ်တော်က အကြိမ်ကြိမ် ဆင့်ရ၏။

ထို**သက္ကရာဇ် တန်ခူးလပြည့်ကျော် ၈ ရက်**[၄]နေ့ စာသင်ရဟန်း ရှစ်ဆယ့်ငါးပါးနှင့် ရတနာပုရ ရွှေဝမြို့သို့ ရောက်၍ မိုးထိကျောင်း အနောက်မြောက်တွင် စာသင်တိုက် ယာယီကျောင်းတွင် တည်းခိုနေထိုင်ရသည်။ ယင်းသောအခါ ရဟန်းပဉ္စင်းဝါ ခြောက်နှစ် ကျော် ခုနစ်နှစ် အဝင် ရှိပြီ။ ထိုနှစ် **ဝါဆိုလဆန်း ၈ ရက်**[၅]နေ့တွင် စာသင်ကျောင်းကို မှူးတော် မတ်တော်များနှင့်တကွ **အိမ်ရှေ့မင်း*** ထွက်၍ ရွှေကရားနှင့် ရေစက်သွန်းချ

၁။ ၁၇၈၂

၂။ ၁၁ (တနင်္လာနေ့)၊ ဖေဖော်ဝါရီ၊ ၁၇၈၂

၃။ ၁၅၊ မတ်၊ ၁၇၈၂

၄။ ၅၊ ဧပြီ၊ ၁၇၈၂

၅။ ၁၇၊ ဇွန်၊ ၁၇၈၂

* ဗဒုံမင်း (ဘိုးတော်) ၏သားတော် အိမ်ရှေ့မင်းသားမှာ ခရစ် ၁၈၀၈ ခုတွင် ကွယ်လွန်သွားသဖြင့် အိမ်ရှေ့ အရိုက်အရာကို ထိုနှစ်၌ပင် အိမ်ရှေ့မင်း၏သားတော် (ဘိုးတော် ဗဒုံမင်း၏မြေးတော်) စစ်ကိုင်းမင်း (ဘကြီးတော်) [၁၈၁၉–၁၈၃၇] က အိမ်ရှေ့မင်း ဆက်ခံခဲ့သည်။ အမြေပြ၊ ၃–တွဲ၊ ပ–ပိုင်း၊ စာ–၁၃၂။ ၁၉၇၇။

http://www.dhammadownload.com

တင်လှူတော်မူသည်။ "ဉာဏာဘိသာသနဓဇ မဟာဓမ္မရာဇဂုရု" တံဆိပ်နာမံလည်း ပေးအပ်တော်မူသည်။ ပိဋကတ်ကိုလည်း စောင်မရသည်။ ရာဇာဘိသေကကျမ်းကိုလည်း ပုဏ္ဏားများနှင့် ပြန်ဆိုရသည်။ ဘိသိက်ခံတော်မမူမီ ဖြစ်၍ ပိဋကတ်တော်ကို မရေးစေသေး။

စစ်ကိုင်းမင်း သာသနာပြုတော်မူကြောင်း ပြီး၏။

---

၆၅ – တတ်သိုက် ဗျာဒိတ် နိမိတ် တဘောင်အရ အမရပုရမြို့ကို တည်ထောင်တော်မူကြောင်း

ဘုရားမြတ်စွာ ဒေသစာရီ ကြွချီတော်မူလာသည်တွင် ထွန်တုံးပုတက်သို့ ရောက်တော်မူ၍ ငတောင်ပြုး၊ ငတောင်မြင့်၊ ငတောင်ကြီး၊ ငတောင်သမန် မည်သော ဘီလူးသားအဖ ၄ ယောက်တို့ သားပွဲမ်းဆွမ်းနှင့် သပိတ်လှူကြသည်ကို ခံတော်မူပြီးလျှင် တောင်သမန်သို့ ရောက်မှ ဘုဉ်းပေးတော်မူသည်။ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးတော်မူပြီးတွင် ပြုံးတော်မူသည့် အကြောင်းကို အရှင်အာနန္ဒာ လျှောက်၍ ဤမန္တလေးအရပ်၌ ရတနာပုံ မည်သော ပြည်ကြီး ဖြစ်လတ္တံ့။ ဤဘီလူး ၄ ယောက်တို့သည် မင်းဖြစ်လတ္တံ့။ ဤပြည်ကား ဤကမ္ဘာတွင် ဘုရားလေးဆူတို့ လက်ထက်လုံးပင် ထင်ရှားလိမ့်မည် ဟူ၍ ဗျာဒိတ်ထားတော်မူသည့်အတိုင်း–

၁။ တောင်လေးလုံးကြီး ရွှေစည်တီးသည် ပြည်ကြီးအလုံး ဖြစ်လတ္တံ့။

၂။ ထီးပေါင်းကားကြီး ထီးလည်းမှုံသို့ ပေါက်လတ္တံ့။

၃။ ထီးပေါင်းကားမှာ မင်းများဂြိုဟ်သို့ စုလတ္တံ့။

စသဖြင့် ဂဝံပတေ့၊ ရသေ့၊ သိကြား သိုက်စာများက ထွက်ဆိုသည်နှင့်အညီ **သက္ကရာဇ် ၁၁၄၄ ခုနှစ် တပို့တွဲလဆန်း ၁၂ ရက်**[၁] အင်္ဂါနေ့ ဥတ္တရာဖရဂုဏ္ဏီ နက္ခတ်မွန်းတည့်တွင် ရွှေဘုံရွှေနန်းနှင့်တကွ အမရပုရ မဟာရာဇဌာနီ ရွှေမြို့တော်ကြီးကို တည်ထောင်တော်မူ၏။ **၁၁၄၅ ခုနှစ်**[၂] ရာသီကဆုန် နယုန်ဝေါဟာ ဝိသာခါနက္ခတ် အကြိုက်တွင် သာသနာကျမ်း၊ ရာဇာဘိသေကကျမ်း စာတမ်းများနှင့်အညီ ရာဇာဘိသေက ခံတော်မူ၍ ရွှေမြို့ရွှေနန်း သိမ်းမြန်းတော်မူ၏။ ထိုနောက် **၁၁၄၆ ခုနှစ်**[၃] ရာသီကဆုန် နယုန်ဝေါဟာ ဝိသာခါနက္ခတ် အကြိုက်တွင်လည်း ဝေဿန္တရာမင်း၊ ဒေဝါနံပိယတိဿမင်းတို့ နှစ်ကြိမ်တိုင်အောင် ဘိသိက်ခံသည်ဟု ကျမ်းဂန်လာသော ထုံးစံသို့လိုက်၍ မင်းကျင့်တရားကို ကျောက်ထီးကဲ့သို့ ရှိသေလေးမြတ်သဖြင့် ဦးထိပ်၌စိုက်၍ ခရုသင်းသုံးလုံးဖြင့် အမျိုးသုံးပါးတို့ သွန်းသော မုဒ္ဓါဘိသေကကို တစ်ဖန် ခံတော်မူပြန်၏။

ဘိသိက်ခံ အဆုံး၌လည်း "သိရိပဝရဝိဇယာနန္တယသတြိဘဝနာဒိတျာဓိပတိပဏ္ဍိတ မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇာ" ဟူသော အသစ်ရှစ်ပါးတွင် တန်ခိုးထင်သော တံဆိပ်နာမံ ခံတော်မူ၏။

၁။ ၂၅၊ ဇန်နဝါရီ၊ ၁၇၈၂

၂။ အေဒီ ၁၇၈၃

၃။ အေဒီ ၁၇၈၄

http://www.dhammadownload.com

အဘိသိက်၏ အာနုဘော်ကြောင့် ရရှိသော စည်းစိမ်

ဤသို့ ၂ ကြိမ်တိုင်အောင်ခံသော ဘိသိက်အာနုဘော် ရွှေဘုန်းတော်မြတ်ကြောင့်–

၁။ တရုတ်တရက် နှစ်ပြည်ထောင်ကိုပိုင်သော ဥတည်မင်း၊ ဝန္ဓိတိုင်းကို အစိုးရသော ဝေသာလီမင်း၊ သီဟိုဠ်ကျွန်း သီရိဝမ္မနမြို့၏ အရှင်ဖြစ်သော သိရီရာဇသီဟ သီဟိုဠ်မင်းတို့က ဆက်သလာသော အထူးထူးသော လက်ဆောင်ပဏ္ဏာများကို ခံတော်မူရ၏။

၂။ ပိဋကတ်ကျမ်း၊ ဆေးကျမ်း၊ ဗေဒင်ကျမ်းတို့၌ လေ့လာတတ်ကျွမ်းနိုင်သော၊ လျင်မြန်ထက်သန်စွာသော သတိ၊ ပညာနှင့် ပြည့်စုံတော်မူ၏။

၃။ ပုဂံနော်ရထာမင်းစောတို့ လက်ထက်က ပင့်ဆောင်၍ မရနိုင်သော ဘုရားသခင်မျက်မှောက်တော် ကိုယ်တော်ငွေ့ ခုနစ် လက်ပွေ့သွင်း၍ သွန်းလုပ်သော မဟာမုနိ ရုပ်ပွားတော်ကို ရခိုင်ပြည်မှ ပင့်ဆောင်၍ ကိုးကွယ်တော်မူရ၏။

၄။ အောင်မြေလောကစေတီတော်၊ အသောကာရုံတိုက်၊ ရတနာဘုံကျော် ကျောင်းတော် စသော များစွာသော စေတီတော်၊ များစွာသော ကျောင်းတော်တို့ ဒါယကာလည်း ဖြစ်တော်မူ၏။

၅။ သဗ္ဗညုဆု၌ မပြတ်ညွတ်သောစိတ်ဖြင့် တရားကို အလေးအမြတ်ပြုလျက် သာသနာတော်ကို သုတ်သင်ပြုစုတော်မူ၏။

၆။ ကွမ်းဆော်မင်းအား သိကြားဆောင်နှင်းသော အရိန္ဒမာလှံ၊ သီလဝံသဓားလည်း ကျည်စိုးစုက္ကတေးတို့ လက်ထက်ကွယ်၍ နော်ရထာမင်းစော လက်ထက်တွင်မှ ထင်ရှားဖြစ်သော ဟူသကဲ့သို့ ခမည်းတော် အလောင်းမင်းတရားကြီး လက်ထက်မှရသော တစ်ချက်ပစ်လျှင် အချက်များစွာ ထင်လျက် ရွှယ်တိုင်းရောက်သော အမြောက် ရတနာသည် မင်းသုံးဆက်ကျော် ကွယ်ပြီးမှ ထင်ရှားရပြန်လာသည် ကိုလည်းကောင်း၊ ဓညဝတီမြို့က မင်းအဆက်ဆက် မရဘူးသော ဓညာဝုဓ အမြောက်ကြီးကို ရတော်မူသည်ကိုလည်းကောင်း အစွဲအမှတ်ပြု၍ လက်နက်စကြာသခင် ဟူ၍လည်း တွင်၏။

၇။ ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းမျိုး၏ လက္ခဏာနှင့် ပြည့်စုံသော နိဗ္ဗာနပစ္စယ ဆဒ္ဒန္တနာဂရာဇာ ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း ရတနာကုမုဒ်၊ အဥ္စနဂိရိ အစရှိသော ဆင်ဖြူ ဆင်ကောင်းများတို့ အရှင် ဖြစ်သည့်အကြောင်းကိုရည်၍ ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းအရှင် ဆင်ဖြူများရှင် ဟူ၍လည်း တွင်၏။

[ဆင်ဖြူတို့၏ အရေအဆင်းကို "ပုဏ္ဍရိကတစင်္ဂါ–ကြာဖြူ ပုဏ္ဍရိက်နှင့် တူသော အရေအင်္ဂါ ရှိ၏" ဟူ၍ ဆဒ္ဒန္တဇာတ်၌ ဟောတော်မူသည်နှင့်အညီ ဆဒ္ဒန်ဆင်ဖြူတို့မှာ အရေနဂိုပင်ဖြူသည် မှတ်လေ။ အရေနဂိုဖြူနိုင်မည် မဟုတ်၊ အမွေးမျှသာ ဖြူနိုင်မည်ဟု ယုံမှားသကဲ့ ရှိကြသည်ကိုလည်း ကျမ်းဂန်လာတိုင်း ယခု ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းမှာ အရေနဂိုပင် ဖြူသည်ကို မျက်မှောက်ထင်ထင် မြင်ရသည်ကို ထောက်၍ ယုံမှားသကဲ့ကို ဖျောက်လေ။]

http://www.dhammadownload.com

ဆရာတော်များအား ဘွဲ့တံဆိပ်တော် ဆက်ကပ်ခြင်း

ဤသို့ဆိုခဲ့ပြီးသော မင်းခေါင်မင်းဖျား မင်းတရား၏ ဘုန်းတန်ခိုး ကျက်သရေ အရှိန်အဝါ အာနုဘော်အထူးနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော လက်နက်စကြာသခင် ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း အရှင် ဆင်ဖြူများရှင် ဘဝရှင်မင်းတရားကြီးသည် တိုင်းရေးပြည်မှုနှင့်တကွ သာသနာရေးကို မြော်ထောက်တော်မူလျက် သိုက်၊ ငှက်၊ ဓာတ်ဆန်း၊ ကိန်းခန်း၊ စနည်း၊ တဘောင်၊ နိမိတ်၊ ဗျာဒိတ် ရှိသည်နှင့်အညီ ရတနာပုရ ရွှေဝမြို့ကြီးက အမရပုရ မဟာရာဇဌာနီ ရွှေပြည်တော်ကြီးသို့ ပြည်ထောင်နှင့်တကွ ပြောင်းကြွစံပယ်တော်မူသည်တွင် သာသနာရေး အနေတကျ ဖြစ်စေခြင်းငှာ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ ကျမ်းဂန် ကျနဍ၍ ဂုဏ်သတ္တိ အထူးနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော သီလဝန်၊ ဂုဏဝန် ဆရာတော် သံဃာတော်တို့ကို မင်း၊ မိဖုရား၊ မင်းသမီး၊ မင်းသား၊ မှူးတော်၊ မတ်တော်၊ အထိုက်အလိုက် ပစ္စည်း ၄ ပါး အထောက်အပံ့ အသီးအသီးအပ်၍ ထောက်ပံ့ လုပ်ကျွေးစေတော်မူ၏။ ရှေ့နောက် ၂ ကြိမ် ဘိသိက်မခံမီ တံဆိပ်နာမံလည်း ပေးအပ်ချီးမြှင့်တော်မူ၏။ သာသနာပြု သာသနာပိုင် အပ်၍လည်း ဆုံးမပဲ့ပြင်စေတော်မူ၏။

အမရပုရမြို့ကို တည်ထောင်တော်မူကြောင်း ပြီး၏။

---

၆၆ – သာသနာပိုင် ၄ ပါး ခန့်အပ်၍ သာသနာ ပြုတော်မူခြင်း အကြောင်း

ရွှေမြို့တော်ကြီးနှင့် တစ်ပြိုင်နက် တစ်ချက်တည်း ပန္နက်ချ၍ ဆောက်လုပ်ရသော ကျောင်းကြီး ၄ ရပ်တွင်–

၁။ နန်းမတော်ရှင်မိဖုရားကြီး ကျောင်းတော်ကို အောင်မြေဘုံကျော် ကမ္ပည်းတပ်၍ မင်းအို ဆရာတော်ကြီးအား တင်လှူတော် မူ၏။ "ဂုဏာဘိလင်္ကာရသဒ္ဓမ္မ မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရု" တံဆိပ်နာမံလည်း ပေးအပ်တော်မူသည်။

၂။ ကနိုမင်းသမီးကျောင်းတော်ကို ဘုံသာဝေယန် ကမ္ပည်းတပ်၍ မန်လည် ဆရာ တော်အား တင်လှူတော်မူ၏။ "ဂုဏမုနိန္ဒာဓိပတိ မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရု" တံဆိပ်နာမံလည်း ပေးအပ်တော်မူသည်။

၃။ အိမ်ရှေ့မင်းမိဖုရား ကျောင်းတော်ကို မင်္ဂလာဝေယန် ကမ္ပည်းတပ်၍ ဆုံထား ဆရာတော်အား တင်လှူတော်မူ၏။ "တိပိဋကသဒ္ဓမ္မသာမိ မဟာဓမ္မရာဇာဓိ ရာဇဂုရု" တံဆိပ်နာမံလည်း ပေးအပ်တော်မူသည်။

၄။ အလယ်နန်းတော်ရှင်မိဖုရား ကျောင်းတော်ကို မင်္ဂလာစံလွတ် ကမ္ပည်းတပ်၍ မင်းရွာ ဆရာတော်အား တင်လှူတော်မူသည်။ "ဉာဏဓမ္မဒီပအနန္တဓဇ မဟာ ဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရု" တံဆိပ်နာမံလည်း ပေးအပ်တော်မူသည်။

ဤဆရာတော်ကြီးလေးပါးကို သာသနာပိုင် အပ်တော်မူ၍ သာသနာတော်မြတ်ကို သုတ်သင်ပြုစုရ၏။ ထိုမှတစ်ပါးလည်း–

http://www.dhammadownload.com

၅။ မြောက်နန်းတော်ရှင်မိဖုရား ကျောင်းတော်ကို မင်္ဂလာဘုံကျော် ကမ္ဘည်းတပ်၍ ညောင်ကန် ဆရာတော်အား တင်လျှောက်တော်မူ၏။ “ကဝိန္ဒာဘိသဒ္ဓမ္မဓဇ မဟာဓမ္မရာဇဂုရု” တံဆိပ်နာမံလည်း ပေးအပ်တော်မူသည်။

၆။ ပြည်မြို့စား ကျောင်းတော်ကို တုလွတ်ဘုံစံ ကမ္ဘည်းတပ်၍ ရွှေတောင် ဆရာတော်အား တင်လျှောက်တော်မူ၏။ “ကဝိန္ဒာဘိသဒ္ဓမ္မပဝရ မဟာဓမ္မရာဇဂုရု” တံဆိပ်နာမံလည်း ပေးအပ်တော်မူသည်။

၇။ အတွင်းဝန်က ဆောက်လုပ်ရသော ကျောင်းတော်ကို ဆင်တဲ ဆရာတော်အား တင်လျှောက်တော်မူ၏။ “ဉာဏာဘိလင်္ကာရ သဒ္ဓမ္မဓဇ မဟာဓမ္မရာဇဂုရု” တံဆိပ်နာမံလည်း ပေးအပ်တော်မူသည်။

၈။ လက်ဝဲဝင်းတော်မှူးက ဆောက်လုပ်ရသော ကျောင်းတော်ကို မဲစီး ဆရာတော်အား တင်လျှောက်တော်မူ၏။ “ပရမသိရိဝံသဓဇ မဟာဓမ္မရာဇဂုရု” တံဆိပ်နာမံလည်း ပေးအပ်တော်မူသည်။

၉။ ဝန်ထောက်တော်က ဆောက်လုပ်ရသော ကျောင်းတော်ကို လောကမှန်ကင်း ဆရာတော်အား တင်လျှောက်တော်မူသည်။ “ကဝိန္ဒသာရဓဇ မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရု” တံဆိပ်နာမံလည်း ပေးအပ်တော်မူသည်။

ဤသို့စသည်ဖြင့် ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာကျမ်းဂန် ကျနစ်၍ သတ္တိ ဗျတ္တိနှင့် ပြည့်စုံသော သီလဝန်၊ ဂုဏဝန် ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား တံဆိပ်နာမံ ပေးအပ်တော်မူသည်ကား အရာမက များလှစွာ၏။ ကျယ်လွန်းအံ့စိုး၍ မရေးသားပြီ။

သာသနာပိုင် ၄ ပါး ခန့်၍ သာသနာပြုတော်မူခြင်းအကြောင်း ပြီး၏။

---

၆၇ – သာသနာပြု ၁၂ ပါး ခန့်၍ သာသနာ ပြုတော်မူခြင်း အကြောင်း

ထိုနောက် ၁၁၄၈ ခုနှစ်[၁]သို့ ရောက်သောအခါ သာသနာပြု သာသနာပိုင် အပ်တော်မူသော ဆရာတော်ကြီး ၄ ပါးသည် ပုထုဇ္ဇဂတိသို့ လိုက်သဖြင့် လွတ်လွတ် မစီရင်ဝံ့၊ မစီရင်ချင် သကဲ့သို့ ထင်မှတ်တော်မူ၍ သာသနာရေး၊ သာသနာမှုကို အားကြီးတော်မူလှသည်နှင့် ဆရာတော်ကြီး လေးပါးမှာ ဆရာတော်ငယ်ရှစ်ပါး ဖက်၍ သာသနာပြု **၁၂ ပါး*** ခန့်တော်မူပြန်သည်။

၁။ မင်းအို ဆရာတော် [၁၇၀၈–၁၇၉၁] ဂုဏာဘိလင်္ကာရသဒ္ဓမ္မ မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရု၊

၁။ အေဒီ ၁၇၈၆။

* **သာသနာပြု ဆယ့်နှစ်ပါး၏ ဘွဲ့တံဆိပ်တော်နှင့် သက္ကရာဇ်များမှာ “မယ်နုအုတ်ကျောင်းဆရာတော် ဦးဖုစ်” စာအုပ်ကို ပြုစုသော အရှင်ပညာသာမိ [ပဋ္ဌိပတ္တိသာသနာ့အေးရိပ်သာ၊ တောင်ကလေး၊ ဘားအံမြို့၊ ကရင်ပြည်နယ်] စာ ၃–၄၊ ပထမကြိမ်၊ ဇူလိုင်၊ ၁၉၉၂ ခုနှစ်ထုတ် စာအုပ်မှ ကူးယူဖော်ပြပါသည်။**

http://www.dhammadownload.com

၂။ မန်လည် ဆရာတော် [၁၇၁၄-၁၈၀၇] ဂုဏာမုနိန္ဒာဓိပတိ မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရု၊
၃။ ဆုံထား ဆရာတော် [၁၇၁၈-၁၇၈၄] တိပိဋကသဒ္ဓမ္မသာမိ မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရု၊
၄။ မင်းရွာ ဆရာတော် [၁၇၂၃-၁၈၀၄] ဉာဏာဓမ္မဒီပအနန္တဓဇ မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရု၊
၅။ ရွှေတောင် ဆရာတော် [၁၇၃၀-၁၈၁၀] ကဝိန္ဒာဘိသဒ္ဓမ္မပဝရ မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရု၊
၆။ ဗားကရာ ဆရာတော် [၁၇၃၈-၁၈၀၀] တိပိဋကာလင်္ကာရသီရိဓဇ မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရု၊
၇။ ကတိုး ဆရာတော် (ရှင်ပညာ) [၁၇၆၀-၁၈၃၅] သာသနဝံသ မဟာဓမ္မရာဇဂုရု၊
၈။ ပထမ မဲဇီး ဆရာတော် [၁၇၄၂-၁၇၉၇] ပရမသီရိဝံသဓဇ မဟာဓမ္မရာဇဂုရု၊
၉။ မုံတော ဆရာတော် (ရှင်ဝရ) [၁၇၄၀-၁၈၂၂]၊
၁၀။ စလင်း ဆရာတော် [၁၇၆၃-၁၈၄၀] မုနိန္ဒာဘိသီရိသဒ္ဓမ္မ မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရု၊
၁၁။ ဆင်တဲ ဆရာတော် [၁၇၆၃-၁၈၄၀] လင်္ကာရသဒ္ဓမ္မဓဇ မဟာဓမ္မရာဇဂုရု၊
၁၂။ မောင်းထောင် ဆရာတော် [၁၇၅၅-၁၈၃၃] ဉာဏာဘိဝံသဓမ္မသေနာပတိ မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရု၊

ဤ ၁၂ ပါးကို သာသနာပြု ခန့်ထား၍ သုတ်သင်ပြုစုရ၏။

"ဧကောအလဇ္ဇီပိ အလဇ္ဇီသတံ ကရောတိ" ဝိနည်းကျမ်းဂန် ရှိသည့်အတိုင်း အလဇ္ဇီနှင့် ပေါင်းဖက်မိသော် အလဇ္ဇီတစ်ယောက်ပင် လဇ္ဇီတစ်ရာကို တစ်ခဏချင်း အလဇ္ဇီဖြစ်အောင် ပြုနိုင်လေသောကြောင့် ရဟန်းတို့နှင့် မပေါင်းဖော်သင့်ရကား အဆက်အနွယ်အနေအထိုင် အမူအကျင့်ကို ဆင်ခြင်၍ သဘာဂ၊ ဝိသဘာဂ ခြားနားရ၏။ "ရဟန္တာပင်ဖြစ်သော်လည်း နိဿျည်း ဆရာနှင့် မကင်းကောင်း၊ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာမှတစ်ပါး အခြားရဟန်းတို့နှင့် ရှင်ပဋ္ဌင်း မပြုမခံကောင်း" ဟု ဝိနည်းတရားတော် ရှိရကား နိဿျည်းဆရာ၊ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ၊ နိဿယမုစ္စကဆရာ၊ နိဿျည်းခံ သံဃာ ပြည့်စုံအောင် ဝိနည်းကျမ်းဂန် ပြန်ဆိုရ၏။

ထိုရောအခါ ယခင်အောက်က ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ရွှေနန်းတက်တော်မူဦးကပင့်၍ တွင်းသင်းတိုက် လေးထပ်ကျောင်းတွင် တင်ထားသော ရဟန်း ခုနစ်ဝါရ မောင်းထောင် ပဋ္ဌင်းငယ်ကိုလည်း အမရပုရ ရွှေမြို့တော်အတွင်း ဆင်ကြီးရွှေဂူ သုဓမ္မာဇရပ် ပိဋကတ်တိုက် အနီးအပါးတွင် ယာယီကျောင်းနှင့် ကိုးကွယ်တော်မူ၏။ ပိဋကတ်ကို အပ်၍ စာရေး ၁၀၈၊ ပေလုပ်မျဉ်းကိုင် ၅၄၊ စာကြည့်စာတည်း ဆရာတော် ၅၀၊ နောက်ပါ သံဃာလည်း ၅၀ နှင့် ရွှေရေး၊ မင်ရေး၊ ကညစ်ရေး အက္ခရာ သုံးပါးဖြင့် ရေးသားတည်းဖြတ်ရာတွင် စောင်မ စီရင်ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

ထိုမှ နောက် **၁၁၅၁ ခုနှစ် တပေါင်းလ**[၁] ရောက်လျှင် ရခိုင်ဘုရားကြီး မဟာမြတ်မုနိ အရှေ့ပြာသာဒ်တော်တောင်မှစ့်စူး လေးပယ်စာခန့်သော မြေမျက်နှာတွင် တံတိုင်းနှစ်ထပ်ဖြင့် ခြံရံလျက် စမြင်မော်ယွန်းချိုးနှင့်တကွ ဘုံငါးဆင့် ရှိသော မှန်ကင်း ရှစ်ဆူ၊ စိန်ဖူးစိန်ပွင့်တို့ဖြင့် အတုမရှိ တင့်တယ်လှစွာသော ကျောင်းဦးပြာသာဒ် ဓမ္မပါသာဒဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော ကျောင်းတော်ကြီးကို အရှံကမှည်း၊ အသောကာရာမကျောင်းတော်–ကမှည်း ရတနာ ဘုံကျော် မော်ကွန်းနှစ်ထပ် မှတ်တော်မူ၍ ယခင် ပဋ္ဌင်းငယ်အား တင်လှူတော်မူ၏။ "ဉာဏာဘိဝံသ ဓမ္မသေနာပတိ မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရု" တံဆိပ်နာမံလည်း ပေးအပ်တော်မူသည်။

နောက်လည်း အလုပ်အဆောင် ကောင်းမွန်သေချာ ချောမောပြေပြစ် သိမ်မွေ့ ဆန်းကြယ်လှစွာ ရွှေမြို့တော်အတွင်း ဆင်ကြီးရွှေဂူ သုဓမ္မာဇရပ် ပိဋကတ်တိုက်အနီးတွင် ဆောက်လုပ်သော စံကျောင်းတော်ကို တင်လှူတော်မူ၏။ ယခင် တံဆိပ်နာမံကိုပင် ထပ်၍ ပေးအပ်တော်မူပြန်သည်။ ထိုနောက်လည်း အောင်မြေဘုံကျော် ကျောင်းတော်၊ မင်္ဂလာ ဝေယန် ကျောင်းတော် နှစ်ရပ်ကို ထပ်၍ တင်လှူတော်မူပြန်သည်။ ဝန့်ရှင်တော် အသည် ဝန်မင်းကြီးက ဆောက်လုပ်သော အောင်ပင်လယ်တောရ ကျောင်းနှင့်သော် ကျောင်းတော် ငါးရပ်၌ အလဲအလှယ် နေထိုင်၍ သာသနာရေး သာသနာမှုကို ပြုစုစီရင်၏။ နေ့ဝါ ညဝါ စာပေကျမ်းဂန် မလပ်ရအောင် မပြတ်ပို့ချ၏။ ဥဘတောဝိဘင်းကို လေ့ကျက် ဆောင်ရွက်၏။ **ကောသနိက်ဓုတင်**[၂] အစဉ်ပင် ဆောက်တည်သတည်း။

သာသနာပြု ၁၂ ပါး ခန့်၍ သာသနာပြုတော်မူခြင်းအကြောင်း ပြီး၏။

---

၆၈ – သာသနာပိုင်ဆရာတော် အဓိဋ္ဌာန်ချက် ပြုသည့်အကြောင်း

ထိုမှနောက် **သက္ကရာဇ် ၁၁၅၀**[၃] ပြည့်၊ ရတနာဘုံကျော် ကျောင်းတော်ကြီးကို မကင်လှူမီ တစ်နှစ်တွင် "ဉာဏာဘိဝံသဓမ္မသေနာပတိ မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရု" ဆရာတော်ကို သာသနာပြု သာသနာပိုင် အပ်တော်မူပြန်၏။ ယခင် ဆရာတော် ၁၂ ပါးတို့ ပြုစု စီရင်သော အရာသည် ပုထုဇဉ်ဂတိအားဖြင့် တစ်ပါးပါးသို့လိုက်၍ စီရင်ကြသောကြောင့်

၁။ မတ်၊ ၁၇၉၉။

၂။ **တစ်နေ့အတွက် တစ်နေရာတည်း၌သာထိုင်၍ တစ်ကြိမ်သာစားသော ဓုတင်အကျင့်။ (ကောသနိက်။)**
ထိုကောသနိက်ဓုတင် ဆောက်တည်ပုံကား –

နာနာသနဘောဇနံ ပဋိက္ခိပါမိ။

ဧကာသနိကင်္ဂ သမာဒိယာမိ။

နာနာသနဘောဇနံ၊ အထူးထူးသော နေရာ၌ စားခြင်းကို။ ပဋိက္ခိပါမိ၊ ပယ်ပါ၏။ ဧကာသနိကင်္ဂ၊ တစ်နေရာတည်း၌ စားလေ့ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်၏အကြောင်း အင်္ဂါ သမာဒါန စေတနာကို။ သမာဒိယာမိ၊ ဆောက်တည်ပါ၏။ [မြတ်ဗုဒ္ဓပါဝစနအဘိဓာန်–ဦးမြတ်ကျော် (မြန်မာစာအဖွဲ့)၊ ဦးစံလွင် အင်္ဂလိပ်ပြန်၊ စာ ၂၆၂၊ ဧပြီ၊ ၂၀၀၂၊ မြန်မာစာအဖွဲ့ထုတ်မှ ကောက်နုတ်ချက်။]

၃။ အေဒီ ၁၇၈၈။

http://www.dhammadownload.com

အလိုတော်ရှိတိုင်း မပြီးမပြေနိုင် ထင်မှတ်တော်မူ၍ အသီးအခြား တစ်ပါးတည်းသာ အပ်တော်မူပြန်သည်။ သာသနာပိုင် ဆရာတော်လည်း အပ်တော်မူသည့်နေ့ပင် သံဃာတော်များအလယ်တွင် ကျောင်းဦး ဘုရားရှေ့မှာ ဤသို့ အဓိဋ္ဌာန်ပြုသည်။

"သာသနာရေး သာသနာမှုနှင့် စပ်သမျှကို ဆန္ဒာ၊ ဒေါသာ၊ ဘယာ၊ မောဟာ အဂတိလေးပါး မလားဘဲ တရားရှိရာ ရွက်ဆောင်မည်။ အသက်ကိုသော်လည်း စွန့်မည်၊ တရားကို မစွန့်ပြီ၊ သာသနဒါယကာ တရားမင်းမြတ်က အမိန့်တော် အထူးပြန်သော်လည်း မှန်ရာကိုသာ လိုက်မည်၊ တရားကို စွန့်၍ မလိုက်ပြီ၊ မနာခံသော် ခပ်မဆိတ်သာ နေမည်"

ဤသို့ အဓိဋ္ဌာန်ပြုပြီးလျှင် သာသနာရေး၊ သာသနာမှုကို ကောင်းစွာ ရွက်ဆောင် ပြုစုသတည်း။ ယခုတိုင်ပင် အဓိဋ္ဌာန်စာ လက်စွဲ ရှိသေး၏။

သာသနာပိုင်ဆရာတော် အဓိဋ္ဌာန်ပြုသည့်အကြောင်း ပြီး၏။

---

၆၉ – သာသနာပိုင်ဆရာတော် အနက်မြန်မာပြန်ဆိုသော ကျမ်းဂန်များ၏ စာရင်း

ထိုသာသနာပိုင် ဆရာတော် ပြုစုစီရင်သော ကျမ်းကား–

၁။ ပဉ္စင်းတစ်ဝါကသည် ငါးဝါတိုင်အောင် ယခုရှိသမျှ ပိဋကတ်စာပေ ကျမ်းဂန်ကို အကုန်အစင် ကြည့်ရှုလေ့လာမည် ရည်မှတ်၍ နေတ္တိကျမ်းတွင်ပါသော ဥဒါဟရဏ် ပါဠိကို အခြေအစွဲပြုလျက် မှတ်သားကြည့်ရှု၏။ ခြောက်ဝါရလျှင် ပေဋကာလင်္ကာရ မည်သော နေတ္တိဋီကာသစ်ကို ပြု၏။ ဋီကာဟောင်း ငါးအင်္ဂါ ခန့်သာရှိ၍ ကျဉ်းလွန်းသည်။ ထိုဋီကာဟောင်းထက် ကျယ်သောကြောင့် မဟာဋီကာဟု ကမ္ဘည်းတပ်မှတ် ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။

၂။ ထိုနောက် အဝတ်အရုံကို ဆိုသော အရိယဝံသာလင်္ကာရကျမ်း

၃။ သာရတ္ထဇနဝိလာသိနီ မည်သော သီလက္ခန်ဋီကာ

၄။ အမိန့်တော်နှင့် စီရင်သော ပကိဏ္ဏကနိပါတ်ဇာတ်နိဿယ

၅။ တေသကုဏဇာတ်နိဿယ

၆။ စတုသာမဏေရဝတ္ထု

၇။ ရာဇောဝါဒဝတ္ထု

၈။ တိဂုမ္ဗထောမနာ ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းဘွဲ့

၉။ ရာဇာဓိရာဇဝိလာသိနီကျမ်း၊ ဤသို့ စသော ကျမ်းဂန်များကို ပြုစုစီရင်၏။

၁၀။ မင်းတရားကြီး မေးတော်မူ၍ ဖြေသော စာအင်္ဂါ ၂၀ ကျော်လည်း အမေးတော်ဖြေ ဟူ၍ ရှိ၏။

၁၁။ နန်းတော်ထဲတွင် **ပဉ္စလောဟာ**[၁]ကြေးစင် တစ်သောင်းငါးထောင်ကျော်ကို

၁။ ရွှေ၊ ငွေ၊ ကြေး၊ သလွဲစင်၊ သလွဲမည်း ဟူသော သတ္တုမျိုးငါးပါး။

http://www.dhammadownload.com

စတုတ္ထရတနာပုရမြို့တည် မြေးတော်မင်းတရားကြီး [အေဒီ ၁၈၁၉-၁၈၃၇] သွန်းလုပ်တော်မူ၍ မဟာမြတ်မုနိဘုရား အနောက် ရွှေနန်းတော်မှတောင် မူလအရပ်တွင် အုတ်ပြာသာဒ်နှင့်ထားသော မဟာသကျသီဟ ရုပ်ပွားတော် အကြောင်းအရာကို အမိန့်တော်မြတ်နှင့် ပါဠိပါဋ္ဌသား ဖွဲ့စီသော မဟာသကျ သီဟ သမိုင်းပါဠိ၊ အနက် ၃ အင်္ဂါကျော်လည်း အထင်အရှားရှိ၏။

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၇[၁] ခုနှစ် သာသနာပိုင် ဆရာတော်က ဝင်္ကတိုင်း နဝဒီပ၊ သိယ်ဒိုင်ကျွန်း သီဟဠဒီပများမှာ သာသနာရေး၊ လောကရေး စာပေကျမ်းဂန် အများရှိသည်ကို ဆောင်ယူ စေသင့်ကြောင်းနှင့် စာဆက်သွင်းသည့်အတိုင်း ရာပြတ်သိရီစန္ဒရတ်နှင့် ဇယနာရာမ, ပုဿိုရာမ စသော ဗြာဟ္မဏမျိုး ပုဏ္ဏားတို့ကို သင်္ဘောနှင့်စေ၍ **၁၁၄၈**[၂] ခုနှစ် ဆောင်ယူ ဆက်သသည်။ ထိုနောက် နဝဒီပ၊ သီဟဠဒီပ အစရှိသော အရပ်များက ခုနစ်ကြိမ်တိုင် အောင် ဆောင်ယူ ဆက်သသည်။ သဒ္ဒါကျမ်း၊ ဗျာကရိုဏ်းကျမ်း၊ ဓာတ်ကျမ်း၊ အလင်္ကာ ကျမ်း၊ ဆန်းကျမ်း၊ အဘိဓာန်ကျမ်း၊ ဗေဒင်ကျမ်း၊ ဆေးကျမ်း၊ ဓမ္မသတ်ကျမ်း၊ နီတိကျမ်း၊ ဣတိဟာသကျမ်း၊ အစုစုကျမ်းပေါင်း တစ်ဆယ့်တစ်မျိုး၊ စောင်ရေ ၂၅၃၊ ပါရင်း စက္ကူ ချပ်ရေ ၂၃,၇၃၁၊ မြန်မာရေး ပေအင်္ဂါရေ ၁၁၁၅ အင်္ဂါ ၄ ချပ်၊ ၎င်းကျမ်းစုအနက် သာသနာပိုင်ဆရာတော် အနက်မြန်မာပြန်သည့် ကျမ်းပြီးစု စာရင်းကား-

၁။ သာရဿတိဗျာကရိုဏ်း နိဿယ-၁၈ အင်္ဂါ, ၂ ချပ်။
၂။ ဗာလပဗောဓနေ နိဿယ-၁ အင်္ဂါ, ၃ ချပ်။
၃။ အဘိဓာန် နိဿယ-၂၅ အင်္ဂါ, ၁ ချပ်။
၄။ ဧကက္ခရကောသ နိဿယ-၉ ချပ်။
၅။ နာနတ္ထဓွနိ နိဿယ-၁ အင်္ဂါ, ၆ ချပ်။
၆။ ရာဇမတ္တဏ် နိဿယ-၃၂ အင်္ဂါ, ၄ ချပ်။
၇။ မြို့ဟာဓ် နိဿယ-၁၈ အင်္ဂါ, ၁၀ ချပ်။
၈။ သရဒ္ဒေ နိဿယ-၁၉ အင်္ဂါ, ၆ ချပ်။
၉။ ဓာတိသုဓာတက နိဿယ-၁၀ ချပ်။
၁၀။ လဃုသံဂြဟ နိဿယ-၉ အင်္ဂါ, ၉ ချပ်။
၁၁။ သုပိနာဓျာယ နိဿယ-၁ အင်္ဂါ, ၁ ချပ်။
၁၂။ လက္ခဏာကျမ်း နိဿယ-၃ အင်္ဂါ, ၄ ချပ်။
၁၃။ သူရိယသိဒ္ဓန္တ နိဿယ-၁ အင်္ဂါ, ၂ ချပ်။
၁၄။ ဘားသုတိ နိဿယ-၁ အင်္ဂါ, ၂ ချပ်။
၁၅။ ဘားသုတိ စကားပြေ-၂ အင်္ဂါ, ၈ ချပ်။
၁၆။ ဘားသုတိကိန်းဆန်-၃ အင်္ဂါ, ၃ ချပ်။
၁၇။ ရာဇာဘိသေကကျမ်း နိဿယ-၂ အင်္ဂါ, ၁ ချပ်။

၁။ အေဒီ ၁၇၈၅။
၂။ အေဒီ ၁၇၈၆။

http://www.dhammadownload.com

၁၈။ ဒြဗျဂုဏ် နိဿယ–၉ အင်္ဂါ, ၁ ချပ်။
၁၉။ သာရကောမုဒီ နိဿယ–၁၇ အင်္ဂါ, ၃ ချပ်။
၂၀။ ဩသဓရတနာကရ နိဿယ–၃ အင်္ဂါ, ၆ ချပ်။
၂၁။ သရရတ္နကထန နိဿယ–၁ အင်္ဂါ, ၁ ချပ်။
၂၂။ ဓာတုပြဒီပ နိဿယ–ပုရပိုက် ၁၆ ဆူ ၂၁ အင်္ဂါခန့်။
၂၃။ ကာမရတန နိဿယ–ပုရပိုက် ၅ ဆူ ၇ အင်္ဂါခန့်။

ဤကျမ်းပေါင်း ၂၃၊ အင်္ဂါပေါင်း ၁၉၉ အင်္ဂါ၊ ၈ ချပ်ကို သာသနာပိုင် ဆရာတော် အနက်မြန်မာပြန်သည်။ စာရင်းအကျယ်မှာ သင်္ကရိုက်ကျမ်းစု မော်ကွန်းတွင် ရှိလေပြီ။

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၂[၁] ခုနှစ်၊ သီဟိုဠ်ကျွန်းက ဓာတ်တော်စစ် ဆယ်ဆူကို ပင့်ဆောင်၍ အမရပုရ ရွှေမြို့တော်သို့ ရောက်လာသော အမ္ဗဂဟာတိဿ၊ မဟာဒမ္မ၊ ကောစ္ဆဂေါဓ၊ ဗြာဟ္မဏဝတ္တ၊ ဘောဂဟာဝတ္တ၊ ဝါတုရဂမ္မ မည်သော သာမဏေ ခြောက်ပါးတို့ကို ဆင်ကြိုး ရွှေဂူသိမ်တွင် ဉာဏာဘိဝံသ ဓမ္မသေနာပတိ ဆရာတော်ကို ဥပဇ္ဈာယ်ပြုစေ၍ မြောက်နန်းကျောင်း ဆရာတော်၊ ရွှေရေးဆောင်ကျောင်း ဆရာတော်၊ ပြာသာဒ်ကျောင်း ဆရာတော် စသော ဆရာတော် ၃ ပါးစီ ကမ္မဝါစာဆရာ လဲလှယ်ဖတ်ရွတ်စေ၍ ပဥ္စင်းခံစေတော်မူ၏။ နာဒ မည်သော လူဥပါသကာကိုလည်း သာမဏေ ပြုစေတော်မူ၏။ ထိုမှနောက် အကြိမ် များးစွာ သီဟိုဠ်ကျွန်းက လာရောက်သော ရဟန်း ပဥ္စင်းတို့ကို သိက္ခာအသစ် ထပ်၍ တင်စေတော်မူ၏။ သာမဏေတို့ကိုလည်း ပဥ္စင်းခံစေတော်မူ၏။ လူဥပါသကာတို့ကို လည်း သာမဏေ ပြုစေတော်မူ၏။ သီဟိုဠ်ကျွန်း သိရိဝဍ္ဎနမြို့ ရာဇာဓိရာဇ သီဟမင်းသို့ လည်း သာသနာပြုနည်း သံစာနှင့် သီဟိုဠ်ရဟန်း၊ သာမဏေတို့ကို စေလွှတ်တော်မူ၏။ ဤအကြောင်းအရာများသည် သီဟိုဠ်သို့ ပေးမှာသော "သန္ဒေသကထာ" စာများတွင် အထင်အရှား ရှိလေပြီ။

သာသနာပိုင်ဆရာတော် အနက်မြန်မာပြန်ဆိုသော ကျမ်းဂန်များစာရင်း ပြီး၏။

---

၇၀ – စူဠဂဏ္ဌိ ဟူသော ကျမ်းသည် မခိုင်မခံ့ကြောင်း

ထိုမှနောက် **သက္ကရာဇ် ၁၁၄၆**[၂] ခုနှစ် ရောက်သောအခါ **အလောင်းမင်းတရားကြီး** [၁၇၅၂–၁၇၆၀] လက်ထက် ဆရာတော် ဖြစ်သော အတုလ ဆရာတော်က စူဠဂဏ္ဌိတွင် သာမဏေတို့ တင်သင့်ကြောင်း ပါသည်။ ၎င်းကျမ်းကိုလည်း သီဟိုဠ်ကျွန်း အနုရာဓမြို့ တောင် ပေါက္ကန္တိဂါမရွှာ၌ ရဟန္တာ ရှင်မောဂ္ဂလာန် ပြုသည်ဟူ၍ မင်းတရားကြီး ရွှေနားတော် ကြား စာဆက်သွင်းပြန်သည်တွင် အတုလ ဆရာတော်ကို စာမေးဆရာတော်တို့နှင့် ဆွေးနွေး ပြောဟောကြစေ အမိန့်တော်ပြန်၍ သုဓမ္မာဇရပ်တော်တွင် မျက်နှာစုံညီ ဆွေးနွေး ပြောကြရ၏။

၁။ အေဒီ ၁၈၀၀။
၂။ အေဒီ ၁၇၈၄။

http://www.dhammadownload.com

၁။ ထိုအခါ သာမဏေတို့ ဒုကုဋ်တင်၍ ရင်စည်းသင့်ကြောင်းကို "စီဝရပဋလဥပရိ သံဃာဋိကတွာဥရဗန္ဓနဝတ္တံဗန္ဓိတဗ္ဗံ" ဟု စူဠဂဏ္ဌိ၌လာသည် ဟူ၍ အတုလ ဆရာတော်က ပါဠိရွတ်၍ ဆို၏။ ထိုပါဠိနှင့် အနက်အဓိပ္ပာယ် အထူးအခြား ကျမ်းဂန်မှာ ရှိ မရှိကို ဆရာတော်တို့က မေးဆေးလျှင် အခြားကျမ်းများမှာ မရှိပေဟု အတုလဆရာတော်က ဆို၏။

၂။ ၎င်းကျမ်းကို အဘယ်ဆရာ ပြုသနည်းဟု ဆရာတော်တို့က မေးဆေးလျှင် သီဟိုဠ်ကျွန်း အနုရာဓမြို့တောင် ပေါက္ကန္တိဂါမရွာ၌ ရဟန္တာ ရှင်မောဂ္ဂလာန် ပြုသောကျမ်းဟု သီဟိုဠ်ပါ ပိဋကတ်မှန်မှာ ရှိသည်ဟူ၍ အတုလဆရာတော်က ဆိုပြန်၏။

၃။ ပိဋကတ်မှန်ကို ဘယ်ဆရာပြုသနည်း ဆရာတော်တို့က မေးဆေးပြန်လျှင် ရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ သီဟိုဠ်က ကျမ်းဂန်များကို ယူခဲ့သည်တွင် သီဟိုဠ်ပါ ကျမ်း စာရင်းကို ရှင်ဗုဒ္ဓဃောသမှတ်သော မှန်စာ ဖြစ်သည်။ ထိုပိဋကတ်မှန်လည်း ငါ့လက်တွင်းပင် ရှိသည်ဟု အတုလ ဆရာတော်က ဆိုပြန်၏။

၄။ ဆိုချက်အတိုင်း လက်ရှိပိဋကတ်မှန်ကို တင်ပြစေဟု ဆရာတော်တို့က ဆိုပြန် လျှင် ဤကား လက်ရှိ ပိဋကတ်မှန်ဟု အတုလ ဆရာတော်က တင်ပြ၏။

၅။ ထိုပိဋကတ်မှန်ကို ပရိသတ်ဘောင်တွင် ကြည့်ရှုကြသော် ဝိနယ ဂဏ္ဌိပုဒ်ကို သီဟိုဠ်ပရက္ကမဗာဟုမင်း လက်ထက် ရှင်မောဂ္ဂလာန် ပြုသည် ဟူ၍သာ ပိဋကတ်မှန်တွင် လာရှိသည်။ စူဠဂဏ္ဌိကို သီဟိုဠ်ကျွန်း အနုရာဓမြို့တောင် ပေါက္ကန္တိဂါမရွာ၌ ရဟန္တာ ရှင်မောဂ္ဂလာန် ပြုသည် ဟူ၍ အတုလဆရာတော် ဆိုတိုင်း မလာ မရှိ။ ထိုသို့ ပိဋကတ်မှန်တွင် မလာမရှိဘဲလျက် အဘယ့်ကြောင့် ရှိသည် ဆိုလေသနည်းဟု ဆရာတော်တို့က မေးဆေးပြန်လျှင် ခိုးထုပ်နှင့် ခိုးသူကို ဖမ်းမိသကဲ့သို့ မုသာထုပ်နှင့် မုသာသည် အဓမ္မဝါဒီကို ဖမ်းမိ၍ ပြေလည်အောင် မဆိုနိုင် ရှိလေပြီ။

၆။ စူဠဂဏ္ဌိသည် ဋီကာကြီး ၃ စောင်တွင် ဆောင်သော စူဠဂဏ္ဌိ ပင်လောဟု မေးဆေးလျှင် မှန်၏ဟု ဆိုသည်။

၇။ ထိုသို့လျက် ယခုဆိုသော စူဠဂဏ္ဌိတွင် ဝဇိရဗုဒ္ဓိဋီကာယံ၊ သာရတ္ထဒီပနိယံ၊ ဝိမတိဝိနောဒနိယံ-ဟူ၍ ဘယ့်ကြောင့် ဋီကာကြီး ၃ စောင်ကို မဆောင်လေ သနည်းဟု မေးဆေးပြန်လျှင် ခိုးသူကို ခိုးဆဲတွင် ဥသျှောင်၌ ကြပ်ကြပ်ကိုင်မိ သကဲ့သို့ အဓမ္မဝါဒီကို အဓမ္မ ပြောဆိုဆဲတွင် မိမိခိုမှီရာကျမ်း၌ ကြပ်ကြပ် ကိုင်မိ၍ မဆိုနိုင် ရှိလေသည်။

၈။ စူဠဂဏ္ဌိတွင်ပင် ပရိမဏ္ဍလ၊ သုပ္ပဋိစ္ဆန္န ဖြစ်အောင် ဝတ်ရုံခြင်းကိုလည်း ဆိုသည်။ လက်ကန်တော့ ဒုကုဋ်တင်၊ ရင်စည်း၍ ဝတ်ရုံခြင်းကိုလည်း ဆိုသည်။ ဘယ့် ကြောင့် ရှေ့နောက်မညီ ဆိုလေသနည်းဟု မေးဆေးပြန်လျှင် အတင်ဝါဒ၌ မှီခိုရာပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ မရှိ၍ ခိုမှီပါသော စူဠဂဏ္ဌိပင် ရှေ့နောက်

http://www.dhammadownload.com

မညီ ဖြစ်လေပြန်ရကား ခိုမှီရာမှ ဘေးဖြစ်ခဲ့၍ ခိုးသူကို ပုန်းအောင်းရာနှင့်တကွ ဖမ်းမိလေသကဲ့သို့ အဓမ္မဝါဒီကို ခိုမှီရာနှင့်တကွ ဖမ်းမိ၍ မဆိုနိုင်ရှိလေပြီ။

ဤသို့ ၃ ကြိမ်တိုင်အောင် မဆိုနိုင် ရှိကြောင်းကို လက်နက်စကြာသခင် ဆင်ဖြူများရှင် ဘဝရှင်မင်းတရား ကြားသိတော်မူ၍ အတင်ဆရာတို့ မှီခိုရာ ဖြစ်သော စူဠဂဏ္ဌိကျမ်း မခိုင်မခံ့သော အဖြစ်ကို သိတော်မူသည်။ အကုန်အစင် မေးဆေးစိစစ်၍ သာသနာတော်ကို သုတ်သင်ပြုစုရပေသည် ဟူ၍လည်း ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ရှိတော်မူသည်။

[အရုံအတင် ပြောဆိုကြသော စကားမှာ စာတမ်း ရှိလေပြီ။]

စူဠဂဏ္ဌိကျမ်း မခိုင်ခံ့ကြောင်း ပြီး၏။

---

၇၁ – ဥကင်သ အစိပ္ပာယ်ကို အကျယ် ပြဆိုကြောင်း

သက္ကရာဇ် ၁၁၈၁ ခုနှစ် နယုန်လပြည့်[၁]နေ့တွင် ဘုန်းတော်ကြီးလှသော မြေးတော် **အိမ်ရှေ့မင်းတကြီးတော်ဘုရား** [အေဒီ ၁၈၁၉–၁၈၃၇] သည် **ဘိုးတော်မင်းတရားကြီးဘုရား** [အေဒီ ၁၇၈၂–၁၈၁၉] နန်းညွန့် နန်းဆက် ထားတော်မူခဲ့သည့်အတိုင်း မဇ္ဈိမဒေသ အစရှိသော ရှစ်သောင်းလေးထောင်သော မင်းတို့၌ ဘုန်းတည်မင်္ဂလာ၊ နန်းတက်မင်္ဂလာ တစ်ခါ တစ်ရက် တစ်ချက်တည်းပြုသော စကြာမင်းတို့ ထုံးစံနှင့်အညီ–

"သမ္ဘရာသီးလုံးကြီးလှညီစွာ ရွေး၍လာသည်၊ ကြင်ရာငါတို့ တစ်စုပေ၊ အရင်းမသီး အဖျားသီးသည်၊ တွဲရရွဲစားမည်သူလည်း ဖျင်းမှုတကား စားလည်း မကုန်ပြီ"

သိုက်၊ နိမိတ်၊ ဗျာဒိတ် ရှိသည့်အတိုင်း မိဓိလာ မင်းဆက်တွင် မဃဒေဝ စိုးမင်း နေမိမင်းကဲ့သို့၊ အရိမဒ္ဒနာမင်းဆက်တွင် သမုဒ္ဒရာဇ်၊ နော်ရထာ၊ ကျန်စစ်မင်းကဲ့သို့ မင်းရိုးစဉ်ဆက်ဆင်းသက်ဖြစ်ထွန်းတော်မူ၍ အမရပုရ မဟာရာဇဌာနီ မင်းနေပြည်ကြီး၌ ရွှေထီးရွှေနန်း သိမ်းမြန်းစံပယ်တော်မူ၏။ သိရီဓမ္မာသောကမင်းကြီးသည် ခမည်းတော် ဗိန္ဒုသာရမင်း၏ အရိုက်အရာ ပါဋလိပုတ်ပြည်၌ မင်းအဖြစ်သို့ ရောက်သော်လည်း ရောက်ထည့်ခြင်း ဘိသိက်မခံဦးဘဲ လေးနှစ်တိုင်အောင် ပြည်ရေးရွာမှု ရှင်းလင်းပြုစုပြီးမှ ဘိသက်ခံသည်ဟု ကျမ်းဂန်လာသည်နှင့်အညီ ရွှေတောင်ရွှေနန်း သိမ်းမြန်းစံပယ်တော်မူသော်လည်း သိမ်းမြန်းထည့်ခြင်း ဘိသိက်မခံဦးဘဲ ၃ နှစ်ကျော်၊ ၄ နှစ်တိုင်အောင် သာသနာရေး၊ ပြည်ရေးရွာမှု ရှင်းလင်းပြုစုပြီးမှ ၂ ကြိမ်တိုင်အောင် ဘိသိက်ခံတော်မူသော ဘိုးတော်မင်းတရားကြီးဘုရား၏ ထုံးစံသို့ လိုက်တော်မူ၍ ဘိသိက်မခံဦးဘဲ ဥကင်သာ ဖွင့်တော်မူ၏။

၁။ သုရစ်ဇာတ်တွင် သုမေဓာမိဖုရားနှင့် သုရစ်မင်း အတူတကွ ဥကင်သာ ဖွင့်ကြောင်း။

---

[၁]။ ၇၊ ဇွန်၊ ၁၈၁၉

http://www.dhammadownload.com

၂။ ဥဒယဘဒ္ဒဇာတ်တွင် ဥဒယဘဒ္ဒါ မိဖုရားနှင့် ဥဒယမင်း အတူတကွ ဥကင်သာ ဖွင့်ကြောင်း။

၃။ သမ္ဗုလဇာတ်တွင် သမ္ဗုလမိဖုရားနှင့် သောတ္ထိသေနမင်း အတူတကွ ဥကင်သာ ဖွင့်ကြောင်း။

၄။ ဗုဒ္ဓဝင် အပါဒါန်များတွင် ယသောဓရာမိဖုရားနှင့် သိဒ္ဓတ္ထမင်း အတူတကွ ဥကင်သာဖွင့်ကြောင်း–

များကို ကျမ်းဂန်ဆိုသည့် ထုံးစံနှင့်အညီ အနှစ်တစ်ထောင်တိုင်မှ တစ်ကြိမ်သာ သီးပွင့်သော အာသာဝတီ နတ်ပန်းကဲ့သို့ မြတ်နိုးဖွယ်ရှိသော သဒ္ဓါ၊ ပညာ၊ ဟိရီ၊ ဩတ္တပ္ပ အစရှိသော မိန်းမမြတ်တို့၏ဖွယ်ရာ တောင်ညာတင်အပ်သော လက္ခဏာအပေါင်းနှင့် ပြည့်စုံသော အသမ္ဘိန္နခတ္တိယနွယ် ဖြစ်သော တောင်နန်းမရှင် အရှင်မိဖုရားခေါင်ကြီး (မယ်နု) နှင့်တကွ ကောင်းမြတ်သော မင်္ဂလာအခါတွင် ရာဇပလ္လင်ထိုင် ထီးဆောင်းမင်္ဂလာ မဟာဥကင်သ ဖွင့်တော်မူ၍ လေးနှစ်ကျော်ပတ်လုံး သာသနာရေး၊ ပြည်ရေးရွာမှု ရှင်းလင်း ပြုစုတော်မူ၏။

ကလ–ဝိလေခနေ ဟု ကဏ္ဍာဇပထမက္ခရာ က နှင့် ဓာတ်နက်ပြ၍ "ဂုဏာတိသယဝ သေန၊ ဂုဏ်ကျေးဇူးကဲလွန်သော အစွမ်းအာနုဘော်အားဖြင့်၊ ဥက္ကံသော၊ ဥကင်သ မည်ကြောင်းကို။ ဝုတ္တော၊ ဆိုအပ်၏" ဟု လာသော အဘိဓာန်ဋီကာနှင့်အညီ ဘုန်းတော် အတိုင်းမသိ ကြီးမြတ်တော်မူလျက် သက်တော်ရာကျော် ရှည်တော်မူ၍ သာသနာတော်မြတ် စီးပွား၊ ကိုယ်တော်မြတ်စီးပွား၊ သားတော်အစဉ် မြေးတော်အဆက် မြစ်တော်အညွန့် အဖွန့်ရှည်စွာ ပြည်သူလူသတ္တဝါအပေါင်းတို့ စီးပွားများအောင် ဆောင်ရွက်တော်မူနိုင်သဖြင့် ထူးမြတ်ကဲလွန်သော ဂုဏ်ကျေးဇူးအပေါင်းနှင့် မချွတ်မလွဲစင်စစ် ပြည့်စုံတော်မူအံ့သော အကြောင်းဖြစ်၍ "မဂဓအလို ဥက္ကံသ–မြန်မာအလို ဥကင်သ" မည်သည်ဟု မှတ်လေ။

ဥကင်သ အဓိပ္ပာယ်ကို အကျယ်ပြဆိုကြောင်း ပြီး၏။

---

၇၂ – သတိုးမင်းဖျား အိပ်မက်ကို ပတ္တူးကြီး သဃ်ရာဇာ ဖတ်ဆိုကြောင်း

သက္ကရာဇ် ၁၁၈၃ ခုနှစ် ပထမဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၄ ရက်[၁]၊ ဗုဒ္ဓဟူးနေ့နံနက် တစ်ချက်တီးကျော် ၁၂ နာရီ၊ ကြာသပတေးတြင်း၊ သောကြာနဝင်း၊ နက္ခတ် ၁၂ လုံး၊ ၃ ပတ်တွင် ရတနာပုရ ရွှေဝမြို့ကြီးကို စ၍ ထပ်မံ တည်ထောင်တော်မူပြန်၏။ တည်ထောင်တော်မူသော အကြောင်းကား– **သက္ကရာဇ် ၇၂၆ ခုနှစ် ကဆုန်လပြည့်**[၂]တွင် စစ်ကိုင်း ပျက်သည်။ နယုန်လ တွင် ပင်းယ ပျက်သည်။ တပေါင်းလတွင် အဝမြို့ကြီးကို သတိုးမင်းဖျား [အေဒီ ၁၃၆၄– ၁၃၆၈] တည်စမူသည်။ ထိုရောအခါ "မြို့တည်ရာအရပ်တွင် လက်ပံပင်ကြီးတစ်ပင် ပေါက် ရောက်သည်ကိုအမြစ် ဖျား၍ နဂါးစောင့်သည်" ဟူ၍ သတိုးမင်းဖျား အိပ်မက်မြင်သည်တွင်–

၁။ ၁၈၊ ဇွန်၊ ၁၈၂၁။

၂။ မေ၊ ၁၃၆၄။

http://www.dhammadownload.com

၁။ လက်ပံပင်ကြီး ပေါက်ရောက်သည် အလိုကား–ဤပြည်သည် ၃ နှစ် တစ်ကြိမ် ထူးလွန်၍ သာယာစည်ပင်မည်၊ သုဉ်းဖျင်းသည်ပင် မရှိနိုင်။

၂။ အမြစ်ဖျားကို နဂါးစောင့်သည် အလိုကား–စနေနံမင်း လက်ထက် ပြောင်းမှ ဤပြည်လည်း သုဉ်းဖျင်းမည်။ တစ်ပါးနံမင်းတို့ လက်ထက် ပြောင်းလဲသော် မသုဉ်းဖျင်းနိုင် ဟူ၍ ပတူးကြီး သင်္ဃရာဇာအကျော် အိပ်မက်ဖတ်လေသည်ကို ထောက်ထားဆင်ခြင်သော် စနေနံမင်း လက်ထက် ဤပြည်က ပြောင်းလဲဖူးသည် မရှိသေးဖြစ်၍ တောင်ကြီး၊ တောင်ငယ်၊ မြစ်ကြီး၊ မြစ်ငယ် ရစ်ဝိုက်ယှက်ဆုံရာ မင်းဝံထိပ်စွန်း သန်လျက်ကျွန်းဝယ် တည်သော ရတနာပုရ ရွှေဝပြည်ကြီးသည် မသုဉ်းမဖျင်းသေး၊ ကြိတစိန္တာမဏိ စသော ကျမ်း၌လာသော မြို့နန်းတည်ရာ မြေကြန် ၁၆ ပါးတွင် ခြသေ့်သဏ္ဌာန် မြေကြန် လက္ခဏာရှိသော **ဘူမိနက်သန်**[၁] တက်ထွန်းရာ အရပ်ထူး အရပ်မြတ် ဖြစ်သည်။

"ပူးမင်းလူ့ဆွေ၊ တောင်ရိုးနေသည်၊ ရွှေမြေမင်းဝံ အကြီးသော" ဟူ၍လည်းကောင်း၊ "ထိုသို့သောအခါ၊ မင်းဝံချာ၌၊ ရတနာမိုး၊ ဖြိုးဖြိုးအလို ရွာလတ္တံ့." ဟူ၍လည်းကောင်း ပူးနံမင်းတရားသည် မင်းဝံ အချက်အချာ ရတနာပုရ ရွှေဝမြို့ကြီး၌ စံနေတော်မူမည့် အကြောင်းကို သိုက်စာ ထွက်ရှိသဖြင့် "လေးငါးကြိမ်မြဲ သဲသဲထင်ပေါ် နတ်တို့ဖော်၍ ကျော်သည်တသဲသဲ" ဟူ၍ ရတနာပုရ ရွှေဝမြို့ကြီးသည် မြို့သက် မသုဉ်းသေး၊ ငါးကြိမ် တိုင်အောင် ထပ်၍ တည်ထောင်မည့် အကြောင်းကိုလည်း သိုက်စာ ထွက်ရှိသည်။

"သွားတော့မည်လေ၊ နေလို့ဖြစ်ဘူး၊ ရွှေဟင်္သာဖိုမက၊ သာလှအောင်ကျူး" အစ ရှိသည်ဖြင့် ပြောင်းသွားသင့်ကြောင်းကို ဆိုသော စနည်း တဘောင်လည်း အများ ရှိသည်။

ရာမညတိုင်း ကျောက်ဖျာမြို့ရာကို ဝါရီယူမင်း ချင်းနင်းသည့်ကာလ ကျားကို ဖမ်းမိသည်တွင် ရန်သူတို့ကို အောင်မြင်မည်ဟု ပညာရှိတို့ နိမိတ်ဖတ်ဆိုကြသည့်အတိုင်း မှန်ကြောင်းကို မွန်ရာဇဝင် ရှိသည်နှင့်အညီ ရွှေမြို့တော်ရာ ချင်းနင်းသောအခါ ကျားဆရာကြောင်ကို ဖမ်းမိသည့်အရာလည်း ကျားနှင့်အတူ ဖြစ်သည်။ ရန်မာန်ခပ်သိမ်း ကင်းငြိမ်းတော်မူလျက် စံနေတော်မူရမည့် နိမိတ်ဩဘာ ဖြစ်သည်။

ပတူးကြီးသင်္ဃရာဇာ အိပ်မက်ဖတ်ဆိုကြောင်း ပြီး၏။

---

၇၃ – ရတနာပုရ ရွှေဝမြို့ကြီးကို ထပ်မံ တည်ထောင်ပြန်၍ ရာဇာဘိသိက်ခံခြင်း အကြောင်း

၁၁၈၁ ခုနှစ်[၂] တွင် ပါပဓာတ် ၁၆ နှစ်ဆန်းသည် ဖြစ်၍ သောကြာ၏ ကာသစ်အိမ်၊ တြိဂုဏ်အိမ် ဖြစ်ရကား ဘေးလောင်းတော် **မင်းကြီးစွာစောကဲ** [အေဒီ ၁၃၆၇–၁၄၀၀]၊ **မင်းခေါင်ကြီး** [အေဒီ ၁၄၀၀–၁၄၂၂] တို့ ရွှေဘုံရွှေနန်း တက်စံတော်မူသောအခါကဲ့သို့

၁။ ဘေးရန်ခပ်သိမ်းငြိမ်းရာဌာန။

၂။ အေဒီ ၁၈၁၉။

http://www.dhammadownload.com

ဘုန်းကျက်သရေတော် ပွားများရာသော ဓာတ်ပန်း ကိန်းခန်း သင့်မြတ်သည်။ ၁၂၀ နှော ကိန်းစုက်ကောလီတွင် ဖ နှစ်ဆန်းရကား-

"ကောလီစုက္ကတော၊ ကောလီစုက် ဆန်းသော။ ကာလေ၊ အခါ၌။ ဗဟုပညော၊ များစွာ ပညာရှိသော။ ရာဇာ၊ မင်းတရားသည်။ ဘဝိဿတိ၊ ဖြစ်လတ္တံ့."-

ဟူ၍ စုက်အဟော ရှိသည်။ ကောလီစုက် ဆန်းကြိုက် ကောလီတွင်ပင် ရာဇဝင်ကြီး ၁၃ နှစ် ဆန်းသည် ဖြစ်၍ စုက်ဆန်း၊ ရာဇဝင်ဆန်း ၂ ချက် ပြိုင်ဆိုင်မိသဖြင့် မဟာရာဇဝင် အခြေအမြစ် ဆင်းသက်ပွားများမည်ဟု စာဆို ရှိသည်။ ဤသို့ ဆိုခဲ့ပြီးသော အိပ်မက်၊ သိုက်ထွက်၊ စနည်း၊ တဘောင်၊ နိမိတ်၊ ဓာတ်ဆန်း၊ စုက်ဆန်း၊ ရာဇဝင်ဆန်း အကြောင်း ခုနစ်ပါးကို ဆင်ခြင်ထောက်ထား၍ သာသနာရေး၊ ပြည်ရေးရွာမှု စီရင်ပြုစုအံ့သောငှာ ရတနာပုရ ရွှေဝမြို့တော်ကြီးကို မြို့၏အစာ ၄ ပါး၊ အင်္ဂါ ၅ ပါး၊ တန်ဆာ ၇ ပါး စသော အဆောက်အဦ အလုံးစုံနှင့်တကွ ထပ်မံ တည်ထောင်တော်မူပြန်သည်။

ရွှေမြို့ရွှေနန်း တည်ထောင်တော်မူပြီးနောက် **သက္ကရာဇ် ၁၁၈၅ ခု တပေါင်းလပြည့် ကျော် ၁ ရက်**[၁] တနင်္လာနေ့နံနက် တစ်ချက်တီးကျော် ဖ နာရီ ဥတ္တရာဖရဂုဏ္ဏီ နက္ခတ် အကြိုက်တွင် ကမ္ဘာဦး မဟာသမ္မတမင်းကစ၍ မင်းအဆက်ဆက် ဘိသိက်ခံမြဲ ထုံးစံ ရှိသည်နှင့်အညီ ပိဋကတ်ကျမ်း၊ သဿကရိုက် ရာဇဘိသေကကျမ်း အစဉ်စာတမ်း ထုံးစံ ရှိသည့်အတိုင်း နဝဒဏ္ဍ၊ မနော်ဟရ စသော ထီးဖြူကနက္ကဒဏ်၊ တမွတ် စသော ထီးဖြူ ရှစ်စင်းနှင့်တကွ သိရီဓမ္မာသောက၊ ဒေဝါနံပိယတိဿမင်းတို့ လက်ထက် ခင်းကျင်းမြဲ မင်းမြောက်တန်ဆာငါးပါး စသော မင်းခမ်းအကုန်အစင် ခင်းကျင်းလျက် လက်ယာရစ် ခရုသင်းသုံးလုံးဖြင့် အမျိုး ၃ ဦးတို့ ရွှတ်ဆိုမြဲ ကျမ်းဂန်ပါဠိ ပါဠ်သားနှင့် အနက်မြန်မာ စကားကို ရွှတ်ဆိုကုန်သဖြင့် ဦးထိပ်တည့်တည့်၌ ခရုသင်းကို မတ်မတ်စိုက်၍ ရေစင် သွင်းသော မုဒ္ဓါဘိသိက်ကို ရေသဖန်း မဏ္ဍပ်အတွင်း ရေသဖန်း ကြာအင်းပျဉ်ထက် ထက်ဝယ်နေတော်မူလျက် အရှင်မိဖုရားခေါင်ကြီးနှင့်တကွ ရာဇာဘိသေက ခံတော်မူသည်။ ဘိသိက်ခံတော်မူပြီးသည့် အဆုံး၌လည်း **အရှင်ဘဝရှင်မင်းတရားကြီး (စစ်ကိုင်းမင်း) ဘုရား** မှာ **"သိရီတြိဘဝနာဒိတျပဝရပဏ္ဍိတ မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇာ"**၊ အရှင်မိဖုရားခေါင်ကြီး (မယ်နု) မှာ **"သိရီပဝရမဟာ မင်္ဂလာရာဇိန္ဒာ ရတနာဒေဝီ"** တံဆိပ်နာမံ ခံတော်မူသည်။ ဘိသိက် ခံတော်မူပြီးနောက် ရွှေဘုံရွှေနန်း သိမ်းမြန်းတော်မူပြီးလျှင်-

၁။ သိရီပဝေသနာ မဟာဥကင်သ ဖွင့်တော်မူသောပွဲ

၂။ ဗြဲတိုက်တော်သိမ်းပွဲ

၃။ ရွှေလွှတ်တော်သိမ်းပွဲ

၄။ ရွှေမြို့တော်ကြီးသိမ်းပွဲ

၅။ သာသနာတော်ရေး လက်ဦးမဆွ ပိဋကတ်တော် ၃ ပုံ စု၍ ပေထက်တင်ပွဲ

ဤသို့သော ပွဲစဉ်အတိုင်း ရွှေနန်းတော်က တောဇအရပ် မာရ်အောင်ရတနာ ပိဋကတ် တိုက်ရှေ့တွင် တန်ဆောင်း ၃ ထပ် ဆောက်လုပ်၍ **၁၁၈၅ ခု တန်ခူးလပြည့်ကျော် ၁ ရက်၊ အင်္ဂါနေ့**[၂]တွင် သဘင်တော်စုံနှင့် စ၍ ပိဋကတ် ၃ ပုံကို ရွှေရေး၊ မင်ရေး၊ ကညစ်ရေး

၁။ ၁၅၊ မတ်၊ ၁၈၂၄။ ၂။ ၁၄၊ ဧပြီ၊ ၁၈၂၄။

http://www.dhammadownload.com

အက္ခရာ ၃ ပါးဖြင့် ထိုတန်ဆောင်းတွင် ပိဋကတ်ရေး လူ ၄၈ ယောက်တို့ ရေးသားရ၏။ ရက်လည်မှ ပိဋကတ်တိုက်တော်မှာ အမြဲ ရေးသားရသည်။

ရွှေဝမြို့ကို ထပ်မံ တည်ထောင်၍ ရာဇာဘိသေကခံခြင်းအကြောင်း ပြီး၏။

---

၇၄ – စာပေကျမ်းဂန် ကျနစ်၍ သတ္တိ၊ ဗျတ္တိ ရှိသော ဆရာတော်များကို ကျောင်းတင်အပ်လှူတော်မူကြောင်း

မုဒ္ဓါဘိသိက်ခံတော်မမူမီကပင် ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာကျမ်းဂန် ကျနစ်၍၊ သတ္တိ၊ ဗျတ္တိ ရှိသော ဆရာတော် သံဃာတော်တို့ကို ရွေးချယ် စိစစ်၍ တံဆိပ်မှန်ကင်းနှင့် ချီးမြှင့်တော်မူ၏။

၁။ **ဘိုးတော်ဘုရား** [အေဒီ ၁၇၈၂–၁၈၁၉] လက်ထက် မင်းကွန်း စန္ဒာမုနိဘုရားတန်ဆောင်းတော်တွင် မှူးတော် မတ်တော်၊ မင်းညီမင်းသား အစုံအညီ ဘိုးတော် မင်းတရားကြီး ရှေ့တော်ဝယ် ဥဘတော ဝိဘင်းကျမ်းကို ဆောင်နိုင်၊ မဆောင်နိုင် စမ်းတော်မူသည်ကာလ သခိုးလက်ဝဲရွာဇာတိ ရှင်သီလာစာရ မထေရ်သည် ဥဘတော ဝိဘင်းကျမ်းကို နှုတ်တက်အာဂုံ ဝါစုဂ္ဂတ ရွှရွှပါအောင် မလိပ်မလည်း ပြန်နိုင်ပေသည်။

မင်းတရားကြီးလည်း အားရနှစ်သက်တော်မူ၍ မြေးတော် အိမ်ရှေ့မင်းအား ကိုးကွယ်စိမ့်မည် ပေးအပ်တော်မူသည်။ ထိုကာလ ထိုဆရာတော် ရဟန်းဝါ ၁၃ ဝါခန့်သာ ရှိသည်။ ထိုတွင် စ၍ ကျော်စောထင်ရှားစွာ ဖြစ်သည်။ မန်လည်သာသနာပြု ဆရာတော်ကြီးတပည့် အနွယ်အဆက် ဖြစ်၍ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာကျမ်းဂန် ကျန၏။ ဝိနည်းကို သာ၍ လေ့လာ၏။ အရည်ကင် ဓုတင်တောရ ဆောက်တည်အားကြီး၏။ မင်းကွန်းတွင် ပြာသာဒ် ဥမင်နှင့်တကွ တောရကျောင်းတော် ဆောက်၍ ထိုဆရာတော်အား တင်လှူတော်မူ၏။ "သီလာစာရသဒ္ဓမ္မာဘိဓဇ မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရု" တံဆိပ်နာမံလည်း ပေးအပ်တော်မူသည်။ ဇေတဝနေ ဆရာသံဃာတို့ အဓိပတိ သာသနာပြု သာသနာပိုင်လည်း ခန့်ထားတော်မူသည်။

၂။ **သက္ကရာဇ် ၁၁၈၁**[1] ခု၊ ရွှေထီးရွှေနန်း သိမ်းမြန်းတော်မူသည့်နှစ် စလင်းမြို့ဇာတိ ရှင်ပညာသီဟ မထေရ်သည် ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ ကျမ်းဂန် ကျန နှံ့စပ်သည်၊ သတ္တိ ဗျတ္တိ ရှိလှသည်–ဟု ကျော်စောသောကြောင့် အကြေ စလင်းမြို့ကသည် အညာ အမရပုရ ရွှေပြည်တော်ကြီးသို့ ပင့်ဆောင်တော်မူ၍ ရခိုင်ဘုရားကြီး မဟာမြတ်မုနိ ပြာသာဒ်တော်မှ တောင်စူးစူး အသောကာရာမတိုက် ရတနာဘုံကျော် ကျောင်းကြီးကို တင်လှူတော်မူ၏။ "မုနိန္ဒာဘိသိရီသဒ္ဓမ္မဓဇ မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရု" တံဆိပ်နာမံလည်း ပေးအပ်တော်မူသည်။

ရတနာပုရ ရွှေဝမြို့ကြီးသို့ ပြောင်းစံတော်မူသည်တွင်လည်း မြို့တွင်း ရွှေစည်းခုံဘုရား အရှေ့မြောက်ဝယ် အတုမရှိ ပြေပြစ်ချောမော ကောင်းမွန်လှစွာသော စံကျောင်းတော်

---

[1] ၁။ အေဒီ ၁၈၁၉။

http://www.dhammadownload.com

ဆောက်လုပ်၍ မဟာအောင်မြေဘုံသာ ကမ္မည်းတပ်မှတ်လျက် တင်လှူတော်မူသည်။ "မုနိန္ဒာဘိဝံသဓမ္မ သေနာပတိ မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရု" တံဆိပ်နာမံလည်း ပေးအပ်တော်မူသည်။ နိုင်ငံတော်အတွင်း အကြေအညာ သာသနာပြု သာသနာပိုင်လည်း ခန့်ထားတော်မူသည်။

၃။ ဗဒုံမြို့ကျေး ညောင်ကန်ရွာဇာတိ ရှင်ပုညရံသီမထေရ်ကိုလည်း ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာကျမ်းဂန် ကျနစ္စ သတ္တိဗျတ္တိ ရှိသည်၊ ဉာဏ်ပညာ ထက်သန်လှသည်ဟု ကျော်စော ထင်ရှားလှသောကြောင့် အမရပုရ ရွှေမြို့တော်ကြီးသို့ ပင့်ဆောင်တော်မူ၍ နန်းမတော် အရှင်မိဖုရားကြီးတိုက် အောင်မြေဘုံကျော် ကျောင်းတော်ကို တင်လှူတော်မူ၏။ "ပုညာဘိသိရီ သဒ္ဓမ္မဓဇ မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရု" တံဆိပ်နာမံလည်း ပေးအပ်တော်မူသည်။ ရတနာပုရ ရွှေဝမြို့ကြီးသို့ ပြောင်းစံတော်မူသည်တွင်လည်း မြို့တွင်းရွှေစေတီတိုက်တွင် အရှင်မိဖုရားခေါင်ကြီးက ပြာသာဒ်နှင့်တကွ အုတ်ကျောင်းကြီး ဆောက်လုပ်၍ မဟာအောင်မြေဘုံစံ ကမ္မည်းတပ်မှတ်လျက် တင်လှူတော်မူ၏။ လောကဓမ္မ မေးမြန်းရန် ရှိလျှင်လည်း ရွှေနန်းတော်သို့ပင့်၍ မေးမြန်းတော်မူသည်။

ဤသို့ အစရှိသဖြင့် သတ္တိဗျတ္တိ ရှိသော သီလဝန်၊ ဂုဏဝန် ပုဂ္ဂိုလ်များကို တံဆိပ်မှန်ကင်း ပေးအပ်ချီးမြှင့်တော်မူသည်ကား အရာမက များပြားလှ၏။ မင်း၊ မိဖုရား၊ မင်းသမီး၊ မင်းသား၊ မှူးတော်၊ မတ်တော်များလည်း အသီးအသီး ဆရာအပ်၍ ကိုးကွယ်ရ၏။

သက္ကရာဇ် ၁၁၈၁[1] ခုနှစ်၊ အမရပုရ ရွှေဝမြို့တော်ကြီးဝယ် စံပယ်တော်မူခိုက် ရွှေနန်းတော်က တေဇအရပ် ခမည်းတော်ဘုရား၊ မယ်တော်ဘုရားတို့ ကောင်းမှုတော် မင်္ဂလာဝေယန် ကျောင်းတော်ရာတွင် စည်းခုံတော်ကြီး တည်ထားတော်မူ၏။ မဟာဝိဇယရံသီ ကမ္မည်းမော်ကွန်း တပ်တော်မူ၏။ သာသနာ့ငါးထောင် တိုင်အောင် ထာဝရ ဖြစ်စိမ့်သောငှာ ဝတ်မိုးဝတ်မြေလည်း အများလှူဒါန်းတော်မူသည်။

ဆရာတော်များကို ကျောင်းတင်အပ်လှူတော်မူကြောင်း ပြီး၏။

---

၇၅ – မဟာသကျသီဟ ကမ္မည်းတပ်သော ကြေးရုပ်တု သွန်းလုပ်တော်မူခြင်း အကြောင်း

သက္ကရာဇ် ၁၁၈၈ ခုနှစ် တပေါင်းလပြည့်ကျော် ၃ ရက်[2]နေ့တွင် ကြေးနီ၊ သံ၊ သလွဲ၊ ကြေးစင် ပိဿာ တစ်သောင်းငါးထောင်၊ ငွေသပြာ တစ်သောင်း၊ ရွှေသပြာ တစ်ထောင်၊ ဤ**ပဉ္စလောဟာ**[3]ကို ဖိုကျင် ငါးရာဖြင့် အရှင်မိဖုရားခေါင်ကြီးနှင့်တကွ အရှင်မင်းတရားကြီး ကိုယ်တိုင်တော် ကြပ်မတ်၍ အရည်ကျိုစေပြီးလျှင် အနန္တစကြဝဠာဒွဲ အနန္တ သတ္တဝါ

၁။ အေဒီ ၁၈၁၉
၂။ ၁၅၊ မတ်၊ ၁၈၂၇။
၃။ န – ရွှေ၊ ငွေ၊ ကြေး၊ သံ၊ သလွဲ ငါးမျိုး ပေါင်းစပ်ထားသော သတ္တုစပ်။ [ပါ၊ ပဉ္စလောဟာ]

http://www.dhammadownload.com

အပေါင်း၏ အသီးအသီး တစ်ရာစီသော ကုသိုလ်ကောင်းမှုထက် အဆတစ်ရာစီ သာလွန်သော ကုသိုလ်ကောင်းမှုတော်ကြောင့် ဖြစ်သော လက္ခဏာတော်ကြီးငယ်ဖြင့် တင့်တယ်သော သက်တော်ထင်ရှား ဘုရားကိုယ်တော်မြတ် အတုကို ပီပြင်စွာ အတုပြုလုပ်ခြင်းငှာ သိကြား၊ ဗြဟ္မာပင်သော်လည်း မတတ်စွမ်းနိုင်ရာ၊ ကိုယ်တော်မြတ် ပမာဏအားဖြင့် တူကာမျှကိုသာ ပြုနိုင်အံ့ဟု ဆင်ခြင်တော်မူ၍–

၁။ အတိုင်းတော်အမြင့် ပမာဏ ကိုးတောင်၊ နှစ်မိုက်

၂။ ထက်ဝယ်တော်အချင်း ပမာဏ ခုနစ်တောင်၊ တစ်မိုက်၊ လေးသစ်

၃။ ဓမ္မခဏ်နေရာတော် အချင်း ရှစ်တောင်၊ တစ်မိုက်၊ လေးသစ်

၄။ အမြင့် နှစ်မိုက်

၅။ ကိုယ်တော်လုံးပတ် ခုနစ်တောင်၊ တစ်မိုက်၊ လေးသစ်

၆။ မောင်းတော်လုံးပတ် သုံးတောင်၊ နှစ်မိုက်၊ လေးသစ်

ဤသို့ **အနာဂတဝင်**[၁] အဋ္ဌကထာတွင် အရိမေတ္တေယျ ဘုရားရှင်အတိုင်း ပမာဏတော်ကို ဆိုသော စကားအရကို နည်းနာမှီလျက် သွန်းလုပ်တော်မူသည့်နေ့ကစ၍ ပြီးပြေသည့်တိုင်အောင် သုံးရက်ပတ်လုံး ကောင်းကင်မှ မြေသို့ လျှောကျအံ့သကဲ့သို့ မိုးကြီးသည်းထန်စွာ အုံ့မှိုင်းခြင်း၊ တိမ်လွှာ အထပ်ထပ်တက်ခြင်း၊ မုန်တိုင်းလေပြင်း ကင်းခြင်း၊ လေညင်းလေပြည် လာခြင်း၊ ကြာရွက်ကြာချပ်ခနဲ့မျှတက်၍ ရွာသော စွတ်လိုသသူသာ စွတ်၍ မစွတ်လိုသသူ မစွတ်ရသော ပေါက္ခရဝဿမိုး တဖွဲဖွဲရွာခြင်း၊ ပြည်သူ ပြည်သား သတ္တဝါများ ရွှင်လန်းချမ်းသာခြင်း၊ နတ်လူတို့ ကောင်းချီးပေးသော အသံ၊ ခရုသင်းသံ၊ စည်သံ၊ မြေကြီး ငလျင် ပဲ့တင်ရိုက်ကြည်းသော အသံဖြင့် တစ်ခဲနက် အုတ်အုတ်ကျက်ကျက်ရှိခြင်း၊ ဤသို့သော အံ့ဖွယ်သရဲများ ထင်ရှားစွာ ဖြစ်၏။

သွန်းလုပ်တော်မူပြီးလျှင် မဟာသကျသီဟ ကမ္ပည်းမော်ကွန်း တပ်မှတ်တော်မူ၍ ရွှေနန်းတော်က မူလအရပ် မဟာမြတ်မုနိစေတီ အနောက် လေးထပ်ကြီးကျောင်းရာတွင် ပန်းရန်တမော့ အကျော်တို့ကို အတုမရှိ ဆန်းကြယ်စွာ လုပ်ဆောင်စေသော ကျောက်ပလ္လင်ထက် အုတ်ပြာသာဒ်ဖြင့် ပူဇော်ကိုးကွယ်တော်မူ၏။

မဟာသကျသီဟဘုရား သွန်းလုပ်တော်မူကြောင်း ပြီး၏။

---

၇၆ – ရတနာဆယ်ပါး အဝင်ဖြစ်သော ကျောက်သလင်းတော်ကြီးကို စစ်အင်္ဂါလေးပါးနှင့် ယူဆောင်ကြောင်း

သက္ကရာဇ် ၁၁၉၂ ခုနှစ် ကဆုန်လ[၂]တွင် ရောဝတီမြစ် အရှေ့ဘက် စကျင်တောင်ဝယ် အထု၊ အထ၊ အထည်၊ အရပ်၊ အပြင် ကြီးမားခိုင်ခံ့ ချောမော စင်ကြယ်လှစွာသော ကျောက်ကြီး ပေါ်ထွန်းရှိသည်ကို စစ်အင်္ဂါ ၄ ပါး နှင့် တကွ ကိုယ်တိုင်တော် ဆောင်ယူတော်မူသည်။

၁။ နောင်ပွင့်မည့် အရိမေတ္တေယျ ဘုရားရှင်အကြောင်းကို ပြဆိုသောကျမ်း။ အနာဂတဝံသ။
၂။ ဧပြီ၊ ၁၈၃၀။

http://www.dhammadownload.com

၁။ မုတ္တာ – ပုလဲ
၂။ မဏိ – ပတ္တမြား
၃။ ဝေဠုရိယော – ကျောက်မျက်ရွဲ
၄။ သင်္ခါ – ခရုသင်း
၅။ သိလာ – ကျောက်သလင်း
၆။ ပဝါဠံ – သန္တာ
၇။ ရဇတံ – ငွေ
၈။ ဇာတရူပံ – ရွှေ
၉။ လောဟိတင်္ကော – ပတ္တမြားနီ
၁၀။ မသာရဂလ္လံ – ပတ္တမြားပြောက်–

ဟူ၍ စူဠဝါ ပါဠိတော်တွင် လာသော ရတနာ ဆယ်ပါးတွင် ကျောက်သလင်းလည်း ရတနာအဝင်အပါ ဖြစ်သည်။

"ဘုရားရုပ်ဆင်း၊ ကျောက်သလင်းနှင့်၊ ထည့်သွင်းကြုတ်ရွှေ၊ ရှင်တော်မွေ"

ဟူ၍ ရှေးသူဟောင်းတို့ ဆိုသောကြောင့် စကျင် ကျောက်ဖြူလည်း ကျောက်သလင်း ဖြစ်သည်။ အခြား တိုင်းပြည်များမှာ ရခဲစွာလျက် ဤတိုင်းပြည်တွင်သာ အများ ရှိသည်။ စတုရန်းနံတော်လည်း ကြိုက်သည်။ ရွှေမြို့တော်သို့ ဆောင်ယူပြီးလျှင် ရွှေနန်းတော်က တေဇအရပ်တွင် တန်ဆောင်းနှင့်ထား၍ ကောင်းမွန်စွာ တမော့ ကျောက်ဆစ်လက်သမား ကျော်တို့ကို ထုလုပ်စေတော်မူသည်။

ဝါဦးစာပြန်၊ ဝါကျွတ်မြင်းမိုရ်၊ ဆီမီးတန်ဆောင်၊ ကထိန်သင်္ကန်း စသောအားဖြင့် လစဉ် သာသနာတော်ရေးကို ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကြပ် မပြတ် ရွက်ဆောင်တော်မူ၏။ အဝမင်း အဆက်ဆက် တည်ထားမြဲ မာရ်အောင်ရတနာဘုရား အရှေ့တောင်တွင် မဟာရတနာပုံ ပိဋကတ်တိုက် တည်ထားတော်မူ၍ ပိဋကတ်ရေးတို့ကို မပြတ် ရေးသားတော်မူ၏။ စာကြည့်၊ စာတည်း၊ ပိဋကတ်မ ဆရာတော်တို့ကိုလည်း အမြဲကြည့်ရှု တည်းဖြတ်စေတော်မူသည်။

ကျောက်သလင်းတော်ကြီးကို စစ်အင်္ဂါ ၄ ပါးနှင့် ယူဆောင်ကြောင်း ပြီး၏။

---

၇၇ – သွားတော် ၄၀၊ စွယ်တော် ၄ ချောင်း အဆုံးအဖြတ် အကြောင်း

ထိုရောအခါ သွားတော် ၄၀၊ စွယ်တော် ၄ ချောင်း ဆိုသော စကားသည် အခြားစီပင် ဖြစ်မည်။ စွယ်တော် ၄ ချောင်းသည် သွားတော် ၄၀ အဝင်အပါ ဖြစ်မည်။ ဆရာတော်များကို မေးမြန်းတော်မူသည်။

၁။ အချို့ဆရာတော်တို့က အခြားစီပင် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုကုန်သည်။
၂။ အချို့ဆရာတော်တို့ကလည်း စွယ်တော်သည် သွားတော် အဝင်အပါ ဖြစ်သည် ဟု ဆိုကုန်သည်။

ဆရာတော်များ စကားမညီမညွတ် ရှိသည်တွင် ရဟန်းလူထွက် အသက် ၇၈

http://www.dhammadownload.com

နှစ်ရှယ် **မင်းတိုင်ပင်အမတ်** *ကို မေးတော်မူ၍ အခြား ဖြစ်သည် ဆိုသော စကားသည် ကျမ်းဂန် အထောက်အထား မရှိ၊ သဘောသကန် မမိပေ။ အဝင်အပါ ဖြစ်သည် ဆိုသော စကားသာ ကျမ်းဂန် အထောက်အထား ရှိသည်၊ သဘောသကန် မိပေသည် ဟူ၍ မဟာဝါ အဋ္ဌကထာ၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် အဋ္ဌကထာ စသည်များကို ဆောင်၍ တင်လျှောက်သည်။

အညေသံ ပရိပုဏ္ဏဒန္တာနံပိ ဒွတ္တိံသဒန္တာ ဟောန္တိ၊ ဣမဿ ပန စတ္တာလီသံ ဘဝိဿန္တိ။

အနက်ကား။ ။ အညေသံ၊ တစ်ပါးကုန်သော။ ပရိပုဏ္ဏဒန္တာနံပိ၊ ပြည့်စုံသော သွားရှိကုန်သော သူတို့အားလည်း။ ဒွတ္တိံသဒန္တာ၊ ၃၂ ချောင်းသော သွားတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဣမဿပန၊ ဤဘုရားလောင်းအားကား။ စတ္တာလီသံ၊ ၄၀ သော သွားတို့သည်။ ဘဝိဿန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်လတ္တံ့.-

ဟူ၍ သူတစ်ပါးတို့မှာ သွားအပြည့်အစုံပင် ရှိသော်လည်း ၃၂ ချောင်းသာ။ ဘုရားလောင်းမှာကား သွားတော် ၄၀ ဟု စွယ်တော် ၄ ချောင်းကို သွားတော် ၄၀ အဝင်အပါပြု၍ သုတ်မဟာဝါ အဋ္ဌကထာ, သုတ်ပါထေယျ အဋ္ဌကထာများတွင် ဆိုသည်။

ဒန္တာတိ ပရိပုဏ္ဏဒန္တဿ ဒွတ္တိံသဒန္တဋ္ဌိကာနိ၊ တေပိ ဝဏ္ဏတော သေတာ၊ သဏ္ဌာနတော အနေကသဏ္ဌာနာ၊ တေသဉှိ ဟေဋ္ဌိမာယ တာဝ ဒန္တပါဠိယာ မဇ္ဈေ စတ္တာရော ဒန္တာ မတ္တိကာပိဏ္ဍေ ပဋိပါတိယာ ဌပိတအလာ ဗုဇသဏ္ဌာနာ၊ တေသံ ဥဘောသု ပဿေသု ဧကေကော ဧကမူလကော ဧကကောဋိကော မလ္လိကမကုဠ သဏ္ဌာနော၊ တတော ဧကေကော ဒွိမူလကော ဒွိကောဋိကော ယာနကဥပတ္ထမ္ဘိနိ သဏ္ဌာနော၊ တတော ဒွေ ဒွေ တိမူလကာ တိကောဋိကာ၊ တတော ဒွေ ဒွေ စတုမူလကာ စတုကောဋိကာတိ၊ ဥပရိမပါဠိယာပိ ဧသေဝ နယော။

အနက်ကား။ ။ ဒန္တာတိ၊ သွားမည်ကုန်သည်ကား။ ပရိပုဏ္ဏ ဒန္တဿ၊ ပြည့်စုံသော သွားရှိသောသူအား။ ဒွတ္တိံသဒန္တဋ္ဌိကာနိ၊ ၃၂ ချောင်းသော သွားရိုးတို့တည်း။ တေပိ၊

---

* မောင်းထောင်ဆရာတော် [အေဒီ ၁၇၅၅-၁၈၃၃]။ ဧရစ် ၁၈၁၃ ခုနှစ်၌ သာသနာပိုင် မောင်းထောင်ဆရာတော်သည် လူထွက်သည်။ သာသနာပိုင်လူထွက် ဦးမြတ်နေကို အလယ်နန်းကျောင်းနေ ထန်းပင်ဘုန်းကြီး လူထွက် ဦးလာဘ (ဓေယသကြံ-ဘွဲ့) နည်းတူ ဆုလာဘ်ပေးကမ်းပြီး ဓေယသကြံနှင့်အတူ အပါးတော်မှာ စားစေသည်။ ဘကြီးတော်ဘုရားလက်ထက် ရောက်သည့်အခါ ဦးမြတ်နေမှာ မဟာဓမ္မသင်္ကြံဘွဲ့နှင့် မင်းတိုင်ပင် အမတ်အဖြစ် ခန့်ထားတော်မူသည်။ [မြန်မာမင်းအုပ်ချုပ်ပုံစာတမ်း (တတိယပိုင်း)-ဦးတင်၊ စာ ၁၂၂၊ ဦးလှတင် (လှသမိန်) တည်းဖြတ်သည်။ ဒုတိယအကြိမ်၊ ၁၉၇၀၊ ယဉ်ကျေးမှုဌာန၊ ရှေးဟောင်းသုတေသနနှင့် ယဉ်ကျေးမှု ဌာနထုတ်။]

- ၁၁၉၄၊ ပြာသိုလဆုတ် ၄၊ ဗုဒ္ဓဟူး (၉-၁-၁၈၃၃)

ကျမ်းဂန်အရာ၌ လွန်စွာတတ်မြောက်သဖြင့် နေတ္တိမဟာဋီကာသစ် စသည်ကိုရေးခဲ့သူ မောင်းထောင်ရွာဇာတိ သက္ကရာဇ် ၁၁၁၅ (ဧရစ် ၁၇၅၃) ခုဖွား ချည်ပါတောင်ရွာ၊ မြောက်ရွာစား မင်းတိုင်ပင်အမတ် မဟာဓမ္မသင်္ကြံ သေလွန်သည်ကို ကောင်းမွန်စွာ လုပ်ဆောင်သဂြိုဟ်ရ။ [မြန်မာရက်စွဲသမိုင်း (ကုန်းဘောင်ဆက်)-ဦးတိက္ခ ဓမ္မာလင်္ကာရ + ဒေါက်တာသန်းထွန်း၊ စာ ၁၉၅-၁၉၆၊ စက်တင်ဘာ၊ ၂၀၀၅၊ ဒုတိယကြိမ်၊ စိတ်ကူးချိုချို စာအုပ်။]

http://www.dhammadownload.com

ထိုသွားရိုးတို့သည်လည်း။ ဝဏ္ဏတော၊ အဆင်းအားဖြင့်။ သေတာ၊ ဖြူကုန်၏။ သဏ္ဍာနတော၊ သဏ္ဌာန်အားဖြင့်။ အနေကသဏ္ဌာနာ၊ များသောသဏ္ဌာန် ရှိကုန်၏။ ဟိ၊ သင့်စွ။ တေသံ၊ ထိုသွားတို့တွင်။ တာဝ၊ ရှေးဦးစွာ။ ဟေဋ္ဌိမာယဒန္တပါဠိယာ၊ အောက်သွားအစဉ်၌။ မဇ္ဈေစတ္တာရောဒန္တာ၊ အလယ်သွား ၄ ချောင်းတို့သည်။ မတ္တိကာပိဏ္ဍေ၊ မြေစိုင်ခဲ၌။ ပဋိပါတိယာ၊ အစဉ်အားဖြင့်။ ဌပိတအလာဗုဗီဇသဏ္ဌာနာ၊ ထားသော အိမ်ဘူးစေ့သဏ္ဌာန် ရှိကုန်၏။

[အောက်သွား ၁၆ ချောင်းတွင် အလယ်သွား ၄ ချောင်းကို ဆိုသည်။]

တေသံ၊ ထိုအလယ်သွား ၄ ချောင်းတို့၏။ ဥဘောသုပဿေသု၊ နံပါး ၂ ဖက်တို့၌။ ဧကေကော၊ တစ်ချောင်း တစ်ချောင်းစီသည်။ ဧကမူလကော၊ တစ်ခုသော အမြစ် ရှိ၏။ ဧကကောဋိကော၊ တစ်ခုသော အစွန်းလည်း ရှိ၏။ မလ္လိကမကုဠသဏ္ဌာနော၊ ကြက်ရုံးပန်းငုံ သဏ္ဌာန် ရှိ၏။

[အလယ်သွား လေးချောင်းမှ ပြင်က တစ်ဖက်တစ်ချောင်းစီ ရောက်သော အစွယ် နှစ်ချောင်းကို ဆိုသည်။]

တတော၊ ထိုအစွယ် နှစ်ချောင်းမှ။ ပရံ၊ ပြင်ဘက်၌။ ဧကေကော၊ တစ်ချောင်း တစ်ချောင်းသော သွားသည်။ ဒွိမူလကော၊ နှစ်ခွသောအမြစ် ရှိ၏။ ဒွိကောဋိကော၊ ၂ ခုသော အစွန်းလည်း ရှိ၏။ ယာနကဉပတ္ထမ္ဘိနီ သဏ္ဌာနော၊ လှည်းဦး၌ ထောက်သော လှည်းထောက်သဏ္ဌာန် ရှိ၏။

[အစွယ်မှ ပြင်က တစ်ဖက်တစ်ချောင်းစီ ထောက်သော စွယ်ရန် ၂ ချောင်းကို ဆိုသည်။]

တတော၊ ထိုစွယ်ရံမှ။ ပရံ၊ ပြင်ဘက်၌။ ဒွေဒွေ၊ ၂ ချောင်း ၂ ချောင်းသော သွားတို့သည်။ တိမူလကာ၊ ၃ ခွသော အမြစ် ရှိကုန်၏။ တိကော ဋိကာ၊ ၃ ခုသော အစွန်းလည်း ရှိကုန်၏။

[စွယ်ရံပြင်က တစ်ဖက် ၂ ချောင်းစီ ရောက်သော အံလယ် ၄ ချောင်းကို ဆိုသည်။]

တတော၊ ထိုအံလယ် ၄ ချောင်းမှ။ ပရံ၊ ပြင်ဘက်၌။ ဒွေဒွေ၊ ၂ ချောင်း ၂ ချောင်းသော သွားတို့သည်။ စတုမူလကာ၊ ၄ ခွသောအမြစ် ရှိကုန်၏။ စတုကောဋိကာ၊ ၄ ခုသော အစွန်းလည်း ရှိကုန်၏။

[အံလယ် ၄ ချောင်းမှ ပြင်က တစ်ဖက် ၂ ချောင်းစီ ရောက်သော အံဆုံး ၄ ချောင်းကို ဆိုသည်။]

ဣတိ၊ ဤသို့။ ဟေဋ္ဌိမပါဠိယာ၊ အောက်သွားအစဉ်၌။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဥပရိမပါဠိယာပိ၊ အထက်သွားအစဉ်၌လည်း။ ဧသေဝနယော၊ ဤအောက်သွားအစဉ်နှင့် အတူပင်လျှင်တည်း။

ဤသို့ အထက်သွားအစဉ်၌ အလယ်သွား ၄ ချောင်း၊ ထိုမှ ပြင်က တစ်ဖက်တစ်ချောင်းစီ အစွယ် ၂ ချောင်း၊ ထိုမှ ပြင်က တစ်ဖက် တစ်ချောင်းစီ စွယ်ရံ ၂ ချောင်း၊ ထိုမှ ပြင်က တစ်ဖက် ၂ ချောင်းစီ အံလယ် ၄ ချောင်း၊ ထိုမှ ပြင်က တစ်ဖက် ၂ ချောင်းစီ

http://www.dhammadownload.com

အံဆုံး ၄ ချောင်းအားဖြင့် အောက်သွား တစ်ဆယ့်ခြောက်ချောင်း၊ ဤနည်းအတူ အထက်သွားလည်း ၁၆ ချောင်း ရှိရကား ပြည့်စုံသော သွားရှိသသူအား အစွယ်ပါသွား ၃၂ ချောင်း ရှိကြောင်းကို အမည်အမှတ်နှင့် ရေတွက်၍ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် အဋ္ဌကထာ စသည်၌ ဆိုသည်ကို ထောက်ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားမှာလည်း စွယ်တော် ၄ ချောင်းပါ သွားတော် ၄၀ ရှိကြောင်းကို သိသာသည်။ ထို့ကြောင့် အခြားသူတို့မှာ သွား ၃၂ ချောင်း ရှိသည်။ မြတ်စွာဘုရားမှာ သွားတော် ၄၀ ရှိသည် ဟူ၍ အခြားသူတို့ သွားကို ပမာပြုသဖြင့် မဟာဝါ အဋ္ဌကထာ စသည်၌ ဆိုလေသည်။

> တဿ ကိရ ဥတ္တရောဋ္ဌအပ္ပကတာယ တိရိယံ ဖာလေတွာ အပနိတဒ္ဓဝိယ ခါယတိ၊ စတ္တာရော ဒန္တေ ဒွေ စ ဒါဌာ နဆာဒေတိ၊ တေန ဩဋ္ဌဒ္ဓေါတိ ဝေါဟရန္တိ။

အနက်ကား

တဿ၊ ထိုမဟာလိစ္ဆဝီ မင်းသားအား။ ဥတ္တရောဋ္ဌ အပ္ပကတာယ၊ အထက်နှုတ်ခမ်း နည်းသော အဖြစ်ကြောင့်။ တိရိယံ၊ ဘီလာ။ ဖာလေတွာ၊ ဆုတ်၍။ အပနိတဒ္ဓဝိယ၊ အထက်နှုတ်ခမ်း တစ်ဝက်ကို ပယ်ဘိသကဲ့သို့။ ခါယတိ၊ ထင်၏။ စတ္တာရောဒန္တေစ၊ အထက်အလယ်သွား ၄ ချောင်းတို့ကိုလည်းကောင်း။ ဒွေစဒါဌာ၊ အထက်အစွယ် ၂ ချောင်းတို့ကိုလည်းကောင်း။ နဆာဒေတိ၊ အထက်နှုတ်ခမ်း တစ်ဝက်ဖြင့် မဖုံးမိ။ တေန၊ ထိုသို့ အလယ်သွား ၄ ချောင်း၊ အစွယ် ၂ ချောင်းတို့ကို အထက်နှုတ်ခမ်းဖြင့် မဖုံးမိသော ကြောင့်။ နံ၊ ထိုမဟာလိစ္ဆဝီမင်းသားကို။ ဩဋ္ဌဒ္ဓေါတိ၊ အထက်နှုတ်ခမ်းတစ်ဝက်သာရှိသသူ ဟူ၍။ ဝေါဟရန္တိ၊ ခေါ်ဝေါ်ကုန်၏။

ဤသို့ မဟာလိစ္ဆဝီမင်းသားအား အထက်နှုတ်ခမ်း တစ်ဝက်ခန့် တို၍ အလယ်သွား ၄ ချောင်းနှင့် ပြင်တစ်ဖက် တစ်ချောင်းစီ အစွယ် ၂ ချောင်းကို အထက်နှုတ်ခမ်းဖြင့် မဖုံးမိကြောင်းကို သီလက္ခန် ဋီကာဟောင်း၌ ဆိုသောကြောင့် အလယ်သွား ၄ ချောင်းမှ တစ်ဖက် တစ်ချောင်းစီကို အစွယ် ဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်ကြောင်းကို သိရသည်။

သာဓုဇနဝိလာသိနီ မည်သော သီလက္ခန် ဋီကာသစ်၌လည်း ဓမ္မပါလ ဆရာ စီရင်သော ယခင် သီလက္ခန် ဋီကာဟောင်းကို မှီ၍–

> တဿ ကိရ ဥတ္တရောဋ္ဌဿ အပ္ပကတာယ တိရိယံ ဖာလေတွာ အပနိ တဒ္ဓဝိယ ခါယတိ၊ စတ္တာရော ဒန္တေ ဒွေစ ဒါဌာန ဆာဒေတိ၊ တေန ဩဋ္ဌဒ္ဓေါတိ ဝေါဟရန္တိ။

ဟု ဋီကာဟောင်းပါဌ်ကို သုတ်သင်ကာမျှသာ အနက်အဓိပ္ပာယ် နည်းတူဖွင့်သည်။ ဒန္တသဒ္ဒါကား–အစွယ်ပါ၊ သွားပါ ၃၂ ချောင်း၊ သွားတော် ၄၀ များကို ဟောကြောင်း၊ ဒါဌာ သဒ္ဒါကား–အစွယ် လေးချောင်းကိုသာ ဟောကြောင်းကို အဘိဓာန် စာကိုယ်၊ ဋီကာ၌ ဆိုသည်။

> ၁။ ဒွိဇော – အောက်အထက် ၂ ဌာန၌ လည်းကောင်း၊ ၂ ကြိမ် လဲ၍ လည်းကောင်း ဖြစ်တတ်သော သွား
>
> ၂။ လပနဇော – ခံတွင်း၌ ဖြစ်တတ်သော သွား

http://www.dhammadownload.com

၃။ ဒန္တော – အစာကို ခဲတတ် ဖောက်ခွဲတတ်သော သွား

၄။ ဒသနော – အစာကို စားတတ် ချေတတ်သော သွား

၅။ ရဒနော – အစာကို ချစ်တတ် ချုပ်တတ်သော သွား

၆။ ရဒေါ – အစာကို ထုတ်တတ် ချေတတ်သော သွား

[ဤကား သွား ဟူသမျှ အမည်သဒ္ဒါ ၆ ပါးတည်း။]

ဒါဌာတု၊ ဒါဌာသဒ္ဒါကား။ ဒန္တဘေဒသို့၊ အစွယ် ဟူသော သွားအထူး၌။ ပဝတ္တတိ၊ ဖြစ်၏ ဟူ၍ အဘိဓာန်၌ ဆိုသောကြောင့် အစွယ်လည်း သွားပင်။ သွားတွင် သွားထူးသာ ဖြစ်သည်ကို သိရသည်။

ဒံသတေ ဘက္ခမနေနာတိ ဒါဌာ။

[အစွယ်ဟောဝိဂြိုဟ်။]

အနေန၊ ဤသွားအထူးဖြင့်။ ဘက္ခံ၊ စားဖွယ်ကို။ ဒံသတေ၊ စားတတ်၏။ က္တတိ–တသ္မာ၊ ထိုသို့ စားဖွယ်ကို စားကြောင်းဖြစ်သော သတ္တိကြောင့်။ သော၊ ထိုသွားအထူးသည်။ ဒါဌာ၊ ဒါဌာ မည်၏။ အယံ၊ ဤဒါဌာ သဒ္ဒါကား။ ဣတ္ထိလိင်္ဂေါ၊ ဣတ္ထိလိင် အမြဲတည်း။ ဒံသဓာတုတော၊ ဒံသဓာတ် နောင်မှ။ ဌော၊ ဌပစ္စည်းသက်။ ဒံသဿစ၊ ဒံဒဓာတ်ကိုလည်း။ ဒါ၊ ဒါပြု။ ဒါဌာ၊ ဒါဌာ ဟု ရုပ်ပြီး၏။ အယံ၊ ဤဒါဌာသဒ္ဒါသည်။ မုဒ္ဓဇဒုတိယော၊ မုဒ္ဓဇ ဒုတိယက္ခရာ ဌ တည်း၊ ဌဝမ်းဘဲနှင့် ရေး ဟု ဋီကာ၌ ဆိုသည်။

[ဤသို့ အဘိဓာန်စာကိုယ်၊ ဋီကာများ၌ ဆိုသည်ကို ထောက်၍ ဒန္တ ရှိလျှင် အစွယ်ပါ သွားအားလုံး၊ ဒါဌာ ရှိလျှင် အစွယ် ဟူသော သွားအထူး ဟူ၍ အရာတိုင်းမှာ အနက်ပြန်လေ။]

သွားတော် ၄၀၊ စွယ်တော် ၄ ချောင်း စကားသည် ကျမ်းတတ် ဆရာများပင် မညီမညွတ် အယူဝါဒ ကွဲပြားကြသည် ဖြစ်၍ စွယ်တော်ပါ သွားတော် ၄၀ သာ ဖြစ်ကြောင်းကို သိသာခြားနား ထင်ရှားအောင် အထူးထူး အပြားပြား ကျမ်းဂန်များမှ အကျဉ်း အမြွက်မျှ ထုတ်နုတ်ရေးသား၍ **မင်းတိုင်ပင်အမတ်**[၁] သံတော်ဦးတင်သည်။

သွားတော် ၄၀၊ စွယ်တော် ၄ ချောင်း အဆုံးအဖြတ်အကြောင်း ပြီး၏။

---

၇၈ – ဝတ်မိုး ဝတ်မြေ အာရာမ် သံဃိကနှင့် စပ်လျဉ်းသော အမေးတော် ၅ ချက်၏ အဖြေစကား အကြောင်း

ပထမ အမေးအဖြေ

ရှေးမင်းတို့ လက်ထက် လှူဒါန်းခဲ့သော ကျောင်းဘုရား ဝတ်မိုး ဝတ်မြေသည် မပျက်မစီး အစဉ်ပင် တည်မည်၊ မတည်မည်ကို စတုတ္ထ ရတနာပုရ မြို့တည်နန်းတည် ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင် ဆင်ဖြူများအရှင် မင်းတရားကြီးသည် သာသနာပိုင် ဆရာတော်မှ စ၍ ဆရာတော်

၁။ မဟာဓမ္မသင်္ကြံ (မောင်းထောင်ဆရာတော်)။

http://www.dhammadownload.com

တို့အား အမေးတော် ၅ ချက်ဖြင့် မေးတော်မူသည်။ အမိန့်တော်အရ မပျက်မစီး အစဉ်ပင် တည်သင့်ကြောင်းကို အညီအညွတ် စာဆက်သွင်းကြ၏။ ရဟန်းလူထွက် အသက် ၇၈ နှစ်ရှယ် မင်းတိုင်ပင် အမတ်ကိုလည်း မေးတော်မူ၍ အမေး တော် ၅ ချက်ကို အစဉ်အတိုင်း ဖြေလျှောက်ရ၏။ အမေး၊ အဖြေ စကားစဉ်ကား အမေးတော် ၅ ချက်တွင်–

၁။ "တစ်မင်းလက်ထက် ကျောင်း၊ ဘုရား ဝတ်မိုးဝတ်မြေ ဖြစ်စေ ရည်မှတ်၍ ရေစက်သွန်းချ လှူဒါန်းသည်။ ထိုမင်း မရှိလျှင် ထိုမင်းနောက် ဖြစ်သောသူတို့ လက်ထက် ရောက်သည့်ကာလ အထက် လှူခဲ့ပြီးသော ကျောင်း၊ ဘုရား၊ ဝတ်မိုး၊ ဝတ်မြေသည် လှူခဲ့ရင်းအတိုင်း ဝတ်မိုး၊ ဝတ်မြေ ဖြစ်မည်လော" ဟူသော ပထမ အမေးတော်၌–

အဖြေကား။ ။ သံဃိကာယ၊ သံဃာအားလှူသော။ ဘူမိယာ၊ မြေ၌။ ပုဂ္ဂလိကာနိ၊ ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဥစ္စာဖြစ်ကုန်သော။ ဗီဇာနိ၊ မျိုးစေ့တို့ကို။ ရောပယန္တိ၊ စိုက်ပျိုးကုန်သည် ဖြစ်အံ့။ ဘာဂံ၊ အဖို့ကို။ ဒတွာ၊ ပေး၍။ ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗာနိ၊ ဘုဉ်းပေးသုံးဆောင်အပ်ကုန်၏ ဟူ၍လည်းကောင်း။ ဒသကောဋ္ဌာသေ၊ ဆယ်ဖို့တို့ကို။ ကတွာ၊ ပြု၍။ ဧကော ကောဋ္ဌာသော၊ တစ်ဖို့ကို။ ဘူမိသာမိကာနံ၊ မြေရှင်တို့အား။ ဒါတဗ္ဗော၊ ပေးအပ်၏ ဟူ၍လည်းကောင်း။

သံဃာအား အပိုင်လှူသော သံဃိကမြေ ရှိကြောင်း၊ ထိုမြေ၌ စိုက်ပျိုးသော် ဆယ်ဖို့ တစ်ဖို့ အခွန်ပေးသင့်ကြောင်းကို ဝိနည်းပါဠိ အဋ္ဌကထာ လာရှိသည်နှင့်အညီ ရှေးမင်း လှူဒါန်းခဲ့သော ကျောင်း ဝတ်မိုး ဝတ်မြေသည် နောက်မင်းလက်ထက်လည်း လှူခဲ့ရင်း အတိုင်းပင် ဝတ်မိုး ဝတ်မြေ ဖြစ်ပါသည်။

ဝိနည်းပါဠိတော် အဋ္ဌကထာတွင် သံဃာအား လှူသောမြေ ဟူ၍လည်းကောင်း၊ မြေရှင် ဟူ၍လည်းကောင်း ဆိုလာသောကြောင့် လာဘ သိမ်မှာကဲ့သို့ အပေါ်ယံ အခွန် အတုတ်ကိုသာ မလှူ၊ မြေနှင့်တကွ အပိုင်လှူသည်ဖြစ်၍ ကျောင်း ဝတ်မိုး ဝတ်မြေ အစဉ်အဆက် မပျက်တည်ကြောင်းကို သိရပါသည်။

စေတိယေ၊ စေတီ၌။ ပဒီပတ္ထာယဝါ၊ ဆီမီးအကျိုးငှာ လည်းကောင်း။ ပဋိသင်္ခရဏတ္ထာယဝါ၊ ပြင်ဆင်ခြင်း အကျိုးငှာ လည်းကောင်း။ ဒိန္နအာရာမောပိ၊ လှူသော အာရာမ်ကိုလည်း။ ဇဂ္ဂိတဗ္ဗော၊ စောင့်ရှောက်အပ်၏။ ဝေတနံ၊ ရိက္ခာကို။ ဒတွာပိ၊ ပေး၍လည်း။ ဇဂ္ဂါပေတဗ္ဗော၊ စောင့်ရှောက်စေအပ်၏ ဟူ၍လည်းကောင်း။ စေတိယေ၊ စေတီ၌။ ဆတ္တံဝါ၊ ထီးကိုလည်းကောင်း။ ဝေဒိကံဝါ၊ ပွတ်တိုင်ကို လည်းကောင်း။ ဗိတ္တံဝါ၊ ဟောင်းနွမ်း ဆွေးမြည့်သည်ကိုလည်းကောင်း။ ပဋိသင်္ခရောန္တေန၊ ပြင်ဆင်သသူသည်။ သုတကမ္မာဒီနိဝါ၊ အင်္ဂတေမှု စသည်တို့ကိုမူလည်း။ ကရောန္တေန၊ ပြုသောသူသည်။ စေတိယဿ၊ စေတီ၏။ ဥပနိက္ခေပတော၊ အခွန် ဘဏ္ဍာဥစ္စာဖြင့်။ ကာရေတဗ္ဗံ၊ ပြုစေအပ်၏ ဟူ၍လည်းကောင်း။

စေတီအား လှူသော အာရာမ်ကို စောင့်ရှောက်အပ်၊ စောင့်ရှောက်စေအပ်ကြောင်း၊ စေတီ၏ဥစ္စာဖြင့် စေတီ၌ ပြင်ဆင်အပ်ကြောင်း၊ အင်္ဂတေမှု စသည် ပြုအပ်ကြောင်းများကို ဝိနည်းအဋ္ဌကထာ၌ လာသည်နှင့်အညီ၊ ရှေးမင်းတို့ အပိုင်လှူဒါန်းခဲ့သော ဘုရားဝတ်မိုး

http://www.dhammadownload.com

ဝတ်မြေသည် နောက်မင်း လက်ထက်လည်း လှူခဲ့ရင်းအတိုင်းပင် ဘုရားဝတ်မိုးဝတ်မြေ ဖြစ်ပါသည်။

ဤအဋ္ဌကထာတွင် စေတီဒ္ဓ ပြင်ဆင်ခြင်းငှာ လှူသည် ဟူ၍လည်းကောင်း၊ စေတီ၏ အခွန်ဘဏ္ဍာ ဉစ္စာဖြင့် အင်္ဂတေမှု စသည်ကို ပြုအပ်သည် ဟူ၍လည်းကောင်း ဆိုသောကြောင့် အစဉ်အဆက် မပျက်မစီး ဘုရားဝတ်မိုးဝတ်မြေပင် ဖြစ်ကြောင်းကို သိရ ပါသည်။

[ဤကား ပထမ အမေးအဖြေတည်း။]

ဒုတိယ အမေးအဖြေ

၂။ "သို့မဟုတ် ထင်ရှားရှိစဉ် မင်းလက်ထက်သာ ဝတ်မိုးဝတ်မြေ ဖြစ်၍ နောက်မင်း လက်ထက် ဝတ်မိုးဝတ်မြေ မဖြစ်၊ ပျက်မည်လော" ဟူသော ဒုတိယ အမေးတော်၌–

အဖြေကား။ ။ ပဋိဂ္ဂဟကောသု၊ အလှူခံရင်း ကျောင်းသံဃာတို့သည်။ မတေသု၊ သေလွန် ကုန်သော်။ တဒညော၊ ထိုသံဃာမှ တစ်ပါးသော။ စတုဒ္ဒိသသံဃောစ၊ အရပ်လေးမျက်နှာမှလာသော သံဃာသည်လည်းကောင်း။ အနာဂတ သံဃောစ၊ မလာသေးသော သံဃာသည်လည်းကောင်း။ ဣဿရော၊ အစိုးရ၏။ တဿ၊ ထိုအရပ်လေးမျက်နှာမှလာသော သံဃာ မလာသေး သော သံဃာ၏။ သန္တကော၊ ဉစ္စာ ဖြစ်၏။ တေန၊ ထိုအရပ်လေးမျက်နှာ မှလာသော သံဃာ မလာသေးသော သံဃာသည်။ ဝိစာရေတဗ္ဗော၊ စီရင်အပ်၏–

ဟူ၍ ဝိနည်းဋီကာ၌ လာသောကြောင့် လှူရင်းမင်း ထင်ရှားရှိသည်ဖြစ်စေ၊ မရှိသည် ဖြစ်စေ အလှူခံရင်း သံဃာရှိလျှင် ၎င်းအလှူခံရင်း သံဃာသာ ပိုင်ဆိုင်သည်။ အလှူခံရင်း သံဃာ မရှိလျှင် အရပ် ၄ မျက်နှာမှလာသော သံဃာ မလာသေးသော သံဃာ ပိုင်ဆိုင် သည်ဖြစ်၍ လှူရင်းမင်း ထင်ရှား ရှိသည်၊ မရှိသည် အရာပမာဏ မဟုတ်၊ နောက်မင်းတို့ လက်ထက်တိုင်အောင်ပင် ဝတ်မိုးဝတ်မြေမပျက် ဖြစ်ပါသည်။

ဤဝိနည်းဋီကာတွင် ခံရင်းသံဃာ မရှိ၊ သေလွန်သော်လည်း အရပ် လေးမျက်နှာမှ လာပြီး၊ လာဆဲ သံဃာသာ ပိုင်ဆိုင်သည်။ ထိုသံဃာတို့ ဉစ္စာဖြစ်သည် ဆိုသောကြောင့် သံဃာစဉ်ဆက် မပျက် မပြတ်သမျှ ကာလပတ်လုံး ဝတ်မိုးဝတ်မြေ မပျက်တည်ကြောင်းကို သိရပါသည်။

[ဤကား ဒုတိယ အမေးအဖြေတည်း။]

တတိယ အမေးအဖြေ

၃။ "တစ်ဦးမင်းလက်ထက် လှူခဲ့သည့် ဝတ်မိုးဝတ်မြေကို တစ်မင်း လက်ထက် ရောက်သည်နှင့် ထပ်၍လှူမှ ရှေးမင်းလှူခဲ့သော ဝတ်မိုး ဝတ်မြေ မပျက်မစီး တည်သည် ဖြစ်မည်လော" ဟူသော တတိယ အမေးတော်၌–

http://www.dhammadownload.com

အဖြေကား။ ။ ယခင်ဆိုခဲ့ပြီးသော ဝိနည်းပါဠိတော်၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာများ၌ ကျောင်းဘုရား ဝတ်မိုးဝတ်မြေသည် လှူရင်းမင်းပင် မရှိသော်လည်း နောက်မင်းတို့ လက်ထက်တိုင်အောင် ကျောင်းဘုရား အစဉ်အဆက် မပျက်မစီး ဝတ်မိုးဝတ်မြေသာ ဖြစ်သင့်ကြောင်းကို လာသည်နှင့်အညီ ရှေးမင်း လှူပြီးသည်ကို နောက်မင်း တစ်ဖန် ထပ်၍လှူပြန်မှ ဝတ်မိုးဝတ်မြေ ဖြစ်သည် မဟုတ်ပါ။ သံဃာစဉ်ဆက် မပျက် မပြတ်သမျှ ဝတ်မိုးဝတ်မြေ ဖြစ်မြဲပင် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ ဖြစ်မြဲဖြစ်လျက် ထပ်၍ တစ်ဖန် လှူဒါန်း ပြန်သည်မှာကား သက်တော်ရှည်ရာသော ကုသိုလ် ခြောက်ပါးတွင် ထပ်၍ ပြုပြင်သော ပဋိသင်္ခရဏကုသိုလ် ပွားများစေလို၍လည်းကောင်း၊ ကွယ်ပျောက်မည် စိုးသဖြင့် မကွယ် မပျောက်စေလို၍လည်းကောင်း ထပ်၍တစ်ဖန် လှူဒါန်းပြန်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

သက်တော်ရှည်ရာသော ကုသိုလ် ခြောက်ပါးကား–

၁။ ပရိဿာဝနဒါန – ရေစစ်အလှူ

၂။ ဂိလာနဝတ္ထုဒါန – သူနာတို့ သုံးဆောင်မြဲ ဆေးအလှူ

၃။ အာဝါသဒါန – ကျောင်းအလှူ

၄။ ဇိဏ္ဏကပဋိသင်္ခရဏ – ဟောင်းနွမ်းသော ကျောင်း၊ ဘုရားကို ပြင်ဆင်သော ကောင်းမှု

၅။ ပဥ္စသီလ – ငါးပါးသီလ ဆောက်တည်သော ကောင်းမှု

၆။ ဥပေါသထကမ္မ – ရှံခါ ဥပုသ်သုံးသော ကောင်းမှု

ဤခြောက်ပါးကို သက်တော်ရှည်ရာသော ကုသိုလ်ခြောက်ပါး ဟူ၍ ဆိုသည်။ ဤကုသိုလ် ခြောက်ပါးကို အားထုတ်၍ သိဃိုဠ်ကျွန်း၌ ဝသဘမင်းကို ၁၂ နှစ်သာ အသက်နေစစ်ရှိသည် ဟူ၍ နိမိတ်ဖတ်သူတို့ ဟောပြောလျက် ၄၂ နှစ်တိုင်အောင် အသက် ရှည်ဖူးလေသည်ဟု မဟာဝင်ကျမ်း၌ လာသည်။

[ဤကား တတိယ အမေးအဖြေတည်း။]

စတုတ္ထ အမေးအဖြေ

၄။ "ထပ်၍ မလှူဘဲ အထက် လှူခဲ့သော ဝတ်မိုးဝတ်မြေကို နောက်မင်း လက်ထက် မဖြစ်စေလင့်–သမုတ်ပြဋ္ဌာန်းသော် ပျက်မည်၊ မပျက်မည်" ဟူသော စတုတ္ထ အမေးတော်၌–

အဖြေကား။ ။ စတုဒ္ဒိသံ၊ အရပ်လေးမျက်နှာ၌တည်သော။ သံဃံ၊ သံဃာကို။ ဥဒ္ဒိဿ၊ ရည်၍။ ဘိက္ခူနံ၊ ရဟန်းတို့အား။ ဒိန္နံ၊ လှူအပ်သော။ ဝိဟာရံဝါ၊ ကျောင်းတိုက်အားလုံးကိုလည်းကောင်း။ ပရိဝေဏံဝါ၊ ထိုကျောင်းတိုက်တွင် အသီးအသီး အကန့်အကန့်ဆီးသော ပရိဝုဏ်ကိုလည်းကောင်း။ အာဝါသံဝါ၊ တစ်ဆောင်သော ကျောင်းကိုလည်းကောင်း။ မဟန္တံပိ၊ ကြီးသည်လည်းဖြစ်စေ။ ခုဒ္ဒကံပိ၊ ငယ်သည်လည်းဖြစ်စေ။ အဘိယုဉ္ဇတော၊ တရားဆင်လိုသသူအား။ အဘိယောဂေါ၊ တရားစွဲခြင်းသည်။ နရူဟတိ၊ မရောက်ရာ။

http://www.dhammadownload.com

အစ္ဆိန္နိတွာ၊ လုယက်၍။ ဂဏှိတုံပိ၊ ယူအံ့သောငှာလည်း။ နသက္ကောတိ၊ မတတ်နိုင်။ ကသ္မာ၊ အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူကား။ သဗ္ဗေသံ၊ ခပ်သိမ်းကုန်သော အရပ်လေးမျက်နှာ၌တည်သော ရဟန်းတို့၏။ ဓုရနိက္ခေပါဘာဝတော၊ ဝန်ချခြင်း မရှိနိုင်ရာသောကြောင့်တည်း။ ဟိသစ္စံ၊ ထိုသို့ ဝန်ချခြင်း မရှိနိုင်ရာ ဆိုသောစကားသည် မှန်၏။ ဧတ္ထ၊ ဤသို့ တရားစွဲရာ လုယက်ရာ၌။ သဗ္ဗေ၊ ခပ်သိမ်းကုန်သော။ စတုဒ္ဒိသာဘိက္ခူ၊ အရပ်လေးမျက်နှာ ရဟန်းတို့သည်။ ဓုရနိက္ခေပံ၊ ဝန်ချခြင်းကို။ နကရောန္တိ၊ အစေ့အန့် မပြုလေကုန်။

ဟူ၍ စတုဒ္ဒိသာသံဃာ ပိုင်ဆိုင်သော ကျောင်းတိုက် ပရိဝုဏ်၊ ကျောင်းဆောင်များကို တရားဆင်ခြင်း၊ လုယက်ခြင်းငှာ မပြောက်နိုင်ကြောင်းကို ဝိနည်းအဋ္ဌကထာလာသည်နှင့်အညီ ကျောင်းဘုရား ပိုင်ဆိုင်သော ဝတ်မိုးဝတ်မြေများကို နောက်မင်းလက်ထက် မဖျက်မဆီးနိုင်၊ ဖျက်ဆီးသော်လည်း မပျက်မစီးနိုင် ဖြစ်ပါသည်။

သူတစ်ပါး ပိုင်ဆိုင်သော ဥစ္စာဘဏ္ဍာကို ဖျက်ဆီးခြင်းသည် အရာမှရွေ့စေခြင်း၊ ပိုင်ဆိုင်သသူတို့ကို ဝန်ချစေခြင်း ဟူသော အကြောင်းနှစ်ပါးတွင် တစ်ပါးပါးဖြင့် ဖြစ်မြဲတည်း။ ဤအရာ၌ကား မြေနှင့်တကွ ဖြစ်၍ တည်ရာမှ ရွေ့စေခြင်းငှာလည်း မတတ်နိုင်။ ပိုင်ဆိုင်သူ အများဖြစ်၍ အစေ့အန့် ဝန်ချစေခြင်းငှာလည်း မတတ်နိုင်။ ဤသို့ အကြောင်းနှစ်ပါးတွင် တစ်ပါးပါးမျှ မရှိခဲ့ရကား ကျောင်းဘုရား ဝတ်မိုးဝတ်မြေကို လုယက် ဖျက်ဆီးခြင်းငှာ မတတ်နိုင်ဟု ဆိုလိုပါသည်။

[ဤကား စတုတ္ထ အမေးအဖြေတည်း။]

ပဉ္စမ အမေးအဖြေ

၅။ "ကျောင်းဘုရား ဝတ်မိုးဝတ်မြေကို ဆိုခဲ့ပြီးသော ဘုရားအဆူဆူ၊ မင်းအဆက်ဆက်တို့တွင် မည်သည့်ဘုရား၊ မည်သည့်မင်း လက်ထက်က စ၍ လှူဒါန်းသည် ဖြစ်မည်" ဟူသော ပဉ္စမ အမေးတော်၌-

အဖြေကား။ ။ သုဇာတဘုရားရှင်လက်ထက် တို့ဘုရားလောင်း စကြာမင်း ဖြစ်၍ ရတနာ ခုနစ်ပါးနှင့်တကွ ကျွန်းငယ် နှစ်ထောင်၊ ကျွန်းကြီး လေးကျွန်းလုံးကို ဘုရားရှင်အား လှူသည်။ တိုင်းသူ ပြည်သူ အပေါင်းတို့ အာရာမ်စောင့်ကိစ္စကို ပြုကြရသည်-

ဟူ၍ ကျမ်းဂန်အများ လာသည်ကိုထောက်သော် အနန္တအသင်္ချေယျ ဘုရားအဆူဆူတို့ လက်ထက်ကပင် ကျောင်းဘုရား ဝတ်မိုး ဝတ်မြေ လှူဒါန်းမြဲ ဖြစ်၍ မည်သည်တွင် အစဟု မပြသာပါပြီ။

တို့ဘုရား လက်ထက်တော်တွင်လည်း နိဗ္ဗာန်စံတော်မူသည့်နောက် နှစ်တစ်ရာကျော်လောက်တွင် ဆရာရဟန်းအား မုန့်သည်မ လှူသော လယ် ၅ ပယ်ကို ဒွတ္တပေါင်မင်းကြီး သိမ်းယူမိ၍ စည်ကြီးခေါင်းလောင်း မမြည်၊ လုံ့ပုံ စေတိုင်း မသွားကြောင်းကို ရာဇဝင်

http://www.dhammadownload.com

ဆိုရကား ရှေးအထက်ကပင် ကျောင်းဘုရား ဝတ်မိုး၊ ဝတ်မြေ လှူမြဲ ဖြစ်ကြောင်းကို သိရပါသည်။

[ဤကား ပဌမ အမေးအဖြေတည်း။]

[ဤတွင်ရွေ့ကား လိုရင်းအမေးတော် ငါးချက်၌ ကျမ်းဂန်လာတိုင်း ဖြေဆိုသော စကား ဖြစ်ပါသည်။]

၁။ အထက်က လောကဝတ်၊ ဓမ္မဝတ် သိက္ချမ်းလိမ္မာသော မဟာသီလဝံသ ဆရာလည်း "သဒ္ဓမ္မောက္ခာဝဘာသီ" ဂါထာ အဦးထားသော ရတနာ ဗိမာန်ကျောင်း ဝတ်မိုးဝတ်မြေ ကျောက်စာကို ရေးသားထားခဲ့သည့်အရာ ယခုတိုင် ထင်ရှားရှိပါသည်။

၂။ သာလွန်မင်းတရားကြီး လက်ထက် တံ့တီသင်္ဃရာဇာ ထိန်းသိမ်းသော တံ့တီဘုရား ဝတ်မိုး၊ ဝတ်မြေသည် ဝိသုံဂါမ ဖြစ်သည်။ ထိုဝတ်မိုး၊ ဝတ်မြေတွင်ပင် သိမ်တော် သမုတ်သင့်သည်ဟု တောင်ဘီလာ ဆရာတော် ဆက်သွင်းသော မေတ္တာစာလည်း ထင်ရှားရှိပါသည်။

ရှင်မဟာသီလဝံသ ဆရာတော်၊ တောင်ဘီလာ ဆရာတော်တို့သည် လောက၊ ဓမ္မ ကျွမ်းကျင်လှသော ဆရာများ ဖြစ်၍ ကျောင်းဘုရား ဝတ်မိုး၊ ဝတ်မြေ မကွယ်မပျောက် ဆင်းသက်သည်ဟု ရှေးဆရာတို့လည်း အယူဝါဒ ရှိပါကြောင်းကို ရှိခိုးသံတော်ဦး တင်ပါသည် ဟူ၍ အမေးစဉ်အတိုင်း ဖြေလျှောက်ပါသည်။

ဤသို့လျှင် ယခင်ဆိုခဲ့ပြီးသော စကားအစဉ်အားဖြင့် ဘုရားသခင် လက်ထက်တော်က စူဠပုဏ္ဏ၊ မဟာပုဏ္ဏ၊ သစ္စဗန္ဓ၊ ဣသိဒိန္န အစရှိသော မရေမတွက်နိုင်သော ရှာန်အဘိညာဉ်ရ၊ မဂ်ရ၊ ဖိုလ်ရ၊ အရိယာ၊ အနရိယာ ဆရာ စဉ်ဆက်ဖြင့် လည်းကောင်း၊ များလှစွာသော ကျမ်းပြု၊ ကျမ်းတတ်၊ သီလဝန်၊ ဂုဏဝန် ဆရာစဉ်ဆက်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ သရေခေတ္တရာ၊ ပုဂံ၊ တောင်ငူ၊ မြင်စိုင်း၊ ပင်းယ၊ စစ်ကိုင်း၊ အဝ၊ ရတနာသိခ်၊ အမရပုရ တိုင်အောင်သော မဟာရာဇဌာနီ မင်းနေပြည်ကြီး မြို့ကြီး အချက်အချာရှိသော မြန်မာတိုင်း နိုင်ငံ၌ သာသနာတော်မြတ် စည်ပင်သန့်ရှင်း ထွန်းလင်းသည်။

ဤမျှလောက်သော စကားအစဉ်တွင် ယခင်လက်ဦးက ပြခဲ့ပြီးသော နည်းသုံးပါးအားဖြင့် အကြောင်းအကျိုး၊ အစအဆုံး အဆက်အနွယ်ကို ပညာဖြင့် ဆင်ခြင်၍ ပုတီးလုံးကို သီသကဲ့သို့ အဆက်အလက် မပြတ်အောင် ယူလေ။ သာသနာဆက် စကားအရာ၌ ဝိနည်းအဋ္ဌကထာကို ဆောင်၍ ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း အလဇ္ဇီနှင့် မဆိုင်၊ လဇ္ဇီသာဟု မှတ်လေ။ ဘုရားသခင် လက်ထက်တော်က စ၍ သုနာပရန် တမ္ဗဒီပတိုင်း အချက်အချာ မြန်မာတို့ တိုင်းနိုင်ငံ၌ အကြောင်းအမွန်း ၉ ပါး၊ ၁၁ ပါးဖြင့် ယခု ထက်တိုင် သာသနာတော်မြတ် ကာလမြင့်ရှည် စည်ပင်သန့်ရှင်း ထွန်းလင်းသော စကားအပြွက် ပြီး၏။

အမေးတော် ၅ ချက်၏ အဖြေစကားအကြောင်း ပြီး၏။

http://www.dhammadownload.com

၇၉ – ဆရာစဉ်ဆက်ကို အကျဉ်းအားဖြင့် ကောက်နုတ်၍ ပြခြင်း အကြောင်း

ပုဂံပြည်တွင်–

၁။ ရှင်အရဟံ အရှေ့သာသနာ တစ်ဂိုဏ်း

၂။ ရှင်ဥတ္တရာဇီဝ၊ ဆပ္ပဒတို့ အနောက်သာသနာ တစ်ဂိုဏ်း

၃။ ရှင်ဆပ္ပဒနှင့် အတူပါ သီဝလိ တစ်ဂိုဏ်း

၄။ ရှင်အာနန္ဒာ တစ်ဂိုဏ်း

၅။ ရှင်တာမလိန္ဒ တစ်ဂိုဏ်း

ငါးဂိုဏ်း ကွဲပြားလေသည်။

"ပုဂံပြည်ရောက် ဂိုဏ်းငါးဂိုဏ်းက မည်သည့်ဂိုဏ်း အနွယ်အဆက် ပင်းယ၊ စစ်ကိုင်း၊ ရတနာပုရမြို့များသို့ ရောက်သည်ကို သိလိုပါသည်" ဟု အမေးပုံတွင် ပါသည့်အတိုင်း ပင်းယ၊ စစ်ကိုင်း၊ ရတနာပုရ မြို့များသို့ရောက်သော ဆရာစဉ်ဆက်ကို အကျဉ်းချုပ် ကောက်နုတ်စီစဉ်လျက် ဆိုဦးအံ့။

၁။ **ထူပါရုံဒါယကာ နရပတိကြီး** [အေဒီ ၁၄၄၂–၁၄၆၈] သည် မင်းမဖြစ်မီ ခမည်းတော် လက်ထက်ကသည် နောင်တော် **ဘုရင်မင်းရဲကျော်စွာ** [အေဒီ ၁၄၃၉–၁၄၄၃] လက်ထက်တိုင်အောင် ပြည်မြို့ကို အစဉ်ပင်စားသည့် စောရန်နောင် ပြည်မြို့သို့ပင့်၍ ကိုးကွယ်သော ပင်းယ စံကားကျောင်းက ထွက်၍ နေသည့် တောင်ဘီလူး ပရက္ကမအနွယ် ရှင်သာရဒဿီ၏ တပည့်ရင်း ရှင်သဒ္ဓမ္မဋ္ဌိတိကို ဆရာပြုသည်။

၂။ **သက္ကရာဇ် ၈၀၄**[1] ခုနှစ်တွင်မှ ပြည်ကဆန်၍ ရတနာပုရ ရွှေဝမြို့ကြီးကို မင်းပြုသည်။

၃။ သားတော်လတ် မင်းဆင်များကိုလည်း **မင်းကြီးစွာ** [အေဒီ ၁၄၄၅–၁၄၈၂] အမည်နှင့် ပြည်မြို့ကို သနားတော်မူသည်။

၄။ တောင်ကို ဂူထွတ်တရုပ်မော်၊ အနောက်ကို ဘိုးခေါင်၊ အရှေ့ကို ကုန်းခေါင်၊ မြောက်ကို မလွန်တောင်ခွင်ကျွန်းတော်၊ သည် ၄ ရပ် အတွင်းတွင် လူဖွေးဖွေးကို ငါ့သား စီရင်စေ၊ ရှင်ချင်းချင်းကို ငါ့ဆရာ စီရင်စေဟု အမိန့်တော်နှင့် ဆရာတော် ရှင်သဒ္ဓမ္မဋ္ဌိတိကို သာသနာပိုင် အပ်တော်မူသည်။

၅။ ရှင်သဒ္ဓမ္မဋ္ဌိတိတွင် ရှင်အရိယဝံသ၊ ရှင်မဟာသာမိ တပည့် နှစ်ပါး ရှိသည့်အနက်က ရှင်မဟာသာမိသည် ယခင် ရေးကပြခဲ့သည့်အတိုင်း သာသနာအဆက်အနွယ်ကို ဆောင်ယူမည်ဟု သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ကူး၍ သီဟိုဠ်ကျွန်းက ရှင်သဒ္ဓမ္မစာရီနှင့် သံဃာငါးပါး ဆောင်ယူခဲ့ပြီးလျှင် သိက္ခာအသစ်ထပ်တင်၍ သရေခေတ္တရာ ပြည်တွင် သီဟိုဠ် အဆက်အနွယ် သာသနာကို ပွားများအောင် ပြုစုနေထိုင်သည်။

---

[1] အေဒီ ၁၄၄၂။

http://www.dhammadownload.com

၆။ ထိုအရှင်မဟာသာမိ တပည့် ရှင်အတုလဝံသလည်း အရပ်လေးမျက်နှာ စာပေ သင်ပြီးလျှင် ပြည်မြို့အရှေ့ ကွမ်းမစား ချောက်တွင် သာသနာပြုစု နေထိုင် သည်။

၇။ ရှင်အတုလဝံသ တပည့် ရှင်ရတနာရံသီလည်း စာပေတတ်မြောက်လျှင် ပြည်မြို့တွင်ပင် သာသနာပြုစု နေထိုင်သည်။

၈။ ရှင်ရတနာရံသီ တပည့် ပြည်ဘုရင် သတိုးဓမ္မရာဇာဆရာ ရှင်အဘိသင်္ကေတ လည်း စာပေတတ်မြောက်၍ ပြည်မြို့တွင်ပင် သာသနာပြုစု နေထိုင်သည်။

၉။ ရှင်အဘိသင်္ကေတ တပည့်ကား ရှင်မုနိန္ဒဃောသတည်း။ ကြာသပတေးသား ဖြစ်၍ သာမဏေမည် ရှင်မုနိန္ဒဃောသ၊ ဦးရီးတော်ဆရာ အမည်ကိုခံ၍ ပဋ္ဌင်းမည် ရှင်ဥပါလိ၊ စစ်ကိုင်း မြစ်နား လေးထပ်ကျောင်းကို တင်လှူသည် တွင်မှ တံဆိပ်ရ၍ တံဆိပ်မည် ရှင်တိပိဋကာလင်္ကာရ၊ တောင်ဘီလာ တောရ ကျောင်းသို့ ပြောင်းနေသည်တွင်မှ တောင်ဘီလာ ဆရာတော် ဟူ၍ တွင်သော ရှေးအဝ ကောင်းစားစဉ် အလင်္ကာသုံးပါး၊ ပဋ္ဌင်းကျော်သုံးပါး အဝင်အပါ တောင်ဘီလာ ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်ပင် ဖြစ်သည်။

သက္ကရာဇ် ၉၇၀ နှစ်တွင် အနောက်ဘက်လွန်မင်းတရား [အေဒီ ၁၆၀၆–၁၆၂၈] ပြည်ကို လုပ်ကြံသည့်ကာလ ပင့်ဆောင်ခဲ့၍ ရတနာပုရ အဝပြည်ထဲ ရောက်သည်။ ငါ ပြည်ကို လုပ်ကြံသည်ကား ရှင်တစ်ပါးနှင့် လူတစ်ယောက် သာရသည် ဟူ၍ အနောက်ဘက်လွန်မင်းတရား မိန့်ဆိုကြောင်းကို ယခု ထက်တိုင် ပြောဆိုကြသည်။ ရှင်တစ်ပါးကား တောင်ဘီလာ ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်၊ လူတစ်ယောက်ကား နန္ဒယော်ဓာတည်း။

ကျောင်းနေပုဂ္ဂိုလ် မဖြစ်မီ ပဋ္ဌင်းပျိုကလည်း ရှမ်းဇလုံ ဘေးကြောင့် အဝက တောင်ငူသို့ ရောက်သော် ရှင်တိသာသနဓဇ တပည့် ရှင်ဓမ္မရာဇဂုရုထံ ကျမ်းဂန်စာပေ သင်ကြားသည်။ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာကျမ်းဂန် ကျနု လှသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ လူငယ်ကပင် ဝေဿန္တရာပျို့ စသည်ကို စီရင်၍ လောကဓမ္မ ပြည့်စုံလှသောကြောင့်လည်းကောင်း သာမဏေကျော်၊ ပဋ္ဌင်း ကျော်၊ ပုဂ္ဂိုလ်ကျော် ဟူ၍ ထင်ရှားသည်။

ကျောင်းနေပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်မှ ညီတော် မင်းရဲကျော်စွာ ဆောက်လုပ်သော စစ်ကိုင်းမြစ်နား လေးထပ်ကျောင်း၊ တောင်ဘီလာ ကျောင်းများမှာ နေထိုင်၍ သာသနာပြုစုသည်။ သက္ကရာဇ် ၁၀၀၀ ပြည့်တွင် အသက် ၆၀ ပြည့်မှ လေးထပ် ကျောင်းက တောင်ဘီလာကျောင်းသို့ ပြောင်း၍ တောဝင်လေသတည်း။

၁၀။ တောင်ဘီလာ ပုဂ္ဂိုလ်ကျော် တပည့် အမြင့်မြို့ ရှင်မဟာတိဿလည်း ဇန့်ကျီ တိုက် ဆားလင်းကြီးတောင်ကျောင်းတွင် စာပေသင်ကြားပို့သ နေထိုင်သည်။

၁၁။ ရှင်မဟာတိဿတပည့် ရေမြိန်ရွာကျောင်း ရှင်စန္ဒပညာ။

၁။ အေဒီ ၁၆၀၈။

http://www.dhammadownload.com

၁၂။ ၎င်းတပည့် ၎င်းရွာကျောင်း ရှင်ဂုဏာသိရီ။

၁၃။ ၎င်းတပည့် ၎င်းရွာကျောင်း ရှင်ကလျာဏဓဇ၊ ထိုဆရာသည် ဗဒုံမြို့ကျေး မောင်းထောင် ညောင်ကန်ရွာ ကျောင်းများတွင် စာပေပို့သ နေထိုင်သည်။

၁၄။ ၎င်းရှင်ကလျာဏဓဇတပည့် ညောင်ကန်ရွာကျောင်း ရှင်ဣန္ဒောဘာသ၊ ရှင်ကလျာဏစက္က၊ ရှင်ဝိမလာစာရ၊ မောင်းထောင်ရွာကျောင်း ရှင်ဂုဏာသာရ၊ ရှင်စန္ဒသာရ၊ ဗဒုံရွာကျောင်း ရှင်ဝရသေ၊ ကန္နီမြို့ကျေး မင်းအိုရွာကျောင်း ရှင်ဂုဏာသိရီတို့လည်း သိက္ခာအသစ် ထပ်တင်၍ စာပေသင်ကြားကုန်သည်။ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာကျမ်းဂန် ကျနကုန်သည်။ စုဒ်၊ ဇောဒနာ၊ အာဘော်၊ ကျမ်းထွက်၊ ကျမ်းတတ်၊ ကျမ်းရိုး၊ အချေအတင် အဝိပ္ပာယ်နယ တတ်ကျွမ်းကုန်သည်။

၁၅။ ယခင် ရှင်ကလျာဏဓဇတပည့် ဗန့်ကျီတိုက် ထနောင်းဝန်းရွာကျောင်း ရှင်ဓမ္မဓရလည်း ဗဒုံမြို့ကျေး ပန်းရင်းရွာကျောင်းတွင် စာပေပို့သ နေထိုင်သည်။ စာပေကျမ်းဂန် ကျနတတ်ကျွမ်းလှသည်။

ဤသို့ ဆိုခဲ့ပြီးသော ဆရာဆက် တစ်ဆယ်ကျော် နှစ်ဆယ်သည် မန်လည် ဆရာတော်၊ မင်းအို ဆရာတော်၊ မင်းရွာ ဆရာတော်၊ ဆုံထား ဆရာတော်မှ စ၍ သိမ်လိုက်သော သီလဝန်၊ ဂုဏဝန်၊ လဇ္ဇီပေသလ၊ သိက္ခာကာမ၊ ဓမ္မဝါဒီ ဖြစ်သော ရတနာပုရ၊ အဝ၊ စစ်ကိုင်း နိုင်ငံတော်အတွင်း ရဟန်းသံဃာတို့ အဆက်အနွယ် ဖြစ်သည်။

[ဤကား ယခင် သာသနာအမွန်းအကြောင်း ၉ ပါး၊ ၁၁ ပါးတွင် သီဟိုဠ်မှ နောက်ဆုံးရောက်သော ရှင်သဒ္ဓမ္မစာရီ၊ ရှင်မဟာသာမိတို့က ဆက်လက်၍ ဆိုသော စကားတည်း။]

တစ်ကြောင်းလည်း–

၁။ သီဟိုဠ်ရောက် ပုဂံရှင်ဆပ္ပဒ အဆက်အနွယ်က ရှင်သဒ္ဓမ္မကိတ္တိသည် စစ်ကိုင်းသို့လာရောက်၍ လေးကျွန်းမြေ အရပ်တွင် နေထိုင်သည်။ ရှင်မဟာအရိယဝံသ ထံမှာလည်း စာပေကျမ်းဂန် သင်ကြားသည်။ နောက် ရှင်မဟာအရိယဝံသက ပြည့်ဖွန်၍ ဇေတဝန်ကျောင်းသို့ ပြောင်းရွှေ့လျက် စာပေပို့သ နေထိုင်၏။

၂။ ထိုရှင်သဒ္ဓမ္မကိတ္တိ တပည့် ရှင်တိသာသနဓဇ။

၃။ ၎င်းတပည့် ရှင်ဓမ္မရာဇဂုရု။

၄။ ၎င်းတပည့် ရှင်မုနိန္ဒဃောသ တောင်ဘီလာ ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်ပင် ဖြစ်သည်။

၅။ ၎င်းတပည့် ရှင်မဟာတိဿ၊ ရှင်စန္ဒပညာ၊ ရှင်ဂုဏာသိရီ၊ ရှင်ကလျာဏဓဇ၊ ရှင်ဓမ္မဓရ၊ ရှင်ဣန္ဒောဘာသ၊ ရှင်ကလျာဏစက္က၊ ရှင်ဝိမလာစာရ၊ ရှင်ဂုဏာသာရ၊ ရှင်စန္ဒသာရ၊ ရှင်ဝရသေ၊ ရှင်ဂုဏာသိရီတိုင်အောင် ယခင်ကနည်း ဆရာစဉ်ဆက် ဆင်းသက်သည်။

ထိုဆရာစဉ်ဆက်သည် ယခုနောက် စစ်ကိုင်း၊ အဝ နိုင်ငံတော်အတွင်း သီလဝန်၊ ဂုဏဝန်၊ လဇ္ဇီပေသလ၊ သိက္ခာကာမ၊ ဓမ္မဝါဒီ ရဟန်းသံဃာတို့ အဆက်အနွယ်တည်း။

http://www.dhammadownload.com

ထိုအဆက်အနွယ် ရဟန်းသံဃာတို့ကား တရားကို အလေးအမြတ်ပြုကုန်လျက် သိမ်ဟူကာတွင် ကံကြီးကံငယ် မဆောင်ကုန်။ ယုံကြည်လောက်အောင် အခြေအမြစ်ရှိသော သိမ်တွင်သာ ကံကြီးကံငယ် ဆောင်ကုန်သည်။ ပွဲကျောင်းနွယ်၊ အတင်နွယ်များကိုလည်း စာပေ အသင်အကြားကိုမျှ မပြု၊ ကြဉ်ရှောင်ကုန်သည်။

[ဤကား ယခင်သာသနာ အမွှန်းအကြောင်း ၉ ပါး၊ ၁၁ ပါးတွင် သီဟိုဠ်ရောက် ပုဂံရှင်ဆပ္ပဒ တပည့် ရှင်သဒ္ဓမ္မကိတ္တိက ဆက်လက်၍ ဆိုသော စကားတည်း။]

ဤစကားများကို ငါတို့ဆရာ "တိပိဋကသဒ္ဓမ္မသာမိ မဟာဓမ္မရာဇဂုရု" ဆရာတော် စီရင်သော သာသနသုဒ္ဓိဒီပကကျမ်း၌ ဆိုသည်။ အထက်က ပင်းယ စကား ၇ ကျောင်း ကောင်းစားစဉ်ကာလ ထိုကျောင်းနေ သံဃာတို့ အဆက်အနွယ်ကို ပုဂံရှေ့သာသနာဝင်၊ နောက်သာသနာဝင် အဆက်အနွယ်က ဖြစ်သည်ဟူ၍ ပြခဲ့ပြီးသည်မှတစ်ပါး ခပ်သိမ်းသော အရာများ၌လည်း အဆက်အနွယ်နှင့်ချည်း ပြခဲ့ပြီ။ ထိုသို့ ပြခဲ့သမျှ ဆရာစဉ်ဆက်တွင် ရှေ့ကား အကြောင်း၊ နောက်ကား အကျိုး၊ ရှေ့ကား အစ၊ နောက်ကား အဆုံးဟု မှတ်၍ ယခင်နည်း ၃ ပါးဖြင့် ဆင်ခြင်လျက် ပုတီးလုံးကို သီသကဲ့သို့ ယူမှတ်လေ။

အတုလဆရာစဉ် သမိုင်းတွင်ကား–

၁။ အဘိသင်္ကေတ တပည့် တိပိဋကာလင်္ကာရ တောင်ဘီလာ ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်တည်း။
၂။ ၎င်းတပည့် အမြင့် ဇောရိသတ်။
၃။ ၎င်းတပည့် ဆားလင်းကြီး အရိယဝံ။
၄။ ၎င်းတပည့် ရှင်ဂုဏာဘိလင်္ကာရ တုံဘုန်းကြီးတည်း။
၅။ ၎င်းတပည့် တပယင်း ပညာရာမ။
၆။ ၎င်းတပည့် လိင်လှဓမ္မဇောတာဘိသာရ။
၇။ ၎င်းတပည့် ကုန်းဘောင်ပြည် တည်ထောင်ဦး မင်းတရား ဆရာ မဟာအတုလ ဆရာတော်တည်း–

ဟူ၍ ဆရာစဉ်ကို ကြံစည်၍ ဆိုလေသည်။ မည်သည့်စာတွင်မှ ထိုဆရာစဉ် မရှိ။ တောင်ဘီလာ ပုဂ္ဂိုလ်ကျော် တပည့် အမြင့် ဇောရိသတ် ဟူ၍လည်း စာတမ်း မထွက်မဆို၊ အနှစ်နှစ်ရာကျော်ကို ပုဂ္ဂိုလ် ၄ ဆက်နှင့်သာလည်း မတန်။

ဆရာစဉ်ဆက် ကောက်နုတ်ချက် ပြီး၏။

---

၈၀ – သာသနာတော် ဆုတ်ယုတ်ကွယ်ပျောက်ခြင်း ၅ ပါး အကြောင်း

သာသနာကွယ်ခြင်း အကြောင်း ငါးပါးကို အပြီးနိဂုံးသို့ရောက်မှ ဆိုအံ့ဟု ရှေ့ဦးလက်မွန် ပဋိညာဉ် ထားခဲ့သည့်အတိုင်း သာသနာတော် ကွယ်ခြင်းအကြောင်း ငါးပါးကို ယခု ဆိုပေအံ့။

သာသနာတော် ကွယ်ခြင်း အကြောင်းငါးပါး ဟူသည်ကား–

http://www.dhammadownload.com

၁။ ကျမ်းဂန် ပိဋကတ် ဟူသော ပရိယတ်၏ ကွယ်ခြင်း
၂။ ထိုပရိယတ်နှင့် လျော်သော အကျင့် ဟူသော ပဋိပတ်၏ ကွယ်ခြင်း
၃။ မဂ်ဖိုလ် ဟူသော ပဋိဝေဓ၏ ကွယ်ခြင်း
၄။ ရဟန်း၏ အဝတ်အရုံ ဟူသော အသွင်အပြင်၏ ကွယ်ခြင်း
၅။ ဘုရားရှင်၏ ကိုယ်တော်အစိတ် ဟူသော ဓာတ်တော် မွေတော်၏ ကွယ်ခြင်း
ဤသို့အားဖြင့် ငါးပါးတည်း။

ပရိယတ္တိသာသနာ ကွယ်ပုံ

ထိုငါးပါးတို့တွင်-

၁။ ကျမ်းဂန်ပိဋကတ် ဟူသော ပရိယတ်သည်သာလျှင် သာသနာတော်မြတ်တည်ခြင်း၏ အကြောင်းတည်း။ ထိုစကားသည်လျှင် မှန်စွ။ ပညာရှိသောသူသည် ပရိယတ်ကိုသင်၍ ပဋိပတ်၊ ပဋိဝေဓ ၂ ပါးကိုပင် ဖြည့်ကျင့်နိုင်၏။ ဘုရားလောင်း သိဒ္ဓတ်မင်းသား တောထွက်ပြီးလျှင် အာဠာရ ရသေ့အထံသို့ဝင်ပြီးသော် အဘိညာဉ်ငါးပါး၊ သမာပတ် ခုနစ်ပါး အလုံးစုံကို ကြားနာ၍ တစ်ခဏချင်းပင် ပြီးစေသတည်း။

နေဝသညာနာသညာယတန သမာပတ်၌ စီးဖြန်းနည်းကို အာဠာရ ရသေ့အား မေးသော် မပြောနိုင်၍ ဥဒကရသေ့အထံသို့ ဝင်ပြီးလျှင် နေဝသညာနာသညာယတန သမာပတ်၌ စီးဖြန်းနည်းကိုမေးသော် ဥဒကရသေ့ ပြောသည်တွင် ပြောထည့်ခြင်း ပြောသောစကား၏ အခြားမဲ့၌ပင် ပြီးစေသတည်း။ ထို့အတူ ပညာရှိသသူသည် ပရိယတ်ကို ကြားနာရလျှင် ပဋိပတ်၊ ပဋိဝေဓ ၂ ပါးကိုပင် ဖြည့်ကျင့်နိုင်၏ဟု ပမာပမည်း ဆောင်သတည်း။

ထို့ကြောင့် ပရိယတ် တည်ရှိသည် ရှိသော် သာသနာတော်မြတ် တည်၏။ ပရိယတ် မတည်သည်ရှိသော် သာသနာတော်မြတ် မတည်လေ။ နောက်ကာလရောက်သော် ကလိယုဂ်မင်းတို့ လက်ထက် လူတို့ တရားမစောင့်ကုန်လျှင် မိုးလေမမှန်၍ ပစ္စည်းဂုဏ်ပါးသဖြင့် ပရိယတ် ယုတ်လျော့လေ၍ အနက် ပါဠိအားဖြင့် မဆောင်ရွက်နိုင်ကုန်။ အဘိဓမ္မာ ပိဋကတ်သည် ရှေးဦးစွာ ပဋ္ဌာန်းကျမ်းကြီးက စ၍ အစဉ်အတိုင်း တရွေ့တရွေ့ ကွယ်ပလေ၏။ ထိုနောက် သုတ္တန်ပိဋကတ်သည် အင်္ဂုတ္တရနိကာယ် ကောဒသ နိပါတ်က စ၍ အစဉ်အတိုင်း တရွေ့တရွေ့ ကွယ်ပလေ၏။ ထိုနောက် သံယုတ္တနိကာယ်၊ မဇ္ဈိမနိကာယ်၊ ဒီဃနိကာယ် တိုင်အောင် အစဉ်အတိုင်း တရွေ့တရွေ့ ကွယ်ပလေ၏။

သဘိယပုစ္ဆာ၊ အာဠာဝကပုစ္ဆာ ဂါထာများသည် ကဿပဘုရားရှင် လက်ထက်တော်ကပင် လာကုန်သော်လည်း အနည်းငယ်မျှသာ ဖြစ်၍ သာသနာတော်မြတ် တည်ထွန်းအောင် မဆောင်ရွက်နိုင်လေ။ ဝိနည်း ပိဋကတ်ကိုလည်း လဇ္ဇီပုဂ္ဂိုလ်တို့သာ ဆောင်ရွက်ကုန်အံ့။ လာဘ်ကိုလိုသော တရားဟော ပုဂ္ဂိုလ်တို့လည်း အခြားတရားကို ဟောသော် မှတ်သားလိုသူ မရှိ ဟူ၍ ဇာတ်ကိုသာ ဆောင်ကုန်အံ့။ ထိုနောက် ဇာတ်ကိုမျှ အစေ့အစုံ မဆောင်နိုင်ကုန်သဖြင့် ဝေဿန္တရာ ဇာတ်က စ၍ အစဉ်အတိုင်း တရွေ့တရွေ့ ကွယ်ပလေ၏။

http://www.dhammadownload.com

အကြင်မျှလောက် ကာလ၌ လူတို့ဝယ် ၄ ပါဒ ရှိသော တစ်ဂါထာပင်လည်း ထင်ရှား ဖြစ်သေး၏။ ထိုမျှလောက်ကာလပတ်လုံး ပရိယတ် ကွယ်သည် မမည်လေ။ အကြင်အခါ၌ သာသနာဝယ် သဒ္ဓါကြည်ညိုသော မင်းသည် ဆင်ကျောက်ကုန်းထက် ရွှေပန်းတောင်း၌ အသပြာထောင်ထုပ်ကို တင်၍ သဗ္ဗညုဘုရား ဟောကြားတော်မူသော ၄ ပါဒမျှရှိသော တစ်ဂါထာခန့်ကိုပင် သိသသူတို့သည် ဤအသပြာ ထောင်ထုပ်ကို ယူစေကုန်ဟု မြို့တွင်းမြို့ပြင် ၃ ကြိမ်တိုင်အောင် စည်လှည့်စေသော်လည်း တစ်ဂါထာခန့်ကိုပင် တတ်သသူ၊ အသပြာ ထောင်ထုပ်ကို ယူဝံ့သသူ မရှိ၍ ထို အသပြာ ထောင်ထုပ်ကို မင်းအိမ်သို့သာ သွင်းရလေကုန်၏။ ထိုသို့သောအခါ ပရိယတ္တိသာသနာ ကွယ်သည် မည်၏။

[ဤသို့ ကျမ်းဂန်ဆိုသော စကားနှင့် ယခုအခါဖြစ်သော သနစ်သနာကို ထောက်ထား နှိုင်းခိုင်း၍ ပရိယတ္တိသာသနာ ရှိ မရှိကို သိလေ။]

ပဋိပတ္တိသာသနာ ကွယ်ပုံ

၂။ သာသနာတော်ကာလ ရှည်လျားလတ်သော် ဈာန်၊ ဝိပဿနာ၊ မဂ်ဖိုလ်တို့ကို မဖြစ်စေနိုင်ကုန်။ စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလ ၄ ပါးမျှကိုသာ စောင့်ရှောက်ကြကုန်အံ့။ ထိုနောက် ကာလလျားပြန်သော် ထိုသီလ လေးပါးကိုပင်လည်း အပြည့်အစုံ မစောင့်ရှောက်ကြကုန်ဘဲ၊ ကမ္မဋ္ဌာန်း ဘာဝနာ မစီးဖြန်းကြကုန်ဘဲ ယခုအခါ မဂ်၊ ဖိုလ် မရနိုင်ပြီဟု လုံ့လလျော့ကြကုန်လျက် ပျင်းရိခြင်းများသည် ဖြစ်၍ တစ်ဦးကိုတစ်ဦး အပြုအမူ သင့် မသင့်၊ ရာ မရာကို မစောဒနာကြကုန်၊ မအောက်မေ့စေကြကုန်၊ နောင်တပူပန်ခြင်း မရှိကြကုန်။ ငယ်ငယ်ကြီးကြီးသော အကျင့်သိက္ခာပုဒ်တို့ကို ကျော်နင်းကြကုန်အံ့။

ထိုနောက် ကာလရောက်သော် ပါစိတ်အာပတ်၊ ထုလ္လစ္စဥ်းအာပတ်၊ သံဃာဒိသိသ် အာပတ်များ သင့်ကြကုန်အံ့။ ပါရာဇိက အာပတ် ၄ ပါး မျှသာ ကြွင်းအံ့။ ထိုပါရာဇိက အာပတ် ၄ ပါးကို စောင့်ရှောက်သော ရဟန်း အရာအထောင်ပင် ရှိသော်လည်း ပဋိပတ္တိ သာသနာကွယ်သည် မမည်သေး။ ထိုရဟန်းတို့တွင် နောက်ဆုံးဖြစ်သော ရဟန်း၏ ပါရာဇိက ၄ ပါးတွင် တစ်ပါးပါး သင့်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ သေလွန်ခြင်းဖြင့်လည်း ကောင်း ပဋိပတ္တိသာသနာ ကွယ်သည် မည်လေ၏။

[ဤသို့ ကျမ်းဂန်ဆိုသော စကားနှင့် ယခုအခါဖြစ်သော သနစ်သနာကို ထောက်ထား နှိုင်းခိုင်း၍ ပဋိပတ္တိသာသနာ ရှိ မရှိကို သိလေ။]

ပဋိဝေဓသာသနာ ကွယ်ပုံ

၃။ ဘုရားကိုယ်တော် ထင်ရှားရှိသည်ကစ၍ သာသနာတော် စည်ပင်သောကာလ မဂ် ၄ ပါး၊ ဖိုလ် ၄ ပါး၊ ပဋိသမ္ဘိဒါ ၄ ပါး၊ ဝိဇ္ဇာ ၃ ပါး၊ အဘိညာဉ် ၆ ပါးဟု ဆိုအပ်သော ပဋိဝေဓ တရားကို အပြည့်အစုံ ရကြ၏။ သာသနာတော် ကာလလျားလတ်သော် ပဋိသမ္ဘိဒါ ၄ ပါးက စ၍ တရွေ့တရွေ့ ကွယ်ပလေအံ့။ မဂ်ဖိုလ် ရသော အရိယာတို့တွင်

http://www.dhammadownload.com

နောက်ဆုံးဖြစ်သော သောတာပန်၏ သေလွန်ခြင်းဖြင့် ပဋိဝေဓ သာသနာတော်မြတ် ကွယ်ပသည် မည်၏။

[ဤသို့ ကျမ်းဂန် ဆိုသော စကားနှင့် ယခုအခါဖြစ်သော သနစ်သနာကို ထောက်ထား နှိုင်းခိုင်း၍ ပဋိဝေဓသာသနာ ရှိ မရှိကို သိလေ။]

လိင်္ဂသာသနာ ကွယ်ပုံ

၄။ သာသနာတော်မြတ် ကာလရှည်လျား၍ ဆုတ်ယုတ်လတ်သော် သပိတ်စွဲခြင်း၊ သင်္ကန်းဝတ်ခြင်း၊ လက်ခြေ ကွေးခြင်း၊ ဆန့်ခြင်း၊ တူရူကြည့်ခြင်း၊ တဖေ ်းကြည့်ခြင်း အပြုအမူ အနေအထားများသည် ကြည်ညိုဖွယ် မရှိ။ တက္ကတွန်း ရဟန်းများကဲ့သို့ အိမ်ဘူး တောင်းကို သပိတ်အဟန် လက်ရုံးတွင် လွယ်လျက် ယူဆောင်၍ ထိုမှဤမှ သွားလာ ကြကုန်အံ့။ ထိုသို့ပင် သွားလာသော်လည်း ရဟန်းအသွင် မကွယ်မပသေး။ ထိုနောက် ရှည်လျားလတ်သော် လက်ရုံးဖျားမှ လျှောချ၍ လက်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဆိုင်းဖြင့်လည်း ကောင်း တွဲလွဲဆွဲ၍ ထိုမှဤမှ သွားလာကြကုန်အံ့။ သင်္ကန်းကိုလည်း ဆိုးရည်ဖြင့် လျော်က် ပတ်အောင် မဆိုးဘဲ ကုလားအုတ်၏ ကျောက်ကုန်းအဆင်းကဲ့သို့ ဆိုးသည်ကို ပြု၍ ထိုမှဤမှ သွားလာကြကုန်အံ့။

ထိုနောက် ကာလရောက်လတ်သော် အလျှင်းပင် ဆိုးရည်မဆိုးဘဲ အမြိတ်အဆာ ဖြတ်ကာမျှလည်းကောင်း၊ မြောင်းတလုပ် ချုပ်ကာမျှလည်းကောင်း၊ ကပ္ပဗိန္ဒု ထိုးကာမျှ လည်းကောင်း ပြု၍ သုံးဆောင်ကြကုန်အံ့။ ထိုနောက် ကာလလျားလတ်သော် မြောင်း တလုပ် ချုပ်ကာမျှကိုလည်းကောင်း၊ ကပ္ပဗိန္ဒု ထိုးကာမျှကိုလည်းကောင်း မပြုဘဲ အမြိတ် အဆာ ဖြတ်ကာမျှကိုသာပြုလျက် ဝတ်၍ ပုရိုဖ် ရဟန်းတို့ကဲ့သို့ ထိုမှ ဤမှ သွားလာ ကြကုန်အံ့။ ထိုနောက် ကာလရောက်ပြန်လတ်သော် ဤသင်္ကန်းဖြင့် ငါတို့အား အဘယ် အကျိုးရှိအံ့နည်းဟု ဖန်ရည်စွန်းသော သင်္ကန်းပိုင်းငယ်ကို လက်၌လည်းကောင်း၊ လည်၌ လည်းကောင်း ရစ်ဖွဲ့ကုန်လျက် ထိုသင်္ကန်းပိုင်းငယ်ဖြင့် ဆံ၌မူလည်း အုပ်ကုန်လျက် ထိုမှဤမှ သွားလာကြကုန်အံ့။

မယားမွေးခြင်း၊ လယ်ထွန်ခြင်း၊ စိုက်ပျိုးခြင်း စသဖြင့် အသက်မွေးမှု တစ်ခုခုကို ပြုကုန်၍ ထိုမှဤမှ သွားလာကြကုန်အံ့။ ထိုသို့ ဖန်ရည်စွန်းသော သင်္ကန်းပိုင်းငယ်ကို ဆောင်သည့် တိုင်အောင်လည်း ရဟန်းအသွင် ကွယ်သည် မမည်သေး။ ထိုအခါ၌လည်း သံဃာတော်ကိုရည်၍ အလှူပေးသော် သံဃဒါနအကျိုး အတိုင်းမသိ ရသေး၏။ ဤ အကြောင်းကို ရည်တော်မူ၍ **ဒက္ခိဏာဝိဘင်္ဂသုတ်**၌ "ဘဝိဿန္တိခေါ်ပနာနန္ဒ" အစရှိသော ဓမ္မဒေသနာကို သတ္တဝါတို့အား စီးပွားချမ်းသာ များစိမ့်သောငှာ သဗ္ဗညုဘုရား ဟောကြား တော်မူသည်။

အနက်ကား။ ။ အာနန္ဒ၊ ချစ်သား အာနန္ဒာ။ အနာဂတ မဒ္ဓါနံ၊ နောင်လာလတ္တံ့သော အခွန့်၌။ ဂေါတြဘုနော၊ ရဟန်း၏အနွယ်၌ ဖြစ်ကုန်သော။ ကာသာဝကဏ္ဍာ၊ သင်္ကန်း လည်ရောက်ကာမျှ ဖြစ်ကုန်သော။ ဒုဿီလာ၊ သီလ မရှိကုန်သော။ ပါပဓမ္မာ၊

http://www.dhammadownload.com

ယုတ်မာသောအကျင့် ရှိကုန်သော ရှင်ယောင်တို့သည်။ ခေါပန၊ စင်စစ်လျှင်။ ဘဝိဿန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်လတ္တံ့။ ဒုဿီလေသု၊ သီလ မရှိကုန်သော။ တေသု၊ ထိုရှင်ယောင်တို့၌။ သံဃံ၊ သံဃာတော်ကို။ ဥဒ္ဒိဿ၊ ရည်မှတ်၍။ ဒါနံ၊ အလှူကို။ ဒဿန္တိ၊ ပေးလှူကုန်လတ္တံ့။ အာနန္ဒ၊ ချစ်သား အာနန္ဒာ။ တဒါပိ၊ ထိုအခါ ၌လည်း။ သံဃဂတံ၊ သံဃာကို ရည်မှတ်၍ ဖြစ်သော။ ဒက္ခိဏံ၊ အလှူကို။ အသင်္ချေယျံ၊ မရေတွက်နိုင်သော အကျိုးရှိ၏။ အပ္ပမေယျံ၊ အတိုင်းမသိသော အကျိုးရှိ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ အဟံ၊ ငါဘုရားသည်။ ဝဒါမိ၊ ဟောတော်မူ၏။

ထိုမှနောက် ကာလလျားလတ်သော အထူးထူး အပြားပြား အခင်းအမှုပြုကုန်လျက် ငါတို့အား ဖန်ရည်စွန်းသော သင်္ကန်းပိုင်းငယ် ဝတ်ခြင်းသည် ကြွန့်ကြာ၏။ ဤသင်္ကန်းပိုင်းငယ်ဖြင့် အဘယ်မှုစအံ့နည်း–ဟု သင်္ကန်းပိုင်းငယ်ကို ဆုတ်ဖြတ်၍ ပစ်လွှင့်ကြကုန်လတ္တံ့။ ထိုအခါ ရဟန်း၏အသွင်သည် ကွယ်သည် မည်လေ၏။ ကဿပဘုရားရှင် သာသနာတော် ကွယ်သည်ကစ၍ ယောနကတိုင်းသား ရှမ်းယွန်း ပန်းသေးလူမျိုးတို့အား ပုဆိုးကိုရုံ၍ သွားလာခြင်း၊ ပုဆိုးဖြူကို ဝတ်သော ရဟန်းအနွယ် ဖြစ်ခြင်းများသည် သာသနာကို တည်စေခြင်းငှာ မတတ်နိုင်လေ။

[ဤသို့ ကျမ်းဂန်ဆိုသော စကားနှင့် ယခုအခါဖြစ်သော သနစ်သနာကို ထောက်ထား နှိုင်းခိုင်း၍ ရဟန်းအသွင် လိင်္ဂသာသနာ ရှိ မရှိကို သိလေ။]

ဓာတုသာသနာ ကွယ်ပုံ

၅။ မဟာဗောဓိပလ္လင်၌ တစ်ထောင့်ငါးရာ ကိလေသာကို ပယ်ခြင်းသည် ကိလေသ ပရိနိဗ္ဗာန်၊ ကုသိနာရုံပြည် မလ္လာမင်းတို့ အင်ကြင်းတော၌ ခန္ဓာတော်ကို ပစ်ချခြင်းသည် ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန်၊ ဓာတ်တော် မွေတော်တို့၏ တေဇောဓာတ်ဖြင့် အကုန်အစင် လောင်ခြင်းသည် ဓာတုပရိနိဗ္ဗာန် ဟူ၍ ပရိနိဗ္ဗာန် ၃ ပါးတည်း။ ထို ၃ ပါးတို့တွင် ဓာတုပရိနိဗ္ဗာန်သည် နောင်အခါမှ ဖြစ်လတ္တံ့။

ဖြစ်ဟန်ကား။ ။ မြတ်စွာဘုရား ထင်ရှားရှိတော်မူစဉ် ငါ၏ ဓာတ်တော်၊ မွေတော်တို့သည် ပူဇော်သက္ကာရကို မရရာ အရပ်က ရရာ အရပ်သို့ ပြောင်း၍ သတ္တဝါတို့ စီးပွားများအောင် တည်ရစ်စေဟု ဝေနေယျတို့ ချမ်းသာစီးပွားကို အရှည်မြော်ခေါ်တော်မူလျက် အဓိဋ္ဌာန် ပြုတော်မူ၏။ ထိုသို့ အဓိဋ္ဌာန်တော်၏ အစွမ်းကြောင့် ဓာတ်တော်၊ မွေတော်တို့သည် ပူဇော်သက္ကာရ မရရာက ရရာသို့ ပြောင်း၍ ပူဇော်သက္ကာရကို ခံကုန်မြဲတည်း။ သာသနာတော် ကာလလျားလတ်သော်ကား ဓာတ်တော်၊ မွေတော်ကို အလေးအမြတ် ပူဇော်သက္ကာရပြုသောအရပ် နည်း၍ မပြုသော အရပ်သာ များလေ၏။

၁။ ထိုသို့ သာသနာတော် ဆုတ်ယုတ်သောအခါ သီဟိုဠ် မဟာစေတီတော်ကြီး ၌သာ ရှေးဦးစွာ တစ်ပေါင်းတည်း စုဝေးလာကုန်လတ္တံ့။

၂။ ထိုနောက် မဟာစေတီကြီးက ပြောင်း၍ နာဂဒီပကျွန်း လင်းလွန်းပင် စေတီမှာ စုဝေးလာကုန်လတ္တံ့။

http://www.dhammadownload.com

၃။ ထိုနောက် လင်းလွန်းပင်စေတီမှ ပြောင်းရွှေ့ပြန်၍ ပွင့်တော်မူရာ မဟာဗောဓိ မဏ္ဍိုင်မှာ စုဝေးလာကုန်လတ္တံ့။

[နဂါးပြည်၊ လူ့ပြည်၊ နတ်ပြည်၊ ဗြဟ္မာ့ပြည်ဝယ် ရှိလေသမျှ ဓာတ်တော် မွေတော်တို့သည် တစ်မုန်ညင်းခန့်မျှ မကြွင်းမကျန် မဟာဗောဓိမဏ္ဍိုင်မှာချည်း စုဝေးလာကုန်သတည်း။ ပမာဏ ၃ ပါး၊ အဆင်း ၃ ပါး ပြားသော အချင့် ရှစ်စရှက်ရှိသော ဓာတ်တော် မွေတော်စုက တစ်မုန်ညင်းခန့်မျှ တေဇောဓာတ် မလောင်မီ ပျောက်ကွယ်မြဲ မဟုတ် ဟူ၍ ကျမ်းဂန်လာသည် မှတ်လေ။]

၄။ ထိုသို့ မဟာဗောဓိဝယ် စုဝေးပြီးလျှင် ဓာတ်တော်၊ မွေတော်တို့ပင် မြတ်စွာဘုရား အသွင်တော်ကို ပီပြင်စွာ ဖန်ဆင်း၍ လက်မွန်ရှေးဦး ပွင့်တော်မူစ ကာလက ကဲ့သို့ မဟာဗောဓိပင်ဝယ် ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ နေတော်မူလျက် အသရေအပေါင်း ဖြင့် တင့်တယ်စွာသော ကိုယ်တော်မြတ်ကို ပြကုန်လတ္တံ့။

၅။ လက္ခဏာတော်ကြီး ၃၂ ပါး၊ လက္ခဏာတော်ငယ် ၈၀၊ ရောင်ခြည်တော် ခြောက်သွယ်၊ တစ်လံမျှလောက်သော ထွက်မြဲ ရောင်ခြည်တော် အဝန်းတို့ လည်း ထင်ရှားဖြစ်ကုန်လတ္တံ့။

၆။ ထိုသို့ သက်တော်ထင်ရှား ဘုရားကိုယ်တော်အတု ဖန်ဆင်းပြီးမှ ရေမီးအစုံထွက် သော ယမိုက် ပြာဋိဟာကို ပြကုန်လတ္တံ့။

၇။ ရောင်ခြည်တော် ခြောက်သွယ် လွှတ်ကုန်လျက် စကြဝဠာ တစ်သောင်း ပျံ့နှံ့လတ္တံ့။

၈။ ထိုအခါ လူတို့ မဖူးမတွေ့ရကုန်၊ စကြဝဠာ တစ်သောင်းက လာသော နတ်၊ ဗြဟ္မာတို့သာ ဖူးတွေ့ရကုန်လတ္တံ့။

၉။ ထိုနတ်၊ ဗြဟ္မာတို့သည် စည်းဝေးဖူးတွေ့ကုန်၍ ယနေ့မူကား အား ၁၀ ပါးနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသောဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်လားတော်မူခဲ့ပြီ။ ယနေ့အမှန် သာသနာ တော် ကွယ်ခဲ့ပြီ။ ဤနေ့ကစ၍ လောကဝယ် အမိုက်အတိသာ ဖြစ်လေ တော့အံ့။ ဤကား အဆုံးစွန် ဖူးတွေ့ခြင်းတည်း-ဟု နှလုံး ပြုကုန်၍ ဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် လားတော်မူသော နေ့ကထက် ကဲလွန်စွာ သနားစုံမက် ငိုကြွေး မြည်တမ်းကြကုန်လတ္တံ့။

၁၀။ ထိုသို့စဉ်တွင် ဓာတ်တော်တို့မှ မီးထွက်၍ ဓာတ်တော် အလုံးကို အကြွင်းမရှိ ကျွမ်းစေလတ္တံ့။

၁၁။ ထိုမီးလျှံကား ဗြဟ္မာ့ပြည်တိုင်အောင်ပင် တက်လေသတည်း။ ထိုရောအခါ စည်းဝေးလာသော နတ်ဗြဟ္မာတို့သည် စည်၊ စောင်းငြင်းသံ စသည်တို့ဖြင့် ပူဇော်သက္ကာရ ပြုကုန်လျက် မဟာဗောဓိကို ၃ ကြိမ် လက်ယာရစ်လှည့်၍ ရှိခိုးကုန်လျက် နောင်အခါ ပွင့်လတ္တံ့သော ဘုရားရှင်ကို ဖူးတွေ့ရပါလိုသောဟု ဆုပန်၍ ပြန်သွားကြကုန်လတ္တံ့။

http://www.dhammadownload.com

ဤသို့သာ ကျမ်းဂန်လာသည်။ ထိုအခါ အကျွတ်တရား ရကြသည် ဟူ၍ မလာ။ ရောင်တော်ပြန်တွင် ရော၍ ကျွတ်သည်ဟု ဆိုရိုးစကား အစဉ်ရှိသည်ကား မသင့်။

[ဤသို့လျှင် ဓာတ်တော်၊ မွေတော်တို့မှ မီးထ၍လောင်သဖြင့် ကုန်စင်ခြင်းသည် ဓာတ်တော်၊ မွေတော်တို့ ကွယ်သည် မည်၏ဟု ကျမ်းဂန်လာသော စကားနှင့် ယခုအခါ ဖြစ်သော သနစ်သနာကို ထောက်ထား နှိုင်းခိုင်း၍ ဓာတ်တော်မွေတော် ရှိ မရှိကို သိလေ။]

ဒုတိယမင်းခေါင် [အေဒီ ၁၄၈၀–၁၅၀၁] လက်ထက် တံတားဦး မင်္ဂလာစေတီတော် တည်မည်ပြုသောအခါ ရသော ဓာတ်တော်၊ စတုတ္ထ ရတနာပုရ မြို့တည်နန်းတည် **ဆင်ဖြူရှင်ဆင်မင်းသခင် ဆင်ဖြူများရှင် မင်းတရားကြီး** [အေဒီ ၁၅၅၁–၁၅၈၁] လက်ထက် အမရပုရမြို့ မဟာဝိဇယရံသီ စည်းခုံတော်ကြီး တည်မည်ပြုသောအခါ ရသော ဓာတ်တော်များသည်–

"ဘုရားတို့ဓာတ်၊ အတ္တပ္ပုတ်မှု၊ အထွတ်ဘုန်းခေါင်၊ ရှင်တော်ရောင်တို့၊ ရပ်ဆောင်ကြွားကြွား၊ နှစ်ဆူပွား၏၊ ဖြူထွားစိမ်းပြာ၊ နီဝါရောင်မောင်း၊ အဆင်း ပေါင်းလျက်၊ လုံးလျောင်းဖန်များ၊ သဏ္ဍာန်ပြား၏၊ ဝန်းလျားဗိုလ်ထု၊ ရှုကြ စဉ်တည့်၊ ဝိညာဉ်အတိ၊ ရှိဘိသော့လား၊ ရွှရွှတွား၏၊ မေ့မှားကိုင်ချုတ်၊ လက်မှ လွတ်လည်း၊ ဝတ်သည့်ပုဆိုး၊ လက်မိုးလက်ရုံး၊ ပခုံးမေးဖျား၊ ထိပ်ထက်နား၏၊ လေးပါးဤမျှ၊ အကျဉ်းပြသည်၊ တေဇထန်ထန်ပြင်းပြင်းတည်း"–

ဟူ၍ ဆိုသည့်အတိုင်း မြတ်စွာဘုရား အဓိဋ္ဌာန်တော်အားဖြင့် ပူဇော်သက္ကာရရှိရာ ပြန်ရောက်လာသော ဓာတ်တော် စစ်မှန်၏။ စည်းခုံတော်ကြီးတွင် ဌာပနာသော ဓာတ်တော် များကို စာဆိုနှင့်အညီ မျက်မှောက်ထင်ထင် မြင်လိုက်ရပေသတည်း။

သာသနာကွယ်ခြင်း ၅ ပါးအကြောင်း ပြီး၏။

---

၈၁ – သာသနာတော်ကို ပြုစုသုတ်သင်သင့်ခြင်း အကြောင်း

သာသနာတော်ကို အလေးအမြတ် ပြုစုသုတ်သင်အပ်ကြောင်းကို ဆိုအံ့ဟု ရှေးဦးလက်မွန် ပဋိညာဉ်ထားခဲ့သည့်အတိုင်း သာသနာ ပြုစုသုတ်သင်ကြောင်းကို အမြွက်မျှ ဆိုပေအံ့။

၁။ ပုရာသောကော ဓမ္မရာဇာ၊ အတုလဝိဘဝေါဒယော။
သာသနံ ပိယတာယ သ၊ မလံ ဒဿနကမ္ဗိတော။ ။

၂။ မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿထေရ၊ ဥပနိဿာယ သောဓနံ။
ဘိက္ခူ ဆန္နဝုတေ ကာသိ၊ ဥပ္ပဗ္ဗာဇိယ ပါပကေ။ ။

၃။ လင်္ကာဒီပေ သိရီသင်္ဃ၊ ဗောဓာဒိပဒနာမကော။
ပရက္ကမဗာဟုစာပိ၊ ဗုဒ္ဓသာသနမာမကော။ ။

၄။ မလိနံ သာသနံ ဒိသွာ၊ သံဝေဂါပနမာနသော။
ပါပကေ ဗဟဝေါ ဘိက္ခူ၊ ခံသိယာ ဓမ္မဝါဒိနော။ ။

http://www.dhammadownload.com

၅။ မဟာဝိဟာရဝါသိနံ၊ ပဝေဏိဓမ္မဝါဒိနံ။
သံဃမေကနိကာယဥ္စ၊ ဌပေတွာ သောဓနံ အကာ။ ။
၆။ တတော ပဋ္ဌာ ပုန စသော၊ ဝိဇယဗာဟု ဘူပတိ။
ပရက္ကမရာဇာစာပိ၊ တထာ သာသနသောဓနံ။ ။
၇။ အမှာကံ ဗောဓိသတ္တောပိ၊ ပုရေဇ္ဇော ပါရမီ ပုရာ။
တိဒသာလယသင်္ဂမှိ၊ ဒေဝရဇ္ဇ မကာရယိ။ ။
၈။ တဒါ အာနန္ဒထေရောပိ၊ ဗာရာဏသီပုရေ အကာ။
ရဇ္ဇမုသိန္နရော ဟုတွာ၊ ကဿပဗုဒ္ဓသာသနေ။ ။
၉။ မလံ ဒိသွာပိ မဇ္ဈတ္တော၊ န ကာ သာသနသောဓနံ။
တဒါ သက္ကော ဒေဝရာဇာ၊ ဒိဗ္ဗသုခပရံမုခေါ။ ။
၁၀။ ကဏှာသုနခဝဏ္ဏေန၊ ဂန္တွာ မာတလိနာ သဟ။
ဥတ္တာသေတွာန ရာဇာနံ၊ တဒုသိန္နရနာမကံ။ ။
၁၁။ သာသနသောဓနေတ္တာယ၊ လဒ္ဓါ တပ္ပတိဇာနနံ။
ပဋ္ဌာ နသာသနံ ကတွာ၊ ပစ္စဂါ တိဒသာလယံ။ ။

အနက်ကား

၁။ ပုရာ၊ ရှေးအခါ၌။ အတုလဝိဘဝေါဒယော၊ အတုမဲ့ စီးပွားစည်းစိမ်ရှိသော။ အသောကောဓမ္မရာဇာ၊ ဓမ္မာသောက မင်းတရားသည်။ သမလံ၊ အညစ်အကြေးရှိသော။ သာသနံ၊ သာသနာကို။ ဒဿန ကမ္မိတော၊ မြင်သဖြင့် တုန်လှုပ်ခြင်း ရှိ၍။ ပိယတာယ၊ စုံမက်မြတ်နိုးသဖြင့်။

၂။ မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿထေရံ၊ ရှင်မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿမထေရ်ကို။ ဥပနိဿာယ၊ အမှီပြု၍။ ဆန္ဒဝုတော၊ခြောက်သောင်းကုန်သော။ ပါပကေ၊ ယုတ်မာကုန်သော။ ဘိက္ခူ ရဟန်းယောင်တို့ကို။ ဥပ္ပဗ္ဗာဇိယ၊ လူထွက်စေ၍။ သောဓနံ၊ သာသနာ ပြုစုသုတ်သင် ခြင်းကို။ အကာသိ၊ ပြုဖူးလေပြီ။

၃။ လင်္ကာဒီပေ၊ သီဟိုဠ်ကျွန်း၌။ သိရီသံဃ်ဗောဓာဒိပဒနာမကော၊ သိရီသံဃ်ဗောဓိ ဟူသော အစပုဒ်ဖြင့် အမည်ရှိသော။ ပရက္ကမဗာဟုစာပိ၊ ပရက္ကမဗာဟုမင်းသည်လည်း။ ဗုဒ္ဓသာသနမာမကော၊ ဘုရားသာသနာကို စုံမက်မြတ်နိုးသည်ဖြစ်၍။

၄။ မလိနံ၊ ညစ်ညူးသော။ သာသနံ၊ သာသနာကို။ ဒိသွာ၊ မြင်၍။ သံဝေဂါပန မာနသော၊ ထိတ်လန့်ခြင်းသို့ရောက်သော နှလုံးရှိလေရကား။ ပါပကေ၊ ယုတ်မာကုန်သော။ ဗဟဝေါ၊ များစွာကုန်သော။ အဓမ္မဝါဒိနော ဘိက္ခူ၊ အဓမ္မဝါဒီ ရဟန်းတို့ကို။ ခံသိယ၊ ဖျက်ဆီးပြီးမှ။

၅။ မဟာဝိဟာရဝါသိနံ၊ မဟာဝိဟာရကျောင်း၌နေသော။ ပဝေဏိဓမ္မဝါဒိနံ၊ အစဉ် ဓမ္မဝါဒီ ဖြစ်သော။ သံဃဥ္စ၊ သံဃာကို လည်းကောင်း။ ဧကနိကာယဥ္စ၊ မဟာဝိဟာရဝါသီ

http://www.dhammadownload.com

နိကာယ် တစ်ပါးတည်းကိုလည်းကောင်း။ ဌပေတွာ၊ ထား၍။ သောဓနံ၊ သာသနာ သုတ်သင် ခြင်းကို။ အကာ၊ ပြုဖူးလေပြီ။

၆။ တတောပစ္ဆာ၊ ထိုမှနောက်၌။ ပုနစ၊ တစ်ဖန်လည်း။ အညော၊ တစ်ပါးသော။ ဝိဇယဗာဟု ဘူပတိရာဇာစာပိ၊ ဝိဇယဗာဟု မင်းသည် လည်းကောင်း။ ပရက္ကမရာဇာစာပိ၊ ပရက္ကမဗာဟုမင်းသည်လည်းကောင်း။ တထာ၊ ထို့အတူ။ သာသနသောဓနံ၊ သာသနာ သုတ်သင်ခြင်းကို။ အကာ၊ ပြုဖူးလေပြီ။

၇။ အမှာကံဗောဓိသတ္တောပိ၊ ငါတို့ ဘုရားလောင်းသည်လည်း။ ပုရာ၊ ရှေးအခါ။ ပါရမီပုရေန္တော၊ ပါရမီဖြည့်သည်ရှိသော်။ တိဒသာလယသဂ္ဂမှိ၊ တာဝတိံသာ နတ်ပြည်၌။ ဒေဝရဇ္ဇံ၊ သိကြားမင်းအဖြစ်ကို။ အကာရယိ၊ ပြုလေစေပြီ။

၈။ တဒါ၊ ထိုရောအခါ။ ကဿပဗုဒ္ဓသာသနေ၊ ကဿပဘုရားရှင် သာသနာ တော်၌။ အာနန္ဒထေရောပိ၊ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ် အလောင်းသည်လည်း။ ဗာရာဏသီ ပုရေ၊ ဗာရာဏသီပြည်ဝယ်။ ဥသိန္နရော၊ ဥသိန္နရမည်သော မင်းသည်။ ဟုတွာ၊ ဖြစ်၍။ ရဇ္ဇံ၊ မင်းအဖြစ်ကို။ အကာ၊ ပြုတော်မူလျက်။

၉။ မလံ၊ သာသနာတော် အညစ်အကြေးကို။ ဒိသွာပိ၊ မြင်၍လည်း။ မဇ္ဈတ္တော၊ လျစ်လျူသာနေလျက်။သာသနသောဓနံ၊ သာသနာ သုတ်သင်ခြင်းကို။ နကာရယေ၊ မပြုလေ။ တဒါ၊ ထိုအခါ၌။ သက္ကောဒေဝရာဇာ၊ သိကြားနတ်မင်းသည်။ ဒိဗ္ဗသုခပရံမုခေါ၊ နတ်စည်းစိမ် ချမ်းသာကို မျက်ကွယ်ပြုလျက် မငဲ့ကွက်ပဲ။

၁၀။ ကဏှသုနခဝဏ္ဏေန၊ ခွေးနက်ကြီးအဟန် ဖန်ဆင်းသော။ မာတလိနာ၊ မာတလိနတ်သားနှင့်။ သဟ၊ တကွ။ ဂန္တွာ၊ ဗာရာဏသီသို့ သွား၍။ ဥသိန္နရနာမကံ၊ ဥသိန္နရ မည်သော။ တံရာဇာနံ၊ ထိုဗာရာဏသီမင်းကို။ ဉတ္တာသေတွာန၊ ထိတ်လန့်စေ၍။

၁၁။ သာသနသောဓနတ္ထာယ၊ သာသနာကို သုတ်သင်ခြင်း အကျိုးငှာ။ တပ္ပတိဇာနနံ၊ ထိုဗာရာဏသီမင်း၏ ဝန်ခံခြင်းကို။ လဒ္ဓါ၊ ရပြီးမှ။ ပစ္ဆာ၊ နောက်၌။ အနုသာသနံ၊ ဆုံးမသွန်သင်ခြင်းကို။ ကတွာ၊ ပြု၍။ တိဒသာလယံ၊ တာဝတိံသာ နတ်ပြည်သို့။ ပစ္စဂါ၊ ပြန်သွားလေ၏။

ဤ ၁၁ ဂါထာပါဠ်အနက်ကို လေ့ကျက်ဆောင်ရွက်၍ သာသနာတော်မြတ်ကို သုတ်သင်ပြုစုသင့်သည်ဟု မှတ်ယူလေ။

သာသနာတော်ကို ပြုစုသင့်ကြောင်း ပြီး၏။

http://www.dhammadownload.com

ကျမ်းပြီး နိဂုံး

ယခုအခါ၌ သာသနာလင်္ကာရစာတမ်းကို ပြုစုသော အခြေအမြစ် သနစ်သနာ အကြောင်း အရာစကားကို အကျဉ်းမှာထားလျက် နိဂုံးချုပ်ဦးအံ့။

၁။ ရာဇာဓိရာဇာ ယော အသိ၊ သဗ္ဗိသာသနဂဇပ္ပတိ။
ရတနပ္ပုရေ တမ္ဗဒီပ၊ ရဋ္ဌေ သာသနဇောတနေ။ ။

၂။ မဟာရာဇသိရိမဟာ၊ နန္ဒသင်္ကြမ္မနာမိနာ။
တဿ မစ္စေန သဒ္ဓေန၊ သာသနေ ဟိတကာမိနာ။ ။

၃။ တဿန္ဒေသေနဇ္ဈောသိတော၊ ရာဇမန္တီ အကာသိ မံ။
သာသနာလင်္ကာရနာမံ၊ သာသနေ ဝရမင်္ဂလံ။ ။

၄။ ယံ ပတ္တံ ကုသလံ တေန၊ ကာတုံ သာသနဇောတနံ။
သမတ္ထော့တု အဝေရော၀၊ ရာဇယံ နော တုဒမ္ဗတိ။ ။

၅။ သဗ္ဗေပိ သတ္တာ သဒါဝ၊ ဓမ္မေ ဟောန္တု သဂါရဝါ။
ဒေဝေါ ဝဿတု ကာလေန၊ သတ္တာနံ သုခိတံ ကရံ။ ။

၆။ ယထာ ရက္ခိံသု ပေါရာဏာ၊ သုရာဇာနော တထေဝိမံ။
ရာဇာ ရက္ခတု ဓမ္မေန၊ အတ္တနောဝ ပဇံ ပဇန္တိ။

၁။ သဗ္ဗိသာသနဂဇပ္ပတိ၊ ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းသခင် ဖြစ်သော။ ယောရာဇာဓိရာဇာ၊ အကြင် "သိရိတြိဘဝနာဒိတျာဓိပတိပဝရပဏ္ဍိတ မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇာ" တံဆိပ်နာမံတော် ရှိသော မင်းတရားမြတ်သည်။ သာသနဇောတနေ၊ သာသနာတော်မြတ် စည်ပင်ထွန်းလင်းရာ ဖြစ်သော။ တမ္ဗဒီပရဋ္ဌေ၊ တမ္ဗဒီပ မည်သောတိုင်း၌။ ရတနပ္ပုရေ၊ ရတနာပုရ ရွှေဝပြည်ကြီး ဝယ်။ အသိ၊ မင်းတရားစစ် ဖြစ်တော်မူ၏။

၂။ တဿရာဇာဓိရာဇိနော၊ ထိုသိရိတြိဘဝနာဒိတျာဓိပတိပဝရပဏ္ဍိတ မဟာဓမ္မ ရာဇာဓိရာဇာ မည်သော မင်းတရားမြတ်၏။ အမစ္စေန၊ အတွင်းသေနာပတိအမတ် ဖြစ် သော။ သဒ္ဓေန၊ သူတော်ကောင်းသဘော ရှိသော။ သာသနေဟိတကာမိနာ၊ သာသနာ တော်မြတ် စီးပွားကို အလိုရှိသော။ မဟာရာဇသိရိမဟာနန္ဒသင်္ကြမ္မနာမိနာ၊ မင်းကြီး သိရိမဟာနန္ဒသင်္ကြံမည်သော အမတ်ကြီးသည်။

၃။ တဿန္ဒေသေန၊ ထိုမင်းတရားမြတ်၏ အမိန့်တော်မြတ်ဖြင့်။ အဇ္ဈောသိတော၊ တိုက်တွန်းအပ်သည် ဖြစ်၍။ ရာဇမန္တီ၊ မင်းတိုင်ပင် အမတ်သည်။ သာသနေ၊ သာသနာ

http://www.dhammadownload.com

တော်၌။ ဝရမဏ္ဍာနံ၊ မြတ်သော တန်ဆာသဖွယ် ဖြစ်သော။ သာသနာလင်္ကာရနာမံ၊ သာသနာလင်္ကာရ မည်သော။ ဣမံ–တန္တိံ၊ ဤအစဉ် စာတမ်းကို။ အကာသိ၊ စီရင်ပြုစုပြီ။

၄။ ယံကုသလံ၊ အကြင် ကျမ်းဂန်ပြုသော ကုသိုလ်ကောင်းမှုသို့။ ပတ္တံ၊ ရောက်အပ်၏။ တေနကုသလေန၊ ထိုကုသိုလ်ကောင်းမှုကြောင့်။ အယံနော ရာဇာ၊ ဤငါတို့အရှင် မင်းတရားကြီးသည်။ တုဒမ္ဗတိ၊ အရှင်မိဖုရားကြီးနှင့်တကွ။ အဝေရောဝ၊ ရန်မာန်ကင်းသည် ဖြစ်၍သာလျှင်။ သာသနဇောတနံ၊ သာသနာတော်မြတ် ကြာမြင့်စွာ ထွန်းလင်းခြင်းကို။ ကာတုံ၊ ပြုအံ့သောငှာ။ သမတ္ထော တု၊ စွမ်းတော်မူနိုင်စေသတည်း။ သဗ္ဗေပိသတ္တာ၊ သတ္တဝါ ခပ်သိမ်းတို့သည်လည်း။ သဒါဝ၊ အခါလေးမြင့်လျှင်။ ဓမ္မေ၊ တရား၌။ သဂါရဝါ၊ ရိုသေခြင်း ရှိကုန်သည်။ ဟောန္တု၊ ဖြစ်စေကုန်သတည်း။ ဒေဝေါ၊ မိုးသည်။ သတ္တာနံ၊ သတ္တဝါတို့၏။ သုခိတံ၊ ကောင်းစွာ ဝပြောသာယာခြင်းကို။ ကရံ၊ ပြုလျက်။ ကာလေန၊ လျောက်ပတ်သင့်တင့်သောအခါ၌။ ဝဿတု၊ ရွာစေသတည်း။

၅။ ပေါရာဏာ၊ ရှေး၌ ဖြစ်ကုန်သော။ သုရာဇာနော၊ မင်းကောင်း မင်းမြတ်တို့သည်။ ရက္ခိံသုယထာ၊ စောင့်ရှောက်ကုန်သကဲ့သို့။ တထေဝ၊ ထို့အတူလျှင်။ ရာဇာ၊ မင်းအပေါင်းသည်။ ဣမံ ပဇံ၊ ဤသတ္တဝါအများကို။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ပဇံဣဝ၊ သားရင်းကဲ့သို့။ ဓမ္မေန၊ တရားသဖြင့်။ ရက္ခတု၊ စောင့်ရှောက်ပါစေသတည်း။

သာသနာတော် ၂၃၇၅ ခု[1]**၊ သက္ကရာဇ် ၁၁၉၃ ခု နယုန်လပြည့်ကျော် ငါးရက်**[2]**နေ့က စ၍ ဝါခေါင်လပြည့်ကျော် ၁၄ ရက်**[3]နေ့တိုင်အောင် အထူးထူးသော ပိဋကတ်ကျမ်း၊ ကျောက်စာ၊ ရာဇဝင်၊ အစောင်စောင်သော ဆရာစဉ် သမိုင်းစာတမ်းများကို နှိုင်းယှဉ်နှီးနှော တိုက်ဆိုင်စေ့စပ်၍ သင်္ဂါယနာ သုံးတန်က အစမူလျက် မဇ္ဈိမတိုက်၊ သီဟိုဠ်၊ သထုံ၊ မွန်ပြည်၊ ယွန်းပြည်၊ မြန်မာတိုင်းပြည် မြင်စိုင်း၊ ပင်းယ၊ စစ်ကိုင်း၊ အဝ၊ ကုန်းဘောင်၊ အမရပုရ၊ ရာဇဒွာနီ ပြည်ကြီးများတိုင်အောင်သော သာသနာနွယ် သာသနာဆက်၊ ဆရာစဉ်ဆက် ထုတ်နုတ်ပေါင်းစုသော "သာသနဝံသ စာတမ်း–သာသနာလင်္ကာရကျမ်း" ကို **၁၁၉၃ ခု ဝါခေါင်လပြည့်ကျော် ၁၄ ရက်**[4]နေ့တွင် ပေထက်တင်၍ ပြီး၏။

သာသနာလင်္ကာရစာတမ်း ပြီး၏။

၁။ အေဒီ ၁၈၃၁။
၂။ ၃၀၊ မေ၊ ၁၈၃၁။
၃။ ၆၊ စက်တင်ဘာ၊ ၁၈၃၁။
၄။ ၆၊ စက်တင်ဘာ၊ ၁၈၃၁။

http://www.dhammadownload.com

အံ့ဖွယ့် စာရေးဆရာ

ကျွန်ုပ်သည် မကြာမီ ရက်အတွင်းက ပခုက္ကူအနီး ပခန်းကြီးမြို့သို့ ရောက်သွားသည်။ ပခန်းကြီးမြို့မှာ ပခုက္ကူ အရှေ့မြောက် ခုနစ်တိုင် (၁၄) မိုင်ခန့်တွင် ရှိသည်။ ပခုက္ကူနှင့် ရေစကြို အကြားတွင် ထင်ရှားသော မြို့တစ်မြို့ ဖြစ်သည်။ အိမ်ကြီးအိမ်ကောင်းများ၊ အထူးသဖြင့် မင်းစိုးရာဇာများ နေသည့် ဆင်ဝင်နှင့် အိမ်ကြီးများ၊ ဆိုင်ကြီးများ စသည်ဖြင့် အတော်အတန် စည်ကားသောမြို့ ဖြစ်သည်။

ပခန်းကြီးမြို့သို့ ကျွန်ုပ် ရောက်သော အချိန်တွင် မင်းပိုင်း စိုးပိုင်းက လူများနှင့် တကွ အထက်ပိုင်းမှ လူကြီးများမှာ ရုတ်ရုတ် ရုတ်ရုတ်နှင့် လှုပ်လှုပ်ရှားရှား ဖြစ်နေကြသည်ကို တွေ့ရသည်။ ကျွန်ုပ်မှာ ခေတ္တခဏ အလည်အပတ်လာသူ ဖြစ်သောကြောင့် မည်သည့်ကိစ္စအတွက် လှုပ်လှုပ်ရှားရှား ဖြစ်နေကြသည် ဆိုသော အကြောင်းကို စိတ်မဝင်စားဘဲ ရောက်သည့်အခိုက်တွင် မြို့ပတ်ဝန်းကျင်နှင့်တကွ အနှံ့အပြား လည်ပတ်ကြည့်ရှုရန်ကိုသာ အာရုံစောနေသဖြင့် မြို့ထဲတွင် တော်တော်နှံ့အောင် လည်ပတ်ကြည့်ရှုပြီး မြို့ပြင်သို့ ထွက်ကာ ပတ်ဝန်းကျင်ကို ကြည့်ရှုပြန်သည်။

မြို့ပြင်၌ ညိုမှိုင်းသော ထန်းတောကြီးများ ရှိ၍ ယင်းတို့ အပြင်ဘက်တွင်ကား အစိမ်းရောင် ကတ္တီပါ ကော်ဇောကြီးများကို အဆင်သင့်သလို ဆက်ပြီး ခင်းထားသကဲ့သို့ စိမ်းလန်းသော ယာခင်းများမှာ တမျှော်တခေါ်ကြီး ရှိနေကြလေသည်။

ကျွန်ုပ်သည် ထန်းတောကြီးများ အောက်မှ ယာခင်းစပ်အထိ ဖြတ်သွားပြီးလျှင် စိမ်းလန်းသော ယာခင်းများကို ကြည့်ရင်း မြို့ကို ပတ်၍ လျှောက်ခဲ့ရာ မြို့မြောက်ဘက်သို့ ရောက်သောအခါ ခပ်လှမ်းလှမ်းတွင် ထန်းပင်များ၊ သရက် ပိန္နဲ စသော သစ်ပင်ကြီးများ စိမ်းစိုညိုမှိုင်း အုပ်ဆိုင်းနေသည့် နေရာတစ်ခုကို လှမ်း၍မြင်ရသည်။ သစ်ပင်များအကြားတွင် အလွန် ကြီးမားသော ကျောင်းကြီး တစ်ဆောင်ကိုလည်း အထင်းသား တွေ့ရသည်။ ကျောင်းကြီးမှာ အချွန်အတက် တုရင် မှန်ကင်းတို့ဖြင့် အတော်ခမ်းနားပုံရသော ရှေးကျောင်းကြီးတစ်ဆောင် ဖြစ်သည်ကိုလည်း အဝေးကပင် သိနိုင်သည်။

ကျွန်ုပ်မှာ ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများကို စိတ်ဝင်စားသူ ဖြစ်သဖြင့် ကျောင်းကြီးကို မြင်လျှင် ကြည့်ချင်သောဆန္ဒ ဖြစ်ပေါ်လာလေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ယာခင်းများကြားမှ ခြေလှမ်းကလေးအတိုင်း လိုက်သွားရာ မကြာမီပင် ကျောင်းကြီးသို့ ရောက်သွားလေသည်။

http://www.dhammadownload.com

ကျောင်းကြီးမှာ အဝေးက မြင်ရသည်ထက်ပင် ပိုမို ခမ်းနားလျက် တစ်ဖက်ခန့်ရှိသော တိုင်လုံးကြီးများ၊ ထုထည်ကြီးမားသော ယက်မကြီးများ၊ ထူထဲသော ပျဉ်ချပ်ကြီးများတို့ဖြင့် ကြီးမား ခိုင်ခံ့လှသော ရှေးကျောင်းကြီး ဖြစ်သည်။ ပန်းဆွဲ ပန်းထောင် တုရင် မုန်ကင်း စသည်တို့မှာလည်း မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု အနုပညာလက်ရာ မြောက်လှပေသည်။

သို့ရာတွင် ကျောင်းကြီး ခမ်းနားသလောက် ကျောင်းအတွင်း၌ကား အသုံးအဆောင် ပရိဘောဂ လွန်စွာ နည်းပါးလျက် ပေစာထည့်သည့် စာတိုက်ကြီး လေးငါးခြောက်လုံးမှ တစ်ပါး အခြား အဆောင်အယောင် အခင်းအကျင်း ဟူ၍ မရှိသလောက်ပင် ဖြစ်နေသည်ကို တွေ့ရသည်။ ကျောင်းပေါ်တွင် အသက် ငါးဆယ်ကျော် ခြောက်ဆယ်ခန့် ရှိသော ဦးသူတော် တစ်ပါးကို တွေ့ရသဖြင့် မေးကြည့်ရာ ဤကျောင်းမှာ ရွှေဥမင်ကျောင်း ဖြစ်ကြောင်း၊ ဤကျောင်း၌ ဆရာတော်တစ်ပါး၊ ဦးသူတော်ပါနှင့်မှ နှစ်ဦးသာ နေကြောင်း ဦးသူတော်က ပြောပြသည်။

ဦးသူတော် ညွှန်ပြရာသို့ ကြည့်လိုက်ရာ ဆရာတော်ကြီးသည် ထိုင်လျက် ဒူးနှစ်ဖက်ပေါ်တွင် ပေရွက်တင်ကာ ကညစ်ဖြင့် စာရေးနေသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဆရာတော်ကြီးမှာ သက်တော် ၆၀ ခန့် ရှိလိမ့်မည်ဟု ခန့်မှန်းရသည်။ ဝတ်ရုံထားသော သင်္ကန်းမှာလည်း အညာဖျင်ကြမ်းသင်္ကန်း ခပ်ညစ်ညစ်ပင် ဖြစ်သည်။ ဆရာတော်ကြီးသည် ကြမ်းပေါ်တွင် စမ္ပခဏ် (သားရေပိုင်း) အခင်းကို ခင်း၍ ထိုင်ကာ ရေးသားနေခြင်း ဖြစ်သည်။ အနားတွင် မြေထွေးခံ တစ်လုံး၊ ရေတစ်ကောင်း တစ်လုံး၊ လက်ကိုင်ရန် အရိုးတိုကလေး တပ်ထားသည့် အုန်းမှုတ်တစ်ခုနှင့် စာမရေးရသေးသော ပေရွက်အလွတ်များ အထပ်လိုက် တစ်ထပ်ရှိသည်။ အခြားတစ်ဖက်တွင် ဖြေထားသော ပေစာထုပ် လေးငါးခုလောက် ရှိသည်။

ကျွန်ုပ် ဆရာတော်ကြီးအနားသို့ သွားပြီး ဝတ်ချသောအခါ ဆရာတော်ကြီးသည် စာရေးနေရာမှ တစ်ဖက်တွင်ရှိသော ပေစာထုပ်မှ ပေတစ်ရွက်ကို လှမ်းယူလိုက်သည်။ ဆရာတော်ကြီးသည် ကျွန်ုပ်ကို စောင်းငဲ့ ကြည့်ရှုပြီး ပေစာကို စိတ်ပါလက်ပါ ကြည့်လျက် တစ်ဖန် အခြားပေစာထုပ်မှ ပေစာတစ်ချပ်ကို ထပ်မံယူပြီး ပထမ ပေစာရွက်နှင့် တိုက်ဆိုင်ကြည့်ရှုပြန်သည်။ ကျွန်ုပ်သည် ဆရာတော်ကြီးကို အနှောင့်အယှက် မပေးလိုသဖြင့် အလိုက်သိစွာပင် နေရာမှထကာ ဦးသူတော် ရှိရာသို့ လာခဲ့သည်။

ဦးသူတော်အား ဆရာတော်ကြီးအကြောင်း မေးမြန်း စုံစမ်းမည်ဟု ကျွန်ုပ် စကားစလိုက်စဉ်မှာပင် လူတစ်ယောက် ရေကြီးသုတ်ပျာ ပြေးတက်လာပြီးလျှင်–

"တောင်ဖီလာ ဆရာတော် ကြွလာတယ်။ ဦးသူတော် နေရာထိုင်ခင်း မြန်မြန်လုပ်ပါ" ဟု ပြောလေသည်။

ဦးသူတော်မှာ ရုတ်တရက် အံ့အားသင့်သလို ဖြစ်သွားသည်။ တောင်ဖီလာဆရာတော် ဆိုသည်မှာ ဘုရင် ကိုးကွယ်သည့် မင်းဆရာတော် ဖြစ်ကြောင်း ဦးသူတော် ကြားဖူးသည်ဖြစ်၍ ယခုကဲ့သို့ မမျှော်လင့်ဘဲ မင်းဆရာတော် ကြွလာသည် ဆိုခြင်းအတွက်

http://www.dhammadownload.com

ပေးရန် ဘာမျှမရှိသည့်အတွက် ဦးသူတော် ငိုင်တိုင်တိုင် ဖြစ်နေသည်။ ပြီးမှ ထိုသူနှင့်အတူ သူ့ဆရာတော်ထံသို့ သွား၍ လျှောက်သည်။

ထိုသူနှင့် ဦးသူတော်တို့ ရွှေဥမင် ဆရာတော်အား လျှောက်ထားနေစဉ်မှာပင် ဆရာတော်ကြီး တစ်ပါးသည် ထီးမိုးသူ၊ ဖိနပ်ကိုင်သူ၊ ပစ္စည်းပစ္စယများကို သယ်ပိုးထမ်းဆောင်သူ စသော နောက်လိုက်နောက်ပါ အခြံအရံများနှင့်တကွ ကျောင်းထဲသို့ ဝင်ရောက်လာသည်ကို တွေ့ရသည်။ ပခန်းကြီး မြို့ထဲက မင်းစိုးရာဇာများ၊ လူကြီးပိုင်းမှ ထင်ရှားသောသူများလည်း အများအပြားပင် ပါဝင်လာကြသည်။

ကျွန်ုပ် မြို့ထဲသို့ ရောက်စက လူအများ လှုပ်လှုပ်ရှားရှား ဖြစ်နေကြခြင်း၏ အကြောင်းရင်းကို ယခုမှ သိရလေတော့သည်။

တောင်ဖီလာ ဆရာတော်သည် အခြံအရံများနှင့် ကျောင်းပေါ်သို့ တက်လာသည်။ ရွှေဥမင် ဆရာတော်သည် နေရာမှထကာ မိမိ ခင်းထိုင်သော သားရေပိုင်းအခင်း (စမ္မခဏ်) ကို ဖုန်ခါ၍ ခင်းပေးလေသည်။ ဦးသူတော်က ရေတကောင်းမှ ရေကို အုန်းမှုတ်ခွက်တွင် ငှဲ့ထည့်၍ ကပ်သည်။

ရွှေဥမင်ဆရာတော်၊ ခန့်ကျန်းပါ၏လော၊ မျှတပါ၏လော။

ခန့်ကျန်းပါ၏၊ မျှတပါ၏။ မင်းဆရာတော်လည်း ခန့်ကျန်းပါ၏လော၊ မျှတပါ၏လော။

ခန့်ကျန်းပါ၏၊ မျှတပါ၏။

ဆရာတော် နှစ်ပါးသည် ဖက်လဲတကင်း ရင်းနှီးချစ်ကြည်စွာ နှုတ်ခွန်းဆက်ကြပြီးနောက် ရွှေဥမင် ဆရာတော်က မေးသည်။

မင်းဆရာတော်၊ အဘယ်အရပ်က ကြွလာပါသနည်း။

မန်းစက်တော်ရာ ဖူးမြော်ရာက ပြန်လာပါသည်။ ရွှေဥမင် ဆရာတော်၏ သတင်းကို ကြား၍ မန်းစက်တော်က အပြန်တွင် ဝင်ရောက်ရန် နေပြည်တော်က ထွက်လာကတည်းကပင် ရည်ရွယ်ခဲ့သည့်အတိုင်း ယခု ဝင်လာခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

တောင်ဖီလာ ဆရာတော်က အထက်ပါအတိုင်း ဖြေကြားပြီး ဆက်၍ ပြောသည်။

ပရိသတ် အခြွေအရံ နည်းလှသည်၊ ကြောက်တော်မမူလော။

ကြောက်၍ပင် ပရိသတ် အနည်းနှင့် နေပါသည်။

ရွှေဥမင် ဆရာတော်က အထက်ပါအတိုင်း ဖြေကြားလိုက်သောအခါ ကျွန်ုပ်သည် တောင်ဖီလာ ဆရာတော်ကို ကြည့်မိသည်။ ကျွန်ုပ်သာ မဟုတ်၊ ပါလာသော ပရိသတ်အားလုံးပင် တောင်ဖီလာ ဆရာတော်၏ မျက်နှာကို ကြည့်နေကြသည်။ တောင်ဖီလာ ဆရာတော်ကား ရောက်စက အသွင်အတိုင်း ပြုံးရွှင်သော အမူအရာဖြင့် ပါလာသည့် လှူရန်လက်ဆောင်များကို တစ်ခုစီ ကိုယ်တိုင် ယူပြီးလျှင်–

"သင်္ကန်းပါဘုရား၊ မွန်မြတ်သော မင်းကေရာဇ်လှူ၍ ရသော ဝတ္ထုပါ၊ သံသရာကို ချီးမြှင့်သဖြင့် သုံးဆောင်တော်မူပါ" ဟု ဆိုကာ လှူဒါန်းလေသည်။

http://www.dhammadownload.com

ရွှေဥမင် ဆရာတော်သည် လက်နှစ်ဖက်ဖြင့် ရိုသေစွာ ခံယူပြီး–

"သာဓု သာဓု၊ ရွှေစည်းခံ့ကို လှူပါ၏" ဟုဆိုကာ ဘေးနားတွင် ချထားလေသည်။

တောင်ဖီလာ ဆရာတော်က နောက်တစ်ခုကို လှူသောအခါလည်း အထက်ပါ အတိုင်း ပြောဆိုကာ ဘေးနားတွင် ချထားလေသည်။ ဤနည်းအတိုင်း တောင်ဖီလာ ဆရာတော်က ပါလာသော ပစ္စည်းများကို တစ်ခုပြီးတစ်ခု လှူ၍ ရွှေဥမင် ဆရာတော်က ရိုသေစွာ ခံယူပြီး အထက်ပါအတိုင်း "သာဓု–သာဓု၊ ရွှေစည်းခံ့အား လှူပါ၏" ဟူ၍ချည်း ဆိုကာ ချထားသည်ကို တွေ့ရသောအခါ ပရိသတ်များမှာ နားမလည်သော မျက်လုံးဖြင့် ကြည့်နေကြလေသည်။ ဦးသူတော်ကား သူ့ဆရာတော် ပြုမူနေပုံကို မနှစ်မြို့သော အမူ အရာဖြင့် မျက်နှာပျက်နေလေသည်။ ကျွန်ုပ်ကား ထူးဆန်းသော ဖြစ်ရပ်တစ်ခုကို မမျှော် လင့်ဘဲ တွေ့ရသဖြင့် အံ့ဩ ဝမ်းမြောက်ခြင်း ဖြစ်မိလေသည်။

"ရွှေဥမင် ဆရာတော်၊ မည်သည့်ကျမ်းများကို ပြုစုပါသလဲ"

တောင်ဖီလာ ဆရာတော်သည် အနီးတွင် ချထားသော ရေးလက်စ ပေစာချပ်များကို လှမ်းကြည့်ရင်း မေးတော်မူလေသည်။

ဝိနည်း ငါးကျမ်း ပါဠိတော် နိဿယကို ရေးပြီး၍ ယခု ဝိနည်း အဋ္ဌကထာ နိဿယကို ရေးနေပါသည်။

ရွှေဥမင် ဆရာတော်က အထက်ပါအတိုင်း ဖြေကြားသောအခါ တောင်ဖီလာ ဆရာတော်သည် ရွှေဥမင် ဆရာတော် ပြုစုသော ဝိနည်းငါးကျမ်း ပါဠိတော် နိဿယ များကို တောင်းယူ ကြည့်ရှုပြီး ဤသို့ ပြောလေသည်။

ရွှေဥမင် ဆရာတော်၊ ဝိနည်းပါဠိတော် နိဿယ ရေးကြောင်းကို မကြားမသိရပါ။ တပည့်တော်လည်း ဝိနည်း ပါဠိတော် နိဿယကို ရေးထားပါသည်။ တပည့်တော် နိဿယက ကျယ်သည်၊ ရွှေဥမင် ဆရာတော် နိဿယက ကျဉ်းကျဉ်းဖြင့် ပြည့်စုံပါသည်။ ရွှေဥမင် ဆရာတော် နိဿယဖြင့်ပင် နောက်သားတို့ မှီရာ ဖြစ်လောက်ပါပြီ။ တပည့်တော် နိဿယကို စေတီတွင် မီးပူဇော်ပါမည်။

ပရိသတ်များက တောင်ဖီလာ ဆရာတော်ကို အံ့ဩ ချီးကျူးသော မျက်လုံးများဖြင့် ကြည့်ကြပြန်သည်။ ကျွန်ုပ်အဖို့ကား အံ့ဩ ကြည်ညို၍ မဆုံးနိုင်အောင် ဖြစ်နေတော့ သည်။ ရွှေဥမင် ဆရာတော်အား ခပ်မဆိတ်ပင် (တစ်စုံတစ်ရာ မပြောဘဲ) နေသည်။

ဆရာတော် နှစ်ပါးသည် ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ စကားစမြည် ပြောပြီးလျှင် တောင် ဖီလာ ဆရာတော် ပြန်ကြွသွားလေသည်။ ရွှေဥမင် ဆရာတော်သည် တောင်ဖီလာ ဆရာ တော်အား လိုက်ပို့တော်မူသည်။ ကျောင်းပေါက အဆင်းတွင် တောင်ဖီလာ ဆရာတော်က–

"တပည့်တော် မင်းဆရာ ဖြစ်သည်၊ ရွှေဥမင် ဆရာတော် ရှေ့က ကြွတော်မူပါ" ဟု ဆိုလေသည်။

ရွှေဥမင် ဆရာတော်ကလည်း–

"ဆရာတော်မှာ မင်းဆရာဖြစ်သည်၊ ရှေ့က ကြွပါ" ဟု ဆိုလေသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဆရာတော်နှစ်ပါး တွေ့ဆုံခန်းမှာ တစ်ချိန်လုံး စိတ်ဝင်စားဖွယ်ရာအတိ ပြည့်နေသောကြောင့် ကျွန်ုပ်သည် ပရိသတ်များနှင့် ရောယောင်ကာ ဆရာတော် နှစ်ပါးနှင့် နီးနိုင်သမျှ နီးကပ်စွာ လိုက်ပါခဲ့သည်။

ကျောင်းဝင်းတံခါးသို့ ရောက်သောအခါ တောင်ဖီလာ ဆရာတော်သည် ရွှေဥမင် ဆရာတော်အား အလွန် ရင်းနှီး ခင်မင်စွာ နှုတ်ခွန်းဆက်သပြီး ကြွသွားတော်မူလေသည်။

ကျွန်ုပ်သည် ဆရာတော်နှစ်ပါး မိန့်ကြားတော်မူပုံများနှင့် ပတ်သက်၍ ကောင်းစွာ နားမရှင်းသော အချက်များကို ဦးသူတော်အား မေးမြန်း စုံစမ်းလိုသဖြင့် ပရိသတ်များနှင့် အတူ လိုက်ပါမသွားဘဲ ရွှေဥမင် ဆရာတော် ကျောင်းပေါ်သို့ အပြန်တွင် ဦးသူတော် နောက်နားမှ ကပ်ပြီး လိုက်ပါခဲ့လေသည်။ ကျောင်းပေါ်သို့ ရောက်သောအခါ ဦးသူတော်က သူ့ဆရာတော်ကို လျှောက်သည်။

ခင်ကြီးတို့ ဝိနည်းမှာ သူ သဒ္ဓါ၍ လှူသော ပစ္စည်းများကို သူတစ်ပါးကို မပေးအပ်၊ ပေးသော် သူ့သဒ္ဓါကို ဖျက်ဆီးသည် မည်ရကား သဒ္ဓါဒေယျ ဝိနိပါတ ဒုက္ကဋ် (သဒ္ဓါတရားဖြင့် ပေးသည်ကို ဖျက်ဆီးပြစ်) ရှိသည် မဟုတ်လော။ အဘယ့်ကြောင့် မင်းဆရာ ကိုယ်တိုင် လာ၍လှူသည့် ပစ္စည်းကို အားပါးမနာ သူ့ရှေ့တွင်ပင် ရွှေစည်းခုံကို လှူဘိ သနည်း။ ခင်ကြီး မစောင့် မဟုတ်လော။

ဦးသူတော်သည် တောင်ဖီလာ ဆရာတော် လက်ဆောင်ပစ္စည်းများ လှူစဉ်က သူ့ဆရာတော် ပြုမူခြင်းနှင့်စပ်၍ မကျေနပ် ဖြစ်ခဲ့သည်ကို အကြွေးမထားဘဲ လျှောက် လေသည်။

သူတော်၊ ငါ စောင့်၏။ သူတော့်ဆရာကို ငါ ဆုံးမလိုက်သည်။ သည်က အပြန်ကို စစ်ကိုင်း မြစ်နား လေးထပ်ကြီး ကျောင်းတော်သို့ သူတော့် ဆရာတော် ဝင်ဖုံပေလျှင် လောကဝယ် အလွန့်ယောကျ်ား။

ဦးသူတော်သည် သူ့ဆရာတော်၏ ဆိုလိုသော အဓိပ္ပာယ်ကို နားလည် သဘော ပေါက်သွားသဖြင့် ကျေနပ်သွားလေသည်။ ဦးသူတော် ကျေနပ် သဘောပေါက်သွားသည် တိုင်အောင် ကျွန်ုပ်ကား နားမလည်နိုင်အောင်ပင် ရှိနေသဖြင့် ဦးသူတော်အား ကပ်၍ မေးမြန်းရသည်။

"ဒီလို ဒကာလေးရဲ့။ ကျုပ်တို့ ဆရာတော်က ဤအရှင်သူမြတ်သည် မင်းဇကရာဇ် ဆရာတော် ဖြစ်လျက် ကိုယ်တိုင် ငါ့ထံသို့ လာရောက်၍ ပူဇော်သက္ကာရ အများနှင့် ငါ့အား ပူဇော်ပေသည်။ ငါကား သူကဲ့သို့ ပူဇော်ရန်ဝတ္ထု မရှိသောကြောင့် သူ့အား မပူဇော်ရ။ ထိုအရှင်သူမြတ်အား ပစ္စည်း ပရိသတ် ခြွေရံကို စွန့်၍ တောနေခြင်း အကျိုးငှာ မြတ်သော အနုသာသနီ စကားဖြင့် ပူဇော်အံ့ဟု နှလုံးသွင်းပြီး ပြောဆိုခြင်း ဖြစ်တယ်။ တောင်ဖီလာ ဆရာတော်ဟာ ယခု သက်တော် ၆၀ ရှိပြီ။ သက်တော် ၆၀ ရှိသည်တိုင်အောင် ကိုယ်ရေးကိုယ်တာ ကိုယ်ကျိုးကို မရှာဘဲ မင်းဆရာ အဖြစ်ဖြင့် နေခြင်းကား မသင့်ဟု သတိတရား ရစေခြင်းငှာ ဘုရင်မင်းမြတ် လှူသည့် ပစ္စည်းကိုပင် မသုံးဆောင်လိုသည့်

http://www.dhammadownload.com

အဓိပ္ပာယ်ဖြင့် ရွှေစည်းခုံအား လှူပါ၏ဟု ဆိုလိုက်ခြင်း ဖြစ်တယ်။ တွေ့စက ပရိသတ် အခြေအရံ နည်းလှသည် မကြောက်လောဟု ဆိုသဖြင့် ကြောက်၍ပင် ပရိသတ်အနည်းနှင့် နေပါသည်ဟု ပြန်ဖြေတာကိုလည်း ဒကာလေး ကြားလိုက်မှာပေါ့။"

ဦးသူတော် ရှင်းပြသဖြင့် ပညာရှိ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတို့၏ ဥပါယ် (နည်းပရိယာယ်) ကို နားလည်နိုင်တော့သည်။

ဒါကတော့ ဟုတ်ပါပြီ၊ ပြန်ကြွလို့ လိုက်ပို့စဉ်က ကျောင်းပေါ်က အဆင်းမှာ တစ်ပါးနဲ့တစ်ပါး ရှေ့သွား ငြင်းနေကြတာက ဘယ်လို အဓိပ္ပာယ်ပါလဲ။

"ဒါကတော့ ဒီလိုပါ။ တောင်ဖီလာ ဆရာတော်က ငါက မင်းဆရာ ဖြစ်တယ်။ ငါ ရှေ့က သွားရင် မင်းဆရာမို့ ရှေ့က သွားတယ်လို့ အများထင်ကြလိမ့်မယ်လို့ တွေးပြီး ကျုပ်တို့ ဆရာတော်ကို ရှေ့ကကြွဖို့ ပြောတာပါ။ ဓမ္မဝတ်ကို ငဲ့တဲ့သဘောပါပဲ။ ကျုပ်တို့ ဆရာတော်ကလည်း တောင်ဖီလာ ဆရာတော်ဟာ မင်းဆရာ ဖြစ်တယ်၊ အကယ်၍ မိမိ ရှေ့ကကြွလျှင် မင်းဆရာကိုသော်မှ ရှေ့မတင်ဘဲ မိမိသာ ရှေ့က သွားသည်ဟု အများ ထင်ကြလိမ့်မယ်လို့ တွေးပြီး တောင်ဖီလာ ဆရာတော်ကို ရှေ့ကကြွဖို့ ပြောခြင်း ဖြစ်တယ်။ လောကဝတ်ကို ငဲ့တဲ့ သဘောပါပဲ။"

ဦးသူတော် ရှင်းပြသော စကားကို ကြားရသောအခါ ပညာရှိ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတို့ မည်သည်ကား မည်သည့်အရာကိုမျှ အဓိပ္ပာယ်လွတ် မပြုကြပါတကားဟု ကြည်ညို၍ မဆုံးနိုင်အောင် ရှိတော့သည်။

ကျွန်ုပ်သည် ဦးသူတော်နှင့် အနည်းငယ် မေးမြန်း ပြောဆိုပြီး ညနေစောင်းတွင် ပခန်းကြီးမြို့ထဲသို့ ပြန်ခဲ့သည်။ ပြန်ခါနီးတွင် ဦးသူတော်အား မေးမြန်းသဖြင့် ဆရာတော်၏ ဘွဲ့အမည်မှာ ဦးဇမ္ဗုဓဇ ဖြစ်ကြောင်းကို သိခဲ့ရသည်။

ကျွန်ုပ်မှာ ပခန်းကြီးမြို့တွင် ရက်ကြာကြာနေရန် မရည်ရွယ်ခဲ့သော်လည်း တောင်ဖီလာ ဆရာတော်နှင့် ရွှေဥမင် ဆရာတော်တို့ တွေ့ဆုံခန်းနှင့် ကြုံကြိုက်နေသဖြင့် ရက်တရက် မပြန်နိုင်ဘဲ ဖြစ်နေလေသည်။ ပခန်းကြီးမြို့ရှိ လူကြီးပိုင်း ဆိုင်ရာတို့မှာလည်း တောင်ဖီလာ ဆရာတော်နှင့် ရွှေဥမင် ဆရာတော် တွေ့ဆုံခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် စကားများကိုပင် နှစ်ရက် သုံးရက်တိုင်အောင် ပြောဆို၍ မပြီးနိုင် ဖြစ်နေကြလေသည်။

ယခု ကြွလာသည့် မင်းဆရာတော် တောင်ဖီလာ ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်ကား နယ်နယ်ရရ မဟုတ်ကြောင်း၊ အင်းဝ ဒုတိယမင်းခေါင် လက်ထက်က လွန်စွာ ကျော်စောတော်မူလှသော ဆီးတောဘုရင် ဆရာတော် ဝင်စားသည့် ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ကြောင်း၊ သာမဏေဘဝ သက်တော် ၁၅ နှစ် အရွယ်ကပင် ဝေဿန္တရာပျို့ (ဟောင်း) ကို စပ်ဆိုတော်မူခဲ့၍ သာမဏေကျော်ဟု ထင်ရှားတော်မူခဲ့ကြောင်း၊ ရန်နိုင်မှူး မင်းဖြစ်သည့်နှစ်တွင် အသက် ၂၀ ပြည့်၍ ရန်နိုင်မှူးက ဒါယကာပြုကာ ပဉ္စင်းခံကြောင်း၊ စာပေကျမ်းဂန် တတ်ပွန်လှသောကြောင့် ပဉ္စင်းကျော်ဟု ကျော်စောပြန်ကြောင်း၊ အနောက်ဘက်လွန်မင်းတရား ပြည်ကို တိုက်ခိုက် အောင်မြင်စဉ်က အဝသို့ ပင့်လာခဲ့ကြောင်း၊ ငါ ပြည်မြို့ကို လုပ်ကြံသည်ကား

http://www.dhammadownload.com

ရှင်တစ်ဆူ လူတစ်ယောက်သာ ရသည်ဟု အနောက်ဘက်လွန်မင်းတရားကြီး ဆိုသည့် ရှင်တစ်ဆူ ဆိုသည်မှာ တောင်ဖီလာ ဆရာတော်ကို ဆိုခြင်း ဖြစ်ကြောင်း။

ဤသို့ စသည်ဖြင့် တောင်ဖီလာ ဆရာတော်၏ အကြောင်းများကို ပြောဆိုကာ သို့စင်မျှလောက် ကျော်စော ထင်ရှားသည့် မင်းဆရာတော် တောင်ဖီလာ ပုဂ္ဂိုလ်ကျော် ကိုယ်တိုင် မိမိတို့ ဆရာတော်ထံသို့ လာရောက် ပူဇော်ရကြောင်းဖြင့် အဆုံးသတ်ကြလေသည်။

ပခန်းကြီးမြို့၌ ကျွန်ုပ် တွေ့ရသမျှ လူကြီးပိုင်းက လူများမှာ ဘာသာရေးကို လွန်စွာ လေးစား၍ ထင်ရှားသည့် ဆရာတော်များ အကြောင်းကို သိသူတွေသာ များလေသည်။

ကျွန်ုပ်သည် ဆရာတော် နှစ်ပါး၏ အကြောင်းကို မေးမြန်းစုံစမ်း လေ့လာမှတ်သား နေရသဖြင့် ပခန်းကြီးမြို့မှ ရုတ်တရက် မပြန်နိုင် ဖြစ်နေရာ ကျွန်ုပ် ပြန်ခါနီးတွင် တောင်ဖီလာ ဆရာတော်သည် ပခန်းကြီးမြို့တွင် ရွှေဥမင် ဆရာတော်နှင့် တွေ့ဆုံပြီး ပြန်ကြွသွား၍ စစ်ကိုင်း အင်းဝသို့ ရောက်သောအခါ မြစ်နား လေးထပ်ကျောင်းသို့ မဝင်ဘဲ တောင်ဖီလာ ဆီးတော မင်းဝံတောင်ရိုးကြီး အရှေ့ ချောက်ကြား၌ တောရ ဆောက်တည်တော်မူကြောင်း၊ မိမိ ရေးသား စီရင်သည့် ဝိနည်းငါးကျမ်း ပါဠိတော် နိဿယများကိုလည်း စေတီရင်ပြင်၌ မီးပူဇော်ကြောင်း၊ အချို့က တောင်ဖီလာ တောင်ပေါ်၌ စေတီတည်၍ ဌာပနာ သွင်းထားသည်ဟု ဆိုကြောင်းများကို ကြားရလေသည်။

ထိုသတင်းများကို ကြားရပြန်သောအခါ ကျွန်ုပ်မှာ ကြည်ညို၍မဆုံး၊ အံ့၍မဆုံး ဖြစ်မိသည်။

တောင်ဖီလာ ဆရာတော် ရေးသား ပြုစုသည့် ဝိနည်းငါးကျမ်း ပါဠိတော် နိဿယကို မတွေ့ရသော်လည်း ယခု ရှိနေသော ဝိနည်းငါးကျမ်း ပါဠိတော် နိဿယများမှာ ရှိုင်ဆိုက်ဖြင့် တစ်လက်မခွဲခန့် ထူသော စာအုပ် ခုနစ်အုပ် ရှိသည်။ စာမျက်နှာ စုစုပေါင်း ၂၀၉၅ မျက်နှာ ရှိသည်။ တောင်ဖီလာ ဆရာတော်၏ နိဿယလည်း ယ၇ ရှိနေသော နိဿယအောက် ယုတ်လျော့နည်းပါးလိမ့်မည် မဟုတ်ပေ။ ဤမျှ များပြားသော စာများကို တောင်ဖီလာ ဆရာတော်သည် စက္ကူပေါ်တွင် ကလောင်တံဖြင့် သက်သက်သာသာ ရေးသားတော်မူသည် မဟုတ်။ ပုရပိုက်တွင် ကံ့ကူဆံဖြင့် ရေးသားတော်မူပေမည်။ သို့မဟုတ် ပေတွင် ကညစ်ဖြင့် ရေးသားတော်မူပေမည်။

ဤမျှ အပင်ပန်းခံကာ ရေးသား ပြုစုသည့် ကျမ်းဂန်ကြီးကိုပင် မိမိကျမ်းထက် အလျင်ဦးသော၊ သို့မဟုတ် မိမိကျမ်းထက် ပို၍ သင့်လျော်သော ရွှေဥမင် ဆရာတော်၏ နိဿယကို မြင်သဖြင့် စေတီရင်ပြင်၌ မီးသင်္ဂြိုဟ်သည် ဆိုသည်မှာ ယခုခေတ် မည်သည့် စာရေးဆရာမျှ ပြုနိုင်လိမ့်မည် အပြုအမူ မဟုတ်ပါတကား။ အံ့ဖွယ် စာရေးဆရာပေတကားဟု အံ့သြ၍မဆုံး ကြည်ညို၍မဆုံး ဖြစ်ကာ ပခန်းကြီးမြို့မှ ပြန်လာခဲ့ရပါသတည်း။

ကျွန်ုပ် ပခန်းကြီးမြို့သို့ သွားခြင်းမှာ သဘော်၊ မီးရထား စသည်ဖြင့် သွားခြင်း မဟုတ်ပါ။ သာသနာလင်္ကာရစာတမ်း၊ သာသန ဝိသောဓနီကျမ်း၊ သာသနာဝံသဒီပနီ

http://www.dhammadownload.com

ကျမ်းနှင့် ဟံသာဝတီမြို့ မြစ်ကွေ့ဆရာတော်၏ နိဒါန်းတို့မှ ပခန်းကြီးမြို့ ရွှေဥမင် ဆရာတော်နှင့် တောင်ဖီလာ ဆရာတော် နှစ်ပါး တွေ့ဆုံခန်းကို ဖတ်ရှုလေ့လာခြင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။

ဒဂုန်ဦးထွန်းမြင့်

[ပင်ရင်းစကားပြေလက်ရွေးစင်၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ တော်လှန်ရေးအစိုးရ ပညာရေးဌာန၊ ကျောင်းသုံးစာအုပ်ကော်မတီ၊ နှာ-၂၂၇-၂၃၉၊ တတိယအကြိမ်၊ ၁၉၆၉။]

http://www.dhammadownload.com

ကလျာဏီကျောက်စာ

မြန်မာပြန်

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

ရတနတ္တယံ အဟံ ဝန္ဒာမိ

အာသီသပုဗ္ဗကဂန္ထာရမ္ဘ

အမိတာနန္တ ဉာဏဿ၊
သဒ္ဓမ္မစက္ကဝတ္တိနော။
ဝရဂုဏ္ဏောဃပုဏ္ဏဿ၊
စက္ကံ ဒိဗ္ဗတု သဗ္ဗဒါ။

အမိတာနန္တဉာဏဿ၊ မနှိုင်းယှဉ်နိုင် အဆုံးမရှိသော ဉာဏ်ရှိတော်မူထသော။ သဒ္ဓမ္မစက္ကဝတ္တိနော၊ သူမြတ်တို့၏ တရားစကြာမင်း ဖြစ်တော်မူသော။ ဝရဂုဏ္ဏောဃပုဏ္ဏဿ၊ မြတ်သော ကျေးဇူးတော်အပေါင်းနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏။ စက္ကံ၊ သာသနာတော်သည်။ သဗ္ဗဒါ၊ အခါခပ်သိမ်း။ ဒိဗ္ဗတု၊ ထွန်းလင်းစေသတည်း။

(ကျောက်စာ ၃ ပ–မ–သ–စ)

(တောင်တွင်းကြီးဆရာတော်ခင်ကြီးဖျော်)

http://www.dhammadownload.com

ပင်းတိုင်ပင်အမတ်ကြီး

မဟာစေ့သကြီး၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိ

(၁၁၁၅ ခုမှ ၁၁၉၄ ခုထိ)

မြန်မာသက္ကရာဇ် ၈၀၀ ကျော် ရတနာပုရ အဝရွှေနန်းရှင် ဒုတိယမင်းခေါင် လက်ထက်လောက်မှ စ၍ သက္ကရာဇ် ၁၁၈၀ ကျော် မဟာဝိဇယရံသီ စေတီတော် ဒါယကာ ရတနာပုရ စတုတ္ထ မြို့တည်နန်းတည် ဘကြီးတော်ဘုရား လက်ထက်တော်တိုင်အောင် အတွင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံတော်မှာ ပမာဏ ပြုလောက်သော ရဟန်းပုဂ္ဂိုလ် လူပုဂ္ဂိုလ် စာဆိုတော် ကျမ်းပြု ပညာရှိအများ ထွန်းကားပေါ်ပေါက်သော ခေတ်ကြီး ဖြစ်၏။ ထိုသို့ ပေါ်ပေါက်ကြသည့် စာဆိုပညာရှိ ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်အများတွင် မဟာစေ့သကြီး အမတ်ကြီးသည် ထင်ရှားကျော်စောလှသော ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ပါးအဖြစ် ပါဝင်လေသည်။ ထိုသို့ ထင်ရှားကျော်စောလှသော မဟာစေ့သကြီး၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိကို သိမီသမျှ အချုပ်အားဖြင့် ဖော်ပြပါအံ့။

ရတနာသိခ် ကုန်းဘောင်မြို့တည် အလောင်းဘုရား လက်ထက် မုံရွာခရိုင် ဘုတလင်နယ် မောင်းထောင်ကြီးရွာ၌ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၁၁၅ ခုနှစ်တွင် အဖ စစ်ဗိုလ်ကြီး (နတ်ရှင်ယက္ခ) ဦးစံဦး၊ အမိ ဒေါ်ခွေးတို့မှ သာသနာပိုင် အလောင်းအလျာ သတို့သား (မောင်မြတ်နေ) ကို မီးရှူးသန့်စင် ဖွားမြင်လေသည်။ (မောင်းထောင်ရွာအနောက် လယ်တီရွာ ဇာတိဟု နန်းမတော်ဝန် ဦးယံ၏ ပြည်ဖွဲ့ မြို့ဖွဲ့ အမှတ်အသားတွင် အဆိုရှိသေး၏။)
အသက် ၁၀ နှစ်ကျော် ကျောင်းသား အဖြစ်ဖြင့် ပညာသင်ကြား၍ အသက် ၁၃ နှစ်တွင် ရှင်သာမဏေ အဖြစ်သို့ ရောက်သည်။ ရှင်သာမဏေဘွဲ့မှာ အင်္ဂါသား ဖြစ်၍ ရှင်ဉာဏဟု တွင်သည်။

ရှင်သာဏေ ၇ ဝါရ အသက်စေ့တွင် သာမဏေ အဆင့်အတန်းမှ မြင့်မြတ်သော ပဥ္စင်း အဆင့်အတန်းသို့ ရောက်သည်။ ငယ်စဉ်ကပင် ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ၊ အနုဋီကာ စသော လောကုတ္တရာဘက်ဆိုင်ရာ ကျမ်းဂန်၊ လောကီဘက်ဆိုင်ရာ သက္ကတ စသော ကျမ်းဂန်များ၌ အနက်အဓိပ္ပာယ် သဘောသကန် စုဒ် စောဒနာ အာဘော်ကျမ်းထွက် ကျမ်းတက် ကျမ်းရိုး ကျနစွာ တစ်ဖက်ကမ်းရောက် တတ်မြောက် ကျော်ကြား

http://www.dhammadownload.com

ခဲ့လေသည်။ ဗင်္ဂလီ နာဂရီ ဘာသာ၊ သီဟိုဠ်ဘာသာဘာက်၌ ထိထိရောက်ရောက် တတ်မြောက်ပုံကား ထင်ရှားပါလတ္တံ့။ (ပဋ္ဌာန်း ၃ ဝါ မြောက်အောင် ကျမ်းဂန် အစေ့အငှ သင်ကြားကြည့်ရှု လေ့လာ၍ ၃ ဝါ မြောက်လျှင် စာသင်သားတို့ကို လက်ခံ၍ ဇာတိဖြစ်သော ဗဒုံမြို့ အနီးအစပ် မောင်းထောင် မည်သော အရပ်တွင် ရွာရှေ့မင်္ဂလာအရံ၌ စာပေပို့ချသည်ဟု အရုံအတင် သာသနာပြု စေလွှတ်စာတမ်းက ဆိုသေးသည်။)

ရဟန်း ၁ ဝါမှ ၅ ဝါထိ ပိဋကတ်တော်များကို အပြန်အလှန် သုံးသပ်၍ ၅ ဝါရကပင် ပေဋကာလင်္ကာရ မည်သော နေတ္တိဋီကာပါဠ်ကို ရေးလေသည်။ ဋီကာဟောင်းထက်ကျယ်သောကြောင့် မဟာဋီကာဟု ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။ ဤမျှ ပိဋကတ် ကျမ်းဂန် စသည်တို့၌ ကျနစွာ တတ်မြောက်သဖြင့် "မောင်းထောင်ပဋ္ဌာန်းငယ်" ဟု ရတနာပုရ အဝ နေပြည်တော်နှင့်တကွ မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံး အကြေအညာ ဟိုးလေးတကျော် ကျော်ကြားခဲ့လေသည်။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၃၄ ခု တပို့တွဲလပြည့်ကျော် ၁၅ ရက် ဘိုးတော်ဘုရား ရွှေနန်းတက်တော်မူ၍ တန်ခူးလဆန်း ၂ ရက်နေ့တွင် လူဆရာ ဦးညို ဦးပြစ်တို့ ပြောကြားလာသော စာပေကျမ်းဂန် ရမိလှသည်ဟု ထင်ရှားသော မောင်းထောင် ပဋ္ဌာန်းငယ်သည် အဘယ်မှာ ယခုရှိလေသနည်း မှူးတော် မတ်တော်တို့အား မေးတော်မူသည်။ မောင်းထောင်မှာပင်ရှိနေကြောင်း တင်လျှောက်ကြသည်တွင် ယခုပင် အလျင်အမြန် ရောက်အောင် ပင့်ခေါ်စေအမိန့်တော်ပြန်၍ တောင်ဘက်တိုက်ဝန် မင်းကျော်ရွှေတောင်ကို ပင့်စေတော်မူ၏။ ရောက်ခဲ့သည် ဟူ၍လည်း အတွင်းတော် လွှတ်တော်က အကြိမ်ကြိမ် ဆင့်ရ၏။ ထိုသက္ကရာဇ်တန်ခူးလပြည့်ကျော် ၈ ရက် စာသင်ရဟန်း ရှစ်ဆယ့်ငါး (၈၅) ပါးနှင့် ရတနာပုရ ရွှေဝမြို့သို့ ရောက်၍ မိုးထိကျောင်း အနောက်မြောက်တွင် စာသင်တိုက် ယာယီကျောင်းတွင် တည်းခို နေထိုင်ရသည်။ ယင်းသောအခါ ရဟန်းပဋ္ဌာန်းဝါ ခြောက်နှစ်ကျော် ခုနစ်နှစ်အဝင် ရှိပြီ။ ထိုနှစ် ဝါဆိုလဆန်း ၈ ရက်နေ့တွင် စာသင်ကျောင်းကို မှူးတော် မတ်တော်များနှင့်တကွ အိမ်ရှေ့မင်း ထွက်၍ ရွှေကရားနှင့် ရေစက်သွန်းချ တင်လှူတော်မူသည်။ "ဉာဏာဘိ သာသနဓဇ မဟာဓမ္မရာဇဂုရု" တံဆိပ်နာမံလည်း ပေးအပ်တော်မူသည်။ ပိဋကတ်ကိုလည်း စောင်မရသည်။ ရာဇာဘိသေကကျမ်းကိုလည်း ပုဏ္ဏားများနှင့် ပြန်ဆိုရသည်။ ဘိသိက်ခံတော်မမူမီ ဖြစ်၍ ပိဋကတ်တော်ကို မရေးစေသေးဟု သာသနာလင်္ကာရစာတမ်းတွင် ဆိုသည်။)

ရွှေမြို့တော်ကြီး မြောက်မျက်နှာ မဟာမုနိဘုရားရှင် တောင်စမြင်ပါ အမိုး ဘုံလေးထပ်ကျောင်းကြီး ယွန်းဆက်၊ ကွန်းစဉ်၊ သစ်ရပ် ၆၁ တောင်၊ ကွန်းစဉ်ထုပ် ၉ တောင်၊ ကျောင်းမ မာရာဘင်ဆီး ဥကင်ရာဇပလ္လင်တည် ဝဲယာထီးဖြူ ၄ စင်းစိုက် ကျောင်းဦးအရှေ့တောင်ယွန်း မဟာရံတံတိုင်း အတွင်းထပ် အတွင်းအမိုး ဘုံ ၇ ဆင့်ရှိသော ပြာသာဒ်ကျောင်းတော် ထက်အောက်အတွင်းပြင် ရွှေစင်အတိ ရဲရဲညီသော မဟာကုသိုလ်တော်ကြီးလုပ်ဆောင်ပြီးသည်ကို မင်းဧကရာဇ်တို့ ဘုန်းတန်ခိုးဖြင့် မဟာအသဒိသ ကုသိုလ်တော်

http://www.dhammadownload.com

ကြီး ဖြစ်စေတော်မူ၍ ထွက်တော်မူပြီးလျှင် သက္ကရာဇ် ၁၁၅၁ ခု တပေါင်းလဆန်း ၁၄ ရက် စနေနေ့တွင် မဟာဝိဟာရ ရွှေကျောင်းတော်ကြီးကို ရတနာဘုံကျော်၊ တိုက်တော်ကို အသောကာရာမတိုက် ကမ္ပည်းမော်ကွန်း ထိုးမှတ် သမိုက်တော်မူ၍ ကျောင်းဦးပြာသာဒ်တော်အတွင်း မင်းဧကရာဇ် ကိုယ်တော်တိုင် ရွှေကရားဖြင့် ရေစက် သွန်းလောင်းတော်မူ၍ သာသနာပိုင် ဆရာတော်ကြီးအား ထီးဖြူအုပ်ပြီးလျှင် ရတနာဘုံကျော် ရွှေကျောင်းတော်ကြီးကို တင်လှူတော်မူသည်။ ဆရာတော်ဘုရားကြီးကို "ဉာဏာဘိဝံသ ဓမ္မသေနာပတိ မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရု" အမည်တံဆိပ်ကို ကပ်လှူတော်မူသည်။

ထိုမှနောက်လည်း (ဆင်ကြိုးရွှေဂူ သုဓမ္မာဇရပ် ပိဋကတ်တိုက် အနီးတွင် ဆောက်လုပ်ထားသော ရွှေမြို့တော်အတွင်းရှိ စံကျောင်းတော်ကို တင်လှူတော်မူ၏။ ယခင် ဒုတိယ တံဆိပ်နာမံ အတိုင်း တတိယအကြိမ်မြောက်၌ ထပ်၍ ဆက်ကပ်လှူဒါန်းတော်မူပြန်သည်ဟု သာသနာလင်္ကာရ စာတမ်းတွင် ဆိုသည်။) (ရွှေမြို့တော်အတွင်း အနောက်မြောက်ထောင့် ရွှေဂူကြီးအနီး၌ သုဓမ္မာဇရပ်၊ ပဋ္ဌာန်းဇရပ်၊ သိမ်ဇရပ်၊ ပိဋကတ်တိုက် ပြာသာဒ်တို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော အတုမရှိ ဆန်းကြယ်စွာ လုပ်ဆောင်စီရင်အပ်သော ဘုံသုံးဆင့်ရှိသော စံကျောင်းတော်ကို တင်လှူတော်မူသည်ဟု အရုံအတင် စာတမ်းတွင် ဆိုသည်။)

(၁၁၅၃ ခုနှစ်တွင် မီးတားပွတ်ရုံ မဟာရုံ နှစ်ထပ်တို့ဖြင့် ခြံရံအပ်သော ရွှေမြို့တော်မှ အရှေ့မြောက်ထောင့်အရပ်၌ ဘုံလေးဆင့်ရှိသော အောင်မြေဘုံကျော် ကျောင်းတော်ကြီးကို တင်လှူတော်မူသည်။ "ဉာဏာဘိဝံသ ဓမ္မသေနာပတိ မဟာဓမ္မ ရာဇာဓိရာဇဂုရု" ဟူသော တံဆိပ်ကိုလည်း သုံးကြိမ် ကပ်လှူတော်မူသည်ဟု အရုံအတင် စာတမ်းတွင် ဆိုသည်။)

ထို့ကြောင့်ပင် မောင်းထောင် သာသနာပိုင်ရေး သီလက္ခန် ဋီကာသစ်နိဂုံးတွင် "တိက္ခတ္တုံလဒ္ဓလဍ္ဍနော*" ဟု မိန့်ဆိုထား၏။ သေနာပတိ ပါသော သာသနာပြု သာသနာပိုင် တံဆိပ်တော်ကြီး သုံးကြိမ် ရသည်ကို ရည်ရွယ်၍ဆိုကြောင်း မုချ မှတ်သင့်ပေသည်။

တံဆိပ်ရ လေးကြိမ်

မောင်းထောင်ဆရာတော်သည် သာသနာပိုင် ဖြစ်တော်မမူမီ အဝမြို့ မိုးထိကျောင်း အနောက်မြောက်တွင် စာသင်တိုက် ယာယီကျောင်း တင်လှူခြင်း ခံရသော အချိန်က (၁) ဉာဏာဘိသာသနဓဇ မဟာဓမ္မရာဇဂုရု။

၁၁၅၀ ပြည့်နှစ် တတိယအကြိမ် မောင်းထောင်ဆရာတော် တစ်ပါးတည်း သာသနာပိုင် ဖြစ်တော်မူပြီးနောက် ၁၁၅၁ ခုနှစ် အသောကာရာမ ရတနာဘုံကျော် တိုက်ကျောင်းတော် တင်လှူခြင်း ခံရသော အချိန်က (၂) ဉာဏာဘိဝံသ ဓမ္မသေနာပတိ မဟာဓမ္မရာဇဂုရု။

၁၁၅၂ ခုနှစ် စံကျောင်းတော် (မြောက်နန်းတော်ကောင်းမှု) တင်လှူခြင်း ခံရသော အချိန်က (၃) ဉာဏာဘိဝံသ ဓမ္မသေနာပတိ မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရု။

http://www.dhammadownload.com

၁၁၅၃ ခုနှစ် အောင်မြေဘုံကျော် (တောင်နန်းတော်ကောင်းမှု) တင်လှူခြင်း ခံရသော အချိန်က (၄) ဉာဏာဘိဝံသ ဓမ္မသေနာပတိ မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရု ဟူသော တံဆိပ်တော်ငယ် တစ်ကြိမ်၊ တံဆိပ်တော်ကြီး သုံးကြိမ်၊ စုစုပေါင်း လေးကြိမ် ရရှိခဲ့လေသည်။

သာသနာပိုင် ခန့်ထားခြင်း

မောင်းထောင် ရုပ်လုံးဖော် ဋီကာအရ ဖော်ပြရသော် ဘိုးတော်မင်းတရားကြီး လက်ထက် ပိဋကတ် ကျမ်းဂန် ကျနစွာ တတ်မြောက်၍ သတ္တိ ဗျတ္တိနှင့် ပြည့်စုံတော်မူကြသော သီလဝန် ဂုဏဝန် ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား တံဆိပ်နာမံ ပေးအပ်လှူဒါန်းတော်မူသည်ကား အရာမက များလှစွာ၏။ ထိုရာဇဂုရု ဆရာတော်များအနက်–

၁–မင်းအိုဆရာတော်
၂–မန်လည်ဆရာတော်
၃–ဆုံထားဆရာတော်
၄–မင်းရွာဆရာတော်

ဤဆရာတော် လေးပါးကို သာသနာပိုင် အပ်နှင်းတော်မူသည်။ (ပထမ သာသနာပိုင်ကြီး လေးပါး သာသနာပြု အုပ်ချုပ်သည်မှာ ၁၁၄၆ ခုနှစ်အထိ ဖြစ်သည်။) ထိုသို့ သာသနာပိုင်အဖြစ် အပ်နှင်းပြီး ဖြစ်ပါလျက် ဆရာတော်ကြီးများမှာ သာသနာတော်ကို သုတ်သင်ခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်လိမ့်မည် မထင်သဖြင့် ၁။ ရွှေတောင်ဆရာတော်၊ ၂။ ဗားကရာဆရာတော်၊ ၃။ ကတိုးဆရာတော်၊ ၄။ မဲဓီးဆရာတော်၊ ၅။ မုံတောဆရာတော်၊ ၆။စလင်းဆရာတော်၊ ၇။ ဆင်တဲဆရာတော်၊ ၈။ မောင်းထောင် (၈ ဝါရ) ဆရာတော်ကလေး အားဖြင့် ယခင် လေးပါးပါ သာသနာပိုင် ၁၂ ပါးအထိ ခန့်တော်မူပြန်သည်။

သာသနာပိုင် ၁၂ ပါး ဖြစ်နေသဖြင့် သာသနာတော်အတွင်း၌ ရှုပ်ထွေးသမျှကို စီရင်ဆုံးဖြတ်ရာ၌ အတိအကျ ပြီးပြီးပြတ်ပြတ် မရှိချေ။ အကြောင်းကား ကိုယ်နှင့်ပတ်သက်၊ သူနှင့်ပတ်သက် ဆိုသကဲ့သို့ တစ်မျိုး၊ လာဘ်လာဘငဲ့ ဆိုသကဲ့သို့ တစ်ဖုံကြောင့် သာသနာတော်ရေးတွင် အတော် ရှုပ်ထွေးနေလေတော့၏။

တဘောင် ပေါ်လာခြင်း

"ဓမ္မာဒိပ်နိမိတ်" ဆိုသည်အတိုင်း ထိုသို့ ရှုပ်ထွေးနေခိုက်တွင် အမရပူရ နေပြည်တော်၌–

၁။ ဦးပြည်းယောကျ်ား၊ လက်ဖက်စားသည်၊ တိုင်းကားပြည်ရွာ ဆူလတ္တံ့၊
၂။ ဦးပြည်းမိုးကြိုး၊ ပစ်ခတ်ချိုးက၊ အခိုးနေလ မိန်လတ္တံ့.

ဟူ၍ တဘောင် ပေါ်လာသော ဟူ၏။ ထိုတဘောင်ကြောင့် ဘိုးတော်မင်းတရားကြီးမှာ သာသနာရေးအတွက် စိတ်အေးချမ်းမြခြင်း မရှိနိုင်တော့ချေ။ ထိုသို့ မကြည်မသာ ဖြစ်နေတော်မူခိုက်မှာပင် တဘောင်တစ်ခု ပေါ်လာပြန်သည်ကား–

http://www.dhammadownload.com

ပရံနဝါ မစုံသေး၍၊ မောင်းထောင် ခွက်ကလေးနှင့်၊ နို့ရည်ပေးပါ့ မချေး
ရယ်။ ။ ဇွန်ပန်းကို ပန်ဆင်ရမှ နို့ဝတော့မယ်။ ။ နို့ချိုအေးကိုတဲ့ တိုက်ကျွေး
ဖွယ်၊ နို့မျက်ငယ်တို့ မာစေကြောင်း၊ ညွတ်ခဆုတောင်း ... ဟူ၏။

ဘိုးတော်မင်းတရားကြီးသည် အယူတော်မင်္ဂလာကို စနည်းနာ စေလွှတ်ထားတော်မူရာတွင် အဆိုပါ တဘောင်ကို ကြားသိရသည့်အတိုင်း ဘိုးတော်ဘုရားထံ အခစားဝင်၍ သံတော်ဦးတင်လျှောက်သည်မှာ–

သာသနာ အဓိကရဏ်းအရေး ငြိမ်းအေးဖို့ နေရောင်ပမာ ဉာဏ်ဝါ ကွန့်မြူးလျက် အထူးပြုစု ကြည့်ရှုနိုင်မည့် သာသနာ့အာဇာနည်ပုဂ္ဂိုလ် ဘဝရှင်မင်းတရားကြီး အလိုတော် ပြည့်ရန် ထင်ရှားစွာ စနည်း တဘောင်နှင့် ပေါ်လာပြီ ဖြစ်ပါသည်ဟု တဘောင်ကို ရွတ်ဆို တင်ပြလေသည်။ မင်းတရားကြီးက တဘောင်၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ရှင်းပြရမည် အမိန့်တော် မှတ်သဖြင့် လျှောက်တင်သည်မှာ–

ပရံနဝါ မစုံသေး၍ အပိုဒ်၌ ပရ၊ တစ်ပါးသောသူတို့သည်။ နဝနဝင်္ဂေသု၊ အင်္ဂါ ၉ ပါး ရှိသော ပိဋကတ်သုံးပုံတို့၌ မစုံတတ်သေး၍ ဆိုလိုပါသည်။

မောင်းထောင်ခွက်ကလေးနှင့် ... အပိုဒ်က မောင်းထောင်ဆရာတော်ကလေးကို ဆိုလိုပါသည်။

နို့ရည်ပေးပါ့ မချေးရယ် ... အပိုဒ်က ပြည်သူတို့ အာဘော်မှာ တိုင်းပြည်၏ မိဘ ဖြစ်တော်မူသည့် တနလ်ာသား ဘဝရှင်မင်းတရားကြီးထံ တရားရင်နို့ သောက်စို့ လိုကြသဖြင့် တောင်းကြပုံကို ဆိုလိုပါသည်။

ဇွန်ပန်းကို ပန်ဆင်ရမှ နို့ဝတော့မယ် ... အပိုဒ်က မောင်းထောင် ဆရာတော် ကလေးကား အင်္ဂါသား ဖြစ်တော်မူ၍ အင်္ဂါသား မောင်းထောင် ဆရာတော်ကလေးကို သာသနာပိုင် တင်မြှောက်ပါမှ တရားနို့ချို ဝတော့မည် ဆိုလိုပါသည်။

နို့ချိုအေးကိုတဲ့ တိုက်ကျွေးဖွယ် ...၊ နို့မျက်ငယ်တို့ မာစေကြောင်း၊ ညွတ်ခဆုတောင်း ... အပိုဒ်က မောင်းထောင် ဆရာတော်ကလေး၏ ပညာရင်နို့ကို သောက်စို့ကြစေဖို့ နို့မျက်ပမာ တိုင်းသူပြည်သားများက ညွတ်ခ၍ ဆုတောင်းပါသည်ဟု ဆိုလိုပါကြောင်း ဖြင့် လျှောက်တင်လေသည်။

ထိုအခါ မင်းတရားကြီးမှာ အားရနှစ်သက်တော်မူလှသဖြင့် "မောင်မင်း တင်လျှောက်သည့် စကားသည် ပျားသကာကဲ့သို့ပင် ရှိချေသည်၊ သည်တဘောင်ကို မောင်မင်း မတင်မီ ကပင် ကြံဆနှစ်ခြိုက် ရွှေနှလုံးတော်ပိုက်ပြီး ဖြစ်တော့သည်" ဟု မိန့်တော်မူပြီးလျှင် ရွှေလွှတ်တော်၌ ဆရာတော် သံဃာတော်တို့ အစုံအညီ ကြွလာတော်မူပြီး ဖြစ်သောကြောင့် မင်းတရားကြီးသည် ရွှေလွှတ်တော်သို့ ထွက်တော်မူလေသည်။

မင်းတရားကြီး လျှောက်ထားခြင်း

ရွှေလွှတ်တော်သို့ ရောက်ကာလ ဆရာတော် သံဃာတော်တို့အား "ဆရာတော် အရှင်မြတ်တို့ဘုရား ... စူဠဂဏ္ဌိဂိုဏ်းဝင်နှင့် သုဓမ္မာဂိုဏ်းဝင် သံဃာတော်တို့ နှစ်ဂိုဏ်းလုံး

http://www.dhammadownload.com

စုရုံးပေါင်းစည်းတော်မူကြပါ၊ သာသနာ့ ဒါယကာကိုလည်း ငဲ့ညှာတော်မူသင့်ပါသည်။ ဒကာတော်၏ သဘောမှာလည်း သာသနာ စည်ပင်ရေး၊ သာသနာစင်ကြယ်ရေး၊ သံဃာ ကောင်းရေး၊ သံဃာချမ်းသာရေးကိုသာ အလိုရှိပါသည်။ သည်ကဲ့သို့ ဒကာတော်၏ အလိုဆန္ဒ သဒ္ဓါပြဋ္ဌာန်းသော စေတနာကို စောင့်ထိန်းတော်မူကြပါလျှင် ဒကာတော်ထံသို့ တင်သွင်းတော်မူကြသော ၂ လ ရက်စုံသတ် ဝါငယ်ထပ်နှင့် ၄ လ ရက်စုံသတ် ဝါကြီးထပ် စာလွှာများကို မောင်းထောင်ဆရာတော် ဆုံးဖြတ်ချက်အတိုင်း နှစ်သက်သဘောတူတော် မူကြပါ၊ သာသနာတော်ကို ကြည့်ရှုရန်လည်း မောင်းထောင် ဆရာတော်ကို သာသနာပိုင် တစ်ပါးတည်း ခန့်အပ်တော်မူပါမည်" ဟု လျှောက်လေသည်။

မောင်းထောင် ဆရာတော် သာသနာပိုင် ခန့်အပ်တော်မူရာ၌ အတင်အရုံ နှစ်ဂိုဏ်း လုံးကပင် လိုလားနှစ်သက်ကြောင်း ပဋိညာဉ် ပေးတော်မူကြသည်။ မောင်းထောင်သာသနာ ပိုင်သည် ကျမ်းဂန်အမျိုးမျိုးနှင့် ညှိနှိုင်း၍ (ထိုအခါတွင် ဖြစ်ပေါ်နေသော ၄ လ ရက်စုံသတ် ဝါကြီးထပ်၌) သံဃာ တညီတညွတ်တည်း ပေါင်းစည်းမိအောင် ဆောင်ရွက်တော်မူလေ သည်။

ထိုခေတ်က တုံဂိုဏ်း (တင်ဂိုဏ်း) ရုံဂိုဏ်း မှစ၍ ရှုပ်ထွေးလေသမျှ မောင်းထောင် ပဉ္စင်းငယ် သာသနာပိုင် ဖြစ်လာသည့်အခါ၌ ရှင်းလင်းအေးချမ်း သွားလေတော့သည်။ သာသနာပိုင် ၈ ဝါရတွင် သာဓုဇ္ဇနဝိလာသိနီ မည်သော သုတ်သီလက္ခန် ဋီကာသစ်ကို ရေးတော်မူသည်။ သုတ်သီလက္ခန် အဋ္ဌကထာကြီးကို ပါဠိဘာသာဖြင့် အကျယ်တဝင့် ဋီကာဖွင့်၍ ရေးသားတော်မူခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

၈ ဝါရ သာသနာပိုင် မဖြစ်မီ ၅ ဝါရက နေတ္တိဋီကာသစ်ကို ပါဠိဘာသာဖြင့် ရေးပြီးနောက် သုတ်သီလက္ခန် ဋီကာသစ်ကို သာသနာပိုင် ဖြစ်ပြီးမှ ရေးသည်။ သို့ရေးရာ၌ ဘယ်ခုနှစ်ကစ၍ ရေးသည်ဟု မသိရှိနိုင်သော်လည်း သုတ်သီလက္ခန် ဋီကာသစ် နိဂုံး၌ သာသနာတော် ၂၃၄၅ ခုနှစ်ဟု အဆိုရှိ၍ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၁၆၃ ခုနှစ်က ၎င်းဋီကာသစ် ပါဠိ ပြီးစီးကြောင်း သိနိုင်ပေသည်။ ၎င်းနှစ်ကဆိုလျှင် မောင်းထောင် ပထမ သာသနာပိုင် သက်တော် ၄၈ နှစ် ရှိတော်မူလေပြီ။

သီဟိုဠ်နှင့် မောင်းထောင်သာသနာ

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၂ ခုနှစ် သီဟိုဠ်ကျွန်းက ဓာတ်တော် ၁၀ ဆူကို ပင့်ဆောင်၍ လာကြသော သာမဏေ ၆ ပါးနှင့် ဥပါသကာ ၁ ဦးတို့သည် အမရပုရမြို့သို့ ရောက်ရှိ လာကြလေသည်။ ရောက်လာကြသော သာမဏေ ၆ ပါးတို့ကို မောင်းထောင်သာသနာ ပိုင်က ဥပဇ္ဈာယ်ပြု၍ ကဝိန္ဒာဘိသဒ္ဓမ္မဓရဇ မဟာဓမ္မရာဇဂုရု ညောင်ကန်ဆရာတော် ခင်ကြီးပြောင်၊ ရွှေရေးကျောင်း ဆရာတော်ဘုရားကြီး၊ ပြာသာဒ်ကျောင်း ဆရာတော် စသော ဆရာတော် ၃ ပါးစီ ကမ္မဝါ လဲလှယ်ဖတ်စေ၍ ဆင်ကြိုးရွှေဂူသိမ်၌ မြင့်မြတ်သော ပဉ္စင်းအဖြစ်သို့ ရောက်အောင် ပဉ္စင်း ခံစေတော်မူ၏။ နာဒ မည်သော ဥပါသကာကိုလည်း

http://www.dhammadownload.com

သာမဏေ ပြုစေတော်မူ၏။ ထိုမှ နောက်လည်း သီဟိုဠ်ကျွန်းမှ မကြာမကြာ အကြိမ်ပေါင်း မြောက်မြားစွာ ရောက်လာကြကုန်သော ရဟန်းတော်များကို သိက္ခာထပ်ပေးတော်မူ၏။ သာမဏေများကို ရဟန်းအဖြစ်သို့ တက်စေ၍ လူများကို သာမဏေပြုစေတော်မူ၏။

သီဟိုဠ်ကျွန်း သီရိဝမ္မနမြို့ ရာဇာဓိရာဇသီဟ မင်းသို့လည်း သာသနာပြုနည်း သံစာနှင့် သီဟိုဠ်သား ရဟန်းတော်နှင့် သာမဏေများကို လွှတ်၍ သာသနာပြုစေတော်မူ၏။ ထိုခေတ်က မောင်းထောင် သာသနာပိုင်ကို အကြောင်းပြု၍ သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ သာသနာ အလွန်စည်ကားလေသည်။ "ဉာဏာဘိဝံသဓမ္မသေနာပတိ မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရု" ပထမ မောင်းထောင်ကြီး သာသနာပိုင်ဟု သီဟိုဠ်ပေါက် ကျော်ကြားသော ဆရာတော် သည်ကား သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ "အမရပုရဂိုဏ်း" ဟု ကျော်ကြားသော သီဟိုဠ်သား ရဟန်း သံဃာ မြောက်မြားစွာတို့၏ အစအမွန် ဆရာလည်း ဖြစ်တော်မူပေ၏။ သီဟိုဠ်သား ရဟန်းသံဃာ မြောက်မြားစွာတို့၏ ကျေးဇူးတော် အဆိုင်ဆိုင် ပြောပြ၍မကုန်နိုင်သော ဆရာသခင် ကျေးဇူးရှင်လည်း ဖြစ်တော်မူပေ၏။ ထိုအခါက အမရပုရဂိုဏ်းဟု ကျော်ကြား ခဲ့သည်ကား မောင်းထောင် သာသနာပိုင် လက်မွန်မဆွ ပထမ တည်ထောင်ခဲ့သောဂိုဏ်း ဖြစ်ပေသတည်း။

ကျမ်းပေါင်းများစွာ ပြုစုတော်မူခြင်း

မောင်းထောင်သာသနာပိုင် ဆရာတော်သည် နေ့စဉ်နှင့်အမျှ လောကဝတ် ဓမ္မဝတ် ကျေပွန်စွာ အများအကျိုးကို သယ်ပိုးရွက်ဆောင်တော်မူလိုသဖြင့် စာပေ ပိဋကတ်ကျမ်းဂန် များကို သုတ်သင်ခြင်း၊ ပို့ချခြင်း၊ ရေးသားခြင်း၊ ဘုရင်မင်းမှစ၍ မေးလာသမျှ ပုစ္ဆာများကို ဖြေကြားခြင်း စသော လုပ်ငန်းနှင့်ပင် အချိန်ကုန်စေ၏။ ဤမှတစ်ပါးလည်း ၁၁၄၇ ခုနှစ် ဝဂ်တိုင်း နဝဒီပမြို့ သီဟိုဠ်ကျွန်းများမှ သာသနာဘက်ဆိုင်ရာ လောကီဘက်ဆိုင်ရာ ကျမ်းဂန်အများ ရှိသည်ကို ပုဏ္ဏားပညာရှိတို့ကို သင်္ဘောဖြင့် သွားရောက် ဆောင်ယူစေ၍ ရောက်ရှိလာသော သက္ကတကျမ်းပေါင်း စောင်ရေ ၂၅၀ ကျော်တို့ကို ဗင်္ဂလီ နာဂရီ ဘာသာမှ မြန်မာဘာသာသို့ နိဂုံးဂါထာ အပြည့်အစုံနှင့်တကွ ပြန်ဆိုတော်မူခဲ့လေသည်။

ပြုစုတော်မူသော ကျမ်းတို့မှာ နေတ္တိဋီကာပါဠိအစ မောင်းထောင်နိယံအဆုံး ၄၂ ကျမ်း ရှိလေသည်။ သက္ကတဘာသာ သက်သက်မှ ပြန်ဆိုသော ကျမ်းပေါင်းမှာ ၁၉၄ ကျမ်းမျှ ရှိပေလိမ့်မည်။

လူ့အဖြစ်ဖြင့် နေလိုသောဆန္ဒ

မောင်းထောင် သာသနာပိုင်သည် ပုထုဇဉ် ဂတိအလျောက် ဝိနည်းနှင့် ပတ်သက်၍ သံသယကုက္ကုစ္စတွေ များလာသောကြောင့် လူ့ဝတ်နှင့် နေလိုသဖြင့် ဘဝရှင် မင်းတရား ကြီးထံ အကြောင်းကြားလေသည်။ မင်းတရားကြီးမှာ အထင်တော်တစ်မျိုးရောက်၍ "မိန်းမ အတွက်ကြောင့်ဖြင့် မထွက်ပါနှင့်။ မိဖုရားကြီးများကို ချန်လှပ်၍ ဘယ်ဟာမဆို အလို

http://www.dhammadownload.com

ပြည့်ပါစေမည်။ ည လူထွက် နံနက် ရဟန်း ပြန်တက်ပါ။ အရှင်ဘုရားမှ သာသနာ့ဘောင် မရှိလျှင် သာသနာ အရှုပ်အထွေး ပေါ်လာပါက ဖြေရှင်းဖို့ ခဲယဉ်းပါလိမ့်မည်" ဟု လျှောက်ထားတော်မူလေသည်။

"မိန်းမအတွက်ကြောင့် မဟုတ်ပါ။ လူ့ဘဝ လူ့အဖြစ်နှင့်ပဲ နေချင်ရုံ သက်သက်ပါ" ဟု ပြန်ကြားသည်တွင် ဘိုးတော်မင်းတရားကြီးက အဖန်ဖန် တောင်းပန်သဖြင့် သာသနာ့ဘောင်တွင် နေရပြန်လေသည်။ ဤသို့ လူထွက်လိုစိတ် ဖြစ်ခဲ့ရာ၌ ဖြစ်ပေါ်နေသော လူထွက်ချင်စိတ်ကို ပျောက်လိုပျောက်ငြား သဘောထား၍ သက္ကရာဇ် ၁၁၅၄ ခုနှစ်က မောင်းထောင်ရွာမြောက်ဘက် ကိုက်တစ်ထောင်လောက်နီးနီး အရပ်၌ ကွမ်းတောင်းဘုရားကြီးကို လာရောက် တည်တော်မူသေးသည်။ ဖိနပ်တော် အတောင် ၄၀ စီ ပတ်လည်ရှိသည်။ ကုလားကျောင်း အမြင့် အတောင် ၂၅ မြင့်သည်။ ၎င်းအထက် ပစ္စယာ ၄ ဆင့်ရှိသည်တွင် ပထမ ပစ္စယာမှာ ၄ တောင်ကျော် ကျယ်လိမ့်မည်။ ၎င်းအထက်၌ ကွမ်းတောင်းကြီးကို မှောက်ထားသည့်ပုံ ဖြစ်သည်။ အမြင့် ထီးအလွတ် ၇၅ တောင် မြင့်တော်မူသည်။ ၎င်းဘုရားကြီးကို ကွမ်းတောင်းကြီးကို မှောက်ထားသကဲ့သို့ ရှိခြင်းကြောင့် ကွမ်းတောင်းဘုရားကြီးဟု ခေါ်ဝေါ်ကြ၏။ ၎င်းဘုရားကြီး၏ မြောက်ဘက်တွင်လည်း သိမ်တစ်လုံး သမုတ်တော်မူခဲ့သေးသည်။

မောင်းထောင် ပထမ သာသနာပိုင် ငယ်စဉ်က အမိ ဒေါ်ခွေးနှင့်အတူ ကွမ်းတောင်းဘုရားကြီး တည်မည့်အရပ်သို့ သွားရောက်ကြရာ၊ "အမေ ကျွန်တော် ကြီးတော့ သည်နေရာမှာ ဘုရားတည်ဦးမယ်" ဟု ပြောပြသည့်အခါ အမိ ဒေါ်ခွေးက ပြုံး၍ "အေး အေး ... တည် ငါ့သား" ဟု ပြောဖူးသော ဟူ၏။

ကွမ်းတောင်းဘုရားကြီး ဝင်းကား ကျယ်ဝန်းသော်လည်း ဘုရားဝင်းထဲမှ ဖြတ်၍ ရေဦး-ရွှေဘို သွားသည့် တာလမ်း ဖောက်ထားသဖြင့် အရုပ်ဆိုးနေလေပြီ။ ၎င်းတာလမ်းကား တောတာလမ်းပေတည်း။

လူထွက်ဖြစ်ခြင်း

ဤနည်းဖြင့်လည်း လူထွက်လိုစိတ် မပျောက်နိုင်သဖြင့် သက္ကရာဇ် ၁၁၇၄ ခုနှစ်သို့ အရောက် အသက် ၅၉-၆၀ နှစ်လောက်တွင် လူထွက်ဖြစ်လေတော့သည်။ လူထွက်သော်မယ့် "မောင်းထောင် ပြန်မနေပါနှင့်တော့၊ လူဝတ်နှင့်ပဲ သာသနာ အတူပြုကြပါစို့" ဟု ဘိုးတော်မင်းတရားကြီးက ပြောဆို တောင်းပန်ပြီးလျှင် နန်းတော်အနီး အရှေ့ဘက်၌ အိမ်တော်နှင့် အကျထား၍ "မဟာဓမ္မသင်္ကြံ" ဂုဏ်ထူးဖြင့် မင်းတိုင်ပင် အမတ်ကြီး ခန့်ထားတော်မူလေသည်။ ချည်ပါရွာကိုလည်း အပိုင်စား ပေးတော်မူသည်။

ဥမ္မာဒန္တီပျို့ နိဒါန်းတွင် ဖော်ပြထားသည်မှာ-

၁၁၄၉ ခုတွင် သာသနာပြုအပ်ခြင်း ခံရသော ငယ်မည် ဦးမြတ်နေ၊ ဘွဲ့မည် ဉာဏာဘိဝံသဓမ္မသေနာပတိ မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရုဘွဲ့ လူထွက်ပြီးနောက် မင်းတိုင်ပင်

http://www.dhammadownload.com

အမတ် ခန့်ထားသည့်အခါ မဟာဇေယသင်္ကြံ ဟူ၍လည်းကောင်း၊ မဟာဓမ္မသင်္ကြံ ဟူ၍လည်းကောင်း ဘွဲ့ကြီးများဖြင့် ချီးမြှင့်ခြင်းခံရသော ပုဂ္ဂိုလ်ပေတည်း ဟူ၏။

ဥဒါန်းတွင်နေသော စကား ၂ ခွန်း

"မောင်းထောင် သာသနာပိုင် ညအခါ လူထွက်၍ နံနက်အခါ ရဟန်းပြန်တက်သည်" ဟူသော စကားတစ်ခွန်းနှင့် "မောင်းထောင်ကလည်း ထောင်လွန်း၊ တောင်အူကလည်း အူလွန်း" ဟူသော စကားတစ်ခွန်းတို့ပင် ဖြစ်၏။ ထိုတွင် ပထမစကားမှာ အကယ်ဖြစ်သော အကြောင်းရင်းမရှိ။ ဘိုးတော်မင်းတရားကြီးက စေတနာအလျောက် လျှောက်ထားသော စကားသာ ရှိလေသဖြင့် ည လူထွက် နံနက် ရဟန်းတက် မဟုတ်ကြောင်း။

မောင်းထောင် သာသနာပိုင်သည် တောင်ငူမင်းသား၏ ဆရာတော်ကို ဥဘတောဝိဘင်း*ကို ပြန်စေရာ၌ မရသဖြင့် သာသနာပိုင်က မြည်တွန်လေသည်။ တောင်ငူမင်းသားက သာသနာပိုင် မြည်တွန်ခြင်း လွန်လွန်းလှသည်ဟု လျှောက်တင်လေရာ သာသနာပိုင်က တောင်ငူမင်းသားကို ထ၍ ထောင်းလေတော့၏။ တောင်ငူ မင်းသားက သာသနာပိုင်ကို ပြန်လည်ခုခံ လုံးထွေးသော ဟူ၏။ ယင်းသို့ ဖြစ်ကြရာ၌ ပရိသတ်က "တောင်အူကလည်း အူလွန်း၊ မောင်းထောင်ကလည်း ထောင်လွန်း" ဟု ဆိုစမှတ်ပြုကြ၏။ ထိုသို့ ဆိုစမှတ်ပြုသော စကားသာ အမှန်ဖြစ်သည်ဟု မောင်းထောင် ရုပ်လုံးဖော် ဋီကာစာအုပ်တွင် ဖော်ပြထားလေသည်။

အမှန်ကား

မောင်းထောင် ပထမ သာသနာပိုင် လူထွက်ကြောင်း၊ လူထွက်ပြီးနောက် အသက် ၇၉ နှစ်အထိ လူပျိုကြီး အဖြစ်နှင့်ပင် အဖော်မလှောက် တစ်ယောက်တည်း နေသွားခြင်းသည် အမှန်ဖြစ်၏။ သက္ကရာဇ် ၁၂၀၀ အတွင်း မွေးဖွားကြသော မောင်းထောင်ဇာတိ အဘိုးကြီး အဘွားကြီးများက ဤအတိုင်းပင် ပြောဆိုကြသည် ဟူ၏။ သာသနာပိုင် လူထွက်မှာ ၁၁၉၄ ခုနှစ်ကမှ ဘဝပြောင်းသွားသဖြင့် သာသနာပိုင် လူထွက်ကို မီကြသော သူများနှင့် အဆိုပါ အဘိုး အဘွားကြီးတို့ ဆက်မိကြသောကြောင့် အမှန်ဟု ယူဆနိုင်ပေသည်။ ထို့ပြင် ထိုအဘိုး အဘွားကြီးတို့က "တွင်းသင်းမင်းကြီးရဲ့ ကတော်က မယ်ဘုံမြတ်တဲ့၊ စိန္တကျော်သူရဲ့ ကတော်က မယ်မင်းသာနှင့် မယ်ကေးတဲ့၊ မင်းတိုင်ပင် အမတ်ကြီး ဦးမြတ်နေမှာတော့ ကတော်မရှိဘူး၊ တစ်ကိုယ်တည်း လူပျိုကြီး အဖြစ်နဲ့ နေသွားတယ်" ဟူ၍ ပြောပြတတ်ကြလေသည် ဟူ၏။

လူ့အဖြစ်နှင့်နေစဉ်

မဟာဓမ္မသင်္ကြံ အမတ်ကြီးသည် လူ့အဖြစ်နှင့် နေစဉ်အတွင်း၌လည်း လောကဝတ် ဓမ္မဝတ် ကျေပွန်စွာ ဆောင်ရွက်လေသည်။ တောင်းပန်လာသမျှသော လောကီ လောကုတ္တရာ

http://www.dhammadownload.com

ကျမ်းဂန်များကို ရေးသားလေသည်။ မေးလာသမျှသော ပြဿနာများကိုလည်း ဖြေဆို ရေးသားလေသည်။ မှန်နန်းရာဇဝင်တော်ကို ရေးစဉ်ကလည်း ပါဝင်ခဲ့ရလေသည်။ ဘဝရှင် ဘိုးတော်မင်းတရားကြီး နတ်ရွာစံပြီးနောက် ၁၁၈၁ ခုနှစ် မြေးတော် အိမ်ရှေ့မင်း နန်းတက် လေသည်။ ၁၁၈၃ ခုနှစ် ရတနာပုရ အဝမြို့ကို ထပ်မံ အသစ် တည်ထောင်တော်မူသည်။ ဘကြီးတော် ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဖန်နန်းရှင် ဟူ၍လည်းကောင်း တွင်သော ထိုမင်း လက်ထက်၌လည်း အမည် ရာထူးနေရာ အဆောင်အရွက် အစီးအနင်း ဝန်စုအရာဌာန မနိမ့်ကျစေဘဲ ဘောင်းကတ္တီပါ ရွှေသားဝတ်လုံ ဖဲရုံတစ်မိုက် တစ်ဆင်တပ် ရွှေစလွယ် ၁၂ သွယ် ချီးမြှင့်တော်မူ၍ မင်းတိုင်ပင် အမတ်ကြီး ခန့်မြဲ ခန့်တော်မူလေသည်။

၁၁၉၂ ခုနှစ်၌ သွားတော် ၄၀၊ စွယ်တော် ၄ ချောင်း ဆိုသော စကားသည် အခြားစီ ဖြစ်သလား၊ သွားတော် ၄၀ အပါအဝင် ဖြစ်သလား ဟူသောအမေး ပေါ်ခဲ့ရာတွင် အချို့ ဆရာတော်များက သွားနှင့် စွယ်တော် အခြားပင် ဖြစ်သည်။ အချို့ ဆရာတော် များက စွယ်တော်သည် သွားတော် ၄၀ တွင် အပါအဝင် ဖြစ်သည်ဟု ပြောကြသဖြင့် စကားကွဲလွဲလျက် ရှိနေရာ မဟာစေ့သကြီကို မေးသည်တွင် အမတ်ကြီးက "စတ္တာလီသ သမာဒန္တာ" ဆိုသည့်အတိုင်း စွယ်တော် ၄ ချောင်းသည် သွားတော် ၄၀ ၌ အပါအဝင် ဖြစ်ကြောင်းကို ကျမ်းဂန် အထောက်အထားဖြင့် ဖြေဆိုရလေသည်။

ထိုမှတစ်ပါးလည်း ဝတ်မိုး ဝတ်မြေနှင့် ပတ်သက်၍ အမေး ၅ ချက်ကို ဖြေဆို ရခြင်း စသည်ဖြင့် များလှလေသည်။ ဤကဲ့သို့ မဟာစေ့သကြီဘွဲ့ခံ "ဦးမြတ်နေ" သည် လူ့ဝတ်နှင့် လောကဝတ် ဓမ္မဝတ် မြောက်မြားစွာ ဆောင်ရွက်ကာဖြင့် နေထိုင်ခဲ့သည်မှာ ရှင်လူအများ ပြည်သူ ပြည်သားတို့အတွက် အကျိုးများလှပေသည်။

နောက်ဆုံးအချိန် ဘဝနိဂုံး

သက္ကရာဇ် ၁၁၉၄ ခုနှစ်သို့ ရောက်လာသည့်အခါ၌ အသက်အားဖြင့် ၇၉ နှစ် ၈၀ အရွယ်သို့ ရောက်ရှိလာလေတော့သည်။ ထိုစဉ်အခါဝယ်–

လိုလိုရာရာ၊ ပျော်မြူးပါအံ့၊ သာယာဦးလေး၊ မငြီးသေးခဲ့၊ ချစ်ရေး ဤသို့၊
ပန်ထွာ မြို့လည်း၊ တွန့်တိုမရှိ၊ တစိမညှာ၊ ရက်ရောစွာသား၊ ဇရာစမ္ဘ၊ မရဏာဟု၊
ယက္ခနှစ်ပါး၊ သူသတ်စားသည်။ ။ သနားမေတ္တာမဲ့မျိုးတည်း။

ထိုသို့ရက်ရော၊ အိုသဘောနှင့်၊ သေသော ဟူသည်၊ သဉ်းမည်ခန္ဓာ၊ အနိစ္စာ
ကား၊ မကွာ ဘိုးဘွား၊ မြေးသားမကျေ၊ နေပစေဟု၊ ရှောင်ထွေကြိုးကြား၊ ဘယ်သူ
အားလျှင်။ ။ ဆွေသား မှတ်ပေတုံအံ့နည်း–

ဟူသော စတုဓမ္မသာရ ကိုးခန်းပျို့နှင့်အညီ မဟာစေ့သကြီ မင်းတိုင်ပင် အမတ်ကြီး ဦးမြတ်နေ ကို ဇရာအိုခြင်းသဘောက မရဏ သေမင်းလက်တွင်း အပ်နှင်းလိုက်သဖြင့် မထသောအိပ်ခြင်းဖြင့် အိပ်ရရှာလေပြီ။

http://www.dhammadownload.com

ရုပ်ကလာပ်ကို သင်္ဂြိုဟ်ခြင်း

သက္ကရာဇ် ၁၁၉၄ ခု ပြာသိုလပြည့်ကျော် ၄ ရက်နေ့ ရတနာပုရ ရွှေမြို့တော် သူဌေးတန်းရပ်ဝင်းတွင် မင်းတိုင်ပင် အမတ်ကြီး မဟာဓမ္မသင်္ကြံ ကွယ်လွန်သည်။ မှူးကြီး မတ်ကြီးတို့ သင်္ဂြိုဟ်မြဲ ရှိသည့်အတိုင်း ထီးဖြူသံလျင်းများနှင့် ခမ်းကြီး နားကြီး သင်္ဂြိုဟ် တော်မူသည်။ (သုသောဓိတ ပဌမတွဲ စာမျက်နှာ ၄၃၂။ မင်းလှသီဟသူ ရေး ဆရာတော် ၁၀၅ ပါး စာရင်းဦးရေ ၄၇။)

ဘသန်း

၁၂-၂-၆၂

ဝဏ္ဏကျော်ထင် ဦးဘသန်း

ဒုတိယ စာပြင်မှူးချုပ်

ကမ္ဘာအေး၊ ရန်ကုန်မြို့

၁၃၂၃ ခု၊ တပို့တွဲလဆန်း (၉) ရက်။

[မောင်းထောင်သာသနာပိုင်ဟောင်း၊ မင်းတိုင်ပင်အမတ်ကြီး မဟာဓမ္မသင်္ကြံ – ဝေါဟာရဒေသကျမ်း [၁၈၂၉]၊ ဝဏ္ဏကျော်ထင်–ဦးဘသန်း၊ စက်ဆစ်အမြေ ပြုစုတည်းဖြတ်သည်။ ပုံနှိပ်ခုနှစ် မပါ။ စာမှန် ပွားစီးရေးအဖွဲ့မှထုတ်ဝေ၊ ရန်အောင်ပုံနှိပ် စာအုပ်မှ]

http://www.dhammadownload.com